

Burton sup ante determin

Preclarissimi viri Walterij Burlei anglici sa
cre pagine professoris excellentissimi sup artem
veterem Porphyrij et Aristotelis expositio siue
scriptum feliciter incipit.

Via de di

ctis in logica qdā
spendū intendō cō
pilare. Utēdā sūt
primo tria circa lo
gicā in cōi. Deinde
descendendū est ad
sciam p̄pam traditā
in libro Porphyrij.

Primo q̄ est videndū qualē vnitatē h̄z logica.
Scđo qđ est subiectū in logica. Tertio de utili
tate logice. Circa p̄mū est notandū q̄ p̄ logi
cam possumus tria intelligē. vel vnum cōe ad
oēs habitus p̄clusionum ostensay in libris logice.
vel vnu habitu singularē vnius p̄clonis ostēse i
logica. vel vnu aggregatū ex oībus habitibus tra
dig in libris logice. Primo mō dico q̄ logi
ca est qđ vnu fm genus. q̄r est qdām cōe fm
predicationē oībus habitibus oīsis in logica. et lo
gica isto mō accepta non est vna numero distin
guendo vnu numero & vnu ḡnē. et vnu specie.
Scđo mō accipiendo logicā p̄ vno habitu
singulari vnius p̄clonis oīse in logica. sic dico
q̄ logica est vnu nūero. et quedā forma simplex
non p̄posita ex mā et forma neq̄ ex diversis for
mis sed ē habitus vnius p̄clonis tm̄. Unī logica
secundo mō accepta h̄z vnitatē nūeralez simpli
cem. Tertio aut̄ mō accipiendo logicam. sic
dico q̄ logica ē vna fm aggregationē. sic exer
citus vel ciuitas. Unī tot sūt habitus pticulares
traditi in logica quo sunt p̄plexa ḡbus aliquid
habet p̄ doctrinā traditā in libris logice. Et lo
gica isto mō accepta est qdām aggregatū ex
scientijs et opinionib⁹. q̄r p̄ demonstrationem
acqr̄t scia. et p̄ auctoritatē. vñ syllogismū diale
cūcū nō acqr̄t nisi opinio. vñ ḡnaliter alterius
et alterius p̄clonis numero est aliis et aliis ha
bitus numero. et h̄z est vñp̄ tā in logica q̄z i alijs
scientijs. qđ p̄bat sic. Sit a. habitus vnius con
clusionis demonstrate in logica. Et sit b. habitus
alterius p̄clonis demonstrate in logica. tūc ar
guo sic. Aliqd stat cū a. qđ nō stat cū b. ergo a.
et b. non sunt idē numero. p̄nā p̄z de se. et antece
dens p̄bat sic. cū scia vnius p̄clonis stat igrā
ntia alterius p̄clonis. et non soluz igrāntia nega
tionis. sed etiā igrāntia dispositiōis que ē erro
contrarius scie. possum enī scire vñs p̄clonem

libri posteriorū et errare circa alia p̄clonem eius
dem libri. qđ sāt p̄z. tunc sic. cūz scientia ipsius
a. stat igrāntia ipsius b. sed cum ipso b. nō stat
i grāntia ipsius b. ergo a. et b. non sunt idem ha
bitus numero. Et p̄ idem argumentū p̄t p̄ba
ri q̄ a. et b. non sunt habitus eiusdem sp̄ei. quia
tūc q̄qd ḥiaretur vni ḥiaretur alteri. sicut q̄
quid ḥiatur vni albedini ḥiatur culibet albe
dini. Item q̄ alterius et alterius p̄clonis sit
alia et alia scia pticularis patet. q̄r qñ scia vni
p̄clonis vt proris p̄clonis acgr̄t. scia poste
rioris p̄clonis non acgr̄t. et cum scia posterio
ris p̄clonis acquir̄t seu intendit scia p̄oris cō
clusionis dep̄dit aut remittit. pluries enī h̄z con
tingit q̄ cum scia posterioris p̄clonis acgr̄t.
deperdit aut remittit scia p̄clonis p̄oris. vt p̄z
in geometria. Cum enī aliquis addiscit p̄clusio
nes posterioris demonstratiōis obliuiscitur de
monstratiōis p̄oris. aut non habet recenter eaz
in mente vel i. p̄mptu. et p̄ ūns aut dep̄dit sciam
habitaz p̄ p̄orem demonstrationē. aut h̄t eam
magis remisse q̄z prius. ergo alia est scia p̄oris
p̄clonis. et alia posterioris. Et sic patet q̄ acci
piendo logicam pro tali scia tradita in libris lo
gicē. q̄ logica vt sic non est vnu habitus sim
plex. sed est vna p̄ aggregationē sicut exercitus
vel ciuitas. et ita est de totali noticia habita in li
bro physicoꝝ aut i libro euclidis. Sed p̄tra
hoc arguitur. q̄r fm h̄z tota logica non haberet
maiorē vnitatem q̄z h̄t aggregatū ex scia nāli
et geometria nec h̄t geometria maiorē vnitatē
q̄z h̄t totū aggregatū ex scia nāli et arithmeti
ca. q̄r nō h̄z nisi vnitatē aggregatiōis. Dicē
dum q̄ in h̄stibus vnitatem aggregatiōis p̄t
esse maior vnitatis et minor vnitatis. q̄r aggregatū
ex habitibus eiusdem sp̄ei maiorē vnitatem h̄t
q̄z aggregatū ex habitibus differentibus sp̄e. et
aggregatum ex p̄tibus eiusdem ḡnis maiorem
vnitatem habet q̄z aggregatū ex p̄tibus diuer
sop̄ geneꝝ. Et ideo dico q̄ logica tertio modo
accepta maiorē vnitatē habet q̄z aggregatū ex
physica et geometria. quia logica tertio modo ac
cepta. s. pro aggregato habet vnitatem fm gen⁹
quia omes pticulares habitus traditi in logica
sunt eiusdem ḡnis propinqui. sed non est sic de
habitibus traditi in physica et geometria. Itēz
adhuc logica tertio modo accepta habet maio
rem vnitatē q̄z habitus pticulares acquisiti in
physica et geometria. quia habitus traditi in li
bris logice h̄t vnitatē cōnexiōis. q̄r vnu dep̄
det ab alio. q̄r hito vno facilius acquir̄t aliis.
Sed non est sic de habitib⁹ traditi in physica et
geometria. nā h̄mōi habitus ēt̄ in cōnexiōi nō dep̄
dentes ex se inuicē. silr ē in alijs scientijs. Nā in
geometria scie diversay p̄clonū h̄t vnitatē cō
nexiōis. q̄r scia p̄clonis posteriori dep̄det a scia

conclusionis prioris. nā vt cōiter dī. Illud qd̄ est p̄clusio in demonstratiōe p̄ori ē p̄ncipiū i de monstrationē posteriorē dependet a scia acqui sita p̄ demonstrationē priorē. **C** Adhuc circa p̄ dicta ē dubiū. qd̄ n̄ v̄ q̄ scia possit accipi. p̄ hitu vnius p̄clonis tm̄. imo v̄ q̄ vna scia sit respectu multar̄ p̄clonū. nā si scia resp̄cū mltar̄ p̄clonū posset accipi. p̄ hitu vnius p̄clonis tm̄. tūc scies primā p̄clonē geometrie h̄et geometriā cū h̄eat habituz vnius p̄clonis geometrie. et sic sequit q̄ h̄is p̄mā p̄clonē geometrie h̄et geometriā pticularē et q̄ ē geometria pticularis. nā cū demonstratio sit syllogism⁹ faciēs scire s̄m p̄m. i. posteriorū sequit q̄ h̄is p̄mā p̄clonē geometrie h̄et sciam q̄ ē effect⁹ illius demonstratiōis. sed effect⁹ demō stratiōis geometrie non ē nisi geometria. iō p̄ce do q̄ h̄is p̄mā p̄clonē geometrie h̄et geometriā pticularē que ē effectus illius demonstrationis et p̄ p̄ns ē geometria pticulari. non aut̄ geometria v̄lis. His visis videndū ē de qb̄ ē logica. vtrum de reb⁹ aut̄ de p̄ceptib⁹. aut̄ de vocib⁹. et quid dī esse subiectū in logica. **E**t ē dicēdū s̄m Aliic. in logica sua. q̄ logica ē de intentionib⁹ secūdis adiūct⁹ p̄mis. Ad eius evidentiā sciendū ē q̄ itē tio s̄m q̄ nūc loquimur ē idem qd̄ p̄cept⁹ rei. Et p̄cept⁹ rei duplex ē. s. prim⁹ et secundus. vbi ḡfa. Possūz enī de hoie h̄et vñ p̄ceptū quo p̄cipio humanā nām absolute. s. intelligendo vel p̄cipie do ip̄m ē e subām aiatam sensibilē rōalez. et pos sum p̄ceptū de hoie h̄et quo p̄cipio nām h̄umanā in ordine ad illa q̄ pticipat eandē nām. s. ad sor. et pla. et sic h̄eo aliū p̄ceptū. s. p̄ceptū sc̄dariū qui p̄cept⁹ abstrahit a p̄ceptu p̄mo. **L** ocept⁹ p̄mis dī p̄ma itentio. **C** oncept⁹ et dī sc̄da itentio. Enī prima itentio ē p̄cept⁹ immediate abstract⁹ a reb⁹. Sed sc̄da itentio ē p̄cept⁹ abstract⁹ a p̄ceptu priu vel a p̄ceptib⁹ p̄mis. Noia enī rerū exūtium ex aiam sit p̄me itentiois. vt hō. aīal. albedo. nigredo. sed p̄cept⁹ abstracti ab istis significat p̄ noia sc̄de itentiois. vt gen⁹. sp̄es. s̄m. p̄dicatū. et h̄mōi vñ breui p̄ma itentio ē p̄m⁹ p̄cept⁹ rei. sc̄da iten tio ē sc̄dariū p̄cept⁹ rei. **N** omē p̄me itentiois ē nomē significās rē vt cadit sub p̄mario p̄ceptu i tellect⁹. **N** omē sc̄de itentiois ē nomē significās rē vt cadit sub sc̄dario p̄ceptu. **E**t ex his patet eadē rem esse p̄me itentiois et sc̄de itentiois. q̄ eadē res p̄t ap̄phendi sub p̄mario p̄ceptu itelleci⁹ et sc̄dario. cū tm̄ p̄ma et secunda itentio nō sint eadē. dico ḡ q̄ logica ē de reb⁹ sc̄de intentionis vt sunt secunde intentionis. q̄ in logica non determinat de reb⁹ nec de vocib⁹ nisi p̄ hitudinē ad intētōes secundas. non enī determinat in logica de hoie nisi inq̄z̄tū est sp̄es vel s̄m vel p̄dicatū p̄posi

tionis. vel inq̄z̄tū ē terminus in syllogismo. s. inq̄z̄tū ē maior vel minor; extremitas v̄l mediu in syllogismo. Silr non determinat de vocib⁹ in logica. nūli inquātū signat res vt eis insunt intentiones secūde. His visis videndū ē quid ē s̄bm i logica. et dā distictio de s̄bo et de logica. q̄ qd̄ ē s̄bm i quo. et qd̄ ē s̄bm circa qd̄. s̄m in quo cuiuslibet scie ē intellect⁹. q̄ ois scia humana est in intellectu tanq̄z in s̄bo. S̄bm at circa qd̄. ē illa circa qd̄ ē p̄sideratio. et tale subm̄ circa qd̄ est du p̄ler. qd̄ ē p̄tentiuū. et illud qd̄ ē cōe ad oia p̄ se p̄siderata in scia. Aliud ē s̄bm principale. et illud de quo p̄ncipalr̄ p̄siderat in scia. **T** itē de logica distinguo. q̄ vno mō accipit vt ē gen⁹ ad omes habit⁹ acq̄sitos in libris logice. Alio mō p̄ hitu particulari vnius p̄clonis on̄se in logica. **T** tertio mō p̄ aggregato ex oib⁹ habit⁹ tra dis in libris logice. Et loquēdo de logica p̄mo et tertio mō sic dico q̄ s̄bm p̄mu p̄logice ē duplex s. vel p̄mu p̄mitate adequatiōis vel p̄mu p̄mitate p̄ncipalitaz. dico tūc q̄ subiectū p̄mu p̄mitate adequatiōis siue subiectū p̄tentiuū circa qd̄ ē res sc̄de intentionis. siue ens rōis. et non ē aliudi telligendū p̄ ens rōis q̄ res sc̄de intentionis. Mā res sc̄de intentionis vel ens rationis ē cōe ad oia p̄ se p̄siderata i logica. s̄m q̄ i logica p̄siderant. et tale dī subm̄ p̄tentiuū circa qd̄. et est idē qd̄ subiectū adequatum circa qd̄. nec oportet q̄ de tali subiecto p̄benf passiones aut p̄petates in scia. sed solū requiritur q̄ de sp̄eb⁹ sc̄de p̄ se p̄tentibus illo s̄bo p̄bētur passiones et p̄petates. **A** nīp̄ha j. poste. dicit q̄ scia h̄et vnuz gen⁹ s̄m cui⁹ ḡnū sunt p̄ se ptes subiectine et p̄ se passiones. Villaz p̄tū ē vñ subiectū. vñ subiectū isto modo acceptū ē cōe ad oia p̄ se p̄siderata i logica. s̄m q̄ logica p̄sideratur. et tale subiectū dī ē e subiectum p̄tentiuū circa qd̄. et idē qd̄ subiectū adequatum sciārum. et de ip̄so i sua maria cōitate accepto ē probantur passiones et p̄petates. sed de p̄ se p̄tētis sub eo p̄bātur i scia p̄ se passiones isto modo subiectū p̄mu i scia nāli est h̄ cōe res nālia. s̄m primū in metaphysica ē ens p̄ se. Si aut̄ loqui mur de p̄mo subiecto in logica p̄mitate p̄ncipalitaz sic dico q̄ subiectū p̄mu in logica ē syllogism⁹ demōstratiū. q̄ ei⁹ noticia p̄ncipalr̄ inquiritur i logica. vel s̄m alios syllogism⁹ ē h̄ modo primū subiectū i logica. loquēdo de logica p̄rio v̄lktio modo. Si v̄lo loquamur de logica s̄o mō accepta. s. put est habit⁹ pticularis vñ p̄clonis tantū. sic dico q̄ illud subiectū de quo p̄bātur passio ē subiectū illi⁹ scie pticulari. vbi ḡfa. si p̄bātur passio de ḡfie subiectū illi⁹ scie acquisitie p̄ istā p̄bationē ē gen⁹. cū demonstratur passio de sp̄e. subiectū scientie acquisite p̄ illā demonstratiōnem est species de qua p̄dicatur passio. et sic de alijs. **E**t est sciendum q̄ in logica de

terminas de rebus et de vocib⁹. sed hoc non est nisi per hitudinem ad intentiones sedas ut dicitur est. unde in libro p̄dicamētoꝝ determinas de sua et q̄zitate inq̄zū sunt ḡna ḡnialissima. et de tētē sib⁹ eis inq̄zū sunt ḡna vel sp̄es. et ita p̄ hitudinem ad intentiones sedas. Sicut in lib. porphyrī p̄dicamētoꝝ et p̄hermenias determinas de vocib⁹ p̄ hitudinem ad intentiones sedas. **T**Sciendū tū q̄ in libro porphyrī determinas de vocib⁹ cōib⁹ solis cōceptib⁹ ponendo q̄ v̄lia non h̄it esse ex aiam. et in libro p̄dicamētoꝝ determinas de vocib⁹ cōib⁹ reb⁹ solis. ut de sua et q̄zitate tē. et in lib. p̄hermenias determinas de vocib⁹ cōibus solis vocib⁹ ut de noia et v̄bo enūciatōe et oīone. Unde fīm Boetii q̄dā s̄t noia rex distinguēdo rē contra vocē. et q̄dā s̄t noia vocū. Noia rex fīm Boetii s̄t noia p̄me ipositiōis. et noia vocū sunt noia scēde ipositiōis. Namē p̄me ipositiōis diui dīt in nomē p̄me itentōis et nomē scēde itentōis. Namē p̄me itentōis ē cōe reb⁹. namē scēde iten tōis est cōe p̄ceptib⁹. **T**his visis videndū est ad qd sit logica v̄til. Et est sciendū q̄ vtilitas lo gice est facultas seu p̄tās discernēdi artificialis v̄ez a falso i singulis scientijs. Nā i singulis sci entijs distinguis v̄ez a falso p̄ discursum fēm a premissis nos ad p̄clusiones sequētes ex illis. et talē discursum docet logica. et iō p̄ logicā distin guis artificialis v̄ez a falso i oī scia. nec p̄t aliq̄ scia artificialis h̄ri sine logica. Si autē dī q̄ ille q̄ p̄mo iuenit logicā acquisuit hāc scia sine logica. et p̄ oīs p̄t scia acq̄ri s̄i logica. Unde p̄t sic argui. p̄mus iueniēs logicā. aut h̄it logicā aut nō. si sic. se q̄ logica fuit aī logicā qd v̄ icon ueniēs. si non h̄it logicā. se q̄t scia p̄t acq̄ri sine logica. **T**Sciendū q̄ logica p̄t h̄ri duplī cit. s. visualis vel artificialis. v̄tes enī syllogismo nesciēs se syllogizare h̄z logicā visualē s̄i nō h̄z artificialē. q̄t nescit se syllogizare nec h̄re logicā et illo mō syllogizāt idiote. et legiste h̄z p̄lm. Sed v̄tes syllogismo sciens se syllogizare h̄z logicā artificialē. q̄t nouit nām syllogismoꝝ. dico q̄ p̄m iueniēs logicā h̄it logicā visualē aīq̄s fue rit logicā artificialis. nā p̄m iueniēs logicam v̄ebat syllogismo i acgrēdo artē logice. sed nesci ut se syllogizare. et ita h̄it logicā visualē tm̄. vñ p̄cedo q̄ logica visualis fuit aī logicā artificialē Adhuc est dubiū q̄t nos videm⁹ aliquos addi scētes p̄biām nālem et alias scias q̄ tū non h̄it logicā. ut p̄z de mult⁹ studentib⁹ p̄ totā vitā suā in scientijs speculatiis q̄ sciunt facē oēs demon stratiōes traditas i li. physicoꝝ v̄li metaphysi ca. vel in alijs scientijs q̄ tū i grāt logicā. ergo alie scie p̄t h̄ri sine logica. **T**hicēdū q̄ nulla scia p̄t h̄ri artificialis absq̄ logica. q̄t q̄cunq̄ scit artificialis aliquā p̄clusionē scit se scire illā. et p̄ p̄ns seit se h̄re demonstrationē ad illā sciaꝝ

q̄ nullus p̄t sine logica scire se h̄re aliquā de monstratiōe. q̄t sine logica non p̄t scire v̄trū argumētū sit demōstratiō aut sophisticus. vel v̄trū p̄clusio de necessitate se q̄t ex p̄missis vel nō dico q̄t studētes in ph̄ia nāli q̄z quis sciant re citare singula v̄ba Aristotelis et singulas p̄clusi ones inducē ex p̄missis. si non h̄it logica nō habet sciam nālem artificialis. q̄t nesciūt v̄trū de monstratiōes Aristotelis p̄cludāt aut nō. Si v̄o queris quē hitū q̄t acgrēt tales p̄ studiū i ph̄ia nāli vel in geometria vel in alia scia quacunq̄. dico q̄t sciam p̄p̄yssime acceptā nō acgrēt sed magis acgrēt hitū opinatiō. nec h̄ent nisi credulitatē de p̄clusionib⁹ demōstrat̄. q̄t soluz credūt discursum a p̄missis ad p̄clusionē ēē bonuz argumētū. sed non sciūt h̄mōi discursum ēē bo nū. et iō dico q̄t nō acgrēt nisi opinionē. **T**uis p̄missis circa logicā i cōi descedēdo ad sciaꝝ traditā i li. porphyrī. i q̄t vidēda s̄t tria. P̄rio qd est subm i lib. porphyrī. Scēdo vidēda est sufficiētia v̄lium de qb⁹ tractat̄ i li. isto. Tēt̄ mouenda et soluēda s̄t q̄dā dubia. **T**Primo q̄t dico q̄t subm. s. ostentiū seu adequatū in tota scia tradita i lib. porphyrī est v̄le. accipiendo v̄le vt h̄z suppositionē simplicē. nā h̄t cōe v̄le cōtinet in se oīa subiecta p̄ticularia de qb⁹ in hoc lib. predicanſ passiones et p̄petates. subiecta in p̄ticularia sunt multa. q̄t in aliq̄ pte huīs libri demonstrat̄ vna passio de ḡne. et in alia pte de monstrat̄ alia p̄petas de sp̄e. et ita alicuius scie p̄ticularis tradite i lib. porphyrī gen⁹ ē subm et alteri scie hic tradite sp̄es est subm. vnde ton⁹ scie tradite i lib. porphyrī sunt mīta p̄ticularia licet tū sit vñ subm adequatū p̄tinens oīa alia subā p̄ticularia. et est h̄t cōe v̄le. Et si dī si v̄le sit hic subm cōe adequatū. et nullū illoꝝ qnq̄ v̄li um est hic subm. ergo est ponendū sextum v̄le. **T**Hicēdū q̄t hec est vera. v̄le est hic subm ac cipiendo v̄le fīm q̄t cōe ad illā qnq̄. de qb⁹ hic determinat̄. et fīm q̄t hic terminus v̄le habet suppositionē simplicē. Et tūc respondeo ad argumentū et dico q̄t ista p̄sequētia non valet v̄le est hic subm. et nullū istoꝝ qnq̄ est hic subm. q̄t dare sextū v̄le. sicut non se q̄t hō est sp̄es. et nullus hō singularis est sp̄es. ergo alius homo p̄ter hoīem singularē est sp̄es. Et si dī hec est vera. aliq̄s v̄le est hic subm. et nullū istoꝝ qnq̄ est hic subm. ergo est dare sextū v̄le. **T**Hicēdū q̄t v̄le p̄t accipi large et stricte. accipiendo v̄le large sic v̄le est idem qd p̄mune. et sic ē verū q̄t v̄le est p̄mune. et isto modo loquendo dico q̄t aliq̄s v̄le est hic subm. q̄t aliq̄s p̄mune est h̄t s̄b iectū et p̄cedo q̄t ē dare multa v̄niuersalia q̄t qnq̄. q̄t ens et vñū et oē p̄mune ē v̄niuersale sic loquēdo de v̄niuersali large. et sic concedo q̄t est dare sextū v̄niuersale. Si autē v̄niuersale ac

cipiatur stricte. sic solum vniuersale est cōē ad ista qnqz. s. ad genus spēs rē. Et isto mō loquēdo de vniuersali vle est hic subm. r tñ ista ē falsa. aliqd vniuersale est hic subiectū. qr nec gen⁹ nec spēs est hic subiectū adequatū seu cōtentū hec tñ est vera. vle est hic subiectus fm q̄ li vle bz suppositionē simplicē. C Circa sufficientiā vlium est sciēdū q̄ sufficiēta vlium pōt sic h̄ri qr om̄e vniuersale aut predicat i qd aut in qle. si in qd. aut dicit totā qdditatē individuali intellegendo per qdditatem pdicatum eēntiale. aut partē. si dicat totā qdditatē. tunc est spēs spālis sima. si aut̄ dicat ptem qdditas sic ē genus. Si v̄o predicat in quale. aut predicat in quale eēntiale. aut in quale accēntiale. si predicat in quale eēntiale. sic est d̄ria. si in quale accēntiale. aut ḡ predicat cōvertibiliter. r sic est p̄pum. aut non cōvertibilis r sic est accēns. Sed dubitat. quia non videt q̄ spēs spālissima dicat totā qdditatem individuali. qr qdditas individuali est materia r forma individualis. sed spēs spālissima non dicit formā individualē nec mā. ergo spēs spe cialissima non dicit totā qdditatem individuali. C Dicendū q̄ p qdditatem possumus duo intelligere. s. vel formā declarantē qdditatem vel formā p̄ficiētē mām. Et si dicat q̄ quodlibz predicatū eēntiale est forma declarans qdditatem sui individuali. Dico ḡ q̄ intelligendo p qd ditatem predicatū eēntiale sic spēs spālissima dicit totā qdditatem individuali sui. qr spēs ē vnuž predicatū eēntiale respectu individuali includēs oia alia pdicata eēntialia. r ita d̄z itelligi d̄m Boetij. s. q̄ spēs dicit totū esse individuali. i. species spālissima includit oia pdicata q̄ eēntialr pdicant de individuali. r ita spēs spālissima dicit totā qdditatem individuali. sed genus non dicit totam qdditatem individuali. qr non includit oia pdicata que eēntialiter pdicat de individuali. Si v̄o qdditas accipit p forma p̄ficiētē mām sic spēs non dicit totam qdditatem individuali. C His visis circa predicta sunt quedā dubia. qr p̄mo videt q̄ nō sint nisi quattuor vlia quia per p̄hm p̄topicoz tñ quattuor sūt pdicata. s. genus. diffinitio. p̄puz. r accēns. sed vniuersale seu pdicabile r predicatū idē sunt. ergo nō s̄t nisi quattuor vlia. C Item genus r accēns non videntē eē vniuersalia distincta. ergo nō s̄t qnqz vniuersalia. pbaſ assumptū. nā color est genus qr pdicat de pluribus d̄ritib⁹ spē in eo qd qd puta de albedine r nigredine. r color est accēns ergo idem est genus r accēns. r p̄ns genus et accēns non sunt vlia distincta. C Item spēs nō videt vle distinctū a p̄prio. qr si p̄pum ēēt res distincta a spē. vbi grā. si risibilitas esset res distincta ab hoie tunc ēēt alia spēs ab hoie. r ois spēs bz passionē sibi p̄pam. ergo risibilitas bz

passionem realiter distinctaz ab ea r illa passio eadē rōe h̄ret aliā passionē r sic esset pcessus infinitū in p se ordinat. qd est h̄ p̄bm. Itē decē sunt pdicamēta r qdlibz pdicamēta ē vniuersale. ergo decē sunt vniuersalia. r p̄ns nō tñ qnqz vlia. C Dicendū q̄ accipiēdo vniuersale stricte sic sunt qnqz vlia. vt d̄m est in accipiēdo sufficientiā vlium. C Ad primū ḡ argumen tū in h̄riuz dico q̄ p̄bs. i. topicoz loquitur tñ de predicas quesig in pblematib⁹ scibili. r sic solum genus. diffinitio. r accēns. r p̄pum possunt queri de subiecto scibili. r ideo ista quattuor ponunt̄ esse pdicata in pblematib⁹ de qbus pōt ēē scia. Sed spēs nō pdicat p̄pē nisi de individuali r de individuali nō est scia. ideo spēs nō est pdicatū in aliquo pblemate vere scibili cū nō possit p̄pē pdicari nisi de individuali. S̄z porphyriū non soluz determinat de pdicat que pdicat de subiecto scibili. sed ḡūlīt̄ determinat de quocū qz pdicato p̄ento in quacūqz ordinatōe pdicā mentali. siue sit pdicabile de subiecto scibili. siue de subiecto non scibili. Lū igīt̄ dicit q̄ tñ quat tuor sūt pdicata. dico q̄ vez est vt p̄bs loquitur de pdicat in lib. topicoz. sed vt porphyriū lo quis de pdicat siue de vlibus sic sunt plura p̄dicata qz quattuor. C Ad scdm cū d̄r q̄ gen⁹ r accēns nō sunt distincta. dico q̄ p̄parando gen⁹ r accēns ad idē. sic semp genus r accēns sūt distincta. Impossibile enī est q̄ idez sit gen⁹ ali cuius r accēns eiusdē. tñ p̄parando gen⁹ r accēns ad diuersa sic est possibile q̄ idē sit genus r accēns idest illud idē qd est genus vnius pōt ēē accēns alterius. Lū ḡ d̄r q̄ color est genus r accēns. dico q̄ color est genus respectu albedinis r nigredinis. sed nō est accēns istoz. sed accēns corporis r nō est genus corporis. vñ genus et genus nō est accēns. nec accēns vt accēdes ē gen⁹ hoc est idē respectu eiusdē nō ē accēdes r gen⁹. Lū ḡ dicit q̄ color est genus r accēdes. dico q̄ color est genus albedinis r nigredinis r nō est accēdes. C Ad aliud dico q̄ spēs est res distincta a p̄po. r cū d̄r q̄ tūc illud p̄pum ē spēs posset p̄cedi. Et cū dicit q̄ ois spēs bz p̄pum. dico q̄ nō. sed ois spēs de ḡne sbe bz p̄pum realiter distinctū ab ea. sed non est vez de spēbus accēdentiū. C Ad aliud quādo d̄r q̄ decē s̄t pdicamenta p̄cedo sed oia illa p̄tinens sub vno vli bz est sub ḡne. qr sba est genus. qz̄t̄as est genus. r sic de alīs pdicamētēs. r p̄cedo q̄ plura sūt vniuersalia qz qnqz. imo sunt quasi infinita vniuersalia bz spēz. bz fm genus vniuersalitatis nō sunt nisi qnqz vniuersalia. Unde quecunqz fuerint vniuersalia quodlibet illoz. vel est genus. vel spēs. vel d̄fia. vel p̄pum. vel accēdes. C Un de iste qnqz intentiōes sunt quasi ḡna respectu illoz de qbus pdicant̄ denominatiue.

3

Incipiuntis agoge porphyrii ad
predicamenta aristotelis.

Um sit necessariuz gri
sarori. et ad ea que est
apud Aristotelis pdi
camentoz doctrinam
nosse. qd genus sit. qd
differētia qd qz spēs. qd pprū. et qd
accīs. et ad diffinitionū assignatoe.
et oio ad ea que in diuīsione vel i de
monstratione sunt vtilia. Istaz rerū
speculatione cōpendiosaz tibi tradi
tionem faciens tentabo breuiter ve
lūt introductionis modo ea que ab
antiquis dicta sunt aggredi.

Iste liber est p̄mus in ordine doctrine in libris
logice. et contineat p̄mū et duos tractatus. In
primo tractatu determinat auctor de uno quoqz
vniuersali diuīsim. In scđo ibi. Cōde est et. de
terminat de quinqz vniuersalibus cōparando
ea ad inuicem. Proemiu cōtinet vnu capitulū
totaliter narratiū. in quo narrat tria videlicet
vtilitatē illius libri. scđo modū tractandi in hoc
libello. tertio qōes iptonētes huic scie a quibus
se vult abstinere q̄ tñ alicui p̄st videri ad hanc
sciaz p̄tinē. Prior ḡ mōstrat q̄ scia quiqz vliuz
ētyk ad quattuor. s. ad doctrinā traditā i libro
predicamētorū. et ad diffinitionēs assignandas et
diuīsiones faciendas et ad artem demōstrandū.
Altioribus quidē qōibus abstinentes
simpliciores v̄o mediocriter conie
ctans. Auctor de generibus et spēbus
illud quidem sine subsistant sine i so
lis nudis purisqz intellectibus posi
ta sint sine subsistētia corporalia sint
an incorporalia. et vtz separata a sen
sibilibus. an in ipsis sensibilibus po
sita et circa ipsa cōsistentia dicere re
censabo. Altissimū est enī hmōi nego
ciū et maioris egēs inquisitōis. Illō
v̄o quēadmodum de his ac de ppo
fitis antiqui pbabilr tractauerunt.
et horum maxime pipatetici tibi nūc
tentabo monstrare.

Questiōes iptonētes huic scie q̄s a sua p̄sidera
tio abiecit se quattuor. Prior vtz vlia sint sub
sistētia ex aia et vel i intellectu tñ. tūc seq̄i scđa
q̄ hñs tria mēbra. Supposito enī q̄ vlia sint i
intellectu tñ. tūc sequit q̄ hñs tria mēbra hec. s.

vtz vlia sint in solis intellectib. aut in nudis in
tellecib. aut in puris intellectib. et intelligit p
illa tria tres opatiōes intellect. p solū. n. intel
lectū intelligit opationē intellecti cui nihil core
spōdet i re et sic opatio intellecti q̄ intelligit chi
mera dī solus intellect et intelligit p nudū intel
lectū opationē intellecti q̄ mā app̄hendit nō app̄
hēsa forma. et p puri intellectū opationē intellect
qua apprehendit forma nō app̄hensa mā. Po
sito q̄ vlia hñt eē p solā opationē intellecti. et qd
vtz vlia sint in sola opatiōe intellecti ita q̄ nihil
eis correspōdeat in re. aut s̄t in opatiōe intellecti
ad modū māe app̄hēse sine forma. aut s̄t i cpa
tiōe intellecti tanqz forma app̄hensa sine mā. I
vtz app̄hendat tanqz mā v̄l tanqz forma. Quidā
tñ p intellectū nō intelligit opatiōes intellecti s̄z
sbam intellectus. Et tunc p solū intellectum in
telligunt intellectū diuinū qui solus p̄mo et p̄n
cipiat dī intellectus. et est solus. q̄ vnicus ē. nec
est nec pōt esse aliquis alijs sibi equalis. Per
purū intellectū intelligit intellectū angelicum
qui purus est absqz vniōne cuz corpore tanqz sit
forma corporis. Per nudū intellectū intelligit
intellectū humanū qui in p̄ncipio est tanqz tabu
la rasa et nuda in q̄ nihil est depictum s̄m p̄bū
tertio de aia. vñ intellectus humanus q̄z tñ est
de se est nudus sine denudat̄ ab oī forma māli
et ab oī spē rei māl. Et posito q̄ vlia sint extētia
ex aiam sunt due qōes. p̄ma est et est tñia i ordine
si vlia sunt ex aiam. vtrū vlia sint corporalia v̄l
incorporalia. i. vtrū sint extensa sicut corpus v̄l
inextensa. Et alia est q̄ et est quarta in ordine.
Supposito q̄ vlia sint incorpalia. vtrū vlia sint
separata a singularib. vel sensibilib. vel i ipsis
sensibilibus posita. Et ab istis qōibus q̄ circū
stant dicit auctor se velle abstinenē. q̄ nō p̄tinent
ad logicū sed ad metaphysicū. et dicit se velle
sequi in h̄ opusculo dicta pbabilia antiquorū
de istis v̄lbus quātūm ad logicū p̄tinet. et dicit
q̄ magis vult sequi in h̄ opusculo dicta p̄pate
tiorū q̄z alioz antiquoz. Hic occurrit dubium
qualiter noticia qnqz vlium est vtilis ad p̄dcā
quattuor. s. ad sciam traditā in libro predicamē
torū. et ad assignationē diffinitionū. et ad diuīsio
nes faciendas et demonstratiōes. Et est sciēduz
q̄ sciētia qnqz vlium est vtilis ad cognitionem
dece predicamētorū qm̄ in oī p̄dicamēto sūt ḡia
et spēs et dīe. ideo cognition illoz triū est vtilis
ad cognitionē dece p̄dicamētorū. Si r̄ oia que
sunt i nouē predicamētis alijz a lba sunt accentia
et accentuum q̄dā est cōe. q̄dā p̄priuz. ḡ ad co
gnitionē nonē pdicamentoz q̄ sunt accentia vtil
est noticia tā accentis cōis q̄z p̄pri. et ita patet q̄
cognition illoz qnqz vlium est vtilis ad sciam q̄
est in decez pdicamētis. Et est vtilis ad assigna
tionē diffinitionū. qm̄ sola spēs diffinit. et omnis

diffinitio pstat ex gñe et dña. et in diffinitio sim-
pliciter dea non dñ ponit accns nec ppuz illius
diffiniti. id cognitione istoz qnqz vlium est vtilis
ad assignatione diffinitionu. cognitione eni spci est
vtilis cu ipsa sola diffiniat. et cognitione gnis et dif-
ferentie est vtilis vt genus et dña ponant in dif-
finito. cognitione ppri et accntis est vtilis non vt
ponant in diffinitio. sed vt abijciant a diffini-
tione. Est et noticia qnqz vliuz vtilis ad divisiones
faciendas. qz aliqui fit divisione gnis i spes p
drias eentiales. et aliqui per drias accntiales. Et
dria accntialis est duplex. qdā cois. qdā ppia. et
ideo ad divisiones faciendas tā eentiales qz ac-
cidentales est cognitione illoz qnqz vliuz vtilis.
Est etiā valde vtilis ad arte demōstrandi. qm i
demōstratiōne excludit. p̄pum de spē cuius est p
priuz p diffinitione spēi tāqz p mediū. et diffini-
tio pstat ex gñe et dña. et id ad artē demōstrandi
est vtilis cognitione istoz quatuor. s. gnis spēi p
pri dñe. et qz accns cōe non ingredit demōstra-
tionē. ideo cognitione accntis cois est vtilis ad ar-
tem demonstrandi vt a demonstratōe abijciat.

Idef autē neqz gen' neqz spē
simpliciter dici. Genius eni dñ
aliquoz quodāmodo se habentium
ad vnu aliqd. et ad seiuicē collectio
secudū quā significatione romanoz
collectio dicif gen' ab vnius scz ha-
bitudine. dico aut romuli et multitudi-
nis habentiū aliquo mō ad iuicē
eaz que ab illo ē cognitionē secudū
divisionē ab aliis generib' dicte.
Finito p̄emio sequitur tractatus p̄mus qui ē de
qnqz vlibus divisiim. et cōtinet qnqz capitula.
Capitulū p̄mu est de gñe. Capitulū 2m est de
spē. Capitulū tertiu est de dña. Capitulū qrtiu
est de ppō. Capitulū qntu est de accnte. Capi-
tulū de gñe cōtinet duas p̄es. In p̄ma ponit
significatioē gnis. In ha ibi. Triplū aut. ponit
et declaratur diffinitio gnis. Prima p̄ est tota
liter narrativa. Scda est declarativa. In p̄ma
ḡ p̄e ponit tres significatioē gnis. dices p̄mo
qz neqz gen' neqz spē videni simplē dici id est
vno mō tm̄ sed multiplicis. Prima significatio
generis est multitudine ab vno patre descendentiū.
vt multitudine romanorum descendentiuz a
Romulo d̄r esse genus. Et h̄ p̄t intelligi dupli-
citer. Uno mō qz multitudine descendentiū ab
vno p̄e simul cu patre a quo plures deseende-
rūt d̄r esse genus. Alio mō p̄t intelligi qz sola
multitudine vel collectio descendentiū ab vno p̄e
d̄r genus p̄ habitudinē ad illū p̄em. illo p̄e non
accepto nec numerato in illa multitudine. et qz
nis pater nō p̄numerat in illa multitudine ista

multitudo h̄ cognitione ab illo p̄e. et diver-
sitate ab alijs generib' p̄ illuz p̄em. vnu multitu-
do romanoz vna cum Romulo p̄t dici gen' et
etiā multitudine romanoz descendentiū a romulo
non cōnumerato romulo p̄t dici genus. et sic p
ma significatio gnis h̄ duo mēbra. Et ē sciē
dū qz nō qlibz multitudine descendentiū ab vno
p̄e d̄r gen'. qz sic collectio oīum hoīum dicere
tur vnu gen' qd̄ est falsum. sed multitudine desce-
ndentiū ab vno p̄e a quo tñ alijs p̄es nō descen-
derūt d̄r esse gen' in p̄ma significatioē gnis.
Dicitur autē et aliter rursus genus
quidē vniuersijsqz rei generate p̄n-
cipium. vel ab eo qui genuit vel a lo-
co in quo quis genitus est. Sic enī
Orestem dicim' a tantalo habere ge-
nus. illū aut ab hercule. et rursus p̄in-
darum qdē thebanum esse genere.
Platonem vō atheniensem. etenim
patria p̄ncipium est vniuersijsqz ge-
neratioē quēadmodū et pater. Hec
autem videt promptissima esse signi-
ficatio. Romani eni sunt q ex genere
descendūt romuli. et cecropides q ex
genere descendūt cecropis et eoz pxi.
Et p̄us qdē appellatū est gen' vniuersijsqz
generatioē p̄ncipiū. dchinc
etiaz multitudine eoz q fut ab vno p̄n-
cipio. vt a romulo. nāqz diuidētes et
ab aliis separātes dicebamus oē; et
lam collectionē romanoz ē genus.
Scda significatio gnis ē illa. p̄ncipiū gnatiōis
Et isto mō d̄r p̄r ee genus filij. tē. Locus d̄r ee
genus locati. qz est p̄ncipiuz gnatōis locati.
Intelligendū qz cu d̄r locus est p̄ncipiū gnatōis
locati. non accipit locus p̄ loco ppō q non
plus cōtinet qz ipm locati. sed accipit p̄ loco
coi. s. p̄ villa vel ciuitate vel regno. Intelligen-
dū est aut qz p̄r est p̄ncipiū gnatōis effectuū. et
loc' ē p̄ncipiū p̄seruatū gnatōis et rei gnatōis.
Alier autem rursus dicitur gen' cui
supponit spēs. ad horū fortasse sumi-
litudinē dictū etenī quodāmodo p̄n-
cipium est huīsimōi genus eaz que
sub ipso sunt specierā. Videl autem
genus multitudinem continere oēm
que sub eo est specierum.
Tertia significatio gnis ē illa. gen' ē cui supponit
spēs. et sic accipit gen' apd phos. vnu gen' apd lo-
gicos ē id cui supponit spēs. nec ē id cui supponit
spēs diffinitio gnis. sed vna significatio et' p̄se.

Ripliciter igitur cum genus dicat de tertio apud philosophos sermo est. quod etiam describentes assignauere genus esse dicentes. quod de pluribus et differentibus specie in eo quod quid sit predicat. Eorum enim que predicant alia qui dem de uno solo dicunt sicut individua ut sor. et plato. et hic et hoc et huiusmodi. Alia vero de pluribus ut genera et species differentie propria et accidentia communiter sed non propria alicui. Est autem genus quodem ut animal. species vero ut homo. Differentia ut rationis. proprium ut visibile. accusis ut albū nigrū et sedere. Ab his ergo que de uno solo predicant differunt genera. eo quod de pluribus assignatae predicant. Ab his autem que de pluribus a species quodem. quoniam species et si de pluribus predicant. non de differentibus species sed numero solo. Homo enim cum sit species de sor. et plato. predicat. quod non differunt a se invenient species sed numero. Animal vero cum sit genus de homine equo et bove predicat. quod differunt a se invenient species. non numero solum. a proprio vero differt genus. quoniam propriez quodem de una sola species cuius est proprium predicatur. et de his que sub species sunt individuis. quemadmodum visibile de homine solo et de particularibus hominibus. Genus autem non de una sola species predicat. sed de pluribus differentibus species. a dñe vero et ab his que continet sunt de accidentibus differentes. quoniam et si de pluribus differentibus species predicant differentie et continet accidentia. tamen non in eo quod quid sit sed in eo quod quale sit predicant. interrogantibus enim nos illud quomodo predicantur hec non in eo quod quid sit dicimus predicari. sed magis in eo quod quale sit. Interroganti enim qualis homo sit. dicimus quoniam rationalis et in eo quod qualis sit cor. dicimus quoniam niger. est autem rationale quodem differentia. nigra vero

accusis. Quoniam autem quod est homo interrogamur ait ratiōne. est autem hominis genus animal. quare de pluribus predicari dividit genus ab his que de uno solo quod sunt individua predicant. De differentibus vero species separat genus ab his que sicut species predicant vel propria. in eo autem quod quid sit predicari dividit genus a differentiis et a communiter accidentibus que non in eo quod quid sit. sed in eo quod quale est. vel quomodo se habens predictantur. Nihil igitur superfluum neque minorum invenit generis de causa descriptio. Positis significatiōibus genitū ponit auctor de scriptiōne genitū que est predicari de pluribus differentiis species in eo quod quid est. Et quod hanc descriptio de genere sit bene data declarat auctor. et hec est prima conclusio huius libri. quod hec est descriptio genitū predicari de pluribus differentiis species in eo quod quid est. Hec conclusio probat sic. Illa est diffinitio seu descriptio genitū quod inest genitū. et per cuius partes genus diffinitus a quolibet quod non est genus. nam de ratione diffinitiōis est quod continet seu conueniat diffinitio. et quod per partes eius diffinitus distinguitur a quolibet alio ut p. 6. topico. sed predicari de pluribus differentiis species in eo quod quid inest genitū ut manifestum est. et per particulā hic positas in diffinitiōe distinguitur genus a quolibet alio quod non est genus. ergo hec est bona descriptio vel diffinitio genitū. sed predicari de pluribus et ceteris. Et per hanc genus diffinitiōe est id quod predicatur de pluribus differentiis species in eo quod quid est. Et ex parte particulā in diffinitiōe positis differt genus a quolibet alio quod quid est. probat porphyrius. nam per hanc particulā predicari de pluribus genus differt ab individuo quod non predicatur de pluribus. et per hanc particulā differentiis species. genus differt a species plurimis. quod non predicatur nisi de differentiis solo numero. et per hanc particulā in eo quod quid est. differt genus a dñe proprio et accidente quod predicantur in quale et non in quod. quod autem predicitur. s. dñe proprio et accusis predicantur in quale p. 3. quod ad interrogationē facta per quale de individuo conuenienter ratiōne per ista. s. per dñiam proprio et accusis. sed genus predicatur in quod de individuo. quia ad quodem facta per quod de individuo conuenienter ratiōne per genus. ut si queraf quod est sor. conuenienter ratiōne quod animal. Hic sunt tria notanda. Primo quod hec oferit quod predicatur de pluribus et ceteris. non est diffinitio genitū nisi extendēdo nomine diffinitiōis ad descriptionē. et ratiōne huius est. quod hanc genus non est in aliquo certo genere cui reperiat in quolibet predicamento et quod circuit ratione genus in illo genere est determinate nec predicatur in quod nec idicatur quantumitate propriez alicuius rei.

Secundum notandum quod aliud est quod hic diffinatur. et aliud est pro quo diffinit. unde illud quod hic diffinit est intentio secunda. et est pars oibus generibus generalibus. et subalternis et illa pro quibus diffinitur sicut generalissima et subalterna. quod his competit hec descriptio. scilicet predicari de pluribus. Unde cum dicimus genus sic diffinit quod predicatur et hoc nomen genus huius ibi suppositione simpliciter et non personaliter sicut est manifestum. quod nullum genus sic diffinitur. nec est aliquod genus pertibile cum hac definitione. ut de se patet. sed cum dicitur genus est quod predicit de pluribus. hic hoc nomen genus habet suppositionem personaliter. si enim hoc est suppositionem simpliciter est falsa. quod hec intentio genus sive hoc est genus non predicit in quod de pluribus differenteribus spes. unde cum sic dicitur hoc diffinitur. iste terminus hoc huius suppositione simpliciter. et cum dicitur hoc est ait rationale mortale. iste terminus hoc huius suppositione personaliter. ita cum sic dicitur genus sic diffinitur. iste terminus genus est quod predicit. iste terminus genus habet suppositionem personaliter. et sic per ipsum quod terminus huius alia et alia suppositione respectu actus exerciti. et respectu actus significati. unde hec est vera. ait predicit de omnibus formis et subib[us] huius suppositionem simpliciter et in actu significatio. ubi exercit[us] predicationis huius iste terminus ait suppositionem personaliter. ut in ista. omnis hoc est ait rationale. Tertium est notandum quod in hac descriptione quod predicit de pluribus. licet de pluribus accipitur per suo significato positivo. et non accipitur copatiue. unde sensus est quod genus est quod predicit de multis differentiis spes. ita quod inter ista duo pluribus differentiis spes est constructione intraria situa. quod autem licet de pluribus non accipitur copatiue in predicta descriptione per ipsum. quod si accipere copatiue sensus est. iste genus est illud quod predicitur de pluribus quod sunt ratione spes. sed intellectus non est talis. quod descriptionis generis competit omni generi. sed non copatietur omni generi predicari de pluribus quod sunt ratione spes. quod genus infimum. quod non huius sub sensu duas spes non predicit de pluribus quod sunt ratione spes. sed intellectus non est talis. Et quod copatiuum potest accipi per positivo et econuerso ipsum. nam quod dicitur plures hoies currunt. accipitur copatiuum per positivo. nam est idem dicere. plures hoies currunt et multi hoies currunt. et positivus aliquis accipitur per copatiuum. ut bonum est credere in domino quod in hoie. intellectus est iste melius est credere in domino tamen.

Species autem dicitur quidem et de ratione spes formae. secundum quam dictum est. priam quidem spes digna est impio. Tercia autem spes et ea que est sub assignato genere. secundum quam solemus dicere hoiem quidem spem analis. trahit gulum vero spem figure. quod si etiam

genus assignantes spem minimus dicentes. quod de pluribus et differentibus spes in eo quod quid sit predicitur. et spes dicimus id quod sub genere est. Nos autem oportet quoniam et genera alicuius spes est genus. et spes alicuius generis est spes. Idecirco necessarie est in utrumque ratione et utrumque ratione. Istud est secundum capitulum tractatus primi in quo determinatur de spes et de ordine et ordinatis in linea predicationis. Et prout istud capitulum duos partes principales. In prima ponuntur significaciones et descriptiones spes. In secunda ibi. Planum autem ad declarationem eorum que predicant de spes enumeratae que sunt in linea predicationis et determinatae eis et de ordine eorum. Prima pars est prima narrativa. et prima inquisitiva. Primo ergo narrando ponit ratione significacionem spes que non pertinet ad logicam dicens quod spes dicitur uno modo ratione spes ratione digna est imperio. et accipitur hic spes per pulchritudinem vel decorum. et potest intelligi ratio de pulchritudine animi quam de pulchritudine corporis. pulchritudo animi est aie virtus. deinde ponit alias significaciones spes. que est quod spes dicitur quod ponit sub assignato genere. Et hec est ratione descriptionis spes que pertinet ad logicum. Unde auctor ponit tres descriptiones spes. sed due significaciones spes pertinent ad logicum. Prima spes est quod ponit sub assignato genere. et circa illam descriptionem auctor ponit dubium. et modo suo respondet. ut videbitur plausus in fine huius primae partis.

Assignant ergo et sic spes. spes est que ponitur sub genere et de qua genus in eo quod quid sit predicitur.

Secunda descriptione est quod spes est que ponitur sub assignato genere. et de qua genus predicitur in quod. Amplius autem et sic quoque. Spes est que de pluribus et differentibus numero in eo quod quid sit predicitur sed hec quidem assignatio spes spalis sume est et que solum spes est. aliae vero erunt et non specialissimorum.

Tertia descriptione est quod spes predicit de pluribus differentiis numero in eo quod quid sit et intelligi ista descriptione cum precisione sic. quod spes est que solum predicit de pluribus differentiis numero in eo quod quid sit et non de differentiis spes. et nisi hec descriptione ponere cum precisione ista descriptione copeteret generi generalissimo. quod genus generalissimum predicit de pluribus differentiis numero in eo quod quid sit intellecta tamen hac descriptione cum precisione non copetur in generibus generalissimis nec spes subalternis.

5

Iste tres descriptiones sic parantur ad iuicē q; p̄me due p̄petū tā sp̄ebus sp̄alissimis q; sp̄e bus subalternis. s; tia descriptio intellecta cū precisione vt dcm̄ est soluz p̄petit sp̄ebus sp̄alis simis. C Circa p̄mā descriptionē h̄ posita p̄t nū sp̄es. vt visum est capitulo de ḡne. vbi d̄f q; genus est q; p̄dicat de plurib; d̄ntibus sp̄e tē ergo in diffinitōe sp̄ei nō d̄z poni gen⁹. q; idē respectu eiusdē nō p̄t eē diffiniēs & diffinitū. ḡ male describit sp̄es cū d̄r. sp̄es q; ponitur sub assignato ḡne. C Ad istud respondet auctor di cēs q; gen⁹ & sp̄es s̄t relativa. nā gen⁹ d̄r alicui⁹ sp̄ei gen⁹. & sp̄es d̄r alicui⁹ ḡnis sp̄es. & iō ne cessē est q; vtrūq; ponat in diffinitōe alterius. vnde s̄m istū auctore in relativa nō ē incōueniens. s; magis ē necessariū q; idē respectu eiusdē sit diffiniens & diffinitū. S; h̄ sunt duo dubia. P̄mū est an gen⁹ & sp̄es sunt relativa. Scdm̄ est an vnu relatiōnē debeat poni in diffinitōe alterius. C Ad p̄mū dubiu arguit p̄bando q; gen⁹ & sp̄es nō sunt relativa. q; illa q; sūt cōia oib; p̄dicamēt̄ non sunt in aliquo p̄dicamēt̄ determinato. s; gen⁹ & sp̄es sunt cōia oib; p̄dicamēt̄. q; in oī p̄dicamēt̄ s̄t ḡna & sp̄es. ḡ gen⁹ & sp̄es nō sūt in aliquo p̄dicamēt̄ determinato. ergo nō sūt in p̄dicamēt̄ relatiōis. ḡ nō sūt relativa. Itēz relativa sūt simul nā p̄ p̄m in p̄dica mens. s; gen⁹ & sp̄es nō sunt simul nā. q; genus nāliter ē prius sp̄e p̄ p̄m i p̄dicamēt̄ q; dicit q; prius ē a quo nō cōvertit subsistendi s̄le quētia s; h̄mōi est gen⁹. ḡ tē. Ad oppositū est auctor. C Ad scdm̄ dubiu arguit p̄bando q; vnu relatiōnē nō p̄t poni in diffinitōe alterius qm̄ qlz diffinitio daī cā innotescēdi. quelz ḡ diffinitōis ps d̄z eē notior ipo diffinito. s; vnu relatiōnorū nō ē notius alio. ḡ tē. Cōfirmat h̄. si de diffinito querit qd sit. uenient respōdet p̄ diffinitōes ita q; diffinitio certificat de qdē querentē. qdē de diffinito. sed si fiat qdē de vnu relatiōnē qdē. non certificaret querēs de illa qdē p̄ diffinitio nē vel descriptionē i qua ponit vnu relatiōnē. ergo tē. maior p̄z. & minor declarat. nā si qraſ qdē est p̄. & respondeſ ſic. p̄ eē q; h̄ filiū vel gen̄uit filiū. q; r̄iſ ecōuerso qdē filiū. q; filiū est equē bñ mihi īḡtus ſicut pat̄. & ſi d̄f q; filiū est q; h̄ pat̄. adhuc p̄tingit querere. qdē pat̄ ſicut p̄us. & ita nūq; ero certificat̄ de aliquo relatiōnorū qdē. q; respondeſ ſo p̄ eq; ignotū nō ſum nec eē pōſſum certificatus. vnde p̄t ſic argui. Illa nō ē diffinitio alicui⁹ p̄ quā nō pōſſum eē certificatus de diffinito. ſed p̄ diffinitio nē relatiui in q; ponit ſuū correlatiū nō pōſſum certificari de illo relatiuo vt viſum ē. ḡ tē. Itēz q; ſcūnq; in diffinitōe ponit aliquid diffinibile. ſi diffinitio illius diffinibilis ponit loco eius veri

or & exp̄ſſioſ erit diffinitio in qua loco diffiniti ponit ſua diffinitio vt p̄z. 6°. topicorū. ſi ḡ i diffinitōe patris ponit filius. & ſi in loco filiū ponatur diffinitio filiū. iſta diffinitio erit verior & exp̄ſſioſ diffinitōe p̄ma. ſed i diffinitōe filiū ſi m̄ iſta opinionē d̄z poni p̄. ergo in veriſſima & exp̄ſſiſſima diffinitōe patris d̄z poni p̄. ſed h̄ ē incōueniens. ſ. q; idē ponat in diffinitōe ſui ipſius tē. Ad oppositū tñ ē auctor. C Ad p̄mū dubiu cū q; r̄iſ an gen⁹ & sp̄es ſunt relativa. Cice dum q; gen⁹ & sp̄es poſſunt accipi p̄ his q; p̄ncipalif significat & p̄ his q; denoiant. Si accipiāt pro his que ſignificant tūc accipiunt p̄ intētiōibus in aia cōib; ḡnibus & sp̄ebus in quolibet p̄dicamēt̄ vel cuiuslibet p̄dicamēt̄. & hec ſūt relativa transcendentia. q; intentio ḡnis reſerū ad intentionē sp̄ei. Si vō accipiat p̄ his que de nominat ſic accipiunt p̄ his de qbus p̄dicant. vt p̄ hoie & aiali. & ſic eſt falſum dicē q; genus & sp̄es ſunt relativa. q; hō & aial non ſunt relativa. nec albedo & color ſunt relativa ſed ſolūta. Si genus & sp̄es accipiant p̄ his que primo ſi ḡnificant ſic habet ſuppositionē ſimplicem. ſed quādo genus & sp̄es accipiūt p̄ his q; denoiant tūc habet ſuppositionē pſonalē. C Ad p̄mū argumētū in ḥxū cū dicit q; gen⁹ & sp̄es ſt cōia oib; p̄dicamēt̄. ḡ tē. Cincendū eſt vno mō q; genus & sp̄es non ſunt relativa determinati ḡnis ſed ſunt relativa transcendentia. q; reperiūt̄ in quolibet p̄dicamēt̄. Aliter p̄t dici q; idem p̄t eē in quolibet p̄dicamēt̄ denoiantre & tñ i vno p̄dicamento qdditatue. & ſic genus & sp̄es ſunt i quolibet p̄dicamēt̄. q; denoiant re ſiūz p̄dicamētorū & tñ ſunt qdditatue in vno p̄dicamēt̄ tñ. i. in p̄dicamēt̄ relatiōis. C Ad 2^m argumentū cū d̄f q; gen⁹ ē nāliter p̄us sp̄e. dico q; accipiendo genus & sp̄em p̄ his q; p̄mo ſignificant p̄ncipalif. ſic neutrū iſtorū eſt alio prius nāliter. ſed ſunt ſumul nā. Sed accipiendo gen⁹ & sp̄em p̄ his que denoiant. ſic genus eſt nāliter p̄us sp̄e. vt aiali hoie. & h̄ mō accipiendo gen⁹ & sp̄em non ſunt relativa. C Ad 2^m dubium dicunt qdam q; loquēdo de diffinitōe indicante quidditatē rei non debet poni vnu relatiōnorū in diffinitōe alteri⁹. & ſic intelligit auctor q; in diffinitōe exp̄mēte qd nois d̄z poni vnu relatiōnorū. S; mihi vñ q; vnu relatiōnorū nō debeat poni i diffinitōe alteri⁹ exp̄mēte qd nois. nec diffinitōe exp̄mēte qd rei alſi⁹. q; vtraq; diffinitio notificat diffinitū & eē notior diffinito. Nā diffinitio exp̄mēs qd nois notificat qd nomē ſignificat. Et diffinitō explicāt qd rei notificat qdditatē diffiniti. ſed vnu relatiōnū nō ē notius alio. nec oīo in qua ponit vnum relatiōnē eſt notior.

alio relativo. Et ideo bene dicit Aquicē. i logica sua q̄ dicentes vnu relatiuorum diffiniri p̄ reliquū non aduersū dīaz inter esse notū cū alio et esse notū p̄ aliud. q̄ p̄ rationes iā factas q̄ loquédo de diffinitione fīm q̄ Aristoteles loḡ sic vnu relatiuū non diffinī p̄ reliquū. loq̄ndo enī de diffinitione indicante qdditatē rei mani festū ē q̄ vnu relatiuoruū non diffinī p̄ reliquū q̄r vnu relatiuoruū non ē de qdditate alterius. nec ē notius altero relatio. loquendo etiāz de diffinitione exp̄mente qd nois non diffinī vnu relatiuoruū p̄ reliquī. q̄r diffinitio qd nois manifestat qd nomē significat. sed vnu relatiuoruū non notificat qd significat aliud. ergo tē. p̄bo minorē. nā si querat qd h̄s nomen p̄ significat. et respondeat q̄ h̄s nomen p̄ significat illuz q̄ genitū filiū. querendū est vltē. qd significat hoc nomē fili⁹. si dicat q̄ h̄s nomē filius significat illum q̄ h̄s p̄fem. adhuc restat q̄stio qd h̄s nomen p̄ significet. q̄r nō ē maior certitudo hui⁹ nois significati q̄z fuit in p̄ncipio. Dico q̄ q̄ nullum relatiuū h̄s diffinitionē p̄pam. q̄r relatiuū non est p̄ se i ḡne. sed relatio bene p̄ diffinire s̄z nō per relationē oppositā. s̄z p̄ p̄puz gen⁹ et p̄ p̄p am dīam. si eis insint noia iposita. loq̄ndo de diffinitione exp̄mente qdditatē diffiniti. Exē dendo tñ diffinitiōem diffiniti ad orōnem signi ficantem illud qd relatiuū. sive illa orō sit equē nota sive sit notior. sic p̄cedo q̄ vnu relatiuū diffinī p̄ reliquū. q̄r bene p̄tingit accipe vna orō nem in qua ponit vnu relatiuoruū significare id qd nomē alterius relatiui significat. Illud enīz q̄ hec orō q̄ genuit filiū significat h̄s nomē p̄t significat. Unde hec orō nō est diffinitio exp̄mens qd rei p̄tis. nec qd nois eius. q̄r non ē notior. vt p̄batū est. et sic forte intelligunt auctores dicentes q̄ vnu relatiuoruū diffinī p̄ reliquū. Iste tñ modus accipiendi diffinitionem repro baf a p̄bo in 2° posteriorū. q̄r sic tota hystoria d bello troiano dicereſ vna diffinitio. q̄r vnuz no men p̄t iponi. et iā est ipositiū toti illi hystorie. s. hoc nomē ilyas. et sic tota hystoria troiana ēt diffinitio ilye qd nō v̄f verū. Et si dī q̄ quāvis hoc nomē p̄t nō h̄s diffinitionē p̄pē dictā cum non sit in ḡne p̄t tñ h̄fē diffinitionem exp̄men tem qd nois. q̄r sciēs qd h̄s nomē p̄t significat. p̄t tñ notificare h̄s alteri. Et si q̄rl̄ qualiter h̄s p̄tingat. Dicendū q̄ h̄s relatiuum p̄t notificari quātum ad qd nois tē. p̄t aliquo mō describi nō tñ p̄ suū correlatiuum. vbi grā. p̄t ē q̄ de sua sba genuit sibi simile in spē. et filius est q̄ genit⁹ est de sba similis sibi in spē. Et dico de sba sibi similis i spē. q̄r p̄ h̄s distinguīt ḡnatio inaīatorū a ḡnatoe aīatorū. nā in aīas et in aīalib⁹ ḡnias p propagationē sic genitū ḡnat⁹ de sba ḡnang⁹.

s̄z in inaīas ḡnians p̄ducit genitū de sba aliena. vt ignis de sba aeris ḡniat ignē. Et iō in inaīas ḡnians non dicitur pater nec genitum filius. Planū aut̄ erit qd dī hoc mō. i vno quoqz p̄dicamento sunt qdam gene ralissima. et rursus alia sp̄alissima. et inter generalissima et sp̄alissima sunt alia. Est aut̄ generalissimū qdem su pra qd nō est aliō genus supueniēs Sp̄alissimū aut̄ post quod non erit alia inferior sp̄es. iter generalissimū aut̄ et sp̄alissimū et genera et sp̄es sunt eadē ad aliud qdē et ad aliud sūpta. Sit aut̄ vnoquoqz p̄dicamēto mani festū quod dī. Substātia ē qddā et ip̄sa est genus. sub hac aut̄ est corpus. sub corpore vero aīatuū corpus sub quo aīal. sub aīali. rōale animal. sub quo hō. sub homīe v̄o sortes et pla. qui sunt particulares homines.

corpo rea	Substā tia	incorpo rea
aīa. tum	Corp⁹	īnaīa. tum
sensi bile	Corp⁹ aīatum	īsensi bile
ratio nale	Aīal.	īrratio nale
mor tale	Animal rōnale	īmor tale
sortes	Homo	īplato

Thoy substantia qdem gnä
lissima est eo q spes sit soluz.
Homo vo spalissimum eo q
spes sit solu. Corpus vo spes qde est
substantie. genus vo corporis aiat.
et aiatu corpus qdem spes cor. gen^o
vo aialis. aial aut spes qde aiat cor.
genus aut ronalis aialis. sed ronale
aial spes est aialis. genus vo hois.
ho vo spes qdem ronalis aialis. no
aut est genus pticulariu hoiu sed so
lu spes. Et ome qd ante indiuiduuz
proximū est. spes erit solu no etiā ge
nus. Quēadmodū substantia igitur
cū sit suprema eo q nihil supra eam
sit genus est gnäissimū. sic etiam ho
cū sit spes postqz no erit alia inferior
spes neqz aliqd eoz que pnt diuidi
sed solu indiuidua. indiuiduuz autē
sor. et pla. spes erit sola et vltima spe
cies vt dictū ē spalissima spes. Que
vo sunt in medio eoz que supra ipsa
sunt erut spes. Eoz vo que post ipsa
sunt sunt gnä. quare hoc qde duas
h3 habitudines ea que ē ad inferio
ra secundū quā gnä ipsoz esse dicūt
Extrema vo vnā hñt hitudinē. nā et
gnäissimū ad ea qdem que posteriora
sunt hitudinē h3 cū sit genus oīm
id qd est supremū. ea vo que ē ad su
periora no h3 cū sit supremū et pmuz
principiū. Spalissimū aut vnā h3 ba
bitudinē ea que est ad superiora quoqz
est spes. ea vo que est ad posteriora
non h3 sed etiā indiuiduoz dī spes.
sed spes qdem indiuiduoz soluz ea
continēs. spes aut superior velut que
ab eis ptnet. Determinat ergo gnä
lissimū. ita q cu3 sit genus no ē spes
et rursus qd non est aliud genus sup
ueniens. Spalissimū vo qd cū sit spe
cies non ē genus. et cū sit spes nunqz
diuidit i alias spes et qd de plurib^o
differentib^o numero i eo qd quid sit
predicat. ea vo que i medio sunt ex
tremoz sub alterna vocant genera et
spes. et vnūqdz ipsoz spes esse et ge

nus potest. ad aliud qdē et ad aliud sumpta. ea vō q̄ sunt ante spālissimū vsq̄ ad gnālissimū ascendentia et genera dicunt et sp̄es et subalterna gnā vt agamēnō: atrides: et pelopides: et tantalides et vltimū iouis. s̄ in familiis plerūq; reducunt ad vnū princi pium. verbi grā: ad iouem. in generib; qdem et sp̄ebus non sic se h̄z rō neq; enim cōe ē vnū gen' oūm ens. nec oīa eiusdē generis sunt secundū vnū genus supremū quēadmodum dicit Arist. sed sunt posita quēadmodum dcīm est in predicamentis. pma decez gnā sunt quasi pma decē prin cipia rez. vel si qs oīa entia vocet inquit nūcupabit equoce nō vniuoce Si enī vnū cōe gen' esset ens vniuo ce entia dicerent. Lū enīz decē pma principia entis secundū solū nomen est. nō enī secundū rōis diffinitionē que secundū nomē est. decē qdez ge neralissima sunt. spālissima vō in nu mero quodā non sunt tñ in definito indiuidua aut q̄ sunt post spālissima infinita sūt. Quapropter vsq; ad spe cialissima a gnālissimis descendētes iubet plato quiescere. descendere at per media diuidentē specificis diffe rentiis. infinita vō inquit relinquenda sunt. neq; enim eoꝝ posse fieri di sciplinam.

Melanū aut. **H**ec est sc̄a pars huīus ca-
pituli i qua ad evidentiā p̄dictor̄z enumerat ea
que p̄nunt in linea predicamentali & diuersas
proprietates eis assignat. **S**icut ḡ q̄ in unoquo
q̄ p̄dicamēto. **I**st̄ est i quolibet ordīne p̄dicamē
tali sunt plura ḡnialissima. s. in quolibet ordīne
est q̄dam ḡnialissimū & quoddā sp̄alissimuz. &
quedā intermedia. **G**nialissimū est sup̄ia quod
non ē aliud sup̄raueniens genus. Sp̄alissimū
est illud sub quo nō est inferior sp̄es. Illa yō i-
ntermedia sunt ḡna & sp̄es. ḡna respectu inferio-
rum. & sp̄es respectu superior̄z. Sed ḡnialissimū
est ita gen⁹ q̄ non ē sp̄es. Sp̄alissimū ē ita sp̄es
q̄ non ē gen⁹. Sic ḡ ḡnialissimū & sp̄alissimum
h̄nt duas descriptōes. Una est q̄ ḡnialissimum
est sup̄a qđ non est aliud gen⁹. Alia ē q̄ ḡnialis-
simū est taliter genus q̄ nullo mō est sp̄es. Et
sp̄alissimū diffiniūt duplīcit. Primo mō sp̄alis.

simum est sub quo non est inferior sp̄s. Scđo
mō sp̄alissimū est ita sp̄s q̄ nullo mō ē genus.
Intermedia vō sunt ḡia z sp̄s respectu diuer-
sor. Et ponit exemplū familiare. nā sicut est in
familij sine in linea cōsanguinitat q̄ est aligs
qui est ita pater q̄ nō est filius. z aligs qui est
ita filius q̄ nullo mō est p̄z. Aliqui s̄t itermedij
qui sunt patres z filij respectu diuersorum. vt
agamēnon. z atrides. ita est in p̄dich. q̄ sic ali-
quid est qđ est ita genus q̄ nō est sp̄s. z aliquid
est qđ est ita sp̄s q̄ non ē genus. z aliqua iter-
media que sunt ḡia z sp̄s respectu diuersorū.
Sed forte aliquis diceret q̄ in familij ē deue-
nire ad vnū p̄ncipiū. verbi ḡra. in tota cogni-
tione hoīz est deuenire ad vnū patre. puta
Iouē s̄m aliquos seu ad adam s̄m veritatem.
Hilr in p̄dicamēs ēēt deuenire ad vnū genus
cōe oībus p̄dicamēs qđ non ē vez. Ad istō
rūndetur q̄ non est oīo sile in p̄dicamentis z de
familij. q̄ in familij est vnū p̄ncipium cōe. z
in p̄dicamentis non ē aliqđ vnū cōe gen⁹ oībus
predicamēs. Et h̄ est scđa p̄celo huius libri. s. q̄
decē p̄dicamentis non est aliqđ genus cōe. Ista
p̄celo p̄bat sic. q̄ si sic ēēt illud maxime ēēt ens.
sed ens non est cōe genus oīb⁹ decē p̄dicamentis
ergo z̄. p̄bo minorē. Nullū genus est equocū
illis quib⁹ est genus. sed ens dī equoce de decē
predicamentis. ḡ z̄. vñ ait porphy. Si quis oīa
vocet entia equoce nuncupabit. Lū enī decē
predicamēta sint p̄ma p̄ncipia nullum cōe h̄nt
nisi s̄m nomē. z sic p̄z q̄ decē p̄dicamēs non est
aliqđ genus cōe. sed in vnoquogz p̄dicamēto
est aliqđ vnū genus ḡnalissimū. z plures sp̄s
p̄alissime. non tñ infinitē sed finite quo ad nu-
mez. sed indiuidua sunt infinita. Et ideo descē-
dentib⁹ a ḡnalissimis ad sp̄alissima iubet plato
quiescere cū indiuidua sint infinita. z de infinitis
non est ars nec scientia.

Descendētib⁹ vō ad specialissima ne-
cessē est diuidētē per multitudinēz
ire. Ascendētib⁹ vō ad generalissima
necessē est colligere multitudinem.
Et p̄dich aut̄ excludit ternā p̄clonem hui⁹ libri
sc̄z q̄ descendētib⁹ a ḡnalissimis ad sp̄alissima
oporet multitudinē diuidere. sed ascendendo
oporet multitudinē colligere i vnū. Et h̄ p̄bat
sic. Inferiora sunt plura q̄ supiora. sed descen-
dendo pcedit a supiorib⁹ ad inferiora diuiden-
do. z ascendēdo pcedit ab inferiorib⁹ ad supio-
ra. ḡ descendēdo a ḡnalissimis oporet ire per
multitudinē diuidendo vnū in multa. z ascendē-
do oporet ire a mulz ad vnū. z colligendo ista
multa in vnū. vbi ḡfa. descendendo a ḡie ḡna-
lissimo incipit ab uno z pcedit ad multa diuidē-
do. p̄ut p̄z sic diuidendo. Suba alia corporea.

alia incorpea. z s̄ba corpea. alia sensibilis. alia
insensibilis. z sic vsq̄ ad sp̄alissima. sed ascēde.
ḡra. Sōr. z plato h̄nt supra se hoc cōe hō. z hō
z asin⁹ h̄nt supra se aial. z animal z planta h̄nt
supra se h̄ cōe corpus aiatum. z sic pcedit ascē-
dendo quoqz veniat ad genus ḡnalissimuz. z
in isto pcessu itur colligendo multitudinem in
vnū collectivū. vt patet intuenti.

Collectiuū enī multoz in vnā nām
sp̄s est. z magis id qđ gen⁹ ē. Par-
ticularia vō z singularia semp i mul-
titudine ecōtrario diuidit id quod
est vnū genus.

Marrat porph. q̄ sp̄s est collectio pluriz in
vnā nām. sed genus ē magis collectiuū q̄ sp̄s
q̄ plura p̄tinet sub se. z singularia semp p̄t di-
videnda in illud qđ est cōe eis. Et singularia s̄t
quid vnū cū illo quod est cōe eis.

Participatōe enī sp̄ei plures hoīes
sunt vnus hō. pticularib⁹ vō semper
vnus hō z est cōis plures. diuisiuū
aut̄ semp ē qđ singulare ē. Collectiuū
enī z adunatiuū qđ cōe est.

Intelligendū q̄ h̄ ppō ē falsa de v̄tute s̄mōis
sed sic h̄z intelligi q̄ plures hoīes p̄cipiant de
specie hominis sine humana specie.

Assignato aut̄ genere z specie qđ s̄t
vtrūqz z genere qdem vno. sp̄ebus
vō plurib⁹. Semp enī i plures sp̄s
diuisio generis fit. genus qdem de
sp̄e semp p̄dicat. z oīa supiora de
inferiorib⁹. sp̄s aut̄ neqz de genere
sibi p̄ximo p̄dicat neqz de supiori
bus neqz enī cōuertit. Oportet enī
aut̄ equa de equis p̄dicari v̄t hyn
nibile de equo. aut̄ maiora de mino-
rib⁹ vt aial de hoīe. mōra vō de ma-
iorib⁹ minime. neqz enīz aial dicim⁹
hoīem eē quēadmodū hoīem aial.
de qb⁹ sp̄s p̄dicat de his necessa-
rio z sp̄ei genus p̄dicat z generis
genus vsqz ad generalissimū. si enīz
vez est hoīem socra. dicere hominē
aut̄ aial. Aial vō s̄bam. vez est socra.
aial atqz s̄ba z dicere. Semp supiora
de inferiorib⁹ p̄dicant. sp̄s aut̄z
de idividuis p̄dicat. gen⁹ vō z de
sp̄e z de idividuo p̄dicat. genera-
lissimū aut̄ z de genere z de generib⁹

7

predicatur. si plura sint media subalterna. et de spē et de individualiū predicatur. dicit autē generalissimū qđ de oībus sub se positis generib⁹ et spēbus et de individualiū. genus autē qđ ante spālissimū ē. et de oībus spālissimis et de individualiū. dicit solū autē spēs de oībus individualiū. individualiū autem dicit de uno solo particulari. individualiū autē dīsor. et hoc albū et hic veniens et sophronici filii si solus sit sor. ei fili⁹. Narrat qualiter genus h̄z s̄e ad spēm. et dicit qđ divisionē ḡn̄is sit p̄ s̄e in plures spēs et gen⁹ predicat de spē et non eōverso. s. p̄dicatiōe p̄pē dca. non enī spēs p̄dicat directe de ḡn̄ie. qđ id quod predicat p̄pē de aliquo oportet qđ sit sup̄ius v̄l̄ puertibile cū ipso. et p̄p̄ h̄ individualiū p̄dicat de uno solo. s. de seipso. qđ non h̄t inferius eo de quo possit p̄dicari. Sciendū qđ h̄ nomē individualiū p̄t accipi p̄ eo qđ significat et sic p̄dicatur de multis. nā sor. est individualiū. et pla. est individualiū. vel p̄t accipi p̄ eo qđ denoiat. et sic seq̄ auctor hic. sor. enī est id qđ h̄ nomē individualiū denoiat. vt li individualiū sumat p̄ eo qđ denoiat et sor. p̄dicat de uno solo p̄pē. vt de seipso. Individualia v̄o dicunt h̄mōi. qm̄ ex prop̄petatib⁹ p̄sistit vñqđqđ eorum. quaz nūqđ i alio erit eadē collectio. Sor. autē p̄petates nunqđ in aliquo erunt particulariū. he v̄o que sunt hominis p̄petates. dico autē eius q̄ est cōis. erunt eadē in plurib⁹. magis at in oībus particularib⁹ hoīb⁹ eo qđ homines sunt.

Hic narrat qualiter individualia distinguunt ab unicem. et dicit qđ qđlibet individualiū p̄stat ex multis accentib⁹ quoqđ collectio non p̄t simul repiri in alio individualiū cuiusmodi. p̄petates sunt. s. qualitas figura locus et t̄ps. vñ septē sunt p̄petates quaz collectio non p̄t simul repiri in duobus individualiū. vñ versus. Forma figura locus t̄ps cū noie sanguis. P̄atria sunt septē que nō h̄nt unus et alter. Iste enī p̄petates individualiales s̄e que nunqđ eadē numero repiunt simul i dicens individualiū. p̄petates in spē simul repiunt i oībus individualiū illius spēi. cuiusmodi sunt risibile. capax discipline etc. que sunt p̄petates spēi humanae. et simul repiunt in oībus individualiū. et logmūr de ḡn̄ie et spē et individualiū s̄e tanqđ de nobilioib⁹. Et individualia autē accentum nō h̄nt istas p̄petates. sed magis sunt p̄petates alioz. nec intendit hic auctor dicere qđ h̄mōi p̄

p̄petates sunt constitutae individualiū s̄e. sed insunt illi subiective non sicut p̄tes. sed sicut accīna. Intelligentū etiā qđ vñ individualiū s̄e nō distinguunt ab alio solū p̄ h̄mōi p̄petates accentis. sed formaliter p̄ suā formā et māliter p̄ suā mām. Unū sor. distinguunt a platone accentualiter p̄ sua accentia. formaliter p̄ suā formā et māliter p̄ suā mām et h̄m veritatē individualiū s̄e distinguunt ab alio per huiusmodi p̄petates.

Cōtinet autē individualiū qđdem s̄b spē. spēs autē sub genere. Totū igit̄ qđdā genus est. individualiū autē ps. spēs v̄o totū est et ps. sed ps qđē alteri⁹. totū v̄o nō alterius sed aliis p̄tib⁹ totū ē. Ex p̄dich qđ excludit auctor p̄clonē quartā h̄mōi libri que est ista qđ individualia cōtinent in spē. et spēs in ḡn̄ie. Istud p̄z ex ordinatiōe in linea p̄dicamentali. et h̄mōi p̄baf sic. Dis ps cōtinei i suo roto. sed individualiū est ps spēi. et spēs est ps ḡn̄is. ergo individualiū p̄tinet in spē. et spēs in ḡn̄ie. Et addit auctor qđ individualiū est ps et spēs est ps et totū. alterius tū et alterius. spēs enī est ps ḡn̄is et totum respectu individualiū.

De genere qđdem et spē. et qđ generallissimū. et qđ spālissimum. et qđ genere eadē et spēs sunt. etiā individualia. et quot modis genus et spēs dicant sufficienter dictum est.

Recapitulat et patet. Intelligentū qđ individualiū est ps subiectua spēi. qđ spēs p̄dicat de individualiū in recto. Et ppter eandē cām spēs est ps subiectua ḡn̄is. qđ genus p̄dicat in recto de spē. et hec est dīa inter p̄te integralē et p̄te subiectivā. qđ de p̄te subiectua v̄e p̄dicat suum totū in recto. Sed de p̄te integrali non v̄e p̄dicat suū totum in recto sed in obliquo. manus enī et caput sunt p̄tes integrales hoīs. qđ integrant hoīez. et id h̄ est falsa. manus est h̄o. vel caput est h̄o. Et sciendū est qđ duplex est ps. et duplex est totū. s. totū v̄le. vt h̄o respectu sor. et pla. Totū integrale vt domus respectu paries et tecti. respectu in huius domus et illius est totū v̄le. vñ respectu diversorū idē est totū v̄le et totū integrale. et ps integralis. et ps subiectua. nā h̄ manus est ps subiectua manus in cōi. et ps integralis hoīs. Sed dubitaf qđ non v̄z qđ genus sit totū respectu spēi eiusdē. qđ idē respectu eiusdē non est ps et totū. sed genus est ps spēi. et totū genus est ps spēi. qđ est ps diffinitiōis. et ps diffinitiōis significat p̄te rei diffinitiōe p̄ h̄m. 7° metaphysice. Sciendū qđ impossibile est qđ idē sit ps et tonū respectu eiusdē eadē ḡn̄ie vel eadē acceptiōe totius et p̄tis. tñ diversis acceptiōib⁹ totius et p̄tis p̄t idē esse totū et ps respectu eiusdē. v̄bi grā.

sic dicendo. ppositio ē vera. iste terminus propositio est pars integralis huius ppositionis ppositio ē vera. et est totū vle respectu eiusdem. q; iste terminus ppositio est totū vle respectu cuiuscumq; ppositionis. Et sili mō dico q; aīal ē pars qdditativa seu diffinitiva hois. et m̄ est totū vle respectu hois et sic sub diuersis acceptiō bus pōt idē ēē totū et ps respectu eiusdem. ideo rē.

Iffferentia vō cōiter et ppe et magis ppe dicit. Cōiter differre alterez ab altero dicit qd alteritate quādam differt quocumq; mō vel a seipso vel ab alio. differt enīz sor. a platone alteritate quadā. et ipē a se vel puerō vel iam viro vel faciēte aliqd v̄lq; cente et semp in aliquo mō hñdi se alteritatib;. Proprie aut̄ differre alterū ab altero dicit qn inseparabili accidente ab altero differt. Inseparabile accns ē. vt nasi curuitas. cecitas oculorū. cicatrix cū ex vlnere occaluerit. Magis ppe aut̄ differre alterez ab altero dicitur qn specifica differt dria. quēadmodum hō ab equo specifica dria dīt idest rōali qualitate. Ul̄r at̄ ois dria alteratū facit cuilibet adueniens. Sed ea que est cōiter et ppe alterum solum facit. Illa vō que est magis proprie aliud.

Hoc est 3^m caplū tractatus p̄mi in quo determinatur de dria. et tñet duas ptes pncipales. In pma ponunt diverse significations seu divisiones drie cū eay explanatiōe. In scđa ibi. Quas etiā determinātes. Ponunt descriptio nes drie de qb intēdit. Prima ps ē narrativa in qua narrat auctor tres divisiones. Pd^o diu sio q; qdam est dria cōiter dcā. qdam est pprīe dcā. et qdaz est magis ppe dcā. Dria cōiter dcā est qua alterez dīt ab altero alteritate quadā hoc est qdā diuersitate accidentali. vt sor. dīt a platone p motū. et pla. a sor. p qetē posito q; sor. moueat et pla. gescat. vñ dria cōiter dcā est qua alterum dīt ab altero p aliquid accns. et sic idē vno tēpore pōt differre alio tpe a seipso. vt sor. senex dīt a seipso puerō. et intelligo id negative. s. q; sor. se n̄x dīt a sor. puerō. ita q; sor. senex non est sor. puer et ecōtra. Ista m̄ ē falsa de virtute fmōis sor. dīt a seipso. verūm̄ sor. acceptus cū aliqua determinatione bñ dīt a seipso cū alia determinatiōne loquēdo de dria negatiua sic q; sor. cuz yna determinatione negatiua a seipso accepto cū alia definiatiōe. Loquēdo positive de dria

sic neganda est ista sor. senex dīt a seipso puer q; dria positiva non est nisi inf exūtia. et sor. no pōt sit esse senex et puer. Dria ppe dcā est qua alteruz dīt ab altero accīte inseparabili. et sic dīt oculus cecus ab oculo vidente. et nasis curvus a naso recto. Dria magis ppe dcā est qn alteruz dīt ab altero specifica dria. et sic hō dīt ab equo p hanc driam que est rōalis. Iste drie p̄pant adinuicē. q; in h̄z queniant. q; ois dria facit alteratū. sed in h̄z dīnt. q; dria coīs et ppa ipsa faciunt alteratū solū. sed dria magis ppe nō solū facit alteratū sed etiā aliud. h̄ est diuersitatē cētiale. vñ facē alteratū est supius ad facere aliud. nā facere aliud est facere diuersitatē cētiale. sed facere alteratū est facē diuersitatē accītalem et cētalem indifferente. Herūtamē auctor p facē alteratū solū intelligit facē diuersitatē accītalem. Mota q; illa diuīsio drie q; est in cōdem. ppaz. et magis ppaz. est diuīsio vocis in suas significatiōes. et nō est diuīsio drie que est vñ ex istis gngz vlibus. imo dria sic diuīsa otinet equoce tā accns. ppum. et driam que est vñ de istis gngz vlibus de gbus est iste liber. vñ dria cōiter dcā dī de accīte qd est vnum de gngz vlibus. et dria ppe dcā dī de ppō qd est vñ de gngz vlibus. et dria magis ppe dcā est dria q; ē vñ de gngz vlib⁹ de qb auctor itēdu. **D**ifferentiaz qdem alie alteratū faciunt. Alie vō aliud. Ille vō que faciunt aliud specifice vocant. Ille vō que alterez faciunt simpl̄r drie. Alie qdēz dria adueniens rōalis aliud facit et spēm aīalis facit. Illa vō que est mouendi alteratū soluz a qescente facit. Quare hoc qdem aliud. illa vō alteratum solum facit. **S**cđm igitur aliud facientes diuīsio nes sunt a generib; in spēs. et diffini tiones assignantur que sunt ex genere et huius differentiis. scđm aut̄ eas que solum alteratū faciunt alteratio sola cōsūtit. et aliquo mō se habendi permutationes sunt. Narrat auctor q; fm̄ drias facientes aliud sunt diuīsiones generū in spēs. et etiā assignantur diffi nitides q; sunt ex gngib; et drijis. sed fm̄ drias facientes alteratū tm̄ nō diuidunt gna in species nec assignantur diffini tiones. **A**supiorib; igitur rursus inchoanti

8

bus dicendū est dīaz alias qdeꝝ eē
sepabiles. alias vō inseparabiles. mo-
nere t̄ qescere t̄ sanū esse t̄ egrum et
quicqz his p̄x̄ma sūt sepabilitia sūt
Et vō aquilinū eē vel simū v̄l rōnale
vel irrōnale esse inseparabilia sūt. In-
sepabilitū aut̄ alie qdeꝝ sunt p̄ se. alie
vō p̄ accēns. nā rōnale p̄ se inest hōi t̄
mortale t̄ discipline esse pceptibile.
At vō aqlinū eē vel simū esse scđm
accēns sunt t̄ non p̄ se. Ille igif que p̄
se sunt in s̄be rōne accipiunt̄ t̄ faciunt̄
aliud. Ille vō que secundū accēns sunt
nec in s̄be rōne accipiunt̄. nec faciunt̄
alind sed alteratū solū. Et ille qdeꝝ q̄
per se sūt nō suscipiūt magis nec mi-
nus. Ille vō que p̄ accēns et si insepa-
biles sunt itensionē suscipiūt t̄ remis-
sionez. nā neqz genus aut̄ magis aut̄
minus predicat̄ de eo cuius ē gen̄.
neqz generis dīe secundū quas diui-
ditur ipsuz genus. Ipse enī sunt que
vnisciuisqz rōnem idest diffinitio-
nem p̄plent̄ esse aut̄ vnicuiqz vnū
t̄ idez neqz itensionē neqz remis-
sionem suscipiens est. Aqlinū aut̄ vel
simū vel coloratūz esse aliquo modo
intendunt̄ t̄ remittuntur.

Tertia diuisio dīe est q̄ quedā sunt dīe sepa-
biles. t̄ quedā inseparabiles. Dīe separabiles sunt
vt accēntia separabilia cuiusmodi sunt gescēmone-
ri. t̄ silia. Dīe inseparabilis diuidit̄. q̄ qdam est
p̄ accēns vt simū t̄ aqlinū. t̄ qdam p̄ se vt dīe
specifice q̄ p̄ se faciunt̄ aliud t̄ accipiunt̄ in dif-
finitione. sed dīe p̄ accēns nō faciunt̄ aliud s̄z al-
teratū solū t̄ non accipiunt̄ in diffinitiōe. Et ad
huc dīnt̄ dīe p̄ se t̄ p̄ accēns. qm̄ dīe per accēns
suscipiūt magis t̄ minus sine sunt separabiles sine
inseparabiles. sed dīe p̄ se nō suscipiūt magis t̄
minus. t̄ h̄pbat auctor t̄ est qnta. p̄lo h̄ libri.
t̄pbat sic. Esse rei. i. esse s̄be non suscipit magis
t̄ minus. ḡ illa que indicant̄ eē s̄be nō suscipiūt
magis t̄ minus. sed dīe p̄ se indicant̄ eēntiam
s̄be. ḡ dīe p̄ se non suscipiunt magis t̄ minus.
Intelligendū q̄ hic auctor loḡ de dījs s̄be. t̄
de illis vez̄ est q̄ non suscipiūt magis t̄ minus.
dīe t̄ p̄ se accēntum bñ suscipiūt magis t̄ mi-
nus. nā albedo suscipit magis t̄ minus. id dis-
gregatiū viſus qd̄ est eius. dīe suscipit magis
t̄ minus. nam aliquis color magis disgregat vi-
sum t̄ aliquis minus.

Luz igitur tres sp̄es dīe p̄siderent̄.
t̄ cū he qdem sunt separabiles. ille vō i
sepabiles. t̄ rursus inseparabilitū cum
he qdem sunt p̄ se. ille vō per accēns. t̄
rursus earū que sunt p̄ se dīaz. alie
qdem sunt scđm quas diuidim̄ gnā
in sp̄es. Alie vō scđm quas q̄ diuisa
sunt specificant̄. vt cū p̄ se qdeꝝ dīe
sunt hm̄oi aiat̄ t̄ inaiaſi. sensibilis t̄ i
sensibilis. rōnalis t̄ irrōnalis. t̄ mor-
tal is t̄ imortalis. Ea qdeꝝ que ē aiat̄
t̄ sensibilis dīa p̄stitutiua est s̄be aia-
lis. est enim aial s̄ba aiaata sensibilis.
Ea vō que est mortal is t̄ imortalis.
dīa rōnalis t̄ irrōnalis diuisiue sūt
aialis dīe. p̄ eas enī gnā in sp̄es diui-
dunt̄. sed he qdem diuisiue sunt dīe
generz p̄pletive sunt̄ t̄ p̄stitutiue sp̄ez.
Diuidit̄ enī aial rōnali t̄ in irrōnali
dīa. t̄ rursus mortali t̄ imōtali dīa
sed ea que est rōnalis dīa t̄ mortal
p̄stitutiua est hois. rōalis vō t̄ imor-
tal is dei. Ille vō que sunt irrōnalis et
mortalis irrōnaliū aialium. Sic etiā
supreme s̄be cū diuisiue sunt aiat̄ t̄ in
aiat̄ dīe sensibilis t̄ insensibilis. s̄z
aiat̄ t̄ sensibilis cōgregate ad s̄bam
aial p̄ficiūt. qm̄ ergo eedem alio mō
accepte fiunt cōstitutiue. alio mō vō
diuisiue specifice oēs vocat̄. Ex his
maxime opus est ad diuisiōes gene-
rū t̄ diffinitiōes sp̄ez. Sed nō i his
que secundū accidēs inseparabiles sunt
nec magis his q̄ sunt separabiles quas
etiam determinantes dicunt.

Recapitulat̄ accipiendo vnū mēbz diuisiōis
de quo intendit̄ dicens q̄ cū tres sp̄es dīe sunt
qm̄ qd̄ sunt separabiles t̄ quedā inseparabiles.
Et differentiaz inseparabilitū. quedā sunt dīe p̄
se. t̄ quedā p̄ accēns. de dījs p̄ se intendimus.
Et istaz dīaz. s. p̄ se. quedā sunt diuisiue gene-
rū. t̄ quedā sunt p̄stitutiue sp̄ez. t̄ h̄ est vna sub
diuisio dīaz p̄ se. t̄ de illis ponit exempla que
satis patent̄. Est etiā sciendū q̄ ista subdivisiō
dīe posita non refert diuisiōē t̄ p̄stitutionem
ad id. nā dīe que diuidit̄ genus ille eedē p̄sti-
tuūt sp̄es p̄tetas sub gñe vt p̄z. q̄ rōale t̄ irrōa-
le diuidit̄ aial. ideo rōnale t̄ irrōnale p̄stituant̄
sp̄es contentas sub aiali. Impossibile t̄ est q̄
eedem dīe sunt constitutiue t̄ diuisine respectu
b

eiusdem. qz rōnale et irrōnale dividunt aial. id neutr̄ illoꝝ p̄stituit diffinitionē aial. vñ iste dñe corporeū. aiatū sensibile p̄stituit aial et nō diuidit ipm. sed rōnale et irrōnale dividunt aial. vñ referēdo ad idē sic semp̄ sunt alie dñe diuisive et alie p̄stitutive. Dñe enī que gen⁹ diuidunt ille edē p̄stituit sp̄es. Intelligendū etiā qz auctor hic dñe qz rōale et mortale diuidunt aial. s̄z rōale et mortale sūt dñe p̄stitutive dei. id non dñe fm op̄idez. p̄paz. s̄z b̄z op̄idez alioꝝ platōis videlz et apulei qz dixerit deū et demōes eē aialia. iō rē. Dñe aut̄ est qua abundat sp̄es a generere. hō enī ab aiali plus b̄z rōnale et mortale. aial enī neqz ip̄z nihil horū est. Nā vñ hēbit sp̄es dñias. neqz enī gen⁹ oppositas b̄z dñias. iē eodez genere s̄l hēbit opposita. sed quēad moduz p̄bant phi. ptate qdē oēs b̄z gen⁹ sub se positas dñias. actu vō nul lā at sic. neqz ex his qz non sunt aliqd̄ fit. neqz opposita circa idē sunt.

Hec est scđa ps capli huins in qua ponunt̄ de scriptiones dñe de qua intendit. et ponit qnqz descriptiōes dñe p se. Prima est qz dñia ē qua sp̄es abūdat a gñie. et hec ē sexta p̄clo h⁹ libii q probat sic. Illo qd̄ sp̄es actu includit et gen⁹ nō abūdat sp̄es a gñie. s̄z dñias sp̄es actu includit. et gen⁹ non includit. ḡ dñia est id quo sp̄es abūdat a gñie. maior p̄z. qz abūdere a gñie est actu plus bre qz hēat genus. et minor p̄z ad vtrāqz prem. nā certū est qz sp̄es actu dñiam includit. vt hō actu includit rōnale. vt de se p̄z. et qz genus nō includat dñiam actu p̄z. nā genus qua rōne includeret in actu vñ dñiam eadē rōe includeret dñiam sibi oppositā. qua enī rōne aial actu includeret rōnale eadē rōe includeret actu irrōnale. et sic opposite dñe erūt s̄l in eodē. s. i. gñie qd̄ est incōueniens. et ita p̄z qz sp̄es abūdat p̄ dñias a gñie cū genus non hēat in actu dñiam. s̄z gen⁹ b̄z dñias ptate. s. i. in potentia et nō i actu vt p̄batur est. Intelligendū est qz l̄ genus nō p̄tineat actu dñias diuisivas. p̄tinet in actu dñias p̄stitutivas sine diffinitionis. Unī qz uis aial nō p̄tineat rōnale et irrōnale. tñ p̄tinet actu corporeū aiatū sensibile. nec sunt ille dñe opposite. vñ dñe p̄stitutive alicuius nō sunt opposite. sed dñe diuisive sunt opposite. Intelligendū est enī qz genus dñ h̄re suas dñias oppositas in potentia inde terminatiōis tm̄. qz genus nō p̄t determinare se ad vñ dñiam diuisivā. nec ad alia. qz genus nō b̄z dñiam in potentia eo mō quo mā ē i potentia ad formā. quā non b̄z. imo genus in actu non b̄z dñiam sicut nec vñqz hēbit. sed qz gen⁹ indeterminate se b̄z ad dñiam. ita qz nec inclu-

dit vñ dñiam nec alia. ideo genus dñ i potentia ad dñias. et b̄z mō qdlibet genus est in potentia ad oia sua inferiora. et hec potentia p̄t p̄ueniens dici potentia indeterminationis tm̄.

Difiniunt aut̄ et eā hoc mō. Dñe est que de plurib⁹ dñntib⁹ sp̄e in eo qd̄ quale sit predicat. Rōnale enī et mortale de hoie predicant in eo qd̄ qual sit hō. s̄z nō i eo qd̄ qd̄ sit. Quid ē enī hō nobis interrogatis p̄ueniens ē in cere aial. quale aut̄ aial inq̄stiqm̄ rō male et mortale est p̄uenienter assignata. Reb⁹ enī p̄stantib⁹ ex mā et forma v̄l ad similitudinē p̄portionēqz matrice et forme p̄stitutionē h̄ntib⁹. quē admodū statua est de mā eris ex forma aut̄ figura. sic et hō cōis et sp̄alis. ex mā qd̄em s̄l p̄portionalr̄qz p̄ficit ex genere. ex forma aut̄ dñe. Tōtū aut̄ hoc aial rōnale et mortale hō est quēadmodum illic statua.

Scđa descriptio est ista. qd̄ dñe est q predicat de plurib⁹ dñntib⁹ sp̄e in eo qd̄ quale predicat v̄l rōale et mortale predicat de hoie i eo qd̄ qle. sed genus predicat de plurib⁹ in eo qd̄ qd̄. qz si querat qd̄ est hō p̄uenienter r̄ndet aial. et ideo aial p̄uenienter p̄dicat de hoie in eo qd̄ qd̄. sed dñe p̄dicat in quale de sp̄e. et hanc p̄clonem p̄bat auctor. et hec est p̄clo septia huins libri q p̄bat sic. Illud p̄dicat in quale de aliquo p̄ qd̄ respondet p̄uenienter ad qd̄em querentē quale ē ipm. sed ad qd̄em querentē qualis est sp̄es. cōuenienter r̄ndet p̄ dñiam. si enī querat qualis ē hō. p̄uenienter r̄ndet qz est rōnalis. et addit auctor dicens. genus est vt mā sp̄ei. et dñe vt forma sic enī statua est ex ere. s. tanqz ex mā. et figura tanqz ex forma. ita hō cōis. i. sp̄es sp̄alissima ē ex gñie tanqz ex mā. et dñe tanqz ex forma. Et dñtra p̄dcāz descriptiōne arguit sic. descriptio dñ p̄petere cuilibet p̄tentio sub descriptio. s̄z hec descriptio. s. qd̄ p̄dicat de plurib⁹ rē. n̄ p̄petit cuilibet dñe. qz non p̄petit ultime dñe que querit cum sp̄e sp̄alissima. ḡ non est bona descriptio. Dicendū qz ultime dñe sp̄ez sunt nob̄ igte. nec habem⁹ eis noia ipsa. iō p̄ hmōi dñias n̄ diffinīt. sed loco dñe ultime multa accipim⁹ noia quoꝝ aggregatio querit cū dñia ultima vt loco dñe ultime hois accipim⁹ b̄z totū rōnale et mortale. qd̄ querit cū differentia ultima. Et tunc dico qz auctor non loḡ hic nisi de differētijs p̄ quas nos possimus diffinire. Cū ḡ dicitur qz hec descriptio nō p̄uenit oī p̄tentio sub diffinito. dicendū est qz imo. qz illud diffinitū hic non

est cōe oībus dīis p sē. q̄ non est cōe dīy s vlti
mis. t̄ iō bñ sp̄etit h̄ descriptio oīb̄. x̄tētis sub
dīia h̄ diffinita. Un̄ h̄ descriptio dīie x̄cordat
cū Arist. q̄ dicit 2° posteri. q̄ quelibz ps diffini
tionis dīz sē h̄re i plus q̄ diffinitū. t̄ totū ineq.
t̄ p q̄n̄s quelibet ps diffinitiōis p̄dicat de plu
rib̄ dīntib̄ sp̄e. Sc̄iendū ē q̄ rōale ē cōe oībus
hoib̄ t̄ angelis. q̄ h̄ accipit rōale p̄ oī eo q̄d
p̄t vlt̄ rōne. q̄ cū angelī non sint aialia. possit
m̄ eē hec diffinitio hoīs aial rōale. nec m̄ ad
didit auctor hāc dīiam mortale nisi fm̄ opinio
nes antiquoz dicentū angelos eē aialia. Et si
dicit q̄ p̄ rōale nō distingui h̄ ab angelis s̄i
cū sp̄e p̄ suas dīias distingui ab oī alia sp̄e.
iō in diffinitiōe hoīs oportebit addere alia dif
ferētiā p̄ quā h̄o distingui ab angelis. t̄ hm̄oi
est imortale. ḡ moriale ē dīia hoīs. Dico q̄ spe
cies non distingui p̄ dīias ab oī alia sp̄e. sed p̄
dīias distingui ab oī alia sp̄e cōtenta sub sno
ḡne primo. t̄ p̄ suū genus distingui ab oībus
sp̄eb̄ que nō x̄tinēt sub illo ḡne. vbi grā. pos
to q̄ hec sit diffinitio hoīs aial rōale. t̄cū h̄o di
stingui p̄ rōale ab oī alia sp̄e x̄tenta sub aiali.
sc̄z asino. boue. capra. leone. s̄z p̄ rōale nō disti
ngui ab angelis. q̄ angelī nō x̄tinēt sub aiali.
s̄z p̄ h̄o genus aial h̄o ab angelis distingui. vñ
p̄ aial tanq̄z p̄ mediū p̄t demonstrari q̄ null̄
h̄o est angelus. vt nullū aial est angelus. om̄is
h̄o est aial. ḡ nullus h̄o est angelus. sed ill̄ q̄d
est mediū ad p̄bandū q̄ h̄o nō ē h̄o ē mediū quo
h̄o distingui ab h̄o. Et si dicit q̄ oīs distinctio ē
p̄ formā. vt p̄z. 7. metha. sed genus nō ē forma
sed h̄o modū māe fm̄ auctorē. ḡ r̄c. Itē id quo
vna sp̄es differt ab alia sp̄e ē dīia. sola. n. dif
ferētiā ē id quo aliqd dīt ab alio. vt sonat nomē
ergo si p̄ gen̄ vna sp̄es distingui ab alia sēq̄ q̄
gen̄ est dīia. q̄d est falsum t̄ 2° p̄bm. 6. topico.
C Ad p̄mū dicendū q̄ nō oīs distinctio ē a for
ma. sed oīs distinctio formalis est a forma. t̄ h̄o
intelligit cū dicit q̄ genus est velut mā. Et cum
dicit q̄ genus est mā. dicendū est q̄ gen̄ q̄zuis
respectu dīie hēat modū materie cuz definet
p̄ dīiam sicut mā p̄ formā. t̄n̄ genus est i se vna
forma declarās q̄ditatē sp̄e. t̄ iō p̄t vna spe
cies ab alia sp̄e distingui formalr̄ p̄ suū genus.
Ad aliqd cū dicit q̄ id quo aliqd differt ab alio
est differētiā dicendū q̄ differētiā p̄t accipi
dupl̄ q̄tū spectat ad p̄positū. vno mō large p̄
oī eo quo aliqd distingui ab alio. t̄ isto modo
p̄t x̄cedi q̄ gen̄ est differētiā. q̄ est ill̄ quo
aliqd distingui ab alio. Alio mō stricte p̄ om̄i
eo solo quo gen̄ p̄se diuidit in sp̄es. t̄ p̄ q̄d vna
sp̄es distingui ab alia sp̄e x̄tenta sub eodez. s.
ḡne primo. t̄ ita negat gen̄ eē differētiāz. Ex
veritate iā dēa p̄t pbabil̄ ponit q̄ nulla ē dif
ferētiā vlt̄ma x̄tibilis cum sp̄e sp̄alissima.

imo quelibet dīia est in plus q̄ sp̄es. p̄ dictum
p̄bi. 2° posterioz. vbi dicit q̄ quelibet ps diffini
tionis est i plus q̄ diffinitū. t̄ totū ineq. Qd̄
aut̄ non sit possibile talē differentiā eē x̄tibili
tē cū sp̄e sp̄alissima p̄t sic p̄bari. differētiā nō
ponit nisi ad distinguēdū sp̄em ab alijs sp̄eb̄.
t̄ ad p̄stituendū diffinitionē sp̄ei. sed pp̄ neu
trū istoz oportet ponere differentiā x̄tibile
cū sp̄e sp̄alissima. maior p̄z. t̄ minorē p̄bo q̄tū
ad vlt̄ma p̄tem. nō enī oportet ponē talē dīiaz
ad distinguendū sp̄em a sp̄e. qm̄ p̄ differentiāz
superiorē ad sp̄em distinguit sp̄es sufficenter ab
alijs sp̄eb̄ p̄tentis sub eodē genē primo. vt h̄o
sufficent̄ distingui p̄ rōale ab oī alia sp̄e x̄ten
ta sub aiali. t̄ p̄ genus distingui ab alijs sp̄eb̄
que non x̄tinēt sub illo ḡne. t̄ iō nō oportet po
nere differentiā cū sp̄e sp̄alissima cōuertibilem
ad distinguendū vñā sp̄em cū alijs sp̄eb̄. neqz
oportet ponere vñā differentiā x̄tibile cum
sp̄e sp̄alissima ad p̄stituēdū diffinitionē. q̄ diffi
nitio sufficent̄ cōstituit ex ḡne t̄ differentiāz su
piorib̄ ad sp̄em vt p̄z p̄ p̄bm. 2°. posterioz. vbi
dicit q̄ quelibet ps diffinitiōis est in plus q̄ dif
finitū. patet etiā in diffinitiōe noīs in qua non
ponit aliqua differentiā x̄tibilis cū hoīe. et
si dicit q̄ fm̄ h̄o non eēnt differentiē vlt̄me. q̄d ē
2° p̄bm. Silt̄ p̄ p̄bm differentiā vlt̄ma x̄titi
cū sp̄e sp̄alissima cuī 2̄iūz dixim̄. C Ad p̄mū
dicendū q̄ bñ sunt ponende differentiē vlt̄me
aliter p̄cederet in infinitū in differentiāz. s̄z ex
h̄o nō s̄e q̄ differentiā vlt̄ma x̄titi cū sp̄e.
vbi gratia. ponam̄ q̄ mortale sit differentiā vlt̄
ma in linea p̄dicamētali s̄be. aut in diffinitiōe
hoīs. ex h̄o non s̄e q̄ mortale x̄titi cuz hoīe
aut cū alia sp̄e. Et cū dicit q̄ p̄hs dicit q̄ vlt̄ma
differentiā x̄titi cū sp̄e. dicendū q̄ p̄hs intel
ligit sic q̄ vlt̄ma differentiā posita i diffinitiōe
cū differentiāz p̄cedentib̄ est qd̄ x̄tibile cuz
sp̄e sp̄alissima. nō q̄ ipsa sola x̄tita cum sp̄e.
sed aggregatū ex vlt̄ma differentiā posita i dif
finitione cū precedentib̄ differentiāz est x̄tibile
cum specie specialissima.

Describūt autez hm̄oi dīiam. t̄ hoc
mō. Dīia ē q̄d ē aptū natū diuidere
ea que s̄t sub eodē genere. Rōale
enī t̄ irrōale hoīem t̄ equū q̄ sub eo
dē s̄t genere q̄d est aial diuidūt.

Tertia descriptio differentiē est. q̄ est aptum
natū diuidere ea que s̄t sub eodē ḡne. vt rōa
le t̄ irrōale diuidunt hoīem t̄ equū q̄ x̄tinēt
sub eodem ḡne. s. sub animali.

Assignāt aut̄ t̄ hoc mō. Dīia est qua
differūt a se singula. nā fm̄ genus nō
differūt. Sumus enī aialia mortalia
t̄ nos t̄ irrōalia. sed additū rōale

separat nos ab illis. Rōales enī sum⁹
7 nos 7 dīi. sed mortale appositū dis-
tinguit nos ab illis.

Quarta descriptio dīie est. q̄ dīia est q̄ dīnt a
se singula. s. p̄tenta sub eodem ḡne. Et dīi h̄ de-
scriptio sic intelligi. videlicet. dīia est q̄ vna sp̄s
differt a singulis sp̄b⁹ alijs p̄tentis sub eodem
ḡne. vñ de virtute fīmonis hec est falsa. dīia est
qua rē. q̄ nulla dīia est q̄ singule sp̄s cōtente
sub eodē ḡne dīnt abinuicē. q̄ si eēt alij talis
dīia illa p̄teteret cuilibet sp̄ei p̄tente sub ḡne.
q̄ sp̄s non differt ab alia sp̄e p̄tenta sub eodē
ḡne nisi p̄ dīiam q̄ ei p̄petit. si ḡ eēt alij dīia q̄
singule sp̄s p̄tente sub eodē ḡne differunt seq-
tur q̄ illa dīia p̄teteret cuilibet sp̄ei p̄tente sub
eodē ḡne. et p̄ p̄tēt p̄ illam dīiam nō possent sin-
gule sp̄s p̄tente sub eodē ḡne differre abinuicē
imo iusta dīia singule sp̄s illius ḡnis p̄ueniret
et ita p̄tēt p̄bec est falsa de v̄tute fīmonis i sensu
quē facit. dīia est qua dīnt a se singula. itellect⁹
tñ in quo sit est verus. et est iste q̄ dīia est q̄ vna
sp̄s dīt ab alia et singulis sp̄b⁹ p̄tentis sub eo-
dem ḡne. et q̄ dīia sit h̄ q̄ dīm est p̄bat et hec
est p̄clo. viii. huius libri. q̄ vna sp̄s dīt a quali-
bet alia sp̄e p̄tenta sub eodē ḡne p̄ dīiam. et pro-
batur sic. aut p̄ id gen⁹ dīt sub quo ille sp̄s p̄ti-
nent aut p̄ dīiam. sed non dīt p̄ illud genus. q̄
in illo ḡne p̄ueniūt. ḡ p̄ dīiam. ḡ p̄tēt p̄quelibet
sp̄s dīt a qualibet alia sp̄e p̄tēta sub eodē ḡne
per dīiam. exempla ponit auctor. et patet.

Ulterius aut̄ speculantes et p̄scrutan-
tes dīiaz dicūt non qđlibet eoꝝ que
sub eodē genere sunt diuidentiū esse
dīiam. sed qđ ad esse p̄ducit et qđ dif-
finitiōis eius qđ ē eē reips est. Neqz
enī qđ aptū natum est nauigare erit
hois dīia. et si p̄p̄um sit hois dicim⁹
enī aialū. hec qđ apta nata sūt ad
nauigandū. illa v̄o minime diuiden-
tes ab aliis. sed aptū natū esse ad na-
uigandū nō erit p̄pletuū s̄be. nec ei⁹
ps. s̄ aptitudo ē quedā ei⁹. Idcirco
non est talis quales sūt que specificē
vocant dīie. Sunt specificē ergo dif-
ferentie quecūqz alterā faciunt sp̄ez.
et quecūqz in eo qđ quale qđ est acci-
piunt. et de dīiis qđ hec sufficiant.

De proprio.

Quinta diffinitio dīie est q̄ diuidit ea q̄ sunt
sub eodē ḡne et p̄ducit ad esse. et ē ps rei. Unde
quarta descriptio nō fuit sufficiēs ut dicūt p̄bi
interius p̄scrutantes. Nō enī qđlibet eoꝝ q̄ di-

vidit ea que sunt sub eodē ḡne est dīia. s̄ plus
regris ad p̄pletam diffinitionē dīie qđ diuidit
ea que sunt sub eodē ḡne. q̄ requirif⁹ p̄ducit
ad esse. s. q̄ sit ps cōntinalis rei. Qđ aut̄ nō qđli-
bet diuidentiū ea que sunt sub eodē ḡne sit dīia
probaf. et est p̄clo nona huius libri eē aptū na-
tū ad nauigadū. diuidit aial et distinguit hois
ab oī alia sp̄e p̄tenta sub aiali. q̄ nullū aial pre-
ter hois est aptū natū ad nauigandū. et tamē
aptū natū ad nauigadū nō est dīia hois. q̄ nō
p̄plet diffinitionē hois. nec est ps diffinitionis
hois. sed est qđdam p̄p̄um hois. et h̄mōi non ē
dīia specifica. sed ē dīia specifica q̄ facit sp̄em
cōntinaliter differre ab oī alia sp̄e. et predicas in
quale cōntiale de sp̄e. et h̄ de dīia dēa sufficiat.
¶ Hic sunt tria videnda. Primo an dīie sunt
res. an p̄cept⁹ tm̄. Seco que dīnt p̄ has dīias
et q̄ nō. Tertio quō dīie distinguuntur. ¶ Quādū
ad p̄mū dicūt moderni q̄ dīie non sunt nisi co-
ceptus in aia. q̄ si cōntacs ex aiam v̄lia habe-
rent esse ex aiam qđ h̄nt p̄ incōuenient. s̄ qđ
de h̄ sit dicendū deliberare non intendo. Dico
tñ q̄ res ex aiam distinguuntur p̄ dīias suas et
non distinguuntur p̄ solos p̄ceptus. q̄ si nullus
p̄cept⁹ eēt adhuc h̄o differret ab asino p̄ dīias
suis. Itē p̄ceptus i aia sunt accītia. sed s̄be nō
distinguuntur abinuicē p̄ sola accītia. imo di-
stinguuntur abinuicē cōntinaliter. ¶ Si q̄ velit
ponere q̄ differentie non sunt nisi p̄ceptus ipse
h̄z ponere q̄ quelibet res ex aiam h̄z distinguī
per seipsa a qualibet re et ex aiam et non p̄ aliquā
dīiaz supadditā. et sic h̄z ponere q̄ res ex aia
non distinguunt ab inuicē realr p̄ dīias. sed so-
lū distinguunt p̄ceptualr p̄ dīias. s. p̄ p̄ceptus.
¶ Ponentes v̄o q̄ v̄lia non s̄t ex aiam alia a reb⁹
singularib⁹. Et ponentes q̄ res ex aiam nō di-
stinguunt abinuicē p̄ dīias suas h̄nt ponere q̄
dīie nō sunt realr nisi forme rep. Unū rōalitas
hois est idem realr qđ aia hois. et hec rōalitas
est idez qđ hec aia. et sic p̄t dici q̄ res ex aiam
distinguunt realr p̄ formas suas. et distinguunt
p̄ceptualr p̄ p̄ceptus suaz dīiaz. sed q̄ ista qđ
s. de entitate differentie nō p̄tinet ad logīcā cir-
ca ea nō insisto hic. ¶ Circa scđm est sciendū
q̄ p̄ differentias de qb⁹ hic logīm distingunt
sp̄s cōtente sub eodē ḡne abinuicē et eāp̄ indi-
vidua. sed ḡia ḡia alissima nō distinguunt abin-
uicē p̄ differentias sed p̄ seipsa. et p̄pter h̄ dicit
p̄bs. 4° metha⁹. q̄ ḡia ḡia alissima nō debet di-
ci differre. sed dicuntur p̄p̄e diversa. q̄ nō h̄nt
differentias qb⁹ distinguunt abinuicē. sp̄s
aut̄ cōtente sub eodē ḡne differunt a sp̄b⁹ cōten-
tis sub alio ḡne p̄ sua ḡia. v̄bi gratia. h̄o distin-
guit a qualitate et q̄zitate. s. p̄ suū genus. s. per
s̄bam. s̄ba enīz est mediū cōcludens q̄ null⁹ h̄o
est q̄zitas aut q̄litas. vt p̄t. h̄ enīz demōstrati⁹

10

negativa. nulla sba est q̄zitas. ois hō est sba. q̄ nullus hō est q̄zitas. et hō p b̄ gen' corp' distin-
guis a sba incorporeo. et vlt̄ quelibet sp̄es p suū
genus distinguif ab illis sp̄eb̄ que nō stinetur
sub illo ḡie. C Be etio ē sciendū. q̄ d̄ia distin-
guit seip̄is et nō p alias d̄ias. q̄ tūc d̄ia h̄iet
d̄iam. et sic pcederet i infinitū q̄d ē incōueniēs.
C Sciendū tñ q̄ d̄ia significat duob̄ mōis. s.
in cōcreto. vt rōnale. et abstracto. vt rōalitas. et
magl d̄r ista d̄ia q̄ significat i abstracto q̄ illa
q̄ significat i cōcreto. vñ rōalitas p̄p̄e ē d̄ia. et
rōale magl p̄p̄e d̄ eē d̄ns q̄ dicat eē d̄ia.

Roprium aut̄ quadrisariā diui-
dunt. Nā et id q̄d alicui soli sp̄ei
accidit. et si nō oī p̄p̄um d̄. vt hōi eē
medicū v̄l geometrā. Et q̄d oī et si nō
soli accidit quēadmodū eē bipedez.
Et q̄d soli et oī et aliquā. vt hōi i senec-
tute canescere. Quartū v̄o i quo pue-
nit et soli et oī et semp. vt hoīem eē risi-
bile. nā et si nō rideat semp tñ risibil
d̄r. non q̄ semp rideat. s̄z q̄ apt̄nat̄
sit ad ridendū. hoc aut̄ semp est ei na-
turale. et equo hinnibile.
Istud est quartum capl̄m p̄mi tractat̄ in quo
auctor determinat de p̄p̄o. et p̄tinet duas p̄tes.
In p̄ma diuidit p̄p̄um. In scđa ibi. Hic q̄ris
prope. p̄pat mēbra divisionis adiuicē accipiē
do illud mēbz̄ divisionis de quo itendit. dicit ḡ
p̄o. q̄ p̄p̄um quadrupl̄r d̄. Pr̄io mō d̄ p̄p̄uz
q̄d puenit alicui soli sp̄ei. s̄z non cuiilibet p̄tentio
sub illa sp̄e. et sic eē medicū v̄l geometrā ē p̄p̄uz
hōi. q̄ puenit soli sp̄ei humane. et nō ppetit cuili-
bet individuo sub illa sp̄e p̄tentio. Scđo mō d̄
propriū id q̄d ppetit om̄i individuo p̄tentio sub
aliq̄ sp̄e. et tñ nō ppetit soli illi sp̄ei. nec solis idi-
viduis illins sp̄ei. sed alicui alteri sp̄ei et p̄tentis
sub alia sp̄e. sicut esse bipedē d̄ eē p̄p̄um hoīs.
Tertio mō d̄ p̄p̄um q̄d puenit alicui sp̄ei soli.
et oī individuo p̄tentio sub illa sp̄e. sed nō semp
sed i aliquo tpe de minimato. et sic canescere in se-
nectute d̄r p̄p̄um hoīs. q̄ puenit soli hōi. et om̄i
hōi cū ad senectutē puenerit. s̄z nō semp. s. i in-
veniente. Quarto mō d̄ p̄p̄um q̄d puenit oī. so-
li. et semp. et sic risibile d̄r p̄p̄um hoīs. q̄ puenit
oī. et soli. et semp. Et si obijcit q̄ nō oī hō semp
rideat. hic dicit auctor p̄ntiam nō valere. q̄zuis
enī oī hō nō rideat. tñ apt̄nat̄ ē ad ridendū.
Hec aut̄ p̄p̄e dicunt̄ p̄p̄a. q̄m etiam
cōvertūt̄. qcqd enī hinnibile ē equ⁹
est. et qcqd equus ē. hinnibile est.
Hec est scđa ps in q̄ p̄pat mēbra divisionis ad
iuicē. et accipit illud mēbz̄ divisionis de quo i-
tendit. et dicit q̄ illa q̄ cōveniūt oī et soli et semp

prope dicūt eē p̄p̄a. q̄ p̄uerit̄ cū sp̄e. si hinni-
bile ē p̄p̄e p̄p̄um equo. q̄ p̄uenit oī equo et soli
et semp. Intelligentū ē q̄ illud p̄p̄um q̄d diui-
dit hic nō ē vñ qnq̄ v̄lum de qb̄b̄ intendit.
sed ē vñ nomē equocū ad p̄p̄um q̄d ē vñ de
qnq̄ v̄lub̄ et ad alia sua significata. s. ad p̄p̄um
p̄mo mō. vel scđo mō. vel f̄tio mō sumptū. Itē
sciendū q̄ p̄p̄uz q̄rto mō sumptū ē p̄p̄a passio
sp̄ei cū q̄ p̄uerit̄. sed p̄p̄um p̄mo mō. vel scđo
mō. vel f̄tio mō nō d̄. p̄p̄a passio. s̄z magis ac-
cidentalis p̄petas. vñ p̄p̄um p̄mo mō vel scđo
mō. vel f̄tio mō d̄ accēs p̄ accēs. p̄p̄um v̄o q̄r
to mō d̄ accēs p̄ se. q̄d p̄dicat̄ de sp̄e cuius est
propriū p̄ se. vñ cū cōiter d̄ q̄ in scia definiat̄
de p̄petatib̄ et passionib̄ subiecti. p̄ p̄petates
intelligūt. p̄p̄a p̄mo mō scđo mō et f̄tio mō dcā.
et p̄ passiones intelligūt prop̄a q̄rto mō dcā. In-
telligenit̄ ēt̄ q̄zuis risibile sit prop̄um hoīs
quarto mō dc̄m tñ ridere ē propriū hoīs p̄mo
mō. et q̄zuis eē medicū sit propriū hōi q̄rto mō.
tñ posse eē medicū ē propriū hōi q̄rto mō. In-
telligentū ē etiā q̄ id q̄d ē propriū q̄rto modo
dc̄m respectu vnius subiecti p̄t̄ cē prop̄uz p̄io
et scđo mō respectu alioz subiectoz. Vbi gratia
h̄re tres angulos euales duob̄ rect̄ ē prop̄uz
triangulo q̄rto mō dc̄m. q̄ ppetit oī triangulo
et soli et semp. et b̄ eadē passio ē prop̄a figura p̄o
mō. q̄ ppetit soli figura et nō oī. Itē ē prop̄um
Isocheli scđo mō. q̄ ppetit oī et nō soli. Un̄ sub-
iectū passionis ē dupler. q̄ q̄dā ē p̄mū vt ill̄
cui soli et oī p̄tentio sub ipso puenit passio. Et q̄d
dā ē subiectū non p̄mū. et tale ē dupler. q̄dāz
excedēs passionē. et respectu illi⁹ passionis passio
est propriū p̄mo mō. et sic figura ē subiectū illi⁹
passionis q̄ ē h̄re tres angulos z̄. Et q̄dā est
subiectū non p̄mū s̄z ē excessum a passione. et il-
lud ē p̄p̄i scđo mō. et sic Isocheles ē subiectū
huius passionis. s. h̄re tres angulos z̄. q̄ h̄re
tres angulos z̄. ē i plus q̄z̄ Isocheles. Intelli-
gentū ē b̄ q̄ aliq̄ dicūt q̄ oī accēs ē propriū
alicui subiecto loquēdo de proph̄o q̄rto mō. Un̄
dicūt q̄ q̄zuis albedo sit accēs cōe hōi et equo.
tñ albedo b̄ subiectū propriū cui soli inest et oī
p̄tentio sub eo. Un̄ dicūt q̄ aliq̄ ē p̄mixtio elemē-
tor̄ ex q̄ semp resultat albedo. et subiectū mixtū
tali mixtione ē prop̄uz subiectū albedinis. et ita
dicūt de oib̄ alijs accēntib̄. Sed istud nō videt
mibi vez. q̄ si sic cēt semp ad destructionē cui⁹
cūq̄ accēntis se queret̄ destructionē alicui⁹ s̄be. q̄d
est inconueniēs. et h̄ p̄bm p̄mo de ḡnatiōe. et z̄
de aia. probō q̄ b̄ s̄eq̄. q̄ capio aliq̄d accēs et
quero de subiecto suo cui⁹ ē prop̄um an id sub-
iectū sit sba vel accēs. si sit sba h̄r̄ propositū. q̄
tunc ad destructionē illius accēntis se q̄ destru-
ctio illi⁹ s̄be. Si v̄o subiectū suū sit accēs oī q̄
ill̄ h̄eat aliq̄d subiectū cuius ē propriū. et q̄ro
b 3

de illo. an sit sba an accns. si sba h̄ pposituſ. s. q̄ ad destructionē accntis seq̄t deſtructio ſbe. si vō illud ſubiectū ſit accns querendum ē de ſuo ſubiecto ſicut p̄us. aut eſt ſba aut accns. r̄ pcedereſ ſicut p̄us in infinitū. Hoc p̄t argui i terminis ſic. Si a. vñ accns. r̄ pbo q̄ ad deſtru ctionē illius a. qd̄cūqz accns ſit a. leq̄t deſtructio ſbe fm illā opinione. Nā a. cū ſit accns h̄t aliqd̄ p̄um ſubiectū in quo eſt r̄ cū quo querit. ſit illud p̄um ſubiectū b. arguo tūc. aut b. eſt ſba aut accns. ſi ſit ſba h̄ ppositum. s. q̄ ad deſtructionē ipſius a. ſe q̄t deſtructio ſubſtatię. Si vō b. ſit accns b̄ ſubiectū p̄um r̄ ſit illud c. quero aut illud eſt ſubſtatię aut accns. ſi ſub ſtantia h̄ ppositū. s. q̄ ad deſtructionē a. ſe q̄t deſtructio ſubſtatię. q̄t deſtructo a. deſtrutur b. r̄ deſtructo b. deſtruiſ c. ḡ deſtructo a. deſtruiſ c. r̄ p̄n deſtructo a. deſtruiſ ſubſtatię. Si dicif q̄ c. eſt accns. tūc b̄ ſubiectuz p̄um. r̄ ſit illud d. r̄ quero an d. ſit ſubſtatię an accns. ſi ſit ſubſtatię ſeq̄t p̄positū. s. q̄ deſtructo a. deſtruiſ ſubſtatię. q̄t deſtructo a. deſtruiſ b. r̄ deſtructo b. deſtruiſ c. r̄ deſtructo c. deſtruiſ d. ḡ a p̄ ad ultimū ſi ſubiectuz eſt ſubſtantia. deſtructo a. deſtruiſ ſubſtantia. Si vō dicif q̄ ſimiliter d. ē accns. tūc b̄ ſubiectū p̄um. r̄ ſit illud e. r̄ que rendū eſt de e. ſicut de c. an ſit ſubſtantia vel ac ciens. r̄ ſic pcedereſ in infinitū. aut tandem deueniet ad ſubſtantia. que neceſſario deſtruiſ ad deſtructionē ip̄ius a. r̄ ſicut arguit de a. ita p̄t argui de quoqz alio accn̄te. Et id ſi dcā poſtiō eēt vera ad deſtructionē cuiuscūqz accns ſeq̄re tur deſtructio ſubſtantie. qd̄ eſt ipoſiſible. Vico igif q̄ nō qdlibet accns eſt p̄um alicuius ſub ſtantie quarto mō accipiendo p̄priū. Et ſi dicif q̄ cōmentator dicit. 7. metha. q̄ oē accns ē ali cui p̄um. dicendū q̄ oē accns eſt alicui p̄puz p̄mo mō vel ſcō mō accipiendo p̄um. H̄ eni accns p̄ ſe qd̄. ſ. egrediſ neceſſario ex princi pijs ſubiecti eſt p̄um ſubiecti quarto mō acci piendo p̄um. ſed oē accns p̄ accns puenit ali cui ſubiecto ſoli. ſz nō oī ſtēto ſub illo. vbi grā. albedo puenit ſoli corpori. ſz nō puenit oī. r̄ cur rere puenit ſoli aialī ſz nō oī. r̄ ſic de oī alio accidente p̄ accns. Sciendū etiā q̄ p̄rium quarto mō ſumēdo p̄priū non ſolū dicit de p̄po ſpēi ſp̄alissime. ſz etiā dī de propo ḡniſ. genus eniž b̄ ſuſpicias paſſiones ſicut ſp̄es. ſilr. de p̄po primo mō r̄ ſcō mō r̄ ſtīo mō dīcī. ſ. q̄ hmōi propria non ſoluz dicunt de princi pijs ſpēi. ſz ēt de princi pijs geneſ ū.

Lcidēs ē qd̄ adest vel abeft pre ter ſubiecti corruptionem.
Hoc eſt qntū caplī ſpm tractatus in quo de terminat de accn̄te. r̄ ſtinet quattuo ptes. In pri ma ponit vñā deſcriptionē accntis. In ſcō ibi

Dividit aūt. ponit diuisionē accntis. In 3° ibi. Difſiniūt aūt. ponit alias deſcriptiōes accntis fm opinione alioꝝ. In quaſta ibi. Qmibꝝ aūt determinat. epilogat q̄tuz ad determinata de qnqz vlibꝝ pdicī. In ſpm ḡ pte diſſiniendo ac eidēs dicit. q̄ accns eſt qd̄ adest r̄ abeft pre ter ſubiecti corruptionē. Circa iſtā deſcriptionem intelligendū q̄ accns vno mō diſtinguit ſz ſub ſtantia. r̄ alio mō diſtinguit ſz propriū. ſed q̄ ac eidens diſtinguit ſz ſub ſtantia ſic accns eſt cōe ad propriū r̄ accns. r̄ accns r̄ propriū non ſunt vlia diſtincta. ſz fm q̄ accns diſtinguit ſz p̄pū. ſic accns ſolū eſt cōe ad accn̄ta q̄ non egrediū tur ex proprijs p̄ncipijs ſubiecti. cuiuſmodi ſit accn̄ta p̄ accns. Un̄ ens reale diuidiſ in ſub ſtantia r̄ accns. Et accns diuidiſ in accns p̄ ſe. r̄ in accns p̄ accns. Accns b̄ diſſinūt non eſt accns diuiliſ ſz ſub ſtantia. ſz eſt vñā mēbꝝ ſubdiuiliſ ſis accntis diuiliſ ſz ſub ſtantia. q̄t auctor nō de terminat in b̄ caplo niſi de accn̄te p̄ accns. Un̄ accipiendo accns prout diuidiſ ſz ſub ſtantiaz. ſic fm q̄ p̄t elici ex dīcī phī ſz cōmentatoris. 7. metbaphy. diſtinguit i tria mēbra. qm qdaz ē accns cōe qd̄ non determinat ſibi ſubiectu. nec e᷑. r̄ ſic albedo eſt accns hois. Et qdaz eſt ac eidens propriū qd̄ determinat ſibi ſubiectuz et e᷑. r̄ ſic riſibile ē accns hois. Et qdaz ē accns copulatū. ſ. qd̄ ſibi determinat ſubiectū r̄ n̄ e᷑. r̄ ſic ſe b̄ ſimitas resp̄ciuſ nasi. q̄ ſimitas determi nat ſibi nasi ſz nō e᷑. C̄ L̄oſtra iſtā deſcriptio ne arguit ſic. deſcriptio dī ſpetere oī ſtēto ſub deſcriptio. ſed b̄ deſcriptio non ſpetet oī accn̄te p̄ accns. q̄ aliqd̄ eſt accidēs p̄ accidens inſepa bile. r̄ id nō p̄t abeffe r̄ adeffe. ḡ illa deſcriptio non eſt bona. Itē mors r̄ corruptio ſub ſtantie ē accidens ſub ſtantie r̄ n̄ non adest vel abeft pre ter ſubiecti corruptionē. Itē hec deſcriptio ſpetit alioſ ab accidēte. ḡ non eſt bona. probo aīs nā ſpetit forme ſub ſtantiali que nō eſt accidēs. nā forma ſub ſtantialis adest mā ſpē. r̄ abeft ab ea p̄ter corruptionem ſubiecti. ḡ deſcriptio nulla. C̄ Circa iſtā deſcriptionē eſt ſciēduſ q̄ i hac deſcriptōe hec determinatio. ſ. p̄ter ſubiecti corruptionē deſtinat b̄ vbi abeft r̄ non deter minat b̄ vbi adest. Unde ſenſus non eſt iſte. q̄ accidens eſt qd̄ adest pre ter ſubiecti corruptionē. r̄ abeft r̄. q̄ corruptio ſub ſtantie cōpſite. ſ. alteratio terminata ad nō eſſe ſub ſtantie eſt accidēs. r̄ nō p̄t adeffe ſubiecto p̄ter ſubiecti corruptionē. q̄ eſt corruptio ſuſ ſubiecti. ſed ſenſus deſcriptionis eſt iſte. Accidēs eſt qd̄ adest eni in actu. r̄ abeft. i. p̄t abeffe a ſubiecto p̄ter corruptionē illius ſubiecti. b̄ eſt manente ſubiecto b̄ eſt ſubiectū accidens p̄t manere abſente accidente ab eo. vel non exiſtente accidente in eo. H̄o p̄mo argumēto eſt ſciēduſ. q̄ b̄ deſcriptio

aperit oī spēi accidentē p accidēs t nō aperit oī
individuo accidētis p accidēs. qī hec simitas nasi
hō pōt abesse huic nasi pter corruptionē hō
nasi. simitas tñ in cōi pōt abesse alicui subiecto
eiusdē spēi cū subiecto cui iest absqz corruptionē
illius subiecti. qī pōt abesse alteri nasi. vt aqui
lino pter corruptionē huins subiecti in quo est.
Unī oē accidēs p accidēs fīm spēm pōt adesse alicui
subiecto fīm spēm. t abesse illi subiecto pter cor
ruptionē illius subiecti in quo ē. Ad pīmum
argumētū cū dī qī aliqd ē accidēs inseparabile fīm
spēm tē. Dicendū qī oē accidēs inseparabile fīm
spēm pōt adesse alicui subiecto t abesse eidem
subiecto fīm spēm pter corruptionē illius subiecti
in quo ē. Unī idē qd ē accidēs inseparabile respēcū
vnū subiecti ē separabile respēcū alterius sub
iecti. vī grā. licet enī nigredo sit accidēs insepa
rable respēcū corui. est tñ separabile respēcū homis.
dico gī qī accidēs inseparabile manēs idē fīm spēm
pōt adesse t abesse subiecto pter corruptionē
illius subiecti in quo ē. t illa descriptio accidētis
aperit oī accidētis inseparabilis. Ad formā cū dicitur
hec descriptio nō aperit oīb accidētib dicendū
qī hō descriptio aperit oī accidētis p accidēs fīm spe
ciem mō quo dcīm est. Ad 2^m argumētū cum
dicit. qī corruptio sbe est accidēs sbe. t non adest
tē. Dicendū qī hec descriptio aperit corruptioi
sbe. qī corruptio pōt adesse substantie. t pōt ab
esse substantie pter corruptionē substantie. i. pōt
nō inesse substantie manēt substantia. Ad 3^m cū dī qī hec descriptio aperit forme substan
tiali. dicendū qī forma substancialis non aduenit
enti in actu. sed solū aduenit enti in potētia sez
mā pīme. Unī descriptio sic intelligit. qī accidēs ē
qd adest enti in actu. s. substantie. vel pōsito. s.
er mā t forma. t pōt abesse pter corruptionē
illius subiecti. t hōmō nō ē forma substancialis.
Dividit aut in duo. i inseparabile t i inse
parabile. nāqz dormire separabile ac
cidens ē. nigruz vō coruo t ethyopi
inseparabiliter accidit.
Hec est scđa ps hō caplī in qī auctor dividit ac
cidēs. t pīmo ponit diuisionē. 2^r remonet dubi
tationē. Dividit aut accidēs qmī qdām est sepa
rable. qdām inseparabile. Accidēs separabile est. vt
dormire vigilare. Accidēs inseparabile ē. vt nigre
do corui. qī nō pōt separari a coruo. t ab ethyope.
Potest aut subintelligi t coruus al
bus t ethyops nitens candore pter
corruptionē subiecti.

Remonet dubiū qd est istud. Ista diuisionē acci
dens vi repagnare descriptioni supius posite.
que est qī accidēs ē qd adest t abest pter subiecti
corruptionē. gī oē accidēs ē separabile. t sic nullū
est accidēs inseparabile. t sic diuisionē scđa nulla est.

Istud dubiū remonet auctor dices. qī coruus
qzuis sit niger pōt intelligi albū. t ethyops ni
tes colore pter corruptionē corui aut ethyopis
Intelligendū est qī ex hō qī coruus sit niger nō
repugnat sibi qī possit eē albū. qī qzuis vnū cō
trarioz repugnat alteri. nō tñ vnū zōdō repu
gnat potentie ad reliquū. Est gī intellectū aucto
ris iste. qī pdcā diuisionē accidētis nō repugnat de
scriptioni accidētis pdcīte. nā accidēti inseparabi
li aperit pdcīta descriptio accidētis. qī qzuis ali
qd accidēs sit inseparabile respēcū alicui subiecti
est tñ separabile respēcū alteri subiecti. ita qī ma
nente illo subiecto pōt hōium illius accidētis in
esse tali subiecto respēcū eius illud accidēs est
separabile. Hō gī accidēs fīm spēm ē separabile re
spectu alicuius subiecti eiusdē spēi cuz subiecto
cui inest vel alterius spēi. Exemplū pīmi. vt simi
tas est inseparabilis a nasi simo. t tamē ē separabi
lis a nasi curuo. Exemplū scđi. nigredo ē insepa
rabilis a coruo. t a quolibet individuo spēi coru
tamē est accidēs separabile respēcū alterius spēi
sez hois. Hō gī accidēs tā separabile qz inseparabi
le adest alicui subiecto eiusdē spēi vel alterius
t abest pter corruptionē subiecti eiusdē spēi vel
alterius. Aliter pōt exponi illud dcīm auctoris.
Pōt autē subintelligi qī auctor mouet tale du
biū. qī enī dcīm est qī aliqd ē accidēs inseparabile.
posset aliqs credere qī accidēs inseparabile esset
de eēntia subiecti. ex quo non pōt ab ipso sepa
ri. Istud dubiū remonet auctor dices. qī qzuis
tale accidēs sit inseparabile a subiecto separatiōe rea
li. est tñ separabile ab eodē separatiōe intellectuali.
qī suū subiectū pōt intelligi sub opposito illius
accidētis. vt coruus pōt intelligi sub opposito ni
grediniis. vt sub albedine. t nihil pōt intelligi sub
opposito illius qd est de sua eēntia. t id accidēs
separabile nō ē de eēntia sui subiecti. cuz suū sub
iectū possit intelligi sub opposito illius accidēs
Et si dicai hō sic. si coruus pōt intelligi albus.
aut gī intellectu vero. aut intellectu falso. Si in
tellectu vero. hec tūc pōt esse vera. coruus est al
bus. Si intellectu falso. pīmum esset accidēs inse
parabile. qī subiectū pōt intelligi intellectu fal
so sub opposito sui pīrij. naz hec pīsitu. hō
nō ē risibilis. intelligit intellectu falso. Dicendū
qī id est accidēs inseparabile qd non ex hō qī inest
subiecto repugnat eidē subiecto fīm spēz eē sub
opposito illius accidēs. ex hō enī qī iste nasus ē
simus nō repugnat nasi esse sub opposito simi
tatis. nec ex hō qī coruus est niger repugnat sibi
posse eē albu. sed nō ē sic de pīo. qī ex hoc qī
propriū quarto mō dcīm iest alicui subiecto. re
pugnat illi subiecto t cuiuslibet eiusdē spēi eē srb
opposito illius pīrij. Ex hō enī qī aligs hō ē ri
sibilis repugnat oī hō eē nō risibile. Et sic dīa
est inter pīmum t accidēs inseparabile. Quz gī qzis
b 4

an cornus possit intelligi albus intellectu vero.
aut intellectu falso. dicendū q̄ s̄m intellectum
quē habuit auctor pōt intelligi i intellectu vero
z est intellectus iste. cornus ex eo q̄ est niger nō
repugnat sibi q̄ possit intelligi eē albus. z intel
lectus iste est verus.

Dissimilant autē sic quoqz. Accidēs
est qd̄ p̄tingit eidē inesse z nō inesse.
vel qd̄ neqz genus. neqz sp̄s. neqz
differentia. neqz p̄prium sit. semper
autem in subiecto consistens est.

Hec est tercia ps huius capituli in qua auctor
ponit alias descriptioes accidētis s̄m opinionez
alioz z ponit duas descriptioes. Prima ē q̄
accidēs est qd̄ p̄tingit eidē subiecto inesse v̄l nō
inesse. z sic pōt intelligi q̄ accidēs ē id qd̄ s̄m spe
ciem pōt messe alicui subiecto. z alicui non iesse
sicut nigredo manens vna s̄m sp̄em pōt inesse
corvo. z non inesse. quia pōt non inesse alicui vt
homini v̄l boui. non tñ oportet q̄ om̄e accidēs
numero possit alicui subiecto inesse. z idem s̄m
numerū non messe. Alia descriptio accidētis ē q̄
accidēs est quod neqz est genus neqz species.
neqz differentia neqz p̄prium. semper tamen
existit in subiecto.

Omib⁹ igitur dēterminatis que posi
ta sunt dico autē genere z specie z d̄rie
z p̄po z accidēte. dicendū ē que eis cō
munia sunt. z que propria.

Hec est quarta ps huius capituli in qua epilo
gat continuando precedentia ad sequentia. vt
patet.

Omnime qdem ē oib⁹ de plu
rib⁹ p̄dicari. sed gen⁹ qdez de
sp̄eb⁹. indiuiduis. et d̄ria filtr. Sp̄s
autē de his que sub ipsa sunt indiuidu
is. At v̄o p̄prium z de sp̄e cui⁹ ē p̄puz
z de his que sub ipsa sunt indiuiduis.
Accidēs autē z de sp̄eb⁹ z de indiuidu
is. nāqz aial de equis hoib⁹ z bobus
z canib⁹ p̄dicat. q̄ sp̄s sūt. et de hoc
equo. et de hoc boue. et de hoc hoie
que sunt indiuidua. Sp̄s nāqz vt
hō solū z de indiuiduis q̄ sunt parti
culares hoies p̄dicat. Irrōnale v̄o
de equis z bob⁹ z de his q̄ sunt parti
culares p̄dicat. Propriū v̄o qd̄ ē ri
sibile de hoie z de his q̄ sunt p̄ticula
res hoies. Nigrū v̄o z de sp̄e coruo
rū. z de his qui sunt p̄ticulares. quod
est accidēs inseparabile. et moueri de

hoie z equo. qd̄ ē accidēs sepabile. s̄z
p̄ncipalr̄ dī de idividuis. scđo v̄o lo
co de his que p̄tinēt indiuidua.
Tractatus iste ē scđus huius libri i quo auctor
cōparat ista qnqz vniuersalia adiuvicē s̄m pro
prietates z quenientias vel differentias. z cōn
net qnqz capitulo. In p̄mo capitulo determinat
de eis s̄m vna p̄petratem omnibus cōem. In 2⁹
ibi. Lōe est generi z differentie. cōparat gen⁹
ad quattuor vniuersalia residua. In tertio ibi.
Lōe est autē differentie. cōparat differentiā ad
tria residua. In qrtō capitulo ibi. R̄estat mō
de p̄po. cōparat p̄prium z accidēs adiuvicēz.
In p̄mo ḡ capitulo narrat auctor vna p̄petratē
cōem cūlibet qnqz vniuersalium. z est p̄dicari
de pluribus. qd̄libet enī vniuersale p̄dicatur.
vel est aptuz natum p̄dicari de plurib⁹. non tñ
predicant om̄ia vniuersalia omnino de eodem
sed tam genus qz differentia p̄dicant de spe
cieb⁹ z idividuis sub eis cōtentis. Species autē
spālissima solū p̄dicat de indiuiduis loquen
do de p̄dicatiōe p̄prie dicta z directa in qua so
lū p̄dicant superiora de inferiorib⁹. vel equa
de equis. loquendo tñ de p̄dicatiōe indirecta
sp̄s p̄dicat de gñie z de omnibus superiorib⁹
ad ipsam. vt patet p̄ cōversationē vniuersalis af
firmatine in p̄ticularem affirmatiā. p̄prium v̄o
sp̄ei spālissime p̄dicat de sp̄e cuius est p̄prium.
z de indiuiduis cōtentis sub illa sp̄e cuius ē p̄
prium. Accidēs autē p̄dicat de sp̄ebus z de in
diuiduis. qd̄ v̄p est de accidente per accidentis
sive de accidente cōi. vt moueri p̄dicatur de ho
mine z equo. sed accidēs copulatū qd̄. s. defini
nat sibi certa sp̄em vt similitas que determinat sibi
nasum. z medicina que determinat sibi homi
nem soluz p̄dicat de vna specie. z de contentis
sub ea. non tñ de omnibus cōtentis sub illa. s̄z de
aliqbus. Accidētia v̄o per accidēs p̄dicant de
sp̄ebus z de indiuiduis. z addit auctor dicens
q̄ huiusmōi accidētia per accidēs p̄dicant p̄mo
de indiuiduis. z scđario de his que cōtinent in
diuidua. s. desp̄ebus. z ecōtra est de accidenti
bus eēntialibus. z de qbusqz p̄dicatis eēnti
alibus. qm̄ ista p̄mo z p̄ncipaliter p̄dicant
de sp̄ebus. z scđario de idividuis. C Pro isto
dicto auctoris ē notandū q̄ p̄ncipalitas seu pri
mitas duplex est quātuz ad p̄positū spectat. s.
primitas causalitatis. z p̄mitas adequationis.
loquēdo de p̄mitate causalitatis sic accidentia
per accidēs p̄mo insunt indiuiduis. scđario ge
neribus z sp̄ebus. nā qz sortes est albus. ideo
homo est albus. z aial est albū. sed non econtra
sed ecōverso est de accidentib⁹ eēntialibus s̄z
de p̄prio quarto mō dicto. nā quia talia insunt
sp̄ebus tanqz p̄pa. ideo scđario insunt omnib⁹
indiuiduis illaz sp̄ez. Loquēdo v̄o de p̄mitate

12

adequationis. hec accidentia per accidens non
primo insunt individui. nā huiusmodi acciden-
tia non habent subiecta adequata. vt probatu-
z est in capitulo de proprio. sed accidentia eēntia-
lia vt p̄prie passiones insunt p̄us sp̄ebus qua-
rum sunt passiones p̄mitate adequationis. qā
adequant suis subiectis z insunt eis p̄mo p̄mi-
tate causalitatis. Nam qz risibile inest p̄mo ho-
mini tanqz p̄pria eius passio. ideo risibile inest
scđario sorti z platon. Sed cōtra h̄ p̄t argui-
sic. p̄pria passio non inest alicui speciei pro ipa
specie p̄cise sed p̄ individui. Ista eni homo
est risibilis non est vera nisi sumendo hominē
p̄sonaliter pro suis suppositis. q̄ videtur q̄ pro
p̄pria passio p̄mo inest individui. Bicenduz q̄
propria passio p̄mo inest sp̄ei cuius est propria
passio. z inest ei p̄mo vt supponit p̄ individui.
non tñ p̄us inest individui. Unde hec est vera
de homine primo p̄dicatur esse risibile fm q̄ li
homo supponit simpliciter qz fm q̄ supponit
personaliter. similiter hec est vera de homine
sumpto pro suppositis prius p̄dicatur risibile.
sumpto li hoie fm q̄ habz suppositionē simpli-
cem. tamē in actu exercito vbi exercei p̄dicatio
risibilis de hoie. iste terminus homo habet sup-
positionē p̄sonalem. Ista eni p̄positio homo ē
risibilis. est vera fm q̄ subiectū solū habet per-
sonalē suppositionē. z cōtr̄ termini habent di-
uersas suppositiones in actu exercito z in actu
significato. Ad p̄positum dico q̄ risibile primo
p̄dicat de homine sumpto p̄ suppositis. z tamē
prius non p̄dicat de suppositis. Aliud eni ē de
quo p̄dicat primo. z aliud est pro quo p̄dicat
primo. nā p̄dicatur p̄mo passio de cō. s. de sp̄e.
z id pro quo de sp̄e p̄dicat p̄mo passio est idi-
viduū. nec tñ ppter hoc p̄dicatur p̄mo de indi-
viduo. **A**d huc dubitas circa h̄ q̄ accidens p̄
accidens p̄mo insunt individui. qz qd p̄ sup-
abundantia dicit vni soli zuenit. q̄ huiusmodi
accidentia nō p̄mo possunt p̄dicari de pluribz
individui. Respondeo z dico q̄ cū dicit acci-
denta p̄ accidens p̄dicant de individui p̄mo.
hic accipitur superlatius p̄ cōparatio. z est
sensus. accidentia per accidens p̄us p̄dicat de
individui qz speciebus. z h̄ loquēdo de p̄orita
te causalitatis. z si querat in quo ḡne cause indi-
vidua sūt per prius cause huiusmodi accidentiū
qz sp̄es vel genera. dicenduz q̄ in genere cause
material. nā individua sunt p̄ p̄us substatiā ac-
cidentiū per accidens qz species vel genera zc.

Omniūne est aut̄ generi z dřie
cōtinentia sp̄ez. Cōtinet enīz et
dřia sp̄es. z si nō oēs quot ḡna. Rōa-
le aut̄ z si nō cōtinet ea que sūt irrōna-
lia vt genus quēadmodū aial. tñ p̄ti-
het hoiez z deū. qui sunt sp̄es. z que

cūqz p̄dicant de genere vt gen⁹ de
his que sub ipso sunt sp̄eb⁹ p̄dicat.
Hoc est 2^m capl'm scđi tractatus in quo auctor
cōparat genus ad quattuor residua vnuersa-
lia. z cōtinet qnqz partes. In p̄ma cōparat ge-
nus z differentia adiuicē fm cōuenientias et
differentias. In scđa ibi. Genus z sp̄es. cōpat
genus z sp̄em adiuice fm cōuenientias z dif-
ferentias. In tercia ibi. Genus aut̄ z p̄prium.
cōparat genus z p̄puz adiuicē fm cōuenien-
tias z differentias. In quarta aut̄ ibi. Generis
z accidens. cōparat genus z accidens adiuicē fm
cōuenientias z dřias. In quinta pte ibi. Genus
bo. remouet quandā tacitā qōnem. P̄uma pte
cōtinet duas ptes. In p̄ma pte ponit auctor p
prietates cōes ḡni z dřie. In scđa ibi. P̄opuz
aut̄ est ḡni. ponit auctor p̄petates qbus genus
z differentia dřint abiuicē. In p̄ma q̄ p̄ticula
ponit tres p̄petates cōes ḡni in qbus genus z
dřia cōuenientia. P̄ria ē cōtinentia sp̄ez. quia tā
genus qz dřia cōtinent plures sp̄es qzuis dřia
non contineat tot species sicut genus. z ponunt
exempla que patent.
Quecūqz de dřia p̄dicant vt dřie.
z de ea que sub ipso sunt sp̄e p̄dicat
nā cū genus sit aial. non solū de eo p̄
dicat vt genus substantia z aiatum.
sed etiā de his que sub aiali sunt sp̄e
bus oibus vsqz ad indimdua p̄di-
cant. Lūqz sit dřia rōnalis p̄dicat
de ea vt dřia id qd est vti rōne z nō
solium de eo qd ē rōnale. sed de his
que sūt sub rōnali sp̄eb⁹ p̄dicatur.
Scđa cōuenientia est in predicatione. z ē hec
sicut quecūqz p̄dicantur de genere vt genus.
hoc est eēntialiter p̄dicantur de speciebus cō-
tentis sub genere. ita quecūqz p̄dicantur de
differentia vt differentia est hec eēntialiter p̄
dicantur de specieb⁹ contentis sub differentia.
vt si vti rōne p̄dicat de rōnabili que est diffe-
rentia hois z angeli p̄dicatiōe eēntiali. vti ra-
tione p̄dicabif de specieb⁹ contentis sub rōnali.
z accipio vti ratione pro posse vti ratione.
Lōe est aut̄ pempto genere z dřia sūt
perimi ea que sub ipsis sunt. quēad-
modū si nō sit aial. nec est equis ne
qz homo. ita si non sit rōnale nulluz
erit aial qd vtatur ratione.
Tertia p̄petas in q̄ gen⁹ z dřia zuenūt ē ista.
q̄ pempta ḡne pimū sp̄es q̄ sunt sub illo ḡne.
ita pempta dřia pimū sp̄es p̄tē sub illa dřia.
nā semp ad destructionē supioris seq̄f destruc-
tio oiūz iferiorz. gen⁹ ḡ z dřia zuenūt i trib⁹. s. i
continentia. in predicatione. z in destructione.

Roprium autem est generi de pluribus predicari quod dñia et spes et pppum et acciis. aial enim de hoile et equo et aue et serpente pdicat. quadrupes vero de solis quattuor pedes hntibus hoc vero de solis individuis. et hinnibile de equo et de his qui sunt pticulares. et acciis de paucioribz silv. Quod autem dñias accipe quod dividit genus. non eas que complent substantiam generis. Hec est scda pticula pme ptes in qua ponuntur prophetates quod dñit genus et dñia ab innice et sex pphetates quod dñit sive sex dñe. Prima autem in predicatione. scda in continentia. Etia autem in ordine. quarta est in modo pdicandi. quinta est in numero. sexta est in proportione. Prima ergo dñia vel ppetas est quod genus pdicat de pluribz dñtibz spes in eo quod qd qz dñia. qd hz intelligi de dñia diuisua gniis. non autem de dñia constitutiva. ubi gra. ronale et irrationale se dñe diuisive aialis. et aial pdicatur de pluribz qz ronale. sed dñia constitutiva aialis pdicat de pluribz qz aial. nam corporeum et aiatuz predicas de pluribz qz aial. et addit auctor quod non solum pdicat genus de pluribz qz dñia. sed et pdicat de pluribz qz spes. et etiam de pluribz qz accidentes. Amplius genus continet dñias ptae. aial quod hoc est ronale. illud vero irrationale. Amplius gna quod pora sunt his que sub se posite sunt dñis. ppter quod simul quod est eas auferre. et non autem simul auferunt. Sublato enim aiali auferunt ronale et irronale. dñe vero non auferunt genus. Nam si oes interimantur. tamen substantia animata sensibilis subintelligi potest quod est aial. Scda ppetas qua genus dñt a dñia est hec. quod genus continet dñias diuersas ptae. sed una dñia diuisua gniis non continet alia dñiam diuisua gniis ptae. ronale enim non continet irrationale ptae. Tertia prophetas qua genus dñt a dñia est quod gna sunt pora dñis sub se posita. id ablato gne auferunt oes dñe posita sub illo gne. sed ablatis oibz dñis diuisuis gniis non ppf b auferunt genus. quod intellige dñ est diuisim. ablata enim una dñia diuisua non propp b auferunt genus. sed ablatis oibz dñis diuisuis gniis sicut vñcti tunc necessario auferunt genus. Amplius genus quodem in eo quod qd est quemadmodum dicimus est predicatur. dñia vero in eo quod quale qd sit predicatur. Quarta prophetas qua genus dñt a dñia est in modo predicandi. nam genus pdicat in quid. et ppf b distinguunt a dñia que predicatur in quale.

Amplius quod genus est vnu sim vna quamqz spem. ut homis id qd est aial. Dñia vero plurime ut rationale mortale mentis et discipline perceptibile qui bus ab aliis differunt.

Quinta ppetas qua genus distinguunt a dñia est quod vnu est genus sim spem vna. sed est vna spes hz tñ vnu genus. s. proxim. sed vna spes hz plures dñias constitutivas ipsius. ubi gra. Id hz vnu genus proxim. s. aial. et hz plures differentias constitutivas. s. rationale et mortale. et perceptibile discipline. Et genus quodem cōsimile est materie forme vero differentia. Cum autem sint alia communia et propria generis et difference nunc ista sufficiant.

Sexta ppetas quod genus distinguunt a dñia est quod genus est cōsilie mae. et dñia est cōsilis forme. nam genus est in potentia ad dñiam. et est determinabile per dñiam. sed determinabile hz modus mae. sed determinans hz modum forme.

Enus autem et spes coe quodem hnt quemadmodum dicimus est de pluribus predicas. Sumat autem spes vi species. non genus ut genus si sunt idem et species et genus.

Hec est scda psp principalis hz capiti in quod auctor comparat genus et spem adiuvicem sim convenientiam et distinctam. Et continet duas pticulas. In prima pticula ppat genus et spem adiuvicem sim convenientias. In scda ibi. Dicit. ppat genus et spem adiuvicem sim dñias quod dñt. In prima ergo ponit tres prophetas in quod genus et spes convenienter. quaz prima est de pluribz pdicari. nam tam genus quod genus pdicatur de pluribz. Et subdit auctor dices quod non solum de specie logique que est tam genus quod spes. sed etiam logique que est ita spes quod non est genus cuiusmodi est spes specialissima que pdicatur de pluribus aptitudine. licet non semper in actu.

Comune autem est his priora esse his de quibus predicanter.

Hec est scda ppetas cois gni et spesi. et est esse pbus his de quod pdicant. nam quodlibet genus est pbus quolibet suo inferiori in sequendo. non tamen in eundo pbus. in sequendo est a quo non queritur subsistendi gna.

Et totum quoddam utrumque esse.

Tertia prophetas cois gni et spesi est esse totum ad illam de quod pdicant. oem enim per se supius est totum vel respectu sui per se inferioris. et per se inferioris est per se subiectum respectu sui per se superioris.

Iffert autem quod genus quodem continet spem. species vero continet et non continet genus. in pluribz autem genus est quod species.

Hec autem est secunda ptilula scde ptis huius capli in qua auctor ponit proprietates qbus gen^drit a spē. Prima est qd genus pertinet spēm et spēs nō pertinet genus. et hec est octaua celo b^o libri qd probat sic. Illud qd est in aliquo et in plurib^o qd est illud pertinet illud et nō econuerso. sed genus ē in spē et etiā in plurib^o qd est spēs. qd genus ē in plurib^o spēb^o et in individuis suaz spēz. sⁱ spēs non est nisi in individuis pertinet sub illa spē. qd gen^d pertinet spēm. et spēs nō pertinet genus. Intelligēdū qd continentia qdum ad propositū spectat est duplex. s. potentiā et actualē gen^d. pertinet spēs cōtinentia potentiali. qd genus nō potest inferre aliquā spēm in actu. sⁱ sub divisione et in potentia. sed spēs pertinet genus continentia actuali. qd spēs actu infert genus et nō econuerso. qd auctor dicit gen^d pertinet spēm. et spēs non pertinet genus intelligēdū ē de continentia potentiali. sⁱ loqndo de continentia actuali. sic spēs continet genus et non econuerso.

Genera enī piacere oportet et forma ta specificis dñis perficere species. Addit auctor dieis. qd gna debet piacere spēb^o spālissimis. qd gna formata dñis constituit species. b^o est gna piacent in diffinitionib^o spērūz. qd sunt pme ptes spēz et diffinitionū. et addit differentijs constituunt diffinitiones spērum.

Unde p̄ora sunt gnā naturaliter.

Scda proprietas qd gen^drit a spē ē qd gna sunt priora nā qd spēs. et b^o ē qd gen^d seq̄t ad spēm et nō e^d. et iō gen^d ē nātr prīns bīm qd prius dī illō a quo nō pertinet subsistendi consequētia.

Et simul interimentia. si species que non simul interimantur.

Tertia proprietas qua genus dīt a spē est qd intentio gne interimitur spēs. sed iterempta spē non prop̄ b^o interimitur genus.

Et spēs qdem cū sit est genus. genus vō cum sit non omnino erit spēs.

Quarta proprietas qua genus differt a spē est qd posita spē ponit genus et nō econuerso. b^o ē si spēs est. genus ē. vt si b^o ē aial ē. et nō econuerso. non enī seq̄t aial est. ergo homo est.

Et gnā qdē vniuoce de spēb^o predictantur. spēs vō de generib^o minime.

Quinta proprietas qua genus dīt a spē ē qd genus pdicat vniuoce de spē. sed non econuerso. b^o est gen^d pdicat directe in qd de spē. sed spēs nō pdicat de gne vniuersaliter sumpto.

Amplius qdem genera eaz abūdat que sub ipsis sunt spēz continentia. spēz vō a generib^o propriis abūdat et differentiis.

Sexta proprietas qd gen^drit a spē est qd genus

abūdat supra spēm in continentia spēz. qd oē gen^d nō pertinet plures spēs. sed nō oīs spēs cōtinet plures spēs. et licet genus abūdat supra spēm in continentia spēz. tamē spēs abūdat a gne in cōtinentia dīt. qd spēs actu cōtinet dītiam diuisiūā gnis. et gen^d nō pertinet actu aliquā dītiam diui siuam sui.

Amplius neqz spēs fit nunqz gnālis simū. neqz genus fit spālissimum.

Septima proprietas qd gen^drit a spē ē. qd nulla spē ē gen^d gnālissimum et econuerso. Unū b^o qd est gen^d gnālissimum ppetit alicui gni. et nō pōi p̄petere alicui spēi. et p^b b^o differt genus a specie.

Eneris autem et propriiū cōe qdem est sequi spēs. nā si bō est. aial ē et si bō est. risibile ē. et equalr pdicari genus de spēb^o. et propriiū de his qd illo participat. equalr enī et homo et bōs aial. et cato et cicero risibiles. cōmune autem ē his et vniuoce pdicari genus de propriis et spēb^o. et propriū de his quorum est propriū.

Hec ē tertia ptilula b^o capli in qd auctor cōpat genus et propriū adinuicē bīm cōuenientiam et differētias. In scda ibi. Dīt autē gen^d. ppat gen^d et propriū adinuicē bīm dītias. In pria ḡ ptilula ponit auctor tres proprietates i qb^o genus et propriū cōueniūt. P̄tria ē sēq ad spēm. in b^o enī cōuenit gen^d et propriū qd vtrāqz seq̄t ad spēm. sicut enī seq̄t si bō ē aial ē. ita seq̄t. si bō ē risibile ē. scda proprietas ē. qd gen^d et propriū equalr pdicantis de his de qb^o pdicant. genus enī eq̄liter pdicat de suis spēb^o. et nō bīm prius et posterius. et risibile pdicat de oib^o suis individuis sub hoie eq̄lē. tercia proprietas qd cōueniūt ē vniuoce pdicari de illis de qb^o pdicant. hec enim proprietas ē cōis gni et proprio. Intelligēdū qd aliqd pdicari de aliquo vniuoce pot est ē du plicit. s. proprie vel cōter loquēdo. cōter. s. de pdicatiōe vniuoca. sicut oē illōs pdicat vniuoce qd pdicat bīm nomē et bīm descriptionē qdē cūqz hēat. pdicatio nāqz denoiciativa ē inferior ad vniuocā. qd oē qd pdicat denoiciativa de aliquo pdicat de eo vniuoce loquēdo cōter de pdicatiōe vniuoca. et sic loq̄t auctor hic. sed pdicatio vniuoca proprie dītā ē quādo aliqd pdicat de aliquo bīm nomē et bīm diffinitionē illī nos. et sic distinguat pdicatio vniuoca a pdicatiōe denoiciativa. nā illō qd pdicat denoiciativa non b^o diffinitionē vniuocā semper.

Differunt autem qm̄ geniū qdē prius est. posterius vō p̄pum. Oportet enī esse prius animal. de hinc diuidi differētias et propriis.

Hec est scda ptcila huius scde ptis i q auctor ponit qnqz propetas qb gen et propuz dnt abinuicē. Pria ē q gen ē p̄us q̄z propriuz. oī enī gen p̄us ee. deīn oī gen diuidi pp̄ys d̄ys vñ gen ē p̄i p̄o. q. se q̄ ad pp̄u vt hō ē. ḡ aial ē. et n̄ ecōuerso. ita se q̄ risibile est. ḡ animal est. Genus vō de plurib sp̄eb predicat propriū vō de vna sola cui ē pp̄um. Scda propetas q̄ gen et propriū dnt ē q genus p̄dicat de plurib sp̄eb. et propriuz p̄dicat de vna sola cuius est propriū.

Et pp̄um vō cōuersum p̄dicat de eo cuius ē pp̄uz. genus vō de nullo cōuersum p̄dicat. nā neq̄ si aial est. hō est. neq̄ si aial ē. risibile ē. si vō risibile ē. homo ē. et econuerso.

Tertia propetas ē p̄ quā gen et propriū dnt et propriū p̄dicat quersim de eo cui ē propriū. s̄ gen non p̄dicat quersim de aliq̄ sui sp̄e. neq̄ p̄dicat quersim de propo alicui sp̄ei. Intelligē dū ē q̄ p̄ dicari quersim itelligit auctor ee pro prie quertibile. vñ ls ē propetas q̄ propuz dis fert a ḡne. q̄ propuz ē quertibile cu sp̄e cui ē est propriū. sed genus non est conuertibile cum aliqua sui sp̄e. nec cum proprio aliquo sui sp̄ei. Amplius pp̄um oī sp̄ei inest cuius ē propriū et soli et semp vniuoce. Gen vō om̄i sp̄ei inest cuius fuerit genus et semp. non autem soli.

Quarta propetas vel d̄ia ē q̄ propuz iest soli sp̄ei cui ē propum et oī cōento sub illa sp̄e. sed genus non inest vni soli sp̄ei sed pluribus.

Amplius sp̄es qd̄ iterempte nō sil interemt gn̄a cui s̄t sp̄es. Propa aut interempta sil interemt ea quoꝝ sunt pp̄a et his quoꝝ s̄t pp̄ia interemptis ipsa simul interemuntur.

Quinta propetas v̄l d̄ia ē q̄ iterēpta sp̄e n̄ int̄mis gen s̄ sp̄e iterēpta iteremt pp̄uz ip̄i sp̄ei.

Eneris vō et acc̄ntis cōe est de plurib quēadmodū deīn ē p̄dicari sine sepabilit̄ sine inseparabilit̄ sit acc̄ns. etenī moueri de plurib. et nigrū de coruī et de oīb ethyopib et de aliqb inaiatis predicatur.

Ista ē q̄ta ps p̄ncipal b̄ capl i q̄ auctor p̄pat gen et acc̄ns adiuvicē f̄m d̄ias et p̄nētias. et p̄i net duas ptcilas p̄ncipales. In p̄ma p̄oit propetas qb gen et acc̄ns pueniūt. In scda ibi. D̄it aut gen. ponit p̄prietates qb gen d̄it ab acc̄nte. In p̄ma ḡ ptcila ponit vna p̄petatem cōe ḡn et acc̄ti. et p̄dicari de plurib sp̄eb.

Uñ i hac p̄petate q̄ ē p̄dicari de plurib sp̄eb pueniūt gen et acc̄ns. siue sit acc̄ns sepabile si ue inseparabile.

Differit autē gen ab acc̄nte. qm̄ gen qnqz an sp̄em ē. Acc̄ntia vō sp̄ebus posteriora sūt. nā et si ēt inseparabile su maf acc̄ns. tñ illud cui accidit prius est q̄z accidens.

Hec ē scda ptcila b̄ pars i q̄ auctor ponit p̄petates qb gen d̄it ab acc̄nte. Pria ē q̄ gen est prius suis sp̄eb. s̄ acc̄ntia sūt posteriora suis speciebus qbus accidit. qm̄ prius est id cui ac cedit acc̄ns q̄z ipsum accidens.

Et gn̄a qd̄ q̄ p̄ticipant equalr p̄tici p̄at. acc̄ntia vō non equalr. Intensio nem enī et remissionē suscipit accidētium p̄ticipatio. genez vō minime.

Scda p̄pertas ē q̄ ḡna eqlr p̄ticipant ab illis quor s̄ gn̄a. s̄ acc̄ntia nō eqlr p̄ticipatur ab il lis qb accidit. s̄ fm magis et min. nā acc̄ntia suscipiūt magis et min. i. itensionē et remissionē. ḡna vō non. et ls respēcū istoz quoꝝ sunt ḡna.

Et acc̄ntia qd̄ ī indiuiduis p̄ncipaliter subsistunt. gn̄a vō et sp̄es nāliter priora sunt indiuiduis substantiis.

Tertia p̄petas i q̄ gen et acc̄ns distinguūt ē q̄ acc̄ntia p̄ncipalr subsistunt ī indiuiduis tāq̄z posteriora illis. sed sp̄es et ḡna nō subsistunt ī indiuiduis tāq̄z posteriora illis. imo ḡna et species sunt priora ipsius indiuiduis.

Et gn̄a qd̄ ī eo qd̄ qd̄ p̄dicant de his q̄ sub ipsis sūt. Acc̄ntia vō ī eo

qd̄ quale ē v̄l quo se hēat vñūq̄d̄qz. Qualis enī ethyops interrogati dicim̄ niger ē. et quēadmodū sor. se h̄z dicimus sedet vel ambulat.

Quarta p̄petas q̄ gen d̄it ab acc̄nte ē q̄ gen p̄dicat ī qd̄ de illis quoꝝ ē gen. s̄ acc̄ntia p̄dicant ī qle de his qb accidit. Intelligendū q̄ i acc̄ntib s̄ ḡna et sp̄es. si ī p̄dicamēto q̄litat s̄ color et albedo q̄ ē sp̄es coloz. et si ī sba gen p̄dicat ī qd̄ de eo cui ē gen. ita color p̄dicat ī qd̄ de albedine. in acc̄ntia ī p̄creto p̄dicant ī qle de illis qbus accidit. color enī ī cōcreto p̄dicat ī quale de sorte. et albedo similiter.

Gen vō quo ab aliis differat dictuz est. Lōtingit aut vñūq̄d̄qz alioꝝ dif ferre ab aliis quattuor. vt cum qnqz res sit vnaqueqz ab aliis. iii. differt quater qnqz fiunt xx. oēs. d̄ie. Sed semp posteriorib enērat. et scđis qd̄ vna d̄ia sup atis. p̄ptere qm̄

iam sumpta est. Tertiis vō duabus. quartis vō trib⁹. qntis vō. iii. x. oēs sunt. iii. enī. iii. due vna. Genus vō differt a d̄ria. specie. pprio. et accēti. Quattuor igit⁹ oēs d̄rie sunt. D̄ria vō quo differt a genere dc̄m est qn̄ quo differet genus ab ea dicebat. Reliquit ergo quō d̄ria differat a spē et p̄prio et accēti dicere. et sunt tres. Rursum sp̄es quomō qdē differat a d̄ria dc̄m. qn̄ vō differet a spē d̄ria dicebat. Quō autēz differt sp̄es a genere dictū ē qn̄ quo differet gen⁹ a spē dicebat. Reliquū ē quō differat sp̄es a proprio et accidenti dicar. Vnde etiam sunt iste d̄rie. p̄pum vō quo differat ab accēti post relinqf. nāz quo a spē et genere et a d̄ria differat predictum est etia⁹ illo⁹ ad ipsum differentius. Quattuor igit⁹ sumptis generis ad alia differētiis. trib⁹ vō differre. duabus aut sp̄ei. Una vō pprii ad accēti x. erūt oēs quaz quattuor q̄ erūt generis ad reliquias supiūs demōstrātūmus.

Hec gnta ps huius caplī in qua auctor removet dubitationē quādam seu obiectionē circa determinata. qm̄ i cōpando genus ad alia v̄lia cōpat genus ad quattuor. s. ad spēm. ad differētiā. ad p̄pum. et ad accēti. q̄ videſ eadē rōne q̄ cōpando residua quattuor ad alia v̄lia deberēt cōpare qdlibet illo⁹ quattuor ad alia quattuor et sic ēent fiende. 20. cōpationes et qdlibet qnqz v̄lum h̄ret quattuor cōpationes. et qnqz q̄ttuor sunt. 20. cōbinati oēs vel cōpationes qd nō est vez. Istud dubiū remouet auctor intendēs dicere q̄ in cōpando residua quattuor v̄lia nō oportet cōpare nisi p̄ora ad v̄lia posteriora. q̄a in cōpando p̄ora ad posteriora q̄panit posteriora ad p̄ora. vbi gratia. cōpando genus ad differētiā s̄l cōpaf d̄ria ad genus. et sic de alijs. et iō posti⁹ auctor p̄auit gen⁹ ad alia q̄ttuor posteriora. i cōpando qdciqz alio⁹ v̄lum nō ōz cōparare aliqd isto⁹ ad genus. q̄ ista cōpatio prius ē sc̄a cū p̄auit gen⁹ ad residua q̄ttuor v̄lia. et sic est de gne q̄ sc̄a p̄atiōe ad residua q̄ttuor v̄lia s̄l ōz itex cōpare residua v̄lia ad gen⁹. ita ē semper de v̄li p̄ori. s. q̄ v̄le p̄us si s̄i cōpatu ad v̄le posterioris. nō ōz cōpare posterioris ad p̄us. vbi grā. i cōpando gen⁹ ad spēm et p̄pum. non ōz posteri⁹ cōpare ip̄m ad p̄us. q̄ ista cōpatio

prius sc̄a ē. Unī cū auctor p̄us cōpauit d̄rias ad spēm et p̄pum rē. postea i p̄ādo spēz aut p̄puz ad alia rē. nō ōz p̄are spēz aut p̄puz ad d̄rias q̄ illa p̄atio p̄us sc̄a ē. ex quo patet q̄ semper posteriores p̄atiōes sūt vna pauciores q̄ p̄ores. nā p̄atiōes ḡniis s̄l ad q̄ttuor. s. ad d̄riam. prop̄um. et accēti. et spēm. et p̄atiōes differētie s̄l ad tria. s. ad spēm. p̄pum et accēti. et p̄atiōnes sp̄ei s̄l ad duo. s. ad p̄pum et ad accēti. et cōparatio nes p̄prij ē ad vñū. s. ad accēti. ex quo se gl̄ q̄ p̄atiōes qnqz v̄lum adinuicē s̄l decē. et h̄ ē p̄cto. ii. b̄ libri q̄ pba sic. cōparationes ḡniis ad residua v̄lia s̄l q̄ttuor. et cōparatiōes differētie ad sequētiā s̄l tria. et cōparatiōes sp̄ei ad se quētiā s̄l due. et cōparatio p̄prij ad accēti ē vni ca. nūc aut. iij. ij. i. s̄l tm̄. x. Et ē intelligēdū q̄ cōparatiōes v̄lum adinuicē s̄l decē tm̄ in generali. s̄l tñ plures i spāli. q̄ qdlibet v̄lum est cōparatu adinuicē fm̄ cōuenientiā et differētiā. et ita s̄l plures cōparatiōes particulares qnqz v̄lum adinuicem q̄z tm̄ decem.

Lōe vō d̄rie et sp̄ei ē equalr pticipari hōi. hōi enī equalr pticipat pticula res hōies et rōnali d̄ria. Lōe vō est et semp etiā adesse his q̄ hōz pticipat. s̄or. enī semp est rōnalis et semp hō. Istō ē 3^m caplī et cōtinet duas ptes. In p̄ma cōparat d̄riam ad spēm. In sedā ibi. D̄ria vō et p̄pum. cōpat d̄riam ad p̄pum fm̄ d̄rias. In tercia ibi. D̄rie autē et accēti. cōparat d̄riam et accēti adinuicē. P̄sia pars cōtinet duas partculas. In p̄ma cōparat d̄riam et spēm adinuicē fm̄ cōuenientias. In sedā ibi. Propriū aut et differētiē cōparat d̄riam et spēm adinuicē fm̄ differētias. In p̄ma q̄ particula ponit duas differētias differētiē et et sp̄ei. q̄z p̄ma ē eq̄lr partici pari a suis cōtent. nā oēs hōies eq̄lr s̄l hōies. et oēs hōies eq̄lr s̄l rōnales. Sc̄da p̄petas in q̄ cōueniūt ē q̄ tā d̄ria q̄z sp̄es insūt semper suis cōtent. nā sortes semper ē hō et ē semper rōal. Intelligendū ē q̄ d̄ria et sp̄es semper insūt i suis contentis dū illa s̄l. s̄l qn̄ illa non s̄l. nec d̄ria nec sp̄es insūt i suis contentis. Unī sortes semp dum existit ē rōal et hō. s̄l s̄or. n̄ extēt ē hō nec rōal.

Ropriū aut d̄rie est qm̄ in eo qd quale sit p̄dicat. sp̄ei vō i eo qd qd ē. nā et si hō velut qualitas ac cipiat. nō sumpl̄r erit qualitas s̄l fm̄ id qd generi adueniētes differentie constituunt eam.

Hec ē sc̄da pticla i q̄ quator ponit q̄ttuor. p̄petas i q̄b̄ d̄ria et sp̄es adinuicē distinguūt. p̄ma ē q̄ d̄ria p̄dicat in eo qd qle. et sp̄es i eo qd quid. Amplius d̄ria qdem in plurib⁹ spe-

cieb^o p̄siderat. quē admodū quadru
pes in plurib^o aialib^o spē differētib^o.
Species vō i solis his que sub vna
specie sunt individui.

Sedā proprietas q̄ distinguīt est q̄ differentie
p̄dicant de plurib^o spēb^o. et spēs sp̄alissime nō.
Amplius d̄ria p̄ma est ab ea spē q̄ ē
fīm ipsam d̄riam simul ablatū rōale
interimit hoīcm. hō vō interēpt^b nō
aufert rōnale cum sit deus.

Tertia p̄petas qua distinguīt est q̄ differētia
est p̄or q̄ spēs quā p̄stituit. et hec ē 9° i2. huīus
li. q̄ p̄baſ sic. illud est alio p̄us quo p̄empta p̄
mit aliō et nō ecōuerso. sed p̄empta differētia
p̄mit spēs. et p̄empta spē nō p̄p̄t h̄ p̄mit diffe
rētia p̄stitutua spēi. ergo differētia est prior q̄
species quā constituit.

Amplius qdem d̄ria p̄ponit cū alia
d̄ria. rōnale qdeꝝ et mortale p̄positū
est in sba hoīs. Spēs vō spēi nō p̄po
nit vt gignat aliquā aliā spēm. Que
dam enī equa cuiusq̄ asinō p̄miseretur
ad muli gnātioneꝝ. Equa enī simplr
asinō nunq̄ p̄ueniens p̄ficiet mulū.
Quarta propetas est q̄ vna differētia p̄ponit
cū alia ad p̄stituendū spēm. vi rōnale et mortale
p̄ponunt adinuicē ad p̄ponendū spēm hoīs. s̄z
vna spē nō p̄ponit cū alia spē ad p̄stituendum
alia spēm. Sed ḥ p̄ot alīgs dicere q̄ asin^b et eī
que differēt spē p̄miscent adinuicē in gnātione
muli. et ita diuerse spēs p̄t p̄stituere aliā spēm.
Istud remouet auctor dicens q̄lī aliqua equa
pticularis cū asinō pticulari p̄misceatur ad iū
cem tanq̄ cā effectiva in gnātione muli. tñ equa
simplr. h̄ est spē eq. et asinus simplr. h̄ est spēs
asinō nō p̄miseretur adinuicē ad p̄stituendū mu
lū vel diffinitionē muli. Sciendū q̄ due differē
tie p̄ponuntur adinuicē ad p̄stituendū spēm v̄l
diffinitionē spēi tāq̄ p̄tes iſrinſece. s̄z duo idiu
dua diuersay spēp̄ bñ p̄currūt tāq̄ cause effec
tive extrīſece ad gnātione idividui alīus spēi.

Iſſerentia vō et p̄p̄um cōe qđe
h̄nt equalr p̄ticipari ab his.

Hec est scđa p̄petas huius capli i qua p̄bs co
parat differentiā et p̄p̄um adinuicē fīm p̄ueni
tias et differentias et p̄tinet duas pticulas. In
p̄ma p̄pat differentiā et propriū adinuicē fīm
p̄uenientia. In scđa vō ibi. Propriū differen
tia. p̄pat ea ad innuicē fīm differentias. In p̄ma
pticula ponit auctor duas proprietates cōes p
prio et differētiae. p̄ma est equaliter participari
ab his que participant illa.

Eoz que p̄ticipat equalr. rōalia enī

rōnalia sunt. et risibilia risibilia sunt.
et semp et oī adesse cōe vtriusq̄ ē. Si
enī cūtetur q̄ est bipes non sba peri
mitur. sed ad qd natū est ad id dicit
semp ēē. nā risibile ad id ad qd natū
ēdī semp ēē. s̄z nī eo q̄ semp rideat.
Hec est scđa p̄uenientia q̄ differētia et p̄p̄um
i b̄ p̄ueniūt. q̄ vtrūq̄ istop̄ eq̄līr p̄ticipat a suis
ptens. et nō fīm magis et min^b. et i b̄ p̄ueniūt qd
est semp et oī adesse. scđa proprietas cōis differe
tie et p̄p̄o ē semp iſſeſ spēi cui^b ſt. d̄ria et p̄p̄um
semp iſſeſ spēi et oī p̄tēto s̄b spē cui^b ſt. vt dcm ē.
Propriū aut et d̄ria differēt. qm̄ hec
de plurib^o spēb^o dī sepe. vt rōnale de
hoīe et de deo. p̄p̄um vō de vna sola
specie cuius est propriū.
Hec est scđa pticula h̄ptis i q̄ auctor ponit du
as proprietates qb̄ differētia differt a p̄p̄o.
D̄ria ē q̄ d̄ria p̄dicat de plurib^o d̄rītib^o spē. s̄z
propriū de vna sola spē cuius est propriū.
Et d̄ria qdem i illis ē p̄sequēs quoꝝ
est d̄ria. s̄z nō p̄uertit. Propria vō cō
uersim p̄dicanſ de his quoꝝ sunt
propria. idcirco conuertuntur.

Scđa proprietas ē. q̄ d̄ria ſeqtur ad spēm et nō
ecōuerso. sed p̄p̄um p̄uersim ſeqtur ad spēz.

Iſſerentia vō et accītī cōe qdeꝝ
est de plurib^o dici. cōe vō est ad
ea que sūt inſepabilita accītīa semp
et oīb^o adesse. bipes enim semp adest
hoīb^o oīb^o. nigrū oībus coruīs.

Hec est ſtia p̄ p̄ncipalh̄ capli i q̄ auctor p̄pat
d̄riam et accītī adinuicē. et p̄tinet duas pticulas.
In p̄ma p̄pat d̄riam et accītī fīm p̄ueniētiam.
In scđa ibi. H̄rt. cōpat d̄riam et accītī adinuicē
fīm d̄riam. In p̄ma ḡ pticula ponit duas p̄ueniē
tias iñ d̄riam et accītī ad iūicē. p̄ma ḡ p̄ueniē
tia ē iñ d̄riam et accītī in cōi ſue ſit ſeparabile
ſue iſeparabile q̄ tā accītī q̄ d̄ria p̄dicatur de
plurib^o. Scđa p̄ueniētia. s. iñ d̄riam et accītī iſe
parabile ē q̄ vtrūq̄. s. tā differētia q̄ accītī iſe
parabile iñest oīb^o et semp. ſic bipes iñest oīb^o
hoīb^o et semp. et nigredo q̄ ē accītī iſeparabile a
coruo iñest oīb^o coruīs. Et ē ſciēdū q̄ q̄dā ē iñ
ſeparabile accītī p̄ns spēm. et tale iñest oīb^o iñ
uiduis spēi. et semp dū iſta idividua exiſtūt. ali
qđ ē accītī iſeparabile p̄ns idividuū. ſic ſimilitas
nasi. v̄l cecitas oculorū. et tale nō iñest oīb^o iñ
uiduis spēi. semp tñ iñest qb̄ iñest dū illa exiſtūt.
Differēt aut qm̄ p̄tinet et non p̄tinet
d̄ria. P̄tinet enī rōnalis hoīem. Ac
cidentia vō quodāmō p̄tinet et p̄tinē

tur. Atinēt qz in plurib⁹ sunt atinent eo q non vni⁹ accētis susceptibilia subiecta sunt sed plurimorum.

Hec est scda pticula istius ptes i qua auctor ponit tres differētias inf differentia et accētis. Pui ma ē q differētia atinet spēm. qz est in plus qz spēs. s; accētia quodamō atinent. et quodamō atinent. atinent enim spēz eo q accētis idē s; spēz repit in distinc⁹ subiectis diversis fm spēz. et ita videt atinere cum repiat in plurib⁹. et quodam mō cōtinēt eo q subiecta nō sunt suscepita tm accētis vnius fm spēm fm pbm s; plurii. vbi gratia. hō nō ē susceptiu⁹ albedinis tm s; etiam nigredinis.

Et dīa qdem intensibilis et remissibilis est. Accētia vō magis et min⁹ recipiunt.

Scda differentia est q differentia nō est intensibilis nec remissibilis. s; accētis est intensibile et remissibile. qz suscipit magis et minus.

Et impmixte qdē sunt atrarie dīe. Dīxia vō cōtraria accētia sunt. H⁹ modi cōes et ppetates dīe ceteroz sūt. Spēs vō quo differat a genere et dīa dcm ē i eo qd dicebam⁹ quo gen⁹ ab accēti. et quo dīa differat a ceteris.

Tertia differentia est q dīe differētiae sunt im- pmixte. ita q non pnt eidē subiecto inesse. nec simul nec successiue. s; accētia dīa sūt pmixta eo q pnt inesse eidem successiue. sed non simul.

Peciei vō et proprii cōe ē de se vnuoce pdicari. na; si hō ē. risibile ē. et risibile ē. hō est. Risibile vō qm secundū id qd natuz ē dicit sepe iam dictum est.

Quartū caplū scdi tractatus i quo fit xpatio spēi ad ppum et ad accētis. et atinet duas ptes. qm i pma fit xpatio spēi ad ppuz. In scda ibi. Spēi et accētū. fit xpatio inf ppuz et accētis. Pripma ps atinet duas pticulas. In pma ppat spēs ad ppuz fm zuenientias. In scda aut ibi. Differt aut spēs. ppat spēs ad ppum fm differētias. In pma pticula ponit due zuenientie inf spēm et ppum. qz vtrūqz pdicas de reliquo cō vertibili et vlr. sicut eni hō est vera. oē risibile ē hō. ita hec est vera. ois hō ē risibile. Et sic seq⁹ si hō ē. risibile ē. ita seq⁹ si risibile est. homo est. Equaliter enim sunt spēs in his q eoꝝ partcipat. et quoꝝ ppā sint ppria. Scda ppetas est qualr ptcipari ab his qb⁹ est cōe vtrūqz eoꝝ. hō est sicut spēs non suscipit magis et minus. sic nec proprium.

Difserat aut spēs a ppō. qm spēs qdē et aliis gen⁹ esse pōt. Propriu⁹ vō et aliaz spēz esse impossibile est.

Hec ē scda pticula i q spēs ppat ad ppum fm quattuor differētias. Pria ē q spēs pōt eē genus vt subalterna spēs. et ppum nullo mō pōt esse genus respectu illoꝝ quoꝝ ē ppum. p; etiā q ppum non pōt eē genus respectu aliaz spēz patet etiā q spēs et proprium differunt.

Et spēs qdem ante subsistit qz ppuz. Proprium vō post fit in spē. Oportet enim hoiem esse vt risibile.

Scda differentia ē q species ē prior proprio. proprium est posterius specie.

Ampli⁹ spēs qdē semp actu adest s; iecto. Propriu⁹ vō aliquā actu semp aut ptate. homo eni semp actu ē sor. homo vō nō semp ridet. qz uis natura semp sit risibilis.

Tertia differētia ē q spēs semp ē i actu. et adest ei cui⁹ ē spēs. s; ppum nō ē semp i actu 2°. sed i actu p^o. s. in potētia ad actū 2°. hō eni nō semp actu ridet. tū semp ē in potentia nat⁹ ad ridēdū. Ampli⁹ quoꝝ termini sūt differētes. ipsa sunt dīa. Est aut spēi esse semp sub genere. et de plurib⁹ differentib⁹ numero in eo qd qd sit predicari et ē huiusmodi. Propriu⁹ vō soli et semper et omni adeste.

Quarta proprietas sive differentia ē q spēs et propriu⁹ hñt diuersas diffinitioes. et p pñs sunt diuersa. nā diffinitio spēi ē. q pdicas de pluribus differentib⁹ numero in eo qd qd. et diffinitio proprii ē q inest soli et semp re.

Peciei vō et accidentis cōe qde ē de plurib⁹ pdicari. Rare vō alie sūt cōitates. ppter ea qm plurimū a se differunt accidentis et id cui accidit.

Hec ē fīia ps h⁹ caplī in q ponunt zueniente et differentie inf propriū et accētis. et atinet duas pticulas. In pma ponit ista proprietas i q spēs et accētis zueniūt. In scda ibi. Propriu⁹ vō vtrūqz ponit proprietates i qb⁹ spēs et accētis distinguunt. in pma igif ponit propuetas i q spēs et accētis zueniūt q ē de plurib⁹ pdicari. ista. n. proprietas ē cōis spēi. et accētis raro vel nullo^o sunt alie proprietates in qb⁹ zueniunt eo q ac- cidens et subiectū vt plurimū distat ab inuicē. Propria vō vtrūqz sunt. spēi vō in eo qd qd ē pdicari de his quoꝝ ē spēs. Accidentis vō in eo qd quale qdem

vel quomodo se habet.

Hec est secunda pticula in qua ponuntur quatuor proprietates quibus spes et accidentis differunt. Maria est quod spes predicitur in quodam et accidente in quale. Et proprium est vox unaquamque sibi una spe participari pluribus autem accidentibus et separabilibus et inseparabilibus. Secunda proprietas est quod uniusmodique individuum huiusmodi una spem spalissimam et plura accidentia ex quo per ipsum spes differt ab accidente. quod spes spalisima est unica respectu unius individui et accidentia sunt plura.

Et spes quodammodo ante subintelligi potest quam accidentia vel si sunt inseparabilia. Quod autem subiectum esse possit ut illi aliquid accidat. Accidentia vero posterioris generis sunt et aduenticie nature. Tertia proprietas qua spes differt ab accidente est quod spes prior est accidente nam spes prior est suis accidentibus. quoniam illa accidentia sunt inseparabilia una spes prior est vel oibus suis accidentibus. Et spes quodammodo participation est equaliter accidentibus vero vel si sit inseparabile non equaliter. Ethyops enim ab alio ethyope habet colorem vel itesum apium vel remisum secundum nigredinem. Rerum ergo et de proprio et accidente dicere quo etiam a specie proprio et a differentia differt et a genere dictum est.

Quarta proprietas qua spes differt ab accidente est quod spes predicit equaliter de his quorum est spes accidentis vero non. quoniam sit accidentis inseparabile nam nigredo intensior est in ethyope uno quam in alio. quoniam nigredo illa sit accidentis inseparabile.

Omnimodo autem proprio et inseparabili accidentis est quod propter ea non possunt illa in quodammodo considerantur. quemadmodum enim propter risibile non subsistit homo ita et ethyops non subsistit propter nigredinem. et quemadmodum omni et semper adest proprium sic et inseparabile accidentis.

Hoc est quantum capitulo secundi tractatus in quo auctor compatit proprium et accidentem ad invicem secundum convenientias et divisiones. et continet duas pticulas. In prima compatit proprium et accidentem ad invicem secundum convenientias. In secunda ibi. Differunt autem proprium et quod convenientie et divisione inter proprio et accidentem separabile sunt magis note. ideo ponit auctor convenientias et divisiones inter proprio et accidentem inseparabile. et ponit duas convenientias. Prima

est quod sibi proprium et accidentem inseparabilem nunquam subsistunt sine proprio et accidente. quod homo non possit subsistit sine risibilitate. et ethyops sine nigredine. Secunda convenientia est quod sicut proprium inest omnino contento sub subiecto. et ipsum accidentem inseparabilem inest omnino subiecto a quo est inseparabile et semper sic risibile inest omnino homini et semper ita et semper nigredo inest omnino ethyopi. Differunt autem proprium quod unius soli spesi adest quemadmodum risibile homo. Inseparabile vero accidentis ut nigrum non soli ethyopi sed etiam cornu et carboni et ebano et quibusdam aliis.

Hec est tertia pars in qua auctor ponit tres divisiones inter proprium et accidentem inseparabilem. Maria est quod proprium inest unius soli spesi. ut risibile inest homini soli. sed accidentis inseparabile non inest unius soli spesi sed pluribus. ut nigredo non soli inest ethyopi. sed etiam cornu. et etiam carboni.

Quare proprio conuersim predicitur de eo cuius est proprium et equaliter inseparabile vero accidentis non queritur. Secunda divisione est quod proprium queritur predicitur de eo cuius est proprius. sed accidentis inseparabile non predicit eouersim de subiecto a quo est inseparabile. nam nigrum predicit conuersim id est conuertibiliter de ethyope.

Et proprius equaliter quodammodo est participation. Accidentium vero hec quodammodo magis illa vero minus. Sunt quodammodo aliae cointates et proprietates eorum que dicta sunt. sufficiunt hic ad discretionem eorum cointatisque traditionem.

Tertia divisione est quod proprium equaliter partipiat ab illis quibus inest. sed accidentis inseparabile non equaliter partipiat ab illis quibus accidit sed magis et minus. Et sic finitur brevis sententia huius libri porphyrii.

Explicit liber quoniam unius universalis.

16

Incipit liber predicamentoꝝ.

Inca librum predi-
camentorum est scienduꝝ.
qꝫ subiectuꝝ sentiuꝝ to-
tius scie tradite in libro
predicamentorum est ens
dicibile in cōplexuꝝ ordi-
nabile in ḡne intelligen-
do p genus coordinationē p̄dicamētale. Om̄e
enī de quo p se determinas in h̄ libro est ens di-
cibile incōplexuꝝ ordinabile incoordinationem,
sēu in linea p̄dicamentali. Et ita h̄ cōe ens di-
cibile est p̄dicabile de oib⁹ de qbus hic p se
determinat i h̄ li⁹. Multa iñ sūt p̄tialia sbiecta
de qbus pbaf passiones ⁊ p̄petates in h̄ libro
Utrū aut̄ hic determineſ de rebus, an de voci-
bus sunt opinioneſ. Boecius et simplicius vi-
denſ dicere qꝫ in h̄ libro p̄ncipalit̄ determinat
de vocib⁹, dicit enī. Boecius qꝫ i h̄ libro iten-
tio ph̄i est de p̄mis rep̄ noib⁹ ⁊ de vocib⁹ si-
gnificatiſ res disputare. Et simplicius dicit
qꝫ intentio in h̄ negoſcio est de simplicibus ⁊ pri-
mia ⁊ ḡnalib⁹ vocib⁹ ſecūduꝝ qꝫ sūt significatiue
rep̄ determineſ. Et si quis vellet iſta opinionē
fūſinere h̄z dicere qꝫ hic determineſ de vocib⁹
⁊ in grāmatica ſit, ſed alr̄ ⁊ alr̄. qꝫ i grāmatica
determineſ de vocib⁹ q̄zum ad p̄petates cau-
ſantes p̄gruitateſ vel incōgruitatē in orone oſte-
dendo qꝫ vox eſt nomen ⁊ q̄ vbuꝝ, ⁊ cuius ḡniſ
⁊ cuius caſiſ. ⁊ ſic de alijs p̄petatibus cauſan-
tibus p̄gruitateſ et icōgruitatē in orone. ſed i h̄
libro p̄ncipalit̄ determineſ de vocib⁹ ſecūduꝝ qꝫ
sūt significatiue rep̄. ⁊ ideo i h̄ libro determineſ
ta de rebus q̄z de vocib⁹. p̄ncipalit̄ tñ de voci-
bus. Hec eſt intentio Boecij ⁊ simplicij ⁊ mul-
toꝝ alioꝝ. Alia ē op̄. Auicē, ⁊ Auerrois quam
credo veriorez qꝫ in h̄ libro determineſ de reb⁹
p̄ncipalit̄. ⁊ ex p̄nti ⁊ ſc̄dario de vocib⁹. Biē
enī. Auicē, in p̄ma pte ſue logice, ſic ad cōſidera-
tionē dictionū duxit nos necessitas. logicus tñ
ut logicus nō h̄z occupari circa vba niſi q̄zum
ad loquendū ⁊ discernendū veſ a falſo. Si enī
eſſet poſſible ſolo intellectu dicere nō indigere
muſ vbiſ. Si enī doctoꝝ artis poſſillib⁹ reuelarē
re qđ eſt in aia ſua alio mō qđ loquēdo ſemp ſu-
pſedēt a vbiſ. vñ ſi logica poſſet doceri aliomō
qđ p voceſ. vtputa p signa digitoꝝ vel p nutum
oculoꝝ. logicus non indigeret vocib⁹. Ad at
logicus cōſiderat de docib⁹ h̄ nō ē ex p̄maria i-
tentione ſed ſecūdaria ⁊ ex p̄nti. qꝫ ſcia logicaſ
non alr̄ pmode doceri p̄t. Uñ ſi aliquis ſurd⁹
a nativitate poſſet innenire artez ſylogizandi et
demonſtrandi tunc poſſet logica ſine cognitiōe

vocuz h̄re. Sed h̄ forte eſt poſſible qꝫ ſurdus a
natvitate h̄n̄ ſolos ſenſus pfectos p̄t h̄re ali
quos cōceptus ordinatos. ⁊ ita p̄t diſcurere a
premissis notis ad zclonez. ⁊ innenire qꝫ in tali
diſcurſu nō fit error. ⁊ p 2ñs p̄t h̄re logica p i-
uentionē. ⁊ p 2ñs logica non eſt p̄ncipalit̄ de vo-
ciebus. qr̄ tunc poſſet aliquis h̄re ſciā aliquā ⁊
iigrare ſcible de quo ē ſcia illa. qđ eſt absurdū.
⁊ hec op̄. Auer. q̄ in diuidēdo capla h̄ libri diē
qꝫ p̄bs i p̄mo caplo h̄ libri narrat q̄ſdā diſſi-
nitiones entiū ſm qđ ſignificant p̄ dictōes ⁊ ita
vult qꝫ iſte liber p̄ncipalit̄ ſit de entib⁹ diſtingue-
do ens ſē voce. Iſtud videt cōcordari processui
ph̄i. qui p̄bs determineſ in h̄ libro de proprie-
tib⁹ ⁊ paſſionib⁹ rep̄. vt de p̄petatibus ſbe q̄li-
tatis ⁊ quātitatis. nūc aut̄ ſcia videt de iſtis eſſe
p̄ncipalit̄ de quoꝝ p̄petatibus et paſſionib⁹
p̄ncipalit̄ determineſ in illa, ſed in h̄ libro nō
determineſ de p̄petatibus vocum ſed rep̄. ḡ ⁊
Ite iſte liber p̄ncipalit̄ eſt de decē p̄dicamētis.
ergo ſi iſte liber p̄ncipalit̄ eſſet de vocib⁹ ſeq-
reſ qꝫ decē p̄dicamēta eēt decē voceſ. ſz ois
vox eſt in ḡne qualitatis ḡ oia decē p̄dicamēta
ſunt in ḡne qualitatis ⁊ ſic nō eēt niſi vnuꝝ gen-
ḡnalissimū. ſ. qualitas. Biſco ḡ qꝫ liber p̄dicamētis
mentorū eſt de rebus ſz qꝫ eis iſunt iſtentioſes
ſcde. ſ. intentio ḡniſ ḡnalissimi. et ḡniſ ſubaltini
⁊ intentio ſp̄ei. ⁊ ſic de alijs. Scdm dubiuꝝ ē ga-
videtur qꝫ in libro p̄dicamētis determineſ p̄nci-
palit̄ de p̄tibus enūciationis de qb⁹ deſmina-
tur in libro ph̄iemennias. ſed ptes enūciationis
nō ſunt res ſed voceſ vel cōceptus ḡ ⁊
Si enī enūciatio vel ppō ſponereſ ex rebus ſequereſ
qꝫ iſt subiectuꝝ ⁊ p̄dicatuꝝ poſſet anis volare. ⁊
iſt subiectuꝝ ⁊ p̄dicatum iſtius ppōnis parisiſ
eſt roma. eēt. ioo. miliaria. Ite ſequereſ qꝫ ſub-
iectuꝝ poſſet comedere p̄dicatuꝝ. qꝫ ſubiectuꝝ iſtii
ppōnis. hō eſt panis. p̄t comedere p̄dicatum
ſc̄z panē. Ite ſeqf qꝫ hō eēt ppō. qꝫ omne ſpoſi-
tuꝝ et corpoſe ⁊ aia intellectua eſt hō ſed alioꝝ ē
ppō cōpoſita et corpoſe ⁊ aia intellectua ſi res
ſubiſcianſ ⁊ p̄dicent. ḡ aliquia ppō eēt hō. ſed h̄
2ñs eſt falſum. ḡ falſuꝝ eſt dicere qꝫ ppō ſpoſit
ex rebus. ⁊ p 2ñs in libro p̄dicamētis in quo
determineſ de p̄tibus ppōnis non determineſ
de rebus. Ad illud dubiuꝝ recolo me dixiſſe. ⁊ in
ſcripſ religiſſe qꝫ intellectuſ p̄t facere ppōneſ
er qbiſeūqꝫ. qꝫ intellectuſ p̄t aſſerere illa eſſe
eadē vel diuersa. qꝫ ppō non eſt aliud q̄z ſpoſi-
tio aliquorū p̄ intellectu adiuiſeſ. vt ppō affir-
matiuſ. aut diuiſio aliquorū abiuicem vt ppō
negatiua. Quecūqꝫ q̄ intellectuſ p̄t ſponere ad
iuiice aut diuidere. abiuicē p̄nt eē ptes oiois
⁊ p 2ñs eſſe ſbiecta vel p̄dicata; ſed intellectuſ
p̄t adiuiice componeſ ſeſ aſſerendo illas eſſe
easdeſ. ⁊ p̄t diuidere ſeſ aſſerendo illas eſſe

illas nō esse easdē pōt etiā intellectus cōponere
voceſ ſeceptiū adinuicē ſeideo aliq̄ pōt com-
poniſ ex rebus extra aiaſ aliq̄ ex voceſ, aliq̄ ex
ſeceptiū. Qd aut pōt pōlit ſponi ex reb̄ pba-
tur q̄tuor modis. Et pmo ſie. i. oib̄ ſignificati-
buſ ſe signifiſatiſ ſe ordinatiſ inſignificando ē de-
uenire ad vltimū ſignificatiū qd ita ſignificatur
q̄ vltierius non ſignificat. alr eēt pcessus in inſi-
nitum in eentialiter ordinati ſe plm. ſe d pōt in
ſcripto ſignificat pōnem in voce. pōt in voce
ſignificat pōnem in ſeceptu. i. pōnem cōpoſi-
ta ex cōceptib̄. queror tunc aut pōt ſponi in inſi-
nitum ſignificat. igif tota pōnem ſponi ex cōceptib̄ ſi
ſignificat. cuius enī pteſ ſignificat ſe ipm totuſ ſi
ſignificat. Quero tūc. de illo qd ſignificat ppo-
ſitione in mente ſponi ex cōceptibus illud nō p̄t
effe ſimpler. q̄ pteſ pōnem ſignificant in com-
plexo. ſe illud qd ſignificat p tota pōneſ est cō-
plexu. ḡ illud e ſponi. aut ḡ illud e ſponitum
ex ſeceptib̄. aut ex reb̄. ſi ex rebus. hēo pſonitū
ſeç q̄ pōnem ſponi ex reb̄. ſe q̄tter ſe qf illud qd
ſignificat p pōnem in mente eē ſplexu. ſe non
est aliud ſplexu q̄ pōnem. ḡ tē. ſi ſit ſponitum ex cō-
ceptib̄. tūc cu ſeceptus ſignificet. ſe non ſunt vlti-
muſ ſignificatiu. querēdū eſt de ſignificato illi
ſpositionis ex cōceptib̄ ſicut prius ſe vel pce-
dendū eſt in infinitu. vel tandem eſt deuenire ad
aliqd ſponitum ex reb̄ qd eſt vltimatū ſignifica-
tu pōnem in prolatione ſe in mente. Eſt enī talis
ordo i ſignificado ſm plm pmo phiermenias
lfe ſcripte ſignificant voceſ prolatas. ſe voceſ p-
late paſſioneſ aie. ſe paſſioneſ aie. i. ſeceptiū aie ſi
ſignificant res. vii ſicut in iſto ordine eſt dare p̄muſ
ſignificans. ſ. lſram ſcripta. ita eſt dare vltimum
ſignificatiū qd ſic ſignificat qd vltierius nō ſigni-
ficiavit. ſe illud non pōt eſſe ſeceptus. ḡ eſt res di-
ſtinguedo rē ſe voceſ ſeceptu. ḡ in reb̄ eſt aliqd
ſponitum cuius ſubiectū eſt res ſe pdecatū ſit ſe
dicit pōt in re. Huic forte dī q̄ h̄ pōt h̄ e la-
piſ. eſt pōt ſcripta vel ſlata vel in mente conce-
pta. et non ſignificant vltimate niſi illas res. ſ. la-
pidem ſe hoiem. Contra ſi vltimatū ſignificatiū
illius pōnem. h̄ e laſi. non ſit niſi ille res h̄ ſe
laſi. tūc idem e dicere h̄ laſi. ſicut h̄ e la-
piſ. ſe q̄tis ſicut hec e falsa h̄ e laſi. ita hec
eſt falsa. h̄ laſi. Et ſi dicit q̄ q̄tis ille voceſ
h̄ laſi ſe h̄ e laſi. ſignificet idem ex pte rei tñ
non ſignificant eodē modo. ſe ideo vna ſignificant
ſalfum. ſe alia non. Contra q̄ro de illo mo quo
hec vor homo e laſi. ſe hec vor homo laſi ſi
ſignificant ex quo non ſignificant eodē modo. aut
ille modus tenet ſe ex pte rei. aut ex pte ſe lecto.
ſi pmo modo cu ſe ſignificant p dictas voceſ

sint eedē nec ex pte rei aliqua sit diversitas s̄qf
q̄ mod⁹ erat idē. q̄ nō potest eē diversitas mo-
di. nisi sit aliqua diversitas ex pte rei. Si autē
ille modus tenet se ex pte itellec⁹ aut sibi corre-
spondet aliquid in re. aut nihil. si nihil et pte rei
sibi corrñdet tunc est qd ficticiū et potest aliquā
diversitatez ponē. si vō sibi corrñdet aliquid in re
cū ex pte rei sit idētitas oīo. s̄qf q̄ ex pte modi
sit idētitas oīo. sic igit̄ inf̄ illas oīones i cōpati-
one ad sua significata. homo lapis z homo est la-
pis. non est alia diversitas. nec ex pte rei signifi-
cate. nec ex pte modi significandi. Unū istū argu-
mentū p̄mū q̄rit de vltimo significato z adeqto
propositiones in platione vel in mēte. Tale enī
significatiū adequatū z vltimatiū non potest esse
vox vel pceptus. ḡ ē res ex aiam. z p̄ns aliqd
plexū seu aliq̄ ppositio ex aiaz pponit et reb⁹
tanq̄z ex subiecto z pdicato. scđo pbaf p̄cō p̄n-
cipalis sic. ex eisdē pponunt ppositiones de qb⁹
fiunt qstiones. s̄z qstiones sunt de reb⁹ ex aiam
ḡ z̄. maior p̄z. q̄ que p̄mo sūt qstiones postea
fiunt cōclones. p̄ pbm. i. posterio. z ita oī q̄ cō-
clusiones z questiones sunt de eisdē. s̄z oīs p̄cō
est ppositio. igit̄ ē aliq̄ ppositio composta ex re-
bus z mior p̄z. nā si q̄rit vtrū homo sit risibilis v̄l
vtrū terra sit rotūda. iste qstiones sūt de rebus
z nō de pceptibus. ḡ z̄. tuō pōt eadē p̄cō pro-
bari sic. scie reales vt phisica metha⁹ z siderant
realr̄ res z non voces vel pceptus. s̄z huiusmōi
artifices faciūt suas demonstrationes ex his q̄
prio z p̄ se z siderant. ḡ demonstrationes q̄ sūt
in istis sciētis realibus sūt ex rebus. s̄z demon-
strationes pponunt ex ppositionibus. s̄. ex p̄mis-
sis z p̄cōne. ḡ ppositiones cōponunt ex rebus.
Hūic forte dicit̄ q̄ demonstratōnes in scientiis
realibus nō sūt ex illis q̄ p̄ se z siderāt illa scia
s̄z ex vocibus v̄l pceptibus supponētibus p̄ ill
q̄ p̄ se z siderant in illa scia. s̄z subiectū adequatū
scie acqsite p̄ demonstrationez est p̄cō illius de-
monstrationis. q̄ p̄cō demonstrationis scif. et
illud q̄ scif ē subiectū scie. Quero tūc an p̄cō
scita pponat ex rebus v̄l ex pceptibus v̄l ex voci-
bus. si ex reb⁹ hēo ppositū. si ex vocibus vel con-
ceptibus solū seq̄t q̄ nihil scif nisi vor v̄l pcept⁹
q̄d ē incōueniēs in scientiis realibus marie. Unū
arguit sic. Dis ppō ē vox vel pceptus. s̄z oē de
mōstratōne scitū ē ppō. ḡ oē demōstratōne scitū
ē vox v̄l pceptus. p̄ns ē falsū. ḡ illud ex quo seq-
tur. s̄z nō minor. ḡ maior. ḡ sua zdictoria ē vera
s̄. aliq̄ ppō nō ē vox v̄l cōcept⁹. s̄z oīs ppō cōpo-
sita ex vocibus vel cōceptibus ē vox v̄l pceptus
ḡ aliq̄ ppositio ē q̄ nec est pposta ex vocibus
nec ex cōceptibus. z p̄ ns cōpp̄sita ē ex rebus
Ista ratio potest confirmari sic. de eiusdē ē oīo
scientia nostra tradita de rebus nālibus de qui-
bus sūt scia Aristo. quā nobis reliquit. sed nec

voceſ nec conceptuſ ſunt idem apud noſ. et apud Aris. q̄ eraſ grecus. q̄ ſcia nra de rebus naſibus et ſcia Aris. quā nobis tradiſit de eisdē. nec ē de vocibuſ nec de perceptuſ. q̄ ē de rebus. ſed ſcia ē ſoli? deſlonis demōſtratiōiſ. q̄ pcl'o demōſtrationiſ in ſcia naſli nec ē vox nec perceptuſ. et p pñſ nec ppoſita ex vocibuſ nec ex perceptuſ. Quar to pōt eadem pcl'o probari p auētates. pmo ſic. Aris. dicit i li. pdcamentoꝝ tractatu. I. caplo. 2. q̄ qdā pdcant de ſubieſto et nō ſunt i ſubieſto vt ſe ſcde. qro tūc qd ē illud qd pdcat de ſubieſto et nō ē in ſubieſto. aut ē res vox vꝫ perceptuſ ſi ſit res extra aiam. h̄ ppoſitu. q̄ res ex aiam pdcat de ſubieſto. nec ē dare q̄ illud ſit vox vel perceptuſ. q̄ tā vox q̄ etiā perceptuſ ē in ſubieſto. vñ cū aliqđ pdcet de ſubieſto et nō ē in ſubieſto et illud nec ē vox vꝫ perceptuſ. ſe q̄ q̄ aliqđ pdcet de ſubieſto qd nec ē vox nec perceptuſ. q̄ oꝫ q̄ il lud ſit res ex aiam. Itē Aris. I. phierme. capitulo de ozone aſſerit rē de re pdcari dicens. Hec qdē reꝫ ſunt vña. illa vō ſingularia. vle qdē de pluribus aptu natū ē pdcari vt hō qdē vle. plato vō ſingularare. Et illud totū exponit Boen⁹ de rebus et non de vocibuſ. dicens. q̄ cū Aris. age rei tractatum ſuū continuauit ad res. Merū vō qdam pdcantur vt vña. quedam ſubijciunt ut ſingularia. Item phus in libro perhieremias. caplo de vbo dicit q̄ verbū eſt nota eoru q̄ de altero pdcant. vbi Boetius dicit. q̄ omne vbu ē ſignificatiū eoꝫ que de altero pdcatur. et di co q̄ currat ſignificat illud quod de currēte pdcatur. currat vō et amat ad res tñ designandas inuenta ſunt. cū q̄ currat ſignificet illud qd de altero pdcat et currat ſolū ſignificet rē et nō voceꝫ s̄z Boe. ſeqꝫ q̄ res de re pdcatur. Et credo q̄ illud indubitante ſit verū q̄ in aliqua propositio ne pdcat res de re. et in alio propositioꝫ pcept⁹ de pceptu pdcatur. et in aliqua vox de voce pdcat. Un̄ itellectus pōt pponere adiuicē oia ſimplicia apphēſa p intellectu ſuū aſſerēdo illa eē eadē vel nō eē eadē. Un̄ igit̄ intellectus poſſit ppone re voceſ cōceptuſ et res ſeqꝫ q̄ intellectus pōt pponere propositiōnē tā de rebus q̄ de vocibuſ q̄ de perceptuſ. Intelligenda ſunt hic tria. Primo q̄ i oī propositioꝫ ē alioꝫ māle. et alioꝫ for male. Formale i propositioꝫ ē copula copulās pdcatū cū ſubieſto. et illa copula ē i itellectu. q̄ eſt compositio vel diuīſio itellectus. mālia vō in propositioꝫ ſunt ſubieſto et pdcatū. Dico q̄ q̄ nulla propositio ē ppoſita ex rebus totaliſ extra aiam. q̄ formale i tali propositioꝫ ē in mēte vꝫ in itellectu. mālia aut ſunt extra aiaſ. Un̄ cū propositio ſit tripler. qdā in prolatione. qdā in conceptu. et qdā ſignificata per propositioꝫ i conceptu q̄ potesi dici propositio i re. propositio p modo dicā. ſ. propositio i prolatione ē totaliſ ex

aiaſ. et talis propositio totaliſ pponit ex vocib⁹ q̄ hñt eē extra aiam. propositio vero ppoſita ex perceptib⁹ ē totaliſ in intellectu. Et prepositio con poſita ex rebus ptiſ ē in intellectu. et ptiſ ex in tellectu. q̄tū ad ſuū formale ē in intellectu. ſed q̄tū ad mālia ē totaliſ ex intellectu. 2° ſciendū ē q̄ ppoſitio ē duplex. ſ. real et intellectual. Com poſitio itellectualis ē ppoſitio q̄ intellectus pponit ſubieſto cū pdcato. Compoſitio realis ē vt ppoſitio aie cū corpore. et vt ppoſitio domus ex lapidibus vꝫ lignis. 3° ſciendū q̄ iſi termi ſubieſto et pdcatū ſunt termini equiwoci. q̄ vno modo accipiuntur pro ſubieſto vel pdcato i re. alio modo pro ſubieſto vel pdcato in intellectu. 3° modo pro ſubieſto vꝫ pdcato i voce. Sz dubiū ē h̄ q̄liſ potest fieri vñ ppoſitū ex re exnte i utel lectu. et re exnte ex aiam. Dicendū q̄ ex talibus potest fieri vñ ppoſitū ppositione intellectuali non aut ppositione reali. et tale ppoſitū potest dici ens copulatū. et p fieri ens copulatū et non ſolu p intellectu sz etiā p ſenſu. vel p intentionem ſelus. dicit eni beat⁹ Aug. q̄ intentione copulat ſenſu vel operatione ſenſus cū ſelibili obiecto. Aut totiſ eni viſibile offertur ſenſui. qd tñ pñſ ſenſui non ſentis ſi ſenſus non aduertat nec attēdat ad obiectu. Aut viſtoniſ eni ſunt colores et viſibilia an viſu. et tamen non videm⁹ ea. q̄ non habe mus intentionē ad illa. Sz cū intendim⁹ ea. vide mus ea. Un̄ intentione copulat actū viſus vꝫ viſu cū obiecto. Unde hec vox lapis viſus ſignificat quoddā ens copulatū ex lapide q̄ ē ex aiaſ et ex actu videndi q̄ ē ex oculū in oculo. nec est inconueniens q̄ ex talibus ſic loco et ſitu ſe patiſ ſiat vere vñ ſenſus copulatū. C Ad rationes in ſriū rñdet. Ad pñmā quādo dī q̄ ſi propositio pponit retur ex reb⁹ ſe ḡtut q̄ inf ſubieſto et pdcatum poſſet auiſ volare. dicendū diſtinguendo de ſubieſto et pdcato. qm̄ poſſut accipi pro rebus pro vocib⁹ et pro perceptuſ. ſi accipiuntur pro reb⁹ tñnc id qd deducitur non ē iconueniens. Ad alia duo ſequentia. cū dī q̄ inf ſubieſto et pdcatum poſſent eē milia miliaria. dicendū q̄ accipieđo ſubieſto et pdcatū pro reb⁹ h̄ ē verū. Ad aliud cū dī q̄ aliqua propositio eē homo. q̄ alioꝫ propositio pponit ex corpore et aia itellectua. ē di cedū q̄ ex h̄ non ſe ḡtut q̄ aliqua propositio ſit homo. et cū dī oē qd pponit ex corpore et aia in tellectua ē homo. dīm q̄ oē ppoſitū ex corpore et aia itellectua ppositione reali ē homo. tamen nō oꝫ q̄ oē ppoſitū ex corpore et aia itellectua ppositione itellectuali ſit hō. Sz dubiū est an ipſi copule exnti i itellectu corrñdeat aliqd in re aut non. Dicendū q̄ copule exnti i itellectu copulatū extrema propositiōnē vere adiuicē correspōdet aliquid in re. ſ. idētitas extremop. vel identi tas eoꝫ pro qbus extrema ſupponunt diuīſionē

vero vel negationi copule in ppositione negativa va corrindet aliqd in re. s. diuersitas extreoz. vel illoz p qbz extrema supponit. sed copule extrema in intellectu copulanti extrema ppositiois false adinuicē nihil corrindet i re nisi ipsa extrema. vt p3 de copula huius ppōnis hō ē asinus Silt nec divisioni vel negatiōi copule in ppositione falsa negativa nihil corrindet in re nisi ipsa extrema. Et si queras a quo. q̄ mouet intellect⁹ ad fabricandū hmoi copulā vel divisionem vel negationē copule. dicendum q̄ non mouetur nisi ab extremis iphis in propositione. et a voluntate imperante intellectui ad copulandum extrema adinuicē. vel ad dividendum extrema abinuicē si propositio sit falsa.

Quiuoca dicunt quorū solum nōmē cōe est. scđm vō illud nōmen ratio substantie diuersa. vt animal homo et qd pingit. Hox enim solum nōmen cōe est. scđm vō nōmē substātie ratio diuersa est. Si enim quis assignet quid sit vtrūqz eorū quo sint aialia. p̄paz assignabit vtrūqz rōez. Iste liber ē de decē pdicamēs. vt eis insūt intētiones scđe p̄tinet tres tractatus. In primo ponunt quedam que antecedunt cognitionē pdicamentorū. In scđo ibi. Substantia ē que p̄mo et p̄ncipalif. determinat de decē pdicamētis. In tertio tractatu ibi. Quoties aut̄ solet opponi de terminat de quibusdā q̄ cōsēquunt ad pdicamēta. Tractatus p̄mus p̄tinet quatuor capitula. In p̄mo ponunt quedam diffinitiones seu de scriptioes. In scđo ibi. Eorū que dicuntur. ponunt quedā divisiones antecedentes cognitioes pdicamentorū. In tertio ibi. An alterum de alio pdicat. ponunt qdā dignitates seu qdā maxime cōdes singulis pdicamēs. In q̄rto capitulo ibi. Eorū que sine et ponit numer⁹ et sufficiencia pdicamentorū. Caplū p̄mū p̄tinet capitulo tria. vel ptes tres p̄ncipales. In p̄ma p̄nif descriptio vniuocorū. In scđa ibi. Vniuoca dicunt. ponit descriptio vniuocorū. In 3⁹ ibi. Denoiationa p̄tis descriptio denoiationorū. Scđedū ē q̄ p̄bs in b̄ libro determinat de equiuocis de noiativis et vniuocis. qm̄ res pdicamentales pos sunt p̄pari ad tria. s. ad ens transcendens qd est supius ad pdicamentū. et ad rē eiusdē pdicamenti. et ad rē alterius pdicamēti. Illud qd est supi⁹ ad pdicamēta pdicat de illis equiuoce seu analogice. et res vnius pdicamenti de re eiusdem pdicamenti pdicatur vniuoce. et res vnius pdicamenti de re alterius pdicamenti pdicat denoiatione. Et ideo q̄ res pdicamentales p̄panit ad s

dicta tria sunt necesse in hoc libro ponere descriptioē istoz triū. s. equocoꝝ vniuocoꝝ et denoiationoz. P̄mū q̄ p̄bs describēdo dicit q̄ equiuoca sunt quoz nomē solū cōe est. rō substantie est diuersa fm illud nōmen. Et ponit exemplū de aiali. et hoie vero. et hoie picto. nā tā hō verus q̄ est alia que cōpetit homini vero. et alia que cōpetit homini picto. et ideo equiuoce dī de hoie vero. et de hoie picto. T̄ Notanda sunt hic qui q̄. P̄mo q̄ equiuocū est duplex. s. equiuocuz equocans et equinocum equiuocatum. Equocū equocans est vox significans plura eque primo. Equiuocū equiuocatum est significatū vocis equocē. vel termini equoce significantis. vbi ḡa hoc nōmē canis ē equocū equocans. sed aial latrabile. et celeste sidū sunt equoca equocata. Equocū equocans semp̄ est vox. et equocū equocatum ē res significata p̄ vocē equocantē. T̄ Scđo est scđedū q̄ equoca sunt vniuoca alio et alio modo nā accipiendo equoca p̄ equocis equocatis. et vniuoca p̄ vniuocis vniuocatis. sic hec p̄pō est vera. equoca sunt vniuoca. q̄ equoca equocata sub vno noie sunt vniuoca vniuocata sub alio noie. nā aial latrabile et marina belua sunt equoca equocata sub b̄ noie canis. et vniuoca vniuocata sub b̄ noie aial. Itē accipiendo equoca p̄ equocis equocantib⁹. et vniuoca p̄ vniuocis vniuocatis. sic ē p̄cedendū q̄ equoca sunt vniuoca q̄ oia equoca equocantia vniuocat sub b̄ noie equocū. q̄ b̄ nōmē equocū inest oibus equocē equocantib⁹. Et rō hui⁹ nois silt inest oibus es dē. nā rō vel descriptio termini equoci equocantia ē vox manēs eadē fm mām et formā significans plura eque p̄mo. et hec descriptio cōpetit oibus equocis equocantib⁹. Itē accipiendo eq̄uocū p̄ equiuoco equiuocatē. et vniuocū p̄ vniuoco vniuocante. adhuc p̄t p̄cedi q̄ equinocū ē vniuocū. q̄ equiuocū equiuocans respectu alioz p̄t eē vniuocū vniuocans respectu alioz. Mā b̄ nōmē aial ē equinocū equiuocans respectu hois veri et hois picti. et vniuocū vniuocans respectu hois et asini. Silt idē vniuocū p̄t esse equiuocū equiuocas in vno idiomate. et vniuocū vniuocans i alio idiomate respectu diuersoz significatoroz. In eodē tñ idiomate et respectu eoruē significatoroz nō p̄t eē idē equiuocū equiuocans. et vniuocū vniuocans. Et si dicatur cōtra equiuocū et vniuocū sic dicta sunt opposita. q̄ vnu nō pdicat vere de alio. nec vtrūqz d̄ eodē dōm q̄ equiuocū et vniuocū sunt termini relativi. et nō opponunt nisi respectu eoruē oio. et in eodem idiomate. ideo potest p̄cedi q̄ equiuocū ē vniuocū. sicut hec p̄pō. pater ē fili⁹. vel ista du plus est dimidium. nec pdicatur oppositum de opposito. T̄ Tertio est notandum q̄ Boetius

explanat descriptionē equocoz quārum ad singulas ptes in descriptōne positas. dicit enim q̄ equoqua equocata dicunt idest significant p̄ vocem equocam. Et ideo dicit equiuoca dicuntur nisi s̄m q̄ significant per vocē equiuocā. et ideo dicit dicunt idest significant. Nomen s̄m q̄ ac cipitur in hac descriptiōe ponit indifferenter p̄ qualibet pte ōzonis. q̄ equocatio reperiſ in non minibus. et in verbis et in alijs p̄ibus ōzonis li solū ponit ad excludendū vnuz tñ. s.eādem rō nem s̄m idē nomē equiuocū. vñ in noīe equiuoco aliqua sunt cōia omnibus significat̄ termini equiuoci. sicut canis in om̄i sua significatiōe est masculini ḡn̄is et singulis numeri. et ita aliqua sunt cōia om̄ib⁹ significat̄ s̄m nomē. rō vō termini equoci nunq̄ est eadez respectu diversoz significatoroz istius termini equoci. Cōe dicitur dupliciter secūdū Boeciū. Uno mō qd̄ in ptes diuidit et p̄cipiat a diversis fz̄ diversas ptes. et sic fōs in ciuitate est qd̄ cōe om̄ibus morantibus in ciuitate. 2⁹ mō dicitur cōe. q̄ s̄m se totum in diversis p̄ibus transit in vñis diversoz. Et sic equus dicit cōis. et molandinū. 3⁹ mō dicitur cōe qd̄ totū in eodē tpe ad singulos venit. Et il lū modū distinguo vñterius. q̄ vel illud cōe est extra s̄bam eoz qbus est cōe. vel de s̄ba illorū q bus est cōe ita q̄ declarat qdditatem illoꝝ. et sic superiu⁹ ē cōe respectu inferioruz. Pr̄uomodo vor andita a diversis dicitur cōis q̄ simul venit ad aures diversoz et illo mō accipitur i. p̄posito nā eadez vox simul s̄m se totā significat diversa. T̄ Quarto ē notandū s̄m Boetiū et simpliciū q̄ equocationū alia est a casu. alia est a cōsilio. Equocatio a casu est qñ idem nomē iponit diversis absqz aliqua rōne s̄lititudinis vel parēte. Et sic h̄ nomē Johannes iponit alicui exītū hic. et alicui exītū rome. Equocatio a cōsilio ē qñ equocū significat plura ppter aliquam s̄lititudinem vel habitudinē ad aliquō vnuz. et sic aial est equocū ad aial pictū et ad aial vep. et sic sanum est equocū ad sanuz in vrina. et sanum in dieta. T̄ Quinto est notandū s̄m Boeciuz q̄ qdam sunt vniuoca. quedā sunt equoca. qdam diversi uoca. et quedaz multiuoca. Uniuoca sunt q̄ h̄nt idem nomē et eandē rōnem illius noīis. Et ergo dico q̄ h̄ pot̄ esse dupliciter. vel q̄ rō illius non minis cōuenit eis equaliter. et sic sunt p̄pē vniuoca. vel q̄ rō illius noīis cōuenit eis s̄m p̄us et posterius. et sic sunt analogia et nō sunt vniuoca p̄re. sed sunt quedā media inter vniuoca et equoca. Equoca sunt quoz nomē est idem et rō illi⁹ noīis est diversa. Diversiuoca sunt quorū noīa sunt diversa. et etiā diffinitiōes nom̄i nū. vt ignis lapis color. Ita enīz sunt diversa noīa. et diffinitiōes rerū significatarū p̄ hec noīa sunt diver-

sa. Multiuoca sunt que h̄nt diversa noīa et eadem diffinitiōne sive rōnem. vt gladius et ensis sunt multiuoca. et s̄līr. lapis et petra. Sciendum q̄ oratio in qua terminus equiuocū i numero plurali p̄dicat de suis significat̄ nō ē distinguēda. et in oī sensu est falsa. vt p̄scis latrabile aial et celeste sidus sunt canes. vt p̄z intelligenti.

Uniuoca vō dicunt quoꝝ nomen cōe est. et s̄m ilud nomen eadem est substantie ratio. vt animal homo atqz bos. cōmuni enim nomine vtra q̄z animalia nuncupant̄. et est substātie ratio eadē. Si quis enim assignet rationē qnid vtrūqz sit. in eo q̄ sint animalia eandez assignabit rationē.

Hec est 2⁹ p̄tūla huius caplī i qua p̄hs ponit descriptionē vniuocorū dicens q̄ vniuoca dicuntur quorū nomē ē cōe et rō s̄be ē eadez s̄m illud nomen. et sic hō et asinus vniuocant̄ sub h̄ noīe aial. q̄ h̄ nomen aial ē eis cōe et diffinitio aialis s̄līr q̄ hec diffinitio s̄ba aiata sensitiva est cōis homini et asino. Intelligendū q̄ si per rationē intelligimus diffinitiōne sic non oportet q̄ si aliqua sunt vniuoca sub aliquo ḡn̄e q̄ ratio illius cōpetat illis. fz̄ oportet addere q̄ illud nomen habeat rōnem et diffinitiōne. nā diffinitio predicitur vniuoce de p̄tentis sub diffinitio. et tamen ratio diffinitiōnis non predicit. q̄ diffinitio nō habet diffinitiōne vel rōnem. q̄tune illa diffinitio haberet aliam diffinitiōnes. et sic p̄cederet in infinitū in diffinitiōnib⁹ qd̄ est incōueniēs. Si aut̄ p̄ rōnem intelligamus quēcūqz p̄ceptum si cut quidā exponunt. tunc non accipi rō p̄ diffinitiōne tñ sed generalius et tūc diffinitio seu de scriptio vniuocorū est cōis tam puris vniuocis q̄z etiā analogis. Unā analoga h̄nt vñū p̄ceptū p̄ueniente pluribus s̄m p̄us et posterius. Et sic si ens habet vñū p̄ceptū p̄uenientem decez p̄dicamentū tunc est vniuocū. q̄zuis ille p̄ceptus cōueniat plurib⁹ s̄m p̄us et posterius. Intelligentū ē fz̄ q̄ p̄t elici ex dicit̄ p̄hi in diversis locis q̄ vniuocuz vniuocans accipitur tripliciter sc̄z eōtēr p̄pē et p̄p̄yssime. vel magis proprie Uniucū vniuocans cōiter dcm ē om̄e illud qd̄ h̄z vnuz p̄ceptū cōuenientē plurib⁹. sive ille cōceptus cōueniat plurib⁹ equaliter. sive cum differentiā p̄oris et posterioris. et sic loquunt̄ p̄hus hic de vniuoco. Uniucū p̄prie dcm ē illud qd̄ habet vñū cōceptū p̄uenientem pluribus euq̄a liter sine differētia p̄oris et posterioris. vt dicit Auct̄. et algazel in logicis suis et sic distinguitur vniuocū cōtra equiuocū et analoguz. Uniucuz magis p̄prie dcm ē illud qd̄ habet vñum con-

ceptum non diuisibile differentias essentiales. et sic sola spes spēalissima dicitur vniuoca. qz nō hz nisi vnb pceptum non diuisibile p differentias essentiales. et sic loquitur phs. 7. phy. vbi dicit qz fm genus non sunt cōparationes. qz i generere multe latent equocationes. Et eodem pōt distigni de equoco. qz equiuocū pōt capi tripli cōter. s. cōter. ppe. et magis ppe. Capiendo equiuocū cōter sic omne illud dicitur equiuocū qd nō habet vnu pceptū tm. aut qd hz vnu pceptū diuisibile in differentias essentiales. aut qd habet vnu pceptū cōem puenientem pluribus fm p̄us et posterius. Equiuocū ppe dī equiuocuz qd habet plures pceptus. aut vnu pceptū pueniente pluribus fm p̄us et posterius. Equiuocū magis ppe est illud qd significat eque pmo plures pceptus. et nō tm vnu pceptū. et hoc sub diversa rōne. vt p̄us tactū ē de equiuocis.

Enominautiā vo dicuntur que cūqz ab aliquo solo differentia casu secundū nomen habent eandes appellationem. ut a grāmatica grammaticus. et a fortitudine fortis. Hec est tertia pars huīus caplī in qua ponitur descriptio denoiautiōz. Et pmo ponitur descriptio. Secdo explanatur diffinitio p exempla. Dicit qz phs. denoiautiā dicū quecūqz ab aliquo solo casu dīa fm nomē hñt appellationē. et exē plificat. vt a grāmatica grāmatic⁹. et a fortitudine fortis. Intelligendū ē qz illa descriptio pōt i telligi tā de rebus qz de vocib⁹. si intelligat de rebus tunc exponit sic. Res dicunt denoiautiē ab alia re fm nomē alterius rei quecūqz habet appellationem ab illa re fm nomē dīa. qz dīnt fm nomen ab ista re solo casu. i. sola cadētia vocis. Hoc ē res dicunt denoiautiē ab alia re fm nomen quod zhūnt a noīe illius rei. ita qz nomē rei denoiate. et nomē rei denoiantis differūt ab inuicē sola cadētia vocis. verbi gratia. sortes grāmaticus dicitur denoiautiē ab illa qualitate que ē grāmaticā. qz nomē qd sortes contrahit ab illa qualitate qz ē grāmaticā differt a noīe illius rei. s. qualitas sc̄ la cadētia. i. terminatio vocis. Intelligendo vero descriptionē de vobis tunc exponit sic. Noīa denoiautiā dicunt quecūqz hñt appellationē fm nomen. hz ē fm puenientiā vel deriuatiō fm nomen. dīa solo easū hoc est denoiautiā sunt dīa a pncipali a quo descendunt sola terminatione vocis. Notanda sunt hic quattuor fm Boetiū. Primo qz ad nomē denoiautiū requirunt tria. Primo cōuenientia in significato principali. Secdo regrit cōuenientia in principio vocis. ita qz nomen de noiautiū et suum principale pueniant i principio vocis. Tertio regrit qz nomē denoiautiū et suū

principale differant in fine vocis. vt patet de albo et albedine qz in significato vocis pueniūt. et enā in principio vocis pueniūt et dīnt in fine. iō albu et albedo sunt dīa in terminatiōe vocis. Intelligendū est qz qn dicitur qz albu et albedo conueniūt i significato non est sensus qz totalis significant idem. sed qz significatiū vnius est p̄ significati alterius. nā albu significat aggregataz ex subiecto et albedine. et albedo significat solam qualitatē. Et qz ad verū nomē denoiautiū requirunt tres conditiones p̄dicte. Ideo studiosus non vicit denoiautiā a virtute. nec albus a candore. qz non pueniūt in principio vocis qz vnius cōueniant in significato. silt posito qz aliqz mulier habeat sciam musicē tunc illa mulier dī musica. se d non dī denominatiō a musica que est scientia. qz musica p̄ scia et musica p̄ secunda voce adiectui non dīnt in fine. imo fm Boetii musica equivoce dī de scia et muliere. Secdo ē notandū qz denoiautiū dicitur dupliciter. s. cōter et proprie. Primo modo oē concretū qd significat rē que nō est de essentia illius de quo p̄dicatur cui corrīdet aliquod abstractum dicit denominatiū sine sit intētione sine reale. et hz siue sit sba siue accēns. et hoc siue significat accēns inherens illi de quo accentualiter predical sine siue significat accēns inherens alteri. Unde cōter loquendo de p̄dicatione denoiautiā hec est p̄dicatione denoiautiā. hō ē spēs. aial ē genus. qz p̄diciatū vere significat aligd quod non ē de eēntia subiecti. et p̄dicato corrīdet aliquod abstractum s. hoc nomē spālitas vel generalitas. Et dīri qz p̄cretū significans rē qz non ē de eēntia illius de quo p̄dicat ē denoiautiū. qz si significaret rez qz esset de essentia subiecti de quo p̄dicatur tūc nō ēt denoiautiū respectu illoz. nā rōnale ē cōcretū significans rē qz est de eēntia hoīis et non p̄dicitur de hoīe denoiautiē. sed p̄ se pmo modo. Silt iste terminus hō ē p̄cretū sbaile. qz sibi corrīdet aliqd abstractū. s. humanitas. et nō p̄dicitur denoiautiē. ideo dico qz oē denominatiū ē p̄cretū sed nō ecōtra. nā p̄cretor quoddā ē accīdente. et quoddā sbaile. Concretū accentuale est denoiautiū. sed p̄cretū substantiale non ē denominatiū respectu illius cuius ē sbaile. Et dīri qz p̄cretū accentuale siue significat accēns inherens illi de quo p̄dicatur. siue significat accīdens inherens alteri semp ē denoiautiū. Pā quoddā est p̄cretū denoiautiū denoiautiōe intrinseca. et qdā denoiautiū denoiautiōe extrinseca. exemplū p̄mi vt hō ē albus. et hō ē grāmaticus. in istis. n. est p̄dicatione denoiautiā denoiautiōe in trinseca. qz tā albu qz grāmaticū significat accīdens inherens illi de quo p̄dicatur denoiautiē. Exemplū secōdī sic dicendo. lapis videl vī petra est visā a me. iste denoiautiōes extrinsece sunt. qz

videre non inheret petre. s_i aiali videnti. Silt agens denoiait ab actō q̄ non inheret agenti. s_i ipsi passo fīm p̄m 3° physi. Unū hec ē pdicatio denoiaitua de noiatōe extriseca. Sol calefacit terrā. q̄ calor vel calefactio q̄ dī sol calefacē non ē subiectue in sole s_i i terra. Unū forma p̄t denoiait suū subiectū i quo ē denoiaitōe intriseca. s_i suū efficiēs vel p̄seruās v̄l suū significatus denoiait denoiaitione extriseca. vbi grā aial dī sanū a sanitate q̄ est i aiali. dieta dī lana vel p̄fūtuā sanitatis. t cib^o dī sēn^o q̄ ē efficiēs resp̄ci sanitatis. t yrina dī sana. q̄ ē signū sanitatis. aial denoiait sanū denoiaitōe intriseca. t dieta cib^o t yrina denoiait sana denoiaitione extriseca. Silt aliquid p̄cretūz descendēs a sba denoiait ab ea de noiatōe extriseca. vbi grā. opus sc̄m ab hoie dī humanū denoiaitue nō ab humanitate que sit in ope. s_i ab humanitate q̄ ē in homine. Unū p̄cretū valde cōiter loquēdo de pdicatione denoiaitua p̄t pdicari de noiatue de eo cuius eētiā vel qđitatē nō significat. nā hec ē pdicatio denoiaitua. mā est formata. loquēdo de mā t forma q̄ sunt sbe silt h̄ est pdicatio de nominatiua. mā q̄ est sub forma carnis ē carneā. t sic mā ē aerea v̄l ignea. q̄ q̄uis p̄cretū sba le sit pdicatuā tñ non significat qđitatē vel eētiā illius de quo de noiatue pdicas. Prope v̄o loquēdo de denoiaitōe. sic illud solū ē denoiaitū qđ est p̄cretū cui corñdet aliquid abstractū significans accīs inherens illi de quo pdicas denominatiue. Et isto mō oē denoiaitū est denoiaitū denoiaitione intriseca. t mibi v̄l q̄ p̄bs de scribens denoiaitua logī de denoiaitū cōiter sumptis. 3° est sciendū. q̄ sicut qđdā est p̄cretū propinquū vt albū t nigrū. ita t qđdā remotūz vt albatū t denigratū t sic de alijs. ita ē duplex denoiaitū. s. ppinquū t remotū. ppinquūz vt albū vel nigrū. remotū vt albatū denigratum. denoiait p̄ 2os duplex p̄piqua t remota. vt p̄z Quarto est h̄ notādum q̄ pdicatio denoiaitua non est simplē distincta a pdicatio vnuoca t equoca. imo pdicatio denoiaitua aliquā ē vnuoca t aliquā equoca. q̄ illud qđ pdicas denoiaitue si h̄eat vna descriptionē vel diffinitionē tñ vel vna qđ nois pdicas denoiaitue t vnuoce si v̄o h̄eat plura qđ nois pdicas equoce. vbi grā acutū est equocū fīm q̄ repit in voce. t fīm q̄ repit in magnitudine. t de vtrōq̄ pdicas denominatiue. in alia tñ significatione t alia.

Orum v̄o que dicunt. alia qui dem secundū complexione di- cunt. alia v̄o sine complexione. t ea que secundū complexione dicuntur sunt vt homo currit et homo vincit. Ea v̄o que sine complexione dicunt.

sunt vt homo bos vincit currit.

Illud est 2° caplī p̄mi tractatus in quo ponūtur qđdā divisiones antecedētes cognitionē pdicamentoz. t p̄tinet duas ptes. In p̄ma pte ponit divisionē bimēbris. In 2° ibi. Eoz q̄ sunt. ponit alia divisionē quadrumēbris. In p̄ma ḡ pte ponit divisionē talis. Eoz q̄ dicunt qđdā cū pplexioē dicunt. t qđdā sine. Ea q̄ fīm pplexionē dicunt sūt vt hō currit hō vincit. Ea q̄ sine pplexione dicūtur s̄t. vt hō. lapis. currit. vincit. Unū brevis divisionē ē ista. Eoz q̄ dīr qđdā sunt pplexa. qđdā incōplexa. Intelligentū q̄ pplexū t incōplexuz p̄nt accipi duplī. s. cōter t p̄pē. Sumēdo incōplexū cōter sic oē qđ est extremuz p̄ponis seu enūtiationis p̄t dici incōplexū. t sic tā termin^o simplex q̄ termin^o discretus vel p̄positū ex terminis t p̄positū ex diversis dictionib^o dī incōplexū et sic hō ē qđdā i cōplexū. t silt hō albū ē incōplexū p̄pē v̄o loq̄ndo de incōplexo. nihil ē incōplexuz nisi termin^o simplex vt vna dictio simplex. vt hō lapis aial t̄. Silt pplexū p̄t accipi duplī s̄t cōter t p̄pē. Accipiendo pplexū cōter sic om̄e p̄positū et diversis dictionib^o sine copula. t etiā oē p̄positū ex noie vel noib^o v̄bo dī pplexū et sic hō albū dī pplexū. t etiā ppō. vt hō ē albus dī pplexū. S̄t pplexū loq̄ndo de pplexo nihil dī pplexuz nisi p̄positū faciat sufficiētē intellectū i aia auditoris. vt p̄positū ex noie t v̄bo qđ ē pplexū pplexione v̄bali. Huius ē vtrū illa divisionē sit in res aut in voces. Boetius t simplicius dicūt q̄ mēbra istius divisionis s̄t voces t nō res. t tūc est sensus eoz q̄ dīr h̄ ē pplexa qđdā s̄t cōplexa qđaz incōplexa. Et q̄ hec divisionē sit in voces et nō in res p̄bas sic. Res nō dīr s̄t voces. s̄t hec divisionē eoz q̄ dīr. iō hec ē divisionē in voces. Itē p̄bs postea dividendo alterū mēbz. s. incōplexū dicit eoz q̄ dīr fīm nullā pplexionē singulū. aut significat sba. aut q̄zitatē. aut qualitatē t̄. Ex q̄vī q̄ p̄bs in illa divisionē logī de vocib^o significantib^o t nō de reb^o significat. Alijs tñ v̄l q̄ hec divisionē sit in res significatas nō in voces significantes. q̄ posita illa divisionē statī subdit uudit aliō mēbrū. s. incōplexū. dices eoz q̄ sunt qđdā dīr de subiecto t nō s̄t in subiecto. S̄t certū ē q̄ illa divisionē ē i res. s. i sba t accīs t vle t p̄ticulare. Silt hic enī dicit eoz q̄ s̄t t nō eoz que p̄serūt. p̄z q̄ illa subdivisio ē i res t n̄ i voces. hec enī ē sīnia ipsius Auerrois q̄ i pōneōdo hāc p̄mā divisionē dicit sic. Rerū significatarū p̄ dictiōes qđdā s̄t simplices significate p̄ dictiōnes simplices. vt hō aial. qđdā v̄o p̄positū significate p̄ dictiōes p̄positas. vt hō est aial. Et h̄ argnit sic. hec divisionē ē eoz q̄ p̄ voces significant t h̄mōi s̄t res t nō voces. ḡ ē divisionē rerū t non vocū substinetō q̄ illa sit divisionē rerū tūc dīr s̄t sic intelligi. Eoz q̄ dicunt h̄ ē eorum q̄ p̄ voces

significant. quedam dicitur cum complexione. et quod sine complexione. **A**hi tamen video quod hec divisione sit in membra continua rebus quod vocibus. quod tamen in vocibus quod in rebus reperiuntur complexum et incomplexum ut visus est. et ideo hec divisione non perficitur in res nec in voces. sed est in continua. scilicet in complexum et in incomplexum.

Eorum vero que sunt alia de subiecto quod dicuntur. inter subiecto vero nullo sunt. ut hoc de subiecto quod est de subiecto quod non est nullo est. Alia autem in subiecto quod est de subiecto autem nullo dicuntur. In subiecto autem esse dico quod in aliquo non est sicut quodam pars ex his in possibili est esse sine eo in quo est. ut quodam grammatica in subiecto quod est in aia de subiecto vero nullo dicitur. et quodam album in subiecto quod est in corpore. **O**ris enim color in corpore est. de subiecto autem nullo dicitur. Alia vero et de subiecto dicuntur et in subiecto sunt. ut scia in subiecto quod est in aia. de subiecto vero dicitur ut de grammatica. Alia vero neque in subiecto quod est sunt. neque de subiecto dicuntur ut aliq[ue] hoc vel aliq[ue] equius. Nihil enim horum neque in subiecto est neque de subiecto dicitur. Simpliciter autem que sunt individualia et numero singularia sunt nulla subiecto dicuntur. In subiecto autem nihil prohibetur ea esse. Quedam eni[us] grammatica in subiecto est. Hec est secunda pars huius capiti in qua per se ponit rursum divisionem habentem quatuor membrorum. Et dicit quod eorum quod sunt quodam dicuntur de subiecto et non sunt in subiecto. quodam vero sunt in subiecto et non dicuntur de subiecto. quodam dicuntur de subiecto et sunt in subiecto. quodam vero sunt que nec sunt in subiecto nec dicuntur de subiecto. et exponit quod intelligit per esse in subiecto dicens. quod non intelligit per esse in subiecto modum eendi quo pars est in suo toto. sed intelligit per esse in subiecto modum quo accensio est in subiecto. quod quod est accensio non potest esse sine subiecto in quo est.

Cad sciendum quod membrum illius divisionis insunt vero videre quorum proprietates sunt hec quatuor. scilicet dicitur de non dici de. esse in. non esse in. **E**t sciendum quod dicitur de est predicatione vel proprietates videntur. et non dicitur de est proprietas singularis. esse in. est predicatione accidentis. non est in. est predicatione substantiae. **N**on Boetius dicit hic quod non est in subiecto est descriptio substantiae. et esse in est descriptio accidentis. Ex his pars quod illud quod dicitur de subiecto. et non est in subiecto est substantia videntur. quod ex hoc quod dicitur de subiecto. sequitur quod est videntur. et ex eo quod non est in subiecto est substantia. Illud quod est in subiecto et non dicitur de subiecto est accensio singularis. Illud

quod dicitur de subiecto. et non est in subiecto est accensio videntur. ut albedo et scia. et illud quod non est in subiecto et non dicitur de subiecto est substantia singularis. ut sortes et plato. **S**ciendum quod illa divisione quadruplicem potest reduci ad divisionem bimembrum. ita quod primo fiat una divisione bimembra. et postea dividatur vtrumque membrum in duo membra. sic de numero eorum quod sunt quodlibet aut est in subiecto. aut non est in subiecto. si est in subiecto. aut dicitur de subiecto. et sic est accensio videntur. aut non dicitur de subiecto. et sic est accensio singulare et si non est in subiecto et dicitur de subiecto. sic est substantia videntur. aut non est in subiecto et non dicitur de subiecto. et sic est substantia singularis. **S**ciendum quod cum in illa divisione cum dicitur aliquid esse in subiecto. ei aliquid dicitur de subiecto. accipit subiectum equo numero subiectum quantum ad ppositum spectat et dupler. scilicet subiectum in quo est illud quod est subiectum in ppone. unde subiectum in quo dicitur respectu accidentis. et subiectum de quod dicitur respectu predicandi in ppone. Item sciendum quod ex divisione hac apparent duo tria dictis modernorum. Primum est quod videntur de genere substantiae sunt extra aiam. quod illud quod dicitur de subiecto. et non est in subiecto est videntur de genere substantiae. sed oportet ens non eritis in subiecto est extra aiam. quod si est in aia est in subiecto. cum ergo substantia secunda non sit in subiecto. sequitur quod non est in aia. et per se est extra aiam. Unde si nihil est videntur nisi vox vel conceptus. sequeretur quod oportet videntur est in subiecto. et per se nihil est illud quod dicitur de subiecto. et non est in subiecto. **T**ercium trium modernis est quod ponitur ex rebus extra aiam. nam id quod dicitur de subiecto et non est in subiecto predicatur in propositione. et illud est res extra aiam. quod etiam. **T**ertius dubitatio ista. sub quo membro divisionis predicatur videntur substantia dicitur et dicitur quod substantia dicitur nec est substantia nec accensio. sed mirabiliter et videntur. sed non credo quod Boetius intellexit quod substantia substantialis sit sic disposita ex substantia et accidente. quod mixtum ponitur ex miscellaneis. sed qualiter substantia substantialis sit mirabiliter ex substantia et accidente bene declarat Beatus Augustinus in predicationibus suis. Dicit enim quod substantiales naturae sunt substantiae. predicatione vero accidentia. Substantia substantialis dicitur predicatione accidentis. Substantia est quod predicatur in quodlibet ad modum accidentis. sed est substantia per naturam. Naturalitas enim est substantia. et non est in aliquo subiecto. Quando alterum de altero predicatur ut de subiecto quatuor de eo quod predicatur dicuntur. oportet hec et de subiecto dicuntur. ut hoc de quodam hoie predicatur. et ait hoc de hoie. ergo et de quodam hoie ait hoc de hoie. ergo et de quodam hoie ait hoc de hoie. Itud est tertius capitulum primi tractatus in quo

ponunt quedam dignitates cōes singulis p̄dīcamentis. et p̄tinet duas p̄tes p̄ncipales. In p̄ma ponit vna dignitas seu maria. In scđa ibi diuersorū genēz ponit altera maria seu dignitas. In p̄ma ḡ pte ponit vna talis dignitas. qn̄ alterū de altero p̄dicat vt de subiecto. q̄cqd p̄di catur de p̄dicato p̄dicatur de subiecto. vt q̄ hō p̄dicat de sorte et de hoie p̄dicat aial. ideo de sorte p̄dicatur aial. **C**Sciendū q̄ Boetius dicit hic q̄ de subiecto p̄dicari dicunt quecūq; in cuiuslibet rei s̄ba et diffinitione ponunt. **E**x illo dicto Boetij p̄z qualiter ista regula est intelligenda. qn̄ alterū de altero p̄dicat. q̄ debet intelligi in p̄dicatione eēntiali et directa. qn̄ alterū de altero p̄dicatur eēntiali. q̄cqd p̄dicatur de p̄dicato p̄dicat de subiecto et p̄b p̄z r̄nsio ad instātias que sunt ī istam regulā. p̄z ḡ ista instātia de genere et specie non est ad p̄positū. nō enī sequit sortes ē hō. hō ē sp̄es. ḡ sortes est sp̄es. nec sequit. aial ē gen⁹. sortes ē aial. ḡ sortes ē gen⁹. q̄ sp̄es non p̄dicatur essentialiter de hoie. nec genus essentialiter p̄dicatur de aiali. et iō nō oꝝ q̄ si genus p̄diceſ de aiali q̄ ppter hoc vere et affirmatue p̄diceſ de hoie. **H**ec oꝝ q̄ q̄uis species p̄diceſ de hoie q̄ ppter hoc vere et affirmatue p̄dicetur de sorte. q̄ sp̄es nō p̄dicat eēntiali ter de hoie. P̄t etiā dici q̄ qn̄ alterū r̄t. q̄ ibi subiectū capiſ p̄ subiecto in linea p̄dicamentali b̄ ī eo qd̄ sub alio ponit in linea p̄dicamentali. et tunc intelligit regula. qn̄ alterū r̄t. p̄dicat vt de subiecto. s. in linea p̄dicamentali. et tunc intelligit regula. q̄cqd p̄dicatur de p̄dicato p̄dicatur et de subiecto. si in linea p̄dicamentali idē p̄dicat de subiecto. Aliter etiā posset regula intelligi ḡnalius. et b̄ qn̄ alterū de altero p̄dicat vlr. quicqd p̄dicat de p̄dicato p̄dicatur et de subiecto. et per hoc excludunt instantie de genere et specie. q̄ genus nō p̄dicat de aiali vlr sumpto. sicut non sequit. hō ē aial et aial ē asinus. ḡ hō ē asinus. q̄ asinus non p̄dicatur de animali vlr sumpto. similit̄ nec valet p̄na ista. hō est coloratus. coloratus est lapis. ḡ hō ē lapis. si tamen animal accipiatur vlr. bene sequitur. homo est animal. omne animal ē asinus. ḡ hō ē asinus. et sif̄ si li coloratus vlr acciperetur bene sequeret. sequit enī homo est coloratus. oē coloratus ē lapis. ḡ hō ē lapis. sed tunc minor est falsa. et isto modo intelligenda est ista regula. qn̄ alterū de altero p̄dicatur vlr quicqd de p̄dicato p̄dicatur vlr r̄t. Ista est generaliter vera tā de p̄picatione essentiali q̄ etiam de p̄predicatione accidentalē.

Diuersorū genēz et nō subalternatim positorū diuerse sūt sp̄es et dřie vt aialis et scie. Aialis quidem dřie sunt vt

gressibile et volatile et bipes. Scietie vō nulla earuz est neq; enim scientia differt a scientia in eo qd̄ bipes est. **I**hec ē scđa ps istius caplī in qua ponit pl̄s maxima scđam. et p̄tinet duas p̄ticulas fīm q̄ b̄z duas p̄ticulas. scđa particula incipit ibi. Subalternoꝝ vō. vel possunt poni due regule distincte. In p̄ma ḡ p̄ticula ponit maximā talē. diuersorū generū. et non subalternati positorū. diuerse sunt sp̄es et dřie. et exemplificat dicēs. vt aialis et scie diuerse sunt sp̄es et dřie. q̄ aial et scia sunt diuersa genera non subalternatim posita. et ideo h̄nt diuersas dřias. Nā sp̄es aialis sūt. vt hō bos leo et hmōi. Species vero scie sunt. vt grāmatica logica. sif̄ dřie aialis sunt gressibile. volatile bipes. sed ille non sunt dřie scie. non enī differt vna scia ab alia p̄ hoc q̄ vna sit bipes. et alia q̄ drupes. **O**tra ista regulā arguitur sic. substantia et q̄zitas sunt diuersa genera non subalternatim posita. et tamen h̄nt eandē sp̄em. s. corpus. nam corpus est sp̄es substantie et etiā q̄zitatis. Item aial et s̄ba incorporeā sunt diuersa genera nō s̄b alternati posita. et h̄nt eandē dřiam substanti alem. s. rōnale. **A**d p̄mū istoz dicendū q̄ s̄ba et q̄zitas non habent eandē sp̄em. et cum dř q̄ corpus est in genere s̄be. dicendū q̄ corpus est equocū. q̄ hoc nomen corp⁹ vno mō significat q̄zitatē longā latā et p̄fundā quā alij dīcūt esse ternā dimensionē. et sic ē in ḡnē q̄zitatis. Alio mō significat s̄bam longam latā et p̄fundā quē ē subiectū terne dimensionis. et sic est in p̄dicamento s̄be. naz corpus de p̄dicamento s̄be et corpus quod est de p̄dicamento q̄zitatis nō sūt eadem res. nam corpus de genere s̄be est subiectum corporis de genere q̄zitatis. **A**d scđm dico q̄ p̄bs p̄ subalternatim posita intelligit b̄ indifferenter illa quoꝝ vnum ponit sub altero. vel illa q̄ ambo ponūt sub tertio. Dico ḡ q̄ s̄ba incorporeā et aial sūt subalternatum posita fīm q̄ p̄bs b̄ logtur. q̄ vtracq; ponūt sub tertio. q̄ substantia. et p̄ nō subalternatim posita intelligit p̄bs illa quoꝝ nullū ponit sub alio. nec ambo sub z⁹. Adhuc posset alt̄ r̄nderi fīm q̄ p̄petū s̄be incorporeē et b̄z q̄ p̄petū aiali. sed p̄oꝝ r̄nsio ē melior sicut credo. q̄ in alijs videmus q̄ eadē p̄tē dřia duowz generū quoꝝ neutrū ponit sub reliquo et ambo s̄b tertio. vbi grā. aial gressibile. et aial volatile sūt diuersa ḡnā quoꝝ neutrū ponit sub reliquo et tñ eandē dřiam h̄nt. q̄ bipes ē dřia vtriusq;. nam gressibile diuidit. q̄ quoddā bipes. qdā q̄drupes. similiter animal volatile diuidit per easdem differentias.

Subalternoꝝ vō genēz nihil probi

bet easdem esse differentias. Supiora eniz de inferioribus predicanter. quare quecūqz predicati differentie fuerint ecclē erunt et subiecti.

Hec ē scđa p̄tcula scđe p̄tis in qua ponit secunda p̄ regule vel regula tertia q̄ ē ista. Generuz subalternati positorū h̄ ē quorū vnuz ponit sub reliquo. nihil. p̄hibet easdē eē d̄rias. et h̄ declarat p̄bs. Et p̄t̄ hic ponit prima p̄tio sub hac forma. generū subalternatum positorū eedē s̄t d̄rie. p̄bat sic. Superiora p̄dicant de inferioribus. vt p̄z ex p̄dictis. gen⁹ ḡ sub quo ponit aliud genus p̄dicat de illo ḡnē eēntialis. vt corp⁹ aiatum de animali. Sed in p̄dicatione eēntiali quecūqz s̄t d̄rie p̄dicati eedē s̄t d̄rie subiecti. ḡ quecūqz s̄t d̄rie generū superiorū s̄t d̄rie generuz inferiorum subalternatum positorū. ḡ subalternatum positorū generū eedē s̄t d̄rie. p̄ z̄ns eedem sp̄s. Intelligendū q̄ hec regula intelligit de d̄rijs p̄stūtū. et nō de d̄rijs diuisiuis. Quaecūqz ḡ s̄t d̄rie p̄stitutie p̄dicati s̄t per se superioris ille eedē d̄rie s̄t p̄stitutie subiecti. s̄ne per se inferioris vbi gratia. corporeū aiatum sensibile p̄stituunt aial. q̄ diffiniunt et p̄stituunt aial. ideo diffiniunt hoiem. q̄ ponunt in exp̄ssiu diffinitione hois. Sed loq̄ndo de d̄rijs diuisiuis. sic hec est falsa quecūqz s̄t d̄rie diuisiue p̄dicati s̄t d̄rie diui siue subiecti. Nam substantia diuidit in corporeū et incorporeū. et nullum gen⁹ subalternatum positorū sub s̄ba diuidit istis differentijs. Et loq̄ndo de d̄rijs evacuātibus ipm diuisum. sic nūqz s̄t eedē d̄rie diuisiue superioris. et constitutive inferioris. Sed si queris nunq̄ p̄st̄ eedem d̄rie eē diuisiue superioris. et d̄rie p̄stitutie inferioris. d̄om q̄ nunq̄ possunt d̄rie ex opposito diuisiue superioris eē p̄stitutie alicuius inferioris. q̄ d̄rie sufficienter diuisiue superioris s̄t opposite ut contrarie. et p̄tria non p̄stituunt aliquod vnum. et iō d̄rie que s̄t diuisiue superioris non s̄t co stitutive alicuius inferioris. sed bene s̄t p̄stitutie inferiorū. nā q̄ rōnale et irrōnale diividunt aial. iō rōnale et irrōnale p̄stituūt hominē bonē et asinū r̄. Sciendū etiā q̄ quecūqz s̄t dif ferentie diuisiue inferiorū s̄t diuisiue superiorū sed non sufficienter et cōplete. Quia enim rōnale et irrōnale diuidūt aial. ideo diividunt substātiā sed non p̄plete. Sicut enim aialium q̄dā est rōnale. et quoddam irrōnale ita s̄barū q̄dāz ē rōnalis et q̄dam irrōnalis. tamen hec non ē cōplete diuisio substātie. quia multe sunt substātie que non s̄t rōnales nec irrōnales. vt p̄z in telligenti.

Eorum que secundū nullam comple xionem dicunt singuluz aut substātiā significant. aut qualitatē. aut

qualitatē. aut ad aliquid. aut vbi aut quando aut sitū esse. aut h̄re. aut sa cere. aut pati.

Istud ē quartū capl̄ tractatus p̄mi in quo po nitur numerus et sufficientia predicamentorum et continet duas p̄tes p̄incipales. In prima ergo p̄bs narrat numerū pdicamentoz. In scđa ibi Singulū eoz. insert et pbat incidentalis quādā conclusionē. Prima ḡ p̄s p̄tinet duas p̄tes. In prima narrat pdicamenta. In scđa ibi est autē s̄ba. ponit etēplā de singulis pdicamentis. In prima ḡ p̄tcula dicit. q̄ singulū eorū que s̄m nullā complexiōnē r̄. h̄ ē singulū incōplerorū. aut si gnificat substātiā. aut qualitatē. aut q̄zitatem aut ad aliquid. aut vbi. aut quando. aut sitū esse aut habitum. aut facere. aut pati.

Est autē substātiā qđem v̄figuralis dicat ut homo equus. Quantitas ut bicubitū tricubitum. Qualitas ut al bum. Ad aliquid ut duplū magnū. Vbi v̄o in loco. Quādo ut heri āno superiori. Situs vero esse ut sedet ia cet. Habere ut calciatuz esse armatuz esse. Facere ut secare vrere. Pati ut secari vri.

Hec est scđa p̄tcula huius p̄tis in qua exemplificat de singulis pdicamentis dicens. vt hoc est exemplariter dicat figurālis s̄ba est. vt homo ei equus. q̄zitas bieubitū et tricubitū. qualitas v̄o ut albū et albedo ad aliquid ut scđariū mai⁹ aut minus. vbi vt esse in loco. q̄n̄ vt heri. situm vero esse vt sedet iacet. aut habere. vt armatū esse cal ciatum esse. facere vero vt secare vrere pati vt se cari vri.

Singula igitur eoru que dicta sunt ipsa qđem secundum se in nulla affir matione dicuntur. horū autem ad se inuicem complexione affirmatio fit. Hec ē scđa ps h̄ capl̄ in q̄ p̄bs p̄cludit et insert vnā p̄clusionē incidentalē. Et primo narrat p̄clu sionē. 2° cū dicit. Vide aūt. pbat p̄clonē quā itē dit. P̄trio ḡ dicit q̄ singula eoz q̄ dēcā s̄t s̄m se in nulla affirmatiōe nec negatiōe dicunt. h̄ est nullū decē pdicamētoz s̄z se ē affirmatio v̄l ne gatio. s̄z ex p̄plexione eoz et cōpositiōe illorū ad inuicē fit affirmatio vel negatio.

Videtur autē omnis affirmatio vera vel falsa esse. Eorum v̄o que secundū nullaz cōplexionem dicūtur singula neqz vera neqz falsa s̄t ut homo. al bum currit.

Probat p̄clusionē que est ista. nullū decē pdi

camentoꝝ fū se est affirmatio vel negatio.i.p
positio affirmativa vel negativa. et h̄ est 2º p̄clo
huius libri. Et p̄bas sic. Dis affirmatio vel ne-
gatio fū se est vera vel falsa. sed nulluz decē p̄
dicamentoꝝ fū se est verꝝ vel falsum. ḡ nullum
p̄dicamentū est p̄ se affirmatio v̄l negatio. Hic
est videndū vtrū illa diuisio sit rerū vel vocum.
Boecius dicit q̄ h̄ diuisi sit vocū. dicit enim sic
nō de reb⁹ sed de vocib⁹ tractatur⁹ est. Et dicit.
res p̄pē non dicunt sed voces et q̄ addit singu-
lā substantia significat. manifeste p̄z eū disputa-
re de vocib⁹. non enī res s̄z voces significat res
aut̄ significant. Videſ tñ verius dicendū q̄ illa
sit diuisio rex significataꝝ p̄ voces incōplexas
Nā illa diuisio est eoz de qb⁹ ph̄s exemplificat
posterioris. s̄z exēplificādo ponit exēpla de reb⁹ et
non de vocib⁹. vñ ph̄s exēplificando de substā-
tia dicit q̄ substātia ē vt hō et equus quantitas
bicubitū tricubitū ū. vñ cū dicit q̄ substātia
est vt hō aut̄ equus nō accipit hoīem et equum
māl̄ p̄ vocib⁹. q̄ iste voces nō sunt substātie
sed q̄litates. Itē illa diuisio ē illoꝝ de qb⁹ deter-
minat hic inſerius p̄ totū iſiū librū. s̄z h̄mōi sūt
res. q̄ infra def̄minat de decē p̄dicamēt̄ q̄ non
sunt voces s̄z res q̄ si eēnt voces oia p̄dicamen-
ta eēnt in p̄dicamēto q̄litas. q̄ ois vox est q̄litas
sensibilis. et p̄ ſūs est in ſtia ſpē q̄litas. et ſic ph̄s
non def̄minaret niſi de q̄litatib⁹ i ſtia ſpē q̄litas
q̄d manifeste falſum ē. Itē decez ſunt mēbra h̄
diuisionis que h̄ numerant. ſed non tñ decē
ſunt voces incōplex. ḡ h̄ diuisio nō est i voces
Conſirmaſ sic. q̄ ſi hec diuisio eēt in voces. tūc
ſclnsus diuisionis eēt iſte. ſingulū incōplexorū
aut̄ eſt hec vox ſubſtātia. aut̄ hec vox q̄litas et
ſic de reſiduis. manifeſtuſ eſt aut̄ q̄ intellexiſ nō
eſt ille. q̄ ſunt multe voces incōplex q̄ nō ſunt de
numero illaz. et ſi dicaf q̄ ſenſuſ diuisionis eſt
iſte q̄ ſingulū incōplexorū aut̄ eſt vox ſignificāſ
ſubſtātia. aut̄ q̄litatē. et ſic de reſiduis. h̄ ſz illis
hec diuisio nō fieret i decez mēbra. q̄ multo plu-
res p̄nt eēt voces incōplex. et forſan infinite ſunt
quaꝝ quelibet ſignificat aliqđ decē p̄dicamen-
toꝝ. tā i diuersis idiomatiſ q̄z i eodē idiomate
ḡ ſi hec diuisio foret in voces incōplexas ſigni-
fiantes decē p̄dicamenta. hec diuisio fieret in
plura mēbra q̄z in decē. imo q̄ ſi in mēbra inſini-
ta q̄ ē abſurdū. Dico ḡ q̄ Arist. i iſta diuisione
diuidit ſignificata p̄ voces incōplexas in decez
res p̄mas. ſ. in decē p̄dicamenta. Et cū dicit
Boecius q̄ ph̄s diuidit ea que ſignificat. dico
q̄ verū ē ſz nō ex p̄maria iſtentōe. ſz ex ſebaria i
tentione. ex p̄maria diuidit rez ſignificata p̄ vo-
cem incōplexā in decē res. ita q̄ ſenſuſ diuisionis
ē ille. quelibet res ſignificata p̄ voce incom-
plexā. aut̄ ſubſtātia. aut̄ quantitas ū. Diuisio
aut̄ vox quā ſebarie hic intendit eſt iſta. Que

libet vox incōplexa. aut̄ ſe vox ſignificāſ ſubſtā-
tiā. aut̄ quātitatē ū. i iſta diuisione non ē p̄ oppo-
ſita. qm̄ eadē vox incōplexa p̄t ſignificare ſub-
ſtātia aut̄ quātitatē. aut̄ cetera p̄dicamēta. et iō
diuisione quā h̄ intendit p̄ncipal̄r eſt diuisione i res
que diuisione h̄ decē mēbra. Diuisione aut̄ i voces
incōplexas non ē def̄minata. q̄ nō ē def̄mina-
tum nob̄ quot ſunt voces incōplexre ſignificātes
decē p̄dicamēta. Alterius ē vidēdū an illa decē
p̄dicamēta. ſ. ſubſtātia q̄litas ū. ſint realr di-
ſtincta. Quidā moderni dicit ſe q̄ de iſtis decē
p̄dicamentis non ſunt niſi duo realr diſtincta. ſ.
ſubſtātia et q̄litas. S̄z h̄ eſt h̄ Arist. i oēs alios
ph̄os q̄ dicit decē eſt res p̄mas oio diſtinctas
ſ. ſubſtātiam et q̄litatē ū. Un̄ Arist. p̄ poste.
dicit q̄ pp̄ negativa eſt vera in q̄ vnum gen⁹
ḡnaliſſimū vniuſ p̄dicamenti remouet ab alio
alterius p̄dicamēti. Iſta enī ē vera et imediata
nulla ſubſtātia ē vbi. et ſic de alijs. Si tñ ſubſtā-
tia et q̄litas eſſent eedē res hec eſſet falſa. nulla
ſba ē q̄litas. q̄ ſua p̄dictoria eſſet vera. nā ſe q̄
ſubſtātia et q̄litas ſunt eedē res. ḡ ſubſtātia eſt
q̄litas. Itē fū ſic opinantes ſe q̄ ſe q̄ ſubſtātia
eēt iuſerius q̄ ſubſtātia. nā ſz eos ois ſubſtātia
eſt ſubſtātia. ſz nō ois ſubſtātia ē quantitas. q̄a
ſubſtātia incorpooreia nō ē qnātitas. ḡ quantitas
nō ē gen⁹ ḡnaliſſimū cū h̄eāt gen⁹ ſupra ſe. Itē
Auiē. li. p̄ ſufficiētē ſue dicit. q̄ i numero dena-
rio p̄dicamētoꝝ oēs auctores ſunt contenti. In-
telligenđū ē h̄ q̄ non oē incōplexū ſignificat ſub-
ſtātia vel q̄litatē ū. q̄ ſe nomē chiē incōplexū
et tñ non ſignificat ſubſtātia quātitatē vel quali-
tate. idē iudiciū ē de quoqđ alio noie ficticio.
Dē tñ incōplexū ſignificans rē eēt aiam creatā
p̄ ſe. vñ. aut̄ ſignificat ſubſtātia aut̄ q̄litatē ū.
et h̄ intelligit ph̄s. Intelligenđū ē q̄ ſubſtātia nu-
merus p̄dicamentū non poſſit demonſtrari tñ
aliq̄ accepunt ſufficiētā p̄dicamētoꝝ ſic. dicit
q̄ p̄dicamentū ſumif a mō p̄dicandi. et modus
p̄dicādi ſumif a mō eēndi. et ſic ſe duo modi p̄n-
cipales eēndi. nā aliqđ ē ens p̄ ſe ex̄ ſz et nulli in-
herens et ſic ē ſubſtātia. Si vñ ſit ens alteri ihe-
rens. aut̄ ḡ inheret ſibi rōne materie. aut̄ rōne
forme. aut̄ rōne totius copoſiti. Si inheret ſibi
rōne materie h̄ p̄t eſſe tripliciter. quia aut̄ ma-
terie ſolū ab intrinſeco. aut̄ ſoluz ab extrinſeco
aut̄ ptim ab intrinſeco et ptim ab extrinſeco. Si
ſolum ab intrinſeco. ſic eſt quātitas. quia quan-
titas ſolum inēt ſubſtātia rōne materie. et ſoluz
ab intrinſeco. q̄ non habet aliquā cauſaz extri-
ſecam a qua cauſet. Si aut̄ inſit ſolū ab extri-
ſeco. ſic eſt vñ. q̄ vñ eſt in locato et cauſat a lo-
co q̄ eſt extriſecus locato. q̄ locus ē in locante
et non in locato. et vñ inēt rōne māe. q̄ vñ nō
eſt niſi in h̄nibus p̄tes quātitatiuſ. et nibil h̄z
ptes quātitatiuſ niſi rōne materie. Si autem

inheret p̄tum ab intrinseco. et p̄tum ab intrinseco
sic est passio. q̄ passio inest passo rōne materie
ab agente qd̄ est extra passum. et inest dico ab i
trinseco rōne materie que est intrinseca passo.
et ita p̄tum inest ab intrinseco. et p̄tum ab extrinse
co. Si aut̄ inheret rōne forme hoc p̄t esse tripli
cif. qz aut̄ inheret totalif ab intrinseco. vel tota
liter ab extrinseco. aut̄ p̄tum ab intrinseco. et p̄tum
ab extrinseco. Si totaliter ab intrinseco sic ē q̄
litas. quia qualitas insequitur formam que est in
re ab intrinseco. Si autem inest totaliter ab ex
trinseco sic ē qñ. qz qñ causat a tpe l re tpali qd̄
tempus est totaliter a re tpali extrinsecū. Si au
tem insit partum ab intrinseco et p̄tum ab extrin
seco. et sic est actio. qz actio inest passo et ē ab agē
te qd̄ est extrinsecum a passo. et inest rōne forme
expellende a passo. que est intrinseca passo. et ita
actio inest rōne forme. qz vnuqdz agit p̄ formā
suā. et inest p̄tum ab intrinseco et p̄tum ab extrin
seco. Si aut̄ sit inherens rōne totius cōpositi. h̄ ē
triplicif ut p̄tus. aut̄ igif ab intrinseco. et sic est ad
aliquid. qz illud qd̄ ē ad aliquid non requirit ex
trinsecū efficiēs. sed ad cē suū sufficit terminus
ad suū fundamentū. aut̄ ē oīo ab extrinseco. et sic
ē habitus. nā habitus causat ex his q̄ exteri⁹ ad
iacent corpori in quo est habitus. vt patet iste
rūs. Si aut̄ insit p̄tum ab intrinseco et p̄tum ab
extrinseco sic est positio. qz positio causat ex or
dinatione p̄tum in toto in p̄tatione ad locū. p̄
tes enī totius sunt intrinsece ipsi toto. et locus ē
quoddā extrinsecū. et ita positio p̄tum causat ab
intrinseco et p̄tum ab extrinseco. C Aliter accipi
unt aliū sufficientiā p̄dicamentoz sic. oē qd̄ ē vel
est per se existens. vel alteri inherens. si p̄ se exi
stēs. et sic ē sba. si sit alteri inherens. aut̄ ḡ inhe
rens per aliquod extrinsecū aut̄ p̄ intrinsecū. si p̄
intrinsecū. aut̄ inheret absolute. aut̄ in habitudi
ne ad aliud. si absolute. aut̄ rōne forme. aut̄ rōne
materie. si rōne materie sic ē q̄litas. si rōne for
me sic ē qualitas. si aut̄ inheret p̄ intrinsecū nō
absolute sed in habitudine ad aliquid. sic est re
lat o que inheret sba rōne fundamenti qd̄ fūda
mentū ē intrinsecū ipsi sba. si aut̄ insit per extrin
secū. aut̄ ḡ illud extrinsecū cōpatatur ad sba si
cūt agens ad patiēs. aut̄ sicut mensura ad mēsu
ratū. aut̄ sicut habitus ad illud qd̄ h̄ ipm. si si
cūt agens ad patiens sic resultant ad duo p̄dicā
menta. s. actio et passio. nā ex actione agentis in
passum causat quidā motus qui vt ē ab agente
dī actio et vt recipis in patiēte dīcif passio. si vo
illud extrinsecū p̄parat ad sba sicut mensura ad
mensuratum. cū mensura extrinseca sit duplex
s. locus. et tps. si p̄patatur ad sba. sicut mensura
tpalis. sic resultat hoc p̄dicamentū qñ. qd̄ cātūr
in re tpali a tpe. seu ex habitudine quā res tpali
h̄ ad tps. Locus enī p̄t̄ p̄parari ad formā dī.

plicif. aut̄ absolute. ita q̄ non sit ibi alia cōpara
tio. et sic ē hoc p̄dicamentū. nā vbi causat a loco
in locato sba auctoře sex p̄ncipiorū. Alio modo
p̄t̄ locus cōparari ad locatū non absolute. s. i
habitudine ad ptes locati. et sic ē positio. P̄osi
tio enim causat in corpore locato ex habitudine
quā locus h̄ ad ipm. et ad ptes locati sba q̄ di
cimus aliqua stare aliqua sedere. Aliter enī di
sponunt ptes qñ h̄ sedet. et aliter qñ homo stat.
si aut̄ illud extrinsecū p̄paret ad sba sicut res
habita ad illud qd̄ h̄ ipm. sic ē hoc p̄dicame
tū habitus. Nā habitus est vna habitudo que
causat in hoīe vestito ex ueste quā h̄ vt infer
patebit. C Hic dubitaf. dcm̄ ē q̄ dece p̄dicamē
ta sūt dece ḡnā p̄ma. p̄ illud videtur q̄ nullū ge
nus ḡnālissimū ē alio p̄tus qd̄ falsū est. q̄ sba ē
p̄or quolibet accidente. vt p̄z p̄ plm. 7. meha
ca. I. Sed p̄mo nihil prius est. ḡ z̄. et p̄ p̄s se
quiuit q̄ nec qualitas nec q̄litas z̄. ē p̄mū ge
nus. Itē videt q̄ non sūnt dece ḡnā ḡnālissimā
qz ḡnālissimū dī p̄ supabundantiā. et qd̄ p̄ sup
abūndantiā dicit vni soli p̄uenit. 7. topicorū. igit
nō sūt dece genera ḡnālissima. Dicendū q̄ qd̄li
bet genus ḡnālissimū p̄t̄ h̄re duplīcē p̄pati
onē. vna ad p̄tentia sub ipso in linea p̄dicamēta
li. et sic vnuqdz gen⁹ ḡnālissimū dī p̄m̄z in
illo ordine. s. in linea p̄dicamētali sua. Alia p̄pa
tionē p̄t̄ h̄re genus ḡnālissimū ad aliud p̄
dicamentū sive ad res alteri⁹ p̄dicamenti. et sic
ē tñ vnu genus p̄mū inter p̄dicamenta. s. sba
vnde sba est p̄or accīte p̄pando sba et accīdēs
ad inuičē. Sed p̄pando vnuqdz genus gene
ralissimū ad sua p̄tentia sic quodlibet genus est
p̄mū in ordine illo in quo est p̄mū. tñ p̄mū in
yno ordine p̄t̄ h̄re aliud p̄tus se in alio ordine.
Un q̄litas est primū in coordinatione q̄litatū
in linea p̄dicamētali. tñ in alio ordine generū
ad inuičē q̄litas non ē primū. sed h̄z prius eo. s.
sba que sba ē primū inter oīa ḡnā ḡnālissima.
C Ad aliud cū dī q̄ generalissimū dī p̄ supabū
dantiā. et p̄ p̄s p̄uenit vni soli. dicendū q̄ p̄ supa
bundantiā. sive dici per superabūndantiā p̄t̄
exponi duplīcē. s. positivē et negative. vbi ḡra
generalissimū p̄t̄ exponi sic. Generalissimū est
illud quod quocunqz alio ē generalius. Alio mō
negative sic. Generalissimū ē illud quo nihil ē
generalius. dico tunc q̄ illud quod dī per supa
bundantiā positivē vni soli p̄uenit. sed illud qd̄
dicitur per superabūndantiā negative potest
conuenire pluribus. et sic p̄cedendum ē q̄ decez
sunt genera generalissima. exponēdo generalis
sima negative. potest etiā dici q̄ exponēdo ḡnā
lissimū positivē adhuc potest dici q̄ se dece ḡnā
lissima ī diversi mō ordib⁹. Un substantia ē gen⁹
ḡnālissimū ī genere substantie. ita q̄ ē generali
us quocunqz alio in p̄dicamento substantie.

et quantitas est generalius quocunq; alio in ordine predicamentali quantitatis. et sic de alijs soli in uno ordine. potest tamen conuenire pluribus in diversis ordinibus. vt patet.

Abstantia aut est que ppter principali et maxie dicitur. que neq; de subiecto dicitur. neq; in subiecto est. vt aliquis homo vel aliquis equus. Scde aut substantie dicunt species i quibus spibus ille que principaliter dicunt substantie insunt he. et haruz spes genera vt aliquis homo in spe quidem est in homine. genus vero speciei animal est. Scdo ergo substantie dicuntur vt est homo atq; animal.

Iste est tractatus scds in quo pbs determinat de ipsis pdicamentis sigillati et diuisim. et pntet qnq; capla. In pmo caplo determinat de substantie. In scdo ibi. Qualitatis aliud pntum. determinat de qualitate. In fto caplo ibi. Ad ali qd vero. determinat de relatione. In qro ibi. Qualitatis vero. defminatur de qualitate. In quinto ibi. Recipit aut facere. determinat breuiter de residuis pdicamentis. Anq; descendam ad expositionem hic videda sunt duo. Pno quid requirit ad hq; aliquid sit in pdicamento substantie. 2 que sunt in hq; pdicamento et q no. C Pno est sciendu fm doctrinam antiquorum sapientium q; ad re pdicamentalem requirunt duo. s. res et modus essendi sup additus illi rei et illa duo representerunt in oī pdicamento. nā pdicamenta distinguuntur ab invicem p diuersos modos essendi. nā sola diuersitas rerū non sufficit ad hq; aliqua sint i diuersis pdicamentis. nā in eodē pdicamento sunt res essentialiter differentes. sed oēs res eiusdem pdicamenti hnt eundē modus gñiale essendi. et si habeat modos eēndi gñiales pmo diuersos illē res sunt in diversis pdicamentis. Unū modus eēndi in pdicamento est formalior q; ipsa res. Vico ergo q; aliqd reponit in pdicamento substantie per hq; est res in nā exīs cui debet talis modus essendi. s. per se existere et accentib; substare. vñ modus eēndi p quē aliquid pponit in pdicamento substantie cōstituit ex duobus. s. er hq; est p se existere. et accentib; substare. Unū hec duo req runt et sufficiunt ad hq; aliquid sit in pdicamento substantie tāq; individualiū istius pdicamenti. s. q; per se existat et substans accentibus illud individualiū sed spes et gñia que pdicant in quid de illo individualiū sunt p se in pdicamento substantie et alit non. Ex his pot apparere scdm. s. que sunt in hq; pdicamento. et que no. p3 cniz q; deus non est p se in pdicamento substantie tāq; individualiū isti

predicamenti. q; qzuis deus maxime substans tñ deus non est substans accentibus. q; sic non eēt actus purus. sed eēt in potentia ad accentia recipienda in eo. et ideo q; deus non substans accentibus ideo non ei competit modus essendi per quem aliquid reponit in predicamento substantie. alia aut rō assignat ppter quā deus non est in predicamento substantie. et est ista. s. q; res existentes in pdicamento substantie hnt conuenientia adinvicem ita q; nulli rei existenti in pdicamento substantie repugnat q; sit alia res talis. s. equalis sibi i pfectione. sed deo repugnat q; sit aliqua res talis eiusdem pfectiois vel equalis cuz eo. igit deo repugnat q; sit i pdicamento substantie. Ex dictis p3 q; mā et forma que sunt ptes substantie ppositae non sunt p se in pdicamento substantie. quia qzuis substans accentibus. verbi grā mā substans qualitatibus. forma qualitatibus. vt aia intellectua substans qualitatibus. et scie et opinioni. nō tñ substantia per se. et ideo eis non ppetit modus essendi per quē res ponit in pdicamento substantie. qui modus est p se existere et accidentibus substare. Ex his p3 q; substantie pposite et etiā simplices per se existentes. vt intelligentie sunt p se in pdicamento substantie. q; eis ppetit modus essendi p quē aliquid reponit in pdicamento substantie. Nam hmoi substantie cōpositae et intelligentie p se existunt et etiā substantia accentibus. et h non est dubium de substantiis ppositis. s. q; p se substantia et accidentibus substantia. sed de intelligentiis certius est silt q; per se substantia accidentibus suis. quia fm veritatem substantia accentibus vt scie et desideriis et alijs operationibus que sunt accentia. sic q; p3 que sunt p se in genere substantie et que non. Sed h occurrit duo dubia. Pnum est q; videtur q; deus mā et forma sunt per se in pdicamento substantie. Paz illud qd recipit predicationem in recto gñis gñalissimi est p se in illo gñi. sed genus gñalissimum pdicat deo etiam de mā et forma. nā hec est vera deus est substantia. ethec similiter vera. mā est substantia. et hec forma est substantia vt p3. 2. de aia. C Secundū dubium est. quia videt q; intelligentie nō sunt de genere substantie. et hoc probatur tripliciter. quia substantia est genus gñalissimum et non predicat de intelligentia. qd probatur sic. quia substantia que est genus generalissimum est substantia composita et per consequētis non predicatur de substantia simplici. Similiter etiā dicit. Boecius in cōmeto. relictis extremis. s. mā et forma Aristoteles egit de medio. s. de substantia cōposita. substantia ergo que est genus generalissimum est substantia composita. et per consequētis non predicatur de substantia simplici. Scdo sic. oē qd est per se in genere pponitur ex genere et differētia. s. intelligentie cu sunt simplices nō pponunt ex gñi

et dñia ergo intelligentie non sunt p se in pdicamento substantie. Item p phm. x. metha. corruptibile et incorruptibile dñt plus qz gñe. sed in genere substantie sba corruptibiles. gñ in genere sbe non sunt substantie incorruptibiles. vt itelli gentie. Ad pmū dñ qz nec de² nec mā nec forma sunt p se in gñe sbe. Et qñ forma rō talis qz sba qz est gen² gñalissimū vere affirmat de his. Rñdendū ē p iteremptione. vñ sciendū fm Anice. 6. metha. qz sba vno mō describit sic. Substantia est ens nō in subiecto exīs. et isto mō nō ē genus gñalissimū in gñe sbe. sed gñalius et cōius ē. qz ppetit deo et materie pme et forme et etiā substantijs ppositis. Alio mō describitur substantia sic. Substantia est ens hñs qdditatē stabile sive substantialē cuius eē ē in subiecto non eē. et sic ē genus gñalissimū. et sba isto mō dicita non affirms deo. nec de mā pma. nec de forma. deus eni non hñs qdditatē. sed ē qdditas p se subsistēs non hñs qdditatē. fm qz dicit Anic. sba hñ mō dca ē genus gñalissimū et genus vniuocū. et nō ē cōis nisi hñti qdditatē. vel hñti genitus et dñiam. Lñ gñ dñ. qz sba qz ē genus generalissimū vere pdicat de deo mā et forma negadū ē. Unde hec ē distingueda fm equocationē de sba deus ē sba ex eo qz pōt accipi vt ē nomē eq. uocū. et sic ē vera. vel vt ē genus vniuocū. et sic ē falsa. et eodē modo ille sunt distinguende. mā ē sba. forma est sba. qz si sba accipiat vt gen² analogū. sic vtraqz ē vera. Et si accipiat pūt ē gen² vniuocū. sic vtraqz ē falsa. Ad scdm dubium dicendū qz intelligentie sūt per se in pdicamento sbe. qz cōpetit eis mod² eēndi per quē aliqd reponit in pdicamento sbe. vt dc̄m ē. Ad pmū cū dñ qz sba que est gen² gñalissimū nō pdicat de intelligentia dicendū qz p interemptione. Et qñ dñ qz sba qz est genus generalissimū ē sba pposita. qz non est simplex cum pdicatur de substantia cōposita. Nota qz aliqd dñ esse simplex vel quia excludit ppositionē loquendo de cōpositione ex mā et forma. aut qz nec includit nec excludit ppositionē. H̄io mō intelligēdo zc. tam forma qz ēt mā est simplex. qz vtrūqz illoꝝ pculdit cōpositionē ex mā et forma. de illa eni cōpositione nō logmūr. Sc̄do mō sba qz est genus generalissimū ē simplex. qz non includit ppositionē ex mā et forma. et sic est cōis substantijs simplicibus. s. intelligentijs. nec excludit ppositionē ex mā et forma cū sit cōis substantijs ppositis. Dico gñ qz substantia que ē gen² generalissimū ē simplex p non inclusionē et p nō exclusionē ppositio nis ex mā et forma. et tale simplex pōt bene affir mari de pposito. Sed simplex p exclusionē compositionis non affirms de pposito ex mā et for ma. Ex istis p̄z rñsio ad vñā difficultatē qz sole bat pbare qz sba que est genus gñalissimū non

p̄t eē cōis substatijs simplicib² et cōpositis. quia sba est gen². aut ē simplex. aut ē cōposita. si su simplex nō vere et affirmative pdicat de substatijs cōpositis. si su pposita nō vere pdicat de intelligentijs et de substatijs alij s simplicib². Rñsio p̄z. nā sba qz ē gen² generalissimū ē simplex p nō inclusionē et p nō exclusionē cōponis ex mā et forma. et oē tale simplex pōt vere affirmari de sba cōposita. Ad dñm Boetij cum dicit qz reli ctis extremis Aris. egit de medio. dico qz Boe cius p extrema intelligit mā et formā. et p for mati intelligit formā p̄mā que est deus et per mā mā p̄mā. et p mediu inter illas intelligit sba qz ē gen² gñalissimū et illa est pfectior mā p̄mā et ipfectior forma illa que ē de². Ad z^m cū dñ qz oē qz est in genere cōponis et genere et dñia verū ē qz oē qz ē in genere zc. s̄z nō oē qz ē in genere cōponis et dñia que est forma et genere qz ē mā. qz intelligentie cōponis ex genere et dñia et nō ex mā et forma. Unū intelligentia ē simplex sum plicitate opposita cōponit er mā et forma. Et si dñ qz genus sumū a mā et dñia et forma gñi intelligentia pponit ex gñe et dñia pponunt er mā et forma. Dico qz illud coē dc̄m. gen² sumū a mā falsū est. imo genus inest rei ratione totius nāe rei. gen² tñ hñ modū māe. et dñia hñ modū forme. qz genus est potentia. et etiā determinabilis ē p̄t dñiam. sicut mā p̄mā ē in potentia ad formā et determinabilis ad formā. Ad tertiu argu mentum cū dicitur qz corruptibile et incorruptibile differunt plus qz genere. Dicendum qz tñ ad propositū nostrū spectat. genus ē duplex. s. genus physicū et genus logicū. Genus physicū est quod ē in potentia ad recipiendum diversas formas sibi in vice succedentes cuiusmodi ē mā prima. et alia suscepitua formarum. Genus logicū est genus quod a porphyrio describit sic. genus ē quod pdicat de pluribus dñtib² spēb² in eo qz qd. Unū mā p̄mā et alie potentie suscep tive sunt gña physica. et ideo forme que sunt na te recipi in eodē suscepitu sunt in eodē gñe physico. et sic hñ intelligi illud dc̄m phi. s. corruptibile et incorruptibile dñt plus qz gñe. s. physico. qz corruptibile et incorruptibile non sunt nata recipi in eodē suscepitu tñ corruptibile et incorruptibile bñ pñt ēt in eodē gñe logicō. vñ qdā sunt in eodē gñe logicō qz tñ dñt eodē gñe physico vt i telligentia hñ. et ēt forma celi et forma gñabilis et corruptibil. et qdā sunt in eodē gñe physico qz dñt gñe logicō. sicut linea et albedo dñt in gñe logicō. et sunt in eodē genere physico. qz in eodē suscepitu. et ita ēt de qlitate et relōne. et de alij ac cidentib² diversorū pdicamentoꝝ. His vñs descendo ad hac lñam diuidēdo caplū et descri ptōes et p̄kōes eliciēdo. dico qz qz ca^m p̄mū p̄t duas ptes p̄ncipales. In pria definit de sba

q̄tū ad eēntialia. in sc̄da ibi. Cōde āt est. defini-
nat de substātia q̄tū ad eius proprietates accn-
tales. p̄ma pars p̄tinet q̄ttuo particulas. in p̄
ma p̄ticula supponendo quādā divisionē s̄be de-
scribit mēbra diuisiōis. in sc̄da ibi. Manifestū
aut̄ ex his. ponit vt declarat q̄sdā p̄ctōnes. in 3^a
ibi. Sc̄da p̄ substātiarū. p̄parat adiūcīem
p̄tēta sub vno mēbro diuisiōis. in q̄rta ibi. Ab-
rito aut̄. p̄bat q̄ ḡnā et sp̄es p̄marū substātiarū
sunt substātie sc̄de. In p̄ma ḡ p̄ticula supponit
divisionē substātie i substātiā p̄mā et sc̄da. et de-
scribit substātiā p̄mā dicēs. q̄ substātia ē q̄ p̄
prie p̄ncipalit̄ et marie substāt. et l̄oq̄ndo de p̄
ma substātia. Uel describit substātiā p̄mā sic.
substātia p̄ma ē q̄ nō ē i subiecto nec dī de sub-
iecto. vt aligs hō. aligs equus. hec ergo est de-
scriptio substātie p̄me nō ēē in subiecto nec dici
de subiecto. Sc̄iedū q̄ substātia dī q̄ p̄pē r̄e. di-
cit p̄pē ad dīriaz accn̄tiū i p̄creto q̄ substāt l̄z nō
p̄pē. albū dī substare albedini et dulcedini. sed
nō p̄pē. et dicit p̄ncipalit̄ ad dīriaz aliquoꝝ accn̄
tiū i abstracto q̄ l̄z p̄pē substāt non tñ p̄ncipalit̄
vbi ḡra. q̄z titas p̄pē substāt q̄litati. vt sup̄ficies
colori nō tñ substāt p̄ncipalr. q̄ nō substāt nisi
rōe s̄be corporee q̄ p̄ncipalit̄ substāt. B̄icit maxi-
me ad dīriam substātiā sc̄da. q̄ l̄z substāt. p̄pē
accidētib̄. q̄ rōe sup̄positoꝝ nō tñ marie. l̄z p̄
pē substātia marie substāt. vel dīc p̄pē ad dīriaz
accn̄tiū q̄ p̄pē substāt. et dicit p̄ncipalit̄ ad dīriam
sc̄da. et dicit marie ad dīriam vtrius.
q̄ tā sc̄da rū substātiarū q̄z accn̄tiū. vel dicit p̄
prie. q̄ p̄me substātia p̄pē substāt. et dicit p̄nci-
palit̄. q̄ p̄me substātia maḡ substāt q̄z alie. si
ue sint accn̄tia sine substātia sc̄de. et dicit marie
q̄ p̄me substātia oīb̄ substāt. s. tā accn̄tib̄ q̄z
et substātīs sc̄dis. deīn describit substātias se-
cūdas dicēs q̄ substātia sc̄de dicūt̄ substātia
i qb̄ p̄me substātia iſlūt. s. tāq̄z iferiora i suis su-
piorib̄. et sic sp̄es et ḡnā de ḡnē substātia dicunt
ēē substātia sc̄de. vt hō et aial dicūt̄ ēē substātia
sc̄de. nā aligs hō dī ēē in sp̄e hois et i ḡnē aialis
S̄z dubiū ē vtrū substātia sc̄da sit substātia. vel
nō. et v̄t q̄ nō. q̄ se quīt̄ nulla substātia ē substā-
tia sc̄da. ḡ nulla substātia sc̄da ē substātia. p̄na p̄
p̄uerionē simplicē. aīs p̄baſ. q̄ nullus hō est
substātia sc̄da. nec aligs bos. et sic de alijs. ḡ se
quīt̄ q̄ nulla substātia ē substātia sc̄da. p̄na p̄
auētātē p̄hi. 2. topi. circa finē. vbi dicit q̄ illō q̄d
negat a qualibet sp̄e v̄l̄ sumpta negat a ḡnē v̄l̄
supto. sicut p̄z. se quīt̄ nullō hō currīt. nullus aī
nō currīt. et sic de singulis sp̄ebus aialis. ḡ nullū
aial currīt. et eodē mō p̄t̄ p̄bari q̄ nulla substā-
tia ē gen̄ ḡnālissimū. q̄ nullus hō ē gen̄ genera-
lissimū. nec aligs bos. et sic de singulsp̄ebus sub-
stātia. ḡ nulla substātia ē genus ḡnālissimum
B̄icēdū q̄ hec ē vera. nulla substātia ē substātia

sc̄da. et tñ hec ē v̄a substātia ē substātia sc̄da s̄m
q̄ subiectū h̄z suppositionē simplicē. sicut hec ē
vera hō ē sp̄es. et hec s̄līt̄ nullō hō ē sp̄es h̄z q̄ s̄b
iectū i p̄ma h̄z suppositionē simplicē. i sc̄da sup-
positionē p̄sonalē. Si dicat q̄ si substātia sc̄da
ēē substātia. tūc ēē v̄a sp̄es ē substātia. q̄ sp̄es
et ḡnā de ḡnē substātiae dicunt̄ sc̄de substātiae. h̄z
hec ēē falsa sp̄es ē substātia. q̄ sua p̄uersa est
oīodo falsa. s. substātia ē sp̄es. nā s̄m q̄ subiectū
h̄z suppositionē simplicē sequit̄ substātia ē gen̄
ḡnālissimū. ḡ substātia nō ē sp̄es. hec s̄līt̄ ē fal-
sa substātia ē sp̄es. s̄m q̄ subiectū h̄z supposi-
tionē p̄sonalē. q̄ sua dīctoria ē v̄a. s. nulla sub-
stātia ē sp̄es. Dicendū q̄ hec ē distinguēda sub-
stātia ē sp̄es. ex eo q̄ subiectū p̄t̄ h̄ie supposi-
tionē p̄sonalē vel simplicē. p̄mo mō ē falsa. sc̄do
mō ē ylteriō distingueda. ex eo q̄ s̄m p̄t̄ h̄ie
suppositionē simplicē ḡnālē vel sp̄alē. Si h̄eat
suppositionē simplicē ḡnālē. tūc supponit̄ p̄ suo
p̄mario significato. et nō p̄ suis iferiorib̄ nec p̄
sp̄ebus nec p̄ indiūdūis. Si v̄o h̄eat supposi-
tionē simplicē sp̄alē. tūc supponit̄ p̄ suis sp̄eb̄ et nō
pro suis idiuīdūis. et tunc hec ē v̄a. substātia ē
sp̄es. q̄ hō ē sp̄es. Unde in alio sensu hec est v̄a.
substātia ē sp̄es. et in alio sensu hec ē v̄a substā-
tia ē gen̄ ḡnālissimū. q̄ illa. s. substātia ē sp̄es
ēē vera s̄m q̄ subiectū habz suppositionē sim-
plicē sp̄alē. hec ē v̄a substātia ē genus ḡnālissimū
s̄m q̄ subiectū h̄z suppositionē ḡnālē simplicēz
Et sciendū q̄ hec diuīsio de suppositionē sim-
plicē generali et sp̄alē habet locum in terminis ḡnā
libus q̄ h̄nt̄ sub s̄e sp̄es et indiūdūa. et nō i alijs
s̄mis. q̄libet enī terminus ḡnālis p̄tinens sub s̄e
sp̄es et indiūdūa p̄t̄ h̄ie duplīcē suppositionēz
simplicē. s. ḡnālē h̄z q̄ supponit̄ p̄ suo p̄mo si-
gnificato. et sp̄alē s̄m q̄ supponit̄ p̄ suis sp̄ebus
solū. nō aut̄ p̄ indiūdūis suis. Intelligentū ē
q̄ moderni dicūt̄ q̄ nihil ē substātia nisi singu-
lare. et probant h̄z p̄ dc̄m p̄hi. 7. metha. q̄ probat
q̄ v̄lia non sunt substātiae. Isti dicunt̄ q̄ gene-
ra et sp̄es q̄ dicunt̄ ēē in p̄dicamento substātiae di-
cunt̄ substātiae sc̄de. tñ non substātiae i rei vitate
h̄z solū noīant̄ v̄l̄ dicunt̄ substātiae sc̄de. Et ideo
illa diuīsio non ēē in v̄as substātias et aīam. h̄z
ēē diuīsio i illa q̄ ponūt̄ in linea p̄dicamentali sub-
stātiae. Nūc aut̄ in linea p̄dicamentali substā-
tiae non solū p̄tinent̄ substātiae p̄me. h̄z ēt̄ itētōes
i aīa. v̄l̄ voces iportātes veras substātias et non
fictas q̄ iō dicūt̄ substātiae. q̄ p̄tinēt̄ sub ḡnē ḡnā
lissimo p̄dicamentī substātiae. q̄ s̄t̄ min̄ cōia q̄z
sit gen̄ ḡnālissimū i ḡnē substātiae. et substātiae p̄
me dicunt̄ ille res et̄ aīaz p̄ se subsistētes. substā-
tiae v̄o sc̄de dicūt̄ itētōes vel noīa iportātia sub-
stātias multas. Lā q̄le Aris. dividit̄ sic s̄bam ē
ista. q̄ p̄bs. in. v. li. p̄ncipalit̄ definat̄ de incō-
plexis ex q̄bus fūt̄ p̄positiones vel syllogismi.

Nunc aut magna est dñia inter incōplexū quod importat vñā rē p̄cise. et qd plures res importat qd qdā incōplexa p̄tenta sub gñē generalissimo sbe importat multas res, et qdā nō, et iō necessē habuit distinguere talia posita i linea p̄dicamē tali. et alias vocat sbas p̄mas et alias sbas scdās nō qd sint sbe. s qd ip̄tant plures p̄mas sbas. Et eodem mō p̄t distinguī de qualitate. nāz qdā ē qualitas p̄ma. et quedā est qualitas scdā sed cognita ista distinctionē de sba facilis potest h̄bi p̄fīlī de qualitate. Qd aut gñā et sp̄s qd vñā cuncte scdē sbe nō sunt vere sbe extra aiam. pbaf multiplicit. Prio sic. qd si sic ēēt. tunc sba p̄pone ref ex sba vli. et sba singulari. et tunc sba singularis non magis ēēt singularis qd vli. Itē si hō cōis sit res extra aiam, et sīlīr aias qd ē gen⁹. et si milis sba qd ē gen⁹ gñalissim⁹. et oia ista sūt de cēntia singularis sbe. tunc quero. an illa distincta faciant ad vñū per se, vel nō, si def qd nō. cū oia illa sint de substantia individuali. sēquīt qd individuali de genere substantie nō ēēt vñū per se. Si aut faciant per se vñū. tunc vñus illoꝝ est acris reliquū potentia. sed illa non sic se habet. quia genus nō ē mā sp̄ei. nec ecōuerso. Itē arguis p̄ p̄bm. 2. de aia. substantia sufficenter dividitur i mām et formā et substantiā p̄positā. sed vle nullū horū ē. ḡ substantia nō ē vle. Itē intelligentie que sunt oīno simplices sūt p̄ se i gñē substantie. ḡ cū sint simplices non sunt cōposite er diversis vli bus. Si tñ vlia h̄rent esse extra aiam. sēquīt qd intelligētē ēēt p̄posite. et p̄ vñs nō ēēt simplices substantie. Itē qro an hec sp̄s hō sit eadez res oio in sorte et platone. an alia et alia. nō ē dare qd alia. qd tūc ēēt tot sp̄s quot sūt individualia quod ēēt inconveniens. Si aut sit eadē res oīno. sēquīt qd eadē res oio simul ēēt h̄ et romē. Sīlīr sēquīt qd ea dē res oio inuariata simul mouet et gescit. quia eadē res oio ē i sorte et platone. et illa mouet ad motū sorti. et gescit ad qetē platonis. S3 p̄ istaz op̄i. posset argui sic. p̄mo p̄ p̄bz. 7. metha. et vbi cūqz determinat intentionē suā de vli bus. illa nō sunt fm ēēt separata a singularib⁹. sed p̄ceptus in aia sunt fm ēēt separati a singularibus ex̄nib⁹ extra aiam. ḡ scdē substantie qd sunt vlia respectu p̄marū substantiarū nō sunt p̄cept⁹ in aia. Itē substantia dividitur in substantiā p̄mas et substantiā scdā. vt p̄z h̄. Sed divisus p̄dicas de dividētib⁹ ip̄m. ḡ hec est vla substantia scdā est substantia. sed nullus p̄ceptus in aia est substantia. ḡ substantia nō ē p̄ceptus in aia. Itē p̄ p̄bm inferius in isto caplo ad qōnē factā de p̄ma substantia. per qd nō p̄grue r̄ndet per aliqd accēs. sed ad qōnē factā p̄ qd de p̄ma substantia p̄uenienter r̄ndet p̄ scdā. vt satis p̄z. ḡ scdā substantia nō accēs. et p̄ vñs substantia scdā non ē p̄ceptus in aia. Si dicat qd ad qōnē factā p̄ qd de p̄ma sub

stantia p̄uenienter r̄ndet p̄ aliqd accēs vt per p̄ceptū in aia p̄ p̄ma substātia. supponēt. Ld, tra si h̄ ēēt verū sequeret suppositio qd sortes sit albus vel grāmaticus. si quereret qd est sortes. p̄uenienter r̄nderetur p̄ albū vel grāmaticū dicēdo sortes ē grāmaticus. vel sortes ē albus. quia si sortes sit albus et grāmaticus. tunc tam albus qd grāmaticū supponit p̄ sorte. et p̄ vñs apparēt qd p̄ tale accēs r̄ndet p̄uenienter ad qōnē q̄rētē de individuali substantie qd ē. sed h̄ ē p̄ p̄bm. Itē de singularib⁹ nō ē scia. vt p̄z p̄ p̄bz p̄mo p̄oste. 7. metha. Si ḡ nihil sit sba nisi sba singulari. sēquīt qd nulla ē scia de substantia. et sic destrueret metaphysica qd ē de substantijs insensibilibus et de substantijs etēnis. Itē destrueret scia de naturalib⁹ qd est de substantijs mobilibus. qd nulla ēēt scia nisi de p̄ceptibus in aia. Itē p̄ p̄bz. 7. metha. sola substantia diffinīt diffinītōe simpli citer dicta. et accentia non h̄nt diffinītōe nisi fz qd. Quero tūc qd diffinītōe hac diffinītōe qd en aial rōnale mortale. nō ē dicere qd hec sit diffinītō accēs. qd hec diffinītō nō p̄ se p̄mo p̄dicas tur d aliquo accentē. et ēēt hec diffinītō ē simpli cter dca. et p̄ vñs nō ē diffinītō accentis nec alio singularis. ḡ ē diffinītō substantie. et nō est diffinītō alicui substantie singularis. qm̄ diffinītō et diffinītō querit. et hec diffinītō nō queritur cū aliquo singulari. qd non querit cū sorte nec cū platone. et sic de ceteris. ḡ hec diffinītō ē diffinītō substantie vli. et p̄ vñs oīz ponere substantiā vle et non solū substantiā singularē ēēt substantia. Itē genus dividit p̄ se in suas sp̄s fm Porphyriū. et fm Boe. in lib. suo. diuisionum vt aial in hoiem et asinū. Quero qd est illud qd dividit in hoiem et asinū. aut ē substantia. aut ē accidens. si sit substantia cū nulla substantia singulari dividat in hoiem et asinū. sēquīt qd p̄pone substantia vle qd dividit in sp̄s. si def qd illud qd dividit illa diuisione ēēt accēs. sēquīt qd illa diuisione ēēt diuisione accentū i substantias. et talis oio ē p̄ accēs fz Boe. ḡ diuisione gñis i suas sp̄ces nō ēēt diuisione per se sed p̄ accēs. qd ē contra Boe. Et si dicatur qd diuisione aialis in hoiem et asinū ē vñus p̄cept⁹ cōis diuisione i duos p̄ceptus minus cōes. S3 p̄. hec diuisione ēēt in hoiem et asinū ḡ si sit diuisione in duos p̄ceptus. sequitur qd ho et asinū nō sūt nisi p̄ceptus. quod videtur absurdū. Itē aliquid dividitur in sorte et platone. et illud non ēēt substantia singularis. vt certū ē. nec ē accidens. qd tūc esset diuisione accentū in substantia. et p̄ vñs ēēt diuisione p̄ accēs. ḡ relinqt qd illud qd dividit in sorte et pla. si substantia vli. et p̄ vñs oīz ponere substantia vle. Itē fm p̄bm isten⁹ in isto caplo et etiā in tractatu p̄cedenti. substantia scdā dī de subiecto. et nō est in subiecto. s3 oīz cōceptus in aia est in subiecto. ḡ et substantia nō ē

conceptus in aia et p̄n̄s est res ex aiam. potest argui sic p̄ ph̄m. Aliqd dī de subiecto et nō ē in subiecto. sed id non est accīs cū om̄e accīs sit in subiecto. ḡ illud est substātia. sed non substātia singularis. qz p̄ phi. i eodē caplo nulla substantia singularis dī de subiecto et nō est in subiecto. ḡ oportet ponere substātiā vniuersalem que dicitur de subiecto et nō ē in subiecto. Itē fīm phi. inferius in isto caplo. substantia p̄mā est magis substātia qz sc̄da substātia. ergo sc̄da substātia est substātia. Iz sit minus substātia qz substātia p̄ma. Itē p̄ phi. 2. topi. 7. s. metha. de strucio ḡne destruit sp̄es. et destructa specie destruit qdlibet individuū illius. Sed delectio vno p̄cepto lapidis nō pp̄t h̄ destruit lapis ex aiam. ḡ conceptus in aia non est sp̄es individui exenti ex aiam. Itē p̄ ph̄m in. 2. ca' inferius de strucio p̄mis substātis impossibile est aliqd alioꝝ remanere. vt destrucio oib̄ individuū aliquis sp̄ei aut ḡnis substātia non remanet illud gen. nec illa sp̄es. sed destrucio oib̄ lapidib̄ adhuc posset remanere p̄ceptus lapidis. ḡ p̄ceptus lapidis in aia non est sp̄es lapidis exiūs ex aiaz qd p̄cedo. Et ideo mihi vide p̄ dicta phi. i multo locis nō possint sustineri nisi ponēdo p̄ substantia sc̄da sit substātia. Se ista tñ mā plenius apparebit in tractatu de v̄libus deo p̄cedente. Ad p̄mū in h̄ium dicendū est p̄ sola substātia singularis nō p̄ponit ex v̄lib̄. Iz soluz ex singularib̄. qz sor. nō p̄ponit nisi ex hac mā et hac forma. et non cōponit ex ḡne et dīa que p̄dicat de eo in qd. sed sp̄es de ḡne substātia p̄ponit ex ḡne et dīa et ex oib̄ sup̄iorib̄ ad ip̄m. et h̄ rō ē qz effectus pticularis sunt cause pticulares. et effectus v̄lis sunt cause v̄les fīm phi. 2. ph̄y. 7. s. metha. ca' de cā. sed individuū est effectus pticularis. et sp̄es est effectus v̄lis. et ideo individuum non cōponit nisi ex hac mā et ex hac forma que sunt cause pticulares. et sp̄es cū sit effectus v̄lis p̄ponit ex causis v̄lib̄. s. ex ḡne et dīa. et p̄ h̄ p̄z r̄nsio ad sc̄das rōnes. Ad p̄mū dicendū est qzuis substātia sc̄de sint vere res ex aiam. et h̄ non sequitur p̄ substātia singularis sit p̄posita ex substātia v̄li et substātia pticulari. Ad sc̄dm cū dī p̄ oia illa. sp̄es. gen. ḡnalissimū subaltnū sunt de eēntia substātiae singularis. dicendū est p̄ illud est intermēndū. vt p̄z p̄ iā dicta. Et qn̄ arguitur an illa. s. gen. vel sp̄es et cetera v̄lia de ḡne substātiae faciūt aliqd p̄ se vnuū vel nō. ē dicendū p̄ sp̄es sp̄alissima p̄ponit ex oib̄ gene rib̄ sup̄iorib̄ in linea p̄dicamētali et ex oib̄ diſerentis quarū ponūtūr noia i diffinītōe. Sz ex sp̄e sp̄alissima et suis ḡnib̄ non p̄stituitur aliqd vnuū. qz si aliqd p̄stitueretur ex eis. illud eēt ipsa sp̄es. sz ipsa sp̄es nō p̄stituit se ipsam. quia sic aliqd eēt ps sui ipsius. Et cū dī p̄ ex ḡnib̄

24
fīm inferius et sup̄ius non p̄ot fieri vnuū. dico p̄ ex solis ḡnib̄ non sit vnuū. sed ex ḡnib̄ et dīis. Et cū dī p̄ vnuū illorū tūc eēt mā et reliquā for ma. dico p̄ h̄ nō seq̄tur. p̄cedo tñ p̄ vnuū illorū h̄z rōnem mā. s. genus. et aliud rōne forme. s. dīa fīm p̄ dicunt auctiores. et dicit porphy. et tñ non est vera mā genus. nec dīa vera forma p̄ficiēs mā. Sed adhuc restat duo dubia. Primum qz fīm istā viam ex duob̄ v̄lib̄. v̄pura ex substantia et substātia corporea sit vnuū. ergo oīz p̄ vnuū h̄ēat rōnem mā. et aliud rōnem forme qd non est verū. qz nullū illorū h̄z maḡ rationē mā qz rōnem forme. Itē si hec sp̄es p̄poneretur ex ḡnib̄ sup̄iorib̄ ad ipsam tūc in p̄positione hois multoties repeteretur idē. Vbi grā nā si aial sit ps hois. et substātia que est genus ḡnalissimū includit in aiali. seq̄tur p̄ substātia v̄lis sit in hoie. et p̄stituit hoiem rōne aialis eo p̄ includit in aiali. Silt substātia aiala ē ps hois. et substātia que ē genus ḡnalissimū inclu ditur in substātia aiala. ḡ substātia que ē genus ḡnalissimū iterum includit in hoie rōne substātiae aiale. et z̄ includit rōne corporee. et ita multoties repeteretur idē. et enī includeretur i p̄stītūtōe hois qd vide incōueniēs. Itē si species hois ē ex aiam inclusa in individuo. tūc dī nō posset annihilare sorte nisi annihilaret om̄es hoiez. qz si deus annihilaret sor. seq̄t p̄ annihilaret sp̄em sortis inclusam in sorte. et anihilata sp̄e hois necessario annihilat qlibet hō. ḡ non posset sor. annihilari nisi qlibet hō aliis a sore annihilaret qd est incōueniens. Et seq̄tur aliqd incōueniens p̄ deus nō p̄ot annihilare sor. nisi annihilet totū genus sbe. qd est absurdū valde. Et p̄ h̄ sequas p̄z qz si deus annihilaret sorte seq̄tur p̄ deus annihilaret sp̄em hois. et si sp̄es hois annihilat. seq̄t p̄ qlibet ps sp̄ei annihilatur. sed genus ḡnalissimū ē ps sp̄ei hois. ḡ si sp̄es hois annihilat. seq̄t p̄ genus ḡnalissimū annihilat. sz annihilato ḡne ḡnalissimo annihilatur qdlibet qd ē in eodē ḡne. ḡ si deus annihilaret sor. seq̄tur p̄ annihilaret totū qd ē in ḡne sbe qd ē valde absurdū. Et si dicat huic rōni p̄ sp̄es non est ps individui. iō nō oīz p̄ si sor. an nihilat p̄ sp̄es annihilat. Contra. illud non soluit difficultatē qz qzuis sp̄es non sit ps individui tñ fīm istaz op̄i. nō seq̄tur p̄ genus ē ps sp̄ei. v̄l ad minus fīm istā op̄i. seq̄t p̄ ad annihilatiōē sp̄ei seq̄t annihilatio ḡnis ḡnalissimi de p̄dicamēto sbe. et p̄ z̄ns seq̄t annihilatio cuius libet sp̄ei de ḡne sbe. ḡ non posset deus fīm istā op̄i. annihilare sp̄em humanā nisi annihilaret oēm sp̄em de ḡne sbe. et p̄ z̄ns qdlibet individuū de ḡne sbe. qd v̄l absurdū. Itē v̄z p̄ sp̄es sit ps individui. qz qdditas vel ē idem cum isto cuius est qdditas. v̄l est ps eius. vt p̄z. 7. methaphy.

sed sp̄es est qdditas in dividui. qz p sp̄em que-
nienter r̄ndet ad qōhem querentē p qd de indi-
viduo. ḡ sp̄es vel est totū individuum vel est ps
eius. Ad p̄mū istoz dicendū q̄ ex duob⁹ ḡii
bus quoz vñū est inferius ad alterz accep̄t p se
non sit vñū. qz tunc vñū illoz eēt ps alterius. s.
superius resp̄cū inferioris. et ex toto et ex pte p-
cise accep̄t non sit vnum. Si enī ex eis p̄cise ac-
cep̄t fieret vñū illud non eēt nisi ipm̄ inferius.
vt si ex sba corporea. et sba que ē gen⁹ fieret vñū
hoc nō eēt nisi sba corporea. et illō sic p̄stitueret
sp̄em et eēt ps sui ipsius qd̄ est inconveniens. Sz
ex ḡne sup̄iori et dīa constituit genus inferioris.
Ad aliud cū dī q̄ si genus sit ps sp̄ei tunc in
stitutione sp̄ei multoties repeteret idē. dico q̄
non seqtur. qz in ḡne infimo sp̄ei sp̄alissime in-
cludunt oia ḡna sup̄iora. nec sepani ab eo. Et
cū dī q̄ sba p̄stituit hoīem rōne aialis p̄cedo. et
etiā rōne sbe aiate inclusē in aiali. sed b̄ nō est
itez p̄stituere. Unū cū aliquap̄s p̄stituens alioz
totuz bz multas ptes. illa ps bñs multas ptes
p̄stituit totū illud. et etiā medietas medietas p̄-
stituit totū. nec ppter b̄ seqf̄ q̄ medietas medie-
tatis. vel quarta ps medietas multotiens p̄sti-
tuat totū illud. Ad aliud dicendū q̄ non oī
q̄ annibilado individuum annibilem sp̄es hoīis. qz
sp̄es hoīis nō est ps sōr. Unū annibilata hac mā
et hac forma annibilat sōr. qz sōr. non cōponit
nisi ex hac mā et hac forma. Et qñ dī q̄ fm̄ illā
opi. seqf̄ q̄ deus non posset annibilare speciez
hoīis nisi annibilaret genus ḡnaliissimū sbe. et p
pñs oēs sp̄es et oia individua illius ḡniis. dicen-
dū q̄ annibilatio p̄t accipi dupl. vñr et p̄ticu-
lariter. p annibilationē vñem intelligit destructio
rei q̄tz ad oia in ea existia sine sint p̄prie sine
cōia. p annibilatez p̄ticularē intelligit destructio
rei solū quārum ad p̄pa rei nō q̄zum ad cōia
illī et alijs. Si p annibilationē rei intelligamus
destructionē vñem rei q̄zum ad oia inclusa i re
illa sic p̄cedo q̄ deus non poss̄ annibilare spe-
ciem hoīis nisi annibilaret totū gen⁹ humanū
et totū p̄dicamentū sbe. et om̄e p̄tentum sub ḡne
sbe. nec est b̄ inconveniens sed necessariū. qz an-
nihilatio vñis rei ē destrictio eius q̄tz ad oia
eius vñia et p̄ticularia in illo inclusa. sed si p an-
nihilationē intelligam⁹ annihilationē p̄ticularē
rei. sic p̄t deus annibilare sp̄em humanam
non annibilando gen⁹ sbe. nee alia sp̄em pfectā
aliā ab illa. Unū destricta forma specifica hoīis
sz aia intellectua totalē et corpore susceptuō
aie intellective totalē annibilare sp̄es humana
annihilationē p̄ticulari. nō tñ annihilationē vñi
q̄ nō destruit nisi q̄zum ad oia sibi p̄pa. et n̄ quo
ad oia sibi cōia. Ad aliud qñ p̄ba q̄ sp̄es
est ps individui. qz est qdditas individui dicen-
dū q̄ qdditas et forma vñū sunt. et ideo sicut for-

ma est duplex. s. forma declarās qdditatē. et for-
ma p̄ficiens mām. sic qdditas est dupler. quia
quedā est qdditas que est forma p̄ficiens mām
et quedā est forma declarās qdditatē. qdditas
que est forma p̄ficiens mām est ps individui
cuius est qdditas. sed qdditas declarans qd-
itatē non ē ps individui cuius ē qdditas. nec
est de eēntia talis individui sz est eēntialiter co-
comitans eēntiam eius. Ad quartū cū dicit
q̄ sba dividit in mām et formā et p̄positū. Dico
q̄ sba singularis. s. sba p̄ma sic dividit in mām
et formā et p̄positū. sz sba vñis. s. sba 2° non sic di-
vidit sz dividit in sp̄em et genus. Ad aliud p̄n-
cipale cū dī q̄ intelligentie sunt simplices. dico
q̄ sunt simplices simplicitate opposita cōponi
ex mā et forma. et non simplicitate opposita p̄po-
ni ex ḡne et dīa. Ad qntuz p̄ncipale cū dicit
an hec sp̄es bō sit eadē oī res i sōr. et pla. et an-
alia et alia dicendū q̄ hec sp̄es bō est eadem in
sore et pla. et cū dicit q̄ eadē eēt res b̄ et rome. et
simul mouere et gesceret. dicendū q̄ hec sp̄es
bō est vna res fm̄ sp̄em. et non ē inconveniens
q̄ eadē res fm̄ sp̄em sit hic et rome. et simul mo-
ueat et regescat. Et si dicas q̄ hec sp̄es homo ex
quo est eadē oī indistincta in sore et pla. vñ q̄
sit vna fm̄ numeruz. et sic eadez res numero eset
hic et rome. et simul mouere et gesceret. Dicendū
q̄ vñū numero dī dupl. s. cōiter et p̄pē. cōiter
loq̄ndo de vno numero. oē illud est vñū nume-
ro qd̄ cū alio p̄stituit numerum. ita q̄ de b̄ et de
alio demonstrato p̄t vere dici q̄ illa sunt duo
sed p̄pē loq̄ndo de vno fm̄ numeruz. sic vñū nu-
mero est illud qd̄ nō ē cōē nec natū. quenam p̄-
rib⁹. et sic vñū numero distinguif̄ vñū ḡne. et
vñū sp̄em fm̄ q̄ p̄z ex p̄topi. et s. metaphy. ca-
de opposit⁹. Si loquamur de vno numero cōit
sic dico q̄ hec sp̄es bō. et hec sp̄es alioz sunt due
sp̄es. et ita hec sp̄es bō ē vñuz numero fm̄ q̄ po-
nit in numero cū alio. Et loq̄ndo de vno nume-
ro cōiter nō est inconveniens q̄ alioz vñū nume-
ro sit sit hic et rome. sz accipiendo vñū numero
prope sicut est inconveniens q̄ idē moueat et gescat
et simul sit b̄ et rome. Unū cū dicim⁹ q̄ p̄zia n̄ p̄nt
sūlinesse eidē numero. b̄ intelligendū ē de eodē
numero sz q̄ idē numero vñū ḡne et vñū sp̄e
distinguif̄. sz accipiendo vñū numero vel idē nu-
mero p̄mo fm̄ q̄ idē numero dī id qd̄ cū alio a
se distincio facit numeruz. sic non est inconveniens
q̄ p̄zia sunt simul in uno et eodem fm̄ numeruz.
Q̄ manifestū est aut̄ ex his q̄ dicta sūt
qm̄ eoz q̄ de sbiecto dicunt⁹. necesse
est et nomē et rōem de sbiecto p̄dicari
vt bō de sbiecto aliquo hoīe p̄dicat̄
rō quoqz hominis de aliquo homīe
predicabis. Quidā enī hoīe et bō est et

aīal rōnale et mortale. quare nōmen
et ratio de subiecto predicabitur.
Hec ē sc̄da p̄tcula p̄me p̄tis in q̄ ponit ph̄s. et
probat quādā p̄clones. P̄tia est q̄ s̄ba sc̄da p̄
dicat de p̄mis f̄m nomē et diffinitionē. Et h̄ ē tñia
p̄clo h̄ lib. et p̄bā sic. Illa q̄ p̄dicant de subiecto et nō sunt in subiecto p̄dicant de substatijs p̄
mis f̄m nomē et f̄m diffinitionem. sed s̄be sc̄de
p̄dicant de subiecto et nō sunt in subiecto. ḡ pre
dicant de p̄mis f̄m nomē et diffinitionē. et ma
ior p̄bā. Illa q̄ p̄dicant de subiecto et nō sunt
in subiecto h̄nt diffinitiones q̄ p̄ se p̄dicant de
eis. Et q̄cqd p̄dicat de p̄dicato p̄dicat de sub
iecto. ḡ diffinitiones illaz q̄ p̄dicant de subiecto
et nō s̄t in subiecto p̄dicant de substatijs de qb̄
p̄dicant illa quoq̄ s̄t diffinitiones. et p̄ p̄ns illa q̄
p̄dicant de subiecto et non s̄t in subiecto dicunt
de subiecto f̄m nomē et f̄m diffinitionē. qr tam
noia illorū q̄ diffinitiones illorū p̄dicat de sub
iecto. s. de s̄ba p̄ma. et minor p̄z de se. quia sc̄de
s̄be s̄t ḡna et sp̄es de ḡne s̄be. et illa p̄dicant de p̄
mis substatijs. nā hec est vera. sortes ē animal.
et hec similiter. sortes est homo. et sc̄de substatijs
non sunt in subiecto. vt patet in precedentibus.
Eoz que in subiecto s̄t. in plurimis
qdem neq; nomē de subiecto neq;
rō p̄dicabit. In aliq; aut nomē qui
dē nihil. phibet p̄dicari aliquā de sub
iecto. rōnez vō ipossibile ē. vt album
cū in subiecto sit corpore p̄dicabitur
de subiecto. dī enī corpus albu. rō
vō albi nūq; p̄dicabit de corpore.
De numero eoz q̄ sunt in subiecto. qdā p̄dicat
de p̄ma s̄ba f̄m nomē et non f̄m diffinitionē vt
acc̄ntia i p̄creto. et qdā p̄dicant de subiecto que
non p̄dicant f̄m nomē nec f̄m diffinitionē de
subiecto. vt acc̄ntia in abstracto. vbi ḡra. hec ē
vera sortes est alb. et ita acc̄ns in p̄creto p̄dicat
de p̄ma s̄ba vera. sed hec est falsa sortes ē albe
do. et ita acc̄ns in abstracto. nec v̄e p̄dicat de
p̄ma s̄ba f̄m nomē nec f̄m diffinitionē. Sz hic
dubitat. qr videt ḡ acc̄ns in cōcreto p̄dicat de
p̄ma substatijs f̄m diffinitionē. qr de quocunq; p̄
dicat diffinitū p̄dicat de eodez sua diffinitione
sed acc̄ns i p̄creto p̄dicatur de p̄ma substatijs.
ḡ diffinitio acc̄ns in p̄creto p̄dicatur de p̄ma
substatijs. vbi ḡra. sicut h̄ ē vera. sor. est alb. ita
hec ē vera. sor. ē colorat' colore disaggregatio vi
sus. et h̄ ē diffinitio albii. Dicēdū q̄ vno acc̄ns
in p̄creto nō h̄ diffinitionē qr non ē in ḡne per
ph̄i. i topicis. vbi dicit q̄ albū n̄ ē i ḡne pp̄ suū
duplex significare. vō nō p̄dicatur de p̄ma sub
statijs f̄m diffinitionē. Et cū dī q̄ de quocunq;
p̄dicatur diffinitū re. verū est si illud p̄dicatum

h̄ diffinitionē. dico tñ q̄ acc̄ntia in p̄creto h̄nt
quādaz descriptionē. et ista descriptio p̄dicatur
de p̄ma substatijs. sicut et nomē acc̄ntis i p̄creto
Vel alī p̄t dici et meli⁹ q̄ Arist. itelligit q̄ acc̄
ntia i p̄creto nō p̄dicatur de prima suba f̄m
diffinitionē. i. diffinitive et eentialr. Un̄ aliō est
p̄dicari de alio f̄m diffinitionē. et aliud diffini
tionē p̄dicari de illo. Illis p̄dicatur de alio f̄m
diffinitionē qdā p̄dicatur de illo eentialr tanq̄
indicās eentialia illi⁹ de quo p̄dicatur f̄m q̄ phi
bic logt. dico tūc q̄ diffinitio seu descriptio
albi p̄dicatur de prima suba accidentalr et non
f̄m diffinitionem. nec diffinitive nec eentialr.
Alia vō oia aut de subiectis dicūtur
p̄ncipalib⁹ substatijs aut in subiectis
eis sūt. Hoc aut manifestū ē ex his q̄
p̄ singla p̄ponent. vt aīal de hoie p̄
dicat. ergo et de aliquo hoie aīal p̄di
cabit. nā si de nullo aliquo v̄. hoium
diceret nec oio de ipso p̄dicaretur.
Hec est q̄rta p̄clo h̄ lib. Alia oia a p̄mis substatijs.
aut s̄t in p̄mis substatijs. aut dicūtur de p̄
mis substatijs. h̄ p̄clo p̄batur sic. Dēs sc̄de sub
statijs dicūtur de p̄mis substatijs. et oia acc̄ntia
s̄t i p̄mis substatijs. sed oia alia a p̄mis substatijs
s̄t sube sc̄de aut acc̄ntia. ḡ oia alia a p̄mis
substatijs s̄t in p̄mis substatijs. aut dicūtur de
p̄mis substatijs. maior h̄ rōnis p̄batur in l̄ra
quātū ad vitraq̄ ei⁹ p̄te. et p̄mo p̄batur q̄ sube
sc̄de dicunt de p̄mis substatijs sic. aīal p̄dicat
ur de hoie. ḡ aīal p̄dicatur de aliquo hoie. et p̄
p̄ns aīal qdā s̄t suba sc̄da p̄dicatur de p̄ma suba.
Illā p̄ntiā. aīal p̄dicatur de hoie. ḡ p̄dicatur
de aliquo hoie. p̄bat ph̄i. sic. qr ex opposito co
seq̄ntis seq̄ur oppositū antīs. si de nullo hoie
p̄dicatur aīal. ḡ aīal n̄ p̄dicatur de hoie. et sicut
p̄bat de illa sc̄da suba. ita p̄t p̄bari de q̄libet
alia sc̄da suba. s. q̄ ipsa p̄dicat de p̄ma suba.
Rursus color in corpore ē. ergo et in
aliquo corpore. nā si nō in aliquo sin
gulorum est. nec oīno in corpore.
Sc̄da p̄ maioris p̄z q̄ oia acc̄ntia s̄t i primis
substatijs. p̄bat sic. Color ē in corpore. ḡ ē i ali
quo corpore. et p̄ p̄ns i p̄ma suba. et eodē modo
p̄t p̄bari de quolibet alio acc̄nti. s. ip̄m esse in
p̄ma suba. Illā p̄ntiam color ē in corpore. ḡ co
lor ē in aliquo corpore. p̄bat ph̄i. sic. Ex opposi
to p̄ntis seq̄f oppositū antīs. vt bñ seq̄. i nullo
corpore ē color. ḡ color non ē i corpore. deinde
ph̄i ponit vñā p̄clonē dicēs. qr oia alia a p̄mis
substatijs. aut s̄t i p̄mis. aut dicūt de p̄mis substatijs.
Quare oia alia aut de subiectis dicū
tur p̄ncipalib⁹ substatijs aut in subiectis
eis sūt. Nō exītib⁹ substans pri

mis impossibile est aliquid alioz remanere. Dia enī alia aut de substantiis primis dicuntur aut in substantiis primis sunt. Hec est p̄clo quanta b̄ libet ē ista. destruc̄t̄ p̄mis substantiis impossibile est aliquid alioz remanere. Hec p̄clo p̄bat sic. Dia alia a p̄mis substantiis aut sūt in p̄mis substantiis. aut dicuntur de p̄mis substantiis. sūt destruc̄t̄ p̄mis substantiis destruūt̄ oia que sūt in p̄mis substantiis. et p̄ r̄n̄s destruc̄t̄ p̄mis substantiis destruūt̄ oia q̄ dicuntur de primis. et p̄ r̄n̄s destruc̄t̄ p̄mis substantiis impossibile est aliquid alioz remanere. de ista rōne p̄ ponit p̄clo. deinde maior. ex dictis phi. b̄ p̄z evidenter q̄ sc̄de s̄be non sūt accepti in aia. q̄ si sc̄de s̄be eēnt accepti aie tūc destruc̄t̄ p̄mis substantiis possibile eēt alia remanere. nā destruc̄t̄ oib̄ rosis ad hoc p̄t accepti rose remanere in aia. et ita sp̄es potest manere destruc̄t̄ oib̄ individuis suis qd̄ ē p̄phi. b̄. q̄ sc̄de s̄be dicuntur de p̄mis. ḡ destruc̄t̄ p̄mis nō p̄nt alia remanere. Itē si sc̄de sc̄de eēnt in aia tūc ad positionē dividui nō se qf posatio sp̄ei. nec ad destructionē sp̄ei se qf destruc̄t̄ in dividui. q̄ non valet hec p̄ntia rosa ē. ḡ accepti rose est in aia. nec se qf nullus accepti rose est. ḡ nulla rosa est. et sic nulla eēt dīria int̄ dividui et sp̄em. nec eēt eadem rōne aliqua habitudo inter speciem et genus quod est absurdum et. Sc̄da vō s̄ba magis s̄ba ē sp̄es q̄ gen̄. p̄pingor enī ē p̄me s̄be. Si enī q̄s assignet p̄ma s̄ba qd̄ ē. evidentius qd̄ ē et p̄uenientius assignabit sp̄es p̄serens q̄ gen̄. et quēdā hōiem assignabit hoiem q̄ gen̄. et p̄uenientius assignabit hoiem q̄ gen̄. illud enī magis p̄puz alicui ē hōi. hoc aut̄ cōius et cum aliquā arborē reddideris. manifestius assignabis cum arbores assignaueris q̄ plantam.

Hec est tercīa p̄tūla p̄me p̄tis i q̄ phi. p̄pat ad inuicē cōtentia sub vno mēbro diuisionis s̄be. s̄tentia sub s̄ba sc̄da. s̄. gen̄ et sp̄em. et phi. cōpat ad inuicē sp̄es sp̄alissimas de ḡnē s̄be. et p̄pat ad inuicē s̄tentia sub altero mēbro diuisionis. s̄tentia sub s̄ba p̄ma. i. s̄bas p̄mas. p̄ ḡ opatigenus et sp̄em adiuicē. et p̄pat q̄ sp̄es est magis s̄ba q̄ gen̄. et hec ē p̄clo ferta b̄ lib. Et p̄batur b̄ dupl̄r. p̄ sic. illa est magis et p̄ s̄bus s̄ba q̄ est propungor p̄me s̄be. sed s̄ba q̄ ē sp̄es est p̄pingor p̄me substantia q̄ substantia q̄ ē sp̄es ē magis et p̄ s̄bus substantia q̄ ē gen̄. de rōne ista p̄mo point p̄clo. deinde ponit maiorē cū sua declaratiōe vt p̄z. maiorē b̄ rōnis p̄t hōi p̄ diffinitionē p̄oris seu magis tale positā. s̄. metha. ca. de p̄ori. et in 2°

vbi dī q̄ p̄mū in quolibet ḡnē est cā alioz. p̄n̄ ē est qd̄ ē p̄mo p̄pingus. et magis tale ē illud qd̄ est p̄pingus maxie tali. et sic p̄z maior et minor declarari sic. illud est p̄pingus p̄me substantia p̄ qd̄ p̄uenientius r̄ndet ad interrogatiōe factā p̄ qd̄. sūt ad interrogatiōes factā p̄ qd̄ de prima substantia p̄uenientius r̄ndet p̄ sp̄em q̄ p̄ gen̄. ḡ sp̄es ē p̄pingor p̄me substantia q̄ gen̄. probo minorē nā si q̄ras de p̄ia substantia vt de s̄o. qd̄ est p̄uenientius r̄ndet q̄ s̄o. ē hō q̄ s̄o. ē aial. Et si queraī de aliq̄ arbore qd̄ est p̄uenientius re spondet q̄ ē arbor q̄ ē planta. nā planta est cōior q̄ arbor. q̄ plata ē cōis ad herbas et ad arbores. Intelligēdū q̄ q̄ magis certificat de qōne p̄uenientius r̄ndet ad qōnem. sed r̄ndet p̄ substantia sc̄da q̄ ē sp̄es ad q̄renē de substantia p̄ma qd̄ ē magis certificat q̄ sc̄da q̄ r̄ndet p̄ substantia sc̄da que ē genus. Jō r̄ndet p̄ sp̄ez ad querentē de p̄ma substantia qd̄ ē p̄uenientius r̄ndet q̄ qui responderet per genus. Amplius p̄me s̄be iō maxie dicuntur s̄be. eo q̄ oib̄ aliis subiecte sūt. et oia alia aut de his p̄dicant. aut i eis sūt. Sicut aut̄ p̄ncipales s̄be ad oia alia se h̄nt. sic et sp̄es ad genus se h̄nt. sub iacet enī sp̄es generi. Genera namq̄ de sp̄eb̄ p̄dicant. sp̄es aut̄ de generibus non p̄ueruntur. Quare ex his sp̄es genere magis substantia est. Sc̄do p̄bat eadē p̄clo sic. illa substantia q̄ plurib̄ s̄ubstat magis est substantia q̄ illa q̄ pauciorib̄ s̄ubstat. sūt substantia q̄ ē sp̄es pluribus substantia q̄ substantia q̄ ē gen̄. ḡ sc̄da substantia q̄ ē sp̄es ē magis substantia q̄ sc̄da q̄ ē gen̄. maior p̄z q̄ pp̄ b̄ p̄ma substantia dī maxie substantia. q̄ oib̄ alijs substantia. illi q̄ p̄ma plurib̄ substantia q̄ sc̄da. iō p̄ma substantia magis ē substantia q̄ illa. que pauciorib̄ substantia. et ita p̄z maior. et minor p̄batur p̄ b̄ q̄ sp̄es substantia ḡnib̄ et accētib̄. sūt ḡnib̄ substantia accētib̄ solū. sp̄es ḡ plurib̄ substantia q̄ gen̄. Sed b̄ est dubiū. q̄ inferius dicit phi. q̄ substantia nō suscipit magis nec min̄. quia vna hō nō ē magis hō q̄ alius hō. nec asin̄ iste ē magis asin̄ q̄ ille. sūt quātū ad actū substantia ē vna substantia magis substantia q̄ alia. q̄ vna substantia plurib̄ substantia q̄ alia. et b̄ intelligit p̄bs hic. Ipsaz vō sp̄ez q̄cūq̄ nō sunt genera nihil magis altez altero substantia ē nihil enī familiarius assignabis de aliquo homine assignando hominē

q̄d de aliquo equo equum.

Postq̄ sp̄auit genus et sp̄em adinuicē. incipit sp̄are alias substātias adinuicē. Et p̄mo sp̄at sp̄es sp̄alissimā de ḡnē s̄be adinuicē. Et p̄bat q̄ nulla sp̄es sp̄alissimā est magis substātia q̄ alia. et hec est septima p̄clo huius lib. p̄bat. oīs substātia sc̄de que magis est s̄ba q̄ alia magis indicat p̄mā substātiā q̄ alia. s̄z nulla sp̄es sp̄cialissimā magis indicat p̄mā s̄bam q̄ alia. ḡ tē. maior p̄z ex p̄dicē. et minor apparet. nam si querat de aliquo hoie qd est nō quenientius respondet q̄ dicendo q̄ ē hō. Et si querat de aliquo equo qd ē. nō cōuenientius r̄ndet q̄ q̄ est equus. et ita nulla sp̄es sp̄alissimā magis indicat primā s̄bam q̄ alia. Intelligentū ē hic q̄ aliq̄ eadē p̄nt sp̄ari fm̄ magis et minus in vno et in alio fm̄ equalitatē. vbi gr̄a. posito q̄ s̄or. sit sapientior pla. et q̄ s̄or. et pla. sunt equaliter albi. tunc s̄or. et pla. sp̄ant in sapientia fm̄ magis et minus et in albedine fm̄ equalitatē. et sic de sp̄ebus sp̄alissimis de ḡnē substātia. s. q̄ in substātia cōpartantur fm̄ equalitatē. q̄ nulla sp̄es sp̄alissimā ē magis substātia q̄ alia. An hō non ē magis substātia q̄ musca. q̄ non plurib̄ substāt. nec ē pp̄inq̄or p̄me substātiae. tñ sp̄es sp̄alissimā de ḡnē substātiae p̄nt sp̄ari adinuicē i p̄fectōe vel entitate fm̄ magis et minus. nā hō ē p̄sector q̄ musca et p̄sector q̄ musca. s̄z nō ē magis s̄ba q̄ musca. Sūl̄ aut et p̄ncipaliū substātiarū nihil magis alterū altero s̄ba ē. n̄ enī aliq̄s hō magis s̄ba ē q̄ aliq̄s bos. Cū sp̄anit sp̄es sp̄alissimā adinuicē sp̄at primas substātias adinuicē. et p̄bat q̄ nulla p̄ma s̄ba est magis s̄ba q̄ alia. et hec est. 8. p̄clo huius lib. et p̄bat et p̄cedentib̄ sic. Dis s̄ba que est magis s̄ba q̄ alia plurib̄ substāt q̄ alia. sed nulla p̄ma substātia plurib̄ substāt q̄ alia. ḡ nulla p̄ma substātia est magis substātia q̄ alia. maior p̄z ex precedenib̄. et minor etiā p̄z q̄ sicut aliq̄s hō substāt sp̄eb̄ gr̄ubus et accētib⁹. ita aliq̄s bos substāt accētib⁹ gr̄ubus et sp̄ebus. ideo aliq̄s homo non est magis substātia q̄ aliq̄s bos. Merito aut post p̄ncipales s̄bas sola alioz sp̄es et genera sc̄de s̄be dicuntur. sola enī hec indicat p̄ncipale substātiā eoꝝ q̄ p̄dicat. Aliquē enī hominē si q̄s assignauerit qd ē. species quidē vel genus assignando familia riū assignabit et manifestius faciet boiem assignādo vel aial. Aliorū vō quicq̄d assignabit qlibet assignabit extraneē velut album aut currīt. aut quodcuq̄z taliū reddēs. ergo merito he sole dicuntur sc̄de substātiae.

Hec est quarta p̄tūla huius p̄tis in qua p̄bi. determinat q̄ solū sp̄es et ḡnā de ḡnē s̄be post primas substātias vē dicuntur substātiae sc̄de. et hec est it. p̄clo huius lib. Hec p̄clo p̄bat dupl̄. primo sic. illa q̄ p̄dicant in qd de p̄ma substātiae et solū illa vē dicunt substātiae sc̄de. s̄z ḡnā et sp̄es de ḡnē substātiae et solū dicunt vē substātiae sc̄de minor p̄z q̄ nulluz accētis p̄dicat in qd de p̄ma substātiae nec indicat qdditatē p̄me substātiae. Si enī querat de s̄or. qd est nō quenientiū r̄ndet q̄ ē albus aut q̄ currīt. et ita p̄z q̄ nullū accētis indicat qdditatem p̄me substātiae. nec vna prima substātiae idicat qdditatē alterius prime substātiae. nec dat in r̄nsione ad qōnem querentez de prima substātiae qd ē. igit substātiae sc̄de vt ḡnā et sp̄es de ḡnē substātiae et solū vē dicunt substātiae sc̄de. q̄ illa soluz dant in r̄nsione ad qōnem querente de p̄ma substātiae qd ē. et cōuenientius in tali r̄nsione p̄ sp̄em q̄ p̄ genus. et p̄ z̄ns sola substātiae sc̄de indicat qdditatē prime substātiae. maior hūl̄ r̄onis p̄z. p̄ hō q̄ qdditas substātiae ē substātiae. et illud qd dat in r̄nsione ad questionē querente de prima substātiae qd ē. est substātiae et nō ē substātiae prima. ḡ tē. Si querat qd ē sortes non quenientiū r̄ndet q̄ s̄or. ē s̄or. nec q̄ sortes ē plato. ḡ illa et soluz illa que indicant qdditatē prime substātiae sunt substātiae sc̄de.

Amplius p̄ncipales s̄be eo q̄ oībus aliis subiaceant. p̄p̄e dicunt s̄be. Sic aut p̄me s̄be ad om̄ia alia se h̄nt sic et sp̄es et genera p̄ncipaliū s̄bāz ad reliqua oīa se h̄nt. de his enī reliqua oīa p̄dican. Aliquē enī hoīem dices gr̄maticū ee. ergo et hoīem et aial gr̄maticū dices. sūl̄ aut et in aliis.

Probat eadem p̄clo sic. illa et solū illa q̄ post primas substātias substātiae oībus alijs vē dicunt esse substātiae. nā prime substātiae ppter hoc dicunt esse maxime substātiae. q̄ substātiae oīib⁹ alijs. ideo illa que post primas substātias substātiae oībus alijs vē dicunt substātiae sc̄de. s̄z ḡnā et sp̄es de ḡnē substātiae. et soluz illa post primas substātias substātiae oībus alijs. vt oībus accētib⁹. ḡ ḡnā et sp̄es de ḡnē substātiae. et solū illa vē dicunt substātiae sc̄de. Ex hoc loco p̄t notari q̄ substātiae sc̄de non sūt accētia. et per co sequēs non sūt p̄ceptus in aia. q̄ si essent accēdentiā nō indicarent qdditatē prime substātiae q̄ fm̄ p̄bm̄ si quis ad qōnē qd ē de prima substātiae querente respondeat p̄ aliquid accidēs extraneē assignabit rationem hoc ē non erit responsio conueniens.

Lōe ē aut̄ om̄i substantie in subiecto non esse. p̄ncipalis nāqz substantia non de subiecto dicitur. neqz in subiecto ē. Sc̄daz vō substantiaz cōstat quidē etiā sic eē. q̄ nulla ē in subiecto. hō enī de subiecto qdem aliquo hoie dicitur. in subiecto autē nullo ē. Nō enī in aliquo hoie homo ē. Silr aut̄ et aial de subiecto qdem dicif̄ aliquo hoie. non aut̄ ē aial in aliquo homine. Amplius autē eoz que in subiecto sunt. nomē qdez nihil. p̄hibet aliquā p̄dicari de subiecto. rōnem vō impossibile. Sc̄daz vō sbarum p̄dicatur et ratio de subiecto et nomē. Rationē nāqz hois de aliquo hoie p̄dicabis et aialis. ergo non erit substantia eorum que in subiecto sunt.

Hec est sc̄da p̄ncipalis huius capl. i q̄ p̄hs determinat de p̄petatib⁹ sbe. et p̄met sex p̄ticulas. In p̄ma ponif̄ vna p̄petas sbe que cōuenit om̄i sbe que est directe in ḡne et non soli tali sbe. In sc̄da ibi. Inest aut̄. ponif̄ sc̄da p̄petas que cōuenit oī sbe. In 3⁹ ibi. Dis aut̄ sba. ponif̄ 3⁹ p̄petas que p̄uenit p̄mis substātis et nō sc̄dis. In quarta ibi. Inest aut̄ substātis. ponif̄ q̄rta p̄petas que p̄uenit om̄i sbe et nō soli sbe. In quinta ibi. Videl sba aut̄. ponif̄ quinta p̄petas sbe que etiā om̄i sbe p̄uenit et non soli. In sexta p̄ticula ibi. Maxime aut̄ p̄pum. ponif̄ sexta p̄petas p̄ha sbe. sic q̄ nulli alijs p̄uenit. In prima ḡ p̄ticula ponif̄ p̄ma p̄petas que est non eē in subiecto. Istud enī. s. nō eē in subiecto est cōe om̄i sbe. ex h̄ p̄bat phi. q̄ nulla substātia ē in subiecto et hec est. x. p̄clo h⁹ lib. que p̄bat sic. nulla substātia sc̄da est in subiecto. silr nulla sba p̄ma est in subiecto. ḡ nulla sba est in subiecto. p̄na p̄z de se et aīs p̄bat quātū ad vtrāqz sui p̄te. q̄ nulla p̄ma substātia sit in subiecto. p̄z p̄ descriptiones prime substātiae. p̄ma enī substātia est q̄ nec ē in subiecto nec dicit de subiecto. hec enī est descrip̄tio p̄me substātiae ex qua sequit̄ q̄ nulla p̄ma substātia ē in subiecto. Aliam p̄tem antīs probat. s. q̄ nulla substātia sc̄da ē in subiecto. et probat dupl̄. p̄mo exemplariter sic. hō p̄dicat de aliquo hoie. et non ē in aliquo hoie sicut in subiecto. iḡ nulli sc̄da substātia ē in subiecto. Similiter aial predicat de hoie et non ē in aliquo hoie sicut in subiecto. iḡ nulli sc̄da substātia ē in aliquo subiecto. et sic. nihil q̄d ē in subiecto p̄dicat de p̄ma substātia fm nomē et diffinitionē ut p̄z ex p̄us dicit. s. oī substātia sc̄da predicat de primā substātia fm nomē et fm diffinitionē.

nem. ergo nulla substātia sc̄da est in subiecto. Non ē aut̄ hoc sbe p̄pum sed differētie illud ē q̄d ī subiecto nō ē. Bipes autem et gressibile de subiecto quidē dicitur de hoie. in subiecto aut̄ nullo ē. non enī in hoie ē bipes nec gressibile. Amplius rō quoqz differentie de eo dicitur de quocunqz ipsa dīa p̄dicabit. velut si gressibile de hoie dī et rō gressibilē de hoie p̄dicabit. Ista p̄petas non esse. s. in subiecto non ē p̄pa substātiae que est directe in linea p̄dicamentali. q̄ p̄uenit différētijs de ḡne substātiae que nō sūt directe in linea p̄dicamentali. et h̄ p̄bat phi. et est p̄clo. xi. huius lib. s. q̄ nulla dīa substātiae est in subiecto. p̄bat sic. nihil q̄d p̄dicat de p̄ma substātia fm nomē et fm diffinitionē est in subiecto sed oīs dīa substātiae p̄dicat de p̄ma substātia fm nomē et fm diffinitionē. iḡ nulli dīa substātiae ē in subiecto. Intelligendū ē hic q̄ dīa de ḡne substātiae ē sc̄da substātia s. z. non ē directe in linea p̄dicamentali substātiae s. z. indirecte et a latere. Et ideo Arist. dicit q̄ h̄ non est p̄pum substātiae. s. non esse in subiecto. s. z. p̄uenit alijs vt dīe. p̄ substātiam intelligit substātia que ē directe in linea p̄dicamentali substātiae. Intelligendū ē q̄ cuī p̄bi. dicit q̄ dīa p̄dicat de p̄ma substātia fm nomē et fm diffinitionē seu fm rationē non intelligit hic p̄bi. p̄ rōnem verā diffinitionē. q̄ dīa nō h̄ verā diffinitionē. q̄ verā diffinitionē p̄stat ex ḡne et dīa. et ideo si dīa h̄et diffinitionē. dīa h̄et dīam. et illa aliā. et sic in infinitū q̄d ē inconveniens. Et ideo phi. p̄ diffinitionē intelligit descriptionem. vel quācunqz notificationem experimentem quid nominis. Non vos vō cōturbent substātiaz partes que ita sūt in toto quasi ī subiecto sūt. ne sorte cogamur eas non esse sbas p̄fiteri. Nō enī ī subiecto dicunt̄ eē que tāqz ptes insūt ī aliquo. Sed q̄ alijs dicere posset q̄ aliqua substātia p̄t̄ esse in subiecto. q̄ pars substātiae ē substātia. et pars substātiae ē in suo toto tanqz ī subiecto. et ita substātia est in subiecto. aut̄ oportet dicere q̄ pars substātiae non ē substātia. Istud remouet phi. dicens q̄ p̄ter partes substātiae que sunt in toto nō debet alijs pturbari. credēdo q̄ partes substātiae sunt in subiecto. aut̄ ptes substātiae non sunt substātiae. q̄ ptes substātiae non sunt in suo toto tanqz ī subiecto. Nā alijs est esse in subiecto et aliud est eē in suo toto. ps enī ē in suo toto tanqz p̄stituens ipm. et ideo ps est de eēntia totius. s. z. acēns ē in subiecto tanqz forma in mā. et ita sicut forma non ē ps mā. ita

accens non est ps sbe. nec aliqd sui subiecti. nec est de eius essentia aut quidditate.
 Inest aut substantiis et differentiis ex his oia vniuoce pdicari. Oia eni q ex his predicata sunt. aut de individuis pdicant. aut de spibus. A principali nqz sba nulla est pdicatio. de nullo eni subiecto dicitur. C Scdaz vo sbarum sps qdem de individuis pdicat. genus aut et de spe et de individuis predical. Silr aut et differentie de spibus et de individuis pdicant. ratione quoqz suscipiunt pme sbe spe rum et genet et sps generis. Quocu qz eni de predicato dicunt eadem et de subiecto dicunt. Silr aut et differentiar rone suscipiunt sps et individua C Vniuoca aut sunt quo et nomen coe est. et ro sbe ead. Quare oia q ex substantiis et diuis sunt vniuoce dicunt. Hec est scda pticula scde pti i qua ponit scda proprietas substantiae scde q est vniuoce pdicari de pmiss substantiis. et h ppetas non est uenies omnibus substantiis. si solu substantiis pmiss. siue nosbus pma rum substantiis. Omne eni nom pme substantie significat h aliqd. sed nullu nom scde substantie significat h aliqd sed quale qd. g tm substantie scde vident significare h aliqd sub figura appellatiois. sed in rei veritate non significat h aliqd sed quale qd. Intelligendu q c d pma substantia significat h aliqd. p pma substantia intelligit phi. nom pme substantie. Nam q p substantie significat h aliqd. et pma substantia est h aliqd. Silr cu dicit q scda substantia significat quale qd. p scdaz substantia intelligit nome scde substantie. Intelligendu est q p h aliqd intelligit phi. singulare sine vnu numero non pdicabile de plurib. Un significare h aliqd est significare h aliqd demonstratu cuiusmodi est singulare demonstratu ad sensuz. sed quale qd id est qd coe et significare quale qd est significare coe aliqd. Nam cu habeo noticiu de aliquo individuo q de ipso pdicat aliquod gen vel aliqua sps p hoc solu cognosco quale ipz est. q p hoc cognosco q ipsu est tale quale est individuum aliqd eiusdem speciei sine eiusdem generis. sed no cognosco p h q est h individuum determinatum. vt sor. aut pla. vbi gr. cu video aliquem venientem a remotis et non cognosco q est sor. vel q est plato. sed solu q est homo. ego per h cognosco qualis est ille. q cognosco q est vnu tale individuum quale est sortes. et ideo hoc nomine homo videt significare vnuz tale quale est hic homo. et similr hoc nomen animal videt significare vnu tale quale est h animal. cuz enim habeo cognitione de aliquo solu q est aial. per h cognosco quale qd est. q cognosco q est vnuz tale quale est h aial. sed no cognosco determinate q est h aial. io ho et aial et hmoi noia scdaz substantia significant quale qd qd significant qd coe. sed no significat h aliqd. qd significat

tie predictantur de primis vniuoce.
 His eni sba videt hoc aliqd significare. et in pmiss qde substantiis indubitabile et vez est. qm hoc aliquid significant. Individuum eni est et vnum numero est significat. In scdis vo substantiis videt silr sub appellatiois figura hoc aliqd significare. qn quis dixerit hominem aial. non hoc tm vez est. si magis quale qd significat neqz eni est vnu numero quod subiectu est quemadmodum prime substacie. sed de pluribus ho dicit et aial.
 Hec est tertia pticula et est narrativa in qua ponitur tertia ppetas substantie que est significare hoc aliqd. et h ppetas non uenit oibus substantiis. sed solu substantiis pmiss. siue nosbus pma rum substantiis. Omne eni nom pme substantie significat h aliqd. sed nullu nom scde substantie significat h aliqd sed quale qd. g tm substantie scde vident significare h aliqd sub figura appellatiois. sed in rei veritate non significat h aliqd sed quale qd. Intelligendu q c d pma substantia significat h aliqd. p pma substantia intelligit phi. nom pme substantie. Nam q p substantie significat h aliqd. et pma substantia est h aliqd. Silr cu dicit q scda substantia significat quale qd. p scdaz substantia intelligit nomine scde substantie. Intelligendu est q p h aliqd intelligit phi. singulare sine vnu numero non pdicabile de plurib. Un significare h aliqd est significare h aliqd demonstratu cuiusmodi est singulare demonstratu ad sensuz. sed quale qd id est qd coe et significare quale qd est significare coe aliqd. Nam cu habeo noticiu de aliquo individuo q de ipso pdicat aliquod gen vel aliqua sps p hoc solu cognosco quale ipz est. q p hoc cognosco q ipsu est tale quale est individuum aliqd eiusdem speciei sine eiusdem generis. sed no cognosco p h q est h individuum determinatum. vt sor. aut pla. vbi gr. cu video aliquem venientem a remotis et non cognosco q est sor. vel q est plato. sed solu q est homo. ego per h cognosco qualis est ille. q cognosco q est vnu tale individuum quale est sortes. et ideo hoc nomine homo videt significare vnuz tale quale est hic homo. et similr hoc nomen animal videt significare vnu tale quale est h animal. cuz enim habeo cognitione de aliquo solu q est aial. per h cognosco quale qd est. q cognosco q est vnuz tale quale est h aial. sed no cognosco determinate q est h aial. io ho et aial et hmoi noia scdaz substantia significant quale qd qd significant qd coe. sed no significat h aliqd. qd significat

aliqđ vnū indiuiduū determinatū. Intelligen-
 dū est qđ scđa substātia sive nomē scđe substātie
 videt significare b̄ aliqd sub appellatiōis figu-
 ra. qđ scđa substātia appellat substantiaz p̄mā.
 t̄ ppter b̄ nomē scđe substātie ē nomē appella-
 tiū. t̄ sic prima substātia est b̄ aliqd. iō nomen
 scđe substātie rōne qđ appellat p̄mā substantiā
 videt significare b̄ aliqd. scđ in rei veritate nō
 significat b̄ aliqd. qđ appellare t̄ significare nō
 sunt idem. qđ appellare ē idē qđ eē cōe. t̄ signifi-
 care idē est qđ ex p̄p̄a rōe aliqd esse designare
 v̄l forte nomē scđe sbe videt b̄ aliqd significare
 sub appellatiōis figura. qđ nomē scđe sbe ē vox
 ita singularis sicut nomē p̄me sbe. Unū ira singu-
 laris ē hec vox hō plata in acre sicut b̄ vox sor.
 t̄ pp̄f b̄ videt qđ nomen scđe sbe significet b̄ ali-
 qđ sub appellatiōis fī b̄ est sub forma appella-
 tionis. vel sub appellatiōis silitudine. vel fī vo-
 cis significans. qđ vox significās sbam scđam ē
 silis voci significanti p̄mā sbam. in b̄ qđ vtraqz
 est vox singularis. t̄ qđ vox singularis significās
 p̄mā sbam significat b̄ aliqd. pp̄f b̄ vox signifi-
 cans sbam scđam videt significare b̄ aliqd. scđ
 non ē ita. Et isto mō p̄z qđ nomē scđe sbe non si-
 gnificat indiuiduū nec in diuidua qđ tūc seque-
 ret qđ significaret b̄ aliqd qđ est p̄phi. Et si di-
 caf qđ nomē scđe sbe significat plura indiuidua
 t̄ non solū vnū indiuiduū istud nō sufficit. qđ si
 significaret plura indiuidua significaret vnum
 indiuiduū. t̄ p̄n̄s significaret b̄ aliqd. Itē alii
 qua ē sp̄es qđ nō h̄z nisi vnū indiuiduū vt senix.
 ergo si nomē scđe sbe nō significaret nisi p̄tentia
 sub eo indiuidua vel indiuiduū. tūc b̄ nomē fe-
 nix solū significaret indiuiduū vnuz. t̄ ita deter-
 minate significaret b̄ aliqd. Et si dicaf qđ b̄ no-
 men fenix nō significat nisi tm̄ vnū indiuiduū
 t̄n̄ est aptū natū significari plura. Cōtra si nūc
 significaret vnū indiuiduū vt senicē p̄ntem t̄ iā
 adderef illi. seqf qđ ad mutationē rei vox cade-
 ret a suo significato qđ ē p̄phm. Unū si termin⁹
 cōis solū significat idividua p̄ qb̄ supponit. se-
 qtur qđ n̄ posse⁹ mouē digitū de vno loco i alii
 nisi b̄ vox mor⁹ mutaret sūlū significatū. qđ mo-
 to digito significat digitū quē p̄n̄ significabat.

Non autē simplr quale qđ significat
 quēadmodū albū. nihil enī aliud si
 gnificat albū qđ qualitatē. Gen⁹ autē
 t̄ sp̄es circa sbam qualitatē determi-
 nat qualē enī quādā sbam significat
 plus autē in genere qđ in spē determi-
 natio fit. Dicens enim animal plus
 complectitur qđ hominem.
 Quia deī ē qđ nomē scđe sbe significat quale
 quid. posset aliqđ credere qđ nomen scđe sbe si-
 gnificat solū qualitatē. Istud dubiū removet

phi. dicens. qđ nomē scđe sbe circa p̄mā sbam qđ
 litatē determinat. nā nomē scđe substātie signifi-
 cat qualis ē p̄mā substātia. t̄ addit̄ phi. dicens
 qđ plus in gñie qđ in spē determinatio est. dicens
 aīal plus p̄p̄lectif qđ dicens boiem. H̄ic sī duo
 videnda. p̄ qualr substātia scđa vel nomē sub-
 stātie scđe determinat qualitatē circa p̄mā
 substātia. Scđo qualr maior determinatio ē
 in gñie qđ in spē. T̄ Be p̄o sciendū ē qđ qualitas
 est duplex. s. eēntialis t̄ accēntialis. qualitas acci-
 dentalis ē accēns de gñie qualitatē. t̄ talez quali-
 tatē non determinat circa p̄mā substātia. sed
 qualitatē eēntiale vel dñiam que p̄diciat i qđle
 eēntiale determinat circa p̄mā substātia. scđa
 enī substātia in suo intellectu includit dñiam qđ
 predicit in quale eēntiale de p̄mā substātia. et
 ideo scđa substātia determinat qualitatē eēn-
 tiale circa p̄mā substātia. vel dñiam que p̄diciat
 qualitatē circa p̄mā substātia. qđ pp̄f b̄ qđ scio
 substātia scđam dici de aliquo. nō pp̄f b̄ scio
 qđ est b̄ idividuū. sed scio qđ ē vnū tale s̄m sp̄ez
 vel s̄m genus quale est illud. Vbi grā. pp̄f b̄ qđ
 de sor. veniente a remo⁹ scio qđ est hō vel aīal.
 non tm̄ pp̄f b̄ scio determinate qđ est sor. ita qđ
 non est pla. nec ecōuerso. s̄z scio qđ ē vnuz tale
 s̄m sp̄em vel genus quale ē sor. Unū p̄ substātia
 scđam que est sp̄es h̄z cognitio de p̄mā substā-
 tia qualis est s̄m sp̄em. qđ ē tale s̄m sp̄ez quale
 est sor. t̄ p̄ scđam substātia que est gen⁹ cogno-
 sco de p̄mā substātia qualis ē s̄m genus. qđ qđ
 est tale s̄m genus qualis ē sor. t̄ ita scđa substā-
 tia determinat qualitatē circa p̄mā substātia
 qđ facit cognoscere de p̄mā substātia qualis est
 s̄m sp̄em vel genus. vel qđ est tale quale est indi-
 uiduū sp̄ei vel gñius. t̄ b̄ ē determinare qualita-
 tem eēntiale. qđ est tale quale est indiuiduū sp̄ei
 vel gñius. qđ indicat qđditatē indiuidui eē talez
 quale est illud s̄m eēntia t̄ qđditatē. t̄ sic b̄mōi
 quale est illud quale eēntiale. T̄ Circa 2^m ē scie-
 dū qđ aliqd eē magis determinatū in vno qđ in
 alio p̄t eē duplex. Uno mō qđ ē sp̄alius t̄ magis
 limitatū. t̄ sic sp̄es h̄z intellectū magis limitatū
 qđ genus. qđ ad pauciora se extēdit. Alio mō dī
 aliqd magis determinatū. qđ plura determinat.
 ita qđ p̄ ip̄m p̄tingit r̄ndere ad plures qđes qđ
 res de idividuo qđ vnūqđqđ illorū sit. et isto mō
 est maior determinatio in gñie qđ i spē. qđ gen⁹
 predicit de plurib⁹ in qđ qđ sp̄es. t̄ p̄n̄s gen⁹
 plura determinat qđ sp̄es. i. de plurib⁹ certificat
 t̄ b̄ intelligit b̄ phi. Intelligendū est qđ cū dicit
 phi. qđ albū solā qđlitatē significat. b̄ nō ē sic itel-
 ligēdū qđ nihil icludit i significatiōe albi nisi so-
 la qđlitas. Nā albū significat aggregatū ex sub-
 stātia t̄ qđlitate p̄ phi. in topi. b̄ p̄z. qđ dicit qđ al-
 bū nō ē in gñie pp̄ suū duplex significare. veruz
 t̄ b̄ intelligit b̄ phi. s. qđ albū significat p̄ncipal⁹

solas qualitatē. non tñ solas qualitatē significat. Inest aut̄ substantiis nihil illis eē cōtrariū. p̄me enī s̄be qd erit p̄trariū. nā alicui hōi nihil ē p̄trarium. at vō nec hōi nec aiali nihil est p̄trarium. Hec ē quarta p̄tula sc̄de p̄tis i qua ponit q̄rta p̄p̄etas substātie q̄ ē nō h̄ie p̄riū. z h̄ p̄petas inest oī substātie. s̄z nō inest soli substātie q̄ iest quātitati. Qd aut̄ nulli substātie sit aliqd p̄riū probat phi. r̄ē p̄cto. i4. b̄li. q̄ p̄baſ sic. Nulli p̄me substātie ē aliqd p̄riū. z nulli ē substātie q̄ non sit substātie p̄ma vel 2. ḡ nulli substātie ē aliqd p̄riū de illa rōne ponit phi. Iſa ex^m maior. vñ dicit phi. q̄ alicui hōi vt s̄or. vñ pla. nihil ē p̄riū substātie 2. s̄līr vt hōi aut aiali nihil ē p̄riū. z ita exē plarif p̄z q̄ nec prie sube nec sc̄de ē aliqd p̄riū. Non aut̄ est hoc s̄be p̄p̄um. sed etiaz multoz alioz vt quātitati. Bicubito enī nihil est p̄trarium. at vō nec decem nec alicui taliū nisi forte quis dicat multa paucis esse contraria vel magnum paruo. Determinatoz vō nul lum nulli est contrarium.

Ista p̄petas. s. nō h̄ie p̄trarium nō quenit soli substātie s̄z etiā q̄ttati. Nā etiā bicubito nihil est p̄trarium nec etiā tricubito. z sic de alijs quātitatiib̄ determinat. nā forsū inēfimatae quātitati. q. s. nō determinat sibi certū terminū poss̄ aliqd dici eē p̄trarium. Vbi ḡra. magnū z p̄uum. multū z paucū iportat quātitatē nō i aliquo certo termino. z iō p̄t alijs dicit q̄ magnū cōtraria p̄uo. z mltū paucō. loq̄ndo tñ de quātitate determinata. q. s. iportat quātitatē i certo ēmio cuiusmōi s̄t bicubitu nulli tali quātitati ē aliqd p̄trarium. C Circa ista p̄petatē s̄t multa dubia. p̄enī videt q̄ substātie ē aliqd p̄trarium. 2. videt q̄ quātitati determinata ē aliqd p̄trarium. p̄muz p̄baſ p̄phi. 2. de ḡua. vbi dicit q̄ ignis p̄traria aque. s̄z ignis z aq̄ s̄t substātie. ḡ substātie p̄traria substātie. Itē Arist. dicit. p̄ phy. q̄ prima p̄traria s̄t p̄mi ḡnis. s̄z substātie ē p̄mu gen^o. q̄ p̄ia p̄traria s̄t de ḡne substātie. s̄z nihil est de ḡne substātie nisi substātie. ḡ p̄ma p̄traria sunt substātie. z p̄ns substātie sunt p̄ma p̄traria. Ex quo s̄eq̄ q̄ substātie ē p̄traria substātie. Item phi. p̄ de ḡua. dicit q̄ nihil corūp̄it nisi p̄ suū p̄trariū. s̄z substātie corūp̄it. ḡ substātie h̄z contrariū. C Circa sc̄dm videt q̄ q̄ttati sit aliqd p̄trarium. q̄ p̄phi. s. phy. oīs mot̄ ē de p̄trario i p̄trarium. s̄z ad quātitatē ē p̄ se mot̄. q̄ quātitati est aliqd p̄trarium. Bicendū q̄ p̄trarietas quātu spectat ad p̄positū accip̄it dupl̄r. Uno mō pro suo ḡne. s. p̄ oppositiōe i cōi. z sic accip̄it cōiter seu large. z sic accip̄it. 2. perier. in fine. vbi dicit

q̄ ille pp̄ones s̄t magis p̄trarie q̄ sunt de p̄trarijs modis enunciādi q̄z ille q̄ s̄t de p̄trarijs p̄dicat. vt iste pp̄ones s̄or. est alb̄. et s̄or. nō ē albus magis dicunt p̄trarie q̄z iste pp̄ones s̄or. est alb̄. s̄or. ē niger. Iſ certū ē q̄ ille pp̄ones. s. s̄or. est alb̄. z s̄or. nō est alb̄ nō s̄t p̄trarie nisi large accipiēdo p̄trarietate. s. p̄ oppōne in cōi. Alio accip̄is p̄trarietas p̄p̄e put distinguit p̄tra alias sp̄es oppōnis. Et sic distinguo vlt̄ri. qm̄ qdā est p̄trarietas circa gen^o subiectū. z qdāz ē p̄trarietas circa gen^o p̄dicabile. Contrarietas circa gen^o p̄dicabile ē p̄trarietas circa dñias oppositas diuidētes idē gen^o. z tal̄ p̄trarietas rep̄it in ḡne substātie z i quolibet alio p̄dicamēto. q̄ in oī p̄dicamēto s̄t dñie ex opposito diuidentes ali qdā gen^o. C p̄trarietas q̄ ē circa gen^o subiectū ē duplex. q̄ qdā ē p̄trarietas circa gen^o subiectū ens in actu vt substātie p̄posita. z qdā ē p̄trarietas circa gen^o subiectū ens i potētia cu usmōi ē mā p̄ma. z ista ē duplex. qdā ē inf̄ formas pos̄tuas. z ita forme substātiales elemētorz dicunt p̄trarie. z sic loḡt cōmētator de substātia orbis. vbi dicit q̄ forma substātialē ignis et forma substātialē aq̄ s̄t p̄trarie. q̄ nate s̄t fieri circa mām p̄maz successiue z nō s̄l. Alia ē p̄trarietas circa gen^o subiectū ens i actu. sic tal̄ p̄trarietas ē duplex. q̄ qdā ē inf̄ formas pos̄tas sub eodem ḡne q̄ marie distant sub illo ḡne. z sic loḡt phi. de p̄trarietate. 4. metha. z qdā ē iter formas pos̄tas sub eadē sp̄e q̄ marie distat s̄b illa sp̄e. ex^m p̄mi. posito q̄ color sit gen^o ad albedinē z nigredinē tūc albedo et nigredo s̄t forme pos̄ite sub eodē ḡne vt sub colore. z maxime distat sub illo ḡne. exēplū sc̄di. quātitas maior z quātitas minor s̄t forme eiusdē sp̄e. s. corporeitas maior z minor s̄t forme eiusdē sp̄e sic p̄fūditas z corpeitas. z marie distat sub illa et nate s̄t fieri circa idē subiectū i actu. q̄ altr̄ mot̄ augmētatis nō ēēt possibl̄ et hmōi s̄t p̄trarie. q̄ iter illas pos̄set eē mot̄. z oīs mot̄ ē de p̄trario i p̄trariū. His visis dico q̄ loq̄ndo de p̄trarietate vt accip̄it cōiter p̄ oppōne i cōi. sic substātie est aliqd p̄trarium. q̄ substātie h̄z oppositū p̄tradicitorū sc̄z n̄ substātie. S̄līr loq̄ndo de p̄trarietate circa gen^o p̄dicabile. sic i substātie ē p̄trarietas. q̄ i ḡne substātie s̄t dñie p̄trarie ex opposito diuidētes aliqd gen^o vt corporeū i corpore nō loq̄ndo etiā de p̄trarietate q̄ ē circa gen^o subiectum ens i potētia s̄ue illa cōtrarietas s̄t iter formas pos̄tuas. s̄ue iter formā z p̄uationē i subā ē p̄rietas. q̄ forme subāles elemētorz s̄t p̄rie. z s̄t cōtrarie circa subiectū ens i po^o. s̄līr forma subāl h̄z p̄uationē s̄bi oppositā. z ita i subā ē p̄rietas

que est inter formā et priuatione, s̄z loqndo de
prietate que est circa subiectū ens i actū sive sit
inter formas marie distantes in eodez ḡne sive
non. sic in s̄ba non ē p̄ietas. nec ē aliquid p̄riū
sbe tali p̄rietate. q̄r forme sic p̄ue h̄nt fieri circa
idē subiectū ens in actu. vñ et ppter b̄ talis p̄rie
tas non ē in s̄ba. b̄ ē circa eandē s̄bam p̄positaz
successiue. q̄r nulle forme s̄bales h̄nt fieri circa
idē subiectū ens in actu successiue. et ppter hoc
talis p̄trarietas non ē in s̄ba. et sic talis p̄petas
intelligit. s. q̄ sbe nihil est p̄riū p̄rietate inf for
mas q̄ h̄nt fieri circa idē subiectū ens i actu suc
cessiue. Intelligendū q̄ p̄ietas p̄pissime dicta
est inter formas positas in eodē ḡne q̄ maxime
distant sub eodē ḡne et p̄nt inesse eidē subiecto i
actu successiue et non simul. Unū ad p̄rietate p̄pe
dicta regrunt tres p̄ditiones. s. q̄ p̄ia illa p̄ietate
sint posita sub eodē ḡne. et q̄ marie distat sub
eodē ḡne. et q̄ sint nata inesse eidē subiecto i ac
tu successiue. sed nō sil. intelligendo p̄ subiectū
ens in actu subbam p̄positā. Ad p̄ma rōnem
cuz dicit q̄ ignis p̄iat aque. dico q̄ ignis et aqua
nō sunt p̄ia nisi rōne suaz qualitatū. Unū ignis
et aqua solū sunt vel dicunt p̄ia ee p̄ b̄ q̄ se sub
iecta p̄uoz. Ad 2^m dicendum q̄ phi. p̄phy.
p̄ p̄ma p̄ia intelligit formā et p̄uatiene forme.
Et sic p̄cedo q̄ talis p̄ietas ē in s̄ba. Ad aliō
cū dicit q̄ nihil corrupit nisi p̄ suū p̄iu dico q̄
verū est non p̄ se s̄z p̄ accēs. Unū aliqd corrupit
p̄ p̄iu s̄nis qualitatib⁹ et qualitatip̄ se. et s̄abe p̄
accēs. Ad 2^m dubiū dicit q̄ p̄titati nihil est
p̄iu p̄ietate p̄pissime dicta. q̄. s. est inf formas
positivas sub eodē ḡne que marie distat sub eo
dem ḡne. Et p̄nt inesse eidē subiecto successiue
et non sil. tñ quātitati est aliqd p̄iu p̄trarietate
que ē inf formas positas sub eadē spē q̄ nate se
inesse eidē subiecto in actu successiue. et non sil.
Unū mot⁹ q̄ ē ad quātitatez semp est inf formas
eiusdē spēi. s. inf corporeitatē maiorē et minorez
eiusdē spēi in ḡne quātitatē. Et si dicaf q̄ nō est
semp motus augmētatiōis inf formas distan
tes sub eadē spē. vt inf maximā et minimāz cor
poreitatē. et p̄ p̄is non ois mot⁹ ad quātitatem
eēt de p̄trario in p̄trariū. dicendū q̄ p̄trarietas
q̄zuis possit eēt inf formas marie distantes sub
eodē ḡne et sub eadē spē q̄ p̄nt iesse eidē subiec
to. s. in actu successiue et non sil est p̄trarietas. Iz
non p̄mo. Unū Iz inter albedinē in sumo et nigre
dinē in sumo ē p̄mo p̄trarietas in ḡne coloz. tñ
inf albedinē et rubedinē ē alia p̄trarietas. Et si
militer inf magis albū et min⁹ albū est p̄trarie
tas alia. Unū p̄mentator loquēs de p̄trarijs que
nata sunt fieri circa idē subiectū ens in actu di
stinguit triplē p̄trarietate. q̄r quedā ē p̄trarie
tas extremi ad extremū. et quedā mediū ad extre
mū. et quedā mediū ad mediū. p̄trarietate extre

mi ad extremū p̄trariaf albedo in sumo et nigre
do in sumo. p̄trarietate mediū ad extremū p̄tra
rianf albedo et suscedo. s̄z p̄trarietate mediū ad
mediū p̄trarianf suscedo et rubedo. Et ego po
no quartā p̄trarietate q̄ ē inter magis et minus
in eadē spē. et sic magis calidus et min⁹ calidus
sunt p̄traria. dico q̄ q̄ ois mot⁹ ē inf p̄traria. s̄z
non ois mot⁹ ē inter p̄ma p̄traria. s. inf illa que
p̄trarianf p̄trarietate extremi ad extremū. p̄ b̄
dico q̄ mot⁹ a minori quātitate ad maiori ē mo
tus inf p̄traria q̄zuis nō sint inf p̄traria p̄ma. s.
q̄ p̄trarianf p̄trarietate extremi ad extremū.
Videt̄ aut̄ s̄ba nō suscipere magis et
minus. Dico aut̄ hoc non q̄r s̄ba nō
sit a s̄ba magis et min⁹. hoc aut̄ dictū
est q̄r ē. sed q̄m vnaqueqz s̄ba hoc ip
sum qd̄ ē non dicit̄ magis et minus.
vt hec substātia hō non erit magis et
minus hō. nec ipse a se. nec alter ab
altero. nō enī ē alter ab aliero magis
hō. sicut albū altero albo ē magis al
bū. et bonū altero magis bonū. s̄z ip
sum a se magis et minus dicit̄. vt cor
pus cū nunc albū sit magis albū esse
dicit̄ q̄z p̄us. et cum sit calidū magis
et minus dicit̄ esse calidū. Substātia
vō non suscipit magis et minus. non
enī hō magis nunchō q̄z p̄us dicit̄.
nec ceteroz aliqd que s̄be sunt. qua
pp nō recipiat s̄ba magis et minus.
Hec est q̄nta p̄ticula scđe ptis in qua ponit̄ gn
ta p̄petas sube q̄ zuenit oī sube et non soli. et b̄
est p̄petas. s. non suscipere magis et min⁹. Unde
phi. pbaf q̄ nulla suba fm illud qd̄ ē suscipit ma
gis vel min⁹. et b̄ ē zclo. i. b̄ lib. pbaf sic. nulla
suba p̄ma fm illud qd̄ ē suscipit magi aut min⁹
et nulla suba scđa vt sic suscipit magi aut min⁹.
s̄z ois suba ē p̄ma v̄ scđa. q̄ nulla suba fm illud
qd̄ ē suscipit magis aut min⁹. maior p̄z. q̄ vñ
hō non dī magi b̄ q̄z aliud. nec vñz asin⁹ dī ma
gis asin⁹ q̄z alter. nec vnuz aial dī magi aial q̄z
aliud. sil̄ hō nō dī magi suba q̄z asin⁹. et ita p̄z
q̄ nec suba p̄ma nec suba scđa fm illud qd̄ est
suscipit magi aut min⁹. Circa istā p̄petatez ē in
telligendū q̄ aliqd suscipere magi aut min⁹ ē du
plicif. s. formalr vel mālr. i. subiectue. Illud dī
suscipere magi aut min⁹ formalr qd̄ b̄z diuersos
gradus fm quos p̄t suscipi i subiecto fm ma
gis et min⁹. et sic quilibz forma h̄ns gradus dif
ferētes fm magi et min⁹ dī suscipere magi aut mi
n⁹ formalr. Istō tñ magi p̄pe posset dici suscipi
in subiecto fm magis et minus q̄z suscipere ma
gis et minus. Unū forma h̄ns diuersos gradus

dicit suscipi in subiecto fm magis et minus. et p
 rie loquendo no suscipit magis et minus. Sed
 si dicit suscipere magis et minus d3 intelligi sic
 q format suscipit magis et minus. b e fo
 ma susceptiva in subiecto fm magis et minus.
 Suscipe vo magis et minus mālter et subiective
 est idem qd eē subiectū forme hñtis differentes
 gradus fm magis et minus. Et isto mō dico q
 substātia suscipit magis et minus mālter et sub
 iective. quia ē subiectū forme hñtis gradus di
 stinctos fm magis et minus. s3 nulla substātia
 suscipit magis et minus format. q null substā
 tialis forma neq individualis neq specifica hñ
 gradus distinctos fm magis et min^o. qzuis cō
 mentator dicat z° de celo et mundo q forme sub
 stantiales elementoz suscipiūt magis et minus
 illud eni falsum ē. et idē cōmentator dicit hñtum
 s. phy. vbi dicit q i substātis nō ē forma dimi
 nuta q postea fiat pfecta. Si tñ forma substā
 tialis susciperet magis et minus eēt aliqua for
 ma substātialis diminuta q postea fieret pfecta
 Un cōmentator nō d3 sustineri in b q dicit for
 mas elemētoz suscipe magis et minus. Un ē vi
 dendū qualr substātia suscipit magis et minus
 materialr sine subiective. Ad cuius intellectum
 est notandū q magis et minus iportant ppatio
 nē. ppatio fm magis et minus. et etiā fm equale
 semp ē aliquoz diuersoz que pueniūt i aliquo
 vno in quo cōpant fm magis et minus. aut fm
 equale vt acutū in voce. et acutū i magnitudine
 non ppanit fm magis et minus in acuto. nō eni
 dicimus q sonus ē acutio. stilo vel gladio. q
 acutū in sono et stilo non dicit vna nām. sed di
 uersas cū sit equocū ad ppatiōne. g fm magis
 et min^o regrif aliqd vnu in quo diuersa cōpant
 fm magis et minus. s3 illud vnu nō pōt eē vnu
 numero. qz vnu numero nō ē cōe inf diuersa. g
 p3 q id vnu sit vnu gñe vel spē vel proportione
 vel analo^g. Dico g q si diuersē substātiae ppanit
 ad aliqd vnu fm analogiā nois vt ad ipm ens
 vel ad pfectū vel ad tale transcedēs sic subiec
 tive substātia suscipit magis et minus seu mālter
 Nam vna substātia ē magis et minus qz alia. qz vna
 substātia ē pfectior qz alia. et si sint due substātiae
 ppatē ad accēs cōe eis suscipiūt magis et min^o
 mālter et subiective. Nā vna substātia ē albior
 alia. s3 si diuersē substātiae cōpant ad genus sub
 stātiae vel ad spēm de gñe substātiae respectu il
 loz nulla substātia suscipit magis et minus. q
 vnu hō non ē magis hō qz alius. nec vnu hō
 in vno tpe est magis hō qz alius in alio tpe. nec
 hō ē magis aial nec magis substātia qz aias
 Un oēs substātiae eiusdē spēi ppanit illa spē fm
 equalitatē et nō fm magis et minus. et oia q iūt
 eiusdē gñs de gñe substātiae ppanit in illo gñe
 fm equalitatē. et nō fm magis et minus. Et isto

mō h3 ppetas intelligi q. f. substātia non susci
 pit magis et minus. b ē diuersē substātiae nō cō
 parant in gñe substātiae. nec in alia spē de gñe
 substātiae fm magis et minus. Tñ in trascenden
 tib^z et in accēsib^z pñt vē ppari fm magis et min^o
 et in modo substātiae. vt patuit per phm supra.
 nā pma substātia magis substātia qz scda.
 Maxime autē sbe pprium videt esse.
 q cum vnu et idem sit numero ptra
 riorum susceptibile eē et i aliis qdem
 non habebit qsqz qd pferat. Quecū
 qz non sunt sbe. qd cum sit vnum et
 idem numero susceptibile ptrariorū
 sit velut color qd ē vnu et idē nume
 ro non erit albū et nigrū. neqz eadē
 actio et vna numero erit prava et stu
 diosa. Sili autē et in aliis que non sūt
 sbe. T Suba vo cum vnu et idem sit
 numero capax ptrariorū ē vt quidā
 homo cū vnu et idem numero sit ali
 quādo quidē niger sit. aliquñ vo alb^z
 et calidus et frigidus et prau^z et studio
 sus. In aliis autnullis aliqd tale v.
 Hec ē sexta pte se de pnis i q phs ponit sextā
 propertate substātiae q ē ppe ppa substātiae et nul
 li alteri ppetit et p ponit ppetatē et eā declarat.
 2° remouet dubiu magis declarādo ppetatē
 ibi. Pali qz forstian. b^o g ponit ppetatē ppa
 substātiae. et ē ista sola substātia manēs vna et ea
 dē numero ē susceptibilis hñtis fm sui mutatio
 ne. b ē pcklo. i.6. b^o lib. et qz ē quedam exclusua
 phs pbado eā pbat vtrāqz eius etponentez ne
 gauiaz iductue. s. q nihil aliud a substātia ma
 nens vnu idē numero ē susceptibile hñtis. naz
 eadē actio n̄ ē aliquñ prava et aliquñ studiosa. nec
 idēz color numero ē aliquñ albedo et aliquñ nigre
 do et sic de oib^z alijs quecūqz nō s̄t substātiae. g
 nihil vnu et idē numero aliō a substātia ē suscepti
 ble hñtis. Et sic p3 exponens negatiua. et expo
 nens affirmatiua declarat sic. naz sō. manens
 vnu et idē numero aliquñ ē calidus. aliquñ ē frigi
 dus. aliquñ prau^z. et aliquñ studiosus. et sic substā
 tia manēs vna et eadē numero ē susceptiva con
 trarioz et de alio a substātia non est verum.
 Nisi forsan qz opponat dicens ora
 tionē et opinionez huiusmōi esse. Ea
 dem eni oratio et idem visus verus et
 falsus eē videt. veluti si vera sit oōo
 sedere quēdāz surgente eo falsa erit.
 Sili autē et de visu. si qz eni putat vē
 sedere aliquē surgēte eo false hic ipē
 opinas eundē habens de eo visum.

Posita p̄petate substantie p̄bs remouet vnū dubiū circa dicta magis manifestando intellectam p̄petat, et continet p̄ticulas duas. in p̄ma ponit dubiū. in sc̄da ibi. Si qs. soluit dubium istud. videtur q̄ aliud a substantia manēs vnū et idē numero ē susceptiūz ḥrioz. q̄ illa oīo sōz. sedet manēs vna et eadē numero sōz. sedente ē vera. et sōz. non sedente ē falsa. Et op̄i. manens vna et eadē numero. aliqui est vera et aliqui ē falsa. nā sōz. sedēte op̄i. q̄ opinor sōz. sedere ē vera et sōz. nō sedēte eadē op̄i. numero ē falsa. s̄z vez et falsum s̄z ūia. et nec oīo nec opinio s̄e substantia. ḡ aliud a substantia manēs vnū et idē numero est susceptiūz ḥrioz. Sciendū q̄ phi. in texu p̄ visum intelligit op̄i. p̄ videri intelligit opinari. Sed et si quis hoc recipiat tñ in mō differt. nā ea que in substantiis sunt et ipsa mutata susceptibilia sūt p̄trario rū. frigidū enī de calido sc̄m mutatū est. Alterz enī sc̄m ē nigruz ex albo. et studiosuz ex prauo. Sitr aut et i aliis ut vnuqdz mutationē suscipiens ē susceptibile p̄trariorū. C Oratio vō et opinio ip̄a qdē imobilia oīo p̄seuerant. cū vō res mouet. p̄trario circa eā rem fit. oīo nāqz eadē imobilis p̄manet eo q̄ sedeat aliqs. Quz vō res mota sit. aliqui qdem vera. aliqui aut falsa sit. sitr aut et in opinione. Quare solūmodo p̄pum ē substantie secūdūz sui mutationē susceptibilē ē p̄trario rū. Si qs aut et hoc recipiat. opinio nē et oīonem dices susceptibilia esse p̄trarioz non vez. hoc ē. C Oīo nāqz et opinio non in eo q̄ ipsa aliquid p̄ se recipient p̄trarioz susceptibilia dicunt ē. sed in eo q̄ circa alterz aliqua passio facta sit. nā in eo q̄ res ē aut non ē. i eo etiā oīo vera vel falsa dicif non in eo q̄ ipsa p̄ se susceptibili sit p̄trarioz. Simpli autē a nullo neqz oīo mouet neqz opinio. quapp non erūt susceptibilia p̄trarioz. tuz nulla in eis passio facta sit. Vez substantia in eo q̄ ipsa p̄traria recipiat. hoc susceptibilis dicit ē p̄trarioz languore enī et sanitatē suscipit et candore et nigredinē. et vnuqdz talium ipsa susceptiōdo p̄trarioz ē susceptibilis dicitur. Quare p̄pum hoc erit

substantie q̄ cū vnū et idē sit numero secundū suā mutationē contrario rum susceptibilis esse dicitur. de substantia qdem hec dicta sufficient. Istam dubitationē remouet phi. dicens q̄ oīo et op̄i. non sunt susceptiua ḥrioz p̄ sui mutationēz s̄z p̄ mutationē rei. Nā hec oīo sōz. sedet nulla mutatione sc̄da circa hanc oīonem ē aliqui vera et aliqui falsa ad solā mutationē sōz. de sessione in stationez. Nā sōz. sedente ē hec oīo vera sōz. sedet. et sōz. mutato de statione in sessionē nulla mutatione facta circa hanc oīonem est hec oīo falsa ad solā mutationē sōz. et eodem mō est de op̄i. Si qs enī sōz. sedente opinet sortē sedere opinat vez et op̄i. q̄ opinat sōz. sedere est vera. et sōz. non sedente nulla mutationē sc̄da circa hāc op̄i. est eadem op̄i. falsa. Unī oīo et op̄i. non sunt susceptiua ḥriorum sc̄m sui mutationem sed sc̄m mutationē rei. s̄. sōz. nā vt dicit phi. in eo q̄ res est vel non ē oīo dicif vera vel falsa. B̄ est i eo q̄ ita est in re sicut oīo significat est oīo. vera. et in eo q̄ non est ita ex parte rei sicut oīo significat ē oīo falsa. hec ḡ ē. p̄petas p̄prie p̄p̄a s̄ba. s̄. q̄ sola s̄ba manēs vna et eadē numero est sc̄m sui mutationē ḥriorum susceptiua. et hec p̄petas comperit om̄i substantie vni. sc̄m numerz et non alteri. Intelligentū q̄ hec p̄petas dicit p̄p̄a substantie. q̄ comperit om̄i substantie p̄me existenti i generē substantie et soli substantie p̄me comperit. q̄ substantia sc̄da non suscipit ḥriū nisi p̄ mutationēz substantie p̄me. Et si arguit sic. om̄e p̄pum p̄prie acceptū bz aliqud p̄mū et adequuz subiectū vt p̄z in p̄p̄o poste. sed etē susceptiūz ḥriorum sc̄m sui mutationēz ē vna passio cōis. ḡ bz subiectum cōe sibi adequatū. s̄z s̄ba p̄ma non est cōis. imo substantia sc̄da est cōis et v̄lis. ḡ hec p̄petas p̄p̄o cōpetit substantie sc̄da. Bicendū q̄ p̄mū et adequatum subiectū huius passionis est bz cōe s̄ba p̄ma que substantia p̄ma est cōior om̄i substantia p̄ma. Et cū arguit q̄ substantia p̄ma non est cōmuni. dico q̄ accipiendo illū terminū substantia p̄ma p̄ticulariter. sic vez est q̄ substantia p̄ma nō est cōis. et sic hec est falsa. substantia p̄ma ē subiectū p̄muz huius passionis sc̄m q̄ subiectum huius supponit p̄sonaliter. si autē supponit simpliciter. sic hec est vera. s̄. p̄ma substantia est p̄mū subiectū passionis qdē est esse susceptiūz ḥriorum sc̄m sui mutationem. et hec est falsa substantia sc̄da est p̄mum subiectum passionis huius antedicie.

Quantitatis at aliō qdē ē p̄tinuū aliud discretū. et aliud qdem ex h̄ntib⁹ positionē ad se inuicē suis p̄tib⁹ p̄stat. aliō at ex n̄ h̄ntib⁹ positionēz. Istud est 2^m caplū tractat⁹ in quo phi. p̄petet

minat de quantitate et patinet duas ptes. quod in prima determinat de quantitate quam ad eius essentialia in scda ibi. Amplius quantitat nihil est huius. de terminat de quantitate quam ad eius proprietates acciditales. prima p. patinet duas particulas. In p. ma determinat de quantitatibus p se. In scda ibi. Proprium autem quantitati determinat de quantitatibus p accessu. prima particula patinet duas particulas. In pma ponit pbs duas divisiones quantitas. In scda ibi. Est autem discreta quantitas ex eis de membris divisionibus. dicit g. primo q. quantitas uno dividitur p. patinu et discretu. nam quantitas aliud est patinu alio modo dividitur p. patere ex p. huiusmodi positione ad se invenire. et p. patere ex p. non huiusmodi positione ad se invenire. Est autem discreta quantitas. ut numerus et ordo. Continua vero. ut linea superficies et corpus. Amplius autem propter hec tps et loc. Partium enim numeri nullus est terminus eis ad quem copules particulas eius. ut qnqz et qnqz cum sint ad decem particule ad nullum terminum coem copulantur qnqz et qnqz. sed semper discreta et separata sunt. Si tria et septem ad nullum coem terminum copulantur sed semper discrete sunt et separata. Quapropter numerus quidem discretorum est. Hec est scda ps pme particule in q. pbs exeat de membris divisionibus et patinet duas particulas. quae in pma ex eis determinando de membris pme divisionis. In scda ibi. Amplius alia quidem constant ex eis determinando membra pme divisionis. prior narrat spes virtusque membrorum pme divisionis. In scda ibi. Partium enim numeri. exeat determinando de illis speciebus. Dico g. primo q. quantitas discreta est ut numerus et ordo. g. ex eis determinando de speciebus quantitatis discrete. et primo de numero. et de orione. Propter g. probat q. numerus est quantitas discrete. et hec est p. 17. b. li. et pma b. capl. q. pbaf sic. Omnis quantitas cuius ptes non copulantur ad aliquem eis terminum est discrete quantitas. sed numerus est quantitas cuius ptes non copulantur ad aliquem coem terminum. g. numerus est quantitas discrete maior p. p. distinctione quantitatis discrete. Distinctio enim quantitatis discrete est ista. s. quantitas discrete est cuius ptes non copulantur ad aliquem coem terminum. Et minor declaratur declaratio exemplari. qnqz et qnqz sunt ptes aliquote ipsorum decem. siue numeri denariorum. et non copulantur ad aliquem eis terminum cum non sit aliqd inter ista quod sit pnci-

pium unius et finis alterius. sed qnqz et qnqz semper remanent discrete et separata. et non ad aliquem finem nisi eis eoz copulantur. sicut tria et septem qui sunt ptes non aliquote ipsorum decem. siue numeri denariorum non copulantur ad aliquem terminum eis. et ita est de aliis p. numeri. g. et c. Intelligendum q. pbs in explicando qualiter ptes numeri non copulantur ad aliquem terminum eis. explicantur tamen de p. non aliquotis qz de p. non aliquotis ptes aliquote sunt q. aliquoties sumpta reddit suum totum precise. et neqz plus neqz min. et sic qnqz et qnqz ad decem se habent. quod qnqz bis sumpta reddit decem. et neqz plus neqz min. Mars non aliquota est q. multo ens sumpta non reddit suum totum equaliter precise. et sic se habent septem ad decem. quod si multoties sumantur pbs qz decem reddit. Et sicut tria sunt p. non aliquoties ipsorum decem. quod multoties sumpta non precise reddit decem. Si enim sumantur ter reddit pauciora qz deceunt. quod nouem. et si tria sumantur quater reddit plura qz decem. quia duodecim. Si autem et ordo quidem discretorum est. Quia enim quantitas est ordo. manifeste appet. mensuratur enim syllaba brevi et longa. Dico autem orione cum voce platta ad nullum coem terminum eius particule copulantur. non enim eis terminus est ad quem syllabe copulantur. sed vnaqueqz divisione est secundum se ipsam. Probato q. numerus est quantitas discrete pbat pbs q. ordo est quantitas discrete. et hec est p. et c. id est b. li. et pbaf sic. Ordo est quantitas et ptes eius non copulantur ad aliquem terminum eis. g. ordo est quantitas discrete. p. p. et ordo p. descriptione quantitatis discrete. hec enim est descriptio quantitatis discrete. quod quantitas discrete est illa cuius ptes non copulantur ad aliquem finem eis. annos pbaf. et primo q. ordo sit quantitas. Illud quo mensuratur syllaba brevis vel longa est quantitas. sed orione mensuratur syllaba brevis aut longa. g. et c. maior p. finis pbm. quia proprium est quantitati mensurare quantum. r. enim mensura primo reputatur in quantitate discrete. ut b. et c. id est metra. Unum p. p. est quantitati mensurare quantum cum g. syllaba brevis aut longa sit quantia et mensura res orio. sequitur q. ordo est quantitas. Alia p. annis scz q. ptes orionis non copulantur ad aliquem terminum eis eis coem. pbaf. nam syllabe qui sunt ptes orionis prolate non copulantur ad aliquem coem terminum sed vnaqueqz dictio separata et divisione est ab alia et exponit scilicet de qua orione intelligit. et dicit q. logi de orione in voce platta. Intelligendum q. p. ista descriptione ordo q. est quantitas est mensura intrinseca orionis plate et non est platta ordo. sed huius est subjectum in orione platta. Unum sicut numerus q. est quantitas discrete non est res numerata. sed huius est subjectum in rebus numeris. et est mensura

intrinseca rex numerataꝝ p̄ quā de reb⁹ nume
rat⁹ cognosco quorū sint. sic ista oīo q̄ est q̄zitas
discreta non ē oīo plata. sed ē cū orōne plata
h̄is eē subiectiue in orōne plata tāq̄ mēsura
eius intrinseca p̄ quā cognoscif vtrū syllaba sit
longa vel breuis. vel vtꝝ ḡponit et p̄tib⁹ breui-
bus vel longis. Unī oīo ē q̄druplex q̄dā scripta
et talis ē s̄ba. vel est q̄dā aggregatū p̄ acc̄ns ex
solo encausto et ex figura vñfiguris. Alia ē oīo
in mēte et illa est qualitas in p̄ma sp̄ q̄litas. 3^a
est oīo in p̄nunciatiōe vel in voce et illa ē vox.
et p̄ p̄ns est son⁹. et illa ē q̄litas de tua sp̄ q̄litas
Cuarto mō accipit oīo p̄ mēsura intrinse-
ca orōnis plate et sic ē q̄zitas discreta. Sz du-
biū est q̄ fīm p̄bm h̄ p̄tes orōnis de qb⁹ intēdū
hic sūt syllabe. dicit enī p̄bs q̄ p̄tes orōnis nō
copulant ad aliquē terminū cōem. Sz syllabe s̄t
p̄tes orōnis plate. ḡ oīo q̄ est q̄zitas ē oīo pla-
ta. Dicendū q̄ p̄bs non intendit q̄ syllabe s̄t
p̄tes orōnis q̄ ē q̄zitas. Sz et h̄ q̄ syllabe nō co-
pulant ad aliquē terminū cōem vult p̄bs dicē
q̄ p̄tes orōnis q̄ ē q̄zitas non copulant ad ali-
quē terminū eis cōem. q̄ p̄tes orōnis q̄ ē q̄zita-
ras h̄nt eē subiectiue in syllabis orōnis plate. et
ideo si syllabe orōnis plate nō copulant ad ali-
quē terminū cōem. se q̄ p̄tes orōnis q̄ ē q̄zita-
tas nō copulant ad aliquē cōem terminū. Et si
querat de p̄tib⁹ orōnis q̄ est q̄zitas cuiusmodi
sunt. vtꝝ s̄t vnitates syllabarū vel aliqua alia
extēsa ad extēsionē syllabarꝝ. dicendū vt mihi
videſ q̄ p̄tes orōnis q̄ est q̄zitas nō sūt vni-
tas syllabarꝝ. q̄ tūc oīo q̄ est quātitas eēt nume-
rus. p̄ns vñ eē h̄ p̄bm. sed p̄tes orōnis sūt mē-
sure intrinsece syllabarꝝ extēsa solū fīm duratio-
nē ad extēsionē syllabarꝝ. sicut tps extendit sō-
lū fīm durationē ad extēsionē p̄mi mot⁹ vt de-
clarat⁹ ē sup. 4. phy. Et si dicat q̄ fīm h̄ oīo q̄
est quātitas non differt a tpe. dicendū q̄ oīo q̄
est quātitas dīt a tpe i h̄ q̄ tps est quātitas cō-
tinua. et oīo q̄ est quātitas est mēsura discreta.
Sill tps mēsurat motū. Sz oīo q̄ ē quātitas nō
mensurat motū Sz orōnem plātam. Sed q̄zuis
posset illud dici. m̄ difficile ē videre quō oīo ē
quātitas. nec vñ de necessitate ponēt talē mēsura
nisi tps. Unī oīo plata non vñ h̄fe p̄ mēsura ni-
si tps et numer⁹. tps mēsurat orōnē plāta q̄zuis
ad eius successiōē seu ad durationē. et nume-
rus mēshat orōnē plāta quātū ad multitudi-
nē syllabarꝝ. nec oīo vt videt alia mēsura pone
ad mēsurandū orōnē plāta. et p̄p̄ h̄ posset dici
q̄ intentio phi. nō erat q̄ oīo eēt quātitas. sed
p̄bs loquit̄ fīm opinionez alioꝝ. et maxime fīm
opi. archite. quē in multis secundis est in h̄ libro.
Linea enī p̄tinua ē. p̄t̄ enī q̄s sume-
re cōem terminū ad quē pticule ei⁹
copulant idest punctū. et superficie li-

neā. Plani nāq̄ pticule ad quēdam
cōem terminū copulant̄. Sill aut̄ et
in corpore poteris sumere cōem ter-
minū superficiem aliquā que cor-
poris particulas copulat.

Eraq̄ determinādo de sp̄b⁹ quātitat̄ p̄tinue. et
probat p̄ q̄ linea. superficies. corp⁹ s̄t quātitates
p̄tinue. et h̄ ē p̄clo. i. 9. b⁹ libri q̄ p̄bat sic. quātitate-
s p̄tinue s̄t q̄z p̄tes copulat̄ ad terminū cōez
sed p̄tes linee copulant̄ ad terminū cōem. s. ad
punctū. et p̄tes superficie copulant̄ ad terminum
cōez. s. ad lineā. et p̄tes corporis copulantur ad
terminū cōez. s. ad superficie intrinsecā corporis
ergo linea superficies corp⁹ s̄t quātitates p̄tinue.
Est aut̄ talū et tps et locus. p̄ns enim
tps copulat preteritum et futurum.

Qd aut̄ tps sit quātitas p̄tinua. p̄bat p̄bs. et h̄
est p̄clo. 20. b⁹ lib. q̄ p̄bat sic. Dis quātitas cui⁹
p̄tes copulant̄ ad aliquē cōem fīminū ē quāti-
tas p̄tinua. tps ē h̄mōi. ḡ et c̄. maior p̄z et minor
declarat. nā p̄ns tps copulat̄ ad preteritū et ad
futurū. h̄ ē p̄ns tps h̄ p̄tes copulatas ad fīminū
cōem et rōne illaz p̄tiū dī p̄ns tps ē quāti-
tas p̄tinua. p̄ns tps cōponit ex tpe p̄terito et ex
tpe futuro. vt illa dies p̄ns ḡponit ex eo qđ p̄
terit et ista die. et ex eo qđ futurū est in ista die.
dicu enī p̄scianus. p̄ns tps est cui⁹ p̄s p̄terit.
p̄s p̄tura ē tps p̄teritū et tps futurū copulat̄
ad instās presens. Nam presens instās ē finis
temporis p̄teri. et est p̄num temporis futuri.

Rursus locus p̄tinuoz ē. locū enim
quēdā pticule corporis obtinēt. que
ad quēdā cōem terminū copulant̄.
ergo et loci pticule que obtinēt singu-
las corporis p̄tes ad eundē terminū
copulant̄ ad quem corporis pticule.
Quapp cōtinuus erit loc⁹. ad vnum
cōez enī terminū ei⁹ pticule copulat̄.
Qd loc⁹ sit quātitas p̄tinua. p̄bat. et p̄clo. ii. b⁹
lib. q̄ p̄bat sic. loc⁹ ē quātitas cuius p̄tes copula-
tur ad terminū cōem. ḡ loc⁹ ē quātitas p̄tinua
p̄na de se p̄z et aīs. p̄bat. p̄tes corporis q̄ occu-
pat locū copulant̄ ad fīminū cōez. ḡ p̄tes loci q̄
p̄tinēt singulas p̄tes corporis copulant̄ ad eun-
dē fīminū cōem ad quē copulant̄ p̄tes corporis.
Unī q̄ p̄tes corporis copulant̄ ad fīminū cōem
p̄ h̄ p̄bat q̄ p̄tes loci copulant̄ ad fīminū cōem
sc̄z ad eundē ad quē copulant̄ p̄tes corporis. Sz
illud non videſ esse verū. q̄ p̄tes corporis co-
pulant̄ ad superficiem intrinsecā in corpore lo-
cato tāq̄ ad terminū cōem. sed p̄tes loci nō co-
pulant̄ ad superficiem intrinsecā in corpore lo-
cato. q̄ sic eēt loc⁹ diuisibilis fīm p̄fundatē q̄s

est p̄ phm. Dicendū fīm q̄ dicit Auerrois h̄ q̄ p̄hs nō determinavit adhuc de loco fīm vīratē ideo loq̄ h̄ de loco fīm opinionez alioz ponen tū locū esse spaciū cū spaciū sit diuisibile fīm tres dimensiones locus esset diuisibilis sīl̄ fīm eos. et sic p̄tes loci eēnt vībīcūq̄ cū p̄tib̄ corporis per p̄ns p̄tes loci copulant̄ ad supfīciē intrinse cam corporis locati. loq̄ndo m̄ de loco fīm vīratē fīm q̄ locus est vīlīm corporis p̄tinens locatū. sic p̄tes loci copulant̄ ad linea exītem i su perfīcie corporis locant̄. et non ad supfīciē itrin seca corporoz locatoz vel locati corporis. Scien dū est h̄ q̄ cū dicim̄ p̄tes q̄tūtatis p̄tinue copulan̄ ad terminū cōeoz. non d̄z terminus cōis in telligi illud qd̄ est p̄dicabile de plurib̄. s̄ illud qd̄ est finis duoz vel p̄ncipiuz vnius et finis alterius. vbi grā. punctus q̄ est in medio linee est terminus cōis vīrīq̄ medietat̄ linee. q̄a est finis vīrīs q̄ vel p̄ncipiū vīrīs q̄ vel finis vnius et p̄ncipiū alterius. Sil̄ instans p̄ns est fīm̄ cōis tpi p̄terito et tpi futuro. quia est finis tpi preteriti et p̄ncipium temporis futuri. Ampli⁹ aut̄ alia qd̄ exstant ex p̄ticul̄ que in eis sunt positionē ad se inuicē h̄ntib⁹. Alia qdem ex non h̄ntib⁹. vt linee qdem p̄ticule positionē ad se inuicē h̄nt. Singulū nāq̄ eoꝝ situm ē. alicubi et hēs vñ sumas et assignes vñqđq̄ vbi situm est in plano et ad quā p̄ticulā p̄ticule cūcte copulent̄. Sil̄ aut̄ et p̄ticule plani positionē habent quādā. sil̄ nāq̄ oñdef vbi vñ qđq̄ eoꝝ iacet. et q̄ copulant̄ ad se inuicē. s̄ et soliditatis quoq̄ sil̄ et loci. Hec est 1⁹ p̄ticula sc̄e p̄tis p̄me p̄ticule in qua p̄hs exegitur determinādo de mēbris sc̄e dimisionis q̄tūtatis que est in q̄tūtate p̄stante ex partib⁹ h̄ntib⁹ positionē. et in q̄tūtate p̄stante ex partib⁹ non h̄ntib⁹ positionē ad se inuicē. et p̄mo de terminat de p̄mo mēbro. 2⁹ de 2⁹ ibi. In nūero aut̄. P̄mo p̄bat q̄ linea superficies corpus et locus s̄t quātūtates cōstantes ex partib⁹ h̄ntib⁹ positionē adiuicē. et hec est p̄clo. 22. huius libri que p̄bat sic. ille quātūtates que p̄stant ex partibus h̄ntibus sitū p̄tinuationē et permanentiam sunt quātūtates p̄stantes ex partib⁹ h̄ntib⁹ positionē adiuicē. s̄ linea superficies corp⁹ et loc⁹ sunt quātūtates que p̄stant ex partib⁹ h̄ntib⁹ sitū p̄tinuationē et permanentiā. q̄ linea superficies corp⁹ et loc⁹ sunt quātūtates p̄stantes ex partib⁹ h̄ntib⁹ positionē ad se inuicē. maiorez h̄ rōnis supponit p̄hs manifestā et declarat minorez de claratiōe exēplari sic. p̄ticule enī linee situate s̄t alicubi. q̄ cōtingit assignare de q̄libet p̄te linea

vbi est situate. et eodē mō ē de p̄ticulis supfīciei corporis et loci q̄ sint alicubi situate et cōtingit assignare vbi sint situate. Sil̄ p̄ticule supfīciei linee corporoz et loci h̄nt permanentiā adiuicez ut manifestū est tē. Intelligendū ē q̄ positio ac cipit tripl̄ h̄ Albertū. Uno mō accipit positio fīm q̄ referi ad illud cuius ē positio. et sic ē i p̄di camēto retonis. Alio mō accipit p̄ ordinatiōe partiū in toto absolute. et sic est dīa quantitas. et sic loq̄ hic p̄hs de positione. 3⁹ mō accipitur vt est ordinatio partiū in toto in p̄paratiōe ad locū. et ita est p̄dicamentū per se distinctum ab alijs. Alterius est sciendū q̄ ad positionē ut est dīa quātūtatis fīm q̄ hic loq̄ regnunt tres cōditiones. s̄. situs partium. ita q̄ p̄tingit assignare vbi partes sint sitae. ita q̄ vna pars sit situata h̄ et alia ibi. Scdā cōditio est permanēta partium. Tertia est p̄tinatio partiuz. et q̄ linea. superficies. corpus. et locus h̄ntillas tres p̄ditiones. iō p̄stat ex p̄tib⁹ h̄ntib⁹ positionem ad se inuicem. In numero aut̄ nō poterit q̄s q̄ p̄spī cere quēadmodum p̄ticule eius positionē aliquā hēant ad se inuicē. vt sint sitae. alicubi aut̄ aliq̄ p̄ticule ad se inuicē p̄nectāt̄. s̄ neq̄ ea que tpi sūt. nihil enī p̄manēt p̄ticule tpi. Quod aut̄ non est p̄manēs quo positionem aliquā hēbit̄ s̄ magis ordinē quēdā p̄ticularē dices h̄ie. vt aliō qd̄ p̄us sit tpe. aliud vō posterius. Sed et de numero sil̄. eo q̄ p̄us numeret vñ q̄ duo. et duo q̄ tres. et ita ordinem quēdam h̄abebūt. positionē aut̄ non multum p̄cipies. sed et ořo sil̄. nihil enī p̄manēt p̄ticule eius. s̄ qđ dēm est nō p̄t ampli⁹ sumi. Quapropter non erit positio p̄ticulaz eius siqdē nihil p̄manēt. Alia itaq̄ p̄stat ex p̄ticulis q̄ i eis sūt positionē ad se inuicē h̄ntib⁹. Alia at̄ ex n̄ h̄ntib⁹ positionē. Also que q̄tūtates p̄stat ex p̄tib⁹ h̄ntib⁹ positionē ad se inuicē oñdit p̄hs q̄ sunt quātūtates q̄ p̄stant ex partib⁹ non h̄ntib⁹ positionē ad se inuicē. et p̄bat q̄ numerus tps et oratio sunt quātūtates q̄ p̄stant ex partib⁹ non h̄ntib⁹ positionē ad se inuicē. et hec est p̄clo. 23. huius libri q̄ p̄batur sic. Ille quātūtates q̄ p̄stant ex partib⁹ h̄ntibus sitū aut permanentiā aut cōtinuationē sunt quātūtates constantes ex partibus non habētibus positionem ad se inuicē. sed numerus tps et oratio sunt huiusmodi. quia vñqđq̄ eoꝝ aut̄ est ex partib⁹ non h̄ntibus p̄tinuationē aut̄

permanētiā aut sitū. ḡ r̄. maior p̄. et minor de
clarat et primo de numero. nā p̄tes numeri non
h̄nt sitū. non enī ē vna vnitā in numero magis
p̄ma q̄z alia. immo quelibet vnitā indifferenter
pot est p̄ma vnitā vel ultima s̄m q̄ possimū nu
merare a quacūqz vnitate indifferenter. Silt
p̄tes numeri non h̄nt continuationē adinuicem.
q̄uis enī diuersi numeri h̄ent ordines adinui
cem vt binarius p̄or est q̄z trinarius. tñ p̄tes nu
meri nō h̄nt sitū. vt d̄cīm ē. Un̄ p̄tes numeri nō
h̄nt positionē ppter hec duo v̄z. q̄ non h̄nt sitū
et q̄ non h̄nt continuationē adinuicem. Silt t̄ps cō
stat ex p̄tib⁹ non h̄ntibus positionē ad se inuicē
q̄ p̄tes t̄pis non p̄manent. et iō q̄uis p̄tes ip̄s⁹
possint h̄re ordinē. tñ non h̄nt positionē. silt est
de oīone. p̄tes enī oīonis non p̄manent. postqz
enī oīo vel pars oīonia ē. plāta non pot iteruz
sumi. ideo p̄tes oīonis non h̄nt suppositionem
ad se inuicē. silt p̄tes oīonis non h̄nt continuationē
ad se inuicē. ppter defectū istoz duoz. s. p̄
manentie et continuationis p̄tes oīonis non h̄nt
positionem in partibus suis.

Proprie autē quātitates he sūt sole
quas diximus. alia v̄o om̄ia secūdū
acc̄ns sunt. Ad hoc autē aspicientes
et alias dicimus quātitates. vt multū
dicit album. eo q̄ superficies multa
sit. et actio longa. eo q̄ t̄ps longuz sit
et multuz et motus multus. Neqz enī
horum singulū p̄ se quātitas dicitur
vt si quis assignet quāta sit actio dis
finiet annuā vel diurnā. v̄l sic aliquo
modo assignās et album quātum sit
assignās superficie diffiniet. Quāta
enī superficies fuerit tantū album
dices esse. Quare sole proprie et secū
dum se ipse quātitates esse dicuntur
que dicte sunt. aliorū v̄o nihil per se
sed si forte dicunt per accidens.

Hec est tertia p̄tcula p̄me p̄tis in qua p̄bs def
minat de quātitatib⁹ sive de quātitate p̄ acc̄ns
et pbat p̄sonem istā. et est. 24. huīus libri q̄ est
ista. Oia quāta alia a quātitatib⁹ p̄dicta se q̄zta
p̄ acc̄ns. hec p̄clō pbat sic. oia que solū dicuntur
quāta p̄ p̄ationem et hitudinē ad quātitates p̄
dictas. s. linea superficiem r̄. sunt quāta per acci
dens. sed oia quāta alia a quātitatib⁹ p̄dicta di
cuntur quāta p̄ p̄ationem et hitudinē ad quātitati
es p̄dictas. ḡ r̄. maior p̄. q̄ q̄d̄ iest alicui so
lum p̄ p̄ationem ad aliud vel ad alia. etiaz iest
ei p̄ illud aliud et non p̄ se. et minor declarat in
ductiue. nā albū est q̄dām quātū aliud a quā
titate p̄dicta. et non dicit multū nisi q̄r̄ sup̄ficies

in qua est. est multa. Silt actio non d̄ longa
nisi q̄r̄ t̄ps mensurās actionē ē longū. silt mo
tū d̄ longū. et eodē mō ē de oīb⁹ quātitatib⁹ alijs
a quātitatib⁹ p̄dictis. ḡ he sole que p̄dicta se. sunt
quātitates p̄ se. et si aliquae alia p̄ dicunt quātitati
es b̄ solū ē p̄ acc̄ns et non p̄ se. **C**Sciendū q̄
p̄bs b̄ p̄ quātitates intelligit quāta. albū enim
dicit quātum et actio quāta et non d̄ dici quātū
tas. Un̄ cū d̄ q̄ alia a quātitatib⁹ p̄dictis dicunt
quāta p̄ acc̄ns. illud nō est v̄x de v̄tute s̄mōis.
sed p̄ quātitates d̄ intelligi quāta. et illud intel
ligit p̄bs. Sciendum q̄ p̄bs dicit. 5. metha. q̄
duob⁹ modis dicit aliqd̄ quātum p̄ acc̄ns. Uno
modo d̄ aliqd̄ quātū p̄ acc̄ns solū ex b̄ q̄ ac
cidens alicuius p̄ se quātu. et sic albedo et nigre
do dicunt quāta p̄ acc̄ns. q̄r̄ albedo non ē quan
ta nisi q̄ ē subiectu in p̄ se quāto. et in superficie
et in corpore. Alio mō d̄ aliqd̄ quātū p̄ acc̄ns.
ita q̄r̄ non p̄mo. nec rōne subiecti in quo est. sed
ex eo q̄ dividit quātitatiue ad divisionē alicui⁹
quātitatis et alicuius p̄ se et p̄mo quāti. et sic t̄ps
et motus dicunt p̄ se quāta p̄ acc̄ns. p̄mo q̄r̄ illa
quoz sunt passiones sunt quedā p̄mo quanta. et
ad divisionē eoz dividit t̄ps et motus. t̄ps enī
dividit ad divisionē mot⁹. et motus ad divisionē
magnitudinis. ideo t̄ps et motus dicunt q̄zta
p̄ acc̄ns b̄ q̄r̄ p̄ acc̄ns opponit ei q̄d̄ ē p̄mo. t̄ps
v̄o p̄ se ē quātitas sed non p̄mo. motus autē nō
d̄ dici quātitas. sed d̄ dici p̄p̄e loq̄ndo quā
tus. **C**irca istud cap̄lū sunt mlt̄ dubia. ḡ
dubitaf circa genus quātitatis. scđo circa sp̄es.
Circa p̄mū dubitat vtrū quātitas sit genus
vnū. et v̄r̄ q̄r̄ non. q̄ nullū genus p̄dicta denota
tive de suis sp̄eb⁹s. vt p̄z in. 4. topi. sed quanti
tas p̄dicta denotatiue de suis sp̄eb⁹s. ḡ r̄. naz
hec ē vera linea est quāta. et hec silt superficies ē
quāta et hec ē p̄dictio denotatiua. ḡ quantitas
non ē genus. et p̄ oīs non est gen⁹ vnū. Item p̄
p̄mū. 10. metha. in qualibet ḡnīe vno est vnum
p̄mū et vnū q̄d̄ ē metruz et mensura oīum aliorū
in illo ḡnīe. sed in ḡnīe quātitas sunt duo p̄ma. i.
punctus et vnitā. q̄r̄ punctus ē p̄mū in p̄tinūs
et vnitā est p̄mū in discretis. ḡ r̄. Itē oī gen⁹
b̄z vnā rōnem p̄mā que equalē p̄petit oīb⁹ con
tentis in illo ḡnīe. sed quātitas non b̄z talē rōz
vnā. ḡ r̄. pbaf minor. q̄r̄ illa rō vel foret rō di
uisibilitas vel rō mensure. non rō mensure. q̄r̄
rō mensure p̄us p̄petit quātitatiue discrete. q̄z con
tinue. vt p̄z p̄ p̄mentato. 10. metaphy. Nec ē
rō diuisibilitas. q̄r̄ illa p̄ p̄us p̄petit quātitatiue
continue q̄z discrete. q̄r̄ numerus causatur ex divi
sione p̄tinui. vt p̄z in 3⁹ phy. et p̄ oīs p̄us p̄petit
p̄tinuo. Itē sp̄es ḡnīis debet ē eoeque. sed spe
cies quātitatis non sunt eoeque. ḡ quātitas nō ē
genus. p̄bo minorē p̄ Boeciu⁹ p̄ arithmetice

sue. quātitas discreta prior est q̄z p̄tinua. Sicē dū q̄ quātitas est genus vñū. q̄ h̄z vñū modū cēndi sē u nā rōnem distinctaz a qualibet alia rōne cuiuslibet p̄dicamēti. t̄rōe ḡnalis quā h̄z rō sp̄petit cuilibz quātitati t̄ nulli alteri determi nate. q̄z us enīz alia a quātitate hēant p̄tes inte grales. vt h̄o et asinus et h̄mōi. t̄n nihil aliud a quātitate de sē hēt p̄tes integrales. sed hēt eas formalr p̄ quātitate. sicut enī omne albū ē albū formalr ab albedine. ita oē quātū est quātū for maliter a quātitate. t̄ sicut est impossibile ponē aliquod albū sine albedine. ita impossibile est ali quod eē quātū sine quātitate. sed idē est quātū prope t̄ hēt p̄tes integrales. iō hēt p̄tes ite grales sp̄petit quātitati p̄mo et cuilibet alteri sp̄petit hēt p̄tes ite grales rōne quātitat̄. Uñ quātitas est quoddā sp̄positū ex mā t̄ forma inherēs sub stantie rōne materie sub rōne cuius substantia extendit t̄ hēt p̄te eē p̄te. vñ substātia non habet p̄te integrālē nec p̄tes integrales. nec p̄te extra partē nisi rōne quātitat̄ formalr. vñ p̄bs. s. me thaphy. dicit q̄ quātū est diuisibile i. partes q̄ insunt quāz quelibet est nata eē vñū t̄ h̄ ali qd. h̄mōi aut̄ p̄tes sūt p̄tes ite grales. q̄m p̄tes cēntiales cuiusmōi sūt mā et forma nō sūt nate esse h̄ aliqd. q̄ non sūt nate existere p̄ se sēpāti a toto. Silr elemēta i. q̄ mirū diuidis nō insunt mixto actu. sed solū virtute. Uñ p̄ illā pticulam Diuisibile in p̄tes q̄ insunt excludunt elementa que nō sūt in mixto actu. t̄ p̄ illā pticulā. Qua rū quelibet est nata eē h̄ aliqd. excludunt p̄tes cēntiales. s. mā t̄ forma. q̄ non sūt nate esse h̄ aliqd. q̄ non sūt nate p̄ se existere. t̄ sic p̄z q̄ p̄ ma rō quātitat̄ est eē diuisibile in p̄tes integrales. T Ad p̄mū in p̄riu3 dicendū q̄ nullū gen̄ p̄dicat̄ denoiatiue de suis sp̄eb̄ p̄pē et stricte loq̄ndo de p̄dicacione denoiatiua. large t̄n vel cōter loq̄ndo nō est incōueniens gen̄ p̄dicari denoiatiue de suis sp̄eb̄. ḡ cū d̄z q̄ h̄ est vera li nea est quāta. dicēdū q̄ illa non est vera accipi endo quātū vt est stricte t̄ p̄pē denoiatiuū q̄z tatis. q̄ sic accipiendo idē est eē quātū t̄ hēt q̄z tatiē tanq̄z vñū accēns. t̄n capiendo quātū p̄ oī eo q̄d h̄z p̄tes integrales. sic h̄ est vera linea est quāta. et non est p̄dicatio denoiatiua nisi large loq̄ndo de denoiatiua p̄dicatiōe. Uñ eē quātū est equocū. q̄ vñō mō est idē q̄d h̄n̄s quātitatē tanq̄z suū accēns. Alio mō idē ē q̄d h̄n̄s p̄tes in tegrales. p̄mō est denoiatiuū p̄pē t̄ nō p̄dicat̄ de sp̄eb̄ quātitat̄. sed oī mō est denoiatiuū large loq̄ndo t̄ p̄dicat̄ de sp̄eb̄s quantitat̄. Uñ cum p̄bs dicit q̄ gen̄ non p̄dicat̄ denoiatiue de sua sp̄. ip̄se intelligit de p̄dicaciōe denoiatiua p̄pē t̄ stricte dicta. t̄ sic est dc̄m̄ suū vñr v̄p̄. q̄ gen̄ nunq̄z est accēns alicui sue sp̄ei. T Ad altā rōez

cum dicitur q̄ in quolibet ḡnē est vnum p̄mū dicendum est q̄ p̄bs sic intelligit q̄ in quolibet ḡnē est vna p̄ma sp̄es pfectissima int̄ oēs sp̄es illius ḡnēs. t̄ sic est in ḡnē quātitat̄ aliqua p̄ma sp̄es pfectissima. Sed forte illi sp̄ei non ē nomē impositū. t̄ cū d̄z q̄ punctus et vnitatis sunt duo prima. dico q̄ non sunt sp̄es de ḡnē quātitatis. q̄ nec punctus nec vnitatis est sp̄es sed illa sunt p̄ncipia sp̄ey. nec est incōueniens q̄ in vno ḡnē sunt plura p̄ncipia p̄ma. vel p̄t dici q̄ vnitatis est p̄ncipiū in ḡnē quātitat̄ q̄d est simplicissimū t̄ punctus nō est p̄mū in ḡnē quātitat̄. q̄ redu cit ad vnitatē. nā punctus vltra vnitatē addit positionē. Nā s̄m p̄bm̄. s. metha. punctus est vnitatis positionē h̄n̄s. T Ad 3^m argumentū cū d̄z q̄ p̄dicamentū quātitat̄ non h̄z vñā rōnem dicendū q̄ sic vt dc̄m̄ est que est p̄ma t̄ p̄pa rō quātitat̄. q̄m p̄ma t̄ p̄pa rō quātitat̄ est de sē hēt p̄tes integrales. T Ad 4^m cū dicit q̄ quāti tas discreta vel p̄tinua p̄n̄ sp̄ari ad gen̄ quāti tatis. t̄ sic neutrū illoꝝ est p̄us alio. vel p̄n̄ sp̄ari ad rōnem mensurādi. t̄ sic quātitas discreta est p̄oꝝ q̄ quātitas p̄tinua. nā rō mensurādi nō attribuit quātitati cōtinue nisi rōne quātitatis discrete. vbi grā. vlnā non mensurat pānuꝝ nec certificat quātitatē pāni. nisi ex h̄ q̄ rotiēs repli cat̄ in pāno. vt bis v̄l ter z̄. Non enī sc̄f p̄ vlnā quātus est pānuꝝ nisi sc̄f quotiēs replicatur i pāno. t̄ ideo vlnē nō sp̄petit rō mēsure nisi rōne quātitat̄ discrete. Et iō dicit p̄mentator. io. me thaphy. q̄ p̄ma rō mēsure rep̄it in quātitate discrete. T Ad formā argumēti cum d̄z q̄ sp̄es ḡnūs debēt eē coeque dicenduz q̄ vez ē re p̄cū ḡnūs. equalr enī fūscipūt p̄dicatōez ḡnūs. t̄ nō oīz q̄ sint coeque respectu cuiuscūz actus vel p̄ petas. T Circa sp̄es quātitat̄ dubitā. Et pri o circa sp̄es quātitat̄ continue. deinde circa sp̄es quātitat̄ discrete. Circa p̄mū vides. q̄ linea t̄ su perficies nō sint quātitates. q̄ oīs quātitas est accēns. sed linea t̄ sup̄ficies non s̄t accēntia. ḡ z̄. probatio minoris. omē accēns h̄z subiectū adeq̄ tuꝝ q̄d h̄z nullā dimensionē exceedit subiectū suū nec excedit ab eo. sed linea t̄ sup̄ficies non h̄st s̄ba adequata. ḡ z̄. probatio assūpti. nā linea h̄z longitudinē sine latitudinē t̄ pfunditate. t̄ sup̄ficies h̄z lōgitudinē t̄ latitudinē sine pfunditate. Si ḡ linea et sup̄ficies h̄rent s̄bectā adeq̄ta eēt aliqd subiectū v̄l s̄ba q̄ hēt longitudinē sine la titudine t̄ pfunditate. t̄ aliqua s̄ba h̄n̄s longitudinē t̄ latitudinē sine pfunditate. q̄d vides incōueniens. Per idē p̄bat. q̄ punctus nō est i rex nā. q̄ nec est s̄ba nec accēns. non est s̄ba. q̄ si ille punctus eēt s̄ba. sic diuisibile eēt substātia icor porea. t̄ p̄n̄s eēt substātia p̄ se q̄d est inconue niens. nec p̄t poni q̄ punctus s̄t accēns. quia e

si sic h̄et subiectū adequatū. et sic i sba eēt bare
sbam indiuisibile oino et illa eēt p se intelligens
vel aia itellectua vel angelus. Si dicaf pcedo
q̄ talia acc̄ntia h̄nt sbecta adequata. et q̄ p̄ po
nere aliquā sbam longā sine latitudine et p̄fūdi
tate. et aliq̄z latā sine p̄funditate. Cōtra si po
natur tal' sbam aut est mā aut forma aut sbam p̄po
sita. nō p̄t dici q̄ sit mā. q̄ ois mā est subiectū
triū dimensionū p̄mētatorē in lib. de sba orb.
nec forma. q̄ extendit forma fm extensionē ma
terie. et p̄ ois forma in mā est. longa lata et
profunda. nec est sba p̄sita ex mā et forma. q̄
ex quo tā mā q̄z forma h̄z tres dimensiones. sba
p̄sita sīl h̄z tres dimensiones. et sic nec linea
nec sup̄ficies est sba p̄sita. Itē si in sba corpo
rea eēt talis sba h̄ns longitudinē sine latitudine
et aliqua sba h̄ns latitudinē sine p̄funditate. ille
sbe eēt termini substātie corporee. et ita sba cor
pore a h̄et p se terminū intrinsecuq̄z absq̄z omni
quātitatē. et p̄ ois nō oī ponere q̄ quātitas eēt
res alia a sba corporea terminas ipsaz cū sba
corporea p se terminē p̄ p̄p̄ij ḡn̄s. s. p sub
stantiā h̄nt latitudinē sine p̄funditate. C Dein
dubitaf circa corp̄ de ḡne quātitatē v̄t oī ip̄m
ponere. q̄ videt q̄ non oī ponere tale corporei
tate eēt rē aliaz a suba corporea. q̄ suba corporea
de se est quāta sine oī re alia sibi addita. q̄ sup̄
fluū est ponere alia rē p̄ quā suba corporea est
quāta. p̄z p̄n̄a. q̄ si corp̄ posset eēt albuz sine oī
alia re addita sup̄flue ponere albedo. vt res di
stincta ab illo p̄ quā corp̄ dicere albū. q̄ geodez
mō si suba posset eēt quāta sine qualibet alia re
sup̄fluū eēt ponere rē alia a suba p̄ quā substā
tia dicai quāta. et sic p̄z p̄n̄a. et aīs pbaf. illōs q̄d
fm se h̄z p̄tem ex p̄tem oī alio circūscripto est p
se quātū. sed substātia est hmōi vt h̄o vel asin̄.
Mā si circūscripta ab hoie ois res alia ab hoie
adhuc substātia hois h̄z p̄te ex p̄te. Sed si dica
tur q̄ circūscripta oī alia re quātitas substātia
non h̄et p̄te ex p̄te. q̄ fm ponentes quātitatem
rē alia a substātia quātitas est acc̄ns. et p̄ ois p̄
supponit substātia tanq̄z subiectū suū. q̄ geodez
mō p̄tes quātitas p̄supponit p̄tes substātia. q̄
substātia ex se h̄z p̄tes et nō p̄ quātitatē. Et si di
caf q̄ est ip̄ossibile substātiaz corporeā eēt sine
quātitate. et ita nō p̄t quātitas realr circūscri
bi a substātia corporea. Cōtra. quātitas mā
gis dependet a substātia q̄z substātia ab acc̄nte
sed deus p̄t facere quātitatez corporeā eēt sīn
substātia corporea. vt i sac̄t altaris. ybi post
p̄secrationē remanet quātitas panis sūn substā
tia panis. q̄ multofortius deus p̄t facē substā
tia panis vel hois sine quātitate. Itē intellect
p̄t intelligere substātiam panis vel hois sine
quātitate. q̄ substātia p̄cedit om̄e acc̄ns diffini
tione cognitiōe et tpe. vt p̄z ex. 7. metha'. sed in

tellectus non p̄t intelligere hoiem sine p̄tib.
q̄ h̄o non p̄t intelligi sine carnib̄ et ossib̄ fm
p̄tib. q̄ h̄z p̄tes circūscripta quātitate. q̄ circum
scripta quātitate fm intellectū h̄z p̄tes fm itel
lectū. q̄ p̄ eandē rōnem p̄t h̄z p̄tes in re circū
scripta quātitate fm rez. C Ulterius circa tps
dubitaf. q̄ nō videt q̄ tps sit quātitas. qm nul
la quātitas p̄ponit ex nō entib̄. sed tps p̄ponit
ex non entib̄. q̄ tē. minor. pbaf sic. q̄ p̄s p̄po
nit ex tpe p̄terito et ex tpe futuro. quoꝝ vtrūq̄ eēt
non ens. Et si dicaf q̄ quātitas successiva cūnus
modi est tps bene p̄ponit ex non entib̄ copulas
adiuicē p̄ instās p̄ns. Cōtra. illōs q̄d eēt nō ens
non p̄t alteri cōtinuari. sed tā tps p̄teritū q̄z fu
turū eēt non ens. q̄ tps p̄teritū et tps futurū non
p̄t adiuicē cōtinuari. Ulterius dubitat circa
locū. q̄ non videt q̄ locus et sup̄ficies sint sp̄es
dīverse quātitatē. q̄ ois quātitas h̄ns tñ duas
dīisiones est sup̄ficies. sed loc̄ eēt hmōi. quia
si loc̄ h̄et tres dimensiones. tñc dimensiones
loci penetrarēt dīimensiones corporis locati. q̄d
est incōueniens. q̄ loc̄ est sup̄ficies. et p̄ ois nō
est sp̄es dīistica a sup̄ficie. C Itē circa q̄z titatē
discretā vt circa numerz dubitat. q̄ nō videt q̄
numerz sit quātitas. q̄ om̄e acc̄ns h̄z vnu sub
iectū. sed numerz nō h̄z vnu subiectū. q̄ nō est
acc̄ns neq̄z quantitas. pbatio minoris. accipia
m̄eni vnu numerz ternariū triū lapiduz. et q̄o
vnu iste numerz est fm se totū in quolibet illorū
aut vna p̄s eius est in vno et alia p̄s eius in alio
Mā eēt dare p̄mū. q̄ si sic idē acc̄ns numero fm
se totū eēt i dīiversis subiectis. et sīl eēt h̄z trome
q̄d eēt incōueniens. Si dei sc̄z tūc sic. cū substā
tia illaz ptium. puta tres lapides nō faciūt per
se vnum. ita nec acc̄ntia ext̄ntia in eis subiectū
faciūt aliqd p se vnu. sed sic est i p̄posito. q̄ i
p̄tes illius ternarij sunt multa media cū quibus
non faciūt p se vnu. q̄ ille p̄tes ternarij nō faci
unt p se vnu. et p̄ ois non est aliqd p se vnu. et
quo se q̄z p̄ ternarius nō eēt quātitas. C Circa
solutionē stor dubioꝝ p̄ accipienda est suffici
entia ipsarū sp̄erū quātitatē q̄ ponunt a pho.
Et p̄t sic accipi. de rōne quātitas eēt mēsurare
quātū. vt p̄z. io. metha. sed om̄e quātū aut eēt
tīnū aut discretū. q̄ ois quātitas est mēsura cō
tinuorū vel discretorū. si est mēsura tīnū. aut
est mēsura p̄manentū. aut successivoꝝ. si p̄
manentū. aut est mēsura intrinseca aut ext̄n
seca. si sit mēsura intrinseca. aut mēsura fm
vnā dimensionē tñ. et sic est linea. aut fm duas
et sic est sup̄ficies. aut h̄z tres. et sic est corp̄. et nō
sunt plures dimensiones fm p̄m in p̄ de celo
et mundo. et sic non sunt plures mēsurae ext̄n
seca. Si aut sit mēsura extrinseca. aut est
mēsura p̄manentē et sic est locus. aut eēt mēsura
successiva. et sic est tps. Si vno sit mēsura disce

top aut est mensura discretorum permanentium. aut
 successuum. si sit permanentium. sic est numerus. si sit
 ni negat puncta et lineas et superficies proprie-
 ties superiorum factas. Unde dicuntur quod nihil est simplus in
 divisible in istis inferioribus nisi aia intellectua.
 Cetera quos potest pbari quod in istis inferioribus est
 aliqd huius longitudinē et latitudinē carens profun-
 ditate. et aliqd huius longitudinē sine latitudine.
 et aliqd simplus in divisiblem ob divisione carens.
 Ad que probanda supponit quod omnes corpora sunt finita et
 determinata. quod per hoc est. 3. phys. ubi probatur quod nullus
 corpus est finitus. Alterius supponit quod omnes termini
 natū huius aliquem ultimum terminum ultra quem nihil
 est eius. et supponit quod omnes termini ultimi sunt in di-
 visibilis in divisibilitate opposita divisibilitati
 rei terminatae per illius ultimum terminum. et istud p. 3.
 quod si est tali divisibilitate divisiblem quale est ipsum
 terminum divisible. ille terminus habet ulteriorē
 terminū. et per hunc non est ultimus. Ex his arguo-
 sic. profunditas corporis est terminata. quod huius ultimi-
 tum terminum. et quero de illo per quod sit divisiblem
 profunditatē vel non. si deinde quod sic. cum non sit posse
 dare in infinitū huius finē et terminū profunditatis.
 et per hunc ille terminus datus non sicut ultimus terminus.
 si autem ille terminus ultimus sit divisiblem per
 profunditatē huius propositum quod ille terminus profunditas
 huius longitudinē et latitudinē. et per hunc est iuenire
 in corporibus aliquod quod huius latitudinē sine profundi-
 tate. Adhuc illa latitudo vel superficies huius ter-
 minū ultimum cum sit finita. et tunc quero an ille ter-
 minus ultimus sit divisiblem latitudinē vel non. si
 sic. quod huius ulteriorē terminū illius latitudi-
 nis. et per hunc ille terminus quod ponitur ultimus non est
 ultimus cum huius ulteriorē terminū sit latitudinis.
 Si autem ultimus terminus sit latitudinis sit in divisible-
 bilis per longitudinē huius propositum quod in corporibus est
 aliqd terminus huius longitudinē sine latitudine.
 quod manifestum est quod terminus latitudinis huius longitu-
 dinē. ita est aliqua dimensio huius longitudinē sine
 latitudine et profunditate et illa est linea. Adhuc licet
 est divisiblem per longitudinē. et est finita. quod huius ul-
 timū terminū sit latitudinis. tunc quod aut ille ter-
 minus ultimus sit divisiblem per longitudinē vel non
 si sic. quod huius ulteriorē terminū quo eminat. et per
 hunc quod nunc ponitur ultimus terminus longitudinis
 huius terminū ulteriorē. et sic non est ultimus. si autem
 sit divisiblem per longitudinē sic huius propositum. quod
 in corporibus est aliqd divisiblem per longitudinē.
 et illud est pūctus quod est simplus divisiblem per
 profunditatem et illud per latitudinem. et illud est
 linea. probatur est etiam quod in corporibus est aliqd

in divisiblem longitudinē et illud est simplus id
 divisiblem. et illud est pūctus. Huic ratione forte diceret
 aliquid quod libet pars corporis ultra quam nihil est
 ipsius est finitus ultimus corporis. et ita negaret
 illud suppositum. sed quod ultimus finitus profunditas
 caret profunditate. et cederet etiam ulterius quod non
 est aliqua pars corporis ultra quam huius est
 ulteriorē terminus. sed ultimā partē eius ultra quam
 non est aliqd eius. Sed hoc si illud est vero tunc mobi-
 le motu super longitudinē semper id quod mo-
 uet est in ultimo finito magnitudinis. quod semper dum
 mouet est in aliquo parte magnitudinis ultra quam
 nihil est de tota magnitudine. et ita si aliquis inci-
 piet moueri versus romam. statim cum mouere est
 in ultimo illius longe vie quod pretendit ab hinc ad ro-
 manum quod videlicet absurdum. Ita accipio ultimum per
 ipsum ubi log. 5. et 6. phys. de ultimo. quod quidem ult-
 imū per se totū est ultimum. et non per se aliquā eius
 partē. Unde sicut ipsum uno modo dicitur per
 distinguitur hoc secundam partem. quod dicitur illud ipsum moueri quod
 mouet per se et qualibet sui partē. et non per se aliquā
 partē sui sic. et per se aliam non. Ita ultimum accipit per
 quod distinguitur hoc secundam partem. ita quod ille finitus
 est ultimus terminus quod per se totū est ultimus
 et non per se partem. Ex his arguo sic. nihil huius pro-
 funditatem est ultimus terminus profunditatis
 accipiendo ultimum per se put distinguitur hoc secundam
 partem. quod omne huius profunditatem habet aliquā
 partem ultra quam aliqd illius profunditas pretendit
 et illa pars non est ultima nec ultimus terminus cum
 aliqd ipsius eminat sit ultra illius finitus. quod si sit
 aliquis finitus ultimus profunditas loquendo deulti-
 mo ut dictum est. oportet quod ille ultimus finitus
 sit divisiblem per profunditatem. et sic patet quod nulla
 pars corporis potest dici ultimus finitus corpo-
 ris. Huic forte dicitur quod non est dare ultimus finitus
 corporis sic accipiendo ultimum ut distinguitur hoc
 secundam partem. Cetera per probatum. 4. phys. locus est
 ultimus corporis continens immobilem ipsum. Et co-
 mentator glosat dicens. quod per hunc intelligit sic quod lo-
 cus in ipsum ultimum corporis continens immobile. quia
 non est per se mobile. Unde per ipsum intelligit ipsum
 per se distinguitur hoc aliquā partem. et per
 ultimum intelligit ultimum quod est ultimum per
 qualibet eius partem. et hoc patet per commentatorem
 dicentem ibi quod per hunc intelligit per ipsum adeq-
 tum. Unde locus est ultimum per se qualibet eius
 partem corporis continens adequtum mobili hoc
 est non excedens mobile nec excessum ab eo. Si
 tamen locus esset divisiblem per latitudinem
 erederetur locatum et non adequaretur ei. ipsius
 et corporis continens est dare ultimum finitus car-
 tem profunditatem qui quidem finitus est ultimus
 per latitudinem et non per se aliquā partem sic. et per se aliquā
 partem non. Confirmatur quod per hunc dicatur quod locus per se
 est equevis locato. quod per se aliquā dimensionē vel per se ali-

q̄s dimensiones est locus eql̄ locato. sed locus non est equal locato fm pfunditatē. q̄ si locus h̄et pfunditatē pfunditas loci excederet pfunditatē locati. ḡ cū loc⁹ sit equal locato fm aliq̄ dimensionē vel fm aliq̄ dimensionē et nō sit eql̄ sibi fm pfunditatē oportebit ponere aliquā dimensionē carentē pfunditate. et ita oꝝ ponē in corpore latitudinē sū pfunditate et longitudinē sine latitudine et pfunditate. vt antiquus solet poni. Ad pncipalē p̄clonez arguit ⁊ pbaf q̄ in corporib⁹ sit aliqd indiuisibile simplr. q̄ sp̄a mota v̄l stans sup̄ planū tāgit planū fm aliqd ita q̄ in corpore sperico est aliqd fm qd tāgi et applicat̄ plano. et etiā in plano ē aliqd quo plānū tāgit a corpore sperico. sed corp⁹ spericū nō tangit fm aliqd diuisibile i eo corpus planum nec corp⁹ planū tāgit fm aliqd diuisibile a corpore sperico. ḡ i corpore sperico ē aliqd simplr indiuisibile quo tangit planū. et etiā in plano est aliqd simplr idiuisibile quo tāgit a corpore sperico. et eodē mō arguit pbando q̄ in corporib⁹ est aliqua dimensio h̄is latitudinē sine pfunditate. Nā ponam⁹ q̄ corp⁹ planū tāgit aliqd corpus ita q̄ vñū sit suppositū alteri. et sit vñū isto rū corpor̄. a. ⁊ alind. b. tūc. a. tāgit. b. fm aliqd eius p̄. et nō fm aliquā p̄t̄ eius. q̄ nullā ps isti us. a. p̄ tāgit aliq̄ p̄t̄ ipsius. b. q̄ tāgētia se p̄ tangunt se fm se tota. et q̄ totū tangit totuz. sed p̄tes diuersor̄ corpor̄ nō p̄nt se sic tāgere. q̄ sic duo corpora ēent in eodē loco p̄mo fm p̄tes corpor̄ qd p̄mo se tangunt qd ē impossibile. ḡ oꝝ q̄ a. tāgit. b. fm aliqd eius p̄mo qd nō ē p̄ qd et̄ nec h̄is pfunditatē. q̄ due pfunditates non p̄nt ēē sīl̄ adequate. sed illa q̄ se tāgunt p̄mo sīl̄ sīl̄ adequate. ḡ in istis corporib⁹ puta in. a. ⁊ in. b. sunt aliquā dimensiones longe et late nō h̄ntes pfunditatē qd est p̄positū. Istis forte rōnib⁹ dicere q̄ corp⁹ tāgit corpus fm se totū. et nō se eundū aliqd eius. Cōtra. illa q̄ tāgunt se fm se tota sunt sīl̄ in eodē loco adequate. fm Alict. 3. sine sufficienie. si ḡ duo corpora tāgerent se fm se tota. se q̄ ḡ duo corpora ēent sīl̄ i eodē loco adequate qd est impossibile. Hoc cōfirmat. q̄ si duo corpora tāgunt se. aut ḡ totū tāgit totū fm se totū. aut aliqua ps vnius fm se totā tāgit aliquā p̄t̄ alterius. aut aliq̄ termin⁹ vnius tāgit aliquā termin⁹ alterius fm se totū. nō est dare p̄mū. q̄ si totū h̄is se totū tangit totū. se q̄ totū ē sīl̄ adequate cū toto. et ita duo corpora ēent sīl̄ i eodē loco adequate qd ē impossibile. Si aut̄ ps tangit p̄t̄ fm se totā. oꝝ q̄ ille p̄tes sint h̄is se totas sīl̄ in eodē loco adequate. q̄ ille p̄tes corporis sunt corpora. sed h̄is est impossibile. ḡ relinq tur q̄ cū aliqua duo corpora tāgunt se q̄ aliq̄ termin⁹ vnius fm se totū tāgit aliquā termin⁹ alterius fm se totū. sed illa q̄ tangit fm se tota

non p̄nt esse diuisibilia fm pfunditatē. ḡ in co porib⁹ sunt aliqua diuisibilia fm latitudinē et longitudinē q̄ sunt indiuisibilia fm pfunditatē. Itē p̄hs. 5. phy. dicit q̄ illa sunt sīl̄ q̄ sunt i eodē loco p̄mo. et in eodē loco adequate. ⁊ dicit ibi q̄ illa tāgunt se quorū ultima sunt sīl̄. et p̄ p̄ns seq̄ q̄ eoz ultima sunt in eodē loco adequate. sed ip̄ossible ē duo corpora ēē sīl̄ in eodē loco adequate. ḡ ultima aliquorū se tangentia nō se corpora nec h̄ntia pfunditatē. et p̄ p̄ns in corporib⁹ sunt aliquā dimensiones carentes pfunditate et p̄ p̄ns est ponē longitudinē sine pfunditate et longitudinē sine latitudine et pfunditate et aliqd oio indiuisibile qd cedo. Dico ḡ q̄ corpus de ḡne quātitatē est ipsa pfunditas vel h̄is pfundi tate. et ultim⁹ termin⁹ corporis q̄ est superficies h̄is longitudinē et latitudinē carens pfunditate. et linea q̄ est ultim⁹ termin⁹ superficie h̄is longitudinē sine latitudine et pfunditate. et punctus q̄ est ultim⁹ linea est idiuisibilis simplr. Ulterius est sciendū q̄ superficies ē ultimus terminus corporis et nō est ps corporis. nā superficies ē indiuisibilis fm pfunditatē. sed indiuisibile additū diui sibili ex ea p̄t̄ q̄ est indiuisibile nō facit manus. et iō corpus qd est pfundū nō p̄t̄ p̄poni ex superficiebus. q̄ si due superficies applicarent adiun cez. ita q̄ vna supponat alteri nō p̄stitut̄ aliqd profundū. Et pp̄ eandē cām linea est finitus superficie. ita q̄ non est eius ps. q̄ linea est indi uiisibilis fm latitudinē. et linea addita linea fm la titudinē nullo mō facit maius. et q̄ punctus est oio indiuisibilis. iō punctus additus puncto nul lo mō facit maius. iō punctus sic est terminus linee q̄ nullo mō est ps linea. Si dicat q̄ p̄t̄ vides facē maius. q̄ tria puncta sunt plura q̄ duo. dicendū q̄ tria faciūt̄ plus et nō faciūt̄ maius. vñ tria puncta sunt plura q̄ duo. sed non sunt maiora pp̄. q̄ maius et min⁹ sunt in pluris et pluris et pauca sunt in discrez. sicut magnū et parvū sunt de ḡne quātitatē plurim. et multis et paucis sunt de ḡne quātitatē discrete. et pp̄ter rōnes alias ē intelligendū q̄ termin⁹ quātitatis est in eodē subiectu in quo ē quātitas cui⁹ est termin⁹ et nō h̄is aliud subiectū q̄ subiectum finitum p̄ ip̄m. et iō nec superficies nec linea nec punct⁹ h̄nt aliqd subiectū adequate eis. Unde q̄uis in corporib⁹ sunt aliqd p̄rietates late sīl̄ pfunditate. et aliqua longa sine latitudine et pfunditate. m̄ in suba corporea. nec etiā in rey nā est aliqua suba lata nō profunda. nec aliqd suba lo ga nō lata. Et pp̄ b̄ p̄z rōnū ad rōnes probantes q̄ superficies linea et punct⁹ nō sīt accītia pp̄ b̄ q̄ nō h̄nt subiecta adequate. p̄z eni q̄ n̄ se q̄ sīt accītia. ḡ h̄nt subiecta adequate. ⁊ id rōnes de corpore cū dī q̄ suba corporea de se est q̄zta absq̄ oī q̄zitate sibi addita. Illō est negandū.

nam substantia corporea non est de se quanta sed p̄ quantitatez. sed cū dicit q̄ sba corporea oī alio circūscripto bz ptem ex pte. Dicendū q̄ si a sba corporea circūscripta ēset ois quantitas nō h̄et ptez ex ptez. q̄ per solam quantitatē bz sba ptem ex partem. Et cum dicit q̄ si quantitas sit actus oī q̄ p̄supponat sba. t̄ q̄ ptes quantitatis supponat ptes sbe. cōcedo q̄ ptes sbe pre supponunt a p̄tib' quantitatag in eēndo. sed nō in eēndo quāte. vñ q̄uis sba quātu ad existere sit p̄ior oī accēte in quātu ad h̄e ptez ex partem t̄ ad esse quātu quantitas est p̄o sba. cū sba non sit quāta nec h̄eat pte ex parte. nisi p̄ quātitatē. Unde partes quātitas p̄supponūt partes sube quātu ad existere. t̄ sba mālis presupponit quātitatē quātu ad h̄e partē ex parte. et quātu ad esse quātu. Et cū dī q̄ deus p̄t facere sba p̄t p̄nis vel hois sine aliqua quātitate. Dicendū q̄ bz p̄cesso sba hois vel panis h̄et partē vel ptes sed nō partē ex parte. nec occuparet locum nec aliqua pars illius sbe exātis sine quātitate h̄et sitū aut locū. Et si dicat q̄ sba circūscripta om̄i quātitate adhuc ēt quāta. ḡ de se ēt quāta. p̄batio q̄ ēt quāta. q̄ h̄et partes integrales t̄ etiā ēt adhuc q̄dam totū t̄ oē totū est maius sua perte. t̄ oē maius est quātu. ḡ circūscripta oī quātitate adhuc sba panis vel hois ēt q̄ta. Dicendū q̄ sba panis nō ēt quāta circūscripta oī quātitate. nec h̄et partes integrales. i. vñ ēt alia. bz de se h̄et partes integrales tm̄. vñ non sequit bz bz partes integrales. ḡ est quātu. bz oī addere antecedenti sic. bz ptes integrales vñ ēt alia. ḡ est quātu. C Ad dubiu de tépore cū dī q̄ nulla quātitas cōponit ex nō entib'. dicendū q̄ nulla quātitas permanēt p̄ponit ex nō entib'. tm̄ quātitas successiva cuiusmōi ē t̄ps bz p̄ponit ex nō entib'. vñ de rōne successivi est q̄ vna pars sit p̄terita et alia sit futura ad bz vt sit existēt. vbi gr̄a. iste annus cuius pars est p̄ita t̄ alia est futura ē exātis. silt̄ ista septimana est existēt. q̄ eius vna ps est p̄terita et alia ē futura. et silt̄ ista dies t̄c. Et iō bz dicit p̄scianus describēs t̄ps p̄ns est illō cuius ps p̄terit p̄sq̄ futura est. Et cū dī q̄ t̄ps nō est quātitas cōtinua. q̄ eius ptes nō copulans ad aliquē terminū cōem. q̄ qd̄ nō est nō p̄t cū alio cōtinuari. Dicendū q̄ in successiviis bz p̄t nō ens conti nuari cū non ente. q̄ nihil est aliud cōtinuari q̄ bz aliqd̄ idivisibile vltimū qd̄ sit finis p̄teriti t̄ p̄ncipiz futuri. nūc aut̄ instās p̄ns est finis p̄teriti t̄ps t̄ p̄ncipium t̄ps futuri. Et si dicat q̄ nulla ps t̄ps est. ḡ t̄ps nō est. an̄ p̄. q̄ nō sūt ptes t̄ps nisi p̄teriti t̄ futur. t̄ ille nō sunt. Dicendū q̄ hec est falsa nulla ps t̄ps est. quia ista dies est. t̄ ista dies est ps t̄ps. ḡ aliqua ps t̄ps est. Silt̄ septimana est t̄ mensis est et annus est.

Un̄ quelibet ps t̄pis quebz v̄. ī p̄tē p̄teritam t̄ aliam futurā est p̄ns et nulla alia est p̄ns. t̄ per bz illa est falsa. nulle alie sunt ptes t̄pis q̄ p̄te ritū t̄ futur. nā q̄libet ps t̄pis p̄ntis bz l̄imitas ptes p̄ntes. q̄ l̄imitas ptes p̄positas ex p̄terito t̄ futuro. C Ad alia difficultatez de loco loquēdo fm̄ veritatē ois loc⁹ est superficies fm̄ q̄ ph̄s loqtur de loco. q̄ locus est vltimū corporis cōtinens. bz est loc⁹ est vltima superficies corporis cōtinens imediata corpori locato ip̄m circūscriptis. Un̄ ois loc⁹ est superficies. sed nō ois superficies est loc⁹. q̄r nō ois superficies est vltimuz corporis cōtinens sed describēs corpus. Un̄ p̄cedo q̄ loq̄ndo de loco vt ph̄s logi. 4. phy. sic locus t̄ superficies nō sunt distincte sp̄es. bz ph̄s logi bz fm̄ opinionē alioz ponentū locū esse spaciū t̄ sic si loc⁹ ēt spaciū tunc loc⁹ ēt sp̄es distincta a superficie. C Ad alia difficultatē de numero dico q̄ numerus est quātitas dicreta et accēns t̄ h̄et esse subiective in reb⁹ numerat⁹. C Ad c⁹ euidentiā est sciendū q̄ numerus accipit tripl̄r. Est eni qdam numerus numerat⁹ t̄ ille non est aliud q̄ res numerate. et qdam est numer⁹ numerans. t̄ ille nō est aliud q̄ ip̄a aia. t̄ qdam ē numer⁹ quo numeram⁹. t̄ ille accipit dupl̄r. Uno mō vt est transcendēs. et sic reperit in oib⁹ reb⁹ de qb⁹ yerū est dicere q̄ sunt multa. vt duo vel tria. et sic reperit tam in reb⁹ se patis a mā q̄ in reb⁹ mālibus. et numerus isto mō acceptus est idē qd̄ multitudō finita. t̄ p̄stituit p̄ vnu trāscendens. Alio mō accipitur numerus quo numeratus de ḡne quātitatib⁹. t̄ numerus sic acceptus ē idē qd̄ mltitudō cōtinuoz actu abinuicē distinc̄toz. Un̄ numerus partiuz cōtinui non est numerus de ḡne quātitatib⁹. sed solū in potentia. Et iō bene dixit ph̄s 3° phy. q̄ numerus causat ex diuisione cōtinui. q̄ ex diuisione cōtinui partes sūt abinuicē diuise t̄ sepatē. t̄ numerus isto mō acceptus est idē qd̄ multitudō cōtinuoz actu ab inuicē diuisoz. t̄ numerus de ḡne quātitatib⁹ t̄ p̄ponit ex vnitatibus ipsoz cōtinuoz abinuicem t̄ est subiective in ipsis cōtinuis diuisis. t̄ huius numeri est p̄ncipiū vnu de ḡne quātitatib⁹ qd̄ dī p̄ncipiū numeri. Tunc ad rōnes qn̄ dicit q̄ oē accēns vnu numero h̄et subiectū vnu numero. dico q̄ bz nō est vez. vñ p̄mentator 3° phy. dicit q̄ bz est p̄pūm numero ēē in pluribus subiectis rōne suaz partiū. s. q̄ vna pars eius est in uno subiecto. t̄ alia pars eius est ī alio subiecto. Et isto mō accēns vnu numero p̄t esse in diversis subiectis. Sciendū q̄ aliqd̄ esse in diversis subiectis p̄t esse dupl̄r. vno mō q̄ fm̄ se totū siti quolibet illoz subiectorum. et isto mō ē impossibili idē accēns numero esse sit in diversis subiectis. Alio mō p̄t intelligi idē accēns numero esse in pluribus subiectis rōne suarum pariū. s. q̄ vna

pars eius est in uno subiecto. alia pars in alio.
etiam isto modo dico quod idem accidens numero potest esse
similis in diversis subiectis. scilicet in suas partes. et
tunc quoniam dicitur quod ex ipsis unitatibus non fieret aliud
per se unum. dico quod sic. quod ex illis unitatibus bene
fit unum per se discretum. sed et subiectis illaz non fiat
aliud per se unum. Unde nihil prohibetur esse maiorem unitatem
in accidens quam in subiecto. Et si dicatur quod ac
cidens capit unitatem a subiecto. dico quod accidens
materialis capit unitatem a subiecto. sed unitates
formalē non capit a subiecto. Unde accidens de se est
formaliter unum. et materialiter est unum per subiectum. Et
ideo non est inconveniens accidens habere maiorem unitatem
formalē quam habere subiectum. Et si queratur de
forma numeri que sit. utrum sit unitas vel discretio
vel aliud aliud. Dico quod numerus est quedam
forma et non habens formam. et ideo nihil est querere
de forma numeri que sit cum numerus sit forma
non habens formam. et cum dicitur quod ex ipsis non sit per se
unum inter que sunt multa media non facientia per se
unum. Istud est negandum. quod ex pluribus partium
rum separatoz actu natū est per se fieri unum. ut
una quantitas discreta. et tamē ex ipsis plurimis se
paratis non est natū fieri per se unum. nec ex me
dīs inter illa ratiō.

Amplius quantitati nihil est contrarium.
Indefinitus autem manifestum est. quoniam nihil
est contrarium. ut bicubito vel tricubito vel superficie.
vel alicui talium nihil est contrarium.

Hec est scđa p̄ principalis huius capiti in qua
probatur determinatio de perpetuis quantitatib⁹. et quoniam
tres particulas. In prima ponit unum perpetuitatem quantitatis.
In secunda ibi. Sed non videt. ponit secundam
proprietatem quantitatis. In terza ibi. Proprietas autem
maxime est. ponit tertiam perpetuitatem quantitatis. prima
particula continet duas particulas. In prima particula
ponit perpetuitatem. In secunda ibi. Nisi quis. solvit instantia.
Primo ergo ponit perpetuitatem primā que est
non habere unum. et narrat in quibus unitatibus est
hec perpetua manifesta. et dicitur quod in quantitatibus
determinatis est manifestum quod in huiusmodi quantitatibus
bus non est aliud unum. ubi gra. bicubito nihil
est unum nec tricubito nihil est unum nec superficie.
nec alicui talium quantitatibus per se est aliud unum.
Nisi multa paucis dicat quis esse con-
traria vel magnum parvo.

Hec est scđa p̄ me particule i qua ponit et solvit
instantias predictas perpetuitatem quantitatibus et duas
ponit instantias. secundam ponit ibi. Primum autem
circa locum. Prima instantia est quod multū et paucū
sunt unia. magnū et parvū sūr. et sunt quantitates
ergo quantitatē est aliud contrarium.
Hoc enim nihil est quantitas. sed magis

ad aliud sunt. Nihil enim per se ipsum
magnū vel parvū dicitur. sed ad aliud
quidē referuntur. Nam mons quidē par-
vus dicitur. milii vero magnū. eo quod hoc
quidē sui generis maius sit. illud vero
sui generis minus. sic ergo ad aliud
est eoz relatio. nam si per se ipsum pū
vel magnū dicaretur. nūquam mons qui-
dem aliquā parvus. milii vero magnū
diceretur. Rursus quidē in vico
plures dicimus esse hoies. in ciuitate
vero paucos. cum sint his multo plu-
res. et in domo quidē multis. in thea-
tro vero paucos cum sint plures. Ceterum
plus vero bicubito vel tricubito et unum
quodque talium quantitatē significat. Ma-
gnū vero vel parvū non significant quan-
titatē sed magis sunt ad aliud. quoniam ad
aliud spectat magnū vel parvū. quare
manifestū est quod hec ad aliud sunt.
Istam instantiam solvit interimendo tamen maiorem
quam minorē. et dicitur quod multū et paucū magnū et
parvū non sunt unia. et ita negatur minor. posito quod
multū et paucū magnū et pū sunt quantitates
ad huc non sunt unia. Unde siue ponantur quantitates
sive non. non sunt unia. et ita negatur maior et minor.
Primo ergo declarat quod multū et paucū magnū et
parvū non sunt quantitates. et hec est propositio. scilicet huic
libri que probatur sic. Illa que sunt ad aliud non sunt
quantitates. multū et paucū magnū et parvū sunt
ad aliud. et non sunt quantitates. maior est mani-
festa. quod quantitas est accidens absolutus et non est ad
aliud. minor declarat. illa que dicuntur solū in
operatione ad alia sunt ad aliud. multū et paucū
magnū et parvū sunt huiusmodi. ergo ratiō probatio assūpta
quod mons dicitur parvus et milii dicitur magnum.
cum tamen mons sit multo maior milio. ergo hec non sic
dicerent ad aliud. scilicet in operatione ad alia eiusdem
genitum. Mons enim dicitur parvus in copatione ad
montem minorē. et milii dicitur magnū in operatione
ad minus eo eiusdem genitum. scilicet in operatione ad milii
minus eo. et sic per se magnū et parvū dicuntur ad
aliud. quoniam si dicerent absolute cum mons sit maior
milio. mons enim dicitur parvus et milii magnū
et ita probatur quod multū et paucū dicuntur ad aliud ita
quod dicuntur talia in operatione ad alia. Nam nos di-
cimus multis hoies esse in domo et paucos in
ciuitate quod non esset nisi multū et paucū dicerent
ad aliud. et in operatione ad alia. Nam si dicerent
absolute cum plures hoies sint in ciuitate quam in
domo vel in vico et pauci in ciuitate. Ex his p̄
quod bicubito tricubitum sint quantitates. tamen ma-

grū et parū multū et paucū nō sunt quātitates sed ad aliqd. qd solū dicunt in respectu ad alia. Amplius siue aliquis ponat has eē quātitates siue non ponat nihil erit eis contrariū. qd enī non pōt sumi per se ipsum sed ad solā alterius refertur relationes quomodo huic aliqd erit contrarium.

Probato qd multū et paucū nō sunt quātitates pbs probat qd siue ponant quātitates siue nō. nō sunt ḥria. et hec est p̄celo. 26. huius libri. s. qd multū et paucū magnū et parū sunt nō sunt ḥria que probat duplī. p̄mo syllogistice. scđo per rōnez ducentē ad ipossible. pbatur p̄mo sic. In illis que sunt ad aliqd non est ḥrietas. sed multuz et paucū magnū et parū sunt ad aliqd. ergo in illis non est ḥrietas. et p̄ p̄ns non sunt contraria.

Amplius aut si erunt magnū et puū cōtraria. cōtinget idem ipsum simul contraria recipere. et ea ipsa sibi inest esse cōtraria. Contingit enī simul idē parū esse et magnū. Est enī aliquid ad hoc quidē parū. ad aliqd vō hoc idem ipsum magnū. Quare idē ipsū parū et magnū et in eodē tpe esse cōtingit. quare simul cōtraria suscipit. Sed nihil est qd videat simul cōtraria posse suscipere ut substātia suscep̄tibilis eē quidē cōtrarioz videtur. sed non suscipit vno eodez tpe. nam nullus sanus simul est et eger. nec albus nec niger simul. nihil est qd aliqd simul contraria suscipiat. et eadez cōtingent sibi ipsi p̄nū. et ipsū sibi erit contrariū. sed ipossible ē ipsum sibi esse cōtrariū. non enī est magnū parū cōtrariū nec multuz exiguo. Quare aut si non relatiōnō hec quilibet dicat. tñ q̄stitas nihil contrariū habet. Deinde pbatur p̄celo per rōnez ducentē ad impossibile. si magnū et parū multū et paucū sunt contraria sequuntur duo impossibilia. p̄mū est qd contraria eēnt simul in eodē. scđo est qd idē erit sibi ipsi ḥriū. utrūqz istoz ē ipossible. et qd utrūqz istoz sequat p̄z. p̄mo qd si illa sunt contraria cōtraria in eodē numero simul. Nā aliqd quantū idē numero est magnū in p̄patione ad aliqd maius eo. et est parū in p̄patōe ad aliqd maius

eo. ergo idem numero simul et semel est magnū et parū. Si ergo magnū et parū sunt contraria sequitur qd ḥria insunt simul eidē numero. et qd h̄ sit ipossible. p̄z. Nā si duo contraria simul inesse possent eidē numero maxie videre et possent inesse p̄me substātia simul. Nā lz aliquis h̄ sit susceptibilis ḥriū. s. albedinis et nigredinis. tñ nullus pōt esse simul albus et niger nec simul sannus et eger. Intelligendū qd hec p̄ntia est bona. h̄ est magnū ad h̄. ḡ est magnū. qd magnū est relatiū. vt pbattū ē. et a relatiōne determinatio per aliquē terminū ad ipsum absolute sup̄tū est p̄ntia bona sicut patet. Nā bene sequit hoc est magnū ad h̄. ḡ ē magnū. Et idē sibi. Scđo probat qd si p̄dicta. s. magnū et parū multū et paucū sunt ḥria. sequitur qd idē est contrariū sibi ipsi. Nā idē numero simul est magnū et parū. Si ḡ magnū et parū sunt contraria. sequitur qd idē numero esset ḥriū sibi ipsi. Sciendū qd ista positio fundat super isto. s. quodlibet cōtentum sub uno contrarioz contrariaf culibet p̄ento sub altero. vbi gra. qdlibet calidū contrariaf culibz frigido. et qdlibet nigrū culibet albo. Si ergo magnū et parū sunt ḥria qdlibet magnū ḥriat culibet paruo. cu ergo idē sit magnū et parū. sequitur qd idē ḥriat sibi ipsi. qd ex quo qdlibz magnū ḥriatur culibet paruo cu ipm sit magnū. sequitur qd contrariaf sibi ipsi parao. et idē argumētum est de multū et paucū qd si sunt ḥria sequitur qd idē erit contrariū sibi ipsi. nā idē dicit eē multū et paucū respectu diversorum.

Maxime aut circa locum videt esse contrarietas quātitatis. Sursuz enī ad id qd deorsum est contrariū ponūt locū qui in medio est deorsum dicentes eo qd multa medii distātia ad terminos mudi sit. Vident aut et aliorū contrarioz diffinitiōes ab his p̄ferre. Que enī multuz a se inuicem distantia que sub eodez genere sunt contraria determinant. Hic ponit scđa instantia circa predictā p̄petatē videt enī qd quātitati sit aliqd contrariū. qd locus est quātitas vt visum est p̄ns. sed loco est aliqd contrariū. ḡ quātitati est aliqd contrariuz. p̄ba° m̄ nouis. nā locus sursum et locus deorsum sunt contraria. vt p̄z per diffinitionē contrarioz que ē ista contraria sunt que sub eodez ḡne posita maxie distant. sed inter locū sursum et locū deorsuz ē maxima distantia. ḡ locus sursum contrariaf loco deorsum. et per p̄ns loco est aliiquid contrariū. Istā instantia ponit pbs sed non soluit. Solutio tñ est ista qd locū accipitur tripliciter. Uno modo pro corpore locatē. et sic ignis dicitur esse locū aeris

et aer locus aque. Alio modo dicitur locus pro virtute perseverantia locati. et tunc dicimus quod locus perseverat locatum. 3° modo accipit locus pro ultio corporis continentia locum. p^omō dictus est substantia 2^omō dictus est qualitas. 3^omō acceptus est qualitas. et loco 3^omō dicto. s. vt est qualitas nihil est pertriarium quod 2^omō dicto. put est qualitas. sic est aliquid pertinens. et cum dicit quod locus sursum et locus deorsum sunt marcie distantias. dico quod distantia est duplex. quedam secundum locum et quedam secundum formam. contraria sunt que marcie distant secundum formam. et sic non distant locum sursum et locus deorsum. accipiendo locum per ultimo corporis continentiam. quia sunt eiusdem speciei nec dicunt secundum magis et minus. Unde distantia accepta in descriptione pertriariorum non est distantia localis. quod due albedines sub eodem gradu qualitatis distent localiter non contrariantur. quod uina ponere in celo. et alia in centro mundi. et sicut albedo et nigredo si essent immediate secundum locum non minus essent contrarie. quod distantia localis non facit ad pertinaciam inter haec. Et contraria ergo sunt que posita sub eodem genere maxime distant distantia formaliter dicta. sed secundum hinc non est locum sursum et locus deorsum accipiendo locum. et est qualitas. Circa dicta philosophi hic dubitat. quod videtur quod qualitate sit aliquid pertinens. quod ois motus est de contrario in pertinente. ut per ipsum. s. per hoc. sed ad qualitates est motus. quod motus augmentatius est ad qualitatem. g. r. Itē multitudo et magnitudo sunt prima species qualitatis. ergo talis magnitudo quod multitudine est qualitas. sed magnitudo pertinet parvitudini et multitudine paucitati. g. qualitatibus est aliquid pertinens pertinaciam que est marcie distantia formalis positio. s. eadem genere. Et ideo loquendo proprie de pertinaciam contraria mutuo se expellunt et corrumpunt. ut calidus corrumpit frigidum. et frigidus corrumpit calidus. sed qualitas non corrumpit qualitatem cum qualitas non sit de principiis actiuis. Scinditur etiam quod qualitas potest duplum considerari vel secundum et absolute vel ut est in materia naturali. Primum modum non est pertinaciam in qualitate. quod in qualitate absolute considerata non est dare maximum nec minimum. Et id ad qualitatem absolute consideratam non est motus. nec ut sic in ea est pertinaciam. tamen ad qualitatem ut est in materia naturali est motus. et qualitas ut sic est aliquid pertriarium. cuius ratio est. quod ubi est reperire maximum et minimum est reperire medium per quod deuenient ab extremo ad extremum. et sic ibi potest esse motus. et per haec contrarietas. sed in qualitate ut est in materia naturali est reperire maximum et minimum. Mā in qua

libet specie reperire naturaliter est reperire maximum qualitate ultra quam non contingit illam speciem reperiendi et reperire minimum qualitatem circa quam non reperiendi talis species. et ideo ad qualitatem velut hanc esse in materia naturali est motus. quod ibi contingit reperire maximum et minimum et medium pertinens per quod deuenient ab extremo ad extremum. et ita ibi potest esse motus et etiam per trarietas modo quo dictum est. Intelligendum quod in qualitate pertinens absolute considerata est dare maximum qualitatem. ut qualitas celestis. sed non est dare minimum qualitatem pertinens. cu[m] pertinens sit divisible in infinitum. Sed in qualitate discreta est eadem. quod in illa est reperire minimum numerus ut binarium sed non est reperire maximum. quod numerus crescat in infinitum ad divisionem pertinens. Ad primam obiectiōnē p[ro]p[ter] loquendo proprie de contrarietate sic qualitatibus nihil est pertriarium. Et cum dicit quod ois motus est de pertriariorum in contrariis. dico quod non loquendo de pertinaciam proprie dicta. quare r[esponde]r[em]. Ad secundam obiectiōnē dicendum quod multitudo et magnitudo sunt species de genere qualitatis secundum quod multitudo se extendit ad qualibet qualitatē discretam. siue sit multa siue pauca. et magnitudo est species quantitatis secundum quod se extendit ad qualibet qualitatē pertinens. siue sit magna siue sit parva. ideo magnitudo et multitudo secundum quod sunt species qualitatis non pertinent parvitudini et paucitati. sed de eis ve p[ro]dicant. hec enim est vera. paupertas est magnitudo. et hec sicut paucitatis est multitudo. multum tamen et paucius magnus et parvus. ut dicunt in copatione ad alia. sic si relativa nec important qualitatem sed dicunt aggregata ex quantitate et ratione. Unū multus et paucius magnus et parvus potest accipi duplex absolute et respectuive. Ratio modum dicunt qualitatē. scilicet modus relationis vel aggregatus ex qualitate et ratione. Sed non videtur qualitas suscipere magis et minus ut bicubitus. neque enim est aliud magis bicubitus. neque in numero ut ternarius et quaternarius. Nihil enim magis ternarius dicet quod quaternarius nec tria poterint quod quaternarius dicunt nec triplex aliud magis et minus dicitur. neque in his que dicta sunt oportet aliquid magis et minus dicatur quare quantitas non suscipit magis et minus. Hec est secunda p[ro]p[ter]cula in qua ponit philosophus et p[ro]p[ter]tezes qualitatis que est non suscipere magis et minus. et hec est p[ro]p[ter]lo. 27. huius libri quod sic inductive probatur nam neque bicubitus neque tricubitus suscipit magis et minus. non enim unū bicubitus dicitur magis bicubitus quod aliud. Sicut in numeris. non enim dicitur aliud aliquod numerus secundum magis et minus. non enim unū binarius dicitur et est magis binarius quod aliud. nec aliqua tria dicuntur magis tria quod aliud. Sicut nec in triplo dicitur aliud.

qd fī magi et min^o. nō enī vnū tps dī eē magi
tps q̄z alud. Et eodē mō dī de oīone et de omī
alia quātitate. iō nulla q̄zitas suscipit magis et
min^o. Sciendū q̄ magis et min^o nō dicūt erces
sum q̄zitas. s̄z magi et min^o dicūt excessus v̄l de
sectū quātitatiū. Uel pōt dici q̄ magis et minus
s̄z magi et min^o dicūt intensionē vel remissionē
quātitatiū ī forma. et iō q̄zuis vna quātitas sit
maior alia q̄zitate nō in vna q̄zitas est magis
quātitas alia q̄zitate. Et iō q̄zitas nō suscipit i
rēsionē et remissionē q̄zuis suscipiat maiores v̄l
minores extēnsionē. Sciendū q̄ ista p̄petas nō
suscipte magi et min^o nō ē p̄pē p̄pā q̄zitate. ga
p̄petit oī q̄zitate. s̄z n̄ p̄petit solū q̄zitate. imo ēt
p̄petit s̄ba et ēt q̄busdā reb^o aliorū p̄dicamētoꝝ.
Propriū aut̄ quātitatis maxime est
q̄ equale et inequale dicit. Singulū
aut̄ eoꝝ que dicta sunt quātitatum et
equale dicit et inequale. vt corp' equa
le et inequale dicit. et numerus equa
lis et inequalis. et tps equale et inequa
le dicit. Sill̄ aut̄ et in aliis q̄ dcā sūt
singulis et equale et inequale dicitur.
Hec est 3^a p̄ticula 2^e p̄tis p̄ncipalis ī qua ponit
tertia p̄petas p̄ncipalē q̄ ē dici equale v̄l ineqle
q̄d est maxime p̄pūm q̄zitatē. et h̄ ē p̄clo. 28. b^o
libri. s. q̄ dici equale vel inequale ē marie p̄pūz
quātitati. h̄ p̄clo p̄ba sic. Ill̄ q̄d p̄petit oī q̄zti
tati et nulli alij a quātitate nisi rōe quātitas seu
p̄ quātitatē ē marie p̄pūm quātitati. s̄z dici eqle
vel ieqle ē h̄. q̄ dici eqle v̄l ieqle ē marie p̄pūz
quātitati. maior de se p̄z. et p̄ma ps minoris de
clarat iductiue. Nā corp' q̄d est de p̄dicamēto
quātitas dī eqle vel ineqle et linea et supficies di
cunt eqles vel ieqles. sill̄ nūer^o dī eqle v̄l ieqle. et
tps dī eqle vel ineqle. et sic p̄z p̄ma ps minori.
In ceteris aut̄ que q̄zitates nō sunt.
non multū videt equale et inequale
dici. Nāqz affectio equalis et inequa
lis nō multū dicit sed magis simil et
dissimilis. et albū equale et inequale
nō multū dī s̄z magis sile. Quare q̄z
titatis p̄pūz ē equale et inequale dici.
Sed a ps minoris etiā declarat declaratōe exē
plari sic. In alij a quātitate nō iuenit q̄ alij
dicat eqle vel inequale. nā vna affectio et vna q̄
titas nō dicit eqles vel ineqles. s̄z magi dī sill̄
vel dissimilis. Et albū nō dī eqle vel ineqle. s̄z ma
gis sile vel dissimilis et sic de alij. q̄ marie p̄pūz ē
quātitati eqle vel ineqle dici. Intelligendū q̄
q̄titas et ieqtitas ē dupler q̄dā quātitatiua. et q̄
dam quātitatiua. Prima equalitas et inequali

tas dī eqtitas v̄l ieqtitas molis vel quātitatiua
et nō repif nisi ī quantitatib^o de q̄b^o b̄ defminat
vel ī h̄ntib^o hmōi quātitatē. sed a eqtitas v̄l ieq
titas dī eqtitas vel ineqtitas pfectiōis et virtutib^o
vel gradualiſ. et hmōi eqtitas vel ieqtitas repif
in nō quātitatiū vi ī s̄biis sc̄patis et ī h̄ntib^o aie
Una enī s̄ba sepata ē eqlis vel ineqlis pfectiōis
ad alia. et v̄n^o h̄ntus aie vt vna virt^o. sive sit mo
ralis. sive itellectualē ē eqlis vel ineqlis pfectio
nis cū alio h̄ntu. Intelligendū etiā q̄ ista p̄petas
nō sic ē p̄pē p̄pā quātitati q̄ soli quātitati pue
niat. Nā loqndo de eqtitate vel ineqtitate quā
titatiua vna s̄ba corporeā ē eqlis vel ineqlis al
teri s̄be corporeē quātitatiue. v̄n^o enī h̄o ē eqlis
vel ineqlis alteri quātitatiue. et iō h̄ p̄petas nō
p̄petit solū quātitati. s̄z p̄pē dī marie p̄pā quā
titati. q̄ p̄petit oī quātitati et nulli alij p̄petit nisi
p̄ q̄zitatē. et iō illa p̄petas p̄uenit quātitati p̄ se
et alij p̄ accīs. vna enī s̄ba nō ē eqlis v̄l ieqlis
quātitatiue alij a se. nisi q̄ quantitas et ē eqlis
v̄l ieqlis quātitati alteri. Si n̄ vellem^o dicē q̄
h̄ p̄petas sit p̄pē p̄pā quātitati. sic q̄ nulli alij
p̄petit dicam^o. s. q̄ h̄ p̄petas. s. dici eqle v̄l ieqle
h̄ se ē p̄pē p̄pā q̄zitatē. q̄ nihil alij a q̄zitatē
p̄ se dī eqle v̄l ieqle q̄zitatē. s̄z alia a q̄zitatē
dīr̄ eqlia v̄l ieqlia p̄ q̄zitatē et n̄ fī se q̄re et.

D aliqd v̄o talia dicunt quecū
q̄z hoc ipm q̄d sunt aliorū dicū
tur. vel quomodolibet aliter ad alid.
vt maius id q̄d ē alterius dī. aliquo
enī maius dī. et duplū dī id q̄d est al
terius duplū. Sill̄ aut̄ et alia quecū
q̄z sunt hmōi. At v̄o etiā sunt et hec
ad aliqd vt habitus et affectus disci
plina positio. hec enī oīa que dcā sūt
hoc ipm quod sūt aliorū esse dicūt.
et non aliter ad aliud. Habitū enim
alicuius est habitus. et disciplina ali
cuius disciplina est. et positio alicui^o
est positio sed et alia sill̄. Ad aliqd er
go sunt quecūqz id q̄d sunt aliorū di
cunt vel quomodolibz alterz ad alid
vt mons magnus dī ad montē aliū.
Magnū enī ad aliqd dicit. et sile ali
cui sile. et oīa talia sill̄ ad aliqd dicūt.
Sunt aut̄ etiā vt accubitus et statio et
sessio positioes quedā. positio v̄o ad
aliquid est. Iacere aut̄ vel stare v̄l se
dere ipsa quidem positiones nō sūt.
denominatiue v̄o ab his que dcā sūt
positiones nominantur.

Istud est tertium capitulo relationis. et continet duas ptes principales. In prima determinat de relatione s̄m opinione aliorū. et etiam ponit proprietates relatiōnē. In scđa pte ibi. Habet autē q̄onem. mouet q̄onem et soluit quādāz dubitationē ex cuius solutione p̄z vera descriptio relatiōnē. Prima p̄s p̄tinet duas p̄ticas. In p̄a parte ponit et explanat descriptionē relatiōnē. In scđa ibi. Inest autē. ponit p̄petatē vñā relatiōnē. dicit ergo p̄mo q̄ talia ad aliquid dicunt idest relatiua quecūq; b̄ iōm q̄ sunt aliorū dicunt vel quomodolibet aliter ad aliud. hoc est talia dicunt relatiua quecūq; hoc iōm q̄ sunt dicunt aliorū. b̄ est dicunt ad alia sub habitudine casus genitiū. vel quomodolibet aliter ad alios hoc est sub quacūq; alia habitudine alicuius alterius casus. vel sub habitudine datini casus vel ablativi et sic de alijs. vbi gra. duplū dicitur ad dimidiū sub habitudine genitiū caus. Nā duplū dicitur dimidiū duplū. Silt disciplina dicitur disciplinati disciplina. et habitus alicuius habitus. et positio alicuius positio. et sic dicunt ad aliquid sub habitudine genitiū casus. Et sile dicitur ad aliqd sub habitudine datini casus. dicit sili sile. et mons dicit magnus ad montē parvū sub habitudine accusatiū casus. Et disciplinatū dicit ad disciplinaz sub habitudine ablativi casus. dicit enī disciplinatū disciplina disciplinatū. Silt sessio statio accubitus dicunt ad aliquid. q̄ sunt positiones. et positiones dicunt ad aliqd. sedere v̄o et stare non sunt positiones. s̄z sunt denotatiue dicta a positionib;. Intelligen dū q̄ ista descriptio relatiōnē est cōis relatiuis s̄m esse et relatiū b̄z dici. cū relatiua s̄m eē sunt talia que s̄m id q̄ sunt dicunt ad aliqd et sunt ad aliqd. Unde illud q̄ reserf ad aliud et simul cū hoc est in p̄dicamēto relōnis. illud est relatiūnū s̄m eē. h̄mōi est pater et filius duplū et dimidiū. sed relatiua s̄m dici sunt talia que dicunt ad aliqd. tñ s̄m id q̄ sunt aliorū generē sunt cuiusmōi sunt sensus et scientia. nā sensus et scientia s̄m id q̄ sunt. sunt de ḡsie qualitatē. et tamen dicunt ad aliqd. s. ad scibile et sensibile. Unde s̄m esse sunt qualitates et se relatiua b̄z dici. Circa istud capitulū p̄mo dubitak vñz relatio sit distincta ab om̄i re absoluta. s. a subiecto et a su damento. et pb̄at q̄ nō p̄ auctoritatē et per rōes Prima auctoritas est Arist. hic. qm̄ dicit q̄ ad aliqd v̄e dicunt et sunt quecūq; b̄ ipsum q̄ sunt aliorū dicunt et quomodolibet aliter ad aliō. Ex hoc arguit sie. nulla res exñs subiectiue in hoie qui est pater est ad aliquid. et p̄ p̄ns paternitas que est relatio nō est res subiectiue exñs in hoie qui est pater. Itē s̄m p̄b̄m hic et s̄m om̄ies expo nentes ip̄m. quedā relatiua dicunt sub habitu dine genitiū casus. et quedā sub habitudine al-

terius casus. vi p̄z ex descriptione eoz que sunt ad aliquid. sed tales casus nō p̄petūt reb̄ sed vocibus vel signis. ergo p̄p̄ndia vel signa aliorum dicunt ad aliqd. Item p̄bs. 3. p̄b̄y. haber pro incōuenienti q̄ om̄e mouens moueat. quia om̄e mouens dicit v̄e mouere aliud. et per p̄ns si tales relōnes essent res distincte a subiecto et fundamento. om̄e mouens mouet. q̄ reciparet talē respectū et mouereſ cū haberet se aliter q̄z prius. cū moueri sit mirinsece et formalt se bre aliter q̄z prius. Itē s̄m p̄b̄m. 5. meiba. sicut ca lefaciens est ad aliquid ita calefactiū. sed cale factiū non b̄z talē rē inherenteſ sibi. q̄ posito solo calore om̄i alio circūscripto adhuc esset ca lefactiū. et p̄ p̄ns habēs calorē non est calefactiū per aliquā relationē inherenteſ sibi que su res alia a calore. Itē per rōnes arguit sic. sita les relationes eēnt tales res distincte et. sequit q̄ in quolibet corpore essent infinite tales res di stincte. q̄ accipio aliqd quātū p̄tinuz. vi aliqd corpus. tūc illud ad q̄dlibet aliud corpus ē eq̄le vel ineq̄ale. sed in vno corpore sunt p̄ies in h̄nite. ḡ illud quantū est eq̄ale cuilibet parti al cūiūs quātū vel ineq̄ale. ḡ si sunt tales relōnes in re tūc in illo quātū eēnt infinite res distincte q̄ infinite equalitatis vel ineq̄alitatis realit̄ essent distincte. qd̄ est impossibile. Segitur etiam q̄ quocūq; vno quātū destructo infinite res de struerent realit̄ distincte. Itē sequit q̄ non pot fieri aliqua albedo in aliquo nisi in quocūq; alio albo quantūcūq; distante fieret vna noua res positiva. q̄ fieret noua similitudo in quocūq; alio albo. Un̄ si sor. exñs rome sit albus et plato exñs hic fieret albus de nouo. se quer q̄ et hoc q̄ plato exñs hic sit albus fieret in sor. existente rome vna nona similitudo. et p̄ p̄ns noua res q̄ ē absurdū. q̄ tūc causans albedinē hic ageret in distans tanta distantiā. et p̄firmat. q̄ impossibile est q̄ aliqd agens agat in distans. nisi agat in totū mediū int̄ ip̄m et passum l̄ q̄d agit. Si igit causans albedinē h̄ ageret in re extētem rome. sequit q̄ ageret in totū mediū ab illo loco vñz ad romā. et sic calefaciens aliqd corp̄ hic ageret in corp̄ calidū exñs rome. et p̄ p̄ns in totū mediū. sed calefaciens nō agit nisi calefaciendo. ḡ cale faceret totū mediū ab isto loco vñz ad romā. Itē si eq̄litas sit res exñs i re quātā. aut ḡ tota equalitas est in toto corpore quātā. aut tota est in qualibz pte aut est ps in pte et tota i toto. Si dicas q̄ est tota in toto et tota i qualibet pte ex̄ seq̄ q̄ quelibet ps eēt equal illi cui totū ē eq̄le. q̄d̄ est incōuenienti. ḡ relinqut q̄ est pa in pte. tunc sic cū ille ptes non d̄rant spē tale denominatiū vñzponit. ḡ eodē mō donoiat ptes et totū. et per p̄ns cuicūq; ess̄ totū eq̄uale et que libet ps illius erit equalis quod est impossibile.

Itē distantia est relatio et nō ē aliqua res exīs
subiective in re distante. pbat q̄ si sic eēt tūc nō
possem me mouere localiter nisi causarez nouā
rem in quolibz a me distante. q̄a p motū meuz
localē qd libet aliud corp⁹ distat a me aut min⁹
aut magis qz p̄us. vñ saltē qdlibz corp⁹ versus
qz vel a quo mouerer magis vel min⁹ distat qz
prius. z per qns in tali corpore fieret yna noua
res videlicet noua distantia. Silt si eēm sursuz
z descendere causarē nouā rē in celo. q̄ nouaz
distantiā in spatiō ad me. z etiāz in centro frē
causarē nouā rē p desēfuz mēu. q̄ nouā ppin-
quitatē centri in spatiō ad me. Idropf ista di-
cunt qdam incipientes phari q̄ res nō referūt
adivicē distinguēdo res z signa rez siue voces
q̄ sola noia z talia signa rez referunt adivicē.
Unū dicit q̄ h̄ nomē p̄ vē est ad ali-
quid. z silt duplū z sic de alijs. et nō est aliq̄ res
exīs subiective in illo qui est p̄i vel in eo qd est
duplū que sit ad aliquid. z non est res absoluta.
quare h̄ nomē p̄ vē est ad aliquid. q̄ ipossible ē
q̄ de aliquo vē predicet p̄i nisi respectu alteri⁹.
q̄ si aliquid sit p̄neccario est p̄i alterius. z non sic
est de h̄ noie h̄. non enī oꝝ q̄ si sor. sit h̄ q̄ ali-
cui⁹ sit h̄ aut alicui h̄. et sic de alijs. Unū dicūt
q̄ de intentiōe plbi est q̄ relo nō ē res distincta
ab oī re absoluta. sed tm̄ sunt noia relativa que
non possunt alicui p̄petere nisi respectu alteri⁹
vel saltē oꝝ addere vel subitelligere aliqd nomē
in aliquo casu genitivo dativo vel ablativo. Si
cut enī ipossible ē q̄ h̄ sit filis. nisi alicui sit si-
milis. sic nec est possibile q̄ h̄ sit p̄i nisi alicui⁹
sit p̄i. z ita de alijs. Nam enī noia q̄ nō possūt
dici de aliquo nisi respectu alterius sunt in genē
relonis. Alia autē noia q̄ possunt verificari de
aliquo et non respectu alterius nois non sunt in
gñe relonis. Cōtra ista op̄i. arguo p̄bo q̄
nō solū noia vel signa sunt relativa vel rełones
imo z res ipse. z p̄ p̄ rōnes. z p̄ anētates. Idri-
mo p̄rōes sic. relatiū z relatio suscipiūt magis
z minus. aliquid enī dicit magis sile. z aliquid mi-
nus sile. Silt situudo dī fm̄ magis et min⁹. q̄a
inter aliqua duo est maior situudo qz inter alia
duo. sed noia vel signa rez nō dicunt fm̄ magis
z minus. vor enī plata non intendit et remittit.
ergo noia vel signa rez non sunt relativa vñ re-
latiōes. Et si dicat q̄ nomē suscipit magis z mi-
nus. Cōtra concessio q̄ h̄ sit rez ad min⁹ fm̄ in-
tensionē vel remissionē nois nō dicit res magis
sile vel dissimilis. Ex h̄ enī q̄ hec vor sile pro-
ferit acute vel grauter vel mediocriter. nō dicit
aliquid magis vel minus sile. Ex h̄ arguit sic fm̄
intensionē vel remissionē nois vel signi res nō
dicitur magis vel min⁹ sile fm̄ nomē relatiū

sed fm̄ intensionē vel remissionē relatiōis de-
noiatur res magis vel minus. sed nō fm̄ nomē
relatiū. Nā ppter maiore silitudinem dicitur
aliquid magis sile z ppter minorē silitudinez dī
minus sile. q̄ relo non est nomē vel signū. Itē
q̄ non sola noia vel signa sint relativa pbat.
Nam ipossible est cognoscere vnū relatiōrū
nisi cognoscat aliud. sed possibile est cognoscē
vnū nomē significans relationē nō cognoscen-
do reliquū nomē. q̄ ipsa noia non sunt relativa
maior p̄z p̄bū z minor pbat. nā homo p̄t
cognoscere h̄ nomē pater. nō cognoscendo hoc
nomē filius. z h̄ q̄ aliq̄ p̄t pfecte audire hoc
nomē pater. et intelligere qd h̄ nomē significat
qzuis nūquā audierit loq̄ de h̄ noie filius. quia
ponam⁹ q̄ in aliquo idiomate h̄ vor bau signi-
ficat idez qd pater. z h̄ vor bau i alio idiomate
idez qd filius. z h̄ bene scias. nescias tm̄ qd hoc
nomē pater significat. nec qd h̄ nomen filius si-
gnificat. igif poteris cognoscere h̄ nomē pater
non cognoscendo h̄ nomē filius. sed ipossible ē
scire vnū relatiōz nisi sciat z reliquū. et p qns
ista noia non sunt relativa nec ad aliquid. Cōfir-
matur. id qd p̄petit nomini z nō ex natura nois
cōpetit sibi altunde. sed huic nomini qd ē pater
ex nā nois non cōpetit q̄ referat. q̄. qd inest ex
natura huic vocis ita bñ potuisse iposi-
tū ad significandū rez absolutā vt lapidē. sicut
ad significandū illud qd iam significat. q̄ huic
nomini ex nā sui nō cōpetit q̄ referat. q̄ solum
p̄petit ei si referat ex nā rei significate p̄ eandem
voce. q̄ res significata per vocē magis resertur
qz ipsa vor. q̄ ppter qd vnūqdz tale z illud ma-
gis. Et si dicat q̄ h̄ nomē pater ex ipositione h̄z
q̄ sit relatiū. Cōtra. ex h̄ habet ppositū. q̄ ex
ipositione non h̄z nisi q̄ significet tale rem. si
ergo ex ipositione h̄z q̄ sit relatiūz oportet q̄ ex
hoc p̄ significet tale rem sit relatiū. ergo ex
parte rei significata est q̄ h̄ nomē pater sit rela-
tiū. sed a re absoluta significata p̄ nomen nō
habet nomē q̄ sit relatiū. q̄ oportet q̄ ex natu-
ra sit aliq̄ res respectiva. Itē supposito q̄ nulla
vor esset adhuc posset aliquis pducere sibi sile
in specie. z posset ita esse. sicut hec oratio signifi-
cat sor. est pater. z similiter sicut hec oratio signifi-
cat plato est filius. sed a parte rei nō potest ita
esse sicut hec oratio significat sor. est pater. nō
ita sit. sicut hec oratio significat aliq̄ homo est
filius. ergo nulla voce nec aliquo signo existen-
te ex parte rei est relatio que ē habitudo rei ad
rem. z patet q̄ nulla voce exīte aliq̄ p̄t intel-
ligere illud qd illa significat sortes est pater. sed
impossible ē q̄ aliq̄ intelligat illud qd illa signi-
ficat nisi intelligat relationē. q̄ nulla voce exīte
adhuc est relo. Et si dicat q̄ si aliq̄ intelligit il-
lud qd hec oratio significat sortes est paf. tunc

in aia intelligens se relatiua. s. pceptus aic. et ita
 coedit q relo pot esse nulla voce exite. Itud
 dictum non valet. q alius pot intelligere rez si
 gnificata p isti sortes est p. qzni no intelligat
 aliquem pceptu in aia. q loquor de significato ul
 timo huius. rez est p. s ipossible est aliquem i
 telligere ultimu significatu huius omonis sortes
 est p. nisi intelligat rezonez. g expte rei est relo
 circumscripta o voce vel pceptu. Item fm phm
 Relatiua sunt sitna. et pemptio uno relatiuoru
 perimil et reliqui. sed pempta hac voce p non
 propb h pimil ille terminus filii nec ille voces sunt
 sitna. g ille voces seu noia non se relatiua. Itē
 ois vox est in gne qualitas. sed idem non est p se in
 diversis pdicamentis. g nulla vox est in gne rela
 tiois. et p pns nec nomē nec vox resert. huic for
 te dī q aliquid pot eē in pdicamento dupl. qz vel
 genus gnatissimum illius pdicamenti sūptu pso
 naliter pdicat in qd de ipso non p se sed p alio
 et sic vox est in pdicamento rezonez. qz de voce
 sumpta p alio a seipsa pdicat gen' gnatissimum
 rezonez in qd. Alio modo qz gen' gnatissimum illi'
 pdicameti sumptum psonalr pdicat in qd de
 eo p seipso vel p aliquo supponente p se. et sic
 ois vox est in pdicamento qualitas. Contra. ista
 rūssio interimit seipsum. qz si vox sit ad aliquid
 et no res distinguendo re h vox. tuc de voce sup
 ponente p seipsa pdicat gen' rezonez in qd. qz
 ipsa vox et no significatu vocis est p se in gne re
 latiois. Eodem modo accipiendo vox vox est p se i
 pdicamero qualitas. g idem eodem modo acceptus
 eēt in diversis pdicamentis p se qd est ipossible.
 Itē si vox dī eēt in pdicamento p se. qz illud pro
 quo vox supponit psonalr est p se in pdicamen
 to. tuc eadē vox numero eēt p se in diversis pre
 dicamentis vel in oib'. qz eadē vox numero sup
 ponens psonalr supponit p reb' oiu pdicame
 tor. et p de voce trascēdēte. vt de hac voce ali
 qd. Si eni dicat aliquid est vel aliquid intelligitur
 subiectu supponit psonalr pro reb' oiu pdica
 mentoz. Et ita idem numero est p se in oib' pdica
 mento qd est ipossible. Itē tu pcedis ista. p est
 per se ad aliquid. filius ē p se ad aliquid. aut g ille
 sunt pcedende accipiendo subiectu. s. illū fmnu
 p mālī vel psonalr. si psonalr tuc no supponit
 pro vox sed p re. et tunc hiem ppositu. qz res
 est p se ad aliquid distinguendo re h vox. s nulla
 res absolute est ad aliquid. g est aliqua res re
 spectiva distinguendo re h vox. Nec est dare q
 pdicere ppōnes sint vere supposito subiecto ma
 terialr. qz hec est vera p se p est qualitas. quia
 ois vox p se est qualitas. sed p est vox sumpro
 subiecto mālī. g p est qualitas accipiendo sub
 jectu mālī. sed qualitas et ad aliquid vel relo no
 pdicant p se de eodez numero. g hec est falsa
 p est ad aliquid sumpto subiecto mālī. qz sic qli

tas esset relo. vt p p syllogismū expositoriu qd
 est h phm p' poste. Si dicat q ista e vera p fē
 ad aliquid fm q subiectu h suppositionē simpli
 cem. Cōtra. ex h se q ppositu. qz qn subiectum
 h suppositionē simplicē tūc supponit p re et si
 pro sola vox. g hec est vera. res est ad aliquid di
 stinguendo re h vox et h signū. Ad pncipalez
 qonez pbo q hec opinio ponēs solaz vox vel
 signū p se eēt relatiuū est heretica. qz fides tenet
 qz i diuinis sunt tres rezonez reales seu tria re
 latiua. vt tres psone diuine. vñ in diuinis sicut
 i creaturis p' et filius sunt relatiua. si g sola vox
 vel signū eēt relatiuū vel relo et non res seqi qz
 in diuinis no eēt tres psone relatiue. s. soluz
 tres voces vel tria signa q significant eētiam
 diuinā eēt relatiua. t sic non eēt gnatatio nec p
 cessio in diuinis. qd est hereticuz. et h p. qz hec
 vox p' no gnat h vox filius. nec iste due vo
 ces p' et filius spirat spm scm. siue hanc vocem
 sps sanctus. Itē p auctoritates pot hec opinio
 improbari et pcipue p auctiates phbi in h libro et
 pncipali in h caplo. Nā oia dicta phbi in h ca
 de ad aliquid zueniūt rei et no vox vel signo. qd
 p discurrendo p dicta phbi. dicit eni phbs qz in
 ad aliquid est huetas vt virtus hriat vitio. s. isto
 non est vez de vox. nā vox no est hria voci. nisi
 dicat qz vox acuta hriat voci graui. s. isto no
 est ad ppositu. qz iste voces viri et vitiū no pū
 ant huetate que est inf vox graue et vox acutā
 Un̄ hec no eēt vera. virtus hriat vitio accipiendo
 illā mālī p vocib'. s. magi vt accipiunt p reb'
 et pro hitibus hriis aie. Ista g ppetas. s. hriat
 rium no cōpetit noib' relatiuis s. reb'. vt pze
 intētio phbi. Itē phbs dicit qz relatiua suscipiūt
 magis et min'. vt sile dī magis et min' sile. s. h
 propetas no inest oib' relatiuis. qz duplex no
 dicit magis aut min' duplū. Nec dicta phbi pnt
 intelligi de vox. nā hec vox sile no suscipit ma
 gis aut min'. nec hec vox duplū. Nā sicut una
 illaz vox pot pferri acutius vel minus acute
 ita et alia. Un̄ hec vox sile accepta māliter p se
 non suscipit magis aut minus qz hec vox du
 plū. et per pns si māliter stet hec vox sile non est
 magi ad aliquid qz hec vox duplū. Itē fm phm
 relatiua dicunt ad cōvertentia. vt dñs seruus
 duplū et dimidiū. sed vox accepta māliter p se
 ipsa non dicit ad cōvertentia cū alia vox. nam
 hec vox dñs no dicit hui' vocis serui dñs. nec
 ecōuerso seru' dicitur huius vocis dñm seruus.
 Unde si hec ppetas esset vocū idez esset dicere
 pater filij. et dicere hec vox pater est hui' vocis
 filij pater. qd nihil est dictū. Itē phbs in hoc ca
 pitulo dat optimā doctrinā ad cognoscendum
 relatiua que talis ē. Circūscribant ab ipsis re
 latiuis oia alia qz eis accidūt qb' circūscripti re
 ligi solū relatiuis si adhuc referant adiuncte se

vera r̄la. et quenamenter assignat vnu alteri tanq̄z
 ad corelatiuū ad qd̄ referit. Si vo oib⁹ alijs
 circuſcrips⁹ non referant ad inicē nō sunt vera
 relativa. et mala sit assignatio vnius ad alteru⁹
 tanq̄z ad corelatiuū. Vbi ḡa. Circuſcribatur
 a dño oē aliud qd̄ sibi accidit. vt q̄ sit h̄ aut bi
 pes. b̄ solo relictio q̄ sit dñs. et s̄tilis circuſcripto
 fiat a seruo. adhuc dñs d̄ serui dñs. et seru⁹
 dñi seru⁹. iō seru⁹ et dñs sunt vera r̄la. sed si al
 signat seru⁹ ad hoiem tanq̄z ad corelatiuū. aut
 ala ad auē. mala est assignatio. q̄ si ab hoie cir
 cūſribat esse dñm seru⁹ nō d̄ ad hoiem. q̄ si
 non est dñs non est seru⁹. Et si ab auē circuſcri
 bat eē alata. ala nō d̄ ad auē. Et ista doctrina
 p̄t evidenter apparere q̄ nullū nomē refertur
 ad nomen. q̄ circuſribat a noia oē ill⁹ qd̄ sibi
 accidit. s. significare ad placitu⁹ aut significare
 talē vel talē rē relictio solo noia vel voce certum
 est q̄ noia nō d̄ ad nomē. Vbi ḡa. si ab b̄ noia
 pater. et sit ab b̄ noie filius circuſribat esse si
 gnū ad placitu⁹ aut esse signu⁹ talē rei q̄ genuit.
 aut q̄ est gnata reliet sol⁹ vocib⁹. manifestū est
 q̄ b̄ vox p̄ ad hāc vocē filius non d̄ plus qd̄ b̄
 vox bus ad hāc vocem bas. eodē mō est de oib⁹
 alijs relativis ut de dño. et seruo et ala et alato.
 Et quo manifestū est q̄ noia et voces nō referrū
 tur ad inicē tāq̄z p̄ se r̄la. s̄ si ad inicē referat
 b̄ est p̄ accēs. s. rōne significatoꝝ p̄ noia. Item
 ph̄s dicit in isto caplo q̄ r̄la sunt s̄l nā. et q̄ r̄la
 posita se ponūt. et pempta se pimūt. s̄ illa nō se
 vera de vocib⁹ aut signis qbuscūqz. Un̄ non ō
 q̄ posita hac voce p̄ eo ipso ponat b̄ vox filius
 aut posita hac voce filius ponat b̄ vox p̄. nec
 iste voces s̄ mag. s̄l nā q̄ iste voces h̄d et asin⁹.
 Propter b̄ et multa alia alibi adducēda nō v̄f
 mihi ver. q̄ r̄lo sit solū inter noia vel signa. sed
 mag. int̄ res. Id op̄t rōnes in ūn̄ est intelligē
 dū q̄ r̄lo p̄t aduenire alicui sine mutatōe illi⁹
 cui aduenit p̄ ph̄m. s. ph̄y. et b̄ est. p̄puz rekonī
 sc⁹ alicui aduenire sine mutatōe illius cui adue
 nit ad solā mutationē alterius. Alio est intelli
 gendū q̄ r̄lo nō addit aliquā p̄fectionē simplē.
 sed si aliquā p̄fectionē importat erit solu⁹ p̄fectio
 r̄la. z̄ est sciendū q̄ nō possum⁹ log. de reb⁹ nisi
 medianib⁹ noib⁹ aut signis. nec p̄t vñ exp̄mē
 p̄ceptu⁹ ūn̄ alfi nisi mediātib⁹ vocib⁹ aut signis.
 Et p̄p̄t b̄ ea q̄ attribuim⁹ reb⁹ de qb⁹ logmūr
 mediātib⁹ signis debēt attribui illis signis. per
 b̄ rādet ad opposita. Ad p̄mā auctoritatē cō
 cedo q̄ ad aliqd sunt r̄c. Et cu⁹ d̄ q̄ nulla res
 ex̄s subiective in illo q̄ ē p̄ cuius d̄ ad aliqd
 fm̄ illud qd̄ est. dicat q̄ vera diffinitio relativu⁹
 r̄u est ē ad aliud fm̄ illo qd̄ ē. vt p̄p̄z p̄ ph̄m ūra
 i isto caplo. Et dico q̄ aliq̄ res ex̄s subiective
 in illo q̄ est p̄ est ad aliud fm̄ illud qd̄ est. vel ē
 illud quo aliqd est ad aliud. nec est de rōne re

latini dici ad aliud. q̄ si nihil dicereſ nō minus
 eēt relatiuū. Ad alia auētatez cū d̄ q̄ r̄la di
 cuntur sub habitudine genitiui casus et quedaz
 sub alia habitudine. dico q̄ rex est in noibus vel
 signis. Et cū d̄ q̄ tales casus nō p̄petūt rebus
 d̄ q̄ hm̄i casus non p̄petūt reb⁹ fm̄ se. s̄ solū
 p̄petūt reb⁹ simplē medianib⁹ noib⁹ vel signis.
 Et q̄ hm̄i casus p̄t p̄petere reb⁹ b̄ mō p̄z sic
 q̄ sicut res p̄ noia significant in recto. ita signi
 ficant p̄ noia in obliquo. et eodez mō quo noia
 p̄petūt reb⁹ eodē mō casus noiz p̄petūt rebus
 Ad alia auētatem cū d̄ q̄ ph̄s b̄z p̄ incōne
 menu q̄ oēmouēs mouēs p̄cedo. nec est de rōe
 mouēs h̄re in se subiective rekonē a q̄ denoiaſ
 mouēs vel motū. Un̄ quedā r̄la denoiaſ a re
 latiōe denoiaſe intrinseca et quedā denoiaſe
 extrinseca. Vbi ḡa. agēs denoiaſ ab actiōe q̄ ē
 in passo p̄ ph̄m. s. ph̄y. et ita denoiaſ agens de
 noiaſe extrinseca. Et eodē mō denoiaſ passū
 a rekonē q̄ est in passo. et relo agens ad passum
 fundas in actiōe que est in passo. Et ita dico q̄
 mouēs referit ad motū rekonē q̄ est i moto. q̄
 relo mouēs ad illud qd̄ mouēs ūdāt in motū
 et motū est in moto. et iō relo mouēs ad motū
 est in moto. Dico ḡ q̄ nō oē mouēs mouēt. q̄
 non oē mouēs b̄z in se rekonē qua d̄ aut referit
 ad motū. s̄ q̄uis quedā r̄la denoient rekonē
 extrinseca que nō est in eis. quedā tñ denoiant
 denoiatione intrinseca. s. a rekonē ex̄nē i eis. vt
 ūile dissilē. equale et iequale et hm̄i. Ad alia
 auētatem cū d̄ q̄ calefactiu⁹ est ad aliqd fm̄
 ph̄m p̄cedo. et cū d̄ q̄ calefactiu⁹ nō b̄z talem
 re inberentē sibi. s. rekonē ad calefactibile. nega
 tur. Et cum dicit posito solo calore circuſcripto
 quocūqz alio adhuc eēt calefactiu⁹. dicendum
 est q̄ quedā est r̄lo que neēario ponit posito ū
 damēto ūo et a tali nō p̄t realr circuſcribi r̄lo
 cuiusmōi est r̄lo calefactib⁹ ad calefactibile. Et
 cū d̄ q̄ h̄n̄ calore est calefactiu⁹ actiue et fun
 damentalr p̄ calore. s̄ calefactiu⁹ formalr ē ca
 lefactiu⁹ p̄ rekonē ad calefactibile. s̄ nō p̄ relo
 nē p̄mā. Un̄ si p̄ possibile poneret calore ūne re
 latiōe ad calefactibile. tunc h̄n̄ calore nō esset
 calefactiu⁹ formalr s̄ ūfectiu⁹ ūlū et fundamentalr.
 Ad rōnes. ad p̄mā cū d̄ q̄ ūtales
 rekonēs essent res ex̄nē ūgtur q̄ in quolibet
 corpore eēt infinite res ūstincte dicendū q̄
 b̄ nō est ūconueniens. Om̄es enī ūcedunt q̄ in
 quolibet corpore quātū ūnt infinite partes di
 stincte in quas corpus ūnt diuisibile in infinitū
 et quilibet p̄s corporis ē res ūsticta a qualibet
 alia p̄te corpori. Un̄ ūcedo q̄ i quolibz corpe ū
 ūfinite rekonēs et ūfinite ūnequalitates. q̄ oē totū
 ūtū ūnt ūnequale euilibz ūne p̄ti. et ita ūnt ūneq
 ue in ūnūtū. et nō p̄ eandē ūneqlitatē. q̄ ē mag
 ūnequale p̄ti minori q̄ p̄ti majori. et ūc in ūtoto ū

infinite inequalitates respectu infinitarum suarum prius
vel respectu infinitarum prius alterius patinii. Et vltius
cum excludit quod delectio quoque quanto patinuo
destruerent infinite res, dico quod huius est neccariu[m]
quod in quolibet quanto patinuo sunt infinite p[otes]tates. et
id delecto quanto patinuo h[ab]emus se totum neccario
destruuntur infinite res et infinite p[otes]tates et filii infinite
relaciones. Alterius cum de h[ab]emus non posset
sideri aliqua albedo in aliquo de novo nisi in quo-
cunque alio albo fieret noua res. s. noua similitudo.
Istud p[ro]cedo. vni h[ab]emus intentionem phi. s. phy. Hoc
est pp[er]sum resonis quod potest de novo advenire ali-
cui per solam mutationem factas in alio. Et id procedo
quod per h[ab]emus in aliquo exente h[ab]et albedo de novo sit
in quolibet alio albo noua res. quod noua similitudo
nec impedit distantia quantumque sit magna. quia
causans in distans non agit in totum medium. per h[ab]emus p[ro]p[ter]z
ad confirmationem quod illud quod assumit in confirmatione
est interimedium. s. quod o[ste]re agere in distans agit in totum
medium infra ipsum et illud distans. quod h[ab]et o[ste]re rem
absolutam in distans agit in totum medium infra ipsum
et distans. in h[ab]emus non o[ste]re agere cante solam re re-
spectivam in distans quod agat in totum medium. Sz dubi-
um est an causa relationis in distans eo ipso cat actione
ne neccario in illud distans. Hoc quod h[ab]emus non o[ste]re.
quod ois actio fundatur in motu per auctorem sex principiorum.
Et id si relatio non posset acquiri alicui sine actione
exente in eo cui relatio acquiritur. sequitur quod relatio non possit
alicui acquiri sive motu exente in eo cui relatio acquiritur
quod est in phi. s. phy. quod dicere quod relatio acquiritur alicui ipso
non mutato. Hoc ergo quod per calefacientes aliquod calefac-
tibile exens h[ab]et causam relationis. s. similitudinem in calido
exente ratione per solam actionem quam cat in calefactibili
li exente h[ab]et. Ad aliam rationem de equalitate quod dicit
aut equalitas est tota in toto re. Hoc quod accipie-
do totum utroque sive in parte nec per se in parte. quod equalitas non
h[ab]et partes. sed est ois indivisibilis. Ad aliam rationem
cum de h[ab]et distans est relatio procedo. Et cum de h[ab]et non pos-
sem me mouere localiter nisi causare nouam rationem in quo
cum corpore a me distante magis aut minus que
distabat procedo. Et tertia procedo quod si eadem sursum et
descenderem deorsum neccario causare nouam rationem
relationem in celo et in centro fratre. tamen per motum meum
nullaz rationes absoluatas causare de novo in celo et in
centro fratre. Circa istud predicamenti ois videre
que sunt per se in h[ab]emus predicamenti. et quod est nomina gnuis
gnalissimi istius predicamenti. Propter h[ab]emus est scientia
per relationes sunt per se in h[ab]emus predicamento et non per se re-
lativa. ubi gra. paternitas et filiatione. similitudo et dis-
similitudo equalitas et inegalitas et h[ab]emus sunt per
se in h[ab]emus predicamento tantum spes istius gnuis. Sz per
et filius filie et dissimile non sunt per se in h[ab]emus predicamento.
sed soli per accensum sive reductum. Et h[ab]emus dupli-
citas. per extensum. et per rationem ducentem ad impossibili-
tate. per sic. Illud quod est aggregatum ex reb[us] diversis

per generem non est per se in aliquo genere uno. sed illud
quod significatur per minimorum secretum accentuale est aggre-
gatum ex reb[us] diversis generibus. quod non est aliquod tale
in aliquo predicamento vel genere per se. Et id illud quod
significatur per h[ab]emus no[n] est per se in generali
nere. maior p[ro]p[ter]z. quod quod est per se in genere deinde est per se
ens et per se unum. ut p[ro]p[ter]z per h[ab]emus. s. metra. s. aggre-
gatum ex reb[us] diversis generibus non est per se ens nec
per se unum. ut p[ro]p[ter]z per h[ab]emus in. s. minor p[ro]p[ter]z per h[ab]emus
per topi. ubi dicit quod alb[us] non est per se in genere propter
suum duplex significare. 2. p[ro]p[ter]z id est per h[ab]emus pro
poste. ubi dicit quod omnis p[ro]positio negativa est vera si
qua una species unius genus remouetur a specie alterius
genus. quod h[ab]emus per h[ab]emus ibi. Dis proposito negativa est imme-
diata vera in qua unum genus generalissimum negatur a
genere generalissimo alterius predicamenti. et ad nega-
tione genus a genere sequeitur negatio speciei a specie. si igit
per se et filius et h[ab]emus est per se in predicamento relationis
sequitur quod talis est vera. nullus homo est per se nullus homo est
filius. quod in qualibet tali negaret species unius per
dicamenti a specie alterius predicamenti. quod homo est species
specie. et per se est species relationis. si per se est per se in predicamen-
to. Id dico quod significata nostra abstractio
sunt per se in genere sicut albedo et nigredo et paterni-
tas et filiatione et h[ab]emus et non secretorum accentualium.
Hoc ergo quod per paternitas similitudo et h[ab]emus sunt per se
in genere relationis. Ex h[ab]emus p[ro]p[ter]z quod h[ab]emus nomen relatio est genus
generalissimum in h[ab]emus predicamento. et non h[ab]emus nomen rela-
tionis. quod h[ab]emus nomen relationis predicatur per se de specie istius
predicamenti. ut de paternitate filiatione et h[ab]emus
et h[ab]emus nomen relationis non predicatur de eis per se. Scie-
dum est tamen quod Albertus et Boecius dicunt quod genus ge-
neralissimum istius predicamenti provenientem assignat
per h[ab]emus nomen ad aliquid. Et sustinendo illud dictum inter-
ligendum est quod cum de h[ab]emus ad aliquid ista propositum ad potest de-
notare habitudinem termini ad terminum. et potest de-
notare habitudinem vie ad terminum. Sicut enim est ter-
minus ad terminum. ita est via ad terminum. dicimus
enim esse viam ad civitatem. Unum per se est ad filium tanquam filius
nus ad filium et proximitas ad filium. quod est relatio prius
ad filium. et est ad filium tanquam habitudo vel via ad ter-
minum. Hoc ergo quod si h[ab]emus nomen ad aliquid sit nomen
genus generalissimi h[ab]emus predicamenti. ois quod h[ab]emus est h[ab]emus per
li ad dicere habitudinem vie ad filium. et non h[ab]emus quod dicit
habitudinem termini ad terminum. Si enim ad cum dici-
tur ad aliquid denotet habitudinem vie ad terminum. sic ad aliquid per se predicitur de speciebus h[ab]emus
predicamenti. ut de paternitate et filiatione similitudine
et h[ab]emus. et est queritibile cum h[ab]emus no[n] est relationis. quia
omnis relatio est habitudo vel via ad terminum. et omne
quod est ad terminum tanquam via vel habitudo est relatio
C Adhuc occurrit una antiqua dubitatio quod non
est tamen unum genus generalissimum in h[ab]emus predicamento
sed duo. quod genus generalissimum h[ab]emus predicamenti re-
ferit. Sit igit a. genus generalissimum h[ab]emus predicamenti re-
fert. s. sit b. illud ad quod refers. et tunc arguitur sic. Rela-

tuia sūt filii nā. q̄ qua rōne. a. est gen⁹ ḡnialissimū eadē rōne. b. est gen⁹ ḡnialissimū. et per p̄ns sunt duo ḡnialissima h̄ p̄dicamenti. q̄ ex quo vnum relatiuorū non est p̄us alio. nec per p̄ns cōius. ideo non est maior rō. q̄ vnuz est gen⁹ ḡnialissimū q̄ aliud. Bicendū q̄ nec gen⁹ ḡnialissimū i h̄ p̄dicamēto nec ad aligd per se in h̄ p̄dicamēto referē sed est p̄ncipium referendi. Sed h̄ ad hoc stat argumētū si gen⁹ ḡnialissimū sit p̄ncipiū referendi aliq̄ extrema sint illa extrema. b. z. c. Et tūc arguo sic. alia est relo. b. ad. c. et alia c. ad. b. sicut alia est relo patris ad filiu. et alia filii ad patre. q̄ qua rōne relo. b. ad. c. est gen⁹ ḡnialissimū eadem rōne relatio. c. ad. b. erit genus ḡnialissimū. q̄ sicut extrema q̄ referuntur sūt eque p̄. ita relōnes qb̄ referuntur sūt eque prime. Bicendū q̄ h̄ nomē relatio est p̄ncipiū referendi non diversa extrema adiunice. sed idē ad se ipsum. s. h̄ cōe relatiuū ad h̄ cōe relatiuū. relatiuū enī dicit relatiuū relatiuū. idē relo que ē p̄ncipiū referendi relatiuū ad relatiuū est vna fm̄ gen⁹. vnde si. b. sit nomē synonymū huic nomi relatiuū. et filiū. c. tūc. a. et. c. non significat diversa. sed oīo idē. Et ideo eadez est relo oīo ipsius b. ad. c. et ipsius. c. ad. b. Et si dicat q̄ h̄ sit falsū q̄ infidem et seipsum non ē relo realis. cū q̄ gen⁹ ḡnialissimū in h̄ p̄dicamēto sit reale nō ē p̄ncipiū referendi idē ad seipsu. Bicendū q̄ relatio realis vna fm̄ numerū non ē p̄ncipiū referēdi idē ad seipsu. relo in realis fm̄ sp̄es vel fm̄ genus est p̄ncipiū referendi idē ad seipsum sic p̄. Nā situdo que est vna sp̄es relōnis est p̄ncipiū referendi p̄ ad seipm. s. sile ad sile. et ita gen⁹ ḡnialissimū h̄ p̄dicamenti est p̄ncipiū referendi idē ad seipm. Et si dicat q̄ inf quecunq̄ relatiuā ē quedā hitudo vna fm̄ numerū. et per p̄ns vna relatio fm̄ numerū. Bicendū q̄ distinguedo vnu numero q̄ vnu sp̄e et vnu ḡne. sic nō est verū q̄ inf oīa extrema relatiuā sit vna relo fm̄ numerū. nā h̄ cōe pater referēt ad h̄ cōe filiū et non per aliquā relōnem vna numero. q̄ nec per hanc paternitatē nec per illam filiationem. Sciendū q̄ relo nō inest substātie nisi mediāte aliquo accēte perfectiori. et illud accēns mediāte quo relo inest substātie dicit eē fundamētū relationis. Vbi grā. equalitas et ineq̄litas insunt substātie mediante quātitate. et idē quantitas est fundamētū equalitas et ineq̄litas. et qualitas est fundamētū situdinis et dissitudinis. Intelligendū est q̄ phs. s. metha. ponit modos relatiuorū. Nā quedā dicunt relatiuā fm̄ numerū. ut duplū et dimidiū et multiplex et submultiplex et talia sunt relatiuā fm̄ modi. Et aliq̄ dicunt relatiuā fm̄ potentia actiua et passiua. et sic calefactiū resertur ad calefactibile. et talia sunt relatiuā sedi modi. Et aliq̄ sunt relatiuā fz̄ relōne

mensure et mensurabilitas. intelligendo p̄ menſurā nō mēſurā quātitatē fz̄ mēſuraz entitatis. Et isto mō scibile ē mensura scie. et sensibile sensus vnde breuiter sūt tres modi relatiuorū. q̄ qdā referēt mō numeri vel vnius. et talia sunt relatiuā fm̄ modi. Vbi grā. duplū et dimidiū referēt mō numeri. et sile et dissile. equale et ineq̄le mō vnius. qm̄ equalia s̄t quorū ē vna quātitas fm̄ sp̄es. Et quedā referēt mō potētia. et talia sunt relatiuā scđi modi. et sic referēt calefactiūz ad calefactibile. et qdā sūt relatiuā q̄ referēt mō mēſure. et sic scia resertur ad scibile tanq̄z mēſuratiū ad mēſurā suā. C. Ulteri⁹ restat vidē in qb̄ p̄dicamētū fundatur relo. Et videtur q̄ relo fm̄ Arist. fundatur in q̄ttuor p̄dicamentis sc̄z i qualitate. quātitate. actuē et passione. Nā relatiuā fm̄ modi in quātitate fundant vel sup p̄ncipiū quātitas vt super vnitatē. Et relatiuā scđi modi fundant in qualitate. s. in potētia actuā et potentia passiua q̄ sunt in fz̄ sp̄e q̄litatē. Et quedā relatiuā fundant immediate quātitū ad suū fieri sup actionē et passionē. et ista eadē fundant mediate super potētia actuā et passiua. vnde qdā relōnes regrūt duplex fundamētū. puta fundamētū quātitū ad fieri. et fundamētū quātitū ad esse. Vbi grā. paternitas quātitū ad fieri fundat super actionē p̄s. dī enī p̄. q̄ genuit filiū. sed quātitū ad esse et permanētia fundat super potētia actuā p̄s. Et filiatio quātitū ad fieri fundatur super passionē. et quātitū ad esse et permanē fundatur super potētia passiua. Relōnes fz̄ modi fundantur super qualitate de p̄ sp̄e q̄litatē. Vbi grā. relo scie ad scibile fundat super hitu scientificū q̄ est i prima sp̄e q̄litatē. vnde scia accipit duplū. vno p̄ hitu absoluto. et sic ē de p̄ia sp̄e q̄litatis. alio accipit p̄ relōne ad scibile vel p̄ aggregato ex hitu scientifico et relōne ad scibile. et sic est i ḡne relōnis per se si accipit p̄ relōne solū. Si vno accipiat p̄ aggregato ex hitu et relōne. sic ē i ḡne relōnis per accidēs et ista relo q̄ est ad scibile fundatur super hitu scientifico de prima sp̄e q̄litatis. Aliocē. vno dicat q̄ in quolibet p̄dicamēto p̄t fundari relo. sed de h̄ videbitur alibi. C. Habitatio solet eē vtr̄ relatio sit eadē res cū suo fundamēto. Ad quā dubitationē dicūt aliq̄ q̄ relatio nō distinguitur realis a suo fundamēto. vnde dicūt q̄ similitudo et dissimilitudo q̄ ē fūdata i aliq̄ albedine est eadē res cū albedine. Unde illō idē qdā fm̄ se dī albedo respētū alteri i quo ē albedo dī si militudo. Qdā aut̄ relatio nō sit alia res a suo fundamēto. p̄bat per rōnes superius positas p̄bantes q̄ relatio nō est res distinguēdo rem fz̄ vocem. et alia signa rerum. quia si ex eo q̄ sor. existēs hic fieret de nouo albus causaretur nonna res i platone albo existente rome. q̄ noua

silitudo et etiam ad motu alienius corporis sursum
vel deorsum sicut quod noua res causata in celo et in
centro terre. Et etiam sicut quod moto uno corpore
localiter mouerent oia corpora. quod in omnibus corpora
ruber fieret noua res. quod noua distantia vel noua
propingtas. et sic de alijs inconuenientibus supradictis
adductis probantibus quod relatio non est res ex ait distincta ab alijs rebus absolute. Ideo dicunt quod relatio
non est alia res a suo fundamento. Et hinc dicitur
quod postquam quod relatio non est res huius propter
dicas alias a specie et diversis fundamento. Et dicitur
istud esse de intentione physici. scilicet metaphysici. ubi ipse
assignat species et diversas relationes assignat eas per
species et diversas absolutas dicas quod aliqua relativa
dicuntur modo numeri. et aliqua modo mensure. et alia
qua modo agens et patientes quod non est nisi species et
diversae relationes sunt eadem eadem enim est species et
diversae relationes. Sed ista opinio est falsa. quod impossibile est eadem
forma realiter intendi et remitti. quod intentione et remissione
eiusdem forme sunt motus proprii. et impossibile est
quod idem mouatur motibus propriis. quod relatio intenditur
quoniam suum fundamentum remittit et recoverso. quod fundamen-
tum intenditur quoniam relatio remittit. quod relatio et fundamen-
tum suum non sunt realiter eadem forma. maior
est declarata et minor probat supposito quod soror et
placita sunt albi. et quod soror sit magis albus quam placita. tunc
si albedo soror. minuatur soror. sit magis filialis platonis
quam prius. quod magis appropinquat ad gradum al-
bedinis in platone. Et ita isto casu posito. sicut
quod quoniam fundamentum remittit tunc relatio intenditur. quod
duabus albedinibus in soror remittit silitudo soror. ad platonem
non intenditur. Si relatio posito quod soror et platonis sunt albi
sicut prius. et albedo in soror intendatur. tunc soror. sit mi-
nus filialis platonis quam prius. et ita silitudo in soror. re-
mittit quoniam albedo in eo intenditur. et ita prius minor. et
albedo et silitudo non sunt oio eadem forma. Ita
per eandem albedinem quam in soror. est filialis platonis
albus. et dissilialis ciceronis nigra. Si igit silitudo
sit eadem res cum albedine eadem ratione dissilitudo
erit eadem res cum albedine. sed quecumque sunt eadem
eadem numero ipsa inter se sunt eadem. et silitudo et
dissilitudo sunt eadem infra se. prius est inconveniens.
Ita silitudo et equalitas sunt eiusdem speciei. igitur
eiusdem genitrix primi. quod sunt rationes eiusdem modi
relationes. scilicet primi modi. Si igit relatio est eadem res
cum suo fundamento. sicut quod fundamentum silitudi-
nis et fundamentum equalitatis sunt eadem eiusdem speciei
vel eiusdem genitrix primi quam falsum est. quod fundamen-
tum silitudinis est qualitas. et fundamentum equali-
tatis est quantitas. et qualitas et quantitas differen-
tiuntur genere et non sunt eiusdem genitrix primi nec sunt
eiusdem speciei. Si relatio impossibile est quod idem sit et non
sit. quod hoc est oppositum primi principij. sed fundamen-
tum rationis potest manere ratione non existente. et ratio
et suum fundamentum non sunt idem. prout minor est
nisi soror. et platonis sunt filiales in albedine et corrup-
ta

tur albedo in platone manente albedine in soror
corrupta silitudo quod erat in soror respectu platonis
tamen manet albedo. igitur fundatum potest existere
ratione non existente. et prius non sunt eadem res.
Propter hec et alia est dicendum quod relatio est alia
res a suo fundamento. quod fundatum rationis
est res absoluta que per se potest instituere intellectum
sed relatio est res respectiva que non potest intelligi
nisi in habitudine ad aliud. Si relatio nihil fundatur
seipso. quod fundatum videtur prius eo quod fundatur
in ipso. sed relatio fundatur in suo fundamento. igitur
non est idem cum suo fundamento. Ad rationes in
particulari rationum est suprius per dictum physici. in. scilicet me-
taphysici. per quo dictum videtur aliquod quod relatio non habet
species proprias nec prius diversas. quod est intelligendum
quod relatio inter omnia predicamenta habet debilissimum
esse hinc quod dicit commentator. idem metaphysicus modo
ista que habet debitam entitatem per debitam sui enti-
tatem sunt difficillima nobis ad cognoscendum. scilicet
illa que sunt perfectissime entitatis. scilicet subiecte separate
propter excellentiam entitatum suarum sunt difficultaria no-
bis ad cognoscendum. ubi prima est debilitas
entitatis. ideo de difficultate cognoscitur a nobis. quia
non cognoscitur a nobis nisi per analogiam ad formam
vel ad maiorem positionem. ut prius ex primo physico. Si relatio
subiecte abstracte a maiore sunt excellentes entitatis. ideo
non cognoscuntur a nobis nisi per suos effectus. quod
igitur relatio inter cetera predicamenta habet debilissimum
entitatem. ideo non cognoscitur a nobis nisi per suum
fundamentum. ideo prius species et diversas relationes
tanquam minus nota enumerantur huius species et diversas ab
solutorum que nobis magis sunt notae. Unde prius non
intelligit quod species et diversae relationes sunt oio eadem
cum specie et diversis suis fundamentorum. sed intelligit
quod per species et diversas relationes debemus con-
gnooscere species et diversas relationes. quod species et diversae
relationes sunt realiter distincta a specie et diversis
fundamentorum. quoniam enim relatio non possit esse sine
fundamento suo. est tamen alia res a fundamento
suo. Adhuc circa rationes et relationes est intelligendum
quod hinc aliquos quod non omnia relationes pertinet ad idem
genus rationis. nec omnis relatio est in hoc predicamento
per se. sed solus illa relatio est in hoc predicamento quod fundatur
in re unius predicamenti et hoc determinante. et ideo
rationes transcendentia quod sunt repte in omnibus predi-
camenstis cuiusmodi sunt genus et species. actus et potentia
seu rationes inter ista non sunt in hoc predicamento.
quod sunt rationes transcendentia repte in omni
predicamento. et quod circuit omne genus nullus genus est
per se unius. tamen posset dici quod sunt quodditative in hoc
predicamento. quoniam repant denotative in quolibet
predicamento. Scientiam est etiam hinc aliquos quod re-
lationis est duplex. scilicet relatio realis et relatio rationis. Ad
rationes realiter reguntur tres predicamenta. prima quod ex
trema rationis non dependet ab intellectu sed
quod sunt realia. secundum predictio est quod extrema rationis sunt

realiter diversa. ² q̄ iter extrema sit habitudo mutua. Et propter primū oppositio inter ens et non ens non est relatio realis. q̄ extrema non sunt realia et non referunt ad inuitē nisi per intellectū. Propter scđm, relatio idētitatis non est realis. q̄ extrema non sunt realiter distincta seu diversa. vñ idēz non referunt ad seipsum relatione reali. ppter tertīā cōditionē relatio inter scientiā et scibile non est realis. q̄ inf illa non est mutua habitudo. nā scientia referunt ad scibile. sed scibile non referunt ad scientiā. Auicen. vo dicit q̄ omnis relatio que non dependet ab intellectu est realis et sic idētitas est relatio realis. q̄ non dependet ab intellectu. Ne tñ sit cōtentio in verbis dico de relationē reali q̄ relatio realis pot accipi duplīciter. s. cōiter et stricte. Cōiter loquēdo de relatione sic omnis relatio est realis. s. que non dependet ab intellectu. et sic idētitas est relatio realis. sed relatio realis stricte loquēdo sic potest describi. Relatio realis est relatio inf extrema realia realiter distincta mutuo ab inuitē dependentia. et sicut distinguit de relationē reali. ita pot distingui de relationē hī rationē. q̄a uno modo accipit large pro omni relatione que non habet extrema realia realiter diversa. vel inf que non est relatio mutua. alio modo accipit stricte. s. solū pro relatione que non habet esse p̄f operatio, ne intellectus. Intelligenduz q̄ ad hī q̄ aliqua referant ad inuitē requirunt qnqz. s. subiectum relationis. fundamētū et terminus a quo. et terminus ad quē et ipsa relatio. vbi grā. pater et filius referunt ad inuitē. subiectū paternitatis est animal qd genuit. fundamētū paternitatis est actio sēn potentia actuā. terminus a quo est p̄ et terminus ad quē est filiū. et relatio qua pater refertur ad filiū est paternitas ip̄a. Solet dubitari an termini relationis hī rationē debeat differre rōne sicut termini relationis realis realiter differunt. Et est spālis dubitatio de idētitate. s. vtrū extrema idētitatis differat hī rationem. Et dicūt aliqui q̄ sic. q̄ sor. ē idē sibi p̄. et sor. i. quātū est terminus a quo ipsius idētitatis differt a se inquātū est terminus ad quē illius idētitas. Istud tñ nō ē verū. nā sortes est idē sibi p̄ si secundū rē et secundū rationē. Nā oēm rem et oēm rationē quā habet sor. eandē habet sortes. ideo sortes nec re nec rationē differt a seipso. tñ sortes vt est terminus a quo idētitas habet vna rationē. et habet aliā vt est terminus ad quē idētitatis. Nā ratio termini a quo est alia a rationē termini ad quē. Et cōcedo q̄ sor. vt est terminus a quo et vt est terminus ad quē habet diversas rationes. tñ ex hī non sequit q̄ sortes differt a seipso secundū rationē. nā sortes manēs idē hī rationes et hī rē habet diversas rōnes. tñ ex hī non sequit q̄ sortes differt a seipso hī rōnes.

Inest autēz et contrarietas in relatione ut virtus virtus contrariū cū sit. vtrū qz eorum ad aliquid est. et disciplina ignorantie. Non aut in omnibus relationis inest contrarietas. Duplii enim nihil est contrarium neqz vo triplici neqz ylli talium.

Ponit p̄bs quatuor p̄petates relationes. p̄ma est q̄ in relatione est aliqua contrarietas. hoc est q̄ aliqua relativa sunt contraria. et hec est. zo. cōclusio huius libri. et p̄bas exemplariter sic. Virtus enī contraria virtus. et scientia contraria ignorātie dispositionis. sed opponit p̄uatue ignorātie negationis. sed virtus et virtus sunt relativae. et similiter scientia et ignorantia sunt relativae. ergo aliqua relativa sunt contraria. Sed ista p̄petas non inest omnibus relativis. q̄ duplo nihil ē contrariū nec triplo. nec alicui talium. CS 3 b dubitatur tā circa maiorē qz circa minorē. Et primo enī videt q̄ virtus non contrarie virtus. et videtur q̄ non. q̄ contraria marie distat ut patet ex. io. metaphys. sed virtus et virtus non marie distat. quia liberalitas est mediū inter duo virtus extrema. sicut patet per p̄bm. 4. ethico. sed medium non marie distat ab extremis. ergo virtus et virtus nō sunt contraria. Circa minorē dubitatur videt enī falsum q̄ virtus et virtus sunt relativae. quia quecūqz sunt relativae referunt ad inuitē. sed virtus et virtus non referunt ad inuitē. quia virtus non dicitur alicuius virtutis virtus. nec virtus dicitur alicuius virtutis virtus. ergo virtus et virtus non sunt relativae. Circa conclusionem etiā dubitatur. quia nō videtur q̄ aliqua relativa sunt contraria. quia oppositio contraria et oppositio relativa sunt diversae spēs oppositiois. ut p̄z ex isto libro p̄dicantur. ergo que opponuntur oppositione relativa nō opponuntur oppositione contraria. sed omnia relativa opponuntur oppositione relativa. ergo nō opponuntur oppositione contraria. et per consequēs nō sunt contraria. Itē si aliqua relativa cōnt̄ contraria se quā q̄ pater et filius sunt contraria. sed hī non est verū. quia pater et filius vē predican de codē. nā de eodez verū est dicere q̄ est pater et q̄ est filiū. ergo p̄ et filius non sunt relativae contraria. Ad p̄mū istoz est dicendū q̄ virtus contraria virtus contrarietate que est in ḡne morū. et virtus et virtus maxime distant in genere morū sed nō in genere nature. vñ bonū et malū sunt genera morū et sunt duo extrema et sub uno cōtineat virtus. s. sub malo et sub altero cōtineat virtus. s. sub bono. Sz virtus et virtus non marie distant in genere nature quia maiorē conuenientia habet virtus et virtus qz habent duo virtus extrema et liberalitas et p̄digalitas magis conueniunt in natura qz prodi f

galitas et anaritia. Ad secundum dicendum est quod virtus et virtutem sunt relativa contraria. quia referunt ad alia. scilicet ad materias circa quas habent fieri. sed non sunt relativa inter se. quia unum non referit ad aliud nec conuerso. unde virtutem et virtus sunt relativa. sic pater et duplum sunt relativa. et non sunt relativa opposita. nec est verum quod omnia relativa referrantur ad invicem. Ad aliud dubium circa exclusionem dicendum est quod relativa que sunt contraria non opponuntur oppositione relativa. nec valet illa consequentia. illa sunt relativa. ergo opponuntur oppositiis relativa. Ad aliud cum dicitur quod si aliqua relativa essent contraria. sequitur quod pater et filius sunt contraria. Dicendum quod non sequitur sed est fallacia consequentis. nec debet concedi quod pater et filius sunt similiter contraria. sed sunt relative opposita quando sunt comparata ad idem. Et si dicatur quod pater et filius non predicanter de eodem. ergo non sunt contraria vel opposita aliquo genere oppositiis. dicendum quod pater et filius accepta in suis contingitibus non sunt opposita. sed quando sunt comparata ad idem sunt opposita relative. nec predicanter sic de eodem numero. quod impossibile est quod idem numero sit pater alicuius et filius eiusdem. Unde melius est dicere quod pater et filius sunt relativa quod dicere quod pater et filius sunt relativa opposita.

Videntur autem maius et minus relativa suscipere. simile enim magis et minus dicitur cum utrumque sit relativa et ineqale magis et minus dicuntur. Si simile enim alicuius simile dicuntur et equale alicuius ineqale. Non autem omnia relativa suscipiuntur magis et minus. duplum enim non dicitur magis et minus duplum nec aliquid talium.

Secunda problematis relativa est suscipere magis et minus. unde prior declarat quod aliqua relativa suscipiuntur magis et minus. et hec est conclusio. 30. huius libri. Et declarat declaratione exemplaris. Simile et equale sunt relativa et suscipiuntur magis aut minus. nam aliquid dicuntur magis simile et minus simile. similiter aliquid dicitur magis equale et minus equale. ergo aliqua relativa suscipiuntur magis aut minus. Sed hec problematis non competit omnibus relatiis. quia duplum et triplo sunt relativa. et non non suscipiuntur magis aut minus ut patet. Sed dubium est quia quedam relativa suscipiuntur magis et minus et quedam non. Sic enim est quod relatio fundatur in rebus diversorum predicamentorum ut dictum est et suam realitatem habet a fundamento. Cum igitur aliqua relatio fundetur in re suscipiente magis et minus. et aliqua fundetur in re que nec suscipit magis et minus. non est

mirum si aliqua relatio suscipit magis aut minus et aliqua non. Exemplum prius ut similitudo suscipit magis aut minus. quia fundatur in qualitate que suscipit magis aut minus. Exemplum secundum ut duplum et dimidium sive duplex et simplex fundatur super quantitate determinata que non suscipit magis aut minus. ideo duplum et dimidium et similia non suscipiuntur magis aut minus.

Omnia autem relativa ad conuersum dicuntur. ut seruus domini seruus dicitur. et dominus serui dominus. et duplum dimidiū duplū. et dimidiū dupli dimidiū. et maius minore maius et minus maiore minus. Similiter autem et in aliis. sed causa differunt quandoque secundum locationem ut scientia scibilis scientia. et scibile scientia scibile. et sensus sensitus sensus. et sensitum sensu sensitum. At vero aliquotiens non videtur converti nisi convenienter ad quod dicitur assignetur. Si enim peccat is qui assignat ut ala si assignet avis non convertitur ut sit avis ale. Neque enim prius convenienter assignatum est ala avis. neque enim in eo quod avis est in eo ala avis dicitur sed in eo quod alata est. Multorum enim et aliorum ale sunt que non sunt aves. Quare si sic assignetur convenienter et convertetur ut ala alati ala et alatum ala alatum. Aliquotiens autem forte et nomina fungere necesse erit. si non fuerit positum nomen ad quod convenienter assignetur. ut remus navis si assignetur non erit convenienter assignatio. Neque enim in eo quod est navis in eo eius remus dicitur. Sunt autem naues quarum non sunt remi. Quare non convertit. navis enim non dicitur remi navis. sed forte convenientior assignatio erit si sic quodammodo assignetur remus est remite rei remus. aut quo modolibet aliter dictum sit. nomen enim non est positum. convertit autem si convenienter assignetur. remitum enim remo remitum est. Similiter autem et in aliis ut caput convenientius assignabitur caput si animalis assignetur. Neque enim in eo quod animal est caput

41
bz. Multa enim sunt animalia capita non habentia. Sic autem fortasse facilius sumetur quibus non est nomen positum ab his que prima sunt. et ab his ad que convertuntur nomina apponantur ut in his que dicta sunt ut ab ala alatum a remo remitum. Dico ergo que ad aliquid dicuntur si conuenienter assignentur ad convertentiam dicuntur. Nam si ad quodlibet aliud assignetur et non ad illud dicantur non convertuntur. Dico autem quoniam neque eorum que indubitaunter perturbabilia dicuntur. et nota eis posita sunt nihil convertitur si ad eorum aliquid que sunt accidentia assignentur et non ad ea que dicuntur ut seruus si non domini assignetur seruus sed hominis aut bipedis aut alii cui talium non perturbatur. non enim erit conueniens assignatio.

Tertia proprietas relativa est dici ad convertentiam. Primo pbs ponit illam proprietatem et declarat eam. Secunda ibi. Amplius si conuenienter ponit ynu documentum notabile ad cognoscendum quae sunt vera relativa et quae non. Primo igitur ponit proprietatem dicens quod oia relativa dicuntur ad convertentiam. et est conclusio. xxi. huius libri et probatur inductio sic. nam duplum et dimidium sunt relativum et dicuntur ad convertentiam. nam duplum et dimidium duplum et dimidium dupli dimidiū. Similiter pater et filius dicuntur ad convertentiam. nam pater dicuntur alicuius filii pater. et filius alicuius patris filius. Et hec proprietas conuenit omnibus relatiis si relativa bene assignantur. sed si aliquis assignetur relativa et non sit assignatio conueniens tunc non dicuntur ad convertentiam nec se vera relativa que assignantur prorelatinis. ubi gratia. si ala assignetur avi tanquam suo relativo. assignatio est inconveniens nec dicuntur ad convertentiam. quia non omnis ala est avis ala quia multe sunt ale que non sunt avium ut ale muscas vel serpentum. similiter si caput assignetur animali tanquam suo correlatio inconveniens est assignatio. quia caput et animal non dicuntur ad convertentiam. quia non omne animal habet caput. sunt enim multa animalia non huius caput ut ostrea marina cochilia et silia. Similiter si remus assignet naui tanquam suo correlatio est assignatio in conueniens. remus enim et naus non dicuntur ad convertentiam. Verutamen si conueniens fiat assignatio omnia relativa dicuntur ad convertentiam. Qualiter autem debeat fieri assignatio docet

pbs et documentum est tale. Si alteri relativo non men deficiat. oportet tunc fingere nomine eius de nominando a noie relatiui huius nomine. ubi gratia. si remus dicitur relativa et non dicatur relativa ad nauem cum sint multe naues remos non habentes. etiam si caput dicatur relativa et non dicatur relativa ad animal. cum multa sint animalia non habentia capita ad hoc quod in talib[us] rebus sit conueniens oportet fingere nota ut a remo remitum fingatur et a capite capitulum fingatur. et ab ala alatum. et sic relatiis assignatis copet propria scilicet dici ad convertentiam. nam remus dicitur reme rei rem. et remitum dicitur remo remitum. et caput capitati caput. et capitulum capite capitulum. et ala alatum ala. et alatum ala alatum. igitur omnia relativa si conuenient assignentur dicuntur ad convertentiam. Amplius si conuenienter assignetur ad id ad quod dicitur omnibus aliis circumscriptis quecumque accidentia sunt relicto uno illo solo ad quod assignatur est semper ad ipsum dicetur. ut si seruus ad dominum dicatur circumscriptis omnibus que sunt accidentia domino vel esse bipedem vel scientie susceptibile vel hominem. relicto uno hoc solo quod dominus est semper seruus ad ipsum dicetur. Seruus enim semper domini seruus est. Si autem seruus non conuenienter dicitur ad id ad quod dicitur circumscriptis omnibus aliis. relicto uno illo ad quod assignatur est non dicetur ad ipsum. Assignetur autem seruus hominis et ala avis. et circumscribatur ab homine esse dominum non iam seruus ad hominem dicitur. Cum enim dominus non sit seruus non est. Similiter autem et de avi si addimatur eam alatam esse amplius iam non erit ala ad aliquid. Cum enim non sit alatum. nec ala erit alicuius. quare oportet assignari ad id ad quod conuenienter dicitur. et si sit nomen positum facilis erit assignatio. Si autem non sit fortasse erit necessarium nomine fingere. Si autem sic redcantur manifestum est quoniam oia relativa conuersum dicuntur.

Sed quia dubium potest esse quando sit assignatio conueniens et quando non. ideo pbs dat ynu documentum notabile ad cognoscendum utrum assignatio fuerit conueniens vel non. et est istud docu-

mentum. si alicui relatiuo assignet correlatiuo circuniscribat ab illo oia que sibi accidunt relictis soluz istis p que assignant relativa qbus circu scriptis videndū est an illa referant adin vicem. videlicet illa que assignant relativa aut non. et si referant adin vicem tūc fuit assignatio co ueniens. verbi ḡra. si volumus videre an fūns et homo referant adin vicem circu scriban omnia que homini accidunt relinquēdo solā naturaz hominis. homini aut accedit q̄ sit albus et q̄ sit grāmaticus et q̄ sit dñs. sed si circu scribat ab ipso ipsum eē dñm iā. s. homo non dicit ad ser uum. q̄ homo non dicit ad seruū. nisi quia ipse est dñs. ista igit assignatio non fuit cōueniens qua homo et seruus assignabant relativa. Sz si velis videre an dñs et seruū sint vere relativa circu scribam a dño omnia que sibi accidunt ut ipsuz eē hominē vel sapientē. et sic de alijs. h̄ soluz relicto q̄ ipse sit dñs adhuc dicit domin⁹ serui dñs. ideo assignatio fuit cōueniens ybi assignat q̄ dñs et seruus sunt vere relativa. Lō tra istā p̄petatez arguit. pater et filius sunt relativa et non dicunt ad cōuertentia. quia non dicitur pater filij pater. quia alijs posset dici p̄z. Iz non habeat filiuū sed filiā. Similiter aliquis dicitur filius Iz non habeat patrē sed matrē. Bi cendū q̄ pater et filius vere sunt relativa. intel ligendo per patrē vtrūq̄ seruū. s. tam patrez q̄ matrē. et intelligendo per filiuū similiter vtrūq̄ serum. s. filium vel filiam.

Videntur aut ad aliquid simul eē na turā. et in aliis quidē pluribus mani festū est. Similiter enim ē duplū et dimidiū. vt cū sit dimidiū. duplū est. et cum sit seruus. dominus est. Similiter aut his sūt et alia. Similiter aut hec se ferre inuicē. Si enim non sit duplū. non est dimidiū. et si nō est dimidiū non est duplū. Similiter autē et in aliis quecūq̄ talia sunt.

Quarta p̄prietas relatiuoꝝ est esse simul natu ra. vnde relativa sunt simul natura. et hec est cō clusio 33. huius libri que probat p̄batione exemplari sic. pater et filius sunt relativa et sunt simul natura. similiter duplū et dimidiū sunt simul natura et sunt relativa. ergo relativa sunt simul natura. Lō aut pater et filius sunt simul natura probatur. nā si pater est. filius est. et si filius est. pater est. Similiter duplū et dimidiū sunt simul natura. nam si duplū est et dimidiū est et ecōtra. si dimidiū est duplū est. similiter si pater non est et fili⁹ non est et ecōtra. et si duplū non est. dimidiū nō est et ecōverso. ergo pater et filius. duplū et dimidiū sunt simul natura. Sciendū est q̄ illa sunt si

mul natura que posita se ponūt. et perempta se perimunt. sic q̄ neutruꝝ eoz est causa alterius. quia si vnū illorū est causa alterius tūc nō sunt simul natura. q̄uis posita se ponunt et perempta se perimunt. et sic sunt subiectū et eius p̄pria pas sio que nō sunt simul natura. q̄uis posita se po nant et perempta se perimat. et hoc quia est subiectū est prius sua p̄pria passione cū sit cā illi⁹. Non aut in omnib⁹ relatiuis verū videtur esse simul natura. Scibile enī scientia prius esse videt. nāc̄ in plu ribus rebus subsistentib⁹ scientias accipim⁹. in paucis vō v̄l nullis hoc quis reperiet simul cum scibili scientiam esse.

Ista proprietas nō cōuenit omnib⁹ relatiuis. nam scientia refert ad scibile. et tñ scientia et scibi le non sunt simul natura. q̄ scibile est prius q̄ scientia. similiter ē de sensu et sensibili. sensus enī refertur ad sensibile. et tñ sensus et sensibile non sunt simul natura. quia sensibile ē p̄us naturaliter q̄ sensus. Primiū probatur sic. s. q̄ scibile est prius q̄ scientia. et hec est cōclusio. 34. huius libri. probat dupliciter. p̄mo sic. Omne illud qd preexistit scientie vel acceptioi scientie est prius q̄ scientia. sed scibile p̄existit scientie v̄l acceptioi scientie. ergo scibile est prius q̄ scientia. maior patet et minor declarat sic. qm̄ in pluribus acci pimus scientias rebus p̄sistenteibus. sed i pau cis est scientia. similiter cum scibili. vnde p̄mo res existunt. deinde de illis rebus acquirim⁹ scientiam. ergo res de quib⁹ scientie sunt. preexistunt scientie et acceptioi scientie. et sic res de quib⁹ sunt scientie sunt p̄ores nā q̄ sunt scientie ille. et sic scibile naturaliter est p̄us q̄ scientia.

Amplius scibile sublatū simul auſert scientiaz. scientia vō non auſert scibile. Nā si scibile non sit. nō est scientia scientia vō si non sit. tamen nihil prohibet esse scibile. vt circuli quadratura. si est scibilis. scientia quidē eius ē sed nondū est scita. illud vō scibile ē. Amplius animali quidē sublatō nō est scientia. scibiliuz vō plura esse cōtingit.

Probab̄ eadē cōclusio sic. Illud est p̄us a quo non cōuertitur subsistendi cōsequētia. sed se ge si scientia est scibile est et nō ecōuerso. ergo scibile est p̄us q̄ scientia. vtrāq̄ pars minoris probatur sic. et p̄mo probat cōsequentia. hec scientia est. ergo scibile est. sic ex opposito cōsequentis sequit oppositū antecedens. ergo cōsequentia bona. nā sequit nullū scibile est. ergo nulla scien

42

est. qd si nullū scibile est. nullum aial est. et si nul-
luz aial est. nulla scientia est. cū aial sit subiectū
scientie. ergo a pmo ad ultimuz sequit nullū sci-
bile est. ergo nulla scientia est. Et alia pars mi-
noris pbaf. s. qd non sequit scibile est. ergo scia
est. b. pbatur per experimentū et per rōnez. per
experimentū sic. quadratura circuli pōt esse et si
nulla eius scientia sit. sic ergo scibile pōt eē. et si
nulla eius scientia sit. per rōnem pbat idem sic
oppositū cōsequē stat cū antecedente. g. cōse-
quentia non valet. Ista enī stant simul. scibile ē
et nullū aial est. modo sequit nullū aial est. ergo
nulla scia est. et qcqd stat cū antecedente. stat cū
pāte. g. ista stant simul. scibile est et nulla scia est.
Similr autē se habent et ea que de sen-
su dicunt. sensibile enī pūsqz sensus
esse videt. nā sensibile peremptū fil'
perimit sensum. Sensus vō sensibile
non simul perimit. Sensus enī circa
corpus et i corpore sunt. sensibile enī
perempto peremptū ē corpus. Sen-
sibile enī ē corpus. cū vō corpus. nō
sit. perimit et sensus. quare fil' pimit
sensibile sensum. sensus vō sensibile
non simul perimit. Animali quidez
perempto sensus qdē peremptus ē.
sensibile vō erit vt corpus calidum.
dulce. amarū. et omnia alia quecūqz
sunt talia.

Also qd scibile est pūs qz scientia. pbat pbs qd
scibile est pūs naturaliter qz sensus. et per zns
sensus et sensibile non sunt simul natura. et hec
est cōclusio. 35. huius libri que pbaf sic dupli-
ter. pmo sic. Illud est pūs natura a quo nō cō-
vertitur subsistendi zntia. sed sequit sensus est
ergo sensibile est et non ecōuerso. ergo sensibile
ē pūs natura qz sensus. et per zns sensus et sen-
sibile non sunt simul natura. p3 maior. et vtraqz
pars minoris pbatur. qd sequit sensus est. ergo
aial est. et sequit vltra. aial est. ergo sensibile est
ergo a pmo ad ultimuz sequit. sensus est. ergo
sensibile est. Alia pars minoris pbatur. s. qd nō
sequitur. sensibile est. ergo sensus est. qd aliqd
antecedit ad oppositū cōsequētis qd non ante-
cedit ad oppositū antecedentis. ergo zntia non
valer. pbatio assumpti. nā illa. nullū aial ē ante-
cedit ad istā. nullus sensus est que est oppositū
cōsequētis. qd sequit nullū aial est. ergo nullus
sensus est. et ista. nullū aial est non antecedit ad
oppositū antecedentis. nō enī sequit. nullū aial ē
ergo nullū sensibile est. qd opposituz zntis stat
cum antecedente. nā si nullū aial ēē adhuc pnt
esse qualitates sensibiles vt dulce. amarū. cali-
dū. frigidū. et sic de alijs qualitatibz sensibilibz.

Amplius sensus qdem simul cuz sen-
sato fit. simul enī aial fit et sensus. Sē
sibile vō ante ē qz sit aial vel sensus.
Ignis enī et aqua et alia hmōi ex qui-
bus ipsum aial cōstat ante sunt qz ip-
sum aial sit oio. quare pūs qz sensus
ēē videt sensibile. Habet autē questio-
nē vtrū nulla substantia ad aliqd di-
catur quēadmodū videt. an hoc cō-
tingat secundū quasdā scđas substā-
tias. nā in primis substātias verū ē
scilicet qd non dicunt ad aliqd. nam
neqz tote neqz partes ad aliqd dicū-
tur. nā aliquis homo non dicitur ali-
cuius aliquis homo. nec aliqz bos
alicuius aliquis bos. Similr autē et
partes. quedā enī manus non dicif
alicuius quedā manus sed alicuius
manus. et quoddā caput non dicitur
alicuius quoddam caput sed alicuius
caput. Similr autē et in scđis substā-
tias atqz hoc quidez in pluribus. vt
hō non dicitur alicuius hō. nec bos
alicuius bos. nec lignum alicuius li-
gnum. sed alicuius possessio dicitur.
In huiusmodi ergo manifestum est.
quoniam non sunt ad aliquid.
Scđo pbatur eadē cōclusio sic. Sensus et sensi-
bile non sunt simul natura. nam sensibile ē pūs
natura qz sensus. ergo sensus et sensibile nō sunt
simul natura. zntia patet de se. et aīs probatur.
Qñcūqz aliqua naturaliter sunt simul natura.
tunc quicqd naturaliter pcedit vnuz. pcedit na-
turaliter reliquū. sed sensus et sensatū. puta aial
sunt simul natura. sed sensibile est pūs natura.
qz aial. ergo sensibile est pūs natura qz sensus.
Qd autē sensibile sit pūs natura qz aial pbaf.
Mā corpora simplicia ex quibus pponit mixtū
sunt pōra qz mixtū. sed corpora simplicia. s. cle-
mentia sunt sensibilia et sensatū et hns sensum vt
aial ē mixtū. cuz igitur simpler sit pūs naturali-
ter mixto. sequit qd sensibile est pūs naturaliter
qz sensus. C. Circa istā p̄petatē dubitat. qd
videt qd relativa non sunt simul natura. nā pūs
natura et posterius natura sunt relativa et non
sunt simul natura. ergo zē. Qd nō sit simul nā
probaf. qd pūs natura est pūs qz posterius na-
tura. et illa quoz vnū ē alio pūs naturaliter nō
sunt simul natura. Itēz causa et causatū sunt re-
lativa et non sunt simul natura. quare zē. Et qd
sunt relativa. p3. qd causa dicif respectu alicui'
causati et ecōuerso. et causa est pūs naturaliter

censato. ergo non omnia relativa sunt simul nā. Item pater et filius sunt relativa et non sunt sū natura cuz pater sit naturaliter pōr filio. ex quo pater genuit filium. Aliqui dicunt q̄ ista p̄petas relativa sunt simul natura nō est intelligenda quātū ad actualē existentiaꝝ ita q̄ intelligat sic. q̄ qn̄cūqz vñ relatiꝝ actu existit q̄ alterum illoꝝ simul existit. Istud enī non oportet sicut patet de pōr et posteriori tpe. p̄us enī et posteriꝝ tpe sunt relativa et non simul natura quātū ad existere. quādō enī p̄us tpe est tunc posteriꝝ tpe non est. Et ideo dicunt q̄ illa p̄petas est sic itel ligenda q̄ relativa sunt simul natura quātū ad dependentiā sic. s. q̄ qn̄ vñ relatiꝝ depēdet ad aliud et reliquī. et ita p̄us tpe et posterius tēpore sunt simul natura. nā qn̄cūqz h̄ est p̄us tēpore illo. h̄ est posterius tpe illo. Similr q̄ p̄us natura et posterius natura sunt relativa. iō qn̄cūqz de vno illoꝝ dicitur q̄ ē p̄us natura de reliquo illoꝝ dicit q̄ est posterius natura. Sed istud non valet. q̄ dicit p̄bs q̄ scientia et scibile non sunt simul natura. q̄ scibile perdit sciētia. ita q̄ est scibile qn̄ de eo scientia non est. Et similiter pōt esse q̄ sensibile sit q̄uis nullus sensus sit. Et ideo dicit p̄bs q̄ sensibile et sensus n̄ sunt simul natura. Et ideo videt q̄ p̄bs per sū natura intelligat simultatē quātū ad existere. et hoc vult Aug⁹ in suis p̄dicamēt qui dicit q̄ illa sunt simul natura que sunt simul quātū ad orū et quātū ad occasum. et ideo que simul incipiunt esse et desinunt eē et neutrū illoꝝ est causa alteriꝝ illa sunt simul natura intelligendo p̄ simultateꝝ quātū ad esse et existere. Scendū est ergo q̄ si omnia relativa sint cōuenienter assignata sunt simul natura. nec obstāt instantie quas p̄bs ad ducit cōtra ista p̄petatem. q̄ in illis non est cōueniens assignatio. Scientia enī non cōuenienter assignat ad scibile tanqz ad suuz correlatiuū. s̄ magis ad scitu. Scientia enī et scitu sunt simul nā q̄ qn̄cūqz scientia est scitu est. et qn̄cūqz scitum est scientia est. similr sensus non cōuenienter assignat ad sensibile. sed ad sensatū idest h̄is sensum. et illa. s. sensus et sensatū idest habens sensum sunt simul natura. q̄ qn̄ sensus est sensatū ē et econuerso. si tñ scientia referat ad scibile et sensus ad sensibile. cū tñ scibile non referat ad scientiam. nec sensibile ad sensuz. tūc non est cōcedendū q̄ scientia et scibile sunt relativa. imo tñ alterū illoꝝ est relatiuū. s. Scientia. Similr sensus et sensibile non sunt p̄pe relativa. sed solū sensus est relatiuū. idco cōuenienter pōt sustineri q̄ omnia relativa dicunt ad cōuententiam. nec est instantia in scientia et scibili cū nō sint relativa. s̄ alterū tñ est relatiuū. Pro instantijs adductis est intelligendū q̄ terminus cōcretus pōt accipi dupliciter. yl̄ pro eo q̄ significat. yl̄

pro eo q̄ denomiāt. vel sub alijs verbis terminus cōcretus in dictis instantijs pōt accipi. vel secundū q̄ supponit simpliciter. vel secundū q̄ supponit psonaliter. quādō accipit pro eo q̄ si significat. tūc supponit simpliciter. sed quādō accipitur p̄ eo q̄ denoiait. tunc supponit persona liter. Per ista ad p̄mū argumentū in cōtrariū p̄mi dubiū. s. q̄ p̄us natura et posterius natura sunt relativa. Dico q̄ isti termini p̄us natura et posterius natura p̄nt accipi dupliciter. s. vt h̄it suppositionē simpliceꝝ. et sic p̄us natura et posterius natura sunt relativa. q̄ res significate per istos terminos p̄us natura et posterius sunt relativa et simul natura. Alio modo p̄nt accipi isti termini p̄us natura et posteriꝝ natura et habet suppositionē personalē. et sic vtraqz illiarum est falsa. p̄us natura et posterius natura sunt simul natura. q̄ sic supponit pro reb⁹ de quib⁹ actua liter predicanſ. vt pro hoie. pro animali. p̄ deo vel pro creatura. Ista enī est vera. animal ē p̄us homine natura. et homo est posterius animali natura. Et hec est vera. deus est p̄us natura q̄ animal vel alia creatura. et creatura est posterior vel quid posterius q̄ deus. omnes iste p̄positiones sunt vere secundum q̄ p̄us natura et posterius natura habet suppositionē personalē. et in isto sensu hec est falsa. p̄us natura et posterius sunt relativa. quia animal et homo nō sunt simul natura nec deus et creatura sunt simul natura. cum ergo dicit q̄ p̄us natura et posterius natura sunt relativa. dico q̄ hec est vera. prius natura et posterius natura sunt relativa secundū q̄ isti termini habet suppositionē simplicē. et in eodem sensu est hec falsa. p̄us natura et posteriꝝ nā nō sunt simul natura. Et quādō dicit vlt̄. q̄ p̄us natura ē p̄us q̄ posterius natura. dico q̄ si isti termini accipiāt secundū q̄ isti termini habet suppositionē simplicē. sic hec est falsa. prius natura est p̄us q̄ posterius natura. q̄ res significata per istū terminū p̄us natura nō ē p̄oꝝ q̄ res significata per hunc terminū posterius natura. sed sunt equē p̄mo. Si tñ p̄us natura et posterius natura habeat suppositionē personalē. sic hec est vera. p̄us natura est p̄us natura q̄ posterius natura. et sic accipiendo illos tñ nos ē hec falsa. p̄us natura et posterius natura sunt simul natura et sunt relativa. quia neutrum verū est. Et si monicas dubiū de pōr tempore et posteriori tempore q̄ illa nō sunt simul natura cū non simul existant. et tñ sunt relativa. Dicendum q̄ de relatiuī rem p̄manentē significantiibus est vniuersaliter verū. s. q̄ huiusmōi relativa sunt simul natura. Sed de relatiuī ipotantibus rē successiuā cuiusmōi sunt p̄us tempore et posterius tempore non est verū q̄ sunt simul natura. ita q̄ necessario simul existant. tñ bene

simul sunt quantū ad dependentiaz. qz qnctū qz
 de uno dicit qz est p̄us tpe. et de reliquo dicit qz
 est posterius tpe. Ad alia instantia de causa
 et causato dicendū est qz accipiendo cām et cau-
 satū sīm qz hñt suppositionē simplicē sic ē vera.
 causa et causatū sunt relativa et sunt simul natu-
 ra. qz res significata per illos terminos sunt sit
 natura. Et isto modo ē hec falsa. causa est p̄or
 naturaliter causato. qz res significata per h̄ nō
 men. causa non est p̄or naturaliter qz res signi-
 ficata per h̄ nomen causatū. Sed si accipiat cā
 et causatū ut hñt suppositionē personalē. sic hec
 est falsa. causa et causatū sunt relativa. qz res qz
 est causa. et illa res que est causatū nō sunt rela-
 tiva nec sunt simul natura. Eodem modo dicendū
 est ad alia instantia de patre et filio. qz si accipi-
 antur ista noia. s. pater et filius ut habēt suppo-
 sitionē simplicē ita qz supponant p̄ his que p̄n
 cipaliter significant. sic est hec vera. pater et fili
 sunt relativa et sunt simul natura. et sic est h̄ falsa
 pater genuit filiū. Sed si ista noia pater et fili
 accipiunt ut hñt suppositionē personalē. sic est
 hec falsa. pater et filius sunt per se relativa. qz
 posito qz sōz. sit pater ciceronis. est hec falsa. p̄
 et filius sunt per se relativa sīm qz hec noia hñt
 suppositionē psonalē. Subita de uno dictio
 phī in littera qz destructo scibili destruit et sci-
 entia. Istud nō vides esse ver. qz nulla rosa erūte
 adhuc p̄t homo habere scientia de rosa. Itē
 nulla eclypsi existente p̄t eē scientia de eclypsi
 Itē phī in. 4. phī tradit scientia de vacuo. tūc
 arguit sic. Scientia de vacuo est et tñ nulluz va-
 cuū est. ergo scientia p̄t esse de non existente. et
 sic nō oportet qz destructo scibili. ppter h̄ destrua-
 tur scientia. Scicndū est quantū ad intentionē
 phī hic qz ipse intendit soluz declarare qz scien-
 tia in cōi referat ad scibile in cōi. qz destructo sci-
 bili in cōi destruit scientia i cōi. nā destructo sci-
 bili in cōi nullū scibile manet. et sic scibile in cōi
 est simul euz scientia in cōi. nec intendit phī dicē
 hic qz destructo h̄ scibili. ppter h̄ oportet qz scia-
 illius destruat. Sciendū est etiā pro instantiis
 adductis qz per scibile duo possimus intelligē
 videlicet ppositionē vel subiectū ppositionis qz
 p̄t sciri. Si per scibile intelligam ppositionē
 que p̄t sciri. sic est vniuersaliter ver. qz destructo
 quoctūqz scibili destruat scientia que nata ē de
 ipso haberet. h̄ est destructo scibili idest si nō sit
 ita in re sicut illa. ppositio scibilis significat. tūc
 de illo scibili non est scientia vera. si vō p̄ scibile
 intelligamus subiectū ppositionis scibilis. aut qz
 illa ppositio scibilis ē affirmativa vel negativa
 Si negativa. tunc non oportet qz destructo sci-
 bili. s. ita subiecto ppositionis scibilis qz destrua-
 tur scientia illius. et sic argumentū de vacuo nō
 pcedit. Nā phī tradidit scientia de vacuo tāqz

de subiecto ppositionis i ppositione negativa.
 probat enī qz nullū vacuu est. et sic non oportet
 qz destructo vacuo qz ppter h̄ destruat scientia
 de vacuo. Si vō ppositio scibilis affirmativa
 aut ergo subiectū supponit respectu dictionis
 ampliative vel dictionis transcendentis aut nō.
 Si p̄mo modo sic bene p̄t esse scientia de non
 existente. qz nulla eclypsi existente adhuc p̄t
 sciri qz eclypsis p̄t esse. Si vō subiectū in ppo-
 sitione affirmativa supponit et non rōne alicui
 verbī ampliativi. nec respectu alicuius transce-
 dentis. tunc de tali scibili non existente non p̄t
 esse scientia tanqz de subiecto. qz talis ppositio
 affirmativa est falsa. et per p̄ns non scit. et sic de
 eius subiecto non est scientia tanqz de subiecto
 scibili in tali ppositione affirmativa. Et si dica-
 tur qz de subiecto debet p̄cognosci qd est. et si ē
 per p̄hm p̄o poste. qz de omni subiecto oī p̄cognos-
 sci ipsum esse. Sicendū qz phī sic intelligit qz
 de omni subiecto ppositionis affirmativa scite i
 qua subiectū supponit et non respectu alicuius
 ampliativi. nec respectu alicuius transcendentis
 debet p̄cognosci quid ē et si ē. Sed de subiecto.
 aliarū ppositionū non debet dēm suuz intelligi.
 In aliquibus vō scđis substatiis h̄z
 aliquis dubitationē. vt caput alicui
 caput dicif. et manus alicuius man
 dicitur. et singla h̄mōi dicunt quare
 hec esse fortasse ad aliquid videntur
 Si ergo sufficienter eoz que sunt ad
 aliquid diffinitio assignata ē. aut ni-
 mis difficile. aut impossibile ē soluere.
 qm nulla substantia eoz que sunt ad
 aliqd dicit. Si aut non sufficiēter s̄z
 sunt ad aliqd quibus hoc ipsum est
 esse ad aliquid quodāmō se habere.
 Fortasse aliqd ad ista fatetur. Prior
 aut diffinitio seq̄f oīa relativa. nō tñ
 hoc eis est esse qz sunt ad aliqd eo qz
 ea ipsa que sunt aliorum dicuntur.
 Hec est scđa particula huius capiti in qua phī
 mouet et soluit quādā dubitationē. ex cuius so-
 lutione patet vna vera descriptio relatiuorum
 et coniunctarū duas p̄cs. In p̄ma mouet et soluit
 vna dubitationē ex cuius solutionē inserta vnam
 descriptionē relatiuorum. In scđa ibi. Ex his
 igit manifestū est. cōcludit vnu corollariū qd
 sequit ex p̄missis. In p̄ma ergo particula mo-
 uet vnam dubitationē que est ista. vtruz aliqua
 substantia sit ad aliqd. cū enī duplex sit substatiā
 s. p̄ma et scđa. et vtraz est vna vt totū. vel ē vt
 pars. de p̄ma s̄ba que est in totū. et de p̄ma que
 est vt pars. certum est qz neutra est ad aliiquid.

f 4

non enī dicit aliquis homo alicuius hominis homo. nec aliqua manus alicuius hominis aliqua manus. et sic de alijs. Et ita nec p̄ma substantia que est vt totū. nec p̄ma que est vt pars dicit ad aliquid. nā homo nō dicit alicuius homo. nec bos alicuius bos. Sed de sc̄da substantia que est vt pars videt esse dubiū. an illa sit ad aliqd. caput enī videt dici alicuius caput. vt caput capitati caput. et manus manuati manus. Ideo si diffinitio relatioꝝ p̄s data sit vera diffinitio relatioꝝ. aut ipsoſibile aut minus difficile est prohibere qn aliqua substantia sit ad aliquid. Sed si diffinitio relatioꝝ p̄s data non sit ſufſcienter data aliqd contra iſtud dicere oportet ex h̄ q̄ ponit q̄ aliqua substantia est ad aliquid. Unde diffinitio relatioꝝ p̄s data non est ſufſcientis. Sed vera diffinitio relatioꝝ est illa quoy est ad aliud ſe habere. Unde relativa ſunt quoruſ ſe eſt ad aliud quodāmodo ſe habere. Et hec diffinitio diſſert a diffinitione p̄m. quia hec diffinitio non cōpetit niſi relatiuis fm eſte. relativa enim fm eſte fm illud qd ſunt. ſunt ad aliud. Sed p̄ma diffinitio relatioꝝ cōpetit tā relatiuis fm eſte qz relatiuis fm dici et ecōuerſo. Ex his patet ſolutio dubitatiois inducē. q̄ ſuit vtrū aliqua substantia ſit ad aliquid. patet enī q̄ nulla substantia ſit ad aliqd fm eſte. q̄ nullius ſubſtantie ſit ad aliqd ſe habere. Sc̄da ergo ſubſtantia fm illud qd eſt non eſt ad aliid ſed aliqua ſubſtantia vt ſubſtantia ſc̄da que eſt pars dicitur ad aliqd fm illud qd eſt. Et ita cōcedendū eſt q̄ nulla ſubſtantia ſit ad aliqd fm illud qd eſt. tamen aliqua ſubſtantia vt ſubſtantia ſc̄da que eſt pars eſt ad aliquid fm dici. Ex his ergo manifestuz eſt q̄ ſi quis aliquid eorum que ſunt ad aliqd difſinſite ſciat et illd ad qd dicit diffinſite ſciatur eſt. qm eorū eſt que ſunt ad aliquid. Eſſe enī relatiuī eſt ad aliqd quodāmodo ſe habere. Palā itaqz ex hoc ē. Si enim nouit aliquis hoc quidem qniam ad aliquid ē. Eſt autē eſte eius qd ad aliqd eſt ad aliid quo dāmodo ſe habere. Et illd nouit oī ad qd hoc quodāmodo ſe habet. Si enim non nouit aliquis omnino ad qd hoc quodāmodo ſe habet. neqz ſi ad aliquid quodāmodo ſe habet nouit. Sed in ſingulis palā hoc eſt. vt ſi quis nouit diffinſite quid ē duplū et cuius duplū ē diffinſite mox nouit. Si vō nihil diffinſite nouit ipsum cuius duplū ē. neqz ſi ē duplū diffinſite

nouit omnino. Similiter autē et hoc ad aliquid ſi nouit. quia melius ē difſinſite. et enī quo melius eſt diffinſite necessarium ē noſſe. Quapropter paſlam ē necessarium q̄ ſi quis nouerit ea que ſunt relatioꝝ diffinſite. et id ad qd ſunt diffinſite noſſet. Caput vō et manus et eorum ſingula que ſubſtantie ſunt hoc ipsum qd ſunt pōt ſciri difſinſite. Ad qd vō dicant non eſt neceſſarium ſcire. cuius enim hoc caput. vō cuius hec manus ſit non ē diffinſite dici. Quare non erūt hec ad aliqd. Si vō ſunt hec relatioꝝ. verū erit dicere quia nulla ſubſtantia relatioꝝ eſt. Hec eſt ſc̄da particula in qua p̄hs cludit vnu corelarium qd ſequitur ex p̄dicis. Ex illo mañefſat ſolutionē dubitationis inducē de ſubſtantia. Correlariū eſt illud q̄ quicunqz cognoscit diffinſitum vnu relatioꝝ diffinſite cognoscit et reliquū. et hec eſt conclusio. 36. huīus libri. et intelligitur p̄clusio ſic. q̄ qui perfecte cognoscit vnu relatioꝝ perfecte cognoscit et reliquū. hec cōclusio probat per rationē et iam per exē pluz. Per rationē probat ſic. Quicunqz cognoscit diffinſitum aliquid cuius eſte ē ad aliud ſe habere perfecte cognoscit et illud ad qd ſe habet. vt patet per p̄hm p̄ posterio. dicentem q̄ ſicut vnuqz ſe habet ad eſte ita ſe habet ad cognosci. Et ideo ſi eſte ſuum fuerit ad aliquid. ſe quiſ q̄ ſuum cognoscere erit in habitudine ad aliud patet et oppoſito quoniam ſi non cognoscit illud ad quod ſe habet non cognoscit illud qd ſe habet ad illud. Item patet q̄ quicunqz cognoscit aliquid cuius eē ē ad aliquid ſe habere perfecte cognoscit illud ad quod ſe habet. ſed relatiuī eſt cuius eſte ē ad aliid ſe habere ſelicet ad ſuū corelatum. ergo quicunqz cognoscit vnu relatioꝝ perfecte cognoscit et reliquū. Ista ea dem coclusio probatur probatioē exemplari ſic. Quicunqz perfecte cognoscit q̄ aliquid eſt duplū perfecte cognoscit cuius eſt duplū. ſue illud ad quod eſt duplū. Similiter quicunqz cognoscit q̄ aliquid eſt melius perfecte cognoscit illud quo eſt melius. Si enim non cognoscet quo eſt melius. non cognoscet illud quod eſt melius aliquo modo. Et ſic patet q̄ quicunqz perfecte cognoscit vnu relatioꝝ perfecte cognoscit et reliquū. Ex hac conclusione eſt maniſta ſolutio dubitationis inducē de ſubſtantia quoniam ex iſta conclusione iam ostenta maniſta ſum eſt q̄ caput et manus et huīusmodi partes

substantie que sunt partes de quibus erat du-
biū non sunt ad aliquid secunduz illud quod
sunt. quia aliquis potest distincte cognoscere ca-
put et manū secunduz illud quod sunt. qzuis
non cognoscet distincte illa ad que dicuntur.
nam possum cognoscere caput et manū. qzuis
non cognoscet cuius sit caput et manus. et ideo
caput et manus non sunt relativa.

Fortasse autem difficile est de huius-
modi rebus confidenter declarare.
nisi sepius pertractata sunt. **S**ubita-
re autem de singulis non erit inutile.
Quia relativa debilem habent entitatem et no-
statim se offerunt intellectui. ideo philosoph⁹
imponens finem tractatui de relatiis dicit qz
aliquid tradere de huiusmodi rebus confiden-
ter est valde difficile nisi sepe et cum magna di-
ligentia fuerit pertractatum. Et ideo dubitare
de singulis per rationes probabiles ad utraqz
partem non erit inutile. Nam dubitare per ra-
tiones probabiles ad utraqz partem multum
valet ad inquirendam veritatem. Intelligen-
dum est qz quedam recipiunt in intellectu sic qz
perficiunt et terminat seu quierant intellectum
recipiendo illa cum precisione cuiuslibet alteri-
us cogniti. et sic lapis mouet intellectum et perfi-
cit ipsum. ita qz nullus rei cognitionez preter co-
gnitionem sui ipsius ponit in intellectu. et talia
etiam sunt absoluta. Alia vero sunt que sic per-
ficiunt intellectuz qz uno apprehenso necesse est
cum ipso aliud apprehendit. et talia sunt relativa
non tamen quecūqz faciunt ad cognitionez ali-
cuius eoipso referuntur ad illa. quia accidentia
non referuntur ad substantiam. quia per discursu-
m rationis deuenitur ad cognitionem substancie
per cognitionē accidentis. Sed in relatiis
ex natura rerum cognito uno relatiuorū absqz
omni discursu cognoscitur et reliquū. Et isto pa-
tet qz scibile et scientia non sunt relativa. sed tñ
vnū eorū scilicet scientia est relatiuū. et scibile
non refertur ad scientiam. quia aliquis potest
cognoscere scibile non cognoscendo scientiam
que est de illo scibili. et per cōsequēs scibile no
refertur ad scientiam. Intelligendū qz ex dicto
philosophi videlicet qz diffinire cognoscit vnū
relatiuorū diffinire cognoscit et reliquoz accipi-
unt aliqui qz vnū relatiuorum debet diffiniri
per reliquū. Et sine dubio istud no est de inten-
tione philosophi hic. sed solus intelligit qz qui
cognoscit diffinitionē vnius relatiuorum cognos-
cit et diffinitionez alterius. nec ex hoc sequitur
qz vnu n relatiuorum diffiniatur per reliquoz.
Aliud enim est aliqua ēē simul natura. et aliqua
esse nota per alia. vt visuz est superius. sed vnū
relatiuorum non est notū per aliud vt superius

dicebatur. Et si dicat aliquis potest cognoscere
patrem no cognoscendo filiu suum. igitur rela-
tiva no sunt simul natura. **V**icendū qz aliquis
potest cognoscere illuz qui est pater non cogno-
scendo illum qui est filius suus. nec ille qui est
pater. nec ille qz est filius sunt relativa. Nullus
tamen potest cognoscere patrem inquantū est
pater nisi cognoscat filiu suum. **S**ciendum qz
hec est vera. pater et filius sunt relativa secun-
du qz isti termini habent suppositionē simplicē
et secunduz eandem hec est vera. qui cognoscit
patrem cognoscit filiu et ecdverso. **I**ntelligen-
dum est etiam qz non est verū in omnibus relati-
vis. qz qui cognoscit vnū relatiuorū cognoscit
et reliquū. sic qz quādo vnum relatiuorū cogno-
scatur. cognoscatur et reliquū. potest enīz aligs
scire qz eclysis est defectus et ignorare cuius est
defectus. **P**ro isto sciendū est qz quedaz relati-
ua necessario p̄dicantur de illis duz illa de qui
bus p̄dicantur existū. et quedā relativa p̄dicantur
contingenter. quia no possunt verificari de
illis duz existū cuiusmōi sunt pater et filius. do-
minus et seru⁹. de relatiis que necessario pre-
dicant non intelligitur dcm philosophi scilicet
qui diffinire cognoscit vnū relatiuorū cognoscit
et reliquū. cuiusmōi relatiuū est eclypsis dū est
semper ē defectus. Sed de alijs relatiis que
predicant contingenter de quibus predicantr
verificat dictuz philosophi scilicet qui diffinire
cognoscit vnum relatiuorum et cē.

Qualitatem vero dico secunduz quā quales dicimur.

Istud est quartū capitulū scđi tractatus i quo
determinatur de qualitate et eius speciebus vel
modis. Et continet tres partes p̄ncipales. In
prima parte determinatur de qualitate et eius
speciebus. In scđa ibi. Qualia vero. determina-
tur de denominatioē qualitatis. In tertia par-
te principalī ibi. Inest autem contrarietas. de
terminatur de proprietatibus qualitatis. Pri-
ma pars continet quinqz particulas. In p̄ma
ponitur descriptio qualitatis. In scđa ibi. Est
autem. determinatur de p̄ma specie qualitatis
et de his que sunt in p̄ma specie qualitatis. In
tertia ibi. Aliud vero genus qualitatis. determi-
natur de scđa specie qualitatē. et de his que sunt
in scđa specie qualitatis. In quarta particula
ibi. Tertia vero species. determinatur de his que
sunt in tercia specie qualitatis. In quinta par-
ticula ibi. Quartum vero genus. determinatur
de his que sunt in quarta spē qualitatis. In p̄ma
ergo particula ponit descriptioē qualitatē di-
cens. Qualitatē autē dico fīm quā quales ēē di-
cunt. Est qualitas est fīm quā res dicunt qles
Intelligendū qz non omne qd p̄dicat de aliquo

in quale est eius qualitas, qd differentia sialis
predicat de aliquo videlicet de substâlia in qle
et tñ non est eius qualitas. sed omne illud per qd
convenienter respondeat ad questionem factam per
quale de aliquo et non predicat de illo per se i p^o
modo dicendi per se omne tale est i genere qualita-
tis. Sed qd differentia substâialis predicitur
per se in pmo modo dicendi per se. ideo non est
in genere qualitas qzuis predicit in quale. Scie-
dū est qd cū qualitas sit genus gñalissimum nō
habet genus supraveniens. et ideo non potest di-
finiri ppe. sed describit modo iā dicto. et hec de-
scriptio datur per notiora. qd quale est notius qz
qualitas. qd quale est ppa operatio qualitatis
et operatio est notior qz eius forma que est prin-
cipium operationis.

Est autē qualitas eorum que multipli-
citer dicuntur. et vna quidē spēs quali-
tatis est habitus et dispositio.

Hec est scđa particula pme partis in qua pbs
determinat de his que sunt i pma spē qualitatē.
In scđa ibi. Diffinit autē. ponit vna differentiam
inter illa qd sunt in pma spē qualitatē. dicit ergo
primo cū qualitas sit de numero eoz que mul-
tipliciter dicuntur vna spē qualitas. est habitus
et dispositio. Differt autē habitus. ponit duplē
differentiam inter habitum et dispositionē. pma dif-
ferentia est qd habitus est qualitas de difficulti mo-
bilis. et dispositio est qualitas de facili mobilis.
vnde habitus est permanentior et diuturnior qz
dispositio. et exemplificat dices qd scientie et vir-
tutes que sunt permanentes et de difficulti mobiles
dicuntur habitus. Qd scientia sit de difficulti mo-
bilis. p. nā non perdit nisi fiat magna transmu-
tatio in corpore per egritudinem vel alio mō. Eo
dem modo est de virtute de iusticia et castitate et
hmōi. Sed dispositioes sunt de facili transmu-
tabiles. sicut p. de egritudine et sanitate calidi-
tate et frigiditate. nā sanus cito fit eger et ecouer-
so. et homo cito mutat de caliditate et frigiditate
et ecouerso faciliter. et ideo sanitas et egritudo cali-
ditas et frigiditas que sunt cito pmutabiles di-
cuntur dispositioes. Et qd forte aliquis diceret qd
caliditas et frigiditas aliquando sunt de difficulti
mobiles. ideo pbs respondet dicens qd iste qd
tates non sunt de difficulti mobiles nisi forte per
diuturnitatem pnis transserant in naturā subiecti.
et sic sunt de difficulti mobiles. et tunc dicuntur ha-
bitudines sive habitus. nā omnes vocat habitus
de difficulti mobiles quare i disciplinis illi qui
non multū retinet sed de facili transmutant de
ignorantia ad scientiam et ecouerso. et cito obliui-
scunt non dicuntur habere habitum. tñ sunt magis
vel minus dispositi. et sic patet pma differentia
inter habitum et dispositionē que est qd habitus est
de difficulti mobilis et dispositio est de facili mo-

bilis. Intelligendū est qd cuz dicit pbs qd aliqua
per longitudinem pnis transserunt in naturā sub-
iecti non debet intelligi qd vna res fiat de natu-
ra alterius. sed sic debet intelligi qd vna natura
fiat cōsequēs ad naturā alterius. qd non potest fa-
ciliter ab eo auferri. nec est sola longitudine pnis
causa permanētiae et imobilitatis. sed ē alia causa
latens. Et qd hmōi causa latet attribuimus hoc
longitudini pnis dicendo qd longitudo ipis
causa huīs permanētiae. sicut cū aliquis sener
moris et nescimus cām dicimus qd longitudo te-
poris est causa mortis sue qd non est verū. Imo
actio quattuor qualitatū pma cōtrariarū ē cā
cuiuscqz moris. et non solum nec longitudo te-
poris. si enī sener interficeret gladio non dicere
tur qd longitudo pnis est cā mortis sue. et hoc est
qd causa est manifesta. Eodem modo dico qd si
aliqua forma sit de facilis mobilis ita qd potest de
facili corūpi a suo cōtrario. et postmodum sit de
difficili mobilis oī qd sit aliq. cā firmans ipsam
alia a ppe. qd tñs non ipedit qn siū ūiū possit
corūpere illā formā ita faciliter sicut prius.
Differt autē habitus a dispositionē.
eo qd permanentior et diuturnior est.
Tales enī sunt scientie et virtutes. sci-
entia enī videt esse permanentiū. et
eoī que difficile mouent. vt si quis
vel mediocriter sciētiā sumat nisi for-
te grandis permutatio facta sit vlt ab
egritudine vel ab aliquo hmōi. sili-
aut et virtus vt iusticia et castitas. vel
singula talium non vident posse moue-
ri neqz facile permutari. Affectioes
vo dicuntur que sunt facile mobiles et
cito pmutabiles vt calor. frigiditas
egritudo sanitas et alia hmōi. affectus
enī quodāmodo circa eas homo. ci-
to enī pmutat. et ex calido frigidus
fit. et ex sanitate in egritudinem transit.
Sili autē et in aliis. nisi forte in his qd
contingūt pnis longitudinem in nāz
cuiusqz transserri vt insanabilis vel
difficile mobilis existat ille affectus
que iam quilibet habitudinem vocet.
Manifestū est autē. qm̄ hec volūt ha-
bitudines noīari que sunt diuturnio-
ra vel difficile mobilia. Nāqz i disci-
plinis nō multū retinentes s̄z facile
mobiles dicuntur habitū non habere
qzuis sint ad disciplinaz per melius
ue dispositi. Quare differt habitus

a dispositione q̄ hoc quidē sit facile illud vō difficile mobile t̄ diuturni². Sunt aut̄ habitus etiā dispositiones dispositiones vō nō necesse ē esse habitus. Qui enī retinent habituꝝ quo dāmodo dispositi sunt ad ea que ha-
bent vel peius v̄l̄ melius. Qui vō di-
spositi sunt nō oīo retinent habitum.

Sc̄da differentia inter habituꝝ t̄ dispositionem est q̄ om̄is habitus est dispositio. sed nō om̄is dispositio est habitus. vt patet. nā quicq̄ b̄ habituꝝ dic̄t dispositus bene vel male. sed non om̄is dispositus dic̄t habere habituꝝ. Sz hic p̄t̄ esse dubiū. nā ph̄s assignando differētiam p̄m̄ dicit q̄ om̄is dispositio est de facili mobilis. tunc arguit sic. Om̄is dispositio ē de facili mo-
bilis. om̄is. habitus est dispositio. ergo oīo ha-
bitus est de facili mobilis. conclusio est falsa. et
non maior. ergo minor. Sc̄endū q̄ dispositio
est in plus q̄ habitus. nec assignat ph̄s differē-
tiam inter habituꝝ t̄ dispositionē per b̄ q̄ om̄is
dispositio sit de facili mobilis. habitus vō non
sed per b̄ q̄ om̄is habitus est de difficulti mobi-
lis. t̄ non om̄is dispositio est de facili mobilis.
t̄ ita aliqua dispositio que est nō est habitus et
aliqua que est habitus. vnde dispositio est cōis
ad qualitatē de difficulti mobilē t̄ ad qualitatē
de facili mobilē. Sc̄endū t̄ q̄ dispositio p̄t̄
accipi cōiter t̄ stricte. Dispositio cōiter accepta
est cōis ad qualitatē de difficulti mobilē t̄ ad q̄li-
tatem de facili mobilē. Et sic dispositio est cōis
ad om̄ia que sunt in p̄ma sp̄e qualitatis. t̄ sic ac-
cipiendo dispositionē assignanda est differētia
inter habituꝝ t̄ dispositionē eo mō quo dēm̄ est.
Alio modo accipit dispositio stricte secundū q̄
est cōis ad qualitatē de facili mobilez t̄. t̄ sic
habitus t̄ dispositio p̄mo mō dicta differūt sic
superius et inferius. sed dispositio sc̄do modo
dicta t̄ habitus differunt sicut magis perfectū
t̄ minus perfectū i eadē specie. vnde Boecius
t̄ simplicius dic̄t q̄ habitus et dispositio non
differūt specie nec genere sed solūmodo nume-
ro. vnde dic̄t q̄ habitus t̄ dispositio differunt
sicut differunt vir t̄ puer. differunt etiā quia di-
spositio est habitus infirmus. sed habitus ē fir-
ma dispositio. vel differūt habitus t̄ dispositio
sicut differt color magis albus et color min⁹ al-
bus. sed hic quidē p̄manet. ille statim piturus
est. Sc̄endū q̄ dupler p̄t̄ esse causa quare ali-
qua dispositio est de facili mobilis. vna ppter
imperfectionē forme. alia ppter defectū cause
conservans eam in subiecto. Exemplū p̄mi. q̄li-
tas remissa frequēter de facili mobilis est et q̄li-
tas itensa est de difficulti mobilis. verbi grā. pri-

mus actus dispositionis ad habituꝝ virtus cau-
sat aliquid in potentia. sed illud est valde remis-
sum. ideo de facili perdit. Sed illud q̄ causat
ex actibus frequēter iteratis est intensum. t̄ nō
perditur de facili. Exemplū sc̄di. caliditas mul-
tu itensa que si derelinquat p̄pe nature illa ca-
liditas quantūq̄ intensa sit faciliter corūpit
proper defectū conservans. Si enim ignis ess̄
approximatus qui possit p̄seruare calorem illa
caliditas aque non corūpet. C Circa istam
partem tria sunt intelligenda. p̄mo q̄ ille que
hic ponunt species qualitas nō sunt species ex
opposito disticte. quomodo distinguunt homo t̄
asinus. sed species accipiunt in p̄posito p̄ modo.
vnde quatuor sunt sp̄es. q̄litas idest quatuor
sunt modi qualitatis qui modi non sunt modi ex
opposito distincti. patet. nā idē numero nō con-
tinet sub specieb̄ ex opposito distincti. sed idem
numero ē in p̄ma sp̄e qualitas in sc̄da t̄ in fūta.
ergo ille species nō sunt opposite. Alsumptū ar-
guit. nā calor fūmē in p̄ma specie qualitas
t̄ calor ē i sc̄da specie qualitas cū sit naturalē po-
tentia. t̄ calor ē in tertia specie qualitas cum sit
passibilis vel sensibilis qualitas. vñ idem calor
numero in cōparatione ad sensum quē perficit
mobiliter vel imobiliter ē in p̄ma specie q̄litas
t̄ in cōparatione ad actionē realē cuius ē p̄nci-
piū actiuū ē in sc̄da specie qualitas. quia sic ē
naturalis potentia. t̄ in cōparatione ad illū q̄d
imutat v̄l̄ imutare p̄t̄ ē in tertia specie qualita-
tis. quia sic ē qualitas sensibilis. vñ in quaūtū p̄-
ficit subiectū ē in p̄ma specie qualitas. t̄ in q̄zū
est p̄ncipiū realis operationis ē in sc̄da specie
qualitatis. t̄ in quaūtū ē p̄ncipiū spiritualis vel
sensibilis ē i tertia specie q̄litas. Sc̄do ē notan-
dum q̄ de numero eoz que hic ponunt in p̄ma
specie qualitas quedā sunt res simplices nō cō-
posite ex rebus diversor̄ genez videlicet ex mā
t̄ forma. et hm̄i forme sunt forme absolute. vt
caliditas frigiditas albedo et nigredo et hm̄i
forme. quedā illāp nō sunt res simplices s̄z res
aggregate ex relatione t̄ diversis qualitatibus
verbi grā. sanitas dicit p̄portionē humorū vel
qualitatū p̄mar̄ conuenientē vite animalis t̄ p-
manentie. vñ non quecūq̄ p̄portio humorū ē
sanitas. sed debita p̄portio cōueniens vite ani-
malis. vnde aliqua p̄portio est cōueniens vite
animalis vnius t̄ corruptiua vite alteri⁹ aialis.
vñ nō solū p̄portio humorū est sanitas s̄z cōne-
niens vite aialis. s̄z p̄ oppositū egritudi ip̄portat
proportionē humorū disconuenientē. t̄ eodem
modo est de pulchritudine. q̄ pulchritudo non
solum ip̄portat qualitatē simplicē sed quātitatez
t̄ plures qualitates cōuenientes aiali. vnde pul-
chritudo ip̄portat magnitudinē corporū cū colo-
re. figura t̄ ceteris dispositionib̄ cōuenientib⁹

aiali ad pulchritudinē requisitā. et ideo pulchritudo importat plures res absolutas cōuenientes aiiali. vnde aliqua dispositio mēbrovū que ē pulchritudo in viro eset turpitudō in muliere. et iō pulchritudo ultra quantitatē et qualitatē addit cōuenientias ipsi aiiali cui inesse debet pulchritudo. Et q̄i sanitas et pulchritudo nō p̄mo important qualitatēz. ideo non debent ponī in aliquo genere cū sint aggregata per accidēs. Dicēdū ergo secundū veritatē q̄i non sunt in aliquo genere vno quātū ad totuz q̄d important. sed rōne diversaz partū sunt in diversis p̄dicamentis. nā rōne formalū sunt in genere relationis. et ratione materialiū sunt in p̄ma spē qualitatē. ideo p̄bs. 8. phy. dicit q̄ ad illa que sunt in p̄ma spē qualitatē cuiusmōi sunt habitus corporoz et aie non est motus. q̄i sunt ad aliqd q̄d est vñ rōne forme in eis. s. rōne relationis. sed rōne materialiū in eis nō est vñus motus ad illa sed plures. ad illas vñ qualitates de p̄ma spē que sunt forme simplices bene p̄t esse motus. q̄i sūt forme absolute nec sūt ad aliqd. Et si dicat quare hmōi aggregata ponunt in p̄dicamento qualitatē. Dicēdū q̄ duplīci de causa. p̄mo ponunt in p̄dicamento qualitatē. tū q̄i materialia in eis sunt qualitates. tū q̄i per hmōi aggregata cōuenienter respondeſ ad interrogatiōnē factam per quale de aliquo. Nā si querat qualis ē sor. cōuenienter respondeſ sanus vel pulcher. 3° est notandū q̄ aliter capiſ habitus hic. et aliter capit in libro ethi. Nā habitus vno mō accipit vt ē cōis ad oēs qualitates de difficii mobiles. Alio mō accipit habitus p̄ qualitatē generatai aliqua potentia aie ex actu vñ actib⁹ illius potētie naturalis inclinatē illam potentiam ad p̄siles effectus vel actus. et sic accipit habitus in libro ethi. et habitus isto modo est inferior ad habitum primo modo acceptum.

Aliud vñ genus qualitatē est secundū q̄d pugillatores vel cursores dicunt vel salubres vñ insalubres et sim pliciter quecūqz secundū naturalez potentiam vel impotentiam.

Hec est tertia particula p̄me partis in qua defīminat de his que sunt in scđa spē qualitatē. Et cōtinet duas ptes. In p̄ma narrat que sunt in scđa spē qualitatē. In scđa ibi. Non enī q̄ sunt dispositi. narrat que non sunt in scđa spē qualitatē. cū tñ videant in 2⁹ spē. In p̄ma ḡ pte dicit q̄ aliud gen⁹ qualitatē est supple naturalis potentia aliqd faciendi vel patiendi. siml̄r naturalis impotentia aliqd agendi vel patiēdi in scđa spē qualitatē. Et ponit exempla dicens q̄ illō propter q̄d aliqui dicunt cursores vel pugillatores naturaliter salubres vel insalubres. dicit qualitas de scđa spē qualitatē. vnde potentia

naturalis propter quā aliquis p̄t currere in 2⁹ spē qualitatē. sic et naturalis potentia pugnādi sic enī naturalis potentia ppter qui aliqui dicunt salubres et apti ad sanitatē. et etiā dispositio cōtraria ad sanitatē sūt quā aliqui dicunt insanianti salubres aut egrotatiui sūt i scđa spē qualitatē.

Nō enī q̄m sunt dispositi aliquo mō vñūqđqz hmōi dicunt. sed q̄ habeāt potentia naturalē vñ facere qd facile vel nihil pati vt pugillatores vel cursores dicunt non q̄ sint dispositi sed q̄ habeāt potentia hoc facile facien di. Sanatiui aut dicunt eo q̄ habent potentia naturalē vt nihil a quibuslibet accidētibus patienti. Egrotatiui vñ q̄ habent impotentia nihil patiēdi. Siml̄r aut his et durū et molle se habent. Durū enī dicit q̄d habet potentia nō citius secandi. Molle vñ q̄d eiusdē ipsius habet impotentia.

Hec est scđa particula p̄me partis in qua narrat que non sunt in scđa spē qualitatē. cum tñ vidēt sub illa spē eē. posset enī aliquis credere q̄ omnis dispositio que est p̄cipiū agendi et patiēdi est in scđa spē qualitatē. Istud remouet p̄bs dicens q̄ non quocūqz mō dispositi ad agēdū vel patiēdū. vñbi grā. ad currendū vel nauigādū vel pugnandū dicunt hmōi a dispositione q̄ est in scđa spē qualitatē. sed dicunt cursores vel pugnatores qui hñt potentia naturalē faciliter ad currendū vñ ad pugnādū. dicunt hmōi cursores a potentia que est in scđa spē qualitatē. Siml̄r illi qui hñt potentia non patiēdi faciliter sed resistēdi dicunt hmōi a potentia naturali de scđa spē qualitatē vt sanatiui dicunt q̄ non p̄t faciliter pati ab extrinsecis. et egrotatiui qui hñt potentia patiēdi. q̄r faciliter patiuntur ab extrinsecis. et non hñt virtutē faciliter resistēdi corrupētib⁹ seu agentib⁹ ad corruptiōnē. Et sicut est i anima ita est i ināiatis. q̄m ināiata hñt nālem potentia vel ipotentia faciliter faciēdi vel resistēdi vt durū dicitur eo q̄ habet naturalē potentia non cito secādi. molle vñ dicit eo q̄ ipotentia resistēdi secationi et hmōi potentia vel ipotentia sunt in scđa spē qualitatē. Una dubitatio leuis oritur hic quare p̄bus sanatio tribuit potentia non patiēdi. egrotatiuo vñ et molli tribuit ipotentia naturalē ad nō patiēdū. videt enī q̄ sit verius dicere ecōuerso. quia egrotatiuum p̄t de faciliter pati et molle de faciliter secari. et ita vtriqz cōpetit potentia ad facile pati. Et sanatiū et durū videntē habere impotentia ad pati. quia sanatiū dicit habere impotentia ad patiēdū de faciliter. et durū dicit

habere impotentiam ad facile divisionem. Dicendum est quod omnis corruptio et omnis transmutatio ad peius est propter defectum potentie ad resistendum contrario. Et ideo dispositio per quam dicitur res de facili transmutari ad peius non propter defectum sed impotentiam, unde egrotatiuum quod potest de facili pati a corrupte sanitatem non est de naturali potentia. Sed ex naturali defectu vel ex defectu naturalis potentie propter quod attribuit ei bene potentiam. Et similiter molli. qui non habet naturalem potentiam ad resistendum duricie suae divisioni. Similiter impotentiam ad patientem non est impotentia sed proprie potentia. Ideo proprie bene loquitur physici attribuendo sanatio potest ad non patientem. et duro potest ad non faciliter divisionem. Et ideo logmum cum dicimus sanatum non posse pati a contingentibus. et durum non posse de facili secari. quia tale non posse est magis proprie posse quam non posse. Hic est dubitatio quod physici habitum vel dispositionem vocat speciem qualitatis. potentiam vel impotentiam non vocat speciem qualitatis sed genus. Ad istum respondet Boecius hoc modo dicentes quod quartuor species quas physici assignat non sunt species specialissime sed species subalterne qualitatis. Species autem subalterna est species et genus. Et ideo ad designandum quod species quas assignat non sunt species specialissime aliquam illarum vocat speciem. et aliquam illarum vocat genus. Alij dicunt quod habitus et dispositio non differunt species sed secundum magis et minus. Et secundum magis perfectum et minus perfectum in eadem specie. Et ideo dicunt quod habitus et dispositio sunt una species. sed naturalis potentia vel impotentia differunt species. et ideo naturalem potentiam vel hypothetiam dirit esse genus qualitatis. Notandum quod potentia in proprio accipit indifferenter per potentia activa et passiva. Nam secundum potentiam activa dicitur aliquis pugillator vel cursor. et secundum potentiam passiva dicitur aliquis egrotatus. quia faciliter patitur ab extrinsecis et a corruptis sanitatis. Sciendum est quod qualitates active et passive acqsite per doctrinam et exercitium sunt in prima specie qualitatis et non in secunda. sed potentie naturales active sunt in secunda specie qualitatis. Et in his differt prima species qualitatis a secunda. et hanc differentiam physici intelligit cum dicit quod aliqui dicunt pugillatores secundum hanc speciem qualitatis. non quia sunt dispositi per artem vel exercitium. sed quia habent naturalem potentiam sciendi aliquid. aut non patienti ab aliquo vel faciliter resistendi.

Tertia vero species qualitatis est passibilis qualitas et passiones. sunt autem huiusmodi ut dulcedo. amaritudo. austritas et omnia his cognata. Am-

plius autem calor et frigus albedo et nigredo. et quoniama he qualitates sunt manifestum est quoniama secundum eas diciuntur quales. Quocumque enim ista suscepint dicuntur qualia secundum ea ut mel quoniama dulcedine suscipit dicitur dulce et corpus album eo quod albedine suscipit. similiter autem se habent et in ceteris. Hec est quarta particula prima partis in qua determinatur de his que ponuntur in tertia specie qualitatis. et continet duas partes. In prima parte enumerat illa que ponuntur in ista specie. In secunda ibi. Passibiles. ponit differentiam inter contenta sub hac specie. In prima ergo parte dicit quod passibiles qualitates et passiones sunt in tertia specie qualitatis. sicut dulcedo amaritudo austritas et his similia. Si ergo calor frigus albedo nigredo et huius sunt in tertia specie qualitatis. unde breviter qualitates per se sensibles a gustu et tactu. a visu et cetero. sunt in tertia specie qualitatis. Quod autem albedo amaritudo calor frigus sunt qualitates passibiles. et hec est conclusio tertii huius libri que passibiles sic. Quecumque forme sunt quae subiecta recipiuntur illas dicuntur qualitates sunt qualitatem. ut patet per descriptionem qualitatis superius positam. sed subiecta recipientia predictas formas sunt ipsas dicuntur qualia. ergo predictae forme dulcedo calor amaritudo et cetero. sunt qualitates.

Passibiles vero qualitates dicuntur non pro eo quod illa que eas suscepint qualitates aliquid patienti. neque enim mel quoniam aliquid passum sit idcirco dicendum dulce. neque aliquid aliud huiusmodi. similiter autem et calor et frigus passibiles qualitates dicuntur non quod ipsa que ea suscipiunt qualitates aliquid passa sunt. sed quoniama eorum que dicta sunt singula secundum sensum qualitatibus passionum perfectiora sunt qualitates passibiles dicuntur. Dulcedo enim passione quandam secundum gustum efficit et calor secundum tactum. Similiter autem et aliud. Albedo enim et nigredo et aliud coloris non sunt his quod dicta sunt passibiles qualitates dicuntur. sed eo quod he ipse qualitates ab aliquibus passionibus innascuntur. Quoniama ergo sunt per aliquam passionem multe colorum mutationes manifestum est. Erubescens enim quis rubeus factus est. et tumescat

lidus et unquamque talium. Quare vel si quis naturaliter aliquid talium passus est simile colorē eum oportet habere. Que enim affectio nunc ad verecundias circa corpus facta est et se cundū naturalem passionē eadē fiet affectio ita ut naturalis similis et color sit.

Hec est scđa pars quarte particule scđe partis in qua pbs ponit diversitas inf contenta sub hac specie. Et continet duas particulas. In prima igit̄ narrat p aliquae qualitates diversimode dicunt q̄litates sensibiles. In scđa ibi. Que cunq; igit̄ talium ponit differentiam inter passibiles qualitates et passiones. In pma igit̄ particula enumerando dicit q̄ qualitates que sunt obiecta gustus vel tactus sicut dulcedo amaritudo. calor. frigus dicunt passibiles qualitates non ppter h̄ q̄ subiecta illaz patiant ab eis. nihilni patitur a dulcedine nec subiectū caloris aliquid patit. Et ille dicit passibiles qualitates quia inferunt passionē sensibus. dulcedo enim infert quandā passionē gustui. s. delectationem vel tristiciā. qualitates aut̄ que sunt obiecta vi-sus sicut albedo et nigredo nō dicunt passibiles qualitates. quia inferant passionē sensui. sed q̄ ab aliquib⁹ passionibus inascunt. nā ppter alias passiones anime causant varijs colores i corpore sicut ex verecundia causa rubedo in facie sine rubor ex timore causa pallor in facie. et id quales aliqui naturaliter habent tales qualitates cōsequentes naturaliter habent sicut illi qui sunt timidi naturaliter sunt pallidi.

Quocunq; enim talium casuiz ab ali- quibus passionibus difficillime mo- bilibus et permanentibus pncipiuz sumiserint qualitates passibiles di- cuntur. Siue enim secunduz natura- lem subsistentiaz pallor aut nigredo facta est qualitates dicunt. Quales enim et secundum eas dicimur. siue propter egreditudinē longā vel propter estum aut aliquid tale contingit vel nigredo vel pallor et non facile prete- rit et in vita permanent qualitates et iste dicunt. similiter autem et quales secundū eas dicimur. Quocunq; vō ex his que facile soluunt et cito tran- seunt. fiunt. passiones dicunt. nō enī dicimur secunduz eas quales. neq; enim qui propter verecundia rube-

factus ē rubeus dicitur. nec cui pal- lor propter timorē venit pallidus est sed magis q̄ aliquid passus sit. Qua- re passiones huiusmōi dicunt. qua- litates vō minime.

Hec est scđa particula huius pars in qua pbs ponit differentiam inter passiones et passibiles q̄ litates corporis. Similiter autem his secundū ani- mā ponit differentiam inter passibiles qualitates et passiones aie. Intendit igit̄ dicē q̄ ois q̄litas sensibilis diu permanēt est passibilis qualitas sed qualitates sensibiles que nō diu permanēt dicunt passiones. dicit ergo pmo q̄ quecūq; q̄litates fiunt a talibus passionib⁹ permanentib⁹ et de diffīlici mobilibus dicunt passibiles quali- tates siue fiunt a natura sui per egreditudinē vel estum vel aliā causā a natura. ita tñ q̄ perma- neant et sint de diffīlici mobiles dicunt passibi- les qualitates. et secundū ess dicit aliquis qua- lis. sed tales qualitates v̄l colores causati a pas- sionibus leuiter transiuntib⁹ dicunt passiones et nō qualitates passibiles. patet quia secundū eas non dicit aliquis qualis. qui enī ppter ve- recundia factus ē rubeus nō dicit rubeus. nec pallidus qui ppter timorē factus est pallidus. sed huiusmōi qualitates dicunt passiones. ga- secundū eas dicimus aliquid pati. vt patet. ille enim dicitur aliquid pati qui per verecundias factus est rubeus. et propter timorē pallidus. Similiter autem his que secundum animā passibiles qualitates et passio- nes dicuntur. Quocunq; enī mox in- nascēdo ab aliquibus passionibus fiunt qualitates dicunt. vt demētia vel ira et alia huiusmōi. quales enim secundū eas dicimur vt iracundi v̄l dementes. Similiter autem et quecū qz alienationes non naturaliter sed ab aliquibus casibus facte sunt diffī- cile pretereūtes et omnino imobiles et huiusmōi qualitates sunt. Quales enim secundū eas dicimur. Quocunq; aut̄ ex his que cito pretereūt fiunt passiones dicunt. vt si quis cōtrista- tur iracūdior fit. Non enī dicitur ira- cundus qui i huiusmōi passione ira- cundior est sed magis aliquid ē pas- sus. Quare passiones quidē huius modi dicunt. qualitates vō minime. Ponit differentiaz inter passibiles qualitates et passiones anime dicens q̄ ille qualitates que

sunt ex passionibus nō cito transeuntib⁹ vel ex
 quibuscūqz alijs causis si sint diu permanētes
 vel de diffīcili mobiles dicunt passibiles qualit
 ates sicut dementia vel ira que a natuitate v⁹
 ab alībus passionibus sunt dicunt passibiles
 qualitates ⁊ diu permanēt. ideo secundū eas di
 cunt aliqui quales vt demētes v⁹ iracundi. Sz
 si hiant a passionibus cito transeuntib⁹ et nō sint
 permanētes nec de diffīcili mobiles non dicunt
 passibiles qualitates sed magis secundū eas
 dicit aliquis passus. verbi gra. si aliquis contri
 statis sit iracundia non dicit iracundus pp̄ter
 huiusmōi passionē. sed magis dicit aliquid pas
 sus. Et ideo huiusmodi qualitates que sunt a
 passionibus de facili transeuntib⁹ que non diu
 permanēt dicunt passiones et nō passibiles q̄lī
 tates. C Circa istā partē sunt duo dubia. Mu
 mū dubiū ē q̄ nō rideſ q̄ passio sit in tertia spē
 qualitatis. quia qđ est predicamentū per se nō
 est in tertia specie qualitat̄. sed passio ē hmōi.
 Hicenduz est q̄ passio multis modis accipitū
 vno modo passio dicitur actus potentie appeti
 tue quē sequitur delectatio vel tristitia. ⁊ sic acci
 pit ph̄s 2° ethi. passionē. vbi dicit. Bico autē pas
 siones p̄cupiscentiā. iram. timorē. audaciā. amī
 citiā. odiū. desideriū. delectationē vel tristiciā
 ⁊ hec est vna significatio passionis quam ponit
 auctor sex p̄ncipiorū vbi ponit significationem
 multipliceſ huius nominis passio. Alio modo
 dicitur passio illud qđ est per se predicamentū
 Alio modo accipit passio pro receptione. ⁊ sic in
 tellectus quādō intelligit patiſ et recipit actum
 intelligendi ⁊ etiā ſenſus quādō ſentit patitur
 Alio modo accipit passio pro receptione for
 me cū abiectione forme cōtrarie. ⁊ ſic aqua cuž
 calefit patiſ. quia recipit calorē cuž abiectione
 frigiditas. Et ſic non neceſſe eſt pati intellexiū
 intelligendo nec ſenſum ſentiēdo. alio modo ac
 cipit passio pro accidente proprio alicui ſub
 iecti qđ quideſ egredit̄ a proprijs p̄ncipijs ſub
 iecti. et ſic passio eſt id qđ predicas 2° modo di
 cendi per ſe de ſubiecto. Et ſic loqut⁹ de passio
 ne ph̄s in libro posterio. Alio modo accipit pas
 sio pro omni actu appetitus conseqūtis cogni
 tionē. ita q̄ etiā accipit pro delectatione ⁊ tristi
 cia. Alio mō accipit passio pro qualitate cau
 ſata ex actu appetitus ſenſitui de facili mobil
 qui act⁹ dicit passio anime cuiusmōi ſint timor
 iracundia ⁊ huiusmōi. Ex iſtis quedaz cauſant
 qualitates de facili mobiles vt rubedo pallor. q̄
 hic dicunt passiones. Per h̄ p̄z ſolutio ad du
 bitationē adductaz. qm̄ passio que eſt immeſte
 effectus actionis eſt p̄dicamentū. et passio que
 eſt qualitas ſenſibilis de facili mobilis eſt i ſtia
 ſpecie q̄litatis. et ſic accipit equoce. C Sedo
 dubitatur. q̄ videtur q̄ qualitates ſenſibiles q̄

ſunt oba viſus inſerunt paſſionē ſolū ſicut oba
 g��us ⁊ tactus dicūt passibiles qualitates. q̄a
 inſerunt paſſionē ſenſibus. nā qualitas viſibil
 vt albedo nigredo ⁊ hmōi inſerūt ſensationem
 in viſu. ⁊ ſenſatio eſt quedā paſſio. igitur quali
 tates ſenſibiles vt albedo nigredo inſerūt paſſionē ſenſu. Bicēdū eſt q̄ ph̄s dicit q̄ ſenſibi
 lia g��us et tactus inſerūt quādā paſſionē ſenſi
 bus ⁊ non ſuis ſubiecti. per paſſionē modo nō
 intelligit ſensationē. ſed per paſſioneſ intelligit
 delectationē aut tristiciā ſequentē appreheſio
 nē ſenſitivā qualitatū ſenſibiliuſ que ſunt oba
 g��us ⁊ tactus ⁊ non inſerunt hmōi paſſioneſ
 ſubiectis in quib⁹ ſunt vt mel non patiſ a dulce
 dñe delectationē vel tristiciā. nec calidū tristat
 a calore. ſed qualitates ſenſibiles g��⁹ ⁊ tactus
 inſerunt talē delectationē vel tristiciā ſenſu. g��
 us eni ſuſtando dulcedinē vel amaritudineſ
 delectat vel tristat. tactus eni ſentiendo caloreſ
 vel frigus delectat vel tristat. Et pp̄ter h̄ quali
 tates que ſunt oba g��us ⁊ tactus dicūtur paſſi
 biles qualitates. nō q̄ cauſent ſensationē i ſenſi
 bili. Sz q̄ delectationē vel tristicieſ cauſant in
 ſenſu mediante cognitione ſenſitiva. Sz propter
 hanc cām non dicūtur colores qualitates ſenſi
 biles. q̄ hmōi paſſionē cauſent in ſenſu. Sz quia
 magis cauſant a paſſionib⁹ ſenſitivis. vt a timore
 verecundia ⁊ hmōi. Sed cōtra eſt dubium qm̄
 colores inſerunt viſu delectationē vel tristicieſ
 ſicut ſenſibilia g��us ⁊ tactus inſerūt g��ui et
 tactui delectationē vel tristiciā. nā viſus delecta
 tur in viſendo colores delectabiles. et tristatur
 in viſendo colores turpes ⁊ diſproportionatos
 viſu. ergo q̄litates viſibiles debet dici qualita
 tes paſſibiles. q̄ inſerūt delectationē vel tristi
 ciā viſu. Bicēdū eſt vt dicit ph̄s 3° ethi. De
 lectationes g��us ⁊ tactus inſerunt paſſiones
 magis ſenſibiles cū ſint marie vehemētes. et iō
 ph̄s hic ſp̄aliter attribuit qualitatib⁹ g��us et
 tactus. ſ. inſerre delectationē v⁹ tristiciā ſenſib⁹
 licet eni colores inſerant delectationē vel tristi
 ciā ſenſu. tñ dulcedo. amaritudo. calor ⁊ frig⁹
 inſerunt magis rē. ideo dicūtur qualitates ſenſi
 biles. q̄ inſerunt paſſioneſ in ſenſu magis q̄z
 colores h̄ colores aliquā delectationē vel tristi
 ciā inſerūt in ſenſu. Adhuc alia cā p̄t assignari
 nā ſenſibilia g��us ⁊ tactus cauſant i quolibet
 animali delectationē vel tristiciā. Omne eni aial
 h̄ ſenſu ⁊ tactu ⁊ delectationes aſtis vt p̄z in
 2° de aia. Sz ſenſibilia alioꝝ ſenſu nō cauſant
 delectationē vel tristiciā in omni aial. q̄ nō omni
 aial h̄ ſenſu. Et iō magis dicit de ob
 iectis g��⁹ ⁊ tact⁹ q̄cānt hmōi delectationē q̄z
 de obiecti alioꝝ ſenſu. q̄ oba g��⁹ ⁊ tact⁹ cānt
 hmōi paſſionē. ſ. delectationē v⁹ tristiciā marie
 vehemēter in oibus ⁊ obiecta alioꝝ ſenſu nō.

Quarto dubitas quia p̄hs dicit quia passione que est in tertia specie qualitas non dicitur aliis qualis. ut ex rubidine causata ex verecundia non dicitur aliis rubeus. Istud enim non videt verum quia p̄hs in primo istius capituli describendo qualitatem dicit quia qualitas est huius quam quales esse dicuntur. sed cuiuscumque corporis descriptio eidem competit descriptio. et passio est qualitas secundum p̄hs. ergo passio est secundum quam quales dicuntur. Dicendum est quia p̄hs generalius accipit qualem in principio istius capituli quam hic. quia in principio istius capituli accipit quale pro omni eo per quod contingit respondere ad questionem factam per qualem. Nunc si ex verecundia aliquis sit factus rubeus et querat qualis est non contingit respondere quia est rubeus. sed magis aliqd passus. quia p̄hs accipit hic quale solu pro eo quod permanenter est quale. unde breviter quale accipitur dupliciter. scilicet contingit et stricte. Contingit accipit per denominationem cuiuscumque qualitatis indifferenter sive sit qualitas permanens sive sit qualitas de facilis transiens et sic accipit quale in principio istius capitulo. Stricte accipiendo quale sic solu accipitur pro denotatione qualitatis diu permanentis et de difficultate mobilis. et iste est modus loquendi aliquorum qui dicunt quod non quilibet in facie habens rubidine propter verecundiam dicit rubeus. sed solu dicit rubeus homo qui ex naturali complexione. vel ex aliqua alia causa diu permanente habet rubidinem in facie. Et per id est dicendum ad quodcumque aliis dubiis. nam p̄hs dicit in textu quod passio non est qualitas et tantum ponit in tertia specie qualitas. ista enim videntur repugnare. Dicendum est quia p̄hs intelligit quod passio non est qualitas diu permanens de nominans subiectum. et tantum est qualitas in tertia specie qualitatis. Intelligendum est quod aliter accipitur passio in illa parte ubi ponitur differentia inter passionem et passibilem qualitatem. et aliter in parte precedenti accipit passionem pro actu appetitus sensitivi consequentis cognitionem sensitivam. ut pro timore verecundia et hinc. et per delectationem et tristitia consequentibus actus huiusmodi appetitus sensitivi. Sed hic accipit passionem pro qualitate sensibili consequente actu huiusmodi appetitus sensitivi. Sciendum quod sensibilis qualitas est qualitas per se sensibilis diu permanens. sive cause ex passione diu permanente. Sciendum quod omnis passibilis qualitas que est in tertia specie qualitatis est habitus de difficultate mobilis. non tamen econuerso.

Quartum vero genus qualitatis est forma et circa aliquid constans figura. Amplius autem et hec rectitudo vel curvitas et siquid est simile his secundum

Vnde quodcumque enim eorum quale quid dicitur. Secundum vero figuram vnuquodcumque quale quid dicitur. triangulum enim vel quadrangulum esse quale quid dicitur etiam et rectum et curvum. Rarum vero et spissum et asperum et lene putabuntur qualitate significare sed aliena hec putantur esse a divisione que circa qualitatem est. quādam enim positione partium quodammodo videntur utramque monstrare. Spissum vero quidez eo quod partes sibi immutem propinquae sunt.

Hec est quarta particula prima pars in qua determinatur de his que continentur in quarta specie qualitatis. et continentur duas partes. In prima parte narrat ea que continentur in quarta specie. In secunda ibi Rarum vero et spissum. remouet quedam a predicamento qualitatis que videntur esse qualitates et non sunt qualitates. In prima ergo parte dicit quod quartum genus qualitatis est. Et est sub quarta specie qualitatis continentur duo. scilicet forma. et circa hoc aliquid constans figura. et hinc ista rectitudo et curvitas dicuntur esse in quarta specie qualitas. Unde autem forma et circa hoc aliquid constans figura sunt qualitates probat p̄hs. et hec est loco. 37. huius libri probatur sic. Illa enim que aliqua dicuntur qualia sunt qualitates. sed haec forma et figuram aliqua dicuntur qualia. igitur forma et figura sunt qualitates. minor declarat sic. nam secundum triangulum dicit aliquid triangulare. et haec quadrangulum aliquid dicuntur quadratum. Intelligendum est hic secundum Boecium quod forma accipit in proposito per formam haec quam aliquid dicit formosum et non pro forma haec quam aliquid dicit formatum. Unde forma accipit in proposito pro compositione corporali vel dispositio membra secundum quam aliquis dicit formosus vel deformis. quod ex conuenienti dispositione membrorum dicitur aliquis formosus. et a dispositione inconvenienti dicitur aliquis deformatus. et forma isto modo accepta est vnuus significatus speciei in porphyrio positum. ubi dicitur quod species est vniuersalitas rei forma secundum quam significatio dicuntur species primi digna est specie. vnde forma in proposito secundum Boecium accipitur pro pulchritudine vel turpitudine. et quia pulchritudo et turpitudo solu percepuntur in animalibus. ideo forma in proposito solu continetur in animalibus. sed figura indifferenter reperiuntur in inanimatis et animatis. vnde figura est terminus et clausio rei qualiter et talis indifferenter reperiuntur in animalibus et in inanimatis ut dictum est. Aliud dicitur posset quod p̄hs in proposito accipit formam et figuram pro eodem. ita quod licet tenet expositum. ita quod iste sit

ſensuſ. quartū genus qualitātis eſt forma. et cir-
ca aliquid corporis cōſtantia ſigura. vñ figura dicit
forma inquantuſ dat eſſe rebus artiſcialibus.
formae enī rēp artiſcialiuſ ſunt accēntia vt p3 ex
1° phy. ſed ill3 idem dicit figura ſim q̄ e termi-
nus quātitatiſ. vñ illa que ſunt in quaſa ſpecie
qualitatiſ ſunt termini quātitatiſ. Et ideo dicun-
tur qualitatiſ in quātitate. Sed dubiū eſt qm̄
omniſ quātitatiſ terminat terminiſ propriiſ. f.
terminiſ de ḡne quātitatiſ. vt corpus terminat
ſuperficie. ſuperficieſ linea ſ linea pūcto. ḡ nō
poſere aliquā qualitatē terminanteſ aliquā
quātitatē. Biſendū q̄ ois quātitatiſ terminatur
immediate termino ppriy ḡius ex quo in resultat
terminuſ ſedariuſ de quaſa ſpē qualitatiſ. f.
figura. Qualiter tñ quātitatiſ diſſert a qualitatē
diſſicile eſt videre. nec eſt hic perſcrutandū ſed
alibi. Nunc eſt dc̄m q̄ qualitaſ de quaſa ſpē
qualitatiſ eſt ſubiectuſ in terminiſ ppriy de
ḡne quātitatiſ. rectitudiſ enī ſ curuitas inſtant li-
nea ſ superficie. ſ p tanto diſcunt figure eē ter-
miniſ quātitatiſ. quia ſunt qualitatiſ propiuuſ
terminorum quātitatiſ.

Rarum vñ eo q̄ diſtent a ſe inuiicez.
Lene quidē q̄ in rectuſ ſibi partes ia-
ceant. Asperuſ vñ eo q̄ hec quidem
pars ſuperior ſ illa ſit inferior. Et for-
taſſe alii quoqz apparebunt qualita-
tiſ modi ſed qui maxie diſcunt hi ſunt
he qualitatiſ itaqz ſunt q̄ p̄dicate ſunt.
Hee eſt ſc̄da particula huius p̄tis in qua p̄b̄ ſ
remouet a p̄dicamento qualitaſ ea que viſent
eſſe qualitatiſ ſ non ſunt. ſ dicit q̄ raz ſ ſpissuſ
asper ſ lene viſent ſignificare qualitatē. ſed tñ
ſunt extranea a diuiniſione qualitaſ. nā iſta viſe-
tur magis ſignificare poſitionē vel ſituuſ q̄
qualitatē. vt p3 per eoz deſcriptioe. nā aliqd
diſcitur ſpiffum eo q̄ ptes eius ppinque iacent
ſ aliquid diſcif asper. q̄ vna pars ſupereminet
alteri. Et aliqd diſcif lene eo q̄ partes equaliſ
protendunt. Et raruſ diſcitur ex eo q̄ ptes eius
remote ponunt abinuicē in toto. ſ ita omnia illa
viſenſ eſſe de ḡne poſitione. vnde epilogando
quātuſ ad iſta ptem diſcif q̄ forte ſunt alij modi
qualitaſ. Sed iſti q̄ diſci ſunt. ſunt magis viſi-
tati. Intelligendū eſt q̄ iſta noia asper ſ lene ſc̄. ſ
ex ſignificatione p̄ncipali ipoſtant ſignificatio-
ne vñā. f. poſitionē. ſed ex ſt̄i diſcunt qualitatiſ
circa partes ſic poſitas. C Circa iſt̄ ſc̄de dem̄
q̄ partes ppinquiū iacēt in denſo q̄ in raro
eſt intelligendū q̄ illud dc̄m non h̄z veritatē
de partibus immediatis. qm̄ partes immediate in
denſo non iacent ppinquiū q̄ partes immediate
in raro. Non enī iacent due medietates denſi
ppinquiū q̄ due medietates rari. nā ipoſſibi

le eſt aliqua iacere propinquiū q̄ inter illa
nullum mediuz ſi niſi forte idiliſibile. Similiſ
partes mediate ſ distantes in vno denſo nō ia-
cent ppinquiū q̄ partes mediate ſ distantes in
aliquo raro. quia ſicut i denſo aliue partes di-
ſtant abinuicē per quātitatē digitalez. ſ aliue
per quātitatē pedalē. ita in raro cōtingit aſſi-
gnare aliquas partes distantes p pedalē quā-
titatem ſ aliquas p digitalē. Dico iſiſ q̄ p tāto
diſcif p̄b̄ ſ in denſo partes magis diſtant q̄
in raro. q̄ ſi ex raro ſiat denſum ppinquiū iace-
bunt ptes in denſo q̄ eedē ptes p̄us iacebunt i
raro. ſ h̄ eſt verū. nā extremitates rari iacebūt i
denſo ppinquiū q̄ ex raro ſcm eſt denſum.

Qualia ſunt que ſecundū hoc deno-
minatiue diſcunt vel quōlibet aliter
ab hiſ ut a candore candidus ſ grā-
matica grāmaticus et a iuſticia iuſt².
Similiter vñ ſ in aliis.

Hec eſt ſc̄da pars p̄ncipalis huius capituli i q̄
p̄b̄ ſ determinat de ſubiecto quali. Et continent
duas particulas. In p̄ma narrat que diſcunt q̄lia
in ſc̄da ibi. In aliqbus vñ. narrat q̄ qualia di-
ſcunt denoſatiue a qualitatibus. In p̄ma ergo
particula diſcif q̄ qualia diſcunt illa que a quali-
tatibus p̄diciſ diſcunt denoſatiue qualia vel ali-
quo modo diſcunt qualia ab eiſ. Qd autē aliqd
diſcunt qualia denoſatiue a qualitatibus p̄diciſ
patet nā a calore diſcif aliqd calidus. ſ a grā-
matica grāmaticus. ſ a iuſticia iuſtus ſ ſic de cete-
ris. Intelligendū eſt q̄ qualitas in p̄ncipio iſti
ue capituli deſcribiſ per quale. et quale nūc de-
ſcribiſ per qualitatē. ex h̄ non accidit aliqd iſo
ueniens. nā ex quo qualitas eſt vñā genus ge-
neraliſſimuſ non pōt qualitas deſcribi per aliqd
priora ſimpliſ. ſ deſcriptio qualitaſ per quale
eſt deſcriptio qualitaſ per effectuſ ſ ſic p p̄ora
quo ad nos ſ non per p̄ora ſimpliciter.

In aliqbus vñ eo q̄ non ſunt poſi-
ta qualitatibus noia nō p̄tingit ea q̄
diſcunt ab eiſ denoſatiue dici. vt cur-
ſor aut pugillator qui ſecundū valitu-
dinē naturalē a nulla qualitate deno-
minatiue diſcunt. Non enī poſita no-
mina ſunt valitudinibus ſecundum
quas iſti diſcunt quales ſicut et in di-
ſciplinis ſecunduz quas pugillatores
vel paleſtrici ſecundū affectionez di-
ſcunt. Pugillatoria enī diſcif vel pa-
leſtra diſcipлина. Quales vñ ab hiſ
denoſatiue hi qui ad eas afficiuntur
diſcunt. Aliqñ anteſ ſ posito qualita-
tiſ noie denoſatiue nō diſcitur id ad

qđ secundū eam quale quid dicit' vt
a virtute studiosus. virtutē enī habē
do studiosus dicif sed non denominā
tive a virtute. Non autē in plurimis
hoc tale ē. Que ergo qualia dicunt
aut denominatiue a p̄dictis qualita
tib' dicunt aut aliquo mō alr ab eis.
Hec est scđa pticula huius pris i qua phs nar
rat q̄ non oia qualia dicunt denoiatue a qua
litatibus pdicib'. t̄ b̄ q̄ cōtingit ondīr t̄ intendit
dicere q̄ duplici de cā pōt cōtingere q̄ qualia
non dicunt denoiatue a qualitatib'. aut q̄ tali
qualitati non est nomē iposītū. aut q̄ nomē cō
cretū non est denoiatue dictū ab illa qualitate
Exemplū p̄mi p̄z de pugillatore t̄ cursorē. Ista
enī denoiantur qualia sed non denoiatue a q̄
litate. ppter b̄ q̄ illis qualitatib' nālub' ppter
quas aliq dicunt pugillatores vel cursorēs nō
sunt noia iposita a quibus subiecta denoiatue
possint dici. tñ ipsis artibus ppter quas h̄ntes
eas dicunt cursorēs vel pugillatores sunt noia
iposita. vt illa noia pugillatoria vel cursoria. s̄
ab istis artibus vel noibus artiū non dicuntur
pugillatores vel cursorēs nā iter. b̄ est p̄p̄t po
tentiam nālem in eis exūtem. sed qui ab artib'
dicunt pugillatores vel cursorēs dicunt denoia
tive a talib' artib' vel noibus artiū tales. Ex
emplū scđi. nā illa qualitas ppter quā aliqs dī
studiosus non dicif denoiatue a virtute. t̄ hoc
quia b̄ nomē studiosus. t̄ b̄ nomē virtus nō cō
veniūt in p̄ncipio vocis. Et ad b̄ q̄ aliqd dicat
denoiatue ab alio regrun̄ tres conditiones vt
dictū est supra videlicet cōuenientia in p̄ncipio
vocis. t̄ dīa in fine t̄ cōuenientia i significato.
Inest vō p̄trarietas secundū qđ qua
le est vt iusticia iniusticie cōtraria est
et albedo nigredini et alia similiter.
Sūl̄ aūt t̄ ea que secūdū eas qualia
dicunt vt iniustū iusto et albū nigro.
Hec est scđa ps p̄ncipalis huius pris i qua de
terminat de p̄petatib' qualitas t̄ p̄tinet q̄tuor
particulas. In p̄ma ponit p̄ma p̄petatē quali
tatis t̄ remouet vnā dubitationē. In scđa ibi.
Suscipit aūt qualitas. ponit scđam p̄petatem
qualitas. In tertio vō ibi. Sūlia vō t̄ dissimilia
ponit tertīa p̄petatē qualitas. In quarta par
ticula ibi. Aut vō non decet. Remouet quandā
cauillationē. Prima pticula cōtinet tres pticu
las. In p̄ma ponit p̄petatē. In scđa ibi. Nō
aūt oībus. narrat q̄ ista p̄petas nō est cōis oī
bus qualitatib'. In tertia ibi. Amplius si ex cō
trarijs. remouet dubiū. In p̄ma igit̄ pticula po
nit p̄ma p̄petatē qualitas que est hie cōtra
rium. vñ dicit q̄ cōtrarietas inest qualitat. t̄ b̄

tam fīm abstractū q̄z fīm p̄cretuz. fīm abstractū
iusticia t̄ iniusticia sunt p̄traria. sīl̄. albedo t̄ ni
gredo sunt p̄traria. Sīl̄ fīm p̄cretū vt iustū t̄
iniustū sunt p̄traria. t̄ albū t̄ nigrū sunt p̄traria
posset hic poni p̄clusio. 38. huius libri. s. q̄ qua
litati inest p̄trarietas. hec p̄celo pbatur pbatiōe
exemplari vt dictum est.
Non aūt in oīb' hoc est. Rubeo enī
aut pallido aut hmōi colorib' nihil ē
cōtrariū qualitatibus existentibus.
Hec est scđa pars huius particule in qua phs
narrat q̄ hec p̄petas non est cōis oībus quali
tatibus. t̄ dicit q̄ ista p̄petas non suenit oīb'
qualitatibus. q̄ coloribus medij̄ inter albū
t̄ nigrum vt rubedini pallori nihil ē p̄trariuz
t̄ tamen isti colores sunt qualitates.
Amplius si ex contrarijs vñ fuit
quale hoc palā est proponenti ex sin
gulis alia p̄dicamenta qm̄ t̄ reliquū
erit quale. Nam si est iusticia iūsticie
cōtraria quale aūt est iusticia. quale
enī t̄ iūsticia. Nullū enī alior̄ p̄dica
mentor̄ aptabis iūsticie neq̄ quanti
tas neq̄ ad aliqd. neq̄ vbi neq̄ oīo
aliqd taliū nisi quale. Sic antež t̄ in
aliis q̄secūdū qualitates sunt p̄traria.
Hec est tertia pars huius particule i qua phs re
mouet dubiū q̄daz. Posset enī aliqs credere
q̄ vñ cōtrariū esset in vno gñie t̄ reliquū i alio
gñie. Istud remouet phs dicens q̄ si vñ p̄tr
ariū erit quale t̄ reliquū erit quale. b̄ ē si vñ
p̄trarioū erit in gñie qualitas reliquū erit i ge
nere qualitas t̄ non in alio vt p̄z inductio. qm̄
si iusticia sit in gñie qualitas. iniusticia nō p̄tēt
in gñie quātitatis. nec in gñie relationis. t̄ sic de
alij̄ generib'. t̄ ideo oī q̄ sit in gñie qualitatibus
Intelligendū q̄ hec p̄petas non est p̄p̄a quali
tati. tñ q̄ p̄petit alij̄ a qualitate vt actiōi t̄ pas
sioni t̄ relatiōi. et sic de alij̄ p̄dicamentis vbi est
p̄trarietas. tñ q̄ nō p̄petit oī qualitat. q̄ qualitat
de quarta specie qualitas nihil ē p̄trariū. In
telligentur est etiā q̄ sicut qualitatē est aliquid
cōtrariū ita etiā qualē est aliqd p̄trariū. nā sicut
albedo t̄ nigredo sunt p̄traria. ita albū t̄ nigrū
sunt p̄traria. q̄ p̄t̄ p̄dicari de eodē subiecto in
actu successiue t̄ non simul. Et si dicat q̄ cōtra
ria sunt in eodē gñie per p̄hm in topicis. Item
si albū t̄ nigrū eēnt p̄traria. cōtraria eēnt in eo
dem gñie. sed albū t̄ nigrū non sunt in eodē ge
nere. q̄ non sunt in gñie vt p̄z per p̄hm i topicis
Ite si albū t̄ nigrū eēnt p̄traria. aut q̄ eēnt con
traria fīm q̄ hñt suppositionē simplicē. aut fīm
q̄ hñt suppositionē p̄sonalez. non p̄mo mō. q̄a
sic supponunt p̄ aggregat̄ ex subiect̄ et formis

49

illa aggregata non sunt contraria. quia contraria in sunt eidem subiecto in actu successiue. sed nihil recipit aggregatum ex subiecto et accente que re. Nec etiam modum quod sic termini stant per subiectum proprium est contrarietas. quia substantiae nihil est contrarium. Secundum est ut dicit phis quod quale contraatur qualis sicut qualitas qualitatis. verum non oportet eodem modo. quod qualitas primo et secundum se contraria qualitati ut albedo nigredini. sed quod le non contraria qualis nisi ratione qualitas que est forma. et ita quale non contraria qualis secundum se totum sed qualitas secundum se totum contraria qualitatis. Et quod arguit sic primo contraria sunt in eodem genere. dico quod huius est verum per se vel per reductionem. et dico quod huius albii et nigrum non sit per se in genere. tamen est in genere qualitas per reductionem. Ad secundum dictum quod hec est vera albii et nigrum sunt contraria secundum formam ut albii et nigrum habent suppositionem simplicem. Et quod dicit ut sic supponunt per aggregationem. unde aggregata ex subiectis et formis contrariis sunt contraria secundum formam et prout inesse eidem subiecto in actu successiue secundum formam. et forme contrarie illorum prout succedere eidem subiecto sibi inveniuntur. quia non sunt contraria secundum se tota. vel potest dici quod albii et nigrum accepta pro formis secundum se tota prout inesse eidem subiecto successiue et non simul. quod de eodem corpore numero verum est dicere quod quicunque est albii et quicunque nigrum et non simul. Intelligendum est ut dicit phis quod colores medii non contrariantur contrarietate propissima dicta que ut supra dictum est haec tres editiones. primo quod homini contraria sunt posita sub eodem genere. secundo quod marie distent sub illo genere. tertio quod possint inesse eidem subiecto in actu successiue. et non simul. Et vero est quod tali contrarietate non contrariantur colores medii. quod non marie distent sub illo genere. Colores tamen medii contrariantur contrarietate proprie dicta. quia inter illos est motus et mutuo se expellunt circa idem subiectum. unde per illo videtur contrarietatem superius positam capitulo de substantia.

Suscipit autem qualitas magis et minus alterum alterum dicitur et in iustitia alterum altero magis et minus dicitur. sed et ipsa subiecta clementia suscipiunt cum candidum namque sit amplius contingit candidum fieri. Hec est secunda particula huius tertie pars in qua phis ponit tertiam perpetuam qualitatem. Et primo narrat in quibus qualitatibus notum est quod suscipiuntur magis et minus. secundo narrat in quibus est dubium an suscipiantur magis et minus. Narrat ergo primo quod qualitates de tertia et prima species qualitas suscipiuntur magis et minus. sed est dubium de qualitatibus in secunda species qualitatem. secundo narrat de qualitatibus in abstracto quod est dubium an suscipiantur

magis et minus. et tertio de qualitatibus de qua tera species qualitas dicit quod non est dubium an suscipiantur magis et minus. immo est manifestum quod non suscipiantur magis et minus in concreto nec in abstracto. Dicit igitur in primo quod qualitas suscipit magis et minus. ubi gratia. albii suscipit magis et minus. nam unum albii est magis albii quam aliud. et hoc dicit quantum ad qualitates de terza specie qualitatis. et unum iustum dicitur magis iustum alio iusto. et hoc dicit per primam species qualitas. nam in primam species qualitas una qualitas vel quale suscipit augmentum. nam illud quod est calidum potest fieri magis calidum. Non tamen omnia sunt plura. Iusticia namque a iusticia si dicatur magis et minus potest quilibet ambigere. Sicut autem et in aliis affectionibus. Quidam enim in hoc dubitant. Dicunt enim iusticias non multum magis et minus dici a iusticia et sanitate a sanitate. Minus autem habere alterum altero sanitatem dicunt et in iusticia minus alterum habere. Sic autem et grammaticam et alios affectus qualitatis sed tamen ea que secundum eos affectus dicuntur indubitanter recipiuntur magis et minus. Justior enim alter altero dicitur et grammaticorum et aliis similiter. Triangulus et quadrangulus vero non videtur suscipere magis et minus nec aliquod alias figurae. Quaecumque enim distinctione trianguli recipiuntur et circuli omnia similiter trianguli vel circuli sunt. Eorum vero que non suscipiantur nihil magis alterum altero dicitur. Nihil enim quadratum magis quam parte altera longior forma circulus est. nullum enim ipsum versus suscipit circuli rationem. Similiter autem si utramque non suscipiuntur huius propositi rationem non dicitur alterum altero magis. Narrat omnia in quibus est dubium an suscipiantur magis et minus ut de iusticia sanitatem et homini. de istis enim et homini dubitant antiqui an suscipiantur magis et minus. et de hoc ut dicit phis potest quilibet ambigere. an. s. qualitates in abstracto suscipiantur magis et minus. de qualitatibus tamen in concreto sive de his que secundum hominem qualitates dicuntur qualianon est dubium an suscipiantur magis et minus. nam unus homo dicitur magis iustus. et unus homo dicitur magis sanus alio. sed una iustitia non dicitur magis iustitia quam alia. nec una sanitas dicitur magis sanitatis quam alia. Intelligendum quod Aristoteles non determinat istam dubitationem

expresse. tñ mihi videtur q̄ nulla qualitas in abstracto suscipiat magis et minus. et hec est sententia porphyrii. vbi ponit dñam inter spēm et accēs vbi dicit q̄ tam accēs separabile q̄ inseparabile suscipit magis et minus. sed nulla spēs recipit magis et minus. oīs enī species qualitas equaliter participat a suis individualiis. et ita vna iusticia non dicitur magis iusticia q̄ alia. nec vna sanitas dicit magis sanitas q̄ alia. vnde posito q̄ augmentatio forme fiat per additionem p̄tis ad partē non h̄et quis ponere q̄ aliqua forma suscipiat magis et minus nec q̄ augmentetur. quia nec forma precedens nec forma sequens nec precedens p̄t. q̄ ex b̄ q̄ vna res additur alteri rei neutra res augerit s̄ ex b̄ q̄ vnu lapis additur alteri lapidi. nec lapis cui fit additio. nec lapis additus augmentat. Et eodez mō posito q̄ vna forma alteri forme adueniat. nec forma sequens nec forma precedens augerit. nec est dare q̄ totū aggregatum ex forma precedenti et ex forma subsequenti. s̄ aduenienti augerit. q̄ illud aggregatum nunq̄ p̄fuit et oī auctū manere idē in p̄n° augmentationis et in fine dicentes q̄ augmentatio forme sit p̄ b̄ q̄ p̄tinue sit alia et alia forma in subiecto p̄fessioni q̄ precedens. ita q̄ in quolibet instanti p̄tis mensurans istā augmentationē est alia et alia forma. h̄nt dicere q̄ nulla forma augerit. q̄ nulla forma manet p̄ tempus duratē augmentationē. dicentes igit̄ q̄ augmentatio sit per b̄ q̄ forma p̄fecti esse habet in subiecto. ita q̄ forma in tota augmentationē manet eadez numero absq̄ additōe alicuius. h̄nt etiā dicere q̄ nulla forma augerit nec suscipit magis et minus. q̄ sine aliquo adueniente non est intelligibile q̄ aliquid augerit vel q̄ aliqd fiat p̄fectius q̄ p̄us sine aliquo adueniente. Propter b̄ dico q̄ nulla forma suscipit magis aut minus. sed forma suscipit in subiecto fm magis et minus. sedm esse magis p̄fectū et minus p̄fectū. vñ nulla albedo suscipit magis et minus. sed albū suscipit magis et minus. q̄ suscipit albedinē magis p̄fectam et minus p̄fectam et b̄ dicit ph̄s hic satis plane.

C Adhuc est dubium q̄ fm b̄ nulla qualitas suscipit magis et minus. q̄ sequit nulla forma suscipit magis et minus. q̄ nulla qualitas suscipit magis et minus. sed b̄ est otra p̄m qui dicit q̄ qualitas suscipit magis et minus. Dicenduz q̄ nulla qualitas suscipit magis et minus. Et ad p̄m dico q̄ ph̄s per qualitatē intelligit quale vt p̄t per exempla sua. dicit enī exemplificando albū magis albū altero dicit. et iustū magis iustū altero dicit. sed nec iusticia nec albedo dī magis aut min⁹ vt vna iusticia vt albedo q̄ alia vñ subiectū q̄litat̄ suscipit magis et min⁹ fm ipsaz q̄litatē nā fm vna q̄litatē dī magis tale. et fm

alīa dī minus tale. Et hec est expresse sententia ph̄i b̄ in texu. Non tñ oīa. Et q̄uis aliqua di cū suscipere magis et minus fm qualitatē non tñ oīa. vt qualia fm qualitates quarte spei qualitatis non dicunt magis et minus fm illas qualitates vt triangulare vel quadrāgulare nō dicit fm magis et minus. Et hec est p̄clo. 39. b̄ libri. s̄. nihil dicit magis et minus fm qualitates de quarta specie qualitatis per b̄ q̄ nihil suscipit diffinitionē istaz qualitatū fm magis et minus. nihil enī suscipit diffinitionē trianguli vel quadranguli vel circuli fm magis et minus. q̄ nec illud cui cōuenit diffinitionē alicuius illorum suscipit diffinitionē alicuius illoz fm magis et minus. nec id cui nō p̄uenit diffinitionē alicuius illorū recipit diffinitionē eoz fm magis et minus ergo nihil dicit fm magis et minus fm aliqua qualitatem de quarta specie qualitatis.

Non enī omnia qualia suscipiūt magis et minus. Horū itaq̄ que p̄dicta sunt nihil est p̄prium qualitatis. Si multa aut et dissimilia secundū solas dicuntur qualitates. Simile enim et dissimile alterz altero non ē secundū aliud nisi secundū hoc qd quale est. Quare p̄ propriuz erit qualitatis secundū cam simile vel dissimile dici.

Hece est tercia particula tertie p̄tis p̄ncipalis in qua ph̄s ponit tertiam p̄petatē qualitas que ē ista q̄ fm qualitatē dicit aliquid sile vel dissile et hec est p̄clo. 40. huīus libri p̄bat sic. fm qualitatz dicitur aliquid sile vel dissile. et fm nihil aliud dicitur aliquid sile vel dissile. ergo fm solā qualitatem dicitur aliquid sile vel dissimile.

At vō non decet cōturbari ne quis nos dicat de qualitate p̄positionem facientes multa de relatiis interposuisse. Habitū enī et dispositiones eorū que sunt ad aliquid esse dicebamus. pene enī in oībus talibus gñā dicunt ad aliquid. Nihil aut horū que singularia sunt. nā cū disciplina Genus sit ad ipsum qd est alterius dicitur. alicuius enī disciplina dicitur. Eoz vō que sunt singularia nihil ip̄suq̄ qd ē alterius dicit. vt grāmatica nō dicit alicuius grāmatica. nec musica alicuius musica. sed forte secundū genus et hec dicunt aliquid vt grāmatica dicit alicuius disciplina nō alicuius grāmatica et musica alicuius

disciplina et non alicuius musica. Quia propter que per se singularia sunt non sunt ad aliquid dicunt enim quales secundum singula et enim hoc habemus. Scientes autem dicimur quod habemus singularias scientias. Quare hec erunt etiam qualitates que sunt singularium secundum quas quales dicimur. hec ergo non erunt causae que sunt ad aliquid. Hec est quarta particula tertie pars principalis in qua physis remouet quoddam dubium tale. In hunc capitulo de qualitate ponit multa esse de genere qualitatibus que tamen sunt de genere relationis cuiusmodi sunt habitus et dispositioes. Ista enim ponuntur esse de prima specie qualitatibus tamen sunt relationes. Subiungit oritur qualiter potest esse. s. quod id est de genere relationis et de genere qualitatibus. Ad istos respondet physis duplex. Uno modo quod homini habitus sunt dispositioes secundum sua genera sunt relationes et secundum suas species sunt qualitates. ubi ergo scientia que est genus grammaticae est ad aliqd. quod scientia perfecte referit ad scibilem et grammatica que est species est qualitas et non est ad aliqd nisi secundum suum genus musica enim non dicitur alicuius musica. sed alicuius disciplina.

Amplius si contingat hoc ipsiusque quale et relatiuum esse nihil est inconveniens in utrisque hec generibus enumerare. Secunda ratio est sub positione et est talis si pertinet idem esse relatiuum et quale. ita quod id est contingat esse in genere qualitatibus et in genere relationis. tunc non est inconveniens ponere homini habitus et dispositioes esse utrisque generis. Sed utrum sit ita vel non scilicet quod id est in genere relationis et in genere qualitatibus non assentitur physis. Istud non idigetur maxima perscrutatio. Ecce autem facere et pati et trarierate et magis et minus. Calefacere enim ad frigidum facere et trarierum est. et calefieri ad frigidum fieri et delectari et tristari. idcirco recipit etrarietas secundum magis et minus et calefieri magis et minus est calefacere enim magis et minus. et tristari magis et minus. Suscipiunt ergo magis et minus facere et pati de his itaque tanta dicuntur. Hoc est autem de situ in his que ad aliqd sunt quod denominantur a positionibus dicuntur. De reliquis autem id est quoniam et ubi et hinc eo quod manifesta sunt nihil de his aliud dicitur quod que in principio dicta sunt quia habere quidem significat calciatus

esse vel armatus esse. ubi autem in loco sed et alia homini que de his dicta sunt. De ppositis itaque generibus dicta sufficiant.

In isto. sc. capitulo de sex residuis predicationis breuiter se expedit dicens duas esse praetates actionis et passionis. s. hic triplex et suscipere magis et minus. Et exemplificat de calefacere et calefieri que habet triplex et suscipiunt magis et minus. Situ dicit deinceps esse in capitulo ad aliqd. quod denotat a positione. De reliquis vero eo quod manifesta sunt nihil aliud est dicendum quod illud quod in principio dicitur est de illis autem determinate dicitur super librum sextum principiorum. Explicit secundus tractatus.

Votiens autem opponi solet dicendum est. Dicit autem alterius alterius oppositi quadrupliciter. aut ut ad aliquid aut contraria aut pruatio et habitus aut ut affirmatio et negatio. Opponit autem uniusquodque istorum ut sit figuraliter id est exemplariter dicere ut relativa ut duplum dimidio. ut contraria ut bonum malum. secundum pruinationem et habitum ut cecitas visus. ut affirmatio et negatio ut sedet et non sedet.

Iste est tertius tractatus libri predicationis in quo determinatur de primis ad predicationem. Et prius genere capitulo. In primo determinatur de oppositione. In secundo ibi. Primum autem determinatur de positi. In tertio ibi. Motus autem determinatur de motu et species eius. In quarto ibi. Silus autem determinatur de sil. In quinto. Hinc autem determinatur de hinc. Primum capitulo continet sex partes. In prima determinatur figuraliter de oppositione enumerando genera oppositionum et exemplificando de illis. In secundo ibi. Quaecumque igitur determinatur sparsiter de oppositione relativa. In tertio. Illa vero que sunt determinatur sparsiter de oppositione contraria. In quarto ibi. Pruinatione vero determinatur de oppositione pruinationis. In quinto ibi. Quae cum enim tantum determinatur de oppositione contraria. In sexto ibi. Contrarium vero est. reddit ad determinandum de oppositis contradictionibus. In prima ergo parte physica dicitur quod post predicationem dicendum est de oppositione ostendendo quoties aliqd opponitur alteri et dicitur quod quatuor modis potest aliiquid opponi alteri vel ut relativa ut duplum opponit dimidio. vel ut figura et sic bonum et malum opponuntur vel ut pruatio et habitus et sic opponuntur cecitas et visus. vel ut contradictione. et sic affirmatio et negatio opponuntur sicut sedet et non sedet. Intelligentia sunt haec duo. primo quod est oppositio figura et oppositio contradictione reperiit in indifferenti complexis

z in incōplexis. vbi grā. albū z nigrū sunt ḥria
incōplexa. z oīs hō currīt z nullus hō currīt sūt
p̄traria p̄plexa. Silt sēdere z non sēdere sūt ḥ
dictoria incōplexa. z oīs hō currīt. z non om̄is
hō currīt sūt p̄tradictoria p̄plexa. Aliē vō op
positiones. s. p̄uatiua et relatiua solū reperiunt
in cōplexis. p̄bs vō in isto caplo non loquīt de
oppositiōe ḥria que est inter cōplexa. nec loqui
tur de oppōne p̄tradictoria que ē inter p̄plexa.
sed solū de illa que est inter incōplexa. Scđo ē
intelligēdū q̄ oppō vt hic sumit est inferior ad
repugnantiā. om̄ie enī q̄d opponiū alicui repu
gnat eidē. sed non om̄e repugnans alicui oppo
niū eidē. accipiendo oppōne stricte put b ac
cipitur. nā iste ppōnes repugnant sor. sēdet et
sor. currīt. z tñ non opponiū. q̄ nec p̄tradictio
rie neq̄z relatiue neq̄z p̄uatiue neq̄z cōtrarie. tñ
predicte oppōnes hñt legez p̄trariay. q̄ p̄nt eē
simul false z nunq̄z p̄nt esse simul vere. Et ḡfia
liter z aīs z p̄tradictoriū p̄ntis hñt legez ḥriay
q̄ p̄nt esse simul false z nūq̄z simul vere. mō se
quis sor. sēdet ḡ sor. non currīt. z ideo aīs z cō
tradictoriū p̄ntis. s. sor. sēdet z sor. currīt repu
gnant. ḡ hñt legē p̄trariorū sēd nō sunt vera cō
traria neq̄z opposita stricte loquēdo de oppo
sitione. ille vō ppōnes que nunq̄z p̄nt esse simul
vere neq̄z simul false hñt legem p̄tradictoriū
z sic in p̄ueribilis se hñt p̄nis z oppositū p̄ntis
que non sunt p̄tradictoria. neq̄z opposita stricte
loquēdo de oppōne. Si tñ loquamur de oppo
sitione large extendendo oppōne ad oēm re
pugnantiā sic possumus dicere q̄ oppō z repu
gnantia p̄uertunt. Et sic oppō non diuidit suffi
cienter in p̄dictas quattuor sp̄es sed oppositio
stricte sumpta diuidit sufficienter in p̄dictas q̄t
tuor. Et p̄t sufficientia istarum sp̄ep accipi sic.
Q̄is oppositio aut est inter affirmationē et ne
gationē aut inter affirmata. Primo mō est op
positio cōtradictoria. Si vō sit inter affirmata
vel vnū est positivū z reliquū p̄uatiū. et sic est
oppositio p̄uatiua. Aut vtrūq̄z est positivū tūc
aut alterū referē ad reliquum aut non. Primo
modo est oppositio relatiua. scđo mō est ḥria.

Quecūq̄z igīt vt relatiua opponiunt
ea ipsa que sunt oppositorū esse dicū
tur. aut quolibz aliter ad aliud vt du
plū dimidiū ipsum q̄d ē alterius dici
tur. alicuius enī duplū dicit sed et di
sciplina disciplinato tāq̄z relatio op
posita est. z dicit disciplina ipsuz q̄d
est disciplinati s̄z z disciplinatus ip̄m
q̄d ē ad opposituz dicit idest ad disci
plinā. Disciplinatū enim aliquē dici
m̄ disciplina disciplinatū. Quecūq̄z

ergo opposita sūt tāq̄z ad aliqd ip̄a q̄
sūt alioz dicūt aut quolibz adiuvicē.
Hec est scđa ps huīs caplī i qua p̄bs sp̄aliter
determinat de oppōne relatiua dicens q̄ que
cūq̄z opponiunt oppōne relatiua dicunt adiuv
cem fm aliquā habitudinez casuale vt duplū op
ponit relatiue dimidio. z ideo duplū dicit dimi
diū duplū. Silt disciplina opponiū disciplinato
relatiue. ideo dicit disciplina disciplinatū disci
plina. z ecōuerso disciplinatum disciplina disci
plinatū. z ita q̄cūq̄z relatiue opponiunt necessa
rio adiuvicē fm aliquā habitudine casuale di
cunt. Hic sunt duo intelligenda p̄mū q̄ nō oia
que referunt adiuvicē sūt relatiue opposita.
q̄ relatiue opposita dicunt p̄tradictorie opposi
ta. nā oīs oppositio includit ḥdictoria. Et ideo
si oia que referunt adiuvicē essent relatiue op
posita tunc nulla que referunt adiuvicē possūt
vē predicari de eodē. q̄ sic p̄tradictoria vē p̄di
carens de eodē q̄d est ip̄ossibile. sed b̄ est falsuz
q̄ aliquā que referunt adiuvicē vē p̄dicant de
eodē. Nā idē hō simul est pater z filius. Silt
duplū z dimidiū referunt adiuvicē z vē p̄dicā
tur de eodē. Nā idem est simul dupluz et dimi
diū respectu diversoz. Et si dicat q̄ p̄bs ex
plificando de relatiue oppositē ponit exempluz
de duplo z dimidio. z per p̄ns vult q̄ dupluz z
dimidiū respectu eiusdē sūt relatiue opposita.
dicendū q̄ p̄bs intelligit q̄ duplū z dimidiū
respectu eiusdē sūt relatiue opposita z illa nūq̄z
vē affirmant de eodē. Impossibile est enī q̄ idē
respectu eiusdē sit duplū z dimidiū. silt pater z
filius respectu eiusdēz sūt relatiue opposita. et
vt sic non affirmant de eodē. Impossibile ē enī
q̄ idē respectu eiusdē sit pater z filius. q̄ ip̄ossi
bile est q̄ aliquā sit pater alicuius z filius eius
dem. vñ quāuis pater z filius accepta in cōi re
ferant adiuvicē. nā pater dicit filij p̄. et fili⁹ d̄
patris filius. tñ in cōi accepta nō sūt relatiue
opposita. Et si dicat q̄ relatiue opposita referū
tur adiuvicē per p̄hm. ḡ quecūq̄z referunt ad
iuvicē sūt relatiue opposita. Dicendū q̄ om̄ia
relatiue opposita referunt adiuvicē. sed nō oia
que referunt adiuvicē sūt relatiue opposita.
Vñ ista p̄z z filius sūt relatiue opposita z refe
runt adiuvicē. nā p̄z dicit sui filij pater et fili⁹ d̄
sui patris filius. Sed p̄z z filius accepta in cōi
referunt adiuvicē. q̄ p̄z dicit filij pater. z filius
p̄is filius. z tñ p̄z et filius accepta in cōi nō sūt
relatiue opposita. Et si dicat q̄ vñ relatiuum
solū referē ad vñ relatiuum. ḡ p̄z nō p̄t referri
ad ista duo. s. ad filiū et a dñi filiū cuius oppo
sitū dc̄m est. dicendū est q̄ vñ relatiuum solū
referē ad vñ relatiuum. s. p̄mo oppositū rela
tive. tñ vñ relatiuum p̄t referri ad duo quowz
vñ est sibi oppositū reliquū vō non. Scđo ch.

intelligendum q̄ q̄uis multa que referunt ad inicē p̄ata ad idē sint relativa. vt p̄ et filius duplū et dimidiū. et ad idem p̄ata sint opposita non tñ oia relativa ad idē p̄ata sūt opposita. vbi grā. mouēs et motū motuū et mobile sūt relativa et ista p̄ata adinuicē nō s̄t opposita. Nā idē pōt mouere seipm et moueri sicut de levib⁹ et grauib⁹ p̄z. et de intellectu h̄ntē hitum scie qui mouet se deducendo de non considerare ad p̄side randū s̄m p̄bm. Et ita idē resp̄cū eiusdē pōt eē mouēs et motū actuū et passiuū. et tñ mouēs refer ad rē motā. et actuū refer ad passiuū. et sic p̄z q̄ n̄ oia relativa ad idē p̄ata sint rē opp⁹. Illa v̄o que vt p̄traria sūt et ipsa qđē que sūt nullo mō aliorū dicunt ad se inuicē. p̄traria v̄o sibi inuicē non dicunt. neq̄z enī bonū malī dicunt bonū sed cōtrarium nec albū nigri album sed cōtrarium. Quare differunt iste oppositiones adinuicem.

Hec est tertia ps huins caplī in qua p̄hs sp̄alr determinat de oppōne ḥria. et cōtinet duas p̄tulas. In p̄ma ponit d̄iam iter relatiue opposita et ḥria. In scđa ibi. Quocūqz v̄o ḥnorū. ponit vñā diuisionē ḥrioz. In p̄ma p̄tula ponit d̄iaz inter relatiue opposita. et inf ḥria q̄ ē ista q̄ relatiue opposita dicunt adinuicē. vt pater et filius resp̄cū eiusdē dicunt adinuicē et sūt relatiue opposita. sed ḥria non dicunt adinuicē. vbi grā. nō enī dī q̄ malū ē boni malū. Sitr albū non dicitur nigri albū. et tñ bonum et malū sunt contraria. album et nigrum sunt contraria.

Quocūqz v̄o p̄trarioz sunt talia vt i quibus nata sunt fieri et de quib⁹ predicant necessariū sit alterz eoz inesse nihil mediū eoz est. Quoz v̄o non ē necessariū alterz inesse horū cōtrarioz aliqd est mediū vt languor et sanitas i corpore aialis h̄nt natura fieri et necessariū ē alterz inesse aialis corpore vel languore vel sanitatē. Sed et par et ipar de numero pdicat et necessariū est alterz eoz in numero esse aut abūdans aut pfectū. et nihil ē in medio eoz neq̄z inter languore et sanitatē neq̄z inter abūdantē et pfectū. Quoz v̄o non est necessariū alterz inesse subiecto eoz. aliqd ē medium vt nigz et albū i corpore nā h̄nt fieri et nō ē necessarie alterz eoz inesse in corpore. Nō enī corpus aut albū aut ni-

grum est. Sz prauum et studiosum pdicant quidē de hoie et de aliis multis. Sz nō ē necessariū alterz eoz inesse illis de qb⁹ pdicant. Neq̄z n̄ oia v̄l praua vel studiosa sunt et horū est me diū. Albi quidē et nigri. fuscū et pallidū et quicūqz alii sūt colores. Praui v̄o et studiosi qđ neq̄z prauū neq̄z studiosum est.

Hec est seđa p̄tula huins p̄tis in qua ponit q̄dam diuisionē ḥrioz que talis est. Quedā ḥria s̄t imediata et quedā mediata. Immediata sunt q̄ sic se h̄nt q̄ de illo subiecto de quo vñā natuz ē pdicari necessario pdicat alterz. et sic se h̄z languor et sanitas respectua ialis. Nā oē aial natū est esse sanū vel egrū et necessario oē aial est sanū vel egrū. et ita de pari et ipari respectu numeri. et ita de abūdanti et perfectiōe. nā ois numerus est abūdans v̄l pfectus. Cōtraria mediata sunt que nata sunt inesse eidē subiecto. et virūqz illoz pōt remoueri ab illo subiecto. et sic se h̄nt albū et nigru q̄ h̄nt fieri circa idē subiectū. et silt monere et sedere. nō enī est necesse q̄ oē ens sit albū vel nigru. ideo albū vel nigru sūt ḥria mediata. q̄ inter illa sunt media. I. fuscū et pallidū et hmōi. silt prauum et studiosum. viciousum et virtuosum sunt ḥria mediata. q̄ nō est necesse alterū illoz inesse euilibet de quo virūqz natū est pdicari. nō enī ois hō est prauus vel studiosus. In aliquib⁹ itaqz noia posita sūt his que media sūt vt albi et nigri fuscū et pallidū. In aliquib⁹ aut̄ noia quidez in medio assignare idoneum est. Sz p̄ vtrorūqz summoz negociationē qđ mediū est determinat. vbi gratia. vt qđ neq̄z bonum neq̄z malū neq̄z iustum neq̄z iniustum.

Venide ponit vñā diuisionē ḥrioz mediatorū que est ista. Cōtrarioz mediatorū qđā s̄t quoru medio inf illa est nomē ipositū vt p̄z de albo et nigro que h̄nt mediū cui est nomē ipossum ut fuscū vel pallidū. Quedā sūt ḥria quoz medio inter illa non est nomē ipositū. vbi grā. bonum et malū sunt ḥria et h̄nt mediū cui nō est nomen ipositū. et silt de iusto et iniusto. et in talibus est denoiandū mediū p̄ abnegationem vtriusqz extremoz. vñā mediū inf bonū et malū est qđ nec ē bonū nec ē malū. silt mediū iter iustū et iustum est qđ nec ē iustum nec iniustum. C̄ circa istam p̄tem sunt duo notanda. Num̄ est q̄ quedaz sunt sp̄es ḥrie. et quedā sunt individua ḥria contenta sub illis sp̄ebus. loquēdo de sp̄ebus ḥrijs sic necesse est alterz ḥrioz imediatorū inesse cuius

subiecto cui vtrungz natum est iesse et hoc si ta
le subiectum h̄eat esse. Si vo subiectum nō h̄eat
esse neutrū p̄triorū imediatorū sibi inest. vt
patet de sanitate et egritudine resp̄cū aialis. oē
enī aial dū exsistit vel est sanū v̄l egrū. sed loqñ
do de indiuiduis p̄triorū imediatorū sic non
est necesse q̄ cūlibet cui talia p̄traria nata sunt
inesse insit alterū istoū mediatorū p̄triorum
non enī oī aiali inest hec sanitas v̄l h̄egr̄do
et tū hec sanitas et hec egritudo sunt indiuidua
p̄traria et immediata. Et si dicat q̄ cū neutrū isto
rū insit subiecto est mediū in illa. t̄p̄ p̄ns non
sunt immediata s̄z mediata. Dicendū q̄ aliqua
dicunt immediata imediatiōe forme vel imedia
tiōe subiecti. Illa sunt ḥria immediata imediatiōe
forme que nō h̄nt formā mediā in illa p̄positaz
ex eis p̄positōe virtuali vel actuali. et sic sanitas
et egritudo. et s̄līt̄ hec sanitas vel hec egritudo s̄
p̄traria immediata imediatiōe forme. q̄ non h̄nt
formā mediā inter illa p̄positā ex illis. Et illa di
cunt cōtraria immediata imediatiōe subiecti que
circa aliquā spēm sunt immediata ita q̄ necesse ē
cūlibet p̄tentio sub illa spē altez illoū p̄triorū
inesse. et sic sanitas et egritudo s̄ h̄nt resp̄cū aia
lis. q̄ necesse est q̄ oē aial sit sanū vel egruz. vñ
sanitas et egritudo sunt cōtraria immediata circa
aial. q̄ nō est inuenire aial q̄d non sit neq̄ sanū
neq̄ egruz. sed isto mō nō sunt hec sanitas et h̄
egritudo immediata. q̄a non est aliqd mediū cui
necessario inest h̄ sanitas et h̄ egritudo. vñ san
itas et egritudo sunt immediata imediatiōe forme
et imediatiōe subiecti. sed hec sanitas et hec egr
itudo sunt immediata imediatiōe forme tm̄ et non
immediatione subiecti. Et p̄cedo q̄ est aliqd sub
iectū inter hanc sanitatē et hāc egritudinē. s̄z nō
est forma p̄posita mediata iter ipsa p̄posita ali
quo mō p̄positōis et illis. Et si dicat q̄ si ēent
aliqua ḥria immediata sequit̄ q̄ oppō inter ḥria
immediata non differt a ḥdictōe. q̄ ḥdictio ē op
positio cuius non ē mediū fm̄ se p̄ poste. et sic
sequit̄ q̄ oppō inter ḥria sit ḥdictio. q̄ cuicūq̄
p̄petit descriptio eidē p̄petit descriptū. dicendū
q̄ ḥdictio non est oppō cuius nō est mediū per
abnegationē vtriusq; extremi ḥdictiois. vnde
p̄tradictio est oppō inter cuius extrema neq̄ ē
mediū fm̄ formā neq̄ est mediū per abnegatio
nē extremonū. sed oia p̄traria h̄nt aliqd mediū
per abnegationē vtriusq; extremonū. q̄uis enī
oē aial sit sanū vel egrū t̄ est aliqd subiectū sic
lapis q̄d neq̄ est sanū neq̄ egrū. et sic p̄z q̄ op
positio inter p̄traria immediata non est ḥdictio.
q̄ inter p̄tradictoria incōplexorū nullū ē mediū
per abnegationē extremonū. s. q̄ de aliquo me
dio vtriusq; p̄tradictoriis v̄e neget. sed inter oia
p̄traria immediata ē aliqd mediū per abnegatio
nē vtriusq; extremonū. C Sciendū est etiā q̄ cō

tradictoria immediata s̄i immediata imediatiōe for
me et etiā imediatiōe subiecti v̄l. q̄ cūlibet sub
iecto ī mundo necessario inest altez ḥdictiorū
incōplexorū. sed nulla ḥria sunt immediata im
ediatiōe subiecti v̄l vt dēm̄ est l̄z aliqua p̄traria
sunt immediata imediatiōe subiecti determinati.
q̄ est subiectū determinatus circa q̄d aliq̄ ḥria
sunt immediata vt aial circa q̄d sanū et egrū sunt
p̄traria immediata. utilegēndū q̄ par et ipar abū
dans et p̄secuz non sunt ḥria stricte accipiendo
p̄traria. q̄nō sunt nata inesse eidē subiecto sic
cessiue. nō enī idē numeris ē aliquā par et aliquā
ipar. ideo Arist. nō ponit ista nisi exēpli gratia.
Prīuatio vo et h̄itus d̄ quidem fieri
circa idēz aliquid vt visio et cecitas cir
ca oculū. Universaliter autē dicere ē in
quo nascit fieri habitus circa hoc idēz
d̄ vtrūq; eoꝝ ordine. Prīuari enim
dicim⁹ vñūq; q̄d q̄d h̄itus susceptibiliū
q̄n id q̄d natū ē h̄ie nullo mō habet.
Edentulū enī dicimus non q̄ nō h̄ēt
dentes. nec cecū nō qui nō h̄z visum
sed illū q̄ q̄n̄ p̄tingit h̄ie nō h̄z. Que
dā gnātiōes sūt q̄ neq̄ dētes neq̄ vi
sū h̄nt. s̄z nō dicūt edentuli neq̄ ceci.
Hec est quarta ps b̄ caplī i qua determinat̄ de
oppōne p̄uatiua. Et p̄tinet tres p̄ticulas. In p̄
narrat q̄ opponunt p̄uatiue. In scđa ibi. P̄u
ari vo et h̄ie declarat p̄bs q̄ p̄uatio et h̄itus n̄
sunt p̄uari et h̄ie h̄itus nec eō. ita q̄ p̄uatio non
est p̄uari h̄itu nec h̄itus ē h̄ie h̄itum. In tūa p̄u
cula ibi. Qñ aut̄ p̄uatio et h̄itus. ponit d̄iaz int̄
oppōnē p̄uatiua et alias oppōnes. s. ḥriam. et
relatiua. In p̄ma ḡ p̄ticula dicit q̄ h̄itus et p̄u
tio sunt illa q̄ nata sūt fieri circa idē ordine quo
dā. ita q̄ p̄us nālī natus est h̄itus fieri circa s̄b
iectū q̄z p̄uatio et h̄ p̄z. q̄ nūq̄ d̄ p̄uatio inesse
subiecto nisi p̄ illo tpe p̄ quo h̄ie nat̄ est inesse ei
dē subiecto. vñ si necessario h̄itus in sit subiecto
pro aliquo tpe p̄ quo h̄itus nō est natus inesse
tali nō inest p̄uatio sicut si aliqd aial nō h̄ēt dē
tes illo tpe in quo nō est natū h̄ie dentes nō pp
h̄ d̄ edentulū sicut puer die p̄ma nativitat̄ sūt
non dicit edentulus q̄zuis non h̄ēt dentes. q̄a
pro tunc nō est natus h̄ie dentes. Silt̄ catulus
ante nonū dīe non dicit cecus q̄zuis nō h̄ēt vi
sum. q̄ p̄tunc. s. ante nonū dīe non est nat̄ h̄ie
visum. Sed si aliquis non h̄z dentes p̄ illo tpe
pro quo natus ē h̄ie dentes tunc d̄ edentulus.
Et si quis non h̄ēt visum p̄ illo tpe p̄ quo nat̄
est h̄ie visum tūc d̄ cec⁹. Et sic appetet q̄ p̄us
nālī est h̄it̄ necessario q̄z p̄uatio. C Circa istā
p̄tē sunt duo notāda. p̄mū est circa p̄uatiuem
gnālī r̄c. q̄z sicut p̄z p̄ p̄m. s. metha⁹. q̄z p̄uva

no dī multū modis. Uno mō dī carentia alieni^o
forme in aliquo subiecto in quo neq; sīm spēm
neq; sīm genus pīniquū illa forma ē nata iesse.
ita q; illa forma nec nata ē iesse alicui idividuo
spēi. neq; idividuo gīus sūppīng. et sic lapis dī
pūari vīsu. Alio mō dī pūatio carentia forme i
subiecto in quo sīm spēm illa forma nō ē nata i
esse. sed solū sīm gen^o pīniquū. et sic talpa dīcīt
pūari vīsu. q; caret vīlu qui natū ē inesse aīali. sī
nō talpe. Alio^o dī aliquid pūari forma quā ali
quo mō hīz sī debilit^o et male. et sic hīs vīsu de
bile dī pūari vīsu. Alio^o dī aliquid pūari forma
quā nō ē natū suscipe nisi cū difficultate. et sic li
gnū dīz dī isecabile. q; difficult^o recipit sectio
nē. Alio^o dī aliquid pūari forma quā nullō hīz
quā tñ natuz ē hīre. et hīs pōt ēē duplīr. vel in tpe
in quo nō ē natū hīre illā formā qūo catulus dī
pūari vīsu an̄ nonū diē vel in tpe in quo natū ē
hīre illā formā. Et hīs pōt ēē duplīr ga vel illa for
ma nī hita in subiecto in tpe in quo nata ē hīri pōt
acqri a subiecto p nām. et sic mā exīs sub forma
aq; dī pūata forma aeris. q; nō hīz formā aeris
nī pōt ēē p nām q; fiat sub forma aeris vel non
pōt p nām subiecto inesse ex quo subiectū caret
illa forma in tpe in quo non ē neq; ē possibile p nām inesse.
T Scđo sciendū ē q; pūatio pīe dcā nī ē aliquid
exīs i rērū nā. sed ēnō ens cui eē existere ē pbi
bitū. Ad pōt duplīr pbari. Primo q; si pūatio
ēē aliquid exīs oportet q; existeret in aliquo
subiecto in quo hitus natū ē ēē. et cū pūatio et ha
bitus nō possint ēē sīl in subiecto pūatio solum
inesset cui hitus nō inest. et ita in aduentu hitus
subiectū pūarei pūatiōe illius hitus. et sic pūa
tiōis ēē pūatio. et hec in infinituz qd ē ipossibi
le. vñ nī pūatio ēē aliquid exīs in subiecto cū nō
semp sit in subiecto. q; tūc hitus natū q; ēē i subo
seqf q; subiectuz posset pūari pūatiōe et sic pūa
tiō hīre pūationē et illa aliam et sic in infinitum.
Itē si ponat subiectuz sine hitu et sine oī alia re
sibi inextē qd ē possibile virtute diuina subm
dī pūari. q; caret forma quā natuz ē hīre p tpe
pro quo forma nata ē inesse subiecto. p hīs ḡ solū
q; subiectū nō hīt hitu dī subiectū pūari. et nō
ex hīs q; aliqua alia res. s. pūatio ponit i subo. hī
dīrmal sic. deus pōt auferre hitum a subiecto
absq; hīs q; ponat aliquā alia rē in subiecto. vbi
grā. de^o pōt auferre vīsum ab oculo absq; hīs q;
ponat aliquā alia rē in oculo. sed pūatio vīsus
ab oculo ē oculus pūatus vīsu. q; pūatio vīsus
nō ē aliquā res inherēt oculo. q; sic nō posset de^o
destruē vīsum manēt oculo nisi poneret nouā

rem in oculo. s. pūationē vīsus. supposito q; pūa
tio vīsus sit rē inherēt oculo. Sed tūc ē dubiū
qd nomē pūatiōis significat vt hī nomē cecitas
cū sit nomē oī q; sit vor significativa ad placitū
et pīns aliquid significat. aut q; significat aliquid i
aīa aut. ex aīam. nō ē dare q; significet aliquid in
aīa. q; hit^o et pūatio hīt fieri circa idē. sed hit^o et
vīsus vīl albedo ē ex aīaz. q; pūatio vīsus et pūa
tio albedinis nō sī i aīa sed ex aīam. et pīns pūa
tio ē aliquid ex aīam. **T** Ad istō dubiū dicūt
aliq; q; pūatio ē intentio i aīa et nomē pūatiōis vt
hī nomē cecitas significat intentionē in aīa. et in
ppōe supponit p intentiōe i aīa. vñ hī nomē pri
uatio. et hī nomē cecitas supponit p intentiōe in
aīa. qzīs subiectū denotatiū. s. cec^o supponat
pīo subo. Sī istō dcīm ē valde remotū a vītate
et pīiū doctrine Arist. ē enī remotū a vītate. qm̄
si pūatio ēē intētio i aīa. tūc intētio nō ēē. nisi i
intellectu cū intētio pūatiōis sit intētio vīlis sic et
hit^o. Itē enī vīsus i coī ē intētio. et iō cecitas
est intētio vīlis et intētio vīlis nō ē nisi i intellectu. et ita
si pūatio ēē intētio i aīa. pūatio ēē intētio i intellectu.
sī hī ē fallū. qd pīz q; intellect^o pōt pūari oī
intētio q; ē i eo. q; si pūatio ēē intētio q; ē i intel
lectu seqf q; intellect^o possīz pūari pūatiōe. et sic pūa
tio ēē pūatio et sic i infinitū. Itē si ita ēē in
tellect^o hīs intētione pūatiōis hīre pūationē hit^o
sī id i quo ē pūatio hit^o ē pūatiō hitu. q; intellect^o
hīs intētione cecitas ē pūat^o vīsu. et pīns ēē ce
c^o et ita oīs intellect^o et si ēē pfect^o oīb^o scītījs spe
culatiūs ēē cec^o. si hīre cognitionē cecitas. et sic
intellect^o Arist. sicut cec^o qd ē absurdū. seqf etiā q;
intellect^o hīs intētione tenebre hīz pūationē lucis.
et pīns intellect^o Arist. et. et qd ē icōuenīes et intel
lect^o chīstī fūlīz tenebroſūs et obſcur^o qd nefas
ē dice. Itē pūatio et hit^o opponunt pūatiōe. sed
intētio i intellectu nō opponit hitui pūatiōe cum
vtrūq;. s. tā intētio i aīa q; hit^o sit ens positivū. q;
pūatio nō ē intētio i aīa. q; sic nō opponere hitui
pūatiōe. Itē intētio exīs i intellectu ē forma et per
fectio intellect^o. q; vel est ipsa cognitio intellect^o vel
ducēs intellectu ad cognitionē. sī nulla pūatio ē
pfectio. q; tē. Prōpt̄ hī videt alīr ēē dicendū q;
pūatio nō ē aliquā res exīs i aīa neq; ex aīaz. Et
pōt poni duplex modus dicēdi. vñus modus q;
pūatio ē pura abītūa forme i subiecto nato hīre
formā illā nullā formā ponēs i illo subiecto ma
gis q; i quocūq; alio. vñ cecitas nō magis po
nit aliquā rē in oculo q; in lapide. sed ē sola ne
gatio vīsus in oculo. non aliquid exīs in oculo
nisi denotatiū. denotiat enīz oculū carentem
vīsu. q; talis oculis denotatur cec^o a cecitate.
Sed pītra istū modū dicendi sunt dubia. Pri
mū est qualī illud qd nihil ē pōt aliquid deno
iare. si enī cecitas non est aliquid. tūc ista videſt esse
falsa. oculus est cecus. q; pīdicatur non ens de

ente. quia cecitas est non ens et oculus est ens.
Itē pūatio addit supra negationē aptitudinez
ad formā eius est pūatio. sed aptitudo ad for-
mā est aliqd exīs in re pā. q̄ pūatio non ipor-
tat negationē. Itē si pūatio iportaret puraz ne-
gationē. hec cēt vera lapis est cecus. sicut ista ē
vera lapis non h̄z visum. q̄ eē cecū. et non h̄z
visum cēt oīo idē. hec p̄firma q̄ sequez lapis
est cecus. q̄ lapis non h̄z visum. querō igit̄ aut
esse cecū addit aliqd super non h̄z visum. aut
nihil. si nihil addit tūc sequez eque lapis nō h̄z
visum. q̄ lapis est cecus q̄a z̄ns includit aīs et
nihil addit supra ip̄z nec dicit aliqd plus. ergo
p̄s est queribile cuī aīe. q̄ iste ppōnes quer-
tunt lapis est cecus et lapis non h̄z visum. s̄z h̄z
est falsum q̄ hec est vera. lapis non h̄z visum et
ista est falsa lapis ē cecus. oīz q̄ cecitas aliqd
addit supra negationē visus. Ad p̄mū istōz
dicendū q̄ pūatio non est aliqd exīs in re pā.
sed in sola p̄stitutione intellectus. et talia q̄ neq̄
erūstūt in aīa neq̄ extra aīam. et intelligunt ab
aīa dicunt h̄z esse obiectū in aīa et nullū aliqd
eē. Et cuī dicit q̄ non ens non p̄t denoiare ali-
quid dico q̄ istō est falsum. Nā ip̄s p̄terituz et
futuruz non est aliqd in re pā. et tñ denoiat rem
ad extra. Ista enī est vera antichristus est futu-
rus. et ista s̄līr cesar est p̄teritus. et he sunt vere
michael sunt michael erit. In q̄b⁹ michael qui
nō erūst denoiatur a tpe p̄nti p̄terito et futuro.
et michael denoiatur non albus a sc̄la negationē
sc̄u abſtia albedinis. et non erūst i re pā natura.
sed solū obiectue in intellectu. Et q̄ dicitur q̄
hic p̄dical non ens de ente ut oculus est cecus.
dicendū q̄ in ppōne in voce vēl in intellectu nō
predicat non ens de ente. sed aliqd exīs vt vor-
vel p̄cept⁹. Et posito q̄ p̄dicatū non sit exīs dñ
tñ supponere. p̄ aliquo exīte adhuc poss̄ affir-
mativa eē vera in q̄ nī exīs supponens p̄ exīte
vē p̄dicat de exīte. Nūc aut̄ sic dicēdo oculus
est cecus. p̄dicatū supponit p̄ subiecto q̄ a ce-
citate denoiatur cecū. cecitas enī sumi p̄ oculo
vel p̄ organo in quo natus est esse visus. Ad
sc̄om r̄ndetur fīm modū istū videlicet q̄ pūatio
nō addit supra negationē aptitudinē ad formā
sed hec aptitudo ad formā s̄e tenet ex p̄te subiec-
ti et non ex p̄te p̄uationis. vñ pūatio p̄pē dicta
non denoiat aliqd subiectū nisi illud subiectum
aptū natū sit h̄z formā oppositā illi p̄uationi.
Ad 3^m dicenduz q̄ pūatio nihil addit supra
negationē in eīi acceptā. q̄ est inferior ad illaz
sequit enī h̄z est cecū. q̄ h̄z non h̄z visum. et non se-
quit econverso. Unī in negatiōib⁹ est ordo fīm su-
perius et inferior sicut in affirmatiōib⁹. quia
qualis est ordo in affirmationib⁹ talis est ordo
ecōtrario in negationib⁹ et etiāz in nō entibus ē
ordo sicut in entib⁹ cuī negatio sc̄u abſtia forme

sit non ens et ordo ē in negationib⁹. et p̄ p̄iss i no-
ente et ppter h̄z non sequit lapis non h̄z visuz. q̄
lapis est cecus. Ad p̄firmationē q̄n̄ querimur
an ista lapis est cecus addat aliqd supra illā la-
pis non h̄z visum. dico q̄ sic. q̄ ista p̄pō lapis
est cecus multas ppōnes ponit quas ista non
ponit. lapis nō h̄z visuz. vt has ppōnes lapis
natus est h̄z visum. et sic de alijs. Istas enī nō
ponit ista lapis non h̄z visum. tñ illa lapis ē ce-
cū istas ponit et inserti. Et si querat qd̄ cecitas
addit supra negationē. dico q̄ nihil possum
addit sed solū addit negationē spālem. Alio ē
modus dicēdo q̄ pūatio p̄pē dicta de qua p̄b⁹
loquī h̄z iportat negationē cuī aptitudie ad for-
mā quā pūat. ita q̄ pūatio dicit aggregatuz ex
negationē et aptitudine ad habitum. vii cecitas
dicit negationē visus seu abſtiam visus cuī ap-
titudine ad visum. nec ē incōueniens vocē signi-
ficare hīm̄i aggregatū vt p̄z. nā hec oīo absen-
tia visus in obiecto nato h̄z visum significat ta-
le aggregatū. et ē possibile q̄ h̄z nomē cecitas si-
gnificet idē q̄ h̄z tota oīo absentia visus i sub-
iecto nato h̄z visum. Et si dicāt q̄ ex negationē
sue non ente et ente positivo nō sit aliqd aggrie-
gatū. dicendū q̄ sic. q̄ ex talib⁹ p̄t fieri aggrie-
gatū h̄z nō ē obiectū tñ in intellectu et tale est
tñ ens copulatū fīm p̄siderationē intellectus.
Prīuari vō et habitū h̄z non est ha-
bitus et pūatio. Habitū enī ē visus.
Prīuatio vō est cecitas. habere aut̄ vi-
sus nō ē visus. nec cecū eē est ceci-
tas. pūatio vō quedā ē cecitas. cecus
vō ē pūari sed nō pūatio est. Nā si
idē eēt cecitas et cecū eē. vñ uq̄ de
eodē p̄dicaret. nūc vō minime. s̄z ce-
cus dicit hō. cecitas vō homo nullo
modo dicitur esse.
Hec est sed a p̄ticula huius quarte p̄tis i q̄ p̄bs
declarat q̄ pūatio et hitus n̄ ē pūari et h̄z hitū.
et hec ē xcl. 38. huius libu. Et p̄tinet h̄z p̄ticula
duas p̄tes. In p̄ma narrat et p̄bat suā intentionē
In 2ª ibi. Oppo⁹. remouet dubiu et ponit vñā
rōnez a sili p̄bante q̄dā dubiu. In p̄ma ḡ p̄ti-
cula narrat suā intentionē dices q̄ pūari et h̄z
hituz non ē pūatio et hitus. vñ ḡa. visus ē h̄z
et cecitas ē pūatio. sed h̄z visum n̄ ē visus et h̄z
cecitatē non ē cecitas. Isto narrato ponit vñā
rōne p̄bante p̄clonē q̄ est ista. Quocūq̄ sunt
idē de quocū vē affirmat vñā de eodē vē af-
firmat reliqui. s̄z enī nō de quocū vē affirmat
h̄z hituz de eodem vē affirmat hitus. et non de
quocū vē affirmat h̄z p̄uationē. de eodē vē
affirmat pūatio. q̄ pūatio et hitus nō sūt h̄z p̄-
uationē et h̄z habitum. maior p̄z per p̄mum

principium quod est de eodem non sicut idem affirmari et negari. minor declarat exemplaris sic. h[abitu]tū v[erbi] affirmationē de hoie. et habitus non. nā hec est vera h[abitu]tū h[abitu]tū visum. et hec est falsa. h[abitu]tū est de quo p[ro]uationē v[erbi] affirmationē de aliquo homo h[abitu]tū cecitatis. et hec est falsa h[abitu]tū est cecitas. Nota q[uod] ex isto loco sumitur doctrina bona ad cognoscendū idētates vel diversitatē aliquorum adiuvicē. si vnu p[re]dicat de aliquo de quo nō p[re]dicat reliquū. illa non sunt eadē sed diversa. et si aliquid p[re]dicat de uno v[erbi] de quo reliquū p[re]dicat illa sunt eadē. Ex b[ea]tū p[ro]p[ter]a relatio et suū fundamentū non sunt eadē. q[uod] aliquid v[erbi] p[re]dicat de uno quod non v[erbi] p[re]dicat vel affirmatur de reliquo. Nā possibile est fundamētū esse q[uod] nō est relatio. nā possibile est albedinez esse q[uod] nō est similitudo fundata in albedine. q[uod] albedo et similitudo fundata in albedine non sunt eadē. Sicut vnu p[re]dicari potest de aliquo in cōcreto q[uod] reliquū non potest p[re]dicari de eodē in cōcreto. nā sori. potest esse albus q[uod] nō similis. q[uod] albedo et similitudo nō sunt idem. Ista p[ro]ntia ē bona. si p[ro]ntia quā fecit p[ro]bs h[abitu]tū v[erbi].

Opposita autē etiam hec videntur esse sc̄z p[ro]uari et habitū h[abitu]tū tāq[ue] p[ro]uatio et habitus. Modus enī oppositiōis idē ē. nā cecitas visui opposita ē. sic cecū esse ad visum habere oppositū est. H[abitu]tū est sc̄da p[ro]cula huīus p[ro]pis in qua p[ro]bs remouet vnu dubiu. dcm̄ est enī q[uod] habitus et habere habitū non sunt idē. et sicut p[ro]uatio et h[abitu]tū p[ro]uationē non sunt idē. Aliquis possit credere q[uod] q[uod]vis habitus et p[ro]uatio sunt opposita. nā h[abitu]tū p[ro]uatu[m] et h[abitu]tū p[ro]uationē non sunt opposita. Istud dubiu remouet p[ro]bs dicens q[uod] q[uod]vis habitus et h[abitu]tū p[ro]uatu[m] non sunt idem et p[ro]uatio et h[abitu]tū p[ro]uationē non sunt idē. tū habere habitū et habere p[ro]uationem opponunt p[ro]uatu[m] sicut habitus et p[ro]uatio zē. Nō autē ē id quod sub affirmatiōe et negatiōe iacet affirmatio et negatio. Affirmatio nāq[ue] ē oīo affirmativa. Negatio ē oīo negativa. H[abitu]tū v[erbi] que s[unt]b affirmatiōe et negatiōe sunt nulla est oīo. Concedant etiā hec eē opposita alterutris tāq[ue] affirmatio et negatio. nā i[ps]is modis oppositiōis idē ē. sic enī affirmatio aduersus negationē opposita ē. vt qui sedet et qui nō sedet sic et res q[uod] sub utroq[ue] posita est idest sedere ad non sedere.

Ponit rōnem a sili declarantez solutionē iam

dictā dicens q[uod] ista que subsunt affirmationē et negatiōe non sunt affirmatiōes et negatiōes. s[ed] h[abitu]tū non obstante ista q[uod] subsunt affirmationē et negatiōe opponunt sicut affirmatio et negatio. s[ed] p[ro]tradictorie. q[uod] sicut potest dici de p[ro]uatio et habitus q[uod] q[uod]vis h[abitu]tū et p[ro]uari nō sunt idē quod p[ro]uatio et habitus. tamen habere habitū et h[abitu]tū p[ro]uationē sine p[ro]uari opponunt. vel p[ro]nt potest opponi eos modo quo opponunt habitus et p[ro]uatio. Ad autē ista que subsunt affirmatiōe et negatiōe nō sunt affirmatio et negatio declarat. nā affirmatio ē oīo affirmativa. et negatio est oīo negativa. s[ed] nihil quod subest affirmatiōe et negatiōe est oratio affirmativa vel negativa. q[uod] illa q[uod] subsunt affirmatiōe et negatiōe non sunt affirmatio neq[ue] negatio. Et q[uod] illa que subsunt affirmatiōe et negatiōe opponunt p[ro]tradictorie p[ro]p[ter]a. nā sicut sori. sedere et soriē non sedere sunt p[ro]tradictoria. et sedē nō sedere sunt res subiective istis. s[ed] affirmatiōe et negatiōe sori. sedet et sori. non sedet. Ex isto loco potest accipi q[uod] est p[ro]tradictio inter res significatas p[ro] affirmationē et negationē et cetera. sicut ē iter affirmationē et negationē et iter res incōplexas significatas p[ro] voces incōplexas est p[ro]tradictio. q[uod] inter res significatas per has voces sedere et nō sedere est p[ro]tradictio ut innuit hic p[ro]bs.

Quoniā p[ro]uatio autē et habitus nō sic opponunt ut ad aliquid manifestum ē. Neq[ue] enī visus dicit hoc ipm quod est oppositi. visus autē non ē cecitatis visus. nec alio villo modo ad ipz dī. Sicut autē neq[ue] cecitas dicit visiōis cecitas sed p[ro]uatio quidē visionis cecitas dī. Lecitas v[erbi] visionis non dicitur.

H[abitu]tū est tertia p[ro]cula quarte p[ro]pis in qua p[ro]bus ponit dīam inter oppositionē p[ro]uatiā et alias oppositiones. Et p[ro]tinet duas p[ro]tes. In prima ponit dīam inter p[ro]uatiū opposita et relative opposita. In sc̄da ibi. Q[ui]m sunt neq[ue] ut cōtraaria. ponit dīam inter p[ro]uatiū opposita et cōtraaria. In p[ro]ma q[uod] p[ro]te declarat q[uod] p[ro]uatiū opposita distingunt ab oppositis relative. et hec ē p[ro]p[ter]o q[uod] huīus libri probat dupl[iciter]. p[ro]mo sic. Opposita relative dicunt adiuvicē fīm aliquā habitudinē casuale. vt p[ro]p[ter]a ex caplo. Id aliqd. sed p[ro]uatiū opposita nō dicunt adiuvicē fīm aliquā habitudinē casuale. q[uod] et p[ro]bat minor. nā visio nō dī cecitatis visio. neq[ue] cecitas dicit visiōis cecitas q[uod]vis possit dici p[ro]uatio visionis.

Amplius ad aliquid omnia reciprocantia dicunt. Quare et cecitas si eēt eorum que sunt ad aliquid utiq[ue] coniunctas ad illas ad quod dī. s[ed] nō p[ro]uertit. neq[ue] n. dicit visus cecitatis visus.

Scđo pbatur eadē conclusio sic. Qia relative opposita dicunt ad cōvertentiā et sunt reciprocataū idest ad cōvertentiā dicta. sed p̄uatiue opposita nō dicunt ad cōvertentiā quia visio non dī cecitas visio neq; cecitas visiōis cecitas. ḡ p̄uatiue opposita distinguūt ab oppositū relatiue.

Quoniā aut̄ neq; vt p̄traria opponūtur ea que secundū priuationē et habitū dicunt. ex his manifestum ē. Quoz enī cōtrarioū nihil est mediū. necesse est i quibus nata sunt fieri. aut de quibus predicari alterū ipsorū inesse semper. Horz enī nihil est mediū quoz alterz necesse erit inesse susceptibili. vt in languore et sanitate et abundantia et perfecto. Quorum vō aliquid est mediū nunq; necessitas est om̄i susceptibili alterz inesse. neq; enī necessariū ē om̄i susceptibili candidū vel nigrū eē. neq; frigidū neq; calidū. Horz enī mediū aliquid nihil prohibet esse. horz aut̄ erit aliqd mediuim quoz non erat necessariū alterum inesse susceptibili. Preter illa q bus naturaliter vñū inest vt igni calidū esse. et nūi candidū esse. in his aut̄ et determinate necessariū est alterum esse. et non alterz contingit. non enī possibile est ignē frigidū eē neq; nūiem nigrā. Quare quidez omni susceptibili non est necessariū alterum eoz inesse sed solis quibus naturaliter vñū inest ex his determinate vñū et non alterz cōtingit. In p̄uatione vō et habitū nihil horz que dicta sunt verum est. nec enī susceptibili semp necessarium alterum eoz inesse est. Qñ enī naturā ad videndū nondū habz neq; cecū neq; visum habens dicit ideoq; non erunt hec talū cōtrario rum quoz nihil est mediū sed neq; horz quoz est mediū. necessariū enī est om̄i susceptibili alterz eo z inesse. Quādo enī iam natū fuerit ad habēdū visionē. aut cecū aut habēs visio nem dicit et eoz non determinate alterū. s; alterutrū p̄tingit. In p̄trariis aut̄ quibus est mediū nunq; necesse

est om̄i susceptibili alterz inesse sed q busdaz et in his determinate vñum. Unde palam est q̄ secundū neutrū modū tāq; p̄traria opposita sūt ea q̄ s̄m p̄uationē et habitū opponuntur. Hec est scđa pars huius particule in qua p̄bs ponit differentiā inter p̄uatiue opposita. p̄traria opposita. et probat q̄ p̄uatiue opposita non sunt opposita p̄trarie. et hec est p̄clusio. si. hui⁹ libri. pbatur dupl. p̄mo sic. S̄m p̄traria vñ sunt mediata vel immediata. sed p̄uatiue opposita nec sunt mediata nec immediata. i. ḡ p̄uatiue opposita nec sunt p̄traria neq; opposita cōtrarie. Maior huius rōnis patet. et minorē declarat p̄bs dicens q̄ cōtraria immediata sunt illa q̄ sic se habēt q̄ de subiecto de quo nata sunt p̄dicari semp alterz illo p̄dicat de illo subiecto. et h̄ q̄ nō ē aliqd mediū inter illa respectu illius subiecti. Et p̄traria media sunt que sic se habēt q̄ non est necesse quocūq; tpe alterz illo inesse subiecto. nisi illud subiectū per se determinet sibi alterz illo. vbi ḡra. nūi determinat sibi albedinē et ignis determinat sibi calorē. s; si neutrū sibi determinat possibile ē q̄ subiectuz semper careat vtrōq;. sed p̄uatiue opposita neutrō illo rū modoz se hñt. non enī se hñt vt cōtraria. q̄ non est necesse semp alterz p̄uatiue oppositorū inesse subiecto. Ma aliiquid est qd̄ est natuz hie vñsum. et tñ nec est cecuz nec est videns vt p̄z de catulo ante nonū diē. q̄ nec est cecus nec vidēs et tñ natus est habere visum in aliquo tempore sed non adhuc venit illud tps in quo natus est videre. ḡ p̄uatiue opposita nō sunt p̄traria mediata. q̄ possibile est q̄ subiectuz careat vtrōq; p̄trarioz mediatorz. sed non est possibile q̄ subiectū semp careat vtrōq; p̄uatiue oppositorū. et permaneat quātū pōt naturalē p̄manere. Nā q̄uis aliiquid in p̄ncipio qñ non est aptū vidē. nec sit cecuz neq; videns. tñ postq; venit ips in quo natū est videre. necesse est q̄ sit cecū vel videns. ḡ tē. Posset etiā pbari q̄ p̄uatiue opposita non sunt contraria per h̄ q̄ p̄bs addit sic. nullū subiectū determinat sibi alterz p̄uatiue oppositorū. s; aliqd s̄m determinat sibi alterz p̄uatiue mediatorz. ḡ p̄uatiue oppositorū s; s̄m mediata. Amplius et in p̄trariis quidez existente susceptibili possibile est in alterutrū fieri mutationē. nisi alterz naturaliter insit vt igni calidum esse. Nāq; qd̄ sanū ē possibile ē languere et candidum nigrum fieri. et calidum frigidum. et studiosum prauum. et ex prauo studiosum est possibile fieri. prauus. n. ad meliores exercitatiōes de-

ductus et ad doctrinas vel ad modicū aliquid proficiet ut melior sit. Si vero semp vel modicū clementū sumpserit palā est. quia aut perfecte mutabitur aut satis multū clementū sumet. Si enī bene mobilior ad virtutē fiat vel qdūqz clementū sumpserit a pncipio ex hoc etiā verisimile est. Amplius enī sumere clementū et hoc dū semper fit perfecte in contrariuz habitum restitueſ nisi forte lōgo tempore suspensum sit. Uel in puatione et habitu ipossible est mutationē in alterz fieri. Ex habitu in puationē fit mutatio. A puationē vero in habitu ipossible est regressio. neqz cecus quis factus rursus videt. neqz cum eēt calu' rursus comatus factus est. neqz cu'z eēt sine dentibus dentes ei itez orti sūt. Scđo pbaſ p̄clusio p̄ncipalis sic. Indifferent pōt subiectū mutari ab uno p̄trarioz ad reliquū et ecōuerso nisi ita sit q̄ subiectū determinat sub alterz p̄trarioz. sed non est sic de habitu et puatione. Nā q̄zus aliquis possit mutari ab habitu ad puationez nō tñ ecōuerso. Nā aliquis pōt mutari a visu in cecitate. tñ a cecitate i visu nō pōt mutari. Nā postqz hō est cecus nō pōt fieri videns. q̄ puatione opposita nō sum oppoſita p̄trarie. Nā hōz huius rōnis p̄z per iā dca. et maior declarat in tertiu declaratiōe exemplari. nā aliquis pōt mutari a calido in frigidum. et ecōuerso. et de sanitare in egritudine et ecōuerso. et prauo pōt fieri studiolus et ecōuerso. Nā prauus pōt exercitari in bonis operibus. Nāz aliquid de virtute pōt attingere p longuz exercitiū i operibus virtuosis. et sic tandem pōt attingere ad perfectū habituz virtutis. nisi per subtractionez temporis ipediat. et sic patet maior. Circa istā ppositionem p̄bi. A puatione ad habitu ipossible est mutatio. est dubiū. q̄ mā pma anteqz recipiat aliquā formaz determinata puat illa forma. et postea recipit eam. q̄ a puationē ad formā seu ad habitu pōt eē mutatio ergo p̄clo falsa. Itē p̄bs p̄ phy. ponit puationem esse vñ de pncipis transmutatiōis nālis qd̄ non esset nisi trāsmutatio nālis posset esse a puatione ad formā. Itē tenebra ē puatione lumenis et nāliquid trāsmutat de tenebra ad lumen. Et somnus est priuatio vigilie fīm p̄bm in lib. de som. et vigilia. et tñ aliquā pōt trāsmutari a somno ad vigilā et ecōuerso. Ad circa illō dēm p̄bi. s. Ab habitu ad puationē est transmutatio

arguit duplī. q̄ ad purū nihil non est mutatio quia quicqd mutat de aliquo in aliqd mutat. vt p̄z ex. 5. phy. sed puation est purū nihil vt p̄z per supradicta. q̄ non pōt eē mutatio ab habitu ad puationē. Pro p̄mo dubio est sciendū q̄ tñ puation multipr̄ dicas vt p̄z ex. 5. metha'. et enī aliquā p̄t patuit p̄us. tñ puation p̄p̄ accepta ac cipit duplī. uno mō large. alio mō stricte. large loquendo accipit puation pro oī carentia forme a subiecto qñ subiectū natū est h̄c formaz illā et isto mō mā pma dicit p̄uari forma cū nō habet formā. qñ mā nata est habere eā. et sic logit p̄bs in p̄ phy. Alio mō accipit puation p̄ carentia forme nate inesse subiecto semel tñ. et de tali puatione forme habete. q̄ nō nata est haberī a subiecto non est iterū recuperabilis. et de tali puatione loquit hic p̄bs. Et per h̄s p̄nsio ad p̄maz dubitationē. qñ a puatione large accepta ad habitu est possibilis mutatio. et isto mō diciatur materia pma p̄uari forma. Isto modo etiā tenebra est puation lucis. et ab hmōi puationib⁹ ad formā est possibilis mutatio. sed a puatione stricte accepta que est puation forme soluz nata haberī semel tñ ad formā non habita qñ nata est haberī non est mutatio possibilis. et sic logit hic p̄bs de puatione. Aliter posset dici q̄ priuatio est triplex. Quedā puation actū tñ. s. actualē operationē et quedā puation actū et habitu tñ. et quedā puation habitu et potentia. Exemplū p̄mū somnus solū pnat actū vigilandi sive sentiendi et nullū habitu puat. Exemplū scđi. ignorantia opposita scientie puat actū scientie et etiā hituz scientie. sed nō puat potentia ad scientiā vī ad actū p̄siderādi. Exemplū frīj. cecitas puat actū videndi et habitu videndi. et potentia ad videndum. A puationē p̄mo et scđo modo dicta ad formaz cuius est puation possibilis est mutatio. s̄z a puationē tertio modo dicta ad formā cuius est puation nō est possibilis mutatio. et de hmōi puatione loquit hic p̄bs. Per h̄s patet solutio ad obiecta. qm̄ priuatio forme de qua loquitur p̄bs p̄ phy. non puat potentia ad formā nec te nebra puat potentia ad formā vīputa ad lumen. Et ppter h̄s est possibilis mutatio a puatione forme precedente formaz. et a tenebra ad lumen. Sciendū tñ q̄ puation forme est duplex. quemadmodum est p̄cedens formā saltē fīm denominatiōne. et quedā sequens formā fīm actū nostrum intelligēdi. seu secundū denominationē. a priuatione forme saltē p̄cedente formam modo iaz dicto ad formā est possibilis mutatio. nō tamē a puatione sequente formaz. neqz pro temporē sequente esse forme in materia ad ipsam formā non est possibilis mutatio. Ad scđo dicendum q̄ ab habitu ad priuationem est possibilis transmutatio. Et cum dicitur priuatio

nihil est dicendū q̄ accipiēdo nihil s̄m q̄ op-
ponit enti qd̄ idēz est qd̄ actu ex̄s in rex nā sic
p̄iuatio est nihil. Et sic accipiēdo nihil dico q̄
mutatio pōt esse ad nihil. q̄ ḡuatio est mutatio
a non eē ad esse. et corruptio est mutatio ab esse
ad non esse. vt p̄z ex. 5. phy. et non esse est nihil
vt opponit ex̄s in actu. tñ accipiēdo nihil vt
opponitur enti transcendentī. sic p̄iuatio non est
nihil sed est ens. q̄ est vñū intelligibile. Un̄ cuz
p̄bs. 5. phy. dicit q̄ om̄is mutatio est ab aliquo
in aliquid. ipse accipit aliquid vt est transcen-
dens. et vt est cōe om̄i intelligibili.

Quocūqz vō tāqz affirmatio et nega-
tio opposita sunt. palā ē q̄ nullo pre-
dictor̄ modorū opposita sunt. C In
solis enī istis necessariuz ē semp qui-
dem aliud eoz esse vez. aliud autēz
esse falsum. Neqz enī in p̄traria ne-
cessariū ē semp alterum verū esse. al-
terū aut falsum. Neqz in his que ad
aliqd sunt. neqz in habitu et p̄uatiōe
vt sanitas et languor cōtraria sunt et
neutrū ipsoz neqz vez neqz falsuz ē
Silr aut et duplum et dimidiū tanqz
relatiua opposita sunt. et non ē eoz
alterē neqz falsum neqz verum. Sed
neqz ea que secundū p̄uationē et ha-
bitū sunt vt visus et cecitas. Oio aut
eoz que secundū nullā p̄plexionem
dicunt nihil vez ē neqz falsuz. Por-
ro om̄ia que predicta sunt. sine p̄ple-
xione dicuntur.

Hec est quarta ps huius capituli. in qua deter-
minat de oppositione p̄dictoria. et p̄tinet ps ista
duas p̄ticulas. In p̄ma ponit dñia inter oppo-
sita p̄dictoria. et om̄ia alia opposita. In scđa ibi
arime videt. remouet p̄bs vñā instantiam
que posset fieri. In p̄ma ḡ p̄ticula narrando di-
cit q̄ p̄dictorie opposita differunt ab oib̄ alijs
oppositis p̄ b̄ q̄ semp p̄dictorie oppositorū al-
terū est vez et reliquū est falsum. sed de alijs op-
positis nō est b̄ vez. nā languor et sanitas neqz
est verū neqz est falsum. neqz duplū neqz dimi-
diū est verū vel falsum. Et istud p̄bat p̄bs di-
cens. s. q̄ nullū oppositorū aliorū ab oppositis
cōtradictorie est alterē verū et reliquū falsum. et
hec est cōclusio. 42. huius libri que sic p̄batur.
Om̄e qd̄ est verū vel falsum est cōplexū. s. nul-
lum oppositorū aliorū a p̄dictorie oppositē ē
p̄plexū. q̄ nullū oppositorū aliquum a p̄dictorie
oppositis est alterū verū et reliquū falsum. In-
telligenda sunt hic duo. Primum q̄ p̄dictoria s̄t

Duplicia quedam p̄plexa quedaz incōplexa. de
contradictořs p̄plexis loquit̄ b̄ p̄bs et nō de i
cōplexis. et de p̄tradictoriořs cōplexis est verum
qd̄ p̄bs b̄ dicit. sed de cōtradictoriořs incōple-
xis non est vez. q̄ neutrū p̄tradictoriořu incom-
plexorū est verū vel falsum. Scđm notabile est
q̄ p̄bs non loquīs hic de cōtrariořs p̄plexis sed
solū de p̄trariořs incōplexis q̄ neutrū p̄trarioř
incōplexorū est vez vel falsum. Sed dubitatur
q̄ calefacio et frigefacio sunt p̄traria incōplexa
et vtrūqz illoꝝ est vez vel falsum. q̄ si dico hāc
vocē calefacio dico veruz vel falsum. ḡ videſ q̄
aliqd incōplexorū est verū vel falsuz. Et similr
si dico hanc vocē curro. dico verū vel falsum. et
tñ hec vox curro est vox incōplexa. Confirmat
q̄ verū vel falsuz non sunt in voce nisi sint in si-
gnificatiōe. sed vox incomplexa pōt significare
vez vel falsuz. ḡ vox incōplexa pōt esse vera v̄l
falsa. p̄bat assumpsi. nā possibile est q̄ b̄ vox
de significet idēz qd̄ hec p̄positio deus est. et ita
incomplexum pōt significare veruz vel falsum.
C Ad p̄mū istoꝝ dicēdū q̄ iste voces frigefacio
caleficio sunt ořones iplicite et sūt p̄plexa iplicita.
q̄zuis explicite sunt incōplexa. q̄ idēz est dicere
caleficio et ego caleficio. et non est incōueniens. ga
hmoi incōplexa explicite et p̄plexa implicite sunt
vera vel falsa. nec de talibus incōplexis logtur
p̄bs hic. Et qn̄ 2º p̄bas q̄ incōplexū non ē vez
nec falsum. dico q̄ incōplexū explicite qd̄ tamē
est p̄plexū iplicite bene pōt esse verū vel falsum
inquitū est p̄plexū s̄m intellectum. C Ad cō
firmationem dico q̄ veruz et falsum sunt i voce
complexa sicut i signo sic q̄ vox cōplexa dicitur
vera. q̄a est significatiua veri. s. vox cōplexa q̄
non resoluīt in vocē p̄plexā non deb̄t esse vera
vel falsa. q̄zuis significet verū vel falsum. vnde
si hec vox ponat ad significandū idem. qd̄ b̄ p̄
positio deus est. hec vox a. significat verū v̄l fal-
sum sed incōplexa. et ideo nec ē verū nec falsum
nec āns nec p̄ns i aliqua p̄ntia. vnde si aliquis
dicat deus est. ḡ a. non facit aliquā p̄ntiam. sed
ita nō ē de v̄bis p̄me et sc̄be p̄sone. q̄ q̄zuis sunt
voces incōplexa significant tñ per modū cōple-
xorū. et ideo p̄nt esse āns et p̄ns in aliqua cōse-
quētia. vnde hec cōsequētia est bona si curro
moueōr. sed non sic est de incomplexis signifi-
cantibus per modū incōplexorū. q̄ hmoi non
sunt ořones implicite nec explicite. Sed cōtra-
posito q̄ a. significat idēz qd̄ deus est. tñc b̄ ořo
est vera a. est vez. q̄ se quis deus est. ē vez ḡ a.
est vez. p̄z p̄ntia et āns est verū. ḡ et p̄ns. et et b̄
se quis q̄ vox incōplexa pōt esse āns vel p̄ns in
p̄ntia bona. et sic hec p̄ntia est bona. deus est. ḡ
a. est. Dicendū q̄ hec ē distinguēda. a. est vez et
eo q̄ li a. pōt accipi māl'r vel significatiue. Si si-
gnificatiue. b̄ est vera. a. ē vez. et sic supponit p̄

ista deus est. Si mālr sit hec est falsa a. est ver
q; sic significat q; hec vox a. est vera. Ista tamē
est vera a. significat verū accipiendo a. māliter
sed ex l; non sequit q; hec sit vera a. est verum.
accipiēdo a. māliter in p̄ntē. q; hec vox a. signi
ficat ver per modū incōplexi vt dictū est. et de
tali nō sēquit q; si significat ver p̄ sit ver. Ista
tū p̄ntia est bona a. significat verū. g; a est verū
fīm q; li a. supponit significatiue in p̄ntē. et mālr
in ante. h̄mōl g; p̄positiones a. est aīs vel con
sequēs in cōsequētia bona sunt distinguēde ex
eo q; li a. p̄t habere suppositionē simplicem et
suppositionē significatiue. Si supponat signifi
catiue. sic hec est vera a. est aīs a. est cōsequēs
q; denotat qd̄ deus est. est antecedēs. vel q; sit
eōsequēs. Si v̄o accipiat māliter. sic hec ē falsa
a. est antecedēs. a est cōsequēs. Et si dicat q; si
hec erit vera a. est antecedēs accipiendo li a. si
gnificatiue. tūc hec cōsequētia aliquo mō ē bo
na. deus est. g; a. accipiendo li a. significatiue in
cōsequētē. Bicenduz q; nullo sensu est hec con
sequētia bona. deus est. g; a. q; li a. sequens li g;
non p̄t accipi ibidez nūl māliter p̄ seipsa voce
nec debet fieri distinctio ex eo q; li a. p̄t accipi
māliter vel significatiue. q; hec distinctio nō h̄z
locū nūl vbi terminus p̄t h̄z suppositionē qd̄
non cōtingit nūl in ōzone. q; sic dicendo. deus ē
a. li a non supponit tanq; subiectū vel p̄dicatū
in aliqua p̄positione nec tanq; ps. p̄positionis
ideo non est distinguenda ex eo q; li a. p̄t sup
ponere vno modo vel alio modo.

Sed maxime videbit hoc tale cōtin
gere in his que secundū cōplexionē
dicuntur cōtraria. Sanum nāq; esse
sor. et languere sortē contrarium est.
Hec est scđa p̄ticula huius partis in qua p̄bus
remouet vna instatiā que posset fieri cōtra pre
dicta. posset eni alijs dicere q; l; neutrū cōtra
rōrū incōplexorū in quib; p̄dicant p̄dicta con
traria est vnu ver p̄ reliquū falsū. vbi grā. nec
languor nec sanitas est verū vel falsum. tamen
alterū illoz p̄trariorū sor. languet sor. est sanus
est verū et reliquū falsum. Et ita est de p̄uatue
oppositis. s. q; alterū oppositorū in quib; affir
mant opposita de eodē ē verū et reliquū falsum
sicut est in cōtradictorijs. non eni est semp alte
rū p̄dictiorū incōplexorū verū et reliquū
falsum. sed semp alterū p̄dictiorū p̄plexorū
in quorū vno affirmat p̄dicatū de subiecto. et in
reliquo negat idem p̄dicatū de eodē subiecto ē
verū et reliquū falsum. et ita p̄dictoria opposita
non differūt ab his opposit p̄ p̄dictā dñam.
Sed neq; in his semp alterū verū
alterū esse falsum contingit. Lū enī
sit sor. erit. aliud quidē verū. aliō v̄o

falsum. cū v̄o non sit. ambo falsa sunt
neq; enī languere neq; sanum esse ē
verū. cū oīo sor. nō sit. C In p̄uatiōe
v̄o et habitu cū non sit neutrū verum
est cū v̄o sit non erit alterū verū. h̄z
nāq; v̄isum sor. ad id qd̄ ē cccuz esse
oppositū ē sicut p̄uatio et habitus et
cum sit necessariū non ē alterū verū
vel falsum esse. cū enī nondū natus ē
habere vtraq; falsa sunt et v̄isuz enī
habere et cecū esse. In affirmatiōe v̄o
et negatione semp siue sit siue non sit
aliud quidē erit verū aliud v̄o falsuz
languere aut̄ sorte et non languere cū
ipse sit palam ē q; alterū eoz. verū ē
alterū aut̄ falsuz ē. et cum nō sit similr
languere enī cum nō sit falsuz ē. non
languere aut̄ verū. Quare in his sol
propriū erit semp eoz. alterū verum
alterū aut̄ falsuz esse. quecūq; tanq;
affirmatio et negatio opposita sunt.

Istaz instantiā remouet p̄bs dicēs q; nō semp
alterū cōtrariū est verū et reliquū falsum. in
illis in quib; cōtraria immediata affirmantr de
eodē subiecto. Nā q; quis dū sor. erit semp al
terū illorū sor. est sanus. sor. languet sit verū et
reliquū falsuz. tamē sor. corrupto vtrūq; istorū
est falsuz. q; qn̄ sor. non ē. tunc nec languet nec
est sanus. et eodē mō est in p̄uatue opposit. q; a
qn̄ subiectū nō est. nec p̄uatio nec habitus iest
subiecto. et tunc nō est alterū p̄trorū incōplexo
rum verū et reliquū falsum in quib; p̄uatue op
posita affirmantr de eodē subiecto. et ita ē de re
latiue opposit. sed i p̄dictorijs p̄plexis ē semp
ita siue subiectū existat siue non existat q; semp
alterū p̄dictoriū incōplexorū est verū et reli
quū falsum. sed non est sic in alijs. Et ideo con
tradictrōe opposita differūt ab oībus alijs op
positis in hoc q; semp est alterū p̄trariorū
verū et reliquū falsuz. s; n̄ ē sic in alijs opposit.
Cōtrariū aut̄ ē bono quidē ex neces
itate maluz. hoc aut̄ palā ē p̄ singulo
rū inductionē. vt sanitati languor et
iusticie iniusticia et fortitudini debili
tas. s; lū aut̄ et alijs. Malū aut̄ aliqñ
quidē bonū ē p̄trariorū aliqñ etiā ma
lū. Egestati cū sit malū supabūdātia
p̄traria ē cū sit et ipsa malū. S; i pau
cis hoc tale qlibz inspiciet. i plurib;
v̄o semp malū bono est contrarium.

Hec est sexta pars huius capituli in qua phs
redit ad determinandū de p̄trarijs. Et continet
qncz particulas s̄m numerp qncz p̄petatū q̄rū
propteratū p̄trarioū p̄ticule patebūt locis suis
Prima p̄petas est q̄ semp si alterū p̄trarioū
sit bonū reliquū erit malū sed nō ecōuerso. nō
enī oꝝ q̄ si alteꝝ p̄triorū sit malū q̄ p̄pter hoc
reliquū sit bonuz. Un̄ breuiter bono nibil p̄triaſ
nū malū. sed malo cōtrariant indifferenier tā
bonū q̄ malū. Prima ps huius p̄petas decla
ratur inductive. nā sanitati que est qdā bonū
contrariaſ languor qui est qdā malū. t̄ iusti
cie que est qdā bonū p̄tratur iusticia que est
quoddā malū. t̄ fortitudini que est qdā bonū
cōtrariatur debilitas que est qdā malū. t̄ si
inutiler in alijs est dicendū. s. q̄ semp cōtrarioz
bono est malū. Scda ps. s. q̄ malū p̄tratur
malo declarat exemplariter sic. Egeslati que est
quoddā malū p̄trariaſ superabūdantia que est
quoddā malū. sed l̄ est i paucioribus. quia in
pluribus malū cōtrariaſ bono. t̄ ecōuerso. Un̄
breuiter intendit dicere q̄ sicut in p̄trarijs incō
plexis ita est q̄ p̄traria nūq̄ p̄nt simul eē vera.
sed simul falla. sic est in p̄trarijs s̄m naturā vel
s̄m mores q̄ bono nature nūq̄ p̄trariaſ bonū
nature sed malū nature. t̄ bono moris nō p̄triaſ
bonū moris sed malum moris. t̄ sic p̄triaſ
nūq̄ p̄nt esse simul bona. possunt tñ esse simul
mala. Intelligendū est hic q̄ in nālibus alterū
cōtrarioū p̄t esse melius reliquo. q̄ alterum
cōtrarioū est vt habitus. t̄ reliquū vt p̄tuatio.
vt p̄ ex. io. metha'. Ideo q̄zuis v̄e neutrū con
trarioū in naturalibus sit simpl̄l malū. tamen
alterū p̄trarioū respectu reliqui h̄z rōne mali.
vbi grā. calor t̄ frigus sunt cōtraria s̄m naturā
t̄ vtrūq̄ est aliquo mō bonū t̄ p̄fectū. tamē fri
gus non est bonū sed malū in cōparatione ad
calorē. q̄ frigus in cōparatiō ad calorē habet
rōnem mali. vnde in nālibus semp bono p̄triaſ
malū in cōparatiō. s. q̄ est malū respectu illi
boni. sed non oꝝ q̄ p̄trariū bono sit simpl̄l ma
lum. In moralib̄ v̄o semp vni bono p̄trariant
duo mala. vbi grā. vni virtuti p̄trarianf duo vi
tia iter que illa virtus est mediū. vbi grā. libera
litati que est quedā virtus p̄trariaſ pdigalitas.
t̄ illiberalitas sen parcitas que sunt duo mala
s̄m mores q̄zuis non sunt mala nature. et tem
perantie p̄trariant duo mala. s. intemperantia
t̄ iſensibilitas. t̄ fortitudini p̄trarianf audacia
t̄ timiditas que sunt duo mala. vnde virtus mo
ralis que est quoddā bonū moris ē mediū in
duo vitia que sunt mala moris. Et virtus p̄triaſ
vitioz vitioū inter que est mediū sicut bo
num p̄trariaſ malo. et duo vitia iter que virtus
est mediū p̄trarianf inter se. sicut malū p̄trariaſ
malo. vt p̄ ex. 2º phy. Intelligendū q̄ de bono

possunt fieri multe distinctiones. Una q̄ bonū
accipit tripl̄. Uno mō vt est transcendēs. q̄uo
loquit phs. p̄ ethi. vbi dicit q̄ bonū dat equa
liter enti. Alio mō accipit bonū p̄ bono nature
Tertio mō accipit bonū p̄ bono moris. bonuz
transcendens idē est qd̄ ens. t̄ bonū sic acceptū
non habz p̄trariū sicut ens in sua cōitate nō h̄z
p̄trariū. Et ideo s̄m q̄ bonū h̄z suppositiones
simplice in illa p̄positiōe bono p̄trariaſ aliquid
sic hec est falsa. q̄ ex quo quodlibet est bonū in
sua cōitate acceptū. q̄ si haberet p̄trarium illis
p̄trariū esset ens t̄ bonū ex quo qd̄libet ē bonū.
t̄ ita p̄trarium v̄e p̄dicaret de suo p̄trario. tamē
accipiendo bonū vt supponit personaliter. sic l̄
est vera. bono p̄trariaſ aliquid. q̄ alicui bono. s.
enti p̄trariaſ aliquid. t̄ sic hec est vera bonū p̄tra
riatur bono sicut ista. aliquid ens p̄trariaſ alicui
enī. vnde accipiendo bonū vt est transcendens
sic hec est vera bonū p̄trariaſ bono. et nibil cō
trariaſ bono nisi bonū. sed de bono sic accepto
non loquit hic phs. bonū nature est idē qd̄ per
fectio rei t̄ h̄mo bonū dicit in respectu ad nāz
cuius ē perfectio. sic t̄ p̄fectuſ dicit relative seu
cōparatiue. t̄ sic om̄e illud qd̄ p̄seruat rem i se
t̄ in sui natura dicit bonū nature in p̄paratiō
ad illam rē. t̄ destruciō t̄ corruptiō vt sc̄no
corruptio. debilitas. languor seu infirmitas di
cuntur mala nature. frigus etiā dicit malum re
spectiue. t̄ in cōparatiō ad ignē cuius est cor
ruptiū. Dico q̄ cōparādo bonū nature t̄ ma
lū nature ad idē sic sunt p̄traria. t̄ sic bonuz na
ture nō p̄trariaſ bono nature sed malo nature
Et isto mō accipiendo bonū et malū. s. respectu
ue idē est bonū t̄ malū respectu diuersorū. Nā
illud idē qd̄ est bonū aque. s. frigiditas ē malū
igni. t̄ illud qd̄ est bonū igni ē malū aque. et bo
nū t̄ malū sic cōparata ad diuersa non sunt cō
traria. sed cōparata ad idē sic sunt p̄traria. quia
idem nō p̄t esse p̄seruatū et destruciū. sed
si loquimur de bono moris. sic virtutes et ope
rations s̄m virtutes t̄ h̄z p̄seruatū dicuntur
bona. Et malū moris idē ē qd̄ vituperabile cu
iūsmōi sunt virtutē t̄ opera vitiorū. sic loquendo
de bono t̄ malo. semp bono p̄trariaſ malum. t̄
nūq̄ p̄trariaſ bonū bono. t̄ sic p̄trarianf vtricq̄
vitiorū inter que virtus est mediū. Un̄ phs hic
loquit de bono t̄ malo nature et moris idifferē
ter. et sic est suū dēſi v̄l̄ verū. nec bonū nature
contrariaſ bono nature. nec bonum moris con
trariaſ bono moris. Alias distinctionē trimem
est triplex. s. bonū vtile t̄ bonū delectabile et bo
nū honestū. Et bonū honestū idē est qd̄ bonuz
moris. bono v̄ili p̄trariaſ malū qd̄ est dānū in
rebus. bono delectabili p̄trariatur malū pene
qd̄ est malū tristabile seu penale. bono honesto

contrariatur maluz vituperabile. multe alie di
stinctioes sunt de bono quas propter brevi-
tatem omitto.

Amplius vero contrarioz non neces-
sarium est. si alteruz est et reliquu esse
sanis namqz omnibus sanitas quidez
erit. languor vero non erit. Similiter
autem et cum sint omnes quidem al-
bi. albedo quidem erit. nigredo vero
non erit.

Hec est secunda particula huius partis in qua p̄bs
ponit secundam proprietatem contrarioz que est
ista. quia quaz vnum contrarioz sit in rerum
natura. non tamen propter hoc oportet q̄ reli-
quu sit in reruz natura. quia si omnia animalia
essent sana tunc non eēt egritudine nec languor. et
si omnia eēt alba tunc non eēt nigrum. Sed co-
tra. **B**edem philosophi p̄ de celo qui dicit. Si
vnum contrarioz sit in rerum natura. oportet
q̄ reliquu sit in reruz natura. **T**Sciendū q̄ p
esse in natura possumus duo intelligere scz vel
actualit̄ actu existere. et sic nō oportet q̄ si vnuz
contrarioz sit in rerum natura q̄ propter hoc
reliquu sit in rerum natura. et hoc intelligit phi-
losophus hic. Alio modo per esse poti intelligi
aptum natum ad existere in natura sive natura
liter existere in actu. et sic intelligit philosophus
p̄mo de celo.

Amplius si sortem sanum esse ad id
quod est sortem languere contrarium
est. cum non sit possibile utrūqz eidē
simul inesse non erit possibile cum al-
terum contrariorum sit. et reliquum
esse. Cum enim sit verum socra. sanū
esse. non erit verum languere socra.
Hec est tertia particula huius partis in q̄ phi-
losophus ponit tertiam p̄petatem contrarioz
que est illa q̄ contraria non affirmantur ve simul
de eodem. ubi gratia. iste p̄positiones non pos-
sunt simul esse vere. sortes est sanus. sor. ē eger
et huiusmodi. ratio ē quia p̄positiones de eodez
subiecto et predictatis contrarijs sunt quodāmodo
contrarie. sed p̄positiones contrarie non pos-
sunt simul esse vere. ideo p̄positiones affirmati-
ve de eodem subiecto et predictatis contrarijs
non possunt simul esse vere.

Palam autem est q̄ circa idem. aut
specie. aut genere natura habent fie-
ri contrarietas. languor namqz et sa-
nitas in corpore animalis natura ha-
bent fieri. Albedo namqz et nigredo
simpliciter in corpore. iusticia vero et in-

iusticia in anima.

Hec est quarta particula huius partis in qua
philosophus ponit quartam partē contrario-
rum que est ista. Omnia contraria nata sunt fie-
ri circa idem genere vel specie. ubi grā. sanitas
et languor que sunt contraria habent fieri circa cor-
pus qd est vnum specie subalterna. et albedo et
nigredo habent fieri circa corpus qd est vnu ge-
nere. et iusticia et iniusticia nata sunt fieri circa
animā humanā que ē vna specie specialissima.
Intelligendū q̄ contraria secundū species pos-
sunt fieri circa idem genere vel specie. sed non
circa idem numero. nisi successione et non simul.
Individualia tamē contraria ut iste calor qui nūc
est in igne. et istud frigus qd nūc est in aqua nō
sunt nata fieri circa idem numero sed circa idem
genere vel specie. nam accidēs manēs idem nu-
mero non est aptum natum migrare de subiec-
to in subiectum.

Necessarium est omnia contraria vel
in eodez genere esse. vel in contrariis
generibus. vel ipsa genera esse. ut al-
bum nigrum in eodem genere esse.
color enim genus eorum est. iusticia
vero et iniusticia in contrariis generi-
bus sunt. Huius enim virtus huius
nequitia genus est. Bonum enim et
malum non sunt in aliquo genere. scz
ipsa sunt genera aliquoz existentia.
Hec est quinta particula huius partis i qua phi-
losophus ponit quintam proprietatem contrarioz
que est q̄ omnia contraria vel sunt in eodem ge-
nere vel in generibus contrarijs vel ipsa sunt ge-
nera aliorū. et exemplificat de omnibus istis. et p̄
mo de p̄mis dicēs q̄ albedo et nigredo sunt in
eodem genere. quia color est genus eorum et ac-
cipit cōcreta pro abstractis. nam albedo et nigre-
do sunt in eodem genere scz in genere coloris.
Deinde exemplificat de scēs dicēs q̄ iusticia
et iniusticia sunt in contrarijs generibz. nam vir-
tus et vitium sunt genera contraria. et iusticia est
in genere virtutis et iniusticia in genere vitij.
Tertio exemplificat de tertij dicēs q̄ bonum
et malū non sunt in genere. sed genera aliorum.
Hic est notandum q̄ genus quātum spectat ad p̄
positum ē triplex scz genus logicū et genus phy-
sicū et genus moris. Genus physicū est gen⁹
predicabile de his que pertinet ad predicamen-
tum. Genus logicū ē duplex scz generalissimum
et subalternū. loquendo ergo p̄prie de contrarijs
scz que posita sunt sub eodez genere. et marime
distant et possunt inesse eidem subiecto numero
successione et non simul. sic dico q̄ omnia contraria
nata sunt inesse in eodem genere logico genera-
b.

lissimo vel subalterno. ut patet ex. io. 7. 5. in metha
physice ubi datur diffinatio contraria que talis
est. Contraria sunt que posita sub eodem genere
a se inuicem maxime distat. et similiter omnia co-
traria accepta secundum species habent fieri circa
idem subiectum physicum. hoc est circa idem sub-
iectum species vel genere. sed non omnia contraria
spectantia ad mores sunt in eodem genere mo-
ris. sed quedam sunt in diversis generibus morum
et nullo modo in eodem genere mores ut iusticia
et iniusticia. Et quedam sunt contraria spectantia
ad mores que nec sunt in eodem genere nec in di-
versis generibus. sed ipsa sunt genera aliorum.
et sic bonum moris et malum moris sunt genera mo-
rum que continent omnia pertinentia ad mores.
et ideo sunt genera et non sunt in eodem genere mo-
ris. nec in diversis generibus morum. sed bene
sunt in eodem genere logico scilicet in genere quali-
tatis. Secundum notandum est quod contraria proprie-
dica sunt duplicita. quedam sic se habent quod quod
libet contentum sub una specie contrariatur cuiuslibet
contento sub specie contraria. et talia contraria di-
cuntur esse in eodem genere. et sic se habent contra-
ria physica inter que potest esse motus per se. ver-
bi gratia. albedo et nigredo sic sunt species con-
trarie quodlibet contentum sub albedine contra-
riatur cuiuslibet contento sub nigredine et econuer-
so. Et tunc calor et frigus et huiusmodi forme na-
turales sic sunt contrarie. et sic se habent aliqua
contraria in genere moris. ut iusticia et iniusticia.
Alia vero sunt contraria que propter hoc quia ali-
eui contento sub uno contrariatur aliquid contentum
sub alio. non tamen omni contento sub uno
contrariatur quodlibet contentum sub alio. et sic vir-
tus et vicius sunt contraria. nam omni virtuti con-
trariatur aliquid vicii. sed non omni vicium con-
trariatur omni virtuti. Nam temperantia non con-
trariatur cupiditati. nec fortitudo contrariatur
prodigalitati. et huiusmodi contraria non sunt in
genere moris sed in diversis generibus. Nam
omne vitium continetur sub malo quod est unius ge-
nus moris. et omnis virtus continetur sub bono
quod est aliud genus moris. Bico ergo quod huius
modi contraria non opponuntur universaliter. sed
pro tanto dicuntur contraria. quia omni contento
sub uno contrariatur aliquid contentum sub alio
sed oia huiusmodi contraria vel sunt in diversis ge-
neribus ut virtus et ritus. vel sunt genera alio-
rum ut bonum et malum.

Rius autem alterum altero di-
citur quadrupliciter. primo qui-
dem proprie secundum tempus. secun-
dum quod scilicet antiquius et senior alterum
altero dicitur. in eo enim quod tempus
amplius est antiquius et senior dicitur.

Istud est secundum capitulum tractatus tertii in quo
determinatur de priori. et per consequens de po-
steriori. quia oppositorum eadem est disciplina.
Istud capitulum continet quatuor partes secundum
modum quatuor modorum prioris quos ponit. Secunda ibi
Secundo autem modo. tertia ibi. Tertioris secundum.
quarta ibi. Amplius supra. quinta ibi. Videlicet
autem preterea. In prima ergo parte narrat in
tentione sua et ponit primum modum prioris dicens
primo quod unum dicitur prius altero quadrupliciter.
et hoc est secundum modos prioris magis famosos.
tamen postponit quantum modum minus famosum.
Primum ponit primum modum dicens. primo et pro
prie dicitur alterum prius altero secundum tempus
nam unum dicitur prius alio quod est antiquius au-
tem senior altero. nihil autem dicitur antiquius alio
nisi secundum tempus. ergo secundum tempus di-
citur aliquid esse prius altero. Isto etiam modo te-
pus posterius quanto est remotius a presenti tan-
to dicitur prius. et quanto est propinquius presen-
ti tanto dicitur posteriorius.

Secundo modo quod non convertitur se
cundum subsistendi consequentiam.
ut unus duobus prior est. duobus
enim existentibus mox consequens
est unum esse. uno autem existere non
necessarium est duo esse. idcirco non con-
vertitur ab uno consequentia. ut sit re-
liquum. prius vero videtur illud esse a
quo non convertitur in eo quod est esse
consequentia.

Hec est secunda pars huius capituli in qua philo-
sophus ponit secundum modum prioris qui talis est quod
aliquid est prius altero a quo non convertitur sub-
sistendi consequentia. et sic unum est prius duobus.
nam duobus existentibus sequitur unus est et non
ecoverso. cum ab uno ad duo non convertit subsiste-
di consequentia. quia omne illud a quo non con-
vertitur subsistendi consequentia est prius. et sic se qui-
tur quod unum est prius duobus. Sciendum quod id quod
sequitur ad aliud et non ecoverso est illud a quo
non convertitur subsistendi consequentia. et ideo il-
lud quod sequitur ad aliud et non ecoverso est prius
isto secundo modo prioris. Intelligendus quod aliqua
sunt que sic se habent adiucent quod unum ponit
aliud respectu cuiuscumque affirmati termio utroque
supponente personaliter. et isto modo se habet
per se inferius et per se superius. Nam inferius sup-
ponens personaliter ponit suum superius sup-
ponens personaliter respectu cuiuscumque affirmati
sed non ecoverso. superius enim ponit infe-
rius respectu cuiuscumque affirmati. nam de quo
cumque affirmatur inferius de eodem affirmat suum
superius per se. et quicquid affirmat de inferiori

affirmatur de suo per se superiori. sed non eodiverso utroque supponente personaliter. Et ideo per se superioris dicitur esse plus respectu sui per se inferioris. Quedam autem sic se habet quod vnuus potest aliud respectu esse existere et non respectu cuiuscumque alterius affirmati. Et sic se habet vnuus et duo. quia respectu actu esse et existere duo ponunt vnuus et non eodiverso. Nam sequitur duo sunt. ergo vnuus est et non sequitur vnuus est. ergo duo sunt. sed non sequitur duo sunt multa. ergo vnuus est multa. nec sequitur duo trahunt nūm. ergo vnuus trahit nūm. Similiter sequitur color est qualitas. ergo substantia est qualitas. Et isto modo dicendi dicimus quod relativa posita se ponunt. et perempta se perimunt. quia respectu existere ponunt se. et non respectu cuiuscumque affirmati. Nam sequitur pater est. ergo filius est. sed non sequitur pater currit. ergo filius currit. Si ergo quod non est idem dicere plus a quo non convertertur subsistendi consequentia et dicere plus a quo non convertertur consequentia. plus enim a quo non convertertur subsistendi consequentia est illud quod respectu esse existere sequitur ad aliud. et non econverso. et sic vnuus est plus quam duo et substantia est plus accidente. sed plus a quo non convertertur consequentia est illud quod respectu cuiuscumque affirmati sequitur ad aliud et non econverso. et sic magis commune est plus minus commune. ut animal est plus homine. quia respectu cuiuscumque affirmati homo ponit animal et non econverso. utroque sumpto personaliter. unde plus a quo non convertertur consequentia est magis commune quam prius a quo non convertertur subsistendi consequentia. quia illud quod respectu cuiuscumque affirmati ponit aliud et non econverso ponit illud respectu esse et non existere et non econverso.

Tertio modo secundum quedam ordinem plus dicitur quemadmodum in disciplinis est et orationibus. nam in demonstratis disciplinis est prius et posterius secundum ordinem. sed in geometria elementa prima sunt aliis que describuntur per ordinem sed in grammatica elementa priora sunt syllabis et orationibus. similiter enim problemis prius est narratione per ordinem.

Hec est tertia pars huius capituli in qua philosophus ponit tertium modum primis dicens quod tertio modo dicitur plus secundum ordinem et exemplificat in disciplinis et in orationibus. nam in disciplinis secundum ordinem rerum aliquid est prius. et aliquid est posterius. Nam in geom-

etria elementa scilicet principia sunt prima his que describuntur scilicet conclusionibus sequentibus ex premissis. Similiter in grammatica elementa scilicet litterae sunt prima syllabis. et in rhetorica problemis est plus narratione. Sciendum quod illud vocatur plus isto tertio modo quod precedit secundum rectum ordinem ita quod oportet plus accipere vel habere illud respectu cuius dicitur prius. Et isto modo in qualibet scientia principia sunt priora conclusionibus. quia rectus ordo inquirendi scientiam est incipere a principiis et ex eis procedere ad conclusiones igitur in grammatica secundum rectum ordinem. primo debet aliquis addiscere que sunt litterae. et postea debet addiscere quomodo syllabe componuntur ex litteris.

Amplius supra ea que dicta sunt quod melius est et honorabilis plus naturaliter esse videtur. Consueverunt enim et plurimi honorabiliores et magis dilectos a se priores dicere apud se. Est quidem hic et pene alienissimus priorum modus. Modis itaque qui dicti sunt de priore isti sunt.

Hec est quarta pars huius capituli in qua ponitur quartus modus primis videlicet quod aliquid est plus alio secundum honorem vel secundum dignitatem seu bonitatem. unde secundum istum quartum modum illud quod est melius vel honorabilis alio dicitur plus eo naturaliter. et istud probat philosophus. et hec est conclusio. 45. huius libri scilicet quod illud est plus quod est simpliciter melius vel honorabilis. probatur sic. Ille est primum apud aliquem qui est apud illum melior et honorabilior et magis dilectus. ergo illud quod est simpliciter melius et honorabilis alio est plus eo simpliciter. et dicit philosophus quod iste modus est alienissimus. et recapitulat dices quod modi primis sunt illi qui dicti sunt.

Videtur autem preter eos qui dicti sunt alter esse primis modus.orum enim que converuntur secundum essentie consequentiam quod alterum alteri quomodolibet causa est digne plus natura dicitur. quia vero quedam sunt huiusmodi palam est. Esse namque hominem convertitur secundum essentie consequentiam ad veram de se orationem. Nam si homo est. vera est oratio qua dicitur. quia homo est. et homini convertitur. quia est. nam si vera est oratio qua dicitur. quia homo est homo hominem esse necesse est.

Est autem vera oratio nequaquam causa quod res sit. Verutamen videtur res esse quodammodo causa. ut sit oratio vera. Num enim res est vel non est. vera oratio aut falsa dicatur necesse est. Ideo quod secundum quinque modos prius alterum altero dicitur.

Hec est quinta particula huic capituli in qua philosophus addit quantum modum dicens quod preter modos qui dicti sunt est unus aliis scilicet quod aliqua conuertunt secundum naturam. et unius illorum est causa alterius tunc illud quod est causa alterius est prius natura quam illud cuius est causa. verbi gratia hec oratio homo est. et hec oratio homo est. est vera. conuertuntur. Nam hominem est et hominem est verum conuertuntur. nam scilicet quod est homo est ergo hec est vera. homo est ei contrauerso. hec est vera homo est. ergo homo est. sed hominem esse est causa quare hec est vera. homo est. et non contrauerso. unde quia homo est. hec oratio est vera que dicit hominem esse. Nam in eo quod res est vel non est. est oratio vera vel falsa. sed ista oratio homo est est vera. non est causa quare homo est. et ideo hominem est est prius quam hec oratio homo est. est vera. Unde breviter quintus modus prior est. quando illud quod est conuertitur cum aliquo est est causa illius. est naturaliter prius illo. Circa istam partem sunt tria intelligenda. Primum quod per dictis Aristotelis hic accipitur unum commune dictum antiquorum scilicet quod omnis propositionis et hoc secundum quod illud dictum supponit pro positione cuius est dictum. Secundo est intelligendum quod cum dicitur ex eo quod res est. vel non est tamen philosophus non intelligit re significatam per subiectum. nec re significata per predicatum. quia ad non ente re significatur aliquid tanquam de subiecto. quia de non ente verum est dicere ipsum est non ens. et ita propositionis affirmativa potest esse vera quamvis res significata per predicatum sit non ens. sed philosophus per re intelligit re significatam per totam propositionem. et tunc intelligitur sic ex eo quod res est. hoc est ex eo quod ita est sicut propositionis significat. est propositionis vera. et ex eo quod non est ita sicut propositionis significat est propositionis falsa. Et ex hoc patet quod per propositiones in voce et etiam in conceptu significatur aliqua res complexa que non est proprium aliqua res precise significata per subiectum. nec res significata per predicatum. sed aggregatum ex his. et illa res que est ultimum et adequatum significatum propositionis in voce et in conceptu est quoddam ens copulatum. et propter hoc potest dici propositionis in re

Acut declaratum est in principio huius libri. Tertio est intelligendum quod cum dicitur aliquid est prius alio natura. per hoc non denotatur quod illud prius sit in aliqua mensura in qua non est posterius. ut si a. sit prius natura quam b. ex hoc non sequitur quod a. sit aliquando quando non est b. vel quod a. fuit vel erit aliquando quando non fuit vel erit b. Nec est dicere sicut quidam singulis quod sunt quaedam instantia nature ita quod prius natura est in aliquo instanti in quo non est posterius natura. quia illud instantis. aut est substantia. aut accidentes non substantia. quod tunc cum sortes sit prius natura suo accidente in aliqua substantia scilicet in sor. vel in aliqua parte sortes est prior suo accidente quod non contingit dicere. Et si detur quod sit accidentis eius sor. sit prior natura omni suo accidente. sequitur quod sor. in aliquo suo accidente sit prior omni suo accidente quod est impossibile. Et potest hoc argui de prima substantia que est deus quod non est prior naturaliter omni instanti nature. si talia instantia darentur. ergo deus in aliquo instanti nature est prior omni instanti nature. significaret igitur quod deus in aliquo instanti foret prior omni instanti. quando illud instantis non est quod est inconveniens. Item prius natura et posterius natura sunt in eodem instanti temporis. ut patet de subiecto et sua propria passione. ergo si subiectum sit prius natura in aliquo instanti nature in quo sua passio non est. sequitur quod in eodem instanti temporis in quo subiectum est sua passio non est et sic repugnantia et contradictionia essent simul vera pro instanti eodem tempore quod est impossibile. Sic et ergo quod non magis debet ponere instantis nature quando aliquid est prius natura alio quam debet ponere instantis honoris vel perfectionis quando aliquid est prius honore vel perfectione alio. unde non est ponere aliud instantis quam in instantis temporis. nec propter hoc quod aliquid ponitur prius alio aliquo instanti modorum hic posteriorum debet ponere instantis vel mensura in qua prius est fuit vel erit. et in illa posterius non est non fuit vel non erit nisi solus quando aliquid est prius alio tempore. quia tunc est verum dicere quod prius est vel fuit vel erit aliquo instanti vel aliquo tempore in quo posterius non est vel non fuit vel non erit. Pro quo sciendum est quod quoddam est prius in quo. et id est prius in quo prius tempore est vel fuit vel erit quam posterius. Quoddam est prius ex quo et sic principia extrinseca rei sunt hora ipso principiato secundum naturam. quia et eis fit ipsum principiatum. et sic materia et forma ex quibus fit substantia composta sunt horas quam ipsa substantia composta. et sic quoddam est prius a quo. et sic causa effectiva est prior suo effectu. unde principium motus est prior naturaliter effectu qui fit ab ipso. et quoddam est prius ad quod et sic finis naturaliter

est prius his que sunt ad finem. q̄ ea que sunt ad finē ordinantur. et intendunt ppter finem. vñ ad finē. Et quoddā est p̄us i quo. et sic tempus in quo est prius est p̄us alio tempore in quo est posterius. Nā p̄us tempore est quādo posterius tempore non est. sic ergo patient ḡnq̄ modi prioris. quoniā quedā ē p̄oritas sc̄ cūdū tēpus. et quedā secundū consequentiā. et quedam secūdū dum ordinē doctrine. et quedā secundū honorē et quedam ē p̄oritas secundū naturā. et talis est triplex. a quo. ex quo. et ad quod. Et est sciendū q̄ in diuinis vna persona dicitur prior alia. et hec p̄oritas dicitur p̄oritas originis. que p̄oritas est quādo aliquid dicit sic p̄us. quia est illud ex quo est aliud. quia pater in diuinis est prior filio. et illud q̄d sic est p̄us nō est p̄us in quo. nec huic p̄oritati correspondet aliquid p̄us i quo. s̄z solū est ibi p̄us a quo. vel ex quo. C Circa istā partē dubitatur an om̄is p̄positio cōuertatur cum p̄ositione in qua verū affirmatur de illa propositione. Et videt q̄ non quia non sequit̄ hec est vera. homo ē asinus. ergo homo ē asinus quia antecedens ē possibile. et cōsequens ipsoſile. possibilitas antecedentis patet. quia h̄ vox homo p̄t iponi ad significandum id est q̄d hoc nomen deus significat. et hec vox asinus p̄t significare q̄d modo significet hec vox bonus. q̄d hec p̄t esse vera. homo est asinus. sicut hec mō est vera. deus ē bonus possibile est. ergo q̄d hec sit vera. homo ē asinus. et tamē hec ē ipossibilis homo ē asinus. ergo hec p̄sequentia non valet hec ē vera. h̄ est asinus. ergo h̄ ē asinus. et sic p̄positio in qua verū affirmaſ de alia propositione non cōuertitur cū illa p̄ositione. quia non infert illam. Itē videt q̄ non om̄is p̄positio inferat p̄ositionē in qua verū infertur vel affirmaſ de illa p̄ositione. quia non sequitur deus ē. ergo hec est vera. deus ē. quia possibile est q̄d hec p̄positio nō sit in re natura. Isto p̄posito adhuc deus ē. et tamē hec nō est vera. deus est. quia illud q̄d nō ē. non est verū nec falsum. Itē nō sequitur nulla p̄positio est. ergo hec est vera nulla p̄positio ē. quia aliqd sequit̄ ad consequens q̄d nō sequit̄ ad antecedēs. sequit̄ enī hec ē vera. nulla p̄positio ē. ergo aliqua p̄positio ē. quia antecedēs est possibile. et nullū possibile infert suū p̄pum cōtradictoriū. In oppositu est p̄bs hic dices q̄d esse nāq̄ hominē cōuertitur secundū cōſequentiā ad verā de se oīonē. Nā si homo ē. vera est oratio i qua dices q̄d h̄ est. et verū ē ita esse. C Ad istud dubium dicūt moderni exp̄sse cōtradicentes Aristotelē q̄d nō est necesse p̄positionē cōuerti cū p̄ositione i qua verū verificat̄ de ipsa vel de suo dicto. vñ dicunt q̄d non sequitur h̄ est. q̄d hec est vera. h̄ est. q̄d

posito q̄d homo sit. et ista p̄positio homo est nō existat tunc p̄sequēs ē falsus. et antecedēs nō est falsum. falsitas p̄ntis p̄. quia q̄d non ē. nō est verū nec falsum. Ista m̄ p̄ntia secundū eos est bona. h̄ est. q̄d ita ē q̄d h̄ ē in re. sed ex h̄ non se quitur q̄d hec sit vera h̄ ē. Hec opinio fundat̄ super h̄ q̄d nulla p̄positio ē vera nisi q̄d existit. Sed q̄d hec opinio ē exp̄esse p̄tra Aristotelē ar guo p̄tra eam. et p̄mo p̄tra fundamētu sup quo fundat̄. Et p̄bo q̄d p̄positio est vera q̄d nō existit actu p̄bo sic. hec p̄ntia ē bona. aliqua p̄positio est falsa. q̄d sua p̄tradictoria ē vera. sed pos sibile ē q̄d vna p̄positio sit falsa q̄d sua p̄tradictoria non existit. q̄d si sequitur aliqua p̄positio ē falsa. q̄d sua cōtradictoria ē vera. q̄d p̄positio p̄t esse vera q̄d nō existit. Qd aut̄ hec p̄ntia. aliquā propositio ē falsa. q̄d sua cōtradictoria ē vera sit bona. p̄. per p̄bm. 5. metha. Item p̄bat p̄ntia predicta. si aliqua p̄positio ē falsa ipsa h̄z p̄tradictoriū. et si aliqua p̄positio ē falsa non h̄z cō tradictoriū falsum. quia sic p̄tradictoria essent simul falsa q̄d ē ipossible. ergo si aliqua p̄positio ē falsa h̄z p̄tradictoriū verū. et per p̄ns si aliquā sit falsa suū p̄tradictoriū ē verū. Et si dicatur q̄d non sequitur. si aliqua p̄positio ē falsa. q̄d habet contradictioniū. qm̄ suū p̄tradictoriū nō existit. Contra. secundū h̄ non posset aliquis reduci ad p̄tradictionem als ad redargitionē. quia si p̄mo p̄cedat istā. ouiz oppositor̄ eadē ē disciplina. et postea p̄cedat suū p̄tradictoriū ipse nō cō cederet p̄tradictoria. q̄d ponam q̄d q̄d affirmatiua existit q̄d negatiua nō existat et ecōtra. Isto p̄posito ille nō p̄cessit cōtradictoria. q̄d illa q̄d con cessit nunq̄ fuerit p̄tradictoria. q̄d nec affirmatiua habuit esse q̄d negatiua habuit ēē. nec ecō uerso. q̄d q̄d vna illaz habuit ēē. reliqua nō habuit esse. et ita nūq̄ fuerit p̄tradictoria. et ita non posset aliquis redargui. Itē hec responsio tollit dēm disputationē. q̄d secundū istā respon sionē nunq̄ posset respondēs respondere ad p̄ positiones p̄positas ab opponēte. q̄d aut̄ r̄nde bit q̄d opponens p̄ponit. aut̄ p̄us aut̄ postq̄d p̄ posuit opponens. nō q̄d opponens p̄ponit. q̄d tunc opponens et respondēs deberent simul loḡ semper q̄d ē incōueniens valde. q̄d uis sic dicē tes ita se habeant de facto. q̄d semper garrulat̄ simul. nec debet r̄ndere ad dēm opponens p̄us q̄d p̄posuerit. q̄d sic nesciret ad quid r̄nderet q̄d nesciret quid opponens intendat p̄ponere. nec h̄z respondere postq̄d opponens p̄posuerit. q̄d post q̄d p̄posuerit p̄positio plata ab opponente nō existit. et per p̄ns nō ē vera nec falsa. et sic respondēs nunquā h̄z responderet ad p̄positiones verā nec falsam. et si dicat q̄d respondēs debet respondere ad vna p̄positionē quā cōcipit per dēm opponentis. et non ad dictuz opponentis.

Contra. ista ppositio quā p̄cipit non est in intel-
lectu r̄ndentis. q̄ si sic. r̄ndens responderet ad
suas ppositioes et non ad ppositioes opponē-
tis. et similiter h̄m̄ intellectus opponens et intel-
lectus r̄ndentis non ferrent ad idem. Itē si p-
positio non esset vera nisi q̄n̄ existit. omnes iste re-
gule essent false. antecedēs ē v̄x. ḡ et p̄ns. quia
antecedens pōt esse verū q̄n̄ p̄ns non existit. et
sic p̄ns pōt ēē verū q̄n̄ antecedēs non ēē verū.
et p̄ns pōt ēē falsū q̄n̄ antecedēs non existit fal-
sum. Item se quis q̄ nullus posset proferre vñā
cōditionalē vera. quia q̄n̄ antecedens est i pro-
ferri. tunc p̄ns non est in proferri. et per p̄ns tūc
consequēs nō est. et q̄n̄ non est. tunc non sequit
er aliquo. ḡ q̄n̄ antecedēs profertur. tunc p̄ntia
non valet. quia tunc p̄ns nō sequit ex antecedē
te. nec est cōditionalis vera. et similiter q̄n̄ p̄ns
profert tunc antecedens nō profert et per p̄ns
tunc antecedens non existit. et ex eo qd̄ nō existit
non sequit aliquid. ḡ q̄n̄ p̄ns profertur. tūc cōdi-
tionalis non est vera. et per idem patet q̄ nulla
conditionalis in prolatione ēē vera. itē probō
hanc p̄ntiam. homo est. ḡ hec est vera. homo ē.
quia antecedēs nunq̄z pōt ēē verū sūn̄ p̄sequēte
nunq̄z enim pōt hec ēē vera. homo ē. nisi hec sit
vera sc̄z hec est vera. homo est. Itē de h̄s qd̄ dī-
cunt q̄ hec p̄ntia est bona. homo est. ḡ ita ē i re
q̄ homo ē. quero de p̄ntie huius p̄ntie cū sit pro-
positio cathegorica quid ē ibi subiectū vel qd̄ ē
ibi p̄dicatū. non pōt dici nisi q̄ istud. s. q̄ hō ē
sit subiectū. et ita est in re. sit p̄dicatū. et tunc idēz
est dicere ita est in re q̄ homo est. et dicere verū
est q̄ homo est. q̄ Aristoteles vt p̄z hic in textu
pro codē h̄z ēē verū. et ēē ita in re. ḡ si sequit. hō
est. ḡ ita est in re q̄ homo est. sequit eodez mō.
homo est. ḡ v̄x est q̄ hō ē. propter hec et marie
propter dcm̄ Aristotelis et reuerentia antiquo-
rū patrū. dico q̄ ppositio cōuertit cuz propo-
sitione in qua verū enūcia de illa propositione
sicut dicit hic Aristo. cuius rō ē. q̄ si ppositio
asserit ita ēē sicut ppositio significat sequitur
propositionē ēē nam non omnis ppositio vera
asserit se ēē vera. et ois ppositio ponit seipsaz
ēē verā. et si dicat q̄ ista nō sūt idē propositionē
ēē verā. et etiā ita ēē sicut ppositio significat.
Contra sic dca arguit. ita est in re q̄ hō ē. hec ē
vna ppositio vera. quero tunc qd̄ ē subiectū
in ista. aut h̄s q̄ dico. s. hō est. aut h̄s q̄ dico ita ē
in re. si dici ut p̄mū tunc hec cōditionalis ē vera
si verū ē q̄ hō est. ita est in re q̄ hō ē. sed positio
q̄ hec ppositio non existat. s. hō est. de ip̄a nō
affirmatur ve h̄s. s. q̄ ita ē i re. q̄ eadē rōne pos-
set v̄x affirmari de ipsa. Et quicq̄d pōt argui
atra istā q̄ hō est ita ē in re. in hac propositione
ita ē in re ve p̄dicat de propositione nō exēte sic
ēē verū ve p̄dicat de propositione nō exēte. Si

detur q̄ ita est in re q̄ homo ē. si dicas q̄ hō est
est ex pte p̄dicati. Contra. in sua cōuerta erit et
p̄te sbiecti. et erit ista ppositio vera q̄ homo ē.
ita est in re. t̄sic de propositione non exēte affir-
matur aliqd. s. ita est i re. et eodē mō pōt verum
affirmari de ppositioē non exēte. Itē probō
hanc cōditionalē si hō est. hec ppositio hō est.
est vera. q̄ h̄s quedā cōditionalis. ḡ h̄z aūs et
p̄ns. et nihil est aūs nūi ppositio. et quicq̄d se-
quis ex ante et p̄ntie. sequit ex ante per se. sed ex
antecedente p̄ se sequit hō est. et homo est. ē p-
positio. ḡ hō est. non est ppositio falsa. modo
ergo ex istis tribus sequit q̄ hō est. est ppositi-
oē vera. sequit enī homo est et hō est. est ppositi-
oē. et nō est ppositio falsa. ḡ ē ppositio vera
et quicq̄d se quis ex antecedēte et suis p̄sequētib̄
sequit ex antecedente p̄ se. ḡ se quis hō est. ḡ hō
est. est ppositio vera. sed si negat ista cōditiona-
lis. si hō est. hō est. ē ppositio vera. Contra.
ista cōditionalis non pot ēē falsa. q̄ si ista cōdi-
tionalis sit falsa. tunc p̄sequēs huius cōditionalis ē
vera. ḡ cōditionalis ē vera vt nūc. q̄ vt nūc v̄x
sequit ad qd̄libet. et sic cōditionalis nūq̄z pōt ēē
falsa. q̄ si detur q̄ in aliquo nūc sit falsa. se quis
q̄ in eodē nūc sit vera. probatio maioris. q̄ si
hec cōditionalis sit falsa. tunc h̄z. antecedens ad
qd̄ non sequit p̄sequēs. sed nihil ē antecedens
nisi sit ppositio. ḡ si cōditionalis ē falsa. tūc cō-
sequēs cōditionalis ē ppositio. et p̄ p̄sequēs si
hec cōditionalis sit falsa. si homo ē. homo ē. ē p-
positio. se quis q̄ homo ē. q̄ suū antecedens est
ppositio. ḡ si p̄dcā cōditionalis ē falsa. se quis
q̄ p̄sequēs cōditionalis sit v̄x v̄l. salte sequit q̄
ita ē in re sicut p̄sequēs significat. et p̄ conseq̄ns
p̄sequētia ē bona. Dico ḡ q̄ h̄s p̄sequētia ē bona
homo ē. ḡ h̄s ē vera. homo ē. sicut dicit Aristo.
Ad p̄mū in ḥrū dico q̄ hec consequētia ē
bona. h̄s ē vera. homo ē asinus. ḡ homo ē asin⁹
et antecedēs ē impossibile sicut consequēs demon-
strādo istā. homo ē asin⁹ in terminis sic significa-
tibus. sicut modo significant apud nos. Et q̄n̄
dicit q̄ isti termini possūt significare alia. s. deū
et bonū. Dico q̄ si iste voces iponant ad signifi-
candū alia erit alia ppositio q̄n̄ ē. q̄ ppositi-
oē h̄z idētitatē suā vel diuersitatē ab idētitate
vel diuersitate significatorū p̄ fm̄os ppositio-
nis qd̄ p̄z p̄ Aristo. s. p̄hyermenias. ḡ dicit q̄
si tunica iponat ad significandū hoiez et equi.
ista oīo tunica ē alba. non ē vna oīo i vna signi-
ficatione et alia s̄z plures sūt oīones. Una q̄ si
significat q̄ hō ē alb⁹. et alia q̄ significat q̄ equ⁹ ē
alb⁹. Et ex h̄s arguo non min⁹ est oīo diuersa ex
diuersitate significatorū in diuersis tpib⁹ q̄z ex
diuersitate significatorū i eodē tpe. q̄ cā diuer-
satis semp manet eadē. s. diuersitas significa-
torū. cu ḡ isti termini hō et asin⁹ non significant

idē in eo idē tpe. s̄z vterq; vel alter significet mul-
ta et diuersa. sequit q̄p hec oīo non ē vna s̄z p̄les
Eodē mō si vterq; illoꝝ terminoꝝ. vel alt signi-
ficit diuersa i diuersis t̄pib⁹ non erit propositio
vna. nec eadē propositio nisi mālꝝ. s̄z altoꝝ illoꝝ
terminoꝝ vel vtroꝝ significatē diuersa i diner-
sis. in q̄b⁹ vnum significat in yno tpe. et aliud in
alio tpe q̄z̄uis mālia sint eadē. Et si dicat q̄ vo-
ces sūt eedē. et oīo non ē nisi vox. ḡ oīo ē eadeꝝ
q̄ vox ē māle i propositione prolata et respectus
ad significatū p̄ vocē ē formale i propositione.
et ideo si significata sunt et hant diuersa respect⁹
ad significata erunt diuersi. et sic non manebit
propositio eadē quātum ad suū formale. q̄z̄uis
maneat eadē quātum ad suū māle. Et prop̄ b̄
est dicēdū q̄ hec propositio homo ē asin⁹ nūq;̄
potest ēē vera demonstrādo propositionē i qua-
iste fmin⁹ homo significat aial rationale. et iste
termin⁹ asin⁹ aial irrationale. Alia tamē propo-
sitio i eisdeꝝ vocib⁹ potest esse vera si fmin⁹ ipo-
nānt alij significatiꝝ vt argutū fuit. s̄z illa propo-
sitio nō ē eadē propositōi in q̄ b̄ significat aial
rōnale. et asin⁹ aial irrōnale. nisi mālꝝ vt dcm̄ ē.
Ad alia rōnč qñ pbaſ q̄ non seq̄t deus ē. ḡ
hec est vera deus est. q̄ possiblē ē q̄ b̄ proposi-
tio deus ē non sit p̄ p̄ns possiblē ē q̄ nō sit vera
Dicendū q̄ hec p̄nitia ē bona. deus ē. ḡ hec est
vera deus ē. Et dico q̄ non seq̄t hec propositio
non ē. ḡ non ē vera. q̄ propositionē ēē verā. nō
est aliud q̄z̄ ipsaz significare. vel ēē significatiꝝ
sicut ē in re. s̄z hec propositio deus est. fminis si
gnificantib⁹ sicut nūc significatē semp significat
sicut ē in re siue ppō siue nō sit qd p̄. q̄ i di-
sputationē opponēs si. pponat istā deus ē. r̄ndēs
b̄z istā pcedere si non obliget ad oppositū. sed
non pcedere istā qñ pfer. q̄ sic opponēs et r̄ndēs
simul b̄nt loq qd non ē vez. et qñ non pfer. tūc
non ē. ḡ b̄z pcedere illā qñ non ē. et non hēt
pcedere nō obligatus nisi verū. ḡ hec ē vera qñ
non ē. Et zfirmat. nā post q̄z̄ ipsa est prolata est
objecta memorie. q̄ als̄ opponens non habēt
nec habere posset memoriam de prolaſ a r̄ndēte
qd est incōueniens. q̄a tunc nunq;̄ bene posset
r̄ndēre. ḡ qñ propositio non est pōt esse objecta
memorie. et p̄ p̄ns ipsi intellectui. et p̄ p̄ns quādō
propositio non est significat aliquid intellectui a
quo intelligit. ḡ significat verū aut falsum. s̄z hec
deus est. non significat quādō non ē. s. verū vel
falsum. b̄ etiā p̄. nā bene respondēs indicat de
prolatib⁹ ab opponēte postq;̄ sunt prolata vtrū
sunt vera vel falsa. et fm̄ q̄ iudicat sic respōdet.
ergo ppō que non ē nisi in intellectu objiectu
vero iudicio iudicat esse vera vel falsa. et per cō
sequēs est vera v̄l falsa. Itē illud qd non ē pōt

aliquid significare. ut p3. q2 multoties illud qd
nō est apparent sensui vel intellectui. vel intellectus
respectu illius aliquid intelligit. et sic illud quod
non est pōt aliquid representare intellectui. ut p3
et etiā in somnis in quibus aliquādo videt som-
nianti qd loquatur cū mortuis. vt qd videt mon-
tem aureū. et hīmōi non entia apparentia intel-
lectui in somno aliquid significant somnianti. et
tū non sunt in rex nā. qd g pōt que non existit
in rerū natura existens tamē in intellectu obiec-
tive pōt significare verū vel falsum. pōt sequēs
aliquid significare intellectui. Dico g qd pōsiti-
o que non est i rerū natura que tū ē actualiter
intellecta significat intellectui verū vel falsum.
et per cōsequēs est vera vel falsa. quia pōsitione
non est vera nisi qd est significatiua veri. Intel-
ligendū qd possibile est intellectus intelligere pōt
positionē qua significat deū eē. non intelligēdo
istū deū est que fuit prolatā. s̄ intelligo vnum
cōe abstractū pōt intellectū a qualibet pōsitione
ne tali vel p̄simili. vnde l3 vle non haberet esse
existere extra aiam. sicut dicūt moderni. tamen
nō ē dubiū qd fm offies vle h̄z eē obiective in
intellectu. pōt enī intellectus intelligere leonez
vel elephante in vli. nō intelligendo istū leonē.
nec istū elephante. et eodez mō pōt intellectus i-
telligere vnu cōe cui libet tali. ppōni. s. huic deū
est prolate a me. et huic deū est prolate a sor. et
sic de alijs. credo qd in disputatione opponēs
et respondēs ferūt intellectus suos ad talia cōia oī
bus pōsitionib⁹ prolatis de qbus disputat. et
sic ferūt intellectus suos ad idē. et sic p3 qd rūndēs
pōt redargui. qd pōt idem concedere et negare
vnu cōe multis indūtuis pōsitionib⁹ oī si
milibus. cādē in pōsitionē indūtu nō pōt
intellectus pcedere et negare. qd idez indūtu
pōsitionis nō pōt bis pferri. Contra h̄z qd
dicūt qd pōsitione qn̄ non est est vera vel falsa.
pōt argui qd si talis pōsitione que nō est. ē vera
vel falsa. g est pōsitione. et per p̄ns oratio. sed
omnis oratio est vor. et omnis vor est qualitas. g
pōsitione que non est. est qualitas et per conse-
quēs pōsitione que non est. est. Itē veritas pro-
positionis est accidēs pōsitionis. et omne acci-
dens est in subiecto exīte. g si veritas insit ppo-
sitione que nō ē. videt qd pōsitione que nō est
existat. Ad p̄mūz dico pcedendo qd pōsitione
que non ē. ē vera. et pōt pcedi qd est pōsitione. et
etiā oratio. sed ex h̄z non sequit qd sit vor. sed illa
descriptio oīois. s. qd oī ē vox significatiua et.
datur de oīone actu plata. nō autē pceptit oīoni
habenti solum esse obiective in intellectu. vel
potest hec cōsequēta negari. pōsitione que nō
est. est pōsitione. g est oratio. quia oratio solum
est genus pōsitionis prolate. et non est genus
pōsitionis hītis eē obiective in intellectu tū.

Sciendū q̄ propositio h̄z esse quattuor modis
scz in scripto in prolatiōe et in mente et etiā i re.
vt visum ē superius in isto libro. Propositio in
mente ē duplex. q̄ quedā habet esse subiectiōe
in mente. et talis propositio p̄ponit ex p̄ceptiō-
bus. et quedā ē propositio habēs esse obiectiōe
in intellectu. et h̄mōi propositio cōponit solū
secundū p̄siderationē intellectus. et ex partibus
h̄ntibus solū esse obiectiōe in intellectu. siue sunt
voces p̄terite. siue future. et sic de alijs. T̄ie pro-
positio existēs in sola p̄sideratiōe intellectus si-
gnificat intellectū verū vel falsum. et hoc ē satis
intelligibile om̄i intellectu bñ dispositio. C Ad
aliud cū dicitur veritas propositiōis ē accidēs
propositiōis. Dicendū q̄n propositio existit. tūc
veritas p̄positiōis ē accidens eius. sed q̄n pro-
positio ē p̄terita vel non existens actu tunc non
est p̄cedendū q̄ veritas p̄positionis illius sit ac-
cidens. sed q̄ fuit accidentis. Sed si dicat q̄ a sit
verū. et sit p̄positio que nō ē. q̄ veritas inest ipsi
a. sed accidēs ē ē inesse. q̄ si veritas inest a. ita
est q̄ illa veritas est. et per p̄ns suū subiectū est.
Dicendū q̄ aliquid inesse alicui pōt esse dupl̄r
vel tanq̄ p̄dicatū subiecto de quo p̄dicat. vel
tanq̄ accīns subiecto cui inheret. T̄ico tunc q̄
bene sequitur a. est verū. q̄ veritas siue verum
inest ipsi a. tanq̄ p̄dicatū subiecto. sed ex h̄ nō
sequitur q̄ illa veritas que inest alicui tanq̄ p̄
dicatum subiecto p̄supponat illud esse. nec seq-
tur a est verū. q̄ veritas inest iþi a. tanq̄ accīns
subiecto. Etiā propter hoc nō sequitur a. est ve-
rum. q̄ veritas ipsius a. ē. nec etiam q̄ a. est etē.

Simul autē dicuntur simpliciter
quidem et prop̄e quorū genera-
tio est in eodem tempore. neutrū enī
neq̄ p̄us neq̄ posterius est eorum.
simul itaq̄ hec dicunt simul idēz t̄ps.
Istud est tertii capitulū tertij tractatus i quo
ponuntur modi quibus aliqua dicuntur esse si-
mul et p̄tinet duas p̄tes. In p̄ma ponit modos
quibus aliqua dicuntur esse simul. In scđa ibi.
Simul ergo. recapitulat. Prima pars cōtinet
tres p̄ticulas. In p̄ma ponit p̄mū modū. In
scđa ibi. Naturaliter aut̄. ponit scđm modū.
In tertia ibi. Dicunt autē simul. ponit tertium
modū. In p̄ma q̄ particula ponit p̄mū modū
dicens q̄ illa dicunt esse simul simpliciter et p̄.
prie. quoq̄ generatio est in eodē tempore et neu-
trū est p̄us vel posterius alio. et ideo dicunt ēē
simul sim tempus. Intelligendū q̄ aliqua p̄t
dici simul tēpore scz stricte et large. Stricte lo-
quendo illa sunt simul tempore que sunt simul
similitate adequatiōis sim tempus sic q̄ neutrū
illoz sim tempus est p̄us v̄l posterius
alio. et sic h̄mōi sunt simul in tempore ita q̄ non

extenduntur a tempore. et eoz generatio est sit
et etiam eoz corruptio ē simul. et sic loqui p̄bs
de simul p̄mo modo dicto. large dicuntur illa
esse simul sim tempus que simul sunt in aliqua
parte temporis. q̄uis non in eodē tempore so-
tali fuerint simul et talia dicunt simul sim partē
temporis mensurantis esse eoz. et non dicuntur
esse simul adequate. Et isto modo Platō et Ari-
stoteles fuerunt simul sim tempus. quia fuerūt
in aliqua una parte temporis simul.

Naturaliter autē simul sunt quecūqz
conuertunt quidē sim id qd est eē cō
sequētie. Sed nequaq̄ est causa alte-
rū alteri vt sit. vt in duplo et dimidio
conuertunt eteniz hec. nā cum sit du-
plum. est dimidiū et cū sit dimidiū ē
duplū. sed neutrū alteri cā est vt sit.
Hec ē scđa particula huīus partis in qua ponit
tur scđus modus simultatis. vñ dicit p̄bs q̄ ali
qua dicuntur simul naturaliter inter que conuer-
titur cōsequētia sim esse sic q̄ vtrūqz infert re-
liqui sim esse. neutrū tamen est causa alterius
seu esse alterius. et sic duplum et dimidiū dicunt
ur esse simul. nā si duplum est. dimidiū ē. et eō
verso. et neutrū illoz ē causa alterius. Et si dic-
atur q̄ non om̄ia relativa sunt simul isto scđo modo
quia pater et filius nō sunt isto scđo modo simili-
natura. exquo vñ ē causa alterius qd ē contra
p̄bm capitulo de ad aliquid. Dicendū q̄ om̄ia
relativa sunt simul isto scđo modo. sed de rela-
tiis per accidēs h̄ non ē verū q̄ sunt simul na-
tura. Et cū dicis q̄ pater et filius nō sunt simul
natura. Dicendū q̄ hec ē m̄tiplex ex eo q̄ paf
et filius p̄t habere suppositionē simplicē vel p̄
sonalem. Si habeant suppositionē simplicē
sic hec ē vera. pater et filius sunt per se relativa
et simul natura. et in hoc sensu ē hec falsa. pater
est causa filij. s̄ illa pater ē causa filij ē vera sim
q̄ et pater et filius h̄nt suppositionē p̄sonalem. et
sic hec ē falsa. paf et filius sunt p̄ se relativa. sic
et ista. for. et pla. sunt p̄ se relativa ē falsa. et hec ē
vera pater et filius sunt per accidēs relativa.
Dicuntur autem simul naturaliter q̄
ex eodez genere e diuerso dividunt
a se in uicem. Ediuerso autem dividuntur
dicuntur que secundū eandem diui-
sionem sunt vt gressibile volatile et
aquatile. hec enim e diuerso dividuntur
que sunt in eodem genere. Anīal
enī dividuntur in hec in volatile et in
gressibile et aquatile. et nihil horum
prius et posterius ē sed simul per na-
turam hec esse videntur. Dividuntur

autem et singulum horum in species
Rursus ut gressibile animal et volatile et aquatile. Erunt ergo et illa simul
naturaliter quecūq; ex eodē genere
secundū eandem diuisionē sunt. Be
nera vō semper priora sunt. neq; enī
conuertunt secundum q; est esse con
sequentiā vt cum sit quidem aqua
tile est animal. cum vō sit animal non
est necesse vt sit aquatile.
Hec est tertia particula i qua philosophus po
nit tertiu modū simultatis. Et est q; illa dicunt
simul natura que ex eodē genere vel diuerso di
uiduntur adiunice. talia autem sunt que ex op
posito dividunt idē genus. sicut gressibile aqua
tile volatile ex opposito dividunt animal. et nul
lum illorum ē p̄s vel posterius reliquo qzuis
singulum istorum dividuntur i species. vnde bre
uiter illa dicuntur simul natura q; dividunt idē
genus. sed ipsa genera sunt p̄ora. nam ab illis
non conuertitur consequētia. nā sequitur aqua
tile ē. ergo animal ē. sed non sequitur ecōuerso
animal ē. ergo aquatile est.

Simul ergo per naturā dicūtur que
cunq; conuertunt quidem secundū
q; est esse consequentiā. sed nequaq; est
causa alterum alteri vt sit et ea que
ex eodem genere e diuerso diuidun
tur adiunice. et simpliciter simul sūt
quorum generatio in eodem est tpe.
Hec est scđa pars huius capituli in qua philo
soph⁹ recapitulat istos modos simultatis dicēs
q; quecūq; conuertuntur secundū consequētiaz
ita tamē q; neutruz est causa alterius sunt simul
natura quātum ad scđm modū. et quecūq; diui
dunt idem genus sunt simul natura quātum ad
tertiū. et etiā illa quorū generatio ē in eodem tē
pore sunt simul simpliciter quātuz ad p̄mū mo
dum. Sciedū q; tot possunt ponī modi ipsius
simul quot ponuntur modi p̄oris. Et cum p̄bs
non ponat tot modos simultatis quot sunt mōi
p̄oris. hoc ē quia per modos p̄oris possunt itel
ligi modi ipsius simultas. quia quot modis dici
tur vnum oppositorū dicitur et reliquū. et oppo
sitorū eadē ē disciplina. vnde possunt ponī qnq;
modi ipsius simul. nā aliqua dicunt eē simul se
cundū tempus. et aliqua dicunt esse simul secun
dum cōsequentiā. vt illa inter que ē conse
quentia mutua. et aliqua dicuntur simul secundū or
dinem. vt illa quorum neutrū dependet ab alio
vt patet in disciplinis. quedaz enī sunt p̄ncipia
in eadem scientia quorum vnuz non dependet
ab alio. et que sic se habent q; qualem ordinē hz

vnu illorū habz aliud respectu alicuius conclu
sionis. quarto modo possunt aliqua dici esse si
mul secundū dignitatē. vi illi qui habent eundē
gradū i dignitate. quinto modo dicunt aliqua
simul que cōuertunt respectu eē. et neutrū illo
rum ē causa alterius. et differt iste modus a mo
do scđo. quia modus scđus est quando aliqua
cōuertunt secundū consequētiaz. siue vnu illo
rū sit causa alterius siue non. Sed iste quint⁹
modus est quādo aliqua cōuertuntur secundū
consequētiaz. ita q; neutrū ē causa alteri⁹ etē.
Motus autem species sunt sex gene
ratio corruptio augmentum diminu
tio alteratio. secunduz locū mutatio.
Istud est quartum capitulū tractatus tertij in
quo philosophus determinat de motu quia mo
tus ē repertus in diversis p̄dicamentis. et ē vnu
de consequētibus ad p̄dicamenta. Istud capi
tulū contineat tres partes p̄ncipales. i p̄ma enu
merat species motus. in scđa ibi. Alij nāq;. nar
rat q; species motus iā numerate differunt inf
se. i terciā ibi. est aut̄ simpliciter. determinat de
cōtraricitate motus. In p̄ma ergo parte narrā
do dicit q; sex sunt species mot⁹. s. generatio cor
ruptio augmentatio diminutio alteratio. et sim
locū mutatio. Intelligēdū q; motus accipitur
dupliciter. s. cōmuniter et stricte. si accipiatur cō
muniter sic reperitur in quolibet p̄dicamento.
quia in quolibet p̄dicamento sunt res de nono
producibiles et exitus cuiuscūq; rei de potētia
ad actū dicitur motus cōmuniter loquēdo. et sic
loquitur p̄bs scđo physi. q; tot sunt species mo
tus quot s̄f entis. et isto modo loḡ philosoph⁹
hic. et isto modo generatio et corruptio cuiuscū
q; rei in quocūq; p̄dicamento sunt dicitur mo
tus. et sic possunt generatio et corruptio distingui
secundū distinctionē p̄dicamentorū. quia que
dam est generatio substantie et quedā qualitas
et quedā quātitatis. et sic de alijs. et eodē modo ē
de corruptiōe. Alio mō accipitur motus stricte
sc̄z pro transmutatione que est de per se de con
trario in contrariū. et isto modo motus non est
nisi in trib⁹ generibus. s. in quātitate qualitate et
vbi. secundū q; declarat philosoph⁹ in. 5. phy.
et motus sic acceptus vt solū se extendit ad tria
predicamenta accipitur dupliciter secunduz cō
mentatorē. 5. phy. Uno modo pro trāsmutatio
ne successiva cōtinua. et sic est per se genus pas
sionis. vel per se i genere passionis. Alio modo
accipitur pro forma diminuta siue pro forma in
 fieri. et sic est motus per se in eodē p̄dicamento
in quo est termin⁹. sub alijs verbis ponitur hec
distinctio. s. q; motus potest accipi. p forma flu
ente et pro fluru forme. et dicitur forma fluens.
quecūq; forma de specie termini ad quem sub
qua est mobile durante motu. verbi gratia. si

Si autem mutatio a nigro in albo. quilibet albedo in perfecta sub qua mobile erit durante motu. dicitur esse forma fluens et fluxus forme dicunt ac quisitio termini motus. seu ipsa transmutatio per quam acquiritur terminus ad quem accipiendo motum pro forma fluente. sic est in eodem predicamento in quo est terminus. sed accipiendo motum pro fluxu forme sic est predicamentum per se scilicet pre dicamentum passionis. vel per se in predicamento passionis.

Alii itaque motus palam est. quia alii ab iniuicem sunt. non est enim generatio corruptio. neque augmentum diminutio. neque alteratio secundum locum mutatio. similiter autem et alii.

Ista est secunda pars huius capituli in qua philosophus narrat quod predictae species motus differant inter se. et continet duas particulam. quia in prima particula narrat hoc. in secunda ibi. In alteratione mouet philosophus et solvit quandam dubitationem. In prima ergo particula dicit quod manifestum est quod predictae species motus differunt ab iniuicem. quia generatio non est corruptio. nec augmentatio diminutio. nec alteratio secundum locum mutatio. et similiter de aliis.

In alteratione vero habet quandam questionem ne forte necessarium sit id quod alteratur per aliquam reliquam motionum alterari.

Hec est secunda particula in qua philosophus remouet et solvit unam dubitationem. Alicui enim posset videri quod alteratio non differt ab aliis speciebus motus pro eo quod quadruplices aliquid alteratur videtur quod illud mouetur secundum aliquam aliam speciem motus. et sic videtur quod alteratio non differt ab aliis speciebus motus.

Hoc autem non est verum. Nam pene secundum omnes passiones aut plures nobis alterari accidit. nulla aliarum motionum communiceante. nam neque augeri necessarium est quid per passiones mouetur neque minimi. Similiter autem et in aliis ideoque alia erit propter alios motus alteratio. nam si esset eadem mutatio oportaret id quod alteratur augeri moris vel minimi vel quandam aliarum consequentiam motionum fieri. sed non est necesse.

Solutus dubius philosophus per iterumptiones dicens quod hoc quod assumitur non est verum scilicet ratio non potest esse distincta ab aliis speciebus motus. nam alteratio potest esse sine aliis

motibus. et propter hoc distinguuntur ab aliis motibus. Et probatur quod alteratio distinguatur ab aliis motibus. et est conclusio. 56. huius libri. et probatur sic. Alteratio potest esse sine aliis motibus. et alijs motus possunt esse sine alteratione. ergo alteratio distinguatur ab alijs motibus. prima pars antecedentis declaratur quod scilicet alteratio potest esse sine alijs motibus. quia secundum omnes qualitates seu passiones. vel secundum plures potest aliquid alterari. et tamquam nec augeri nec minimi nec generari nec corrupti nec moveri localiter. et ideo alteratio differt ab alijs motibus. et si non differret non posset aliquid alterari nisi angeatur vel diminuatur vel revertatur vel corrumperetur vel localiter moveatur quod falsum est.

Similiter autem et quod angetur. aut aliqua alia mutatione mouetur alterari oportet. sed sunt quedam crescentia que non alterantur. ut quadrangulus circuposito ex gnomone vel sic habet communis littera apposita gnomone crenat quidem alteratum nihil est factum sic et in aliis huiusmodi. Quare alii sunt motus adiunctivem.

Secunda pars antecedentis secunda quod alijs motus possunt esse sine alteratio probatur. quia augmentatio potest esse sine alteratione. et eadem ratione vel multomagis possunt alijs motus esse sine alteratione. probatio assumpti secundum quod augmentatio potest esse sine alteratione. nam quadrangulus crescit seu augerit addito gnomone id est suplemento vel additamento manente quadrangulo in specie quadranguli. et tamquam quadrangulus addito gnomone non alteratur. Intelligendus quod augmentatio accipitur dupliciter secundum communiter et proprie. Augmentatio communiter dicta est quando maioratio seu productio maioris quantitatis illud quantum sit idem numero cum minori quanto persistente. siue non sit idem numero cum eo. et isto modo dicimus quod paries augerit per appositionem lapidum vel materie noue. Propterea vero dicitur illud augeri quod manet simpliciter idem numero primo sub minori quantitate. et postea sub maiori quantitate. Et de illo quod sic augerit dicitur primo de generatione quod quellibet pars aucta est auctio. Augmentatio primo modo accepta potest esse sine omni alteratio. et patet in exemplo primo de quadrangulo. sed ista transmutatio non est augmentatio nisi secundum modum loquendi. sed secundum veritatem in tali transmutatione nihil augmentatur. nec quantitas persistens. nec de novo adueniens. nec compositionem ex nova quantitate et antiqua angetur. nam illud quantum quod posterius fit maius quanto prius non est idem numero cuius quantum

priori. sed est totum ad illud. et quantum quod prius
fuit pars quam posterior facti. unde in reb⁹
in aiatib⁹ nihil propriæ augetur nec diminuitur;
quia quocunq; addito non remanet idem numero
illius quod prius erat. qđ tamen sequitur i vera
augmentatio. sed loquendo de augmentatio
propriæ accepta sic semper augmentatio est ali
qua alteratio cōiuncta. unde augmentatione pro
prie dicta nunquam est sine cōuersione alimenti
in naturā autem que cōuersio sequitur ad verum
augmentum et ex alteratione ut satis patet in
intelligenti.

Es autem simpliciter quidem quies
motui contrarium.

Hec est tercia pars principalis huius capitulo in
qua philosophus determinat de contrarietate
motus. et cōiunctas duas particulas. In p̄ma de
terminat de contrarietate motus i generali. In
scđa in speciali. In p̄ma ergo particula narran
do dicit qđ contrariū motui simpliciter seu in ge
nerali est quies. quia motus et quies contrarian
tur large loquendo de contrarietate de qua posite
sunt multe distinctiones capitulo de substantia.
Intelligendū qđ motus et quies in cōmuni ac
cepta nō opponunt prop̄e sicut albedo et nigre
do. quia sic om̄is motus opponeretur cuilibet
quieti. sicut om̄is albedo contrariatur cuilibet ni
gredini qđ falsū est. quia motus secundū locū
non contrariat quieti secundū qualitatem vel se
cundū quantitatē. nec motus secundū qualita
tem contrariatur quieti secundū locū. nā idem
corpus potest simul moueri secundū locū. et
quiescere secundū qualitatē seu alterari qđ idē
est. Similiter idem corpus potest moueri secundū
locū et quiescere secundū qualitatē. et ideo mo
tus et quies in generali magis debet dici gene
ra contrariorū qđ contraria. et pro tanto sunt ge
nera contrariorū. quia quodlibet contentū sub
uno contrariatur alicui contento sub alio. et econ
verso. om̄e enī contentū sub motu contrariatur
alicui quieti. et everso om̄is quies contraria
tur alicui motui. et talia solū propter hoc dicun
tur contraria. quia sunt genera contrariorum. et
quia sunt genera contrariorū bene possunt si
mul verificari de eodē. cuimodo sunt odire.
amare. ignorare. scire. unde idem corpus simul
mouetur et quiescet sed non quiete opposita illi
motui. et idem simul diligit et odit. et idem intellec
tus simul scit et errat. nec i huiusmodi propositio
nibus p̄dicantur ve opposita de eodē. sed gene
ra oppositorū. nec est inconveniens qđ vtrūq; op
positorum seu contrariorū simul predicetur de
eodem.

His vero que per singula sunt genera
tioni quidem corruptio augmento qđ

dem diminutio. scđm vero locum mu
tationi secundū locū quies maxime
videtur oppositum esse. et forte in cō
trarium locū mutatione ut ei que infe
rius est ea que superius est. et ei que
superius est ea que inferius est. Reli
quo vero assignatorum motū non fa
cile est assignari quid contrariū. vi
detur autem neq; esse ei aliquid con
trarium. nisi quis et in hec secundū
qualitatem quietem opponat aut in
contrarium qualitatis mutationem
sicut et in mutatione secundū locum
quietem secundū locū. aut in contrari
um locū mutationē. Est enim alteri
us mutatione secundū qualitatē. Quia
propter opposita erit secundū qualita
tem mutationi. secundū qualitatem
quies aut in contrarium mutatione qua
litatis. ut albū fieri ad id qđ ē nigrū
fieri alteratur i contrarium qualitatis
mutatione facta.

Hec est scđa pars huius partis i qua phīloso
phus determinat de contrarietate motus in spe
ciali. et dicit qđ generatiōi contrariatur corruptio
et augmentatione contrariatur diminutio. et mo
tui secundū locū contrariatur quiete secundū
locū et etiā motui locali sursum contrariatur
motus localis deorsum. De motu vero ad quali
tatem videtur esse difficile quid sibi contrariatur
potest tamē assignari contrariū. et hoc duplice
scilicet ponendo quietem in qualitate contraria
motui ad talez qualitatē. verbi gratia. vt si dica
tur qđ quieti sub nigredine contrariatur motus
ad albedinem. Alio modo potest assignari con
trarium alteratiōi. vt si dicatur qđ motui qui est
ad qualitatem contraria sur motus qui est ad co
trariam qualitatē. vt qđ motui ad albedinem con
trariatur motus ad nigredinem. unde motus lo
calis habet duplex contrariū scilicet quietem in
termino a quo ipsius motus. et etiam motū ad
locum vel terminū contrariū. ita quilibet alias
motus habet duplex contrarium scilicet quietem
sub termino a quo ipsius motus. et etiā motus ad
contrariū terminū. verbi gratia. motus ad albe
dinem contrariatur quies sub albedine. et mo
tus ad nigredinem contrariatur motui ad albedi
nem. sicut enī albedo et nigredo sunt contraria.
ita motus ad albedinem. et motus ad nigredinem
sunt contraria. Scindū qđ sicut dictū est superi⁹
qđ motus secundū locū et quies secundū locū i cōi
accepta non sunt contraria sed sunt ḡia priorum.

Item augmentatio et diminutio in cōmuni accepta non sunt cōtraria sed sunt genera cōtriariorum. quia non om̄is augmentatio contraria tur om̄i diminutioni. Similiter generatio et corruptio in cōmuni accepta non sunt cōtraria. ga non om̄is generatio cōtrariatur om̄i corruptiōi sed generatio et corruptio sunt genera cōtrario rum. et ita de alijs mutatiōibus. Scđo sciendū q̄ quies est duplex sc̄z quies in termino a quo. et quies in termino ad quē. et quies in termino a quo magis cōtrariatur motui q̄z quies in termino ad quē. vt patet ex. 5. physicoz rē.

Habere autem multis modis dicit. aut enim tanq̄z habitum et affectum aut a natura quālibet aliam qualitatem. dicimur enīz habere disciplinā atq̄z virtutem.

Istud est qntuz capitulū tertij tractatus i quo ponunt modi habēdi. habere enim est vnuz de consequētibus ad predicamenta. et ponit octo modos quibus aliquid dicitur habere aliquid

Primus modus ē quo dicim⁹ aliquid habere aliquē habitum de pma specie qualitatis vt ali qui affectionē vt virtutem aut disciplinam. aut eniversaliter aliquā qualitatem.

Aut quantitatez qđ contingit ei qui habet magnitudinem. Dicitur enim bicubitum.

Sedus modus est quo aliquis dicitur habere quantitatez vel magnitudine. vt aliquid dicitur bicubitum. quia habet talēm quantitatēm.

Aut ea que circa corpus sūt vt vestimentum vel tunicam.

Tertius modus est quo aliquis dicitur habere aliquid circa corpus. sicut vestimentuz vel tunicam vel arma vel aliquid huiusmodi.

Aut in membro vt in manu anuluz.

Quartus modus est quo dicimus aliquem habere aliquid in membro. sicut dicimus aliquē habere anulum in digito.

Aut membrum. vt manū vel pedez.

Quintus modus est quo dicim⁹ aliquē habere aliquid tanq̄z partem vel membruz quomodo dicimus aliquem habere manum vel pedem. et eniversaliter isto modo totum dicitur habere suam partem.

Aut in vase. vt i modio grana tritici aut in langena vinum. vinum. enim habere langena dicit. et modius grana tritici. Hec igitur om̄ia haberidicuntur vt in vase.

Sexto modo dicitur continens habere conten tum sicut dicitur vas habere contentū in eo sc̄z

vinum. et modius granum. si possimus dicere q̄ locus habet locatum.

Aut possessionem. habere enim domum et agrum dicimus.

Septimus modus est quo aliquis dicitur habere possessionem quo aliquis dicitur habere molendinum vel agrum.

Aut etiam vir vxorem habere dicit et vxor viruz. sed videt alienissimus qui nunc dictus est modus esse in eo qđ est habere. Nihil enīz aliud vxore habere significamus nisi quia cohabitat. Forte tamen et alii quidem apparebunt modi de eo qđ est habere. Sed qui consueverunt dici penes omnes enumerati sunt.

Octauus modus est quo vir dicit habere vorem et vxor virum. et dicit q̄ iste modus est alienissimus seu maxime extraneus. quia dicendo viruz habere vrom et ecōuerso nihil aliud intendim⁹ significa et nisi q̄ vir et vxor cohabitans simul. deinde dicit q̄ forte sunt multi ali⁹ modi habendi. sed modi p̄dicti sunt magis vistati et famosi. Intelligentur q̄ preter predictos modos sunt multi ali⁹ modi habendi. dicimus ens q̄ om̄is effectus habet causam. et om̄is scientia subiectum circa qđ est. et q̄ om̄is species habet propriam passionē. si est in p̄dicamento substantie. et q̄ om̄is species habet genus. et om̄is species habet diffinitionem. et q̄ genus habet species et differentias. et isti modi habendi sunt ali⁹ a quolibet modo predicto.

Explicit expositio Burlei super libro predica mentorum.

62

Incipit liber sex principiorū Hilberti porectani.

Orma est cōpositioni cōtingēs simplici et in variabili eēntia p̄sistēs. Postq̄z Aristoteles in libro pdicamentoz sufficienf q̄z tū est de intentione logici determinauit de ipsis pdicamentis tñ ut facilius h̄beatur cognitio pdicamentoz. Hilbertus porectanus hunc librū cōposuit. quē de sex principijs intitulauit. in qno i speciali determinat de sex principijs de quib⁹ in libro pdicamentorū determinatū est breuiter t̄ solū per modū exemplarē. nec est iste liber de essentia logice. nā habita cognitione sufficienti de substātia. quātitate. qualitate. t̄ relatione. de facili habetur cognitio de residuis pdicamentis. nā actio t̄ passio fundantur in qualitate. vbi t̄ qn in quātitate. habitus t̄ positio fundātur in relatione. Iste ḡ liber magis dicit de sex principijs q̄z de sex pdicamentis. quoniā ut dicit Albertus. t̄ si oia genera generalissima possint dici pdicamenta et p̄ncipia ut dicit Porphyrius. decē pdicamenta sunt decē rerū principia. tamē quedā genera genera lissima magis p̄prie dicuntur principia q̄z pdicamenta ut illa de quibus hic agit. t̄ quedā magis dicuntur pdicamenta q̄z principia. ut substantia q̄zitas qualitas t̄ relatio. nam pdicamentū dī p relationez ad inferiora. t̄ ideo illud proprie dicitur pdicamentū quod per se et et sui significatione dicit cōtinentia inferiorū. t̄ fz h̄c respectū determinat̄ de his i pdicamentis. Sed alia pdicamenta sunt quodāmodo ḡna p̄ncipiādi in substātia in qua fundant̄. ut patet per diffinitionē ipsorū. nā quando est quod de relinquitur ex adiacētia tēporis in re tēporali. t̄ sic de alijs pdicamentis. Sed alia pdicamenta. puta substantia quantitas non dicuntur modi p̄ncipandi sed magis quo ad esse et subsistere sunt p̄ncipiata a suis inferioribus q̄z sint p̄ncipia suorū inferiorū. uel q̄z philosoph⁹ intitulauit librū suū de pdicamentis. ideo iste auctor ut aliquiter diuersificaret a philosopho intitulauit h̄c librū de sex p̄ncipijs. cū ḡna generalissima possint dici indifferēter p̄ncipia t̄ pdicamenta. uel aliter ista sex pdicamenta de quib⁹ hic determinatur eveniunt ab extrinseco. nūc aut̄ p̄ncipiū proprie loquēdo soluz dī de principijs extrinsecis. Sicut eni cōmentator. v. methaphy. q̄z p̄ncipiū cā t̄ elementū differunt in hoc q̄z elementuz est ex quo cōponitur res cū insit. p̄ncipiū p̄p̄ de p̄ncipijs extrinsecis. sed cā indifferēter de

principijs intrinsecis t̄ extrinsecis. q̄z igitur p̄ncipiū p̄prie dicit̄ de principijs extrinsecis. t̄ sex pdicamenta de quibus hic determinatur eveniunt ab extrinseco. t̄ alia pdicamenta sunt ab intrinseco. ideo iste liber pot̄ intitulat̄ de sex p̄ncipijs q̄z de sex pdicamentis. quia ea de quibus hic determinat̄ p̄prie dicuntur principia cū eveniant ab extrinseco. t̄ ideo ista sex pdicamenta magis dicuntur forme q̄z alia pdicamenta accidētiū. nā sicut dicit philosoph⁹ t̄ testatur Albert⁹. Forma dicitur quasi formis manens. sicut etiā sōnat nomen forme. manere vō de formis competit istis sex pdicamentis magis q̄z alijs. quista sex pdicamenta causant ab extrinseco. sunt eni forme extrinsece aduenientes. vnde subm̄ h̄i scientie est forma rerū. sive p̄ncipiū extrinsece adueniēs. Iste liber habet tres partes p̄ncipales. In prima parte determinatur de quibusdā quorū cognitione antecedit cognitionē principijs de quibus hic determinat̄. In secunda parte determinat̄ de ipsis principijs. In terciā parte determinat̄ de his quorū cognitionē sequit̄ ad cognitionē istorū pdicamentorū. In p̄ma parte huius auctoř diffinit̄ formā. q̄z forma est cōmuniſ predicamentis de quibus hic determinatur. Et dividit formā t̄ mouet dubitationes. dicit ḡ p̄mo q̄z forma est cōpositioni cōtingens t̄c. t̄ que forma hic diffiniatur est dubitatio. Albertus dicit q̄z forma h̄ diffinita est forma pdicamentalis t̄ forma vniuersalis. t̄ dicit forma totius. Ista eni forma ē adueniens cōponi. q̄z si adueniret partinō pdicamentis tā forma substānali q̄z forme accītali p̄ dicamentali. t̄ isto modo debet intelligi qd̄ dī in vij. methaphy. q̄z quelibet pars diffinitiōis est forma. i. vniuersale. Intelligendū q̄z forma dicitur multis modis. nā Auicē. vij. methaphy. sive viij. ca⁹. de partis. t̄. iij. de magnis ponit qnqz modos forme. Uno mō dī forma ipsa intelligētia q̄ effectui est aptata ut agat. t̄ sic substātie se parate dicunt forme subsistentes sive exēplares. Secūdo modo dī forma illud p qd̄ cōstituitur mā in effectu t̄ in esse. ideo mō substātie intel ligibiles t̄ accītia non sunt forme. Tertio mō dī forma illud p qd̄ perficit materia. q̄uis nō cōstitutat̄ p id in effectu t̄ in esse. sicut est sanitas. t̄ q̄cūd̄ est ad qd̄ res mouet naturalis. Quar to mō dī forma p̄prie figura. t̄ quicqd̄ aliud sit mā per artificiū. Quinto mō dī forma spēs rei genus etiā t̄ differētia. t̄ sic p̄z q̄ forma pot̄ accīpi p vli. t̄ mā p indiuiduo. ut p̄z per phm̄. nā h̄ mō loquit̄ p̄mo celī dicens q̄ dicit celū dicit forma tm̄. i. vle. t̄ q̄ dicit hoc celū. dicit māz. i. indiuiduū celī. t̄ in. vij. methaphysice. cū dicit q̄ generans nō generat aliqd̄ nisi ppter materiā. q̄ generans vniuocū de quo loquit̄ t̄ ḡnūtuz non

differunt nisi i individuali et non in specie ut pater et filius. et sic intelligit auctoritas ph. x. methaphy. vbi dicit quod dominus maris et femme non est nisi in individuali et non in specie. quod differunt tamen individualia littera et non specificiter. et in 2° methaphy. dicit ph. s. quod forma est forma respectu singularium. et individuali est pars respectu velis. Et commentator idem dicit cometo. 2° quod forma dividitur in formam velim quod terminat quadrupliciter speciem et in formam particulariter quod est forma materie. et adhuc alio modo dividitur forma in formam inferioriter quod est in materia indigniori. et in formam superioriter existente in his quod plus de actu participe patitur et hanc materiali nobiliori. Et modo dicit intelligi ibidem quod plus de forma quam terra. et terra plus de materia quam ignis. Et etiam illud quod dicit ph. s. quod elementa superiora sunt forme inferiorum. dicit intelligi ibidem modum. unde equatio de materia et de forma facit magnam deceptioem. et malum intellectum in multis propositionibus marginalibus. Supponendo igitur quod forma haec diffinita est forma velis. est hec diffinitio manifesta. Est enim forma composita contingens. id adueniens composito ex materia et forma. id individuali substantiae. unde talis forma accentalis aduenit composito. sed aliter et aliter. nam forma subalialis aduenit composito in fieri. et forma accidentalis aduenit composito in facto esse. et forma velis quilibet ut humanitas et animalitas cum sine forme tota non dicitur sola materia nec sola forma sed utrumque. sed haec diffinitio quo ad simplicitatem verificatur de subaliali et accentali tamen. cum deus est persistens in essentia simplici. quod nulla forma accentalis est dividibilis in materia et formam. quilibet tamen forma velis est persistens in essentia invariabilis. quod variaciones et transmutationes sunt circa singularia et non circa velia nisi per accidentem. Intelligendum quod simplicitas opponitur compositioni. et ideo quanto modis deus aliud compotum tot modis deus aliud simplex. nunc aliquid deus esse compotum. aut quod componit ex partibus qualitatibus aut quod componit ex partibus essentialibus. sicut ex materia et forma. aut quod componit ex partibus quod dividuntur sicut ex genere et specie. Forma autem accentali. et etiam forma subalialis non componit ex partibus qualitatibus. nec ex partibus essentialibus. componit tamen ex partibus quidditatibus. nam species componitur ex genere et specie. quod sunt partes quidditatine. quoniam igitur deus quod forma persistit in essentia simplici. sed est vero quod forma de quod nunc loquuntur non componitur ex partibus qualitatibus vel essentialibus. sic igitur per intellectus istius diffinitionis ponendo quod forma haec diffinita sit forma velis comis forme subalialis et accentali. Quidam dicunt aliter quod forma hic diffinita est comis forme accentali solum. nam nulla forma alia a forma accentali est adueniens composito. Forma enim subalialis aduenit materie per me et non composito. et quod forma haec diffinita est adueniens composito id est forma haec diffinita est forma accentalis. Et sic in isto libro non determini.

naturae nisi de sex principiis quod sunt accidentia. et ideo forma de quod haec intedit est forma accentalis soli. sed istud non est vere. quod forma quam haec diffinit postea dividitur. sed forma quam postea dividitur est comis forme subalialis et accentalis. quod dividitur forma in formas substantialia et accidentalia quod est secundum Possimus ergo dicere quod forma haec diffinita est comis forme subalialis et accidentalia. Quod autem culibet forme generabili et corruptibili. Nam autem quilibet forma substantialis corruptibilis aduenit composito in fieri. sed non in facto esse ut dictum est prius. et quilibet etiam forma subalialis et accentalis consistit in essentia simplici. quod nulla talis forma dividitur per se in partes qualitatibus nisi qualitas. nam oia alia quod dividuntur in partes qualitatibus. dividuntur in eas ratione qualitatatis. quilibet etiam talis forma consistit in essentia invariabilis. quod nulla talis forma potest esse subiectum variationis vel transmutationis. unde aliud de termino transmutationis. talis forma accentalis quam forma subalialis potest esse variabilis. quod potest esse terminus transmutationis. nulla tamen est sic variabilis quod possit esse subiectum transmutationis et variationis. et haec intelligit haec per invariabilem. hec etiam diffinitio competit formis accentalibus. quod forme accidentales adueniuntur composito in facto esse et persistunt in essentia simplici. sic quod non dividuntur in materia et formam. nec etiam dividuntur per se in partes qualitatibus. nulla enim forma accentalis alia a qualitate dividitur in partes qualitatibus. nisi per accidentem. et forme accidentales persistunt in essentia invariabilis. quod non potest esse subiectum transmutationis. per predicta per quod forma accentalis potest intendi et remitti quoniam persistit in essentia simplici. et in essentia invariabilis. nam propter haec persistit in essentia simplici. quod non dividitur in materia et formam. et in essentia invariabilis. quia non est subiectum variationis. modo ille quod non dividitur in materia et formam non est subiectum transmutationis. potest tamen intendi et remitti. Compositio etenim non est quam a natura compositionis sciungit. Compositio etenim unaqueque alteri adueniens compositionis maior se coniuncta quodammodo efficit. in forma autem hoc minime est. Nam in eo quod corpus album est non deus maius aut minus seipso non albo. Nec si non album intelligatur destrutio compositionis vel minor ratio aliqua facta est sed alteratio sola. Hic probat quod forma non est composita sed simplex. et est conclusio prima huius libri. et probat sic. omnis forma species materia est simplex vel composita. sed forma non est composita. quod secundum maiores patet et

minor pbatur. Omne compositum adueniens cōposito facit totū aggregatū maius q̄z sit illud cui illa cōpositio aduenit. sed forma adueniens alicui cōposito nō facit totū aggregatū maius. ḡ forma nō est quid cōpeditū. maior patet. quia omne totū ē maius sua parte. minor pbatur et declarat declaratione exēplari sic. albedo adueniens corpori nō facit ipsū maius. corp⁹ enī albū albedine nō ē maius q̄z p̄s. nec aggregatū ex corpore et albedine ē maius q̄z p̄ se corpus. nec si corp⁹ intelligat nō albū sit aliqua minoratio corporis. s̄ alteratio sola p̄sist. **C** Objic̄tū dīcta et probat q̄ hec est falsa. omne cōpositū ad ueniēs alteri cōposito facit totū aggregatū maius. q̄z aq̄ insula cinerib⁹ nō facit totū maius. t̄m aq̄ ē quoddā cōpositū. ḡ r̄c. Alīnd argumen̄tū ē de denario. plecto in cypho pleno aq̄. nā totū illud aggregatū nō sit maius p̄ aduentuz de narī. Itē forma accītalis q̄ est spēs diffinib⁹ cōponit ex ḡnē et dīa. ḡ aliq̄ forma ē cōposita. Dītere punct⁹ aduenies alicui facit totū aggregatū maius. Unitas aduenies binario facit aggregatū maius. q̄z trinariū q̄ ē maior binario et uinitas ē quedā forma. cū ipsa sit quātitas v̄l p̄ncipii quātitatis. Itē oīs quātitas ē qdā for ma. s̄z quātūs aduenies alicui facit totū maius. sicut p̄z. nā linea aduenies linee facit totū aggregatū maius. et corp⁹ de ḡnē quātūs aduenies alteri corpori facit ipsū maius. ḡ r̄c. Dicendū q̄ aliquid ēē maius altero p̄t intelligi dupliciter vel intēsive vel extēsive. Illud dī ēē maius intensive q̄d habet plus de forma. Et illud dī esse maius extēsive q̄d h̄z plus de mā et occupat plus de loco. v̄bi grā. posito q̄ sint due cere equalis extēsē ita q̄ sint eq̄les bīn extensionē et habeat eq̄liter de mā. ita q̄ sint equalis pōderis. si vna cōdenſetur et alia nō. facta p̄densatione erūt eq̄les intensive. q̄i tm̄ de mā et de pondere h̄z vna sicut alia. sed nō sūt eq̄les extēsive. q̄z cera q̄ nō p̄densat plus occupat de loco q̄z cera cōdensata. Sic igit̄ aliquid potest dici maius vel min⁹ intensive v̄l extēsive. Est intelligentū v̄lteri⁹ q̄ aliquid potest dici cōpositū mult⁹ modis. v̄l cōpositiōe quantitatū vel cōpositiōe qdditatiū vel eēntialī. mēbra patet ex p̄z dīch. Lū igit̄ dī q̄ cōpositum aduenies alicui cōposito facit illud maius. intelligentū ē de p̄ se cōposito quātitativo et non eēntiali. et de maioriātate intensive et nō extēsive. v̄n si aliquid p̄ se quantū adueniat alteri p̄ se quāto aggregatū ex eis erit maius intensive vtroq̄ illoq̄. s̄z nō oportet q̄ sit maius extēsive. et b̄ potest p̄tingere duab⁹ de canis. aut q̄ sit p̄deperditio partiu⁹ vnius vel alteri⁹ vel vtriusq̄. aut q̄ sit p̄densatio partiu⁹ vni⁹ vel alteri⁹ vel vtriusq̄. s̄z si non fiat cōdensatio nec depditio partiu⁹. oportet q̄ totū aggregatū sit maius q̄z p̄s fuit illud q̄d prefuit. Būl⁹ r̄d est. q̄ vñ p̄ se quantū nō p̄t adueni-

re alicui p̄ se quāto. ita q̄ vñ tāgat alīnd fīm se totū. q̄z oportet q̄ dimēsiones vñ penetrarēt dimēsiones alteri⁹ q̄d est impossibile. Si q̄ vñ p̄ se q̄z adueiat alteri p̄ se q̄zto. oīz q̄ h̄eat sit⁹ diuersos. ḡ aggregatū ex abob⁹ plus occupat de loco q̄z vñ illoq̄. et si istō p̄ se q̄z adueit p̄ se quāto et neutr̄ p̄dēsc̄t oīz q̄ aggregatū ex his sit maius extēsive q̄z alteq̄ illoq̄. nā omne totū ē maius sua parte. et bñ dictū ē q̄ p̄ se quātū aduenies alteri p̄ se quāto facit maius. q̄z loquēdo de quāto p̄ accīs non ē vez. nā albedo ē quāta p̄ accīs. et albedo aduenies corpori non facit maius. Dīctū ētiā q̄ cōpositū p̄positione eēntialī idest cōpositū ex mā et forma aduenies alteri cōposito facit ip̄z maius. q̄z oē cōpositū ex mā et for ma includit quātitatē. s̄z oē h̄ns in se quātitatē aduenies alicui habēti quātitatē facit maius. cū due quātitates nō possint simul eē cōpositū. t̄m ex partib⁹ qdditatiūs vt cōpositū ex ḡnē et dīa aduenies alicui nō facit p̄ se maius. q̄z tal⁹ cōpositio non regrit extēsionē aliquā. vñ breuit̄ cōpositū aduenies cōpositioni facit maius. b̄ ē intelligendū de p̄ se cōposito cōpositione quātitativa sc̄z de illo q̄d p̄ se h̄z partē et partē. nō t̄m facta condēsatione oīz q̄ sit vñ maius alio. loq̄ndo de maioriātate extēsive. **C** Ad p̄mū argumētū dīcē dū q̄ aq̄ aduenies cinerib⁹ facit totū aggregatū maius intensive et nō extēsive. vñ aq̄ adueniente cinerib⁹ aliq̄ partes passibiles aq̄ corrūpunt. cīnis enī p̄ nāz ignis p̄sumit partes rarioes et b̄tiliores ipsi⁹ aq̄. q̄z etiā i cinerib⁹ sūt multe ptes pro se. iō p̄ ipsa restringunt et p̄dēsanū v̄l coadūnat. et ita q̄n aq̄ adueit cinerib⁹ fit depditio mult⁹ partiu⁹ et p̄densatio. **C** Ad aliō dicendū q̄ q̄n i aq̄ denari⁹ p̄jicit fit p̄densatio aq̄. et pp̄f b̄ totn⁹ aggregatū nō sit maius extēsive s̄z intēsive. Sed dubitaf sup b̄ q̄ dī aliquid ēē alio maius duplicit sc̄z intēsive et extēsive. illud enī nō v̄i vez. q̄ intēsio non p̄uenit quātitati. nō enī suscipit magis et min⁹ p̄ philosophū. Dīcendū q̄ intēsio accipit duplicit. Uno mō vt opponit remissioni sic intēsio nō cōpetit quātitati. q̄z non suscipit maius et min⁹. Alio mō accipit vt opponit extēsioni. et sic cōpetit quātitati. q̄z quātitas p̄t intēdi et extēdi. b̄ ē rarefieri et p̄densari. **C** Ad aliud dicendū q̄ licet spēs sit qd cōpositū ex ḡnē et dīa. et adueniat alicui q̄t̄ nō cōponit ex partib⁹ quātitatiūs. ideo nō facit maius. Et cū dī q̄ vñitas et. Dīcendū q̄ maius et min⁹ pp̄e reperiunt̄ in quātitate p̄tinua. et multū v̄o et paucū in quātitate di sc̄eta. et ideo magi pp̄e dī q̄ vñitas aduenies binario facit plus q̄z q̄ facit maius. Et p̄cedendū ē q̄ forma tal⁹ aduenies p̄posito non facit maius pp̄ie. Ad aliud dicendū q̄ hec p̄positio. forma aduenies cōposito non facit maius. ē intelligēda de alijs formis a quātitate et non de quātitate. q̄z quātitas sola ēē separabil⁹ a mā. cū sit ei coētua.

et non potest advenire sub eo. sine acquisitione no-
ue materie. alio modo possunt advenire sub his
suis sine acquisitione materie. ideo non est sile:
z certum est igitur quod quantitas adveniens compo-
si-
to facit manus extensive et formaliter.
Quoniam autem fortasse in aliis contingit idem per
ferri additum esse pruenienter existimo in
invariabilis entia existentes. In alia enim alteratio
per varietatis iumentum ut tristitia
et gaudium. Sed quoniam ut autem quodammodo simplici
tati nulli modo variationi subiectum est. ut
ea quae est mundi alia dissotias hanc ab
omnibus addidi compositioni contingentes.
Per hanc descriptionem excludunt quedam forme
a ratione forme huius diffinitio. quibus tamquam forme vide-
tur conuenire. quae forma huius diffinita solus est causis
formis sufficientibus materia. et dum plurimi materiali
excluduntur et a forma huius diffinita tamen alia rationalis
que alia mundi. viras enim istas existit in essentia
simplici. et ideo ad hanc quae sunt forme excludantur a
forma huius diffinita non plus addere se sed existens in
essentia invariabilis et compendiary contingens. per ly invariabilis
excluduntur alia rationalis. quae ipsa est variabilis de gaudio in tristitia. et de amore ad odiu.
Et per hanc particulare compositioni contingentes. excluduntur
alia mundi a ratione forme huius diffinitae. nam alia
mundi non est adveniens composito. quia non perficit
materiam nec perficere potest. sicut alio modo gaudi
bilius et corruptibilius. Hic sunt duo intelligenda.
Primo quod alia rationalia que est perfectio materie non
mutatur per se de gaudio in tristitia. vel e contrario.
sed totum coniunctum vel compositum ex corpore et alia
mutatur per se de gaudio in tristitia. unde dicit pbs
pma de alia. quod nihil aliud est dicere anima gau-
dere vel tristari que dicere est exterum vel edificare
sed certum est quod totum compositum et non alia sola tergit
et edificat. ideo totum coniunctum gaudet vel tristat
et non sola alia. Intendit ergo auctor quod alia rationalis
separata a corpore de gaudio mutatur in tristitia
per diuinam potentiam. et e contrario de facto mutatur
de tristitia in gaudiu. sicut ponunt leges christiana-
noꝝ quod alia non purgata peccatis commissis puniuntur in
purgatorio. et postea transmutantur in gaudiu seu pa-
radisi beatiori ubi gaudebunt. et non loquitur de alia
coniuncta corpori cum operationes sint totum coniunctum.
Secundo est intelligendum quod per alia mundi itelli-
git auctor pma causa a quod mundus et oꝝ quod est in mun-
do habet suum esse. vel intelligit forte per aliam mundi
motorum superius orbis. sed quid intelligat per
aliam intelligit unam formam subsistentem quod non perficit
materiam. nec est contingens compositioni. Huius enim in compo-
sito sicut perfectio compositi vel pars in toto.
Erit itaque terminus forme dicta diffini-
tio neque enim superfluum neque minus contingere.
Si quis utiliter inuestigauerit repe-

rietur.
Ex his excludit quod descripicio predicta est descripicio
forme sufficientis materia. et est bona nihil praesens
superflua nec diminutum. Huius est dicere hec descripicio
seu diffinitio pruenit omni contento sub forma huius
descripta. id non est superflua illa enim descripicio est si
perflua quod vel cuius alio pars non pruenit omni contento
sub diffinito vel descripsto. ut si diffinitio
alias assignet subiecta aiata sensibilis rationalis.
huius diffinitio est superflua. quod non pruenit omni alia
vnam superflua ponit hec particula rationalis. illa vero
diffinitio est diminuta quod coenit aliis a diffinitio.
quod tunc deficit aliqd quod esset in diffinitione po-
nendum per quod diffinitio deberet distinguiri a quo
cunque alio non contento sub tali diffinitione. ut si
diffinitio huius assignet quod est substantia aiata se-
nsibilis bipartita. hec est diminuta huius diffinitio quod
coenit aliis ab hinc. ideo deficit aliqd per quod ab
aliis distinguatur secundum differentia rationalis.
Habet autem dubitationem ex precedenti
utrum nulla forma invariabilis sit.
Hoc autem videtur ut in pluribus. Nam eadem
oratio vera et falsa susceptiva est. et albedo
claritatis et obscuritatis et ratio eius
quod in re est. et non est. sed non est ita. nam non
huius diffinitio albedinem claram dicere quod su-
sciپies ipsam claram dicere. et non est opposito
contrario susceptiva. nec ratio eius
quod in re est et non est. sed note sunt oratio
nes easque sunt in alia passionum. de
his autem alibi dictum est.
Hic mouet una dubitatio. dictum est prius quod for-
ma existit in entia invariabilibus. Istud non videtur
verum. quia albedo est forma et potest variari de
claritate in obscuritate. et e contrario. et oꝝ est for-
ma et potest variari de veritate in falsitate. et e con-
trario similis de opinione. Intelligendum sicut
dictum est prius quod pro tanto dicitur quod forma est invariabilis. quod forma non est subiectum variationis. for-
ma tamen potest esse terminus variationis. quoniam igitur de al-
bedine clara sit albedo obscura. albedo obscura
et albedo clara sunt termini ipsius transmutationis et non subiectum. sed solus albus est subiectum
illius transmutationis. ideo nihil aliud est dicere
albedinem esse claram vel obscuram quod subiectum clarum vel
obscurum quoniam albedo non mutatur de claritate in obscu-
ritatem nisi quod subiectum albedinis mutatur sic. vnam sub-
iectum albedinis est subiectum illius transmutationis. Al-
bertus dicit quod albedo quod prius est clarior non est ea-
dem numero cum albedine quod postea est obscurior
vel nigrior. et allegat per se dictum philosophi. scilicet
physicorum ubi dicitur quod non est eadem sanitas mane et
vespere. oꝝ etiam et opinio suscipitur hinc. non simili-
tudinem mutationem sed similitudinem mutationem rei. ut dicitur in
predicamentis. nam ex hinc quod tu mutas te de sessione

in statione. mutatur hec oīo. tu sedes de veritate in falsitate. Albertus hic dicit q̄ veritas i. mente vel opinio est adequatio mentis reruz veraꝝ vel opinabiliū. et falsitas in mente vel opinione est inequalitas mentis et reruz. Sed veritas in oīone est adequatio vocis significantis et rei significate. et ideo oratio non mutat de vero in falso sīm̄ sui mutationē. sed sic mutant signa per mutationē eorū ad que referuntur.

Substātiale vō est qd̄ p̄fert eē ex quādā cōpositione copositioni. ut in plī b̄ et quod impossibile est deesse rei. vt ratio et sensus. siue horū similia vt continuū et discretum. Hoc vō erit vt materia. Illud aut̄ vt forma. ut corp̄ quidē ē materia hominis. anima vō forma. erit itaqz substātiale vt corp̄ est hō et ratio. Hec aut̄ in his que de categoriis dicta sūt expedita sunt. Diffinita forma et explanata ei⁹ diffinitione auctor̄ diffinit subāle. Et dicit q̄ subāle est qd̄ esse cōfert ex quadā cōpositiōē cōpositioni. i. ipsi cōposito vt in plurib⁹. qd̄ impossibile ē deesse rei. et explicat. vt rō et sensus continuū et discretū et similia. i. subāle est qd̄ p̄fert esse cognitū cōpositiōni. ut in plurib⁹. i. cōposito. quod est aptū natūm esse in plurib⁹. quia aliqua est spe cies sit actu esse in plurib⁹. quia aliqua est spe cies habens tm̄ vñū suppositū. sed meli⁹ intelli gitur hec descriptio put̄ li in plurib⁹ p̄struitur cū participio cognitū. nō cū li esse. qr̄ vt plurū cognoscit res p̄ dñiam suā et genus. qr̄ tamē nō quelibet res est diffinibilis. nec differēta vltia est semp nobis nota. ideo est hoc verū in pluribus. et nō semp et quadā cōpositione sīm̄ rōnez q̄ sit ex genere et dñia. qd̄ subāle impossible est deesse rei cuius est subāle. vt rōnale inest homini et sensibile aiali. Similiter enim reperiuntur subālia in alijs generib⁹. vt continuū et discretum in genere quantitat̄. Ista diffinition cōpetit generi et differēti⁹ et speciei et materie et forme. vt p̄p̄ p̄ exēpla auctor̄ in textu. Genus enī et dñia sunt subālia speciei. qr̄ p̄ ea cognoscitur sp̄es. vt dictū est. et materia et forma p̄ferunt esse cognitū cōposito ex materia et forma. sp̄es esse p̄fert etiā cognitū ipsi individuo nā p̄ sp̄em cognoscit qd̄ est individuum. quia ad questionē factā per quid de individuo cōuenient respondeat p̄ sp̄em. et im possibile est gen⁹ et dñiam deesse speciei. et mām et formā deesse cōposito dū existit. similiter dī de sp̄e respectu individui dū existit. Et sīm̄ istaz ex positionē innuantur hic due diffinitiones subālis. Una est q̄ subāle est qd̄ cōfert esse ex quadā cōpositione cōposito. et hec diffinition solū cōpe-

tit generi et dñie. Alia diffinition est q̄ subāle im possibile est deesse rei cui⁹ est subāle. et hec diffinition cōpetit gñi et dñie et sp̄ei. T̄otandū est sīm̄ Albertū hic. q̄ subāle dī quatuor modis. Primo illud dī subāle qd̄ ē subā v̄l h̄z modū sub stātie sicut sūt ea q̄ sūt in gñie substātie. Secundo mō subāle dī qd̄ ē cōtentiale alicui cuiuscūq; ge neris sūt. et h̄s mō reperit subāle in quolibet gñie. nā in quolibet gñie reperiunt p̄ se superiora. q̄ sūt subālia respectu inferiora. Tertio mō dī subāle qd̄ h̄z cām determinatā in subiecto aliquo. et sic q̄libet pp̄ria passio ē subāle ei⁹ cuius est passio. vi risibile hoī. Quarto mō dī subāle qd̄ ponit in diffinitione alicui⁹ et tñ nō est de cōtentia eius. et h̄s mō subāle positū in diffinitione accītū dī ē ē subālis illi accītū. Et dicit albertus q̄ subāle h̄s diffinitū est cōē ad istos quatuor modos subālis. est enī cōē duob⁹ p̄mis. qr̄ certū ē q̄ superius consert ad cognitionē inferioris. et euā cōē subāli tertio mō accepto. nāz pp̄ria passio cōfert eē cognitū subiecto. dicit enī phūs p̄mo de aia. q̄ accītū magnā partē p̄ferit ad cognoscendū quod. quid ē. Et cōmentator et themist̄ exponit h̄s de accītib⁹ pp̄rijs. Est etiā cōē subāli quarto mō dicto. nā istud qd̄ cadit i diffinitione alicui⁹ p̄fert ad cognitionē illi⁹ in cuius diffinitione cadit. Alij dicit q̄ subāle h̄s diffinitū idē est qd̄ essentiale alicui cuiuscūq; p̄dicamēti sit ita q̄ subāle h̄s mō acceptū h̄s diffinitū. Substantiale vt dicit auctor h̄s dividit q̄r̄ quoddam est vt materia. quoddam vt forma. nā genus est subāle vt mā. dñia vō et sp̄es sūt subālia vt forma. sp̄es vō nullius est vt mā. sed solū vt forma. et iō sub forma cōprehēdit. Intelligendū q̄ subāle yno mō dī sīm̄ q̄ denotatur a substātia. et isto modo nullū accītū est subāle. Alio mō est substātiale illud qd̄ ē cōtentiale. et h̄s mō i quolibz p̄dicamēto reperit substātiale. et sic accīp̄tis substātiale in proposito zē.

Videt aut̄ quedā forma a natura eē. Quedā vō ab actu. Ratio enī a natura est. Calor vō et passio quedā i actu cōsistunt. in quibusdāz vō dubiū est vtrū a natura aut ab actū incipiāt eē. vt in figura incisionis. Nā nihil additionis fit sed separatio quedā partū. P̄sitis diffinitionib⁹ forme et subālis. auctor ponit hic divisionē formaz. et sunt i uniuersō. v. dicens. Una divisio est q̄ quedā est forma a natura et quedā ab arte. vt rō. i. potētia rōnalis ē a natura. lic̄ calor et passio est ab arte. Intelligendū q̄ nō quicunq; calor neq; quecunq; passio est ab arte. vt calor ignis. sed intelligi de passione siue de calore causato p̄ violentiā vel p̄ motū. vt in arte fabrili pateri i quibusdā. Circa istā

dimisio[n]e forme auctor mouet duas dubitatio[n]es. Et pruma dubitatio est de figura incisiōis, et secunda de vniuersali. Pruma dubitatio ē virū figura incisionis sit a natura vel ab arte, q[uod] nō sit ab arte probatur. q[uod] omne q[uod] sit ab arte sit p[er] aliquā additionē. sed figura incisionis non sit p[er] additionē. imo mag[is] p[er] ablationē partium. g[ener]e tē. Dico autē figurā inesse a nā. sentiri vō ab actu. Sz t[em]p[or]e p[ro]iunctionis est act[us] ē. vt domus. manifestū est autē de his. Istā dubitationē soluit auctor sic. Dico autē si gurā esse a natura. sentire vō ab actu. i. ab arte q[uod] nō est intelligendū sicut l[og]ica sonat. q[uod] certuz est q[uod] huusmodi figura est ab arte. et actus sen tiendi est a natura. sed ecōuerso p[er] figurā intelli git materiā figurati. nā tota substātia rerū artifi cialū est sua mā. et p[er] sentire intelligit si guratio[n]es et lineationes q[uod]s sentim[us]. Sz enī q[uod] coniunctionis. i. aggregatuz ex materia et ex illis linea tionib[us] est actus. i. ab arte. Per h[oc] p[ot]est respōde ri ad argumentū cū d[icitu]r q[uod] omne q[uod] sit ab arte sit p[er] additionē vēx est. sed negat minor. vñ figura incisionis sit p[er] additionē lineaz et superficiē q[uod] prius non erant. vnde in factio[n]e figure incisionis sit additio forme acci[n]talis et ablatio mate rie. vñ diuidens p[ro]tinū causat nouas superficies et nouas lineas q[uod] prius non erant. Alter oportet dicere q[uod] indiuisibile effet immediatū indiui sibili in p[ro]tinuo. Intelligendū g[ener]e est differētia in ter res nāles et res artificiales in h[oc]. q[uod] illa fiunt a nā q[uod] fiunt p[er] alteratio[n]es factā a q[ua]litatib[us] acti uis et passiuis. Sed illa fiunt ab arte q[uod] nō fiunt per alteratio[n]es q[ua]litatū actiuaz et passiuarum. Actio enī qualitatū actiuaz et passiuaz est natu ralis. et iō q[uod] fiunt p[er] tale actionē fiunt a nā. Sz illa q[uod] fiunt sine tali actione fiunt ab arte, et q[uod] fiunt p[er] actionē q[ua]litatū p[er]manēt res nāles. et q[uod] fiunt sine tali actio[n]e fiunt res artificia[le]. Tercio mō p[er] transfigurationē absq[ue] additione vel subtractione materie. vt scutella ex ere vñ ar gēto vt in operib[us] fictilib[us] p[ro]p[ter]a, fit g[ener]e forma aliquā p[er] additio[n]es materie. vt p[ro]mo mō. aliquā p[er] additionē forme ex q[uod] additione resultat vna forma. vt figura incisionis sit p[er] additionē forme. Adhuc q[uod] dā fiunt ab arte p[er] alteratio[n]es et cōpositio[n]e sicut sit ceruia. et talis res sit ab arte et a natura. vñ ponēda est talis diuisio. eoz q[uod] fiunt. quedā fiunt ab arte solū. quedā nā tm̄. quedā vñroq[ue] modo. Et eoz que fiunt p[er] arte solū. quedā fiunt per ad ditionē forme. et quedā p[er] additionē materie. Illa q[uod] fiunt p[er] alteratio[n]es tm̄ sunt res pure nāles. Illa que fiunt p[er] additionē tm̄ sunt res pure ar-

tificiales. Sed illa q[uod] fiunt p[er] alteratio[n]es et com positionē nec sunt pure naturales. nec sunt pure artificiales. Sz sunt res mixte. vt p[ro]p[ter]a de sanitate inducta p[er] arte. Sz dubiu ē q[uod] res producit ab arte et a nā quō debeat denoiari naturalē an artifi cialis dicendū q[uod] si actio nature p[re]cedit actionē artis disponēdō ad actionē artis. tūc dicere res artificiales. Si autē sit ecōuerso q[uod] actio artis p[re]cedat actionē nature. ita q[uod] natura vñultimo cōplet et perficiat. sic diceretur res naturalis. vñ sanita[re]s inducta p[er] actionē medici mag[is] d[icitu]r naturalis q[uod] artificialis. q[uod] ars disponit actionē na ture et nā vñultimo cōplet et perficit. et in factio[n]e cul telli calefactio et mollificatio est quodāmodo a natura. sed acuties est ab arte. Si dicitur q[uod] oē quod sit ab arte est res artificiales. q[uod] omne fa le h[oc] formā artificiale. et omne quod sit a natu ra est naturale. g[ener]e idē sit a natura et ab arte. et idē est res naturalis et artificiales. Dicendū q[uod] non omne quod sit ab arte ē res artificiales. Sz illud quod sit ab arte tanq[ue] a cā p[ri]ncipali est res artifi cialis. sed illud quod sit ab arte tanq[ue] a causa iuante et preparante nō est artificiale. vt p[ro]p[ter]a de messē. messis enim sit ab arte agricole tanq[ue] a cauſā p[ar]ante. et tm̄ messis non est artificiales sed naturalis. q[uod] causa p[ri]ncipalis p[er]ficiēs mes sem est naturalis. nec in quocūq[ue] facto per arte est forma artificialis. vt patz de messē. se d[icitu]r habz formā artificiale q[uod] sit ab arte tanq[ue] a cā p[ri]ncipali. multe enī res naturales fiunt p[er] arte. et multe res artificiales fiunt p[er] naturā. et hoc est quod vult cōmentator in 2° physi. dices q[uod] natu ra cōplet multa que fiunt p[er] arte et econverso. et q[uod] natura cōplet diciunt res naturalis et q[uod] ars cōplet dicitur res artificiales. Sed in his q[uod] in plib[us] sunt palā nō est. Nā ea q[uod] in plurib[us] sunt in actione esse impossibile est. A natura autē nō vident fieri qm̄ ea q[uod] a natura sunt a creature preexistente sumūt principi um. palā vō ē creaturā nō esse. Nihil enī rōmis omnino quare huusmodi creature sint poterit explicari. Nā igit[ur] in his occulte operat. Nā sicut ex plūm p[ro]iunctione partiū p[ro]stitutio q[uod] dam prior excedens quātitatē effici tur. Sic ex singulariū discretiōe vñū quidē intelligit eoz excedēs p[re]dicatio[n]es. Quapropter cōitas ois natu ralis est quoniā a singularitate p[re]cedit que creatiōi coequat. Subtiliter autē speculātes sicut nāz in actionib[us] latēter operari inuenimus. Sic crea

turaz creatorē inā ex actu. Numero
enī nām stabilinit. s̄z hechacten' alte-
rius enī considerationis sunt.
Hic mouet alia dubitatio que est ista vtrū for-
me vniuersales sint a nā vel ab arte. Et probat
auctor arguēdo ad vtrāqz partē. q̄ non sint ab
arte probat. illa q̄ sunt in pluribus impossibile ē eē
p actionē artis sine p arte. sed forme vniuersa-
les sunt in pluribus igit̄ t̄c. minor ē manifesta. et
maior pōt declarari. Illud qd̄ sit ab arte fit ab
aliquo singulari. cū actiones sint suppositoy tā
actue q̄ passiue in productione naturali. t̄ cuz
effectus pportionē cause. ḡ oportet q̄ illud qd̄
sit ab arte sit singulare. sed nullū singulare ē in
pluribus. ḡ t̄c. Albert⁹ pbat alis q̄ forme v̄les
non sunt ab arte sic. omne qd̄ sit ab arte ē acci-
tale. sed forme v̄les nō sunt accīntales illis de q̄
bus predicanter imo eentiales. ḡ forme vniuer-
sales nō sunt ab arte. maior p̄z p̄ cōmentatore
⁹ de aia. qui dicit q̄ artificialia sunt in genere
substantie quantiū ad materiā. sed quantū ad
formas que sūt ab arte sunt in genere accīntū
C Ad aliaz partē arguit auctor pbando q̄ for-
me vniuersales non sunt a nā. q̄ omne qd̄ sit a
natura fit ab aliquo singulari preexistē. sed for-
ma v̄lis nō pōt fieri a singulari preexistē. ḡ non
fit nec potest fieri a natura. maior patet induc-
tive. t̄ minor. q̄ v̄le est p̄us singulari. ut patuit i
capitulo de priori. Ista dubitationē solvēdo di-
cit auctor q̄ natura occulte operat in his. s. v̄li-
bus. q̄ dicit q̄ v̄lia sunt a natura sed occultū ē
t̄ nō manifestū q̄liter sūnt a nā. Albertus dicit
q̄ nā occulte operat in v̄libns. q̄ natura ē p̄n-
cipiū singulariū p̄ se. p̄ p̄s v̄o vel ex p̄nti ē p̄n-
cipiū v̄liū t̄ in quolibet suo particulari saluat
v̄le. t̄ id nā occulte operat in his. q̄ ad ḡnatio-
nem sor. generat hō in sor. t̄ aial. t̄ ita de alijs
v̄libus. Et declarat hō auctor in simili dices q̄
sicut ex p̄iunctiō plū ptū fit quedā p̄structio si-
ne cōpositio excedens quantitatē priorē. s. cuius-
libet partis fm̄ se. sic ex collectione pluriū sin-
gulariū cōprehendit in intellectu quoddā v̄le
excedens predicationē eoz. s. singulariū. Qua-
propter postea cōcludit ex hō q̄ ois cōitas est a
natura. q̄ p̄cedit a singularitate que ē a natu-
ra. t̄ potest ponī p̄clusio secunda būi⁹ libri t̄ p-
bat sic. Qis singularitas ē a natura. Qis vni-
uersalitas v̄l cōitas est a singularitate. ḡ ois cō-
munitas ē a natura. q̄. s. singularitas coequalē
creationi. q̄. s. in esse exit p creationē. t̄ pōt li q̄
referre quidditatē vel v̄lem formā ita q̄ sit sen-
sus q̄. s. qdditas coequalē creationi. s. singulari-
tati q̄ exit in esse p creationē sicut t̄ qdditas. t̄ i
hoc quidditas t̄ singularitas coequalē. t̄ addit
auctor q̄ sient natura. i. de⁹ sublimis occulte cō-
currunt ad p̄ductionē artificialiū creando mate-

riā. sic cōcurrunt ad productionē v̄liū creando
singularia maxime in ſūma rerū creatione. In
telligendū q̄ v̄le potest intelligi fieri dupliciter
Uno mō q̄ exeat in esse post nō esse. Alio mō q̄
fiat in ſupposito in quo nō habuit p̄us esse. In
telligendo igit̄ v̄le fieri p̄mo mō sic nō est v̄erū
q̄ q̄ p̄ducit singularē producit v̄le. s̄z bñ ſecun-
do modo ē v̄erū q̄ qui p̄ducit ipſū singularē p-
ducit v̄le. Alterius ē ſciendū q̄ quedā ſūt v̄lia
que predicanter ſolū de singularib⁹ factis ab ar-
te. t̄ talia v̄lia ſolū ſiunt ab arte. Hā ab eodem
fit v̄le a quo fit singularē cuiusmodi ē illud v̄le
domus. Et quedā ſūt v̄niuersalia q̄ ſolū mo-
do predicanter de singularib⁹ factis a natura cu-
iū ſimiliter ſūt v̄niuersale hō. t̄ talia v̄niuersalia q̄
predicanter de singularib⁹ factis a natura et
ab arte. t̄ talia v̄niuersalia indifferenter ſiunt a
natura t̄ ab arte. q̄ autē auctor dicit hic q̄ ois
cōmunitas est naturalis. intelligendū ē ſolū de
cōitate q̄ ſolū babet eſſe in singularib⁹ factis
a natura. Et q̄ iā locutus eſſt de natura. t̄ natu-
ra eſſt duplex. s. c̄reata t̄ ancreata. t̄ ideo auctor
cōparat illas adiuvicē t̄ dicit ſic. Nos inueni-
mus naturā c̄reatam in actione ſuā latēn̄ ope-
rari. q̄ deus ſtabiliuit. naturā. i. nālia. ex actu.
id eſſt in actu in numero determinato nec errat.
q̄ dicit p̄hs ⁹ physi. q̄ opus nature eſſt opus i
telligēti nō errant. ſicut ḡ natura c̄reata latēn̄
operatur in iſtis inferiorib⁹ q̄ experimur i
nobis q̄ nutrimur t̄ augemur. q̄uo tamen natu-
ra agat ad nutritionē t̄ augmentationē ignorā-
mus. ſic natura increata. s. de⁹ agit latēn̄ t̄ ſe-
tiliter in illā naturā. q̄ ſtabiliuit oia naturalia
in numero determinato t̄ mensura vt dicitū eſſt.
Intelligendū ē v̄lteri⁹ q̄ v̄le eſſt triplex fm̄ dñz
Alber. s. ante rē in re t̄ post rē. v̄niuersale ante
rē eſſt ratio p̄ducibiliū rerū in deo q̄ a theologi
idea dī. v̄le in re eſſt natura ipsa cōis i singulari-
bus actu recepta. v̄niuersale post rē eſſt intentio
v̄niuersalitas p̄ actū intellectus abſrahens cā-
ta t̄ e posteriorius hō v̄niuersale his a quib⁹ abſtra-
bitur. q̄ tale v̄le aut tale eſſt aut nihil eſſt. aut po-
sterius eſſt p̄logo de anima. dicta auctoris itel-
ligunt de v̄li ſecundo mō. s̄z nō p̄mo nec tertio
modis verificari poſſit. vt p̄z intelligenti.

Ornat⁹ quidē alia ē in ſubiecto
t̄ de ſubiecto dī vt ſcientia qui
dē i ſubiecto ē vt i aia t̄ de ſbiecto dī
vt de grāmatica. qdā autē i ſubiecto
de ſubiecto v̄o nullo dī vt albedo ſo-
cratis. Sili autē i his q̄cūqz formariū
ſūt iſiuidue. Quedā v̄o de ſbiecto dī
cuntur. In ſubiecto aut nullo ſunt vt
rationale atqz mortale. quedā enim

neqz in subiecto est neqz de subiecto
dicitur vt humanitas sortis.

Hic ponitnr alia diuisio que est q̄ de numero
formaz quedā dicunt de subiecto et sunt in sub-
iecto vt sciētia d̄f de subiecto. vt de grāmatica.
et est i subiecto. vt i aia. Quedā forma d̄f de sub-
iecto. et nō est in subiecto. vt subiecta. vel qd
ditas v̄lis. et quedā est in subiecto et de subiecto
nullo d̄f. vt hec grāmatica sorg. vñ breuiter for-
ma acc̄ntalis v̄lis d̄f de subiecto et est in subie-
cto. et forma acc̄ntalis singularis est in subiecto
et nō d̄f de subiecto. Sz forma substantialis v̄lis
d̄f de subiecto et nō est in subiecto. Quidā libri nō
h̄nt istud membrū. s. q̄ quedā forma nec d̄f de
subiecto nec ē in subiecto. qd tñ ponit in p̄dica-
mento. Et dicūt quidā expositores q̄ istud mem-
brū nō d̄z h̄ ponit. q̄ vt dicūt h̄ dividit forma.
sed in dividua substātie q̄ nec sunt i subiecto. nec
dicuntur de subiecto nō sunt forme sed sunt cōpo-
sita ex mā et forma. In p̄dicamento tñ ponit isto
membrū q̄ dividit ens incōplexū in cōi. Si tñ
velimus ponere h̄ mēbrū bñ possim⁹. nā in di-
viduū substātie nō ē forma. tñ dividuū substā-
tie h̄ formā q̄ nō d̄f de subiecto. nec ē in subiecto.
Sz q̄ ois diuisio debet esse bimēbris possim⁹
istā diuisione quadrimēbre reducere ad diuisio-
nē bimēbre h̄ mō. Ois forma aut ē substantialis
aut acc̄ntalis. et dividit v̄ter⁹ v̄trīqz mēbrū p-
dici de subiecto et ē p̄e et nō ē in subiecto.

Eoz v̄o que in subiecto sunt de subie-
cto v̄o indicibilia. alia sunt sensibilia
alia v̄o insensibilia. Sensibile v̄o est
quod sensu cōprehendit. vt albedo.
sonus. sapor. odor. color. et p̄cessio. et
dulcedo. Insensibilia v̄o querone so-
la cōprehendunt. ut doctrina et disci-
plina. Simpliciter aut nihil eoz que
de subiecto dicuntur sensibilia sunt.
Hic ponit tercia diuisio. s. q̄ de numero formaz
q̄ sunt in subiecto et nō dicunt de subiecto cuius
modi sunt forme acc̄ntales singulares. quedam
sunt sensibiles et quedā sunt insensibiles. Forme
sensibiles sunt q̄ aliquo sensu p̄prio vel cōi pos-
sunt apprehēdi cuiusmodi sunt albedo et somn⁹.
et sic de alijs. Forme insensibiles sunt q̄ p̄ rōnem
cōprehendunt. ut disciplina. etiā forme q̄ dicū-
tur de subiecto sunt insensibiles cū sint v̄les.

Manifestū autē est ex his q̄ p̄posita
sunt qm̄ quedā sita sunt alicubi vt ni-
gredo in oculo. Quedā v̄o difficile
erit assignare vt scientia et paternitas
et filiatio nisi fortasse in generantiū et
cōponentiū cōplexione sint site.

Hic ponit quarta diuisio q̄ est q̄ de numero
formaz. quedā sita alicubi sicut nigredo
in oculo. et quedā sunt forme quas difficile est
assignare vel designare vbi situant. vt sciētia pa-
ternitas et filiatio. nisi forte q̄ assignaret pater-
nitatē et filiationē in cōplexione ḡiantis. q̄ qui
dem cōplexio videt esse cā paternitas et filiatio
nis. et ita cōplexio est p̄ totū corp⁹. Et sic si pa-
ternitas et filiatio in cōplexione corporali sunt non
essent situate i aliquā parte determinata corporis
s̄ in toto corpore. Intelligendū q̄ quedā sunt
forme corporales q̄ h̄nt ē subiectue in corpo-
re. et quedā sit sp̄iales q̄ habet ē subiectue i
aia vel in intellectu. Et iō forme q̄ sit in aia. vt
sciētia et huiusmodi. nō sit site alicubi. sicut nec
ipsa aia. verūtām̄ oēs forme corporales sunt
site alicubi et extēndunt ad extēnsionē corporū.
q̄ oēs tales p̄ducunt ē esse de potētia materie
et recipiunt mediātib⁹ dimēsionib⁹. et oēs tales
forme sunt extēse et vult cōmentator in de suba
obis. Nec vult auctor p̄trariū. vñ nō asserit q̄
paternitas et filiatio nō sit site alicubi. s̄ q̄ dif-
fīle est assignare vbi site sint. Possim⁹ h̄ po-
nere duas diuisiones quaz vna est q̄ de nume-
ro formaz. quedā sit site alicubi vt forme corpo-
rales. qdāz nō sit alicubi site. vt forme spiritua-
les. Alia ē diuisio q̄ de numero formaz corpo-
raliū. quedāz sunt quas difficile est assignare
vbi sunt site vt paternitas et filiatio et huiusmōi.
quedā sunt quas ē facile assignare vbi situant
vt nigredo in oculo. et sic de similibus.

Singulū v̄o eoz que dicta sunt in cō-
plexionis ei⁹ que in voce est noticia
hoc v̄o erit vel subsistēs. vel p̄tingēs
Eoz v̄o que existenti contingūt. Sin-
gulū autē extrinsecus aduenit aut in-
fra substantiā p̄sideratur simpliciter.
vt linea sup̄ficies corpus. Ea v̄o que
extrinsecus accidunt. Aut actus. aut
pati. aut dispositio. aut cē alicubi. aut
in mora. aut h̄rē necessario hec erūt.
sed de his que subsistunt. et q̄ solū in
quo existant exigunt. in eo qd̄ de ca-
thagorius libro l̄scribit sufficiēter di-
sputatū ē. d̄ reliq̄s v̄o p̄tinuo dicem⁹
Hic ponit quinta diuisio q̄ ē q̄ de numero eoz q̄
dicta sunt. i. de numero formaz. quedā est sub-
sistens et substantia vt ē substantia q̄ substantia
accidētib⁹. et quedā p̄tingēs. i. accidēs. et istud secundū
mēbrū sub dividit. q̄ si sit accidēs. aut ē infra sub-
stantiā vt linea sup̄ficies corpus. aut extrinsecus
aduenit. et si adueniat ab extrinsecō. aut est pas-
sio. aut actio. aut qm̄. aut vbi. aut positio. aut ha-

bitus. sed de substātia et accētib⁹ q̄ sūt infra substātia dictū ē in p̄dicamen⁹. et id restat nunc dī cere p̄sequenter de illis accētib⁹ q̄ eueniunt ab extrinseco. quia de illis est scientia huius libri. Intelligendū ē hic q̄ accēns dī causari ab extre seco. qn̄ ex nā sua exigit aliquid in rōne cause ef ficiens vltra subiectū in quo ē sicut ē in istis sex principijs de quib⁹ h̄ loquitur vt patet de vbi et qn̄. s̄z accēns dī causari ab intrinseco. qn̄ fm na turā nihil exigit ex subiectū in quo ē. et ppter h̄ dicimus qualitatē quantitatē relationē causari ab intrinseco. quia de sui natura nihil exigit vltra suū subiectū.

Ltio vō ē fm quā in id qd̄ subi citur agere dicimur. vt secās qs in eo q̄ secet sc̄cans dicitur.

Hec est secūda pars principalis in q̄ anchora erexit de principali intēto sc̄z de sex principijs. et ista pars p̄tinet sex capitula fm numerū sex p̄ncipior̄. In primo determinat de actione. In se cundo de passione. q̄r̄ actio et passio imēdiate se quuntur qualitatē in ordine doctrine et in ordine rerū. ordine doctrine q̄r̄ frequēs mētio facta est in capitulo de qualitate. de actione et passione. et q̄litatib⁹ actiūs et passiūs. Itē actiones et pas siones sūt cōiores alijs p̄dicamen⁹. q̄r̄ reperiū tur in materialib⁹ et in separatiō a mā. q̄r̄ alia p̄ dicamēta solū reperiunt in materialib⁹. ordine etiā rerū q̄r̄ q̄litates disponūt ad actiones et pas siōes q̄ causant ab eis. et sic ordine rep̄ sequuntur q̄litates. Capitulū de actiōe p̄tinet tres par tes p̄ncipales. In p̄ma parte ponit descriptio actionis. In secūda ibi. Est aut̄. ponit diuisio actionis. In tertia ibi. Scire aut̄. ponit p̄p̄ tates actionis de p̄ma parte. Actio describit ab auctore sic. actio est fm quā in illud qd̄ subiectū agere dicimur. Pro intellectu isti⁹ diffinītōnis est intelligendū q̄r̄ li fm quā in p̄posito impor tata habitudinē cause formalis imēdiate. et per h̄ remouent potētie nāles q̄ sūt principia remota actionis. et forma q̄ nō ē imēdiatū p̄ncipiū actio nis. et ars q̄ solū disponit subiectū ad actiones et instrumentū qd̄ iuuat ad actionē. vñ iste ē in tellectus diffinītōnis. actio est fm quā dicimur idest denoiātur imēdiate formaliter agētes in illud qd̄ subiectū. vñ sicut aliqđ denoiātur al bū ab albedie. sic alijs dī agēs ab actione. et so lū illud est actio quo alijs denoiātur agēs. p̄ h̄ excludūt obiectōnes q̄ solē fieri sc̄z alijs h̄ instrumentū vel manū dī agēs. q̄ instrumentū vel manū dī actio. Sicendū q̄ ad istud patet solutio. nullus enī denoiātur agēs ab instrumēto vel manu. nā agēs nō ē p̄cretū seu denoiātuus manū vel instrumēti. sed actionis. Itē dicit dici mur et nō dicuntur. Itē q̄ ois actio p̄t esse in

nobis. sive sit actio corporis sive actio aie. id da tur diffinītō actionis p̄ cōparationē ad nos. in etiā quia homo est domin⁹ suaz actionū sibi p̄ priū uenit agere. bruta vō magis aguntur q̄ agat 3° ethico. Itē agere ponit in decriptione. quia agere ē nobis noti⁹ in p̄creto q̄ actio ī ab stracto. et diffinītō debet dari p̄ magis nota. Est aut̄ alia qd̄ aie. alia vō corporis. Nec est secunda pars p̄ncipalis huius capituli in qua ponit diuisio actionis q̄ ē q̄ actionū. alia ē actio corporis alia aie. Intelligendū ē h̄ q̄ actio et passio nō sumunt ita stricte sicut in na turalibus. Nā actio et passio fm q̄ sumunt ī na turalib⁹ nō sunt nisi cū abiectione p̄trarij. et idu ctione alteri⁹. et vbi ē inducitio forme abie ctione p̄trij ibi nō est actio et passio fm q̄ sumunt ī naturalib⁹. Sed actio et passio h̄ sumunt cō i ter. vbi cūq̄s enim est aliqua receptio forme sive sūt cū abiectione p̄trarij sive nō. Ibi sunt actio et passio et motus fm q̄ modo loquimur. et h̄ mō dicimus colorē agere in visū et visū pati a colo re. Intelligendū q̄ sub actione anime cōpribē ditur in p̄posito q̄libet actio spūalis vt intelligere. et actiones sub arū separataz ad ista redu cunt. et etiā alie actiones q̄ sūt sine abiectione cō trarij. Sub actiōe vō corporis p̄tinētū omnes actiones naturales. et tales q̄ sūt p̄ abiectiones cōtrarij. Similiter ē intelligendū q̄ alia p̄iuncta corpori nō habet actionē p̄ se. sed oēs actiones sunt totius cōpositi ex aia et corpore vt agentis. Aliqua in actio inest aiato rōne aie vt intel ligere et sentire. et aliq̄ ratione corporis. vt sedere et stare. et multe alie et oēs actiones q̄ sūt in aiato ratione corporis dicūtū corporales et q̄ rōne aie spūales. Cōnotādū est ēt q̄ h̄ diuisio actio nis sc̄z q̄ alia ē corporis et alia aie. si habeat respect⁹ ad corp⁹ et ad animā est diuisio accētis in substātia. Si vō habeat respectus ad diuersos modos agēdi et patiēdi sic ē diuisio generis ge nerallissimi in genera subalterna. et sic possim⁹ habere in h̄ p̄dicamento coordinationē genez et speierū sicut in alijs p̄dicamen⁹. ē ḡ gen⁹ ge nerallissim⁹ actio. dīne laterales sunt alie corpo ris alie aie. et sub actiōe ponit imēdiate actio aie qd̄ est gen⁹ subalterna et diuidat p̄ dīas la terales sic. Actionū aie alia est cū cognitiōe alia aut̄ sine cognitione. Actio aut̄ sine cognitione ē actio aie vegetatiue et ponit sub actione anime. Actio vō aie vegetatiue est gen⁹ cui⁹ dīne latera les sunt saluans spēm. et saluans indiuiduū. q̄ dam enī actio aie vegetatiue saluat spēm. s. ge neratio et quedā indiuiduū. vt nutritio et augme tatio p̄ quā indiuiduū p̄cedit a quātitate imper fecta ad quātitatē perfectā. ponit q̄ sub actiōe anime vegetatiue generare. vel generatio q̄ est species specialissima cui⁹ indiuidua sunt h̄ illa

¶ sic patet quō coordināda est arbor. eodez modo potest fieri coordinatio actionis corporis diuidendo actionē corporis simplicis et corporis mixti. et posset poni alia arbor.

Differunt autē qm̄ ea q̄ corporis ē mouens ē necessario id in quo ē. Idem enim qd̄ agēs corp̄ ē et mobile ē. Anī me vō actio nō id mouet in quo ē s̄ communictū. Aia enī dū agit imobilis est. Mouet autē corp̄. Anima vō immutabilis permanet. Quoniam aia q̄ dē nec s̄m locū nec s̄m alioꝝ motuū quenq; mouet nisi forte s̄m alteratio nē. nō enī clementū suscipiendo mouet. neq; dū inuēdo. neq; ad oppositū locū transeundo. Locus enī corporis ē. aia vō corp̄ nō ē. impossibile vō est nō corp̄ corpore moueri. Quare nullā loci aia suscipit mutationē.

Posita divisione actionis. hic auctor cōparat mēbra divisionis ad inuicē s̄m dīam dicens q̄ actio corporis et actio aie differunt in h̄ q̄ actio corporis mouet illud i quo est. sed actio anime nō mouet aiam. Primum mēbrū huius differe tie nō declarari auctor. potest tñ declarari ex p̄ mo de generatione. Omne agēs corporeū cōcans in materia cū passo in agendo reparitur. et omne qd̄ paut mouet. ḡ omne agēs corpora le mouet. Quod autē aia nō moueat p̄batur p̄ hoc q̄ aia nō mouet localiter ex quo s̄e quis q̄ aia nullo modo mouet. Nā motus localis ē prius motuū ex. vii. physi. et ideo qd̄ nō est mobile motu locali nullo modo ē mobile. Et hoc dicit ph̄s expresse. viij. physi. q̄ autē aia nō moueat localiter. probat. Et hec est tercia cōclu s̄io hui libri. p̄batur dupliciter. Primum sic. locū est corp̄. sed aia nō est corpus. et impossibile ē nō corpus in corpore moueri. ḡ impossibile est q̄ anima moueat in loco. et p̄ sequens anima non mouet localiter. Intelligendū q̄ ista predicatione locus est corp̄ est mālis et faltā de virtute sermonis. locus enim nō est corpus. s̄ est quod dām accēs fundatū in corpore. s. in corpore locantis. et sic p̄dicatur hic subiectū de accēte. sed potest esse intellectus bonus. locus est corp̄. i. locus est corporeus et aia nō ē corporea. ḡ ic.

Solū enim corpus in eo q̄ de loco ad locū transit mouetur.
Secunda p̄batio. Omne qd̄ mouet de loco ad locū est corp̄. s̄ aia nō est corp̄. ḡ aia nō mouet de loco ad locū. Contra probat q̄ aia mouet localis. q̄ motis nobis mouent oia que sunt in nobis p̄ ph̄m 3° topicor. cū igit̄ aia sit

in nobis. ḡ nobis mos localiter mouet aia. Ad istud dicendū q̄ aia mouet localiter. sed non p̄ se s̄ per accēs. s̄ plūsio est intelligēda de moueri localiter per se. vi patet q̄ medius per qd̄ cōclusio probatur solū le extēdit ad h̄ q̄ ista p̄ positio omne qd̄ mouetur localis est corp̄. non est vera nisi de eo qd̄ p̄ se mouet localis. q̄ accēs nā q̄ nō sunt corporea mouent localis p̄ accēs. Sed tunc est dubium quia dicit cōmentator in libro de subiecta orbis. q̄ omne qd̄ mouet p̄ accēs localiter est diuisibile per accēs. sicut omne qd̄ mouet per se est diuisibile per se. igit̄ si aia mouerit localiter per accidēs. sequeret q̄ aia esset diuisibilis per accēs. qd̄ est falsum. Ad istud dicendū q̄ aliquid dī moueri per accēs duplicit Uno mo q̄ sibi acquirit locū per accēs. ita q̄ i fine motus erit ei locus adequatus vel acquisitus. et isto mō accidentia extēsa ad extēsionē corporis moti mouent per accēs. et isto mō loquendo de moueri per accidēs est verū. q̄ omne qd̄ mouetur localiter per accēs ē diuisibile per accidēs. et isto mō aia nō mouet localiter per accidēs. Alio mō aliqd̄ mouet per accēs solū ex eo. q̄ est in eo qd̄ per se mouetur. et qd̄ sic mouetur localis p̄ accēs nō oportet q̄ sit diuisibile p̄ accēs. et h̄ mō mouet aia ad motū corporis. Hoc autē in quibusdā dubitabile apparet. Speculo enī immutabili permanente imaginis motū mobilis fieri videt ad oppositi mutationē. Impossibile ergo erit soluere cōcessio q̄ ibi vē forma existat. Si vō non est in creditibilis error putabitur in vulgo licet conuentius sit dicere. Mouet vna dubitationē circa p̄dicta. Dicū ē q̄ impossibile est nō corpus in corpore moueri. Istud habet dubitationē. q̄ speculo q̄escente imago que est in speculo mouet ad motū illius cuius est imago. et tñ illa imago est non corpus. aliter duo corpora essent simul in eodē loco. qd̄ est falsum. ergo possibile est nō corpus moueri in corpore. Ad istud dubium dicit auctor q̄ dato q̄ illa imago vē sit in speculo sicut in subiecto. impossibile ē soluere quin nō corpus vē in corpore mouetur. Si vō dicatur q̄ imago nō ē in speculo. error incredibilis vulgo putabit. licet sit conuentius dicere q̄ imago q̄ appetit in speculo nō est vē in speculo. Albertus videt h̄ dicere q̄ imago que videtur in speculo nō est in speculo. s̄ illud qd̄ videt est obm̄ cui speculū obijcit. Unde per h̄ q̄ speculū obijcit alicui visibili illud visible causat spēm suā in aere vscz ad speculū. et q̄ nō potest causare vlt̄r̄ suam spe ciē sit reflexio generationis speciez visualium. ita q̄ a speculo fit regeneratio specierū vscz ad

oculum. et ita in oculo hominis aspicientis in speculo causatur species sue species per reflexionem. quia si non possit videre faciem suam per lineam rectam eo quod non distat a specie. tamen per lineam reflexam potest se videre. et videt esse intentio philosophi in libro de sensu et sensato qui dicit quod oculus existens in tenebris celeriter motus videt seipsum quemadmodum et in reflexione quacumque faceta ad superficiem buntur. Si quis autem velit dicere quod imago que appetit in speculo est in speculo vel in aere antiquo ipsi speculo oportet dicere quod et hoc non sequitur quod non corpus in corpore moueat. quia illa imago non manet continua eadem illi cuius est imago. sed generat continua alia et alia imago. quia tamen illa imagines sunt eiusdem rei. id sunt ita similes quod sensus non potest discernere diversitatem inter illas. sed appetit sensum quod sit eadem imago que prius fuit in uno. postea in alio quod non est verum. quia ut dicit simpliciter super secundum de celo. Si ergo aspiciat in aqua currere imago sua appetit manere tam in parte aquae que aduenit quod in parte aquae quod recedit. sed non est sic quod idem accidens numero migraret de subiecto in subjectum. Et eodem modo est de imagine quod appetit in speculo si ibi sit imago vel in aere. et ita est de radio solis quod est continua aliud et aliud et continua sit noua generatio in alio et alio situ ad motum solis aere totaliter quiete. quia si esset idem radius idem accidens. scilicet radius moueres ab uno subiecto ad aliud subiectum. quod est impossibile. Scire autem oportet quoniam omne quod in motu est actio est. Moneret autem actio est. Si quis igitur moueat agit necessario. oportet ergo actio in motu. omnibusque motus in actione firmabitur. Primum igitur actionis est in motu esse. Sicut primum motus in actione et in his quod in actionibus in quibus est generatio aliqua palam est.

Hec est tertia pars principali huius capituli in qua auctor determinat de actione quantum ad naturam accidentalem eius. scilicet quantum ad proprietates accidentales. Et ponit auctor quatuor proprietates. duas proprias et duas communes. Prima est quod proprium est actioni esse in motu. oportet enim actio est in motu. et oportet motus fundatur in actione. Intelligendum quod actio est quidam respectus ad agentem fundatum in mobili. et passivo est quidam respectus ad passum fundatus in motu. Actio igitur est ab agente. et passio est ad passum. oportet igitur actio realis quod est in affectione contraria est in motu. sicut forma est in materia. et oportet est in actione. sicut materiale in suo formaliter. De his vero quod corruptunt fortasse obiicitur. Nam qui destruit dominum in motu est. Nihil autem agere videt. nam nihil efficitur

artefactum

citur sed quod est factum destruitur. Moneret dubitationem. quia videt quod non oportet motus sit in actione. quia aliquis est motus ubi non est actio ut patet in illis in quibus non est motus nihil est. sed quod est destruitur. ut in destructione domus. Unde potest sic argui. ubi cumque est actio est aliquid factum. sed non ubi cumque est motus est aliquid factum. sed aliquis motus est sine actione.

Dico autem actionem non quid sed in quod agat exigere.

Ad istud respondet auctor quod actio non semper exigit aliquid in actu. sed oportet actio regredi aliquid in quod agens agit. Sciendum quod in omni actione naturali oportet quod per actionem sit aliquid factum. Cum enim una res corruptitur. alia generatur. Nam per primogenitum generatione prima est corruptio alterius et conuersio. Si ergo dominus destruit per combustionem genitrix ignis et aer ex materia domus. Sed quoniam destruit per motum localiter in separando ligna et lapides ab iniunctis ex quo per compositionem constabat dominus per talis compositionem potest aliquid esse destrutum. quia nihil sit actum per huiusmodi actiones. ubi tamen actio naturalis est per veram alterationem et per abiectionem prout non potest aliquid destrui. nisi aliquid fiat per eandem actionem.

Non est autem motus actio sed quale. Quiescere enim quale est quare et motus actio sed quale. quiescere enim quale est quare et motus quidem quale erit. Simpliciter enim quecumque contrario oppositione suscipiunt eiusdem recipiunt generis predicationem.

Remouet dubitationem. quia dictum est quod oportet motus est in actione. posset aliquis credere quod oportet motus sit in genere actionis. Istud dubium remouet auctor dicens quod motus non est actio. sed quod hoc est motus est in genere qualitatis. et hec est conclusio quoniam in libro et probatur sic. oportet igitur huiusmodi sunt eiusdem generis. motus et quae sunt contraria. sed sunt eiusdem generis. sed quae sunt in genere qualitatis. ergo et motus. Intelligendum est quod quae accipiuntur dupliciter. quia uno modo est idem quod immobilitas. et sic est per una modo motus nec est qualitas. alio modo accipiuntur quae est ut dicit dispositionem contrariam dispositionibus subiecti in quo est motus. et sic accipiunt quies per formam sub quod mobile quiescit in termino motus. Unde dicimus quod motus est ad quietem ut ad terminum. et isto modo accipiunt quae in proposito. scilicet per formam sub qua mobile potest quiescere in fine motus. Secundo est intelligendum quod physis non intendit hoc dicere quod oportet motus est in genere qualitatis. Et per hoc remouet dubitationem quis crederet quod oportet motus est in genere actionis. et istud remouetur per hoc quod aliquis motus est in genere qualitatis.

Naturalis vero proprietas actionis est passionem ex se in id quod subiicit inferre. Dis enim actio passionis effectiva est omnemque passionem inferens actio est. Secunda proprietas actionis est ex se inferre passionem in illud quod subiicit, et hec est proprieas convertibilis cum actione. Omnis enim actio infert passiones in illud quod subiicit, et omne inferens passionem in illud quod subiicit est actio. Istud autem dictum auctoris, scilicet inferre passionem in illud quod subiicit est actio. Intelligendum de eo quod formaliter infert passionem, et non de eo quod est effectiva seu instrumentalis alterius infert passionem.

Contingit autem actionem ab actione effici actio eius quod per se mouet, et actionis que per aliud est generativa est. Actio enim ab animali illata ab ea quod animalis principium sumit.

Quia dictum est quod proprium est actioni ex se inferre passionem, aliquis crederet quod actio non infert nisi passionem aliam ab actione. Istud remouet dicens quod actio non solum infert passionem, sed quaevis actio infert actionem, nam actio illius quod mouet ex se est generativa actionis illius quod mouet ab alio, ut actio manus est causa actionis baculi, ut patet.

Nihil tamen intererit. Siue agere siue pati animalis eius quod est ab animali agere est principium dicatur et si actus quidem primordiale principium est, pati vero per medium quamobrem actionis et passionis actus generatinus est.

Subiungit auctor quod nihil differt siue capiatur prima actio quam immediate ab animali procedit, siue que cuncte alias mediate procedens, et pati per mortuum est passio respectu unius actionis, et actio respectu alterius, ut actio baculi est actio respectu lapidis, et passio respectu animalis.

Facere vero id quod quale est ex se gignit, qualitas etenim calor est. Efficit autem eam que calefacere est actionem. Qualitatem vero particularium positio effectrix est et quantitatuum. Asperitas enim et lene et similia qualia sunt. linea vero superficies et soliditas qualitates sunt. universaliter autem hec situ substantia et generatione habent. Quantitas autem quantitatis est ut longitudinis linea, latitudinis planum, altitudinis vero solidum est corpus. Qualitas autem est effectrix qualitatis ut caliditatis calor.

Quia dictum est quod litter actionem infert passionem et quamodo actionem, ideo auctor hic incidentaliter ostendit qualiter res unius predicamenti generaliter a re alterius predicamenti, et quoniam res predicamentalis generaliter a re eiusdem predicamenti. Et dicit quod qualitas ex se generat actionem, ut calor ex se generat illum actionem que est calefacere, et positio est effectiva particularium qualitatibus et quantitatibus, et proportionatur sic. Asperitas et lenitas sunt qualitates, et linea et superficies et corpus sunt quantitates, et oportet ista generantur a positione, ut patet. Nam asperitas causatur ex his quod aliqua pars aliquotus totius supereminet alteri et lenitas causata ex his quod partes sunt aequales in toto, nunc igitur ordinatio partium in toto cum supereminencia unius ad alteram, vel cum qualitate earundem est positio quedam. Et sic patet quod positio est generativa lenitatis et asperitatis. Similiter linea superficies et corpus generantur a positione, quod linea causatur ex his quod partes sunt sitae in toto secundum longum, et superficies causatur ex hoc quod partes sunt sitae in toto secundum longum et latum, et corpus causatur ex his quod partes sunt sitae in toto secundum longum latum et profundum. Et sic patet quod litter res diversorum predicamentorum generatur ex se inuicem, nam passio generaliter ab actione et actio a qualitate, et qualitas et quantitas generantur a positione. Qualiter autem asperitas et lenitas sunt qualitates, cum in predicamentis sit dictum quod non sint qualitates sed positiones, ut appareret posterius capitulo de positione. Adhuc res predicamentales generantur ex re eiusdem predicamenti, ut linea est causa longitudinis, et utrumque est in predicamento quantitatis, et superficies est causa latitudinis. Intelligendum quod linea non est longitudine, sed longitudine est passio linea et ideo linea est causa longitudinis sicut subiectum est causa sue proprieatis passionis, dicit tamen contra quod linea est longitudine, quod linea est qualitas secundum qualiter, id est dico de superficie respectu latitudinis. Intelligendum est quod positio non est causa propriae effectivae qualitatis vel qualitatis secundum respectum causa qualitatis, quod ad eam positionis sequitur esse talis qualitas ut asperitas et lenitas et cetera, et illud de causa ad cuius esse sequitur alia qualiter cuncte. Situs autem agere et pati. In dispositiōnē nācōz compositione quedam generalitatem simplicium sit quā in motu actione consistere necesse est. Quādō vero tempus causa est, ubi vero locus, hic autem corporis. Ea enī quod circa corporis sunt hinc dicuntur. Hic auctor redit ad ostendendū quomodo res unius predicamenti generantur a re alterius predicamenti, et dicit quod actio et passio sunt generativa positionis, et hinc est inclusio, ut huius libri probatur sic. Generatio positionis sit ex compositione partium simplicium

vi p3 p diffinitione positionis q̄ ē. Positio ē ordi
 natio partii i toto i cōparatione ad locū. s̄z istā
 cōpositionē partii necesse est eē i motu actōe.
 q̄ oīs q̄ cōponit agit. ē ctiā cōpositio actio. ḡ ne
 cessē ē eē ḡnatiōz positionis ab actōe. t̄ ita actio
 ē cā pōnis. uī res vni p̄dicamēti cāi a re alteri
 p̄dicamēti. nā vbi cātūr a loco. q̄ vbi ē circū
 scriptio corporis pcedēs a circūscriptione loci
 t̄ q̄ causat a tpe q̄ q̄n ē qd̄ derelinquit ec adia
 cēna tpis in re tpal. t̄ loc⁹ t̄ temp⁹ sūt i ḡnē q̄tū
 tas. t̄ habit⁹ causat a corpore. q̄ h̄c causat ex
 adiacēta corporis t̄ eoz q̄ sūt circa corpus. Et
 ita patet qliter res vni p̄dicamēti causat a re al
 teri p̄dicamēti. Et si dicat q̄re loc⁹ t̄ tēpus ma
 gis causat duo p̄ncipia. s. q̄n t̄ vbi q̄z alie quātu
 rates. dicendū q̄ loc⁹ t̄ tēpus h̄nt duplē respe
 ctū. vnu ad subm i quo sūt. loc⁹ enī h̄z vnu respe
 ctū ad corp⁹ locās i quo ē sbiecnue. t̄ tēpus h̄z
 vnu respectū ad p̄mū mobile i quo ē subiectū
 Aliū respectū h̄nt ad res q̄s mensurāt vt locus
 h̄z respectū ad locatū qd̄ mēsurat. t̄ tēpus habz
 respectū ad motus iseriores quos mēsurat. ex
 secundo respecū loci t̄ tpis q̄ ē ad res mēsura
 tas causant ista duo p̄dicamēta. s. vbi t̄ q̄n. p̄ re
 spectū vnu h̄z loc⁹ ad rē locatā t̄ p̄ respectū quē
 h̄z tēp⁹ ad rē tpalē. t̄ q̄ alie q̄tūtates. s. linea sup
 ficies t̄ corp⁹ h̄nt tñi vnu respectū. s. ad subm i
 q̄ s̄ qd̄ ab eis mēsurat itisece. id uī q̄tūtates
 sc̄ linea supficies t̄ corp⁹ n̄ cānt aliq̄ p̄dicamēta
 Eoz vō q̄ i sbiecto nō sūt idividuorū
 corruptio qd̄ ēst i p̄mis. ḡnātio vō i
 his q̄ mox post p̄orū 2stitutionē 2si
 stunt. eoz vō q̄ de iphs p̄dicata sunt
 ea a qb⁹ oīno nlla ē t̄ p̄dicatio vt oēs
 qd̄ hoīes ei⁹ hoīs q̄ cōis t̄ vlis est.
 Lūz determinauit quō accītia generant ex se i
 uicē. narrat qliter subē generant. Et primo qlit
 primā substātia generatur. Secundo qlit subā
 secunda generaſ. Sicut ḡ p̄mo q̄ corruptio illo
 rum idividuorū q̄ nō sūt in subo. i. idividuo
 rum substātie est in p̄mis qlitatibus q̄ sunt cati
 ditas frigiditas. humiditas. t̄ siccitas vsc̄ ad
 materiā primā. Iste enim qlitates sufficiunt ad
 corrīpendū substātias p̄mas generabiles t̄ cor
 ruptibiles. s̄z nō sufficiunt ad generandū. s̄z for
 me 2sequentes mixtionē quattuor elementorū
 s̄q̄ qlitior qualitatū p̄mas substātiaz mixtaz
 cū quattuor elemētis. vult dicere q̄ qlitates ele
 mentorū sole nō sufficiunt ad ḡnātione subē pri
 me. sed requirit generās mixtū. Ab h̄tū enim p̄
 formā mixti generat mixtū sibi simile i spē. t̄ for
 me q̄ 2sequens cōmixtionē qlitior elemētorū v̄l
 qualitatū primāz sunt cā ḡnātione substātiae pri
 me. s̄z est intelligendū q̄ in ḡnē cause mālis pri
 ma ḡnātio idividuorū sit ex mixtū vt ḡnātio pla
 tonis ex spermate maris t̄ mēstruo mulieris. et

ḡnātio q̄ imediate ducit ad esse. i. q̄ terminat ad
 formā substātiale est ex materia p̄ma. ut et sub
 iecto q̄ manet eadē corrupto semine in ḡnātio
 hoīe. generātio vō secundaz substātariū resul
 tat ex ḡnātione primarū. ex eo enī q̄ particula
 res hoīes sūt ḡnāti itelligit h̄uana spēs ēē ḡnā
 ta. Sic de ḡnē respectū suarū spērū ē dicendū
 Recipit aut̄ agere t̄ pati cōtrarieta
 tes t̄ magis t̄ minus. Secare enī ad
 plātare 2trariū ē. Et vrere ad humi
 dum facere 2trariū est. t̄ calesieri ma
 gis t̄ min⁹ quidē dī. et infrigidari et
 siccari t̄ humidū fieri t̄ tristari t̄ gau
 dere magis t̄ minus dicitur.
 H̄e sunt p̄prietates actionis t̄ passionis. s. ha
 bere 2rium t̄ suscipere magis t̄ min⁹. actio enī
 contrariaſ actioni. vt calesiere 2trariaſ ei qd̄ ē
 frigefacere. t̄ passio 2trariaſ passioni. ut calesie
 ri ei qd̄ est frigefieri. Itē actio t̄ passio suscipiūt
 magis t̄ minus. vt frigefacere t̄ frigefieri. susci
 piunt magis t̄ minus. Similiter calesicare t̄ ea
 lesieri suscipiūt magis t̄ minus. Circa h̄z capi
 tulū dubitatur primo. vtrū actio t̄ passio sūt di
 uersa p̄dicamēta t̄ videt q̄ nō. q̄ nihil idē est in
 diuersis p̄dicamentis. vt p̄ p̄philosophū in
 an p̄dicamētis. in illa parte diuersorū generū
 t̄ nō subalternatum positorū t̄. s̄z idē numero ē
 in genere actionis t̄ passionis. ḡ actio t̄ passio nō
 sunt distincta p̄dicamēta. minor p̄baur nā oīs
 actio t̄ oīs passio ēst in p̄dicamēto passionis. s̄z
 eadē res numero ēst actio t̄ passio. ḡ eadem res
 numero ēst in genere actionis t̄ passionis. minor
 patet p̄ phūm. iij. physi. q̄ dicit q̄ actio t̄ passio
 sunt vnu mot⁹. ḡ p̄ p̄uerionē simplice idē mo
 tus ēst actio t̄ passio. ḡ eadē res ēst i vnuq̄ p̄
 dicamēto. Itē phūs t̄ cōmentator. iij. physi. di
 cunt q̄ actio t̄ passio sunt vnu actus. sicut ē ea
 dem via ab athenis ad thebas t̄ ecōtra ita. idē
 actus ēst actio t̄ passio. Itē cōmentator. iij. phy
 si. cōmemo. xvij. dicit q̄ ascētus t̄ descētus sunt
 vnu t̄ idē motus. q̄ idē motus q̄ ēst ascētus re
 spectu superioris ēst descētus respectu inferio
 ris. actio t̄ passio s̄e h̄nt ad motū i quo fundan
 tur sicut alcētus t̄ descētus. ḡ ut prius. Itē iste
 auctor in h̄z libro dicit q̄ actio secunda. i. media
 ta vel remota p̄ot dici actio t̄ passio respectu di
 uersorū. vt motus baculi ēst actio respectu lapi
 dis motū t̄ passio respectu man⁹ vel aialis. ḡ ea
 dē res ēst actio t̄ passio. ḡ nō sūt p̄dicamēta di
 uersa. Itē cōmentator. iij. physi. dicit q̄ actio fa
 cta int̄ mouēs t̄ motū ē eadē. s̄z respectu alteri
 dī mouere t̄ moueri. ḡ actio t̄ passio s̄f idē. Itē
 cōmentator ē capitulo de ad aliqd̄ exēplificādo
 de relativis dicit q̄ p̄portio inter duo t̄ vnu ēst
 prop̄ortio dupla t̄ subdupla respectu diuersorū
 extremerū. ḡ a simili idē mot⁹ ēst actio t̄ passio.

Oppositū vult hie auctor et phūs in p̄dicamen
tis. **C**ubitas secūdo vtrū actio sit subiectiue i
agente vel in passo. q̄ sit in agēte pbatur. quia
auctor iste dīc q̄ differt actio corporis ab actio
ne aie. q̄ actio corporis mouet illud in quo est
sc̄z p̄iunctū vel corpus. Actio vō anie nō mouet
qiam in qua est. ḡ actio ē in agēte non in passo.
Itē auicē. 2° tractatu sue physice. ca. p. versus
finē ponēdo dīam inf̄ mouere motionē et motū
dicit q̄ mouere est dispositio mouens et nō moti
motio vō ē respectus mobilis ad mouēs. cum ḡ
mouere sit agere et est in mouēte. ḡ actio ē in agē
te. **I**tē Albertus sup̄ hunc librū dicit q̄ actio nō
ē in passo. q̄ tūc patiēs posset dici formalit̄ age
re. et dē passū eēt ages et actio eēt passio. dīc etiā
q̄ actio ē fundata in motu q̄ ē act̄ mouēt. et pas
sio fundat in motu q̄ est actus mobilis. ḡ ē du
plex motus. vn̄ in agēte. et ali⁹ in passo. et om̄e
q̄d fundat in motu q̄ ē in agēte. illud ē in agente
ḡ actio ē in agēte. **I**tē p̄ rōnes. arguit sic. Actio
nō ē in passo. ḡ ē in agēte. ans. pbaf. q̄ om̄e q̄d
causatur ab agēte in passo causat in passo p̄ ali
quā actionē agētis. tūc q̄ro de illa actioē. aut ē
in agēte aut in passo. si in agēte habet intentū. si
aut̄ sit in passo. ḡ est causata p̄ aliquā actionem
agētis. et querā de illa actione sicut p̄ius et erit p̄
cessus in infinitū q̄d ē incōueniēs. **I**tē ois actio
immanēs est i agēte. sic enī ponit dīam inf̄ actio
nē transēunēt et imanentez. nōno methaphy. ḡ
aliq̄ actio est in agēte. itē actio et passio cuž sint
opposita non sunt in eodē. sed passio est i passo
ḡ actio est i agēte. maior p̄z q̄ actio et passio sint
actus ḡne distincti. vt videt. ḡ non possunt eē in
eodē susceptivo. **I**tē si actio et passio eēt in eo
dē. aut p̄ficerent eandē potentia. aut alia et alia
si eandē cū potētia et actus sint eiusdē ḡnis. zclu
sio mea sequeit q̄ actio et passio sint eiusdē ḡnis
cū illa vñica potētia. **P**ec ē dicendū q̄ p̄ficiant
diuersas potentias. quia sic in passo essent due
potentie. vna per quam reciperet passionem.
alia per quam reciperet actionem. consequens
falsum. quia p̄ illaz et eandē p̄ quā recipit actio
nē pati. cū recipere sit pati. igif p̄ eandē potentia
am passiuā recipit actionē et passionē. **I**tē actio
est in eo q̄d denoiat. s̄z actio denoiat ages et nō
passū. ḡ est in agente. **I**n oppositū est phūs 3°.
physi. q̄ dicit q̄ idē est actus motui et mobilis
sed actus mobilis est in passo. ḡ et act̄ motini
est in eodē. et actus motui est actio igif z̄. **I**tē
si actio esset in agēte cū p̄ma cā sit ages necessa
rio actio eēt i p̄ma cā. q̄d ē falsū. q̄ nullū acc̄ns
est in p̄ma cā. et etiā q̄ mouere recipiendo in se
tale acc̄ns q̄d p̄us nō habuit. q̄d ē incōueniēs
q̄ ē imobilis. **I**tē cōmentator 3° physi. dicit q̄
actio motoris in motū non h̄z eē nisi in motu. di
cit etiā ibidē q̄ actio motoris q̄ est mouere ē ei⁹.
sed nō in eo. **H**oc sup̄posito q̄ actio sit in passo.

Dubitas tertio vtrū actio et passio sint motus. ta
les p̄positiones sint vere. actio est motus. passio
est motus. et videſ q̄ sic p̄ diffinitionē motus. nā
hec ē vera. actio est act̄ entis in potētia in qua
tū huiusmodi. ḡ actio est motus. **I**tē q̄ passio
sit motus pbatur. nā cōmentator. iij. physi. com
mento nono. dicit q̄ motus s̄m formā est in p̄di
camēto passionis. s̄z p̄dicamentū passionis p̄
dicatur de q̄libet passione. igif hec ē vera q̄libet
passio est motus. **I**tē actio et passio s̄ni res suc
cessiue. et habent partes copulatas ad eundē ter
minū cōdem ad quēs partes motus copulanti. ḡ
actio et passio s̄nt motus. **C**In oppositū arguit
q̄ si actio et passio s̄nt motus. aut ḡ actio ē idē
motus cū passione. aut ali⁹. si idē sequeit q̄ actio
est passio. z p̄sequēs actio et passio nō s̄nt disti
cta p̄dicamēta. si actio sit alijs motus a passio
ne. et in quotūq̄z est actio in eodē est passio. seque
tur q̄ mobile simul moueat ad eundē terminū
diuersis motibus. quoq̄ nullus est pars alteri⁹.
q̄d ē impossibile. nā illi motus sunt idē quoq̄
terminus vltimus ē idē. v. physi. **I**tē sequeret
q̄ nihil possit vno motu precise moueri nisi p̄s
bus motibus moueret. q̄d ē incōueniēs. **P**ro
istis difficultib⁹ ut intelligatur qd sit actio vt
est p̄dicamentū. et quid sit passio s̄l'r. vt ē de sex
p̄incipijs. est intelligendū q̄ tā actio q̄ passio su
mitur multis modis. **V**no mō sumit. actio sat cōi
ter p̄ actū materie. et sic sumitur a cōmentatore
nono methaphy. Alio mō sumit p̄ q̄litate p̄p̄a
rei. **T**ertio mō sumitur p̄ motu p̄sequēte formā
rei. **U**n̄ cōmentator. viij. methaphy. dicit q̄ actio
forme ignis est calor maxim⁹. et motus eius est
ad sup̄ius. Alio modo sumitur p̄ transmutatiō
materie. vnde cōmentator. vij. methaphy. cōme
to. vi. dicit q̄ illa ex q̄bus p̄uenit in cognitionē
rex ignoraz̄ sint i rei cognite eēntia. et sunt actio
nes p̄p̄ie eaꝝ. et q̄ actio materie ē trāsmutatio
ei⁹. Alio mō dī q̄ actio ordo s̄ue respect⁹. vnde
cōmentator. xij. methaphy. cōmento. xiiij. dicit
q̄ forma q̄ est in aia est sine actione. i. sine ordine
eius que est ex aia. Alio mō sumitur actio p̄
passione p̄p̄a dicta. et sic loquitur cōmentator. iii.
physi. cōmeto. xvij. ybi dicit. Necesse ē vt act̄
habeat aliquā actionē p̄p̄ia. et actio agentis dī
ab agente. et actio patientis dī a paciente. et be
due actioēs sunt diuersē. et s̄z v̄ rōnabiliter. q̄z
ut cōiter dī nomē v̄bale in tuo terminatū p̄t si
gnificare actionē vel passionē. **N**ā vno mō de
scendit a verbo actuo. et sic significat actionēz.
Alio mō a passiuo. et sic significat passionē. s̄z b
nomen actio desinit in tio. igif z̄. Alio mō acci
pitur actio p̄ effectu actionis. ut voluntas p̄ re
volita. et intellectus pro re intellecta. et sic loqui
tur cōmentator de actione 2° de celo. cōmento
xx. et sic accipit actio p̄ re acta vel que agit. alio
modo sumit actio p̄ eo quo aliquid est formalū

agens. sicut enī aliqd est formalis albū p albedi
nē. sic aliqd dī formaliter agēs p actionē. z isto
mō diffiniſ hic ab auctore dicente. actio est fm
quā rē. Similiter passio sumit multiplicē. Mā
vno mō dī de oī gñne accītis. vñ cōmentor. xij.
methaphy. cōmento. xvi. uel als. xxiiij. dī q̄ nul
lū accīs ē itra subam. sunt enī i rei veritate pas
siones z nō sube. accipit passionē p om̄i accidē
te sbe. Alio mō sumit passio p q̄litate passibili.
z sic accipit i p̄dicamēto qualitatis capitulo de
qualitate. alio mō accipit passio p actu appeti
tus sensitiui. z isto mō ira. gaudiū. tristitia. dī
cuntur passiones. alio mō dicit passio trāsmuta
tio nocua. vt febris. z sic accipit in aialib⁹ circa
excedētes delectatiōes vel tristicias respectu ta
ctus. alio mō sumit passio vt est effect⁹ illatioq⁹
actionis. z isto mō sumit in pposito. z isto mō ē
principiū fm qd dicimur agere. vñ actio est fm
quā formaliter dicimur agentes. Per hec ḡ re
spondet ad primā dubitationē q̄ actio z passio
sunt p̄dicamēta distineta. q̄ vt dicit simplici⁹ in
cōmento suo predicamentoq⁹ sumunt diuersa p̄
dicamēta a diversis modis predicādi. z diuersi
modi p̄dicandi sumunt a diuersis modis essendi
z q̄ ſubſtantia h̄z diuersū modū effendi ab alijs
predicamētis. ideo ē diuersū predicamentū ab
alijs. cū ḡ actio z passio vt ipſe dicit habeat di
uersos modos eēndi spāles. nā modus effendi
ipſius actionis ē esse ab h̄z vt ab agēte. z nō esse
in h̄z. agēte. vel ex ſe inſerre passionē est mod⁹
ei⁹. passio v̄o h̄z aliū modū effendi ſez eē in hoc
ſez paſſo. z non eē ab h̄z paſſo. vel ex ſe inſerri ex
actione ſit modus ei⁹. z ſic cū ſint in iſtis diuersi
modi effendi actio z passio p̄ſtituent diuersa p̄
dicamēta. Iđro rōnib⁹ eſt intelligendū q̄ actio
prout eſt predicamentū vñ aggregatū ex mo
tu z respectu ad agens. ita q̄ idē significat noīe
actionis fm q̄ eſt p̄dicamentū qd significat per
iſtā vocē cōplexā motus vt ē ab agēte. z nomie
passionis prout ē predicamentū significat vnuq⁹
aggregatū ex motu z alio mō eēndi ita q̄ idē ſi
gnificatur noīe passionis prout eſt p̄dicamentū
quod significat p hoc cōplexū motus. vt i hoc.
Ad priū ḡ argumentū eſt dicendū q̄ actio
et passio non ſunt eadē res numero formaliter
accepta. nec idē motus formaliter. licet ſint idē
motus z actus materialiter. vt voluit phūs. iij.
physi. vbi dicit q̄ actio z passio fundant i eodez
actu vel motu. vnde hec p̄dicatio actio ē motus
eſt falsa. z eſt materialis p̄dicatio. fm tñ intelle
ctū auctoris eſt vera. quia eſt ſensus q̄ actio ſu
dad in motu. vel q̄ motus eſt materialē in actio
ne. Unde motus nec includit terminū a quo. nec
terminū ad quē. nec respectū ad monēs. nec ad
mobile. vt patet p diffinitionē eius que eſt act⁹
entis in potentia. z in qua diffinitione eſt in po

tentia vel mobile accipitur in ratione ſu bī met⁹
nō in rōne termini a quo vel ad quē ē motus. ſz
actio includit respectū ad agens in ratiōe termi
ni a quo ē mot⁹ z passio respectū ad passū in rō
ne termini ad quē ut passio eſt. Ad aliud ē dicē
duz q̄ actio ſe habet ad motū ſicut via cū respe
ctu ad vnu terminū. ſed motus ſe habet vt via
absolute. vnde actio z passio ſe habet vt via ab
athenis ad thebas. z ecōuerſo. i. ſicut ſe habent
aggregata ex via z respectib⁹ ad terminos vie.
vnde ſicut via ē materiale in tali aggregato ex
via z respectib⁹. ſic mot⁹ ē materiale in actione
z passionē. z quasi mediū inter illa. vñ simplici⁹
super p̄dicamēta dicit q̄ mot⁹ debet erogitari
quasi mediū inter actionē z passionē. vt ſunt pre
dicamēta. Ad aliud dico q̄ ascēſus z descēſus
non ſunt idē motus. ſed bene ſunt per idē me
diū vel ſpaciu. z ſicut mediū eſt idē per quod fit
ascēſus z descēſus. ita eſt idē motus in quo fun
datur actio z passio. Ad aliud dico de mēte au
ctoris quicqđ dictū ſit ſupra q̄ actio instrumēti
ſue mediata vel remota eſt passio vel in genere
passionis. z p̄ma actio ſola ē in genere actionis
q̄ actio instrumēti vel ſecunda nō eſt agēs nīſi
in virtute prime. q̄ cuiuscunq⁹ cauſa ē actio ſecū
da eiusdē ē z actio p̄ma. Ad aliō dico q̄ relatio
dupli ad dimidiū z econtra nō eſt eadē relatio
formaliter z quidditatue ſed diuſe ſundant. tñ
super eadē quātitate materialiter ſumpta vel
ſup eodē motu z p̄tāto ē ſimile inter actionē et
passionē z relationē dupli z dimidiū z ecōuerſo.
Ad alia dubitationē ē dicendū q̄ actio vt eſt p̄
dicamentū vel principiū eſt duplex. quedā ē in
agēte. quedā in paſſo. nā in actiōe physica agēs
repatri. z ideo cū actio ſubiective ſit in paſſo eſt
in agēte p accīs. nō tñ ē eadē actio que ē in agē
te z in paſſo. generaliter tñ loquendo ſue detin
reactio ſue nō actio que eſt ab aliquo agēte illa
eadē nō eſt in agēte ſed in paſſo in quod agēs
agit. cui⁹ ratio eſt. q̄ ſi actio eēt in agēte a quo cā
tur agēs cauſaret actionē in ſe. z ſic om̄e agēs
patet ſe mouere. nec dareſ aliquod agēs imo
bile qd ē falfū. idē tñ potest agere in ſe ſecundū
partē. ſed illud nō agit in ſe per ſe primo. z ideo
actio nō eſt in agēte per ſe. potest tñ dici q̄ licet
actio ſubiective ſit i paſſo denoſitatue tñ ē in agē
te denoſiatione extrinſeca respectu cuiuscunq⁹
agens ſue nālis ſue ſupnaturalis. Ad pri
mū ergo dicendum eſt q̄ actio aie eſt in aia. ſed
actio aie non eſt effective ab anima. vt videre z
intelligere. ſed eſt effective ab obiecto. z ideo ſi
actio aie ſit in aia propter h̄z non ſequiſ q̄ actio
ſit in agēte. Ad auctoritatē auiceñ. dicendū eſt
q̄ non ſequitur mouere ē in mouēte. ergo actio
eſt in agēte. quia mouere nō eſt actio. vel aliter
non ſequiſ mouere eſt dispositio monētis. ḡ ē in

mouente. nā mouere potest esse dispositio dendo
minās motorē. tñ subiectū est i aiali. Ad aliud
dicendū est q̄ Albertus fuit alterius opinio
nis. nā ipse posuit actionē esse in agēte. ideo su-
stinentia illā viā est illud negandū. uel pōt dici
q̄ nō loquit de actione que est principiū. cū dicē
actionē esse in agente. Ad aliud q̄ dicit si actio
esset in passo causaret in passo per aliquā actio-
nē. Dicendū est q̄ h̄ nō oportet unō actio causa-
tur in passo nō per aliquā actionē precedente. si
cū causat motus in mobili t nō per motū p̄ce-
dente. Ad aliud q̄ dicit q̄ actio imanēs manet
in agente. Dicendū est q̄ nō est aliq̄ actio sic im-
manens q̄ per se sit in agente a quo causatur.
Imo ille q̄ dicunt actiones imanentes in rei veri-
tate sūt magis passiones q̄ actiones. dicuntur
tñ actiones q̄ significant ut actiōes grāmatica-
les. q̄ cōmentator circa finē secūdi de aia dicē q̄
videre t audire sunt actiōes fm̄ figurā nois. et
tñ fm̄ rei veritatiē sunt passiones physice. vñ vi-
dere significatur ac si esset actio t vidēs ac si eēt
agēs. t forte ita significant q̄ noia iponunt reb̄
fm̄ q̄ cōiter opinamur de eis. t forte tēpore im-
positionis istorū noīuz cōis tūcerat opinio q̄ vi-
sio fieret extramittēdo. t ita videre esset agere. si
h̄ esset verū illud ḡ dictū. s. actio imanēs manet
i agēte dz sic intelligi. illud q̄d significat ut actio
manet in eo q̄d significatur ut agēs. nec voluit
p̄bs nec cōmentator nono metaphy. q̄ aliq̄
actio maneat in agēte sed solū intendunt dicere
q̄ aliq̄ operatio est pfectio potētie siue p opera-
tionez illā sit aliqd causatū q̄d maneat post ope-
rationē illā. sicut per operationē carpētarū cau-
satū domus siue nō sit aliqd causatū per ipsaz
operationē. t utrōbiqz potētia est ppter opera-
tionē. t operatio ē cōplementū potētie. dicit etiā
ibi q̄ si per operationē nō sit aliiquid causatū il-
la operatio est in eo in quo est potētia uel est in
ipsā potentia. ut videre in vidēte intelligere i in-
telligēte. ex quo patet q̄ operationes ille de qui-
bus loquit nō oēs sunt actiones sed aliq̄ sunt
passiōes. Ad aliud dicendū est q̄ actio t passio
sunt in eodē. t cū queritur an recipiant in eadē
potētia uel alia. dicendū q̄ recipiunt in alia t
alia potētia. t q̄n dicit q̄ fm̄ eandē potentia h̄z
quā recipit actionē patif. cōcedendū est h̄z et h̄
nō sequtur q̄ fm̄ istā potentia recipiat passionē.
nā sic oīa p̄dicamēta recipieren in substātia me-
diātē p̄pria potētia fm̄ quā recipitur actio. Ad
aliud dicendū q̄ nō oportet semp q̄ accēs sit i
eo q̄d denoīat si denoīatio sit extrinseca. Nā ac-
cidēs exīs in uno subiecto pōt denoīare aliud.
ut in ista. lapis ē visus a me sicut humanitas q̄
est i hoīe denoīat op̄ humanū. Ad tertīā du-
bitationē dicendū q̄ motū dī multū mōis. Uno
mō accipit p forma diminuta q̄ nō differt a ter-

mino ad quē est motus. nī sicut min⁹ perfecū
a magis perfecto. t mot⁹ isto mō acceptus dicit
motus fm̄ materiā. Alio mō sumit p transmuta-
tione successiva q̄ est via ad terminū. Alio mō
sumit p aggregato ex ipsā trāsmutatione sumi-
ta cū tpe t ex forma diminuta. q̄ mot⁹ possit ac-
cipi duob⁹ p̄mis mōis p̄z per cōmentatorez 3^z
physi. cōmēto nono. t. v. physi. cōmento q̄rio. t
q̄ motus possit tertio mō accipi p̄z per eundez
vij. physi. cōmento. xxij. vbi dicit q̄ motus h̄z
duplices partes. habz enī partes determinatas
que ereunt in actu a generāte sicut in albedine
sunt partes albedinis. t de talib⁹ partib⁹ conce-
dit cōmentator. q̄ est dare primā partē in motu
q̄ fit in instāti. t nō in tēpore. alie sūt partes mo-
tus h̄z q̄s attēditur st̄inatio in motu. t q̄libet
illaz partū ē trāsmutatio successiva. alias par-
tes motus nō est necesse cōtinuare. ut dicit com-
mentator ibidē. ex quo ḡ mot⁹ h̄z tales duplices
partes patet q̄ motus pōt accipi p aggregato
ex forma diminuta t ex trāsmutatiōe successiva.
fm̄ hec similit̄ potest accipi motus p via ad ter-
minū motus. t p aggregato ex via cū respectu
ad agēs. uel ad passū. sed motus nō sumit in B
significato in frequenti viu. Isto tñ mō accipit
mot⁹ in. iij. physi. vbi dicit cōmentator q̄ mot⁹
fm̄ q̄ est via ad terminū est p̄dicamentū p se.
Dicendū est ḡ q̄ accipiendo motuz pmo uel se-
cundo uel tertio mō. sic iste sunt false. actio est
motus. passio est motus sicut p̄bant rōnes ad
oppositū. h̄z accipiendo motū quarto mō. sic po-
test cōcedi q̄ accio ē motus. t q̄ passio ē motus.
h̄z iste mod⁹ accipiendo ē inusitat⁹. C S 3 h̄z ar-
guitur t probat q̄ motus prout ē via ad terminū
nō ē materiale in actione t passione. q̄ mot⁹
ut via ad terminū est in eodē genere cū termino
ut patet per cōmentatore. iij. physi. cōmento no-
no. sed motus nō est ad actionē uel passionē. ut
patet. v. physi. q̄ est in vbi quātitate t q̄litate. ē
ḡ motus in alio genere q̄z in genere actionis t
passionis. sed nihil q̄d ē in uno ḡne ē pars alte-
rius generis. ḡ motus nō ē pars actionis et pas-
sionis. per ḡns actio et passio nō cōponuntur ex
motu et respectib⁹ ad agēs uel passū. Dicendū
ē q̄ motus prout est via ad terminū non ē in ali-
quo genere per se. sicut spēs uel individuū. sed
solū est in ḡne per reductionē vñ dicit cōmen-
tator. v. physi. q̄ via ad terminū ē in eodē ḡne cūz
termino. h̄z differt fm̄ magis et min⁹ perfectū.
q̄ terminū mot⁹ ē pfecte i ḡne et via p reduc-
tione. Ad argumentū ḡ ē dicendū q̄ non est incon-
ueniēs aliqd quod est in uno ḡne p reductionē
esse partē alteri⁹ generis. Intelligendū etiā q̄
cōmentator diuersimode loquit de via ad termi-
nū in. iij. physi. et in. v. q̄ in tertio dicit q̄ mot⁹
fm̄ q̄ accipit p via ē p se p̄dicamentū. et i ḡnto

dicit q̄ motus s̄m q̄ accipitur p̄ via est in ḡnē termini ad quē. In tertio physicoꝝ accipit motū p̄ via cū respectu termini ad quē. In q̄nto dō physicoꝝ accipitur mot̄ p̄ trāsmutatiōe sola. Aliq̄ dicūt q̄ actio est motus accipiēdo motū p̄ transmutatiōe successiva. t̄ cedūt q̄ actio est mot̄. Similis passio est mot̄. vñ dicūt q̄ hec est vñ p̄ accīns. actio est passio. sicut hec ē vñ. homo grāmatic⁹ est hō music⁹. t̄ hoc videtur esse de intētione cōmētatoris⁹ physi. cōmēto. xvij. vbi dicit q̄ eadē actio respectu vni⁹ dicit mouere respectu alteri⁹ dī moueri. verūtāmē actio t̄ passio distinguitur diffinitiūe sive qdditatīe t̄ h̄ vult cōmentator⁹ physi. cōmēto. xxij. vbi dicit q̄ mouere t̄ moueri diffinitiūe differūt. q̄ mouere est actio motoris t̄ moueri ē passio moti a motore. licet sint idē mot̄. nec ē incōueniens q̄ res vni⁹ p̄dicamēti p̄dicetur de re alteri⁹ p̄dicamēti p̄ accīns. sed ip̄ossibile ē q̄ idē quidditatīe sit i diversis p̄dicamēns. Et si dicatur q̄ s̄m illud actio t̄ passio essent idē numero. sed quecūq̄ sunt idē numero sunt idē ḡnē t̄ sp̄cie. ergo actio t̄ passio sunt idē genere. Sicendū est q̄ sicut dicit ph̄ys p̄mō topi. Idē numero capiatur q̄ d̄upliciter. s. vel idē noie. vt marcus tulli⁹ idē diffinitiōne. proprio. t̄ acētē. t̄ isti quattuor modi ad duos reducuntur. q̄ omne idē numero. vel ē idē essentialis. aut accidentalis. Sicendū ē ḡ q̄ quecūq̄ sūt idē numero essētialiter sūt idē genere vel specie. sed nō oportet q̄ quecūq̄ sūt idē numero accidentaliter sūt idē genere vel specie mō actio t̄ passio sūt idē nūero accidētaliter. Aliq̄ dicūt q̄ actio put̄ est p̄dicamentū ē in agēte. q̄ simplicius in cōmento suo loquēs de actio ne q̄ est p̄dicamentū dicit q̄ ipsa nō adimiscet cū passione. nec est in eo in quo est passio. cūz ḡ passio sit in passo actio nō erit i passo s̄z in agēte. t̄ illud voluerunt Albertus t̄ Aluccī. vt p̄us allegatū est. t̄ dicit q̄ ph̄ys. iiij. physi. vbi dicit q̄ actio t̄ passio sunt vñus act⁹ nō loquēt de actio ne q̄ est principiū. sed de actione q̄ est effectus vere actūis. t̄ talis est realiter idē cū passione t̄ est in passo sicut actio ipsa.

Actio autē est effectus illatioꝝ actōis h̄z quā hec qdē patiuntur illa vñ minime. Secundum q̄ quedā quibusdā animātiora nata sūt vt animātius quidē brutū arbore est. Animātius vñ rōnale irrōnali est. In h̄z secundo capitulo secunde pars determinat de passione t̄ x̄tinet q̄tuor partes. In p̄ma igitur ponit descriptiōne passiōis t̄ ea declarat. In secunda ibi. Qia q̄ dicta sunt. ponit p̄prietates passionis. In terciā ibi. Est autē pati. ponit diuisiō passionis. In quartā ibi. Non est

aūt. ponit subiectū passionis. In p̄ma parte diffinit passionē sic. P̄assio est effect⁹ illatioꝝ actionis. i. p̄mus t̄ immediatus effectus actiōis. nō enī oīs effectus actionis est passio. q̄ q̄litas generat ab actione. sed p̄mus t̄ immediat⁹ effect⁹ actionis est passio. t̄ h̄ intelligit per illationē. s. primū t̄ immediatū effectū actionis. Albertus dicit q̄ passio est effectus actionis. vt est in factō esse. t̄ est illatio actionis vt est i fieri. t̄ exponit aliqui li q̄ p̄ idest expositiūe capiēdo nō copula tīue. Et dicit auctor q̄ s̄m passionē quedā patiuntur t̄ quedā minime. qd̄ p̄t intelligi dupli cīter. Uno mō q̄ li minime teneatur pure negatiue. t̄ tunc est sensus q̄ s̄m passionē quedā patiuntur t̄ quedā nō patiuntur s̄m passionē. t̄ h̄ est vez qm̄ illa agētia q̄ cōicant in materia cū passo patiuntur. t̄ agētia q̄ nō cōicant in materia cū passo nō patiuntur s̄m passionē in agēdo. vt q̄ corpora celestia nō cōmunicant in materia cū istis inferioribus nō patiuntur cū agū t̄ in ista inferiōra. Alio mō p̄t intelligi li minime positivē t̄ nō negatiue. t̄ tūc li minie idē ē qd̄ min⁹. Et sic est sensus q̄ s̄m passionē quedā patiuntur magi. et quedā minus. Sicut enī q̄ quedā sunt animātiora quibusdā. brutū enī est animātis⁹ arbore. t̄ rōnale est aiant⁹ irrōnali. t̄ illa que sunt animātior. i. magis patiuntur q̄ illa que sunt minus animātia. Et intelligit p̄ animātius illud quod habet plures potētias aie. brutū enī habet plures potētias q̄ arbor. q̄ brutū duplē potētia dicimus habere vegetatiū. s. t̄ sensitū. arbore aut vñā tm̄ opinamur h̄ie potētia quaz nō stri veteres vegetatiū noīauerunt. Similis plures habet potētias rationale q̄ irrationalē. rōnale enī habet sensitū. vegetatiū t̄ intellectū. sed irrationalē tantū habet potētia vegetabile t̄ sensitiblē. vel melius vegetatiū t̄ sensitū. Sz dubitat q̄ nō videtur q̄ aliqd̄ aiatū sit aiatūs alto. q̄ animātū est substātialis differētia. et differētia substātialis nō suscipit magis t̄ minus. Sicendū q̄ animātū est equocū. quia vno mō est denotatiū ip̄si⁹ aie s̄m sua essentiā. t̄ sic est differentia substātialis. Alio mō est differentia aie s̄m potētia. t̄ sic est differētia accidētial nā potētia q̄e sunt accidētia. dico igī q̄ animātū s̄m q̄ est denotatiū s̄m essentiā aie nō suscipit magis t̄ minus. nō enī sunt p̄les substantiae aie in vno aiatū q̄ in alio. Uniquodq̄ enī aiatū habet tm̄ vñā aiatū. t̄ tamē aiatū s̄m q̄ est denotatiū aie s̄m suas potētias suscipit magis t̄ minus. quia vñā aiatū h̄z plures potētias aie q̄ aliud animātū. vt brutū arbore. t̄ rōnale irrōnali. C P̄otandū h̄z Albertū q̄ illa que habet plures potētias aie facilē patiuntur q̄ illa q̄ habet pauciores. Nā habētia p̄les potētias aie sunt nobiliōra. t̄ p̄sequens clementia in eis

magis sūt proportionata et ad mediū reducta. et
io facilis leduntur. quod multū facile est remouere illā
proportionē. facile enim est recedere a medio. et dif-
fīle est attingere mediū. Illa igitur quod hūt plu-
res potētias aīe sūt magis passibilia.

Omnia vō quod de generatiōe dicta sūt
et eadē etiā dici possunt de ea quod in reb⁹
est actione. Quedā vō platione nō re-
cta sed in transmutatione.

Eadem proprietates quod assignant inesse actiōi in
sūt passioni. Vñ q̄tuor sūt proprietates passionis
sicut actiōis. due proprie et due cōes. Una p
pria. s. sicut actio ē in motu. ita passio ē in motu.
Alia vō ē quod sicut propriū est actioni ex se infer-
re passionem. ita propriū est passioni inferri ex
actione. Passiones vō cōes sive prophetates sūt
iste due. s. hie trāriū et suscipere magis et min⁹.
Est enim pati eorū quod multipliciter dicū-
tur. aīe enim actionū vnaqueq; passio
dī quas quidē sub actione locamus
vt amor. odiū. tristari. gaudere. que
dia passibiles actiōes aīe appellam⁹.
Dicitur quoq; passio que in natura agit
vt morb⁹. febris. et egritudines.
et reliqua quod qualia dicta sūt. passio vō
vt dictū ē. est p̄ma generatio actionis.
Passio dī multis modis. vñ auctor ponit tres
significationes cōes passionis. Nā vno modo
passio significat passionē aīe cuiusmodi sūt gau-
diū. tristitia. ira. et spes. et huiusmodi quod dicuntur
passiōes aīe. Alio mō dī passio illud quod ē noī
ū nature vt febris. paralesis. et alie egritudines
quod dicuntur qlia. i. qlitates. Tertio mō accipit pas-
sionē pro illo quod īmediate īseritur ex actiōe. et in isto
sensu ē intelligendū sīm Albertū quod passiōes aīe
dicuntur actiones et passiōes. quod vt īserunt i virtute
irascibili vel p̄cupiscibili dicuntur passiōes. sed
dicuntur actiōes sīz quod īserunt alias passiōes i sība
sicut ira hoīs facit ipm p̄cutere. et gaudiū facit
ipm saltare et trepidare. et bī mō dicuntur actiōes.
Non est aut in agēte ap̄ssio sīz in quo
agit et in eo quod operantis actiōz susci-
pit. p̄cutiēs enim pati nō dī sīz mā ictū
suscipiēs. Et de passiōe quidē hec di-
cta sufficiat. Ea aut quod nūc reliquunt
in eo quod de generatiōe ē libro tractant.

Ostendit in quo passio ē sicut in subiecto. et in-
tēdit probare quod passio est in passo sicut in subie-
cto. et bī ē p̄clusio septiā hui⁹ libri. et probat sic.
Passio ē in eo quod p̄ se patit. quod passio ē in passo
sicut in subiecto et non in agēte. Sciendū est quod
sicut dividitur actio in actionē aīe et actionē cor-

poris. ita et passio. et sicut iste actiones possunt vi-
teri divididi. ita et passiones. et ita potest haberi
coordinatio p̄dicamēti passiōis. sicut ponebat
dubitatis et p̄mo circa diffinitionē passiōis quod vi
detur male data. effectus enim et illatio videtur esse
idē. quod ē supflua. Itē hec diffinitionē cōpetit alteri
a passione. quod ē male data. antecedens probat quod
dom⁹ ē effectus actionis et ē illata ab actione. et tñ
nō est passio. Itē si passio dī sic diffiniri. s. effe-
ctus illatioq; actionis. tūc actio debuit sic diffi-
niri. quod ē cā efficiēs et inserēs passionē. tenet p̄na
a passiua ad actuā suā. sed p̄stat quod nō sic. diffi-
nif. ḡ rē. Secundo dubitat utrū passio sit in
passo. et videat quod nō. quod contraria nō sūt in eodē.
sed actio et passio sunt contraria et actio est i passo.
Et passio nō erit i passo sīz in agēte. Ad primū
dubium ē dicendū quod descriptio passionis ē bene
data. pro quo est notandum quod passio ē p̄missus esse
ctus et īmediate actiōis. et est effectus successiō
fluens et causatus ab actione vel ab agēte. id dī
illatio actionis. Ad p̄missū ḡ est dicendū quod effectus
et illatio nō sunt idē p̄cise. sed effectus in plus se
babet q̄ illatio. Ad secundū dico quod hec descri-
ptio nō cōpetit domui. quod dom⁹ nō est p̄missus et
immediate effectus actionis. nec ē illatio actionis.
Ad tertium dico quod passio est posterior actiōe
ideo p̄ actionē passio diffiniri dī et nō īcōuerso.
Ad aliā dubitationē dicendū ē quod passio ē in
passo. quod exquo passio fundat in motu ē in eodē
in quo ē motus. sed mot⁹ est in motu vel mobi-
li et non in mouēte. quia alīs omne mouens mo-
ueret vel habēs in se motū nō moueret vt dicit
p̄hs 3° physi. sed p̄ns ē impossibile pro viraq;
sui parte. ḡ rē. Ad p̄missū ḡ argumētū dico quod
actio et passio nō sunt contraria. quod contraria sunt
in eodē ḡnē. vt p̄z. v. metaphy. sīz actio et pas-
sio nō sunt in eodē ḡnē sed in diversis. sīz conce-
ditur quod actioni contraria alia actio. similiter pas-
sioni alia passio. vt p̄z ex dicti. Ad aliud dico quod
nō ē oīo sīle de actiōe et passione. quo enim ad de-
noiationē ē sīlūtudo. quod sicut passio denotat pas-
sum ita actio denotat agēs. sīz quo ad bī nō est si-
militudo quod passio ē in eo subiective quod deno-
minat. actio vō nō est subiective in eo quod deno-
minat cū sit in passo et denotat agēs. nā si actio
ēt in agēte quod rōne ēt in vno ēt in quolibet. p̄
ns ēt in p̄mo motore. p̄ns falsum ex dictis.

Uando vō est quod ex t̄pis ad-
iacētia relinquit temp⁹ aut quod
non est. vtriusq; aut ratio cōmixta ē.
vt tēp⁹ quidē preteritū quod nō ē. Effec-
tus aut ei⁹ et infectio que ē sīm quāz
dicit aliqd fuisse quod quidē ē. instans
quidē quando nō ē. sed sīm quod aliqd

equale vel inequale dicitur. Et autem affectio secundum quam aliquid dicitur nunc et ita instanti est quod est. Futurum sicut tempus quod non est. Sed id quod futurum est quoniam contingere necesse est.

Istud est tertium capitulum secunde pars in quo auctor determinat de tertio principio. scilicet de ipso quod est. et ponit tres partes principales. In prima ponit et declarat descriptio ipsius quod est. In secunda ibi. Est autem quod est. ponit divisionem ipsius quod est. dicit ergo primo quod quod est quod est derelinquit ex adiacentia temporis. Intelligendum quod quod est potest duplicitate accipi. Uno modo ut dicat habitudinem temporis ad rem temporalem adverbialiter significata. et sic quod non est principium nec in predicamento. Alio modo ut significat quandam rem simplicem inherentem rei temporalis sicut ex unione temporis hodierni cum re hodie existente dicitur quod est hodiernum. et ex unione temporis externi cum re quod non est heri dicunt illa res hesterna. et hoc modo quando est principium et diffinitur modo predicto. propter quod dicit simplicius hic. quod quod proprium sumptum a diuinis est exclusum. Intelligendum quod quando est quidam modus essendi existens in re ipsa a quo res temporalis denotatur esse vel suisse vel fore nunc vel tunc hodie vel cras vel heri et sic de aliis. Unde quando est quod est nomen predicamenti est quod in abstracto. et esse in tempore est quando in concreto. Unde sicut in aliis predicationibus est ponere concreta et abstracta. et concreta non sunt per se in predicamento. sed abstracta seu significata abstractio sunt per se in predicamento. ita esse in tempore quod est quando in concreto non est per se in hoc predicamento. sed modus essendi in tempore quod dicitur quando in abstracto. et denotatur ipsum quando significatum in concreto. sicut albedo est illud a quo denotatur aliquid album. sed quia non minima sunt imposita nec in concreto nec in abstracto ideo oportet tales circumscriptiones facere. et ideo difficile est loqui de ipsis. Descriptiōnem ipsius declarat auctor. scilicet quando est quod est relinquitur ex adiacentia temporis. et hec est conclusio octava huius libri que probatur sic. Quando vel est ipsum tempus. vel est illud quod est derelinquit ex adiacentia temporis. sed quando non est ipsum tempus. quod quando est illud quod est derelinquit et adiacentia temporis. Isti exclusionis ponitur minor in littera hic cum sua declaratione. dicit ergo primo quod quando non est tempus sed ratio. et diffinitio utriusque. scilicet tempus et ipsius quod est punctum. quod tempus ponit in diffinitione ipsius quando. Quod autem quando non est tempus probatur sic. Omne tempus vel est presentis vel preteritus vel futurum. non enim est ipsum quando tempus preteritus. sed quando est effectus.

temporis preteriti. et effectus secundum quam aliquid dicitur suisse. nec est quando instans vel tempus praevisus quod probatur sic. Tempus presens est secundum quod aliquid dicitur equaliter vel inequaliter. motus enim quod sunt in equali tempore equaliter et motus quod non sunt in equali tempore sunt inequalles. sed secundum quod non est aliquid equaliter vel inequaliter. nec secundum quod de praesenti denotatur aliquid nunc est. Similiter quod non est tempus futurum. sed illud secundum quod aliquid denotatur futurum. necesse est enim aliquid futurum contingere. quod tempus futurum necesse est contingere secundum phos quod ponitur tempus nec haec principium nec finis. Est igitur quod aliud ex eo quod abiuit. Aliud vero ex eo quod instans. aliud autem ex eo quod contingere necesse est. Dictum est autem in categoriis preteriti et futuri qualitates esse et quo maius est continuari ad presentem. Hec est secunda pars huius capituli in qua ponitur divisionem ipsius quod est quod non est de preterito. et in quod est de futuro. et in quod est de praesenti. quoddam enim quod causatur ex tempore futuro. et quoddam ex tempore presenti. et quoddam ex tempore preterito.

De preterito autem hoc dictum est quod non est in substantia permaneat. sed quoniā in excessu suo nondum preterit. De futuro autem quoniā necesse est contingere quod tantum tunc est ac si instaret. Nulla enim difference est in eo quod permanet et futurum est et quod nunc abiuit. quoniam obre et de futuris agitur et secundum ea aliquid dicitur et nuncupatione existentium sortimur: ut sol orietur cras. cras erit nauale bellum. Heri obiuit sortes. et aliquid dicitur secundum tempus id quod futurum. eo quod nasceretur de eo necessario quod est futurum. ut Callias disputabit cras vel non disputabit. Disputabit enim actionem futuraz significat. nihil autem est quod in substantia adhuc sit.

Remouet dubium circa dicta et est tale. Non videt quod quando causetur a tempore futuro vel a tempore preterito quod nec tempus preteritum nec futurum est. et ab eo quod non est non potest aliquid causari et ceterum. Istud dubium remouet auctor dicens quod dictum est in predicamento quod tempus futurum est quantitas. et etiam quod tempus preteritum est quantitas. et etiam magis est dictum in predicamento tempus preteritus et tempus futurum esse quantitatē continuatam ad instantiam presentem. id tempus preteritus nondum pteritum in excessu suo id est in sua extremitate ut dicit Albertus. Nam instans presentis est finis preteriti et initium futuri. et ita tempus preteritus est in suo fine et in sua extremitate. Ut sic potest exponi quod tempus preteritum non

preteritum in suo excessu. i. in sua pteritione. quia tempus pteritum adhuc permanet preteritus. Et sic a tempore pterito potest causari quod. et a tpe futuro potest causari quod. quod tpe futurum necesse est contingere. quod tamen valet ad causandum quod ac si esset presens. Nam enim tempus futurum sunt denotatioes sicut fuit tempus presens vel preteritus. sic dicitur quod sol ostentur cras. et fuit tempus pteritum dicendo quod sol occidit heri quod non esset nisi tempus preteritum et futurum essent qualitates. et sic taliter a tpe futuro quod a tpe pterito causatur quod. Intelligendum quod quedam sunt res ad quod est per se motus ut substantia qualitas qualitas et ubi large accipiendo motus. Alioquin solum rationes respectivae. ut res aliorum generum ad quod non est motus per se. Res absoluta ad quam est per se motus non potest causari nisi ab eo quod actu existit. Res tamen respectiva ad quam non est per se motus non potest causari ab eo quod non existit actu. ut finis actu non existit. et tamen de ratione eius est caritas. nam terminus est causa rationis ut dicitur in physica. et ratione metra. et ita finis quoniam non est actu. unde desiderium causatur a re quod non est. Alioquin enim potest desiderare rationem quod non est. ut balneum futurum vel aliud huiusmodi. quod igitur non est res absoluta terminans motum. id potest cari ab eo quod non est. Et si queratur quod est causa effectiva ipsius quod pterito. Sic etiam non habet causam effectivam de per se sed per accidens. et illud est id quod efficiunt tempus. scilicet motor primi orbis. Nam ex hoc quod ille motor efficit motum. efficit tempus. quod potest quod ad motum. et efficiendo tempus facit de tpe futuro tempus per sensum. et de tpe pterito preteritus tempus. et sic efficit per accidens. quod pterito de pterito quod est quedam ifsecio existens in re tali in habitudine ad tempus pteritum si aliquo modo sit causa effectiva ipsius quod. oportet quod sit magis per accidens. nec inconvenit quod illud quod non est sit aliquo modo causa effectiva existens per accidens. Sciriendum enim quod quod pterito non causatur a tpe pterito nisi illud tempus sit pteritus. Et colligitur quod de futuro non causatur a tempore futuro. nisi quod illud tempus est futurum. Unde auctor dicit quod quod pterito et quod de futuro nunquam sunt sicut tempore pterito et tempore futuro. Differat autem quod ab eo quod est ubi quod in quoque tempore est vel erit vel fuit. in eodem et quod est vel erit vel fuit quod secundum tempus dicitur. Quoniam enim quod est ex instanti est cum ipso instanti est. et simul in eodem sunt. Quando vero ex eo quod abutitur vel quod futurum est nunquam simul erit. ubi vero est locum a quo sit nunquam simul sunt in eodem. ubi enim in circumscripsiō est. Locus autem in complectente.

Postquam determinauit auctor de ipso quod ab solute nunc determinat de ipso quod in comparatione ad alia. Et comparat ipsum quod ad alia. Et

primo ad ubi. secundo comparativum quod ad aliud quod. Et tertio comparat quod ad tempus. Nam igitur comparat quod ad ubi fuit omnia diuersa in eodem in quo est tempus aquo categoriatur. sed ubi non est in eodem in quo est locum a quo categoriatur. quod ubi est in loco est in locate. Sicut igitur auctor quod in quoque est vel fuit vel erit quod fuit in eodem est vel fuit vel erit singularis. Nam in quoque est tempus prius in eo dicitur quod quod causatur a tempore presenti. et in quoque fuit tempus pteritus in eodem fuit quod fuit tempus pteritus et eodem modo est de tempore futuro. Sicut etiam auctor quod quod causatur a tempore pterito. et quod causatur a tempore futuro non est erit simul cum tempore pterito et cum tempore futuro. Intelligenda sunt hic tria. primo quod dicitur de domino infra quod est ubi. potest sic intelligi quod tempus et quod categoriatur ab eodem tempore secundum in eodem diversimode. tamen quod tempus a quo causatur quod est in re temporaliter. ut in me vel in te. sicut mensura est in me mensurato. et quod causatur a tempore in re temporaliter. ut in me vel in te sicut accidens in subiecto. Et ita tempus et quod causatur a tempore sunt in eodem alio et alio modo essendi. quod in illo in quo est tempus. sicut mensura in mensurato in illo est quod sicut accidens in subiecto vel potest intelligi quod quod et tempus a quo causatur quod sunt in eodem subiecto. quod primus celum in quo est tempus subiectum est subiectum temporis et quod. Tempus enim causatur quod in omni re subiecta motu. tam corruptibili quod incorruptibili. potest modus dicendi videtur esse melior. et magis consonans dicens auctoris. Ceterum secundum quod dicitur de domino infra quod est ubi. est intelligendum cum auctor dicit quod locum et ubi non sunt sicut in eodem. Istud est intelligendum de loco et ubi categoriatur ab illo loco. Nam locum et ubi a quo illud ubi causatur non sunt in eodem subiectum cum locum sit in locante. et ubi in locato. et id respectu eiusdem non est locum et locatum. verum tam ubi et locum a quo non sit illud ubi bini sunt in eodem subiecto. Nam in aere non nulliter locus aque. nam ultimum aeris est locum aquae. et tamen in aere est ubi categoriatur ab ultro ignis. Ceterum est intelligendum quod illud quod dicit auctor. scilicet quod quod pteritus et quod futuro sunt sicut tempore pterito et tempore futuro. ita quod quod derelictum a tempore pterito est in subiecto quod tempus pteritus non est. Et eodem modo est de tempore futuro et quando de pterito sunt res permanentes. et quod causatur a tempore pterito et a tempore futuro. quod nec tempus pteritus nec tempus futurum est. Alioquin potest intelligi quod illa duo quando non sunt in subiecto sicut eadem res non sunt in commensurabili tempore eodem pterito et futuro. Et fuit ista expostione est dicendum quod quando nunquam causatur ab aliquo tempore nisi dum illud tempus sit nec est quando nisi dum tempus est a quo causatur quando.

Dicitur autem quod quod ex pterito ab eo quod est futuro procedit. Quoniam quod quod ex

preterito ē. futuro posteri² est. Nō vō ex futuro ē. p̄us p̄terito ē. Qn̄ aut̄ vñū t̄ idē p̄mū qdē ē. ex futuro ē. Scdm qdē ex p̄nti. Posteri² vō ex p̄terito quē admodū t̄ tēpus p̄us ē qd̄ futurū est. postea vō p̄ns. Deinde preteritū. Hic ponit cōparatio ipsi² qn̄ ad aliud. et dicit q̄ qn̄ de preterito distat. i. dīt a qn̄ qd̄ causat a tpe futuro. qz qn̄ de p̄terito p̄us ē qz qn̄ de futuro. Et qn̄ de futuro ē posteri². Bm tñ alioz cōparationē qn̄ de futuro p̄us est qz qn̄ de p̄terito. Nā vt dicit b̄ albert² et s̄as p̄cordat cū tertiu dīe tres tpis. s. p̄ns p̄teritū t̄ futurū p̄nt causari v̄l ab ea dē parte tēporis v̄l a diuersis. Si causans ab ea dē parte tēporis sic futurū ē p̄us qz p̄teritū. qz eadē pars tēporis p̄mo est futura. t̄ postea p̄ns. t̄ ultio p̄terita. Si p̄ns preteritū t̄ futurū cōparetur ad diuersas ptes. sic p̄teritū ē p̄u? qz futurū. Nā tēpus hesternū p̄r² ē hodierno t̄ tēpus ho diernū p̄us ē crastino. vñ p̄teritū p̄us fuit p̄ns qz futurū erit p̄ns. Et b̄ dīa. s. p̄ns p̄us cōpetit tpi p̄terito qz tpi futuro. Et eodē mō p̄nt p̄ns p̄teritū t̄ futurū cōparari ad idē qn̄ v̄l diuersa qn̄ si ad idē. sic futurū ē p̄us qz p̄teritū. si ad diuer sa qn̄. sic preteritū est p̄us qz futurū.

Sicut aut̄ t̄ tēp². aliud qdē cōpositū aliud vō simplex. Est aut̄ p̄positū qd̄ i cōposita actiōe cōsistit. Simplex vō qd̄ cū simplici actiōe recedit. ita t̄ qn̄ aliud simplex. aliud vō cōpositū. Sim plex qdē vt in momēto eē t̄ nō eē. Lō positiū aut̄ vt i hora die: hebdomada. t̄ in similibus.

Tertio cōparat auctor quādo ad tēp². t̄ p̄mo b̄z cōuenientiā. s. b̄m dfiam. t̄ sic cōparant ad iui cē dupl̄. p̄mo qz sicut quoddā est tēp² simplex et quoddā cōpositū. sic est aliqd̄ quādo simplex et aliqd̄ quādo cōpositū. Qn̄ simplex ē quod cā tur a tēpore simplici. t̄ qn̄ cōpositū est qd̄ cau salur a tēpore cōposito. Sz dubitas qz videi² q̄ oē tēpus sit cōpositū. qz oē tēp² est quātitas cōti nua. t̄ ois quātitas est diuisibilē i infinitū. et per p̄ns oē tēp² est cōpositū. T Ad istud dubiū p̄t dupl̄ r̄sideri. Uno mō q̄ p̄ tēp² simpler itelligit illud quod i tpe ē simpl̄ idiusibile. s. ipsū istas t̄ illud p̄pē nō est tēp². Et p̄ qn̄ simplex itelligit quādo causatū ab instati. Et p̄ qn̄ cōpositū itelli git qn̄ causatū a tpe. v̄l p̄t dici q̄ p̄ tēpus sim plex itelligit tēp² parvū qd̄ p̄pter sui paruitatē ē idiusibile quo ad nos. cuiusmōi ē minia pars tpis. vt millesima pars hore v̄l aliquod tale tps parvū. Et p̄ tēp² cōpositū itelligit tēp² lōgū vt annū v̄l mensē v̄l dīe. t̄ huic itellectui p̄cordat te n² q̄ dicit q̄ simplex est vt i momēto eē t̄ nūce eē.

cōpositū at̄ v̄t i hora. i die. i hebdomada t̄ simili Ampli² aut̄ quemadmodū qdē tpis partes sibi sine mora succedūt. Similiter etiā qn̄. qn̄ qdē partes p̄teriti t̄ futuri ad p̄ns copulate redincuntur. Secunda p̄ueniēta tpis ad temp² est q̄ sicut par tes tēporis sibi iuicē succedūt. ita partes ipsius quādo. vnde quādo p̄teritū et quādo futurū co pulant ad p̄ns. Intelligendū q̄ auctor b̄ videt dīe q̄ quādo est successiū sicut tempus. Et su stinendo illud dīz līa legi v̄t iacet. Nonendo n̄ q̄ qn̄ sit res p̄manens sicut auctor p̄us videbat dicere. tūc dīz sic exponi q̄ partes ipsi² qn̄ sibi i uicē succedunt in fieri. q̄ sicut p̄us fit vna pars domus. postea alia. sic partes ipsius quando. Sitū partes ipsius quādo fuerint in factio esse nō succedunt sibi inuicem sed sunt simul.

Dīfserit aut̄ tēpus ab eo qd̄ qn̄ est qm̄ b̄m tēp² aliqd̄ mēsurabile ē. vt ann² qdē dīr tpe diurn² t̄ mot² mult² dīr eo q̄ multo tpe p̄maneat. At vō b̄m qn̄ n̄ hil mēsurat. Sz alioz dīr eē t̄ b̄m idē tpe ale t̄ variabile aliqd̄ p̄nunciatur. Hic cōparat qn̄ ad ipsū tempus et dīrnt in b̄. q̄ b̄m tēpus aliqd̄ mensurat s. b̄m qn̄ nihil mensu rat. vt mot² anni dīr ann². t̄ diei dīr diurnus. sed b̄m qn̄ nihil mēsurat. sed res dīr esse solū in tpe. Inest aut̄ qn̄ nō suscipit magis t̄ min². Nō enī dies v̄l diurn² magis vel min² die v̄l diurno dīr. neqz vñū qui dē diurni² alio. Sīlīt at̄ t̄ de aliis qua re oī. qdē qn̄ iest n̄ dīc magi aut̄ min². Hec est tertia pars huius capli p̄ncipalē in q̄ au tori p̄onit p̄petates accidentales ipsius quādo. t̄ ponit tres. duas cōdes et vñā p̄priā. p̄ma p̄pē tas ipsius quādo est nō suscipit magi et minus. et hec est oclusio. ix. et pbatur sic. Cuiuscqz cā nō suscipit magis et minus. ipsum non suscipit magis t̄ minus. sed temp² quod ē cā ipsi² qn̄ nō suscipit magis et minus. igit quando non suscipit magi vel min². Nā vñū dies nō dīr magis aut̄ min² qz ali² dies. nec vñū diurnuz dīr magi aut̄ minus diurnū qz aliud.

Qn̄ vō nihil ē p̄trariū. qn̄ etenī qd̄ ex p̄senti ē vñū. t̄ idez ei qd̄ de futuro et de p̄terito ē. Impossibile aut̄ erit du as de eodē p̄dicari p̄trarietates indi viduo. Ampli² aut̄ p̄traria nunqz in eodē erūt sīl. Qn̄ aut̄ qd̄ b̄m p̄ns t̄ p̄teritū t̄ futurū ē sīl in eodē erūt. Idem nāqz qd̄ ē fuisse verū ē t̄ p̄māsurum. Contrarioz vō rō est. nunqz in eodē

simul existere. Neq; i eodē idiniiduo
dici i eodē tpe. quare cōtrarietas i eo
quod quando est nō annunciatitur.
Secunda p̄prietas cōis ipsi⁹ qn̄ ē nō b̄e p̄tria
z hec ē p̄clo. x. hui⁹ libri q̄ ē nō b̄e cōtrariū. hec
p̄clo pbaf sic. Si qn̄ h̄fet p̄trariū marie qn̄ de
pterito z qn̄ de futuro eēnt p̄traria. q; non vide
tur q̄ inf illa. qn̄ possit eē cōtrarietas. Sz p̄ns est
falsū. Nā qn̄ de p̄terito z qn̄ de futuro nō sūt p̄
ria qd̄ pbaf dupl̄r. p̄mo sic. p̄traria nō v̄e pdicant
de eodē sil' fm numer⁹. Sz de eodē fm nūez
predicat qn̄ de p̄terito z qn̄ de futuro. de eodē
enī fm numer⁹ ē verū dicere q̄ ip̄m ē futurū. et
illud idē nūero ē p̄teritū z qd̄ sūt z erit. Sz cōtra
ria non v̄e pdicant sil' de eodē. ḡ qn̄ de futuro
z qn̄ de p̄terito. z qn̄ de p̄senti nō sunt cōtraria.
Secundo pbaf idē sic. ip̄sibile ē cōtraria esse
sil' i eodē fm numerū. Sz i.eodē fm numerū sūt
sil' qn̄ de p̄senti. quādo de futuro. z quādo de p̄te
rito. quidē ē sūt z erit. ḡ quādo de p̄senti z de p̄
terito z de futuro non sunt p̄tria. T Sz b̄ dubi
tatur. q; nō videt q̄ iste rōnes valeat. p̄ma non
videt valere. q; cū dī q̄ cōtraria nō pdicant de
eodē. aut intelligit sil' aut successiue. Si intelligi
tur p̄mo mō. sic nō ē ad p̄positū. q; qn̄ de p̄teri
to z qn̄ de futuro nō pdicant de eodē. q; sic qn̄
de p̄terito z qn̄ de futuro eēnt in eodē. z q̄cunq;
ita se habet q̄ pdicent de eodem nūero sil'. vnū
illoz pdicat de alio. vt p̄t p̄bari p̄ syllogismū
expositoriū in secūda figura. Si illud intelligat
secundo mō. s. q̄ p̄tria non pdicant de eodē sic
cessiue. cū illud sit manifeste falsū. p̄z q̄ p̄ma rō
nō valet. nec secunda videt valere. q; accipit q̄
qn̄ de p̄terito z qn̄ de futuro pdicant de eodez
sil'. q; auctor superi⁹ dixit q̄ qn̄ p̄teritū z qn̄ futu
rū nō sūt sil' i eodē. T Ad illō dubiū p̄t dupl̄r
dici fm opiniōes diuersas. Quidā enī ponūt q̄
qn̄ de p̄terito specifice distinguit a qn̄ de futuro.
Et sustinēdo istā opinionē ē dicendū q̄ qn̄ de p̄
terito z qn̄ de futuro nō sūt p̄traria. q; pdicant
sil' z semel de eodē pdicatione denoatiua. z cō
traria nō pdicant sil' de eodē. nec eēntialiter nec
denoatiue. z qn̄ d̄ p̄terito z qn̄ de futuro pdicā
tur sil' de eodē denoatiue. Nā idē nūero qd̄ fu
it est z erit. Sz pdicatiōe eēntiali qn̄ de p̄terito et
qn̄ de futuro de eodē fm numerū nō pdicantur
sil' nec successiue. p̄z ḡ r̄n̄sio sic ad p̄m ūponēdo
q̄ quādo de p̄terito z qn̄ de futuro specifice di
stinguani. Et sustinēdo b̄ eēt dicendū ad secundā
rōnem q̄ qn̄ de futuro z quādo de p̄terito sūt si
mul in eodē. nec vult auctor cōtrariū. Sz vult q̄
quādo de p̄terito z qn̄ de futuro nō sūt sil' cū tē
pore p̄terito z cū tpe futuro. alia ē opinio q̄ qn̄
de p̄terito z qn̄ de futuro nō distinguunt specifi
ce. q; istud qd̄ est p̄mo qn̄ de futuro erit postea
quādo de p̄senti. z vltio quādo de p̄terito sicut

idē tēp̄ ē p̄mo futurū. postea p̄sens z postea p̄
teritū. Et sustinendo hāc opinionē ē dicendū q̄
auctor intelligit q̄ quādo de p̄terito z quādo de
futuro nō sūt p̄tria. q; pdicant de eodē successi
ne pdicatione eēntiali z in abstracto. q̄uis enī
illud idē qd̄ p̄mo est albū erit postea nigrū. m̄ il
lud qd̄ vno tpe est albedo nō potest eē nigredo.
Est aut̄ qn̄ i oī eo qd̄ cepit eē vt corp⁹
qd̄ vniuersū aliquā est z i tpe. suscipit
enī tempoz alteratiōes. Alterat enī
corp⁹ i estate vere z hyeme z autūno
Silt̄ aut̄ z aia. Acuti⁹ enī qdā in hye
me qdā in estate. quedā in vere specu
lant fm instri cōplexionē. Aia enim
cōiuncta corpori cōplexiones cōitāt:
vt q̄ aride z gelide cōplexiois sūt de
mentiores seip̄sis in autūno sepe sūt
qbus v̄o sanguis principat in vere.
Silt̄ aut̄ z de aliis fm silitudinē aiali
um z tēpoz. Erit igit̄ in tpe q̄cqd̄ cō
plexionis tpis suscipiens varietates
alterat fm corp⁹ v̄l temp⁹. H̄mōi v̄o
sunt q̄ dicta sūt de paucis aut de null
aliis conueniens erit proferre.
Tertia p̄prietas quādo ē p̄prie p̄pria q̄ quan
do ē. in oī eo qd̄ incipit eē. thec ē p̄clo. x. hui⁹ li
bri z pbatur sic. In illo ē quādo qd̄ afficit a tpe
z variat fm variationē tpis. sed oīs l̄bstatia q̄ i
cipit eē afficit tpe z variat fm variationē tpis. ḡ
in oī l̄bstantia q̄ incipit eē ē ipsū quādo. maior
videt eē manifesta. q; illud qd̄ variat fm varia
tionē tpis ē trāsmutabile a tpe. z p̄ p̄ns in oī tali
ē quādo. z minor declarat tā ex parte aie q̄z ex
parte corporis. p̄mo ex parte corporis declarat
q; corp⁹ v̄niuersū. i. corpus humanū fm vngā ex
positionē ē aliud in alio z alio tpe. z transmutat
fm trāsmutationē tpis. alif enī se habet corpus
humanū in hyeme z alif in estate. Et sciendū q̄
corp⁹ humanū dī corpus v̄niuersū. q; vt dicit
phs 3° de aia. hō est quodāmō oīa. Alter expo
nitur q̄ p̄ corp⁹ v̄niuersū intelligit auctor quod.
libet corp⁹ ḡniale qd̄ variat fm variationē tpis.
vt manifeste patz de corpore humano. nā corp⁹
humanū alterat in estate in hyeme z autūno et
vere. Qd̄ etiā aia alterat alteratione tpis. patz.
Nā quidā speculatur acuti⁹ in hyeme vt coleri
ci. z quidā i estate vt fleumatici. z quidā in vere
vt melācolici fm cōplexionē instri. i. organi fā
tasie. Adhuc quidā sunt demētiōes vno tpe q̄z
alio. vt illiḡ sunt aride z sicce cōplexionis z sri
gide. cuiusmōi sunt melācolici. Sepe in autūno
demētiōes sunt seip̄sis in alio tpe. z dicit sepe.
q; p̄ medicinā z adiutoriū extrinsecū aliquād̄

impedit alteratio q̄ nata est fieri a tpe. Et illi q̄ sūt sanguinee cōplexionis sūt demētores i vere q̄z i alio tpe. Et eodē mō ē de alijs fm silitudinē aialiu & tēpōz. q̄n eni aialia sī sitia in cōplexione tūc in illo tpe sīt aiali in cōplexione ē aial demētius q̄z i alio tpe. Dia igit aialia h̄ntia cōplexio nē q̄ variat fm variationē tpis sunt i tpe. Sz i paucis v̄l in nullis alijs b̄ iuenies qn talia sunt in tēpore. t b̄ dicit propter corpora celestia q̄ sūt in tpe rōne suoz motuū. C̄ Horādū ē b̄ q̄ tēp̄ prout auctor loquitur b̄ de tpe capit̄ dupl̄r. Uno mō fm q̄ ē numer⁹ mot⁹ fm p̄us & posteri⁹. Et b̄ mō v̄l videt vult auctor q̄ a tpe causat quādo Alio mō capit̄ tēpus p̄ tēperie v̄l intēperie aer⁹. Et sic loquēdo de tpe dicim⁹ tēpus ēē pluuiosū vel tēpus calidū v̄l frigidū. Et sic vult auctor lo qui de tpe cū dicit corpora trāsmutari fm transmutationē tpis. Corp⁹ eni trāsmutat varijs modis fz diuersas tēperies seu loca i qb⁹ corpora st̄. Intelligentū p̄mo fz dūm albertū q̄ sicut daf q̄n derelictū a tpe cōtinuo. ita daf q̄n qd sequit eternitatē. t q̄n derelictū ab euo. t derelictū a tēpore discreto qd mēsurat operatibes angeloz. sed de istis mēsūris cū suis q̄n p̄tinet ad theolo gū tractare t nō ad logicū iō de istis nihil ad p̄ sens. Intelligentū est vlt̄r⁹ q̄ aia intellectua segunt cōplexionē & dispōnez corporis. q̄ de sē situa & vegetabili cū ille educant de potētia ma terie & sunt elemētares nō ē dubiū sz aia rōnalis indiget fantasmatē ad b̄ q̄ intelligat. q̄ necessit̄ est itelligē fantasmatā speculari. iō fm variā dispositionē organi fata se p̄tingit ea diuersimo de itelligere. iō colerici meli⁹ studēt i hyeme q̄z i estate. q̄ illa cōplexio calida reducit ad aliquō tēperamentū. t fleumatici, vel senes ecōuerso me lius i estate q̄z i hyeme. q̄ cōplexio eoz maḡ tēperatur. Intelligentū ē etiā q̄ auctores b̄ disti guūt q̄tuor q̄ternarios. vñ q̄ternariū comple xionū. aliū tēpōz. aliū corporz simpliciū. s. elo. q̄rtū q̄ternariū etatū. Quattuor eni sunt humo res seu cōplexiones. s. sanguis. colera. fleuma. & melacolia. Et q̄tuor sūt partes anni q̄ nālit di uersificant in q̄litatib⁹. s. ver. estas. autūnus. et hyems. Et q̄tuor sūt etates q̄ diuersificantur in quolibz. s. infātia. puericia. iuuent⁹ & senect⁹. Et q̄tuor sūt corpora simplicia v̄l elā. s. aer ignis. terra & aq. Et istoz q̄ternarioz semp q̄tuor co ueniūt i q̄litatib⁹. vbi grā. aer. sanguis. ver. & in fantia. coueniūt in q̄litatib⁹. q̄ quodlibz istoz ē nature calide & humide. Silt̄ ista q̄tuor coueniūt in q̄litatib⁹. s. ignis. colera. estas & pueritia. q̄ quodlibet istoz ē nāe calide & sicce. Ista etiā q̄tuor coueniūt in q̄litatib⁹ aq̄ fleuma. hyems & iuuent⁹. q̄ quodlibet istoz ē nāe frigide & būide. iusta etiā q̄tuor coueniūt in q̄litatib⁹. s. terra. melacolia. autūnus & senect⁹. q̄ quodlibz istoz

ē nāe frigide & sicce. Et ē sciendū q̄ alia peius se h̄nt in illa parte anni cū q̄ coueniūt i q̄litate. Mā sile adueniēs sili augmētāt ip̄m. t iō in vere san guinei sūt demētores seip̄s alio tpe. Sile eni adueniēs sili facit ip̄z furere. sicut dicit medici Et colerici pei⁹ se h̄nt i estate q̄z i hyeme & q̄z in alio tpe ppter silitudinē eoz i q̄litare. Et melan colici pei⁹ se h̄nt in autūno q̄z in alio tpe ppter silitudinē i q̄litib⁹. Et fleumatici pei⁹ se h̄nt in hyeme q̄z i alio tpe ppter eandē cāz q̄ sile augmētāt sile & p̄trariū tēpat. iō colerici se q̄si demētes i estate. q̄ ppter caliditatē & siccitatē magis augmentat siccitas & caliditas in colericis. Sz in hyeme bñ studēt. q̄ ppter frigiditatē hyemis tēpatur siccitas in eis & iō colerici sūt q̄si tēpat i hyeme. t isto mō ē in alijs q̄ i vno tpe se h̄nt me li⁹ & i alio tpe pei⁹ fm cōplexionē alīū & tēporū vñuquodq̄z eni aial pei⁹ se fz in tpe coueniēti q̄z in tpe cōtrario sue cōplexoi. t eodē mō credo q̄ sit d̄ etanib⁹ & tēpib⁹ & regiōib⁹. s. q̄ vñuq̄bz aial cū ē in etate aliq̄ pei⁹ se fz in tpe coueniēti q̄z tpe sibi ḥrio in q̄litatib⁹. Et pei⁹ se fz in regionib⁹ sibi coueniēti⁹ i q̄litatib⁹ q̄z i regionib⁹ sibi p̄tra rijs. vñ q̄ senes sūt frigidī. & sicceti pei⁹ se h̄nt i au tūno & i hyeme q̄ ē frigida & būida q̄z i vere qd ē calidū & būidū. Silt̄ q̄ senes sūt frigidī & sic ci pei⁹ se h̄nt i regionib⁹ frigidis & siccis q̄z i re gionib⁹ calidis & būidis. Et iō senes diuti⁹ p̄nt viuere i regiōe calida & būida q̄z in regiōe frigi da & siccā. t adhuc q̄ caliditas ē maḡ actiua q̄z siccitas. senes meli⁹ se h̄nt i estate q̄z i hyeme. q̄ eoz frigiditas maḡ tēpatur p̄ caliditatē q̄z eo rū siccitas augmentat p̄ siccitatē estat̄. Et eodez mō d̄ intelligi d̄ regiōib⁹. C̄ Circa istō capl'm d̄ q̄n dubitai p̄mo virū diffinitio ipsi⁹ q̄n sit bene data. t videt q̄ nō. q̄ illa diffinitio q̄ nō cōpetit cuilibz p̄tēto s̄b diffinitio ē male data. ista ē hmōi ḡ. maior p̄z. & mīor pbaf. nā q̄n de p̄terito & q̄n de futuro nō derelinquiāt ex adiacētia tpis. q̄ si sic ēēt tūc q̄n de p̄terito derelinq̄ret a tpe p̄te rito. t quādo de futuro a tpe futuro. p̄n̄s ē falsū q̄ nec t̄ps p̄teritū nec tēp⁹ futur⁹ ē. ab eo v̄o qd nō ē nihil p̄t̄ dereling. P̄reterea illud qd causa tur a tpenō causat ex adiacētia tpis. q̄ vni⁹ effe ct⁹ ē solū vna cā. sz q̄n causat a tpe. ḡ ē male data. p̄n̄s patz. aīns p̄bal q̄ senectus derelingi i sene ex adiacētia tēponis. t tamē nō est quādo. igūt rē. P̄reterea se queret q̄ et adiacētia tpis in eodē ēēt infinita quādo derelicta ab eodē tpe. q̄ tēpus fz infinitas t̄pes cā sit i infinitū diuisibile ex q̄z q̄libz re linq̄f aliquō quādo i re tpal. illa ḡ q̄n sūt infinita. etiā ex p̄te rei tpalis p̄cedit augmentū. q̄ illa res fz infinitas partes in q̄z q̄libz ē aliquō q̄n. ḡ idē qd p̄ius. P̄reterea si q̄n derelingi i re tpal

a tpe p̄senti cū etiā reliquatur quādo in re tpali
a tpe p̄terito & a futuro. s̄equis q̄ sicut tēpus pre-
teritū & tēpus futurū sūt partes tpis p̄ntis ita
qñ derelictū a p̄terito & qñ derelictū a futuro s̄e
partes ipsi⁹ qñ derelicti & p̄nti tpe. & ita aliquā in
diuiduī ipsi⁹ qñ cōponere ex diuersaz sp̄eruz
individuī. P̄terera si qñ derelingf ex adiacē-
tia tpis. tūc qñ nō esset i eodē i quo ē tēp⁹. s̄z b̄
videt ḥ auctore q̄ dicit q̄ in quoq̄qz ē tēpus. i
eodē & qñ. In oppositū q̄onis ē auctor i lra. Ad
istā dubitationē ē dicendū q̄ diffinitio ipsi⁹ qñ
est bñ data q̄ illud fm qd̄ aliquid d̄ eē suisſe vel
fore relinqf eē adiacētia tpis. qñ ē hmoi. iḡ r̄.
Nota q̄ qñ put ē p̄dicamentū ē affectio dereli-
cta i re tpali & tpe mēsurante rē tpale. & fm istā
affectionē q̄ d̄ qñ denoiaſ res suisſe v̄l fore & d̄
bec affectio dereling ex adiacētia tpis. q̄ circu-
scripta q̄cungz alia trāmutatione circa rē tpale
solo tpe remanēte & re tpali illa d̄ eē suisſe v̄l fo-
re. q̄ tēpus ē mēsura extrinſeca duratiōis rei tē-
poralis & mēsura adiacet mēſurato. iō bñ d̄ q̄
qñ derelinquiſ ex adiacētia tpis extrinſec⁹ mēſu-
ratiōi ſe rei tpalis. p̄ ḡ ſēlus descriptiōis. C Ad
p̄mū ḡ argumentū dicendū q̄ licet p̄terito tēp⁹
& futurū actu nō ſint. tñ hñt entitatē ſufficientez
ad cāndū qñ. Un̄ ē ſciendū q̄ quedā ſūt res ad
q̄s ē mot⁹. & quedā ad q̄s nō ē mot⁹. nā ſba quā-
titas q̄litas. & vbi ſūt res ad q̄s ē mot⁹ capiēdo
motū large. alie vo res alioꝝ geneꝝ ſūt respecti-
ue & ad eas nō ē mot⁹. illud ḡ qd̄ nō ē licet non
poſſit cauſare rē abſolutaz tñ p̄t cauſare rē re-
ſpectuā ad quā nō ē p̄ ſe mot⁹. vt ſupra dictū ē
de fine q̄ nō exīs cauſat deſideriū actu exīs. vt
ſi q̄ ſalneū deſideret qd̄ nō ē. Et nota q̄ qñ p̄-
terito nō cātur a tpe p̄terito niſi qñ illud ē p̄te-
ritū & qñ de futuro nō cauſat a futuro niſi qñ il-
lud eſt futur⁹. Un̄ auctor dicit q̄ qñ de p̄terito &
qñ de futuro nunq̄ ſūt ſil cū tpe p̄terito nec cū
futuro. C Ad aliud argumētu ē dicēdū q̄ itelle-
ct⁹ descriptiōis ē iſte qñ ē qd̄ dereligiſ ex adiacē-
tia tpis. t. ex adiacētia tpe q̄ ſi extrinſec⁹ mēſurāte
ē ſe rei tpalis. & iō iſta ſtant ſil q̄ qñ derelinquaſ
ex tpe & ex adiacētia tpis. vel alif dici p̄t q̄ qñ
derelingf ex adiacētia tpis immediaſ. ab ipſo vo
tpe immediaſ. nec ē incōueniēs q̄ idē effeci⁹ a pli
bus cauſet. s̄z ab uno immediaſ. ab alio vo imme-
diaſ. Ad illud ē dicendū q̄ ſicut paſſio immediaſ
cauſat ab actiōe. ſic qñ immediaſ cauſat a tpe
vel ab adiacētia tpis. ſenect⁹ vo nō immediaſ ex
tpe relinqf ſz immediaſ. iō nō ē qñ. C Ad aliud d̄
q̄ insinuata qñ derelicta ab eodē tpe ſat i eadē re-
tpali ſm diuersas partes illi⁹ rei. tñ ab uno tpe
cauſat ſolū rñli qñ correspōdens tēpori adeqto
ipſi duratiōi rei. Ad aliud d̄ q̄ ſi tēp⁹ p̄nſ eō
ponit ex p̄terito & futuro. tñ qñ derelictū a tpe p̄-
ſenti nō cōponit ex qñ derelictio a p̄terito tpe &

a ſuſo nec ē ſiſitudo. vt p̄ ſiſuēti. C Ad ultimū
d̄ q̄ qñ ē ſubiectiue i re tpali q̄ incipiēt. t̄ p̄t
vo nō ē ſubiectiue i re tēporali. ſz in p̄mo mobili
vel i motu p̄mi mobilis ſit in re tpali. vi mēſura
i mēſurato. & b̄ intēdit auctor. v̄l alif dici p̄t q̄
auctor intēdit pone ſtiam int̄ vbi & qñ. q̄ ē b̄ q̄
in nulo i quo ſit vbi ſubiectiue ē loc⁹ a quo cau-
ſat idē vbi. qñ vo ē ſubiectiue i aliquo i quo ē tē-
pus a quo cauſat. illud qñ. nā i aliqua parte mo-
t⁹ p̄mi mobilis icipit eē qñ ſubiectiue & i eodē mo-
tu ſubiectiue & tēp⁹ ē. b̄ ſufficit ad b̄ q̄ vbi et qñ
diſferat. C Bubitac⁹ vtrū qñ de p̄terito & qñ
de futuro diſtinguant ſp̄e. & videt q̄ nō. q̄ ſi ſic
tūc idē idūiduī p̄mo eēt i vna ſp̄e poſtea i alia.
nā idē quādo qd̄ p̄mo derelingur a futuro. po-
ſtea derelingur a p̄ſenti. demū & p̄terito. nā au-
ctor dicit q̄ ſicut idē tēpus p̄mo ē futuro. poſtea
p̄nſ. poſtreo p̄fitū. ſic idē qñ ē priō d̄ futuro. po-
ſtea de p̄ſenti. demū de p̄terito. P̄terera q̄ ſpe-
ciſice diſtinguuunt nō p̄dicant de eodē nūero. ſz
quādo de p̄terito & quādo de futuro p̄dicant de
eodē nūero. & p̄ b̄ p̄bat auctor q̄ iſta non ſit ḥ
ria q̄ p̄dicat d̄ eodē b̄ ſumer. C In oppositū
arguit nā quādo ē gen⁹ gūalissimū. ḡ b̄ ſp̄es. ſz
nō videt b̄re alias. niſi quādo de p̄terito & quā-
do de futuro. ḡ. Ad hāc dubitationē dicendū ē
q̄ qñ cauſatū a tēpore p̄terito & quādo cauſatū
a futuro diſtinguant ſp̄e. p̄ quo ē itelligendū q̄
tēpus nō ſic abſolute cauſat quādo. ſed fm alia
& alia habitudinē quā habet ad rē tēporalē. qd̄
p̄. q̄ idē tēpus vt remotū a nobis cauſat quan-
do de futuro vt primū quādo de p̄ſenti. & b̄ d̄
ad argumentū q̄ nō ſequit q̄ idē quādo ſit nūc
in vna ſp̄e poſtea i alia. nec ē idē quādo fm ſp̄es
v̄l formalit ſumptū qd̄ cauſat a futuro p̄ſenti vel
p̄terito tpe. ppter alia & alia habitudinē ipſius
tēporis vt dcm̄ ē. & cū d̄ q̄ auctor dicit q̄ idē qñ
p̄mo ē de futuro. p̄ de p̄ſenti. deide de p̄terito.
dico q̄ nō dicit ſic. ſed dicit q̄ idē quādo p̄mo ē
futuro. poſtea p̄nſ. deide p̄terito. nec iſti modi lo-
quēdi p̄uerunt. Ad aliis cū d̄ q̄ qñ de p̄terito &
quādo de futuro p̄dicant de eodē nūero. pcedo
denoiatione. ſz nō eēntialis. nec ē icōueniēs q̄ di-
uersa fm ſp̄em p̄dicantur de eodē denoiatione.

P̄i vo ē circuſcriptio corporis cir-
cuſcripti a loci circuſcriptiōe p-
cedēs. loc⁹ aut̄ ē i eo qd̄ capit & circuſcribit. Eſt iſit i loco q̄cqd a loco cir-
cuſcribitur. Non eſt autem in eodē
locus & vbi.
Iſtud ē quartū capitulū ſe cū de partis i quo au-
ctor determiaſ de quarto p̄dicamēto. ſ. de ipſo
vbi & p̄tinet tres partes p̄ncipales. In p̄ma po-
nit & declarat descriptio ipſi⁹ vbi. In ſcda ibi.
Vbi aut̄ aliud ē ſimplex. ponit diuſio ipſi⁹ vbi.

74

In tertia ibi. Caret autem ponunt preterates ipsi⁹ vbi. vñ vbi primo sic describis. Ubi est circumscrip^{tio} corporis a circumscrip^{tione} loci procedes. Intelligendum est hinc albertum quod triplex est circumscrip^{tio}. quodam est circumscribens actionem; et ista circumscrip^{tio} est in genere actionis. Alia est circumscrip^{tio} quod est circumscrip^{tio} passus. et ista est in genere passionis. terciam est circumscrip^{tio} quod procedit ab utraque circumscrip^{tione} potius quam est per dicamentum quod non iuratur vbi. Intelligendum quod vbi quod est per dicamentum est quodam forma quod procedit a circumscrip^{tione} actiuam loci et a circumscriptione passiva locati. et est forma sed quam aliquid dicitur esse in loco formaliter sicut albedo est forma per quam aliud est formaliter album. sed vbi in secreto est esse in loco. ut esse habet vel esse ibi vel esse in schola vel esse in domo vel esse alibi.

Loco enim est in eo quod capit et circumscribit vbi vero in eo quod circumscribit et comprehendit. Declarat diffinitiorem ipsi⁹ vbi. Et primo ultimam particulam. scilicet quod vbi procedit a circumscrip^{tione} loci. et hec est secundum. scilicet quod vbi est circumscribens locatum. et vbi est in circumscrip^{tio} et in locato. sed oportet quod est circumscrip^{tio} in quantum circumscribit percepit a circumscrip^{tione} circumscribens. quod est secundum. Quidam formam rationem sic. vbi autem est locus autem est procedens a circumscrip^{tione} loci. sed vbi non est locus. quod est percepens a circumscrip^{tione} loci. Sola minor ponit in libro. quod maior videtur manifesta. et minor declarat sic. locus est in locato. et vbi est in locato. quod vbi non est locus. quod si vbi esset locus in quoque est locus in eodem esset vbi. Intelligendum quod per se oportet motum acquisiri aliquod inherens mobili. ut patet per diffinitiorem motus. motus est actus ens in potentia ad ulteriorum perfectionem oportet quod per motum localis acquiratur aliquod inherens mobili quod est per se terminus intrinsecus ipsi⁹ motus. et quod locus non inheret corpori. id est non est in locato. quod neceps est ponere quod per motum localis acquiratur aliqua perfectio mobili alia in loco. quod perfectio sit simile in mobili et in locato. Si eni^m motus localis esset per se ad locum cuius locus sit qualitas. sequeretur quod motus proprie dictus non esset nisi in duobus predicationibus. scilicet in qualitate et in qualitate quod est per se ipsum. v. physi. Sed dices tu si motus localis est per se ad vbi et non ad locum magis deberet dici motus vobicalis quod motus localis. Sicut idem vobis non nullus motus sit ad locum tanquam ad ipsum se terminum. Sic etiam quod motus localis est ad vbi tantum ad terminum intrinsecum. et ad locum tanquam ad terminum extrinsecum. quod tamen locus est non bis notior quam vbi et denotatio sit a notione. ideo magis dicitur motus localis quam vobicalis.

pate permanente granum etenim modio aduenies retineri non posset aere quo in plebat crescere. Aere autem expulso granum utique recipere. Nequaquam igitur duo corpora in eodem esse possunt nec unum et idem in diversis. quod non habent aia quod est localiter erit cum loco nullatenus occupet. Similiter autem et quecumque alia a corporis ratione dissentient et loci circumscrip^{tione} carerent. Declarat prima parte descriptio ipsi⁹ vbi. scilicet quod vbi est circumscrip^{tio} soli corporis. et hoc est secundum. huius libri. Et probatur sic. vbi est circumscrip^{tio} illius quod est in loco. et solu illius quod est in loco. sed solu corpus est in loco. quod vbi est circumscrip^{tio} soli corporis. maior pars et probatur. nam vbi procedit a circumscrip^{tione}. et vbi est circumscrip^{tio} illius quod est in loco. Et minor quo ad utraque ei pars declaratur. pars prima est manifesta. scilicet corpus est in loco. Et secunda pars. scilicet quod solu corpus est in loco. declaratur sic. Corpus est in loco. ut pars et nihil aliud quam corpus est in loco. probatur quod infra non corpora marie utrumque aia sit in loco. sed quod anima non sit in loco. declaratur sic. Omne quod est in loco repletum locum. sed aia non repletum locum. quod aia non est in loco. minor probatur sic. locus repletus aliquo non potest recipere aliud aliud illo manente in eodem loco quod est repletum locum illud. patet. granum enim adveniens modio non potest recipi in modio crescente aere in illo modio quo plus replebat. sed exclusum aere potest granum recipi in modio. quod eodem modo si aia repletum locum tunc remanente aia quod est in corpore non posset suscipere alimentum aial ipsu. sed hoc est simile quod aia non repletum locum. Et hoc potest ponit una secunda particularis et probatur per idem. quod illud quod per se repletum locum eo remanente in loco non potest recipere aliud corpus ille locus. sed aia remanente in corpore animato corpus animatum recipit aliud corpus. scilicet alimentum. quod anima non repletum locum in corpore tantum locatum per se in loco. Ex his infert auctor duo correlaria. primum est quod duo corpora non sunt sit in eodem loco. Secundum est quod idem corpus non est simul in diversis locis. Et quia auctor non probat predicta correlaria. id est ea non ponit in numero conclusio num. Intelligendum est quod secundum Albertum. anima est in loco per accidens per hoc quod corpus animalium est in loco per se. Intelligendum quod illud quod per se repletum locum habet dimensiones proprias per quas locum repletum. Si ergo anima esset in corpore per se sicut locatum in loco. sequitur quod anima haberet proprias dimensiones adequatas corpori animato. cum igitur alimento adveniens corpori animato habeat proprias dimensiones coes. sequitur quod alimento non posset recipi in corpore aiato remanente aia. quod si reci-

pereat. sequitur qd̄ diuerte dimēsiōes corpore eēt
sil' adequate. qd̄ ē impossibile. Sed hic dubitāt
quia si ratio auctoris valeat videtur qd̄ corpus
aīatū n̄ replete locū p se. qd̄ si sic nō posset alimē
tum recipi in corpore aīato remanente corpore
aīato. qd̄ sic due dimēsiōes corporee eēt sil' i eo
dem loco. s. dimēsiōes alimēti aduenientur t̄ di
mēsiōes corporis aīati remanentur. Bicendū qd̄
alimentū nō pōt advenire toti corpori aīato ipo
corpore aīato remanente i eodē loco sc̄ise i quo
prius erat. s. alimentū recipi in partib' aīal' vt
primo i ore. t̄ adueniente alimēto ori expellit cor
pus qd̄ p̄s erat i loco in quo recipit alimentū
t̄ postea recipit alimentū in poris. t̄ semp adue
niēte alimēto v̄l mā alimēti expellit corp' qd̄ p̄su
it aut p̄densat. ita qd̄ nunq̄ erit mā alimēti siml'
adeq̄ta cū mā corporis aīati aut cū aliq̄ pte ma
terie corporis aīati p̄existē. Bicendū ē ḡ qd̄ rō
auctoris pbat qd̄ aīa nō ē in corpore tanq̄ p se
locatū i loco ppter h̄ p se locatū replet totū lo
cū t̄ totū spaciū p̄tentū infra vltimū corporis cō
tinēt. Et iō si aīa esset in corpore sicut p se loca
tū in loco dimēsiōes aīe repleret totū corp' aīa
tū. nec eēt aliq̄ pori in corpore aīalis i qb' pos
set recipi alimentū. Nūc aut qd̄ aīa ē in corpore
aīato sicut forma in mā. t̄ sicut pfectio i pfectibi
li pōt alimentū recipi in poris corporis aīati ex
cluso vel p̄densato corpore qd̄ presuit ibidem.
Houet aut̄ fortasse qs questionē idē
ēē in diuersis t̄ i plib' ocludēs. Eteni
vox i aurib' diuersorū ē. Vox aut̄ si n̄
ē aer. ēē nō poterit quare t̄ aer i aurib'
diuersorū erit. qd̄ t̄ corp' idē i diuer
sis locis vox qd̄ vna t̄ eadē nūero i
diuersis qd̄ aeris partib' ēē nō pōt
Lōcedentib' ita qd̄ nobis vna t̄ can
dē vocē nūero in aurib' sentiri diuer
sorū vtiqz t̄ cōfiteri oī oīo vna aeris
particulā ad aures diuersorū pueni
re. Simplr aut̄ vnu t̄ idē i plib' totū
ipossibile ē iueniri. qd̄ obre t̄ cedere
cogimur v̄l diuersū qd̄ i aurib' seti
ri v̄l vnu t̄ idē i plib' qd̄ locis reliq
Circa p̄dicta mouent h̄ due dubitationes. p̄ma
est circa h̄ qd̄ dicit auctor qd̄ idē corp' nō ē in di
uersis locis. qd̄ videretur qd̄ aliqd̄ corp' eēt sil'
i diuersis locis. nā eadē vox ē sil' i aurib' diuer
sorū. s. vox nō ē sine aere. nec pōt eadē vox esse
sil' i diuersis partib' aer. sequit̄q̄ qd̄ eadē vox ē
sil' i diuersis locis cū sit sil' in aurib' diuersorū.
Eligere aut̄ diuersorū s̄esus ēē imaginabili
ter se generantiū. t̄ sil'r quare t̄
vox qdā n̄ aīal' ē. ea enī qd̄ imaginabi

ter fit t̄ sil'r aīal' nō ē qm̄ ab aīali nō p
serf. Ad hec aut̄ oēz vocē aīal' dicim⁹
ēē v̄l p̄mo v̄l secūdario. qd̄ enī vocez
audiuit ab initō i silētio simplr aīaliū
Rūdet auctor ad istud dubiuū itendēs dicere qd̄
nō est eadē vor nūero i aurib' diuersorū. s. vor
immediate gn̄ata ab ore aīal' gn̄at p̄silem i parte
aeris sibi p̄pinq̄ qd̄diu durat v̄rt⁹ p̄serens quo
usqz gn̄entur diuerte vocez i aurib' diuersorū
vñ breuiſ nō ē eadē vor i aurib' diuersorū s. s.
diuerte vocez. Albert⁹ dicit h̄ qd̄l' imaginamur
gn̄ationē hm̄bi dicēs. qd̄ sic ē de gn̄ationē vocis
sicut ē de gn̄ationē circulorū i aq̄. Si enī aliq̄
projiciat vnu lapidē i aq̄. ille lapis p̄iectus fa
cit vnu circulū. t̄ ille circul⁹ facit aliū. t̄ sic quo
usqz illi circuli ptingat ripā aq̄ v̄l saltē qd̄diu du
rat v̄rt⁹ p̄pellent. Et eodē mō ē de gn̄atōe vocis
qd̄ vna vor gn̄at aliā fm̄ circulū. t̄ illa aliā t̄ sic
nō ē eadē vor i aurib' diuersorū. Sciendū est
fm̄ cōmentatorē 2⁹ de aīa. qd̄ oē sensibile qd̄ sen
titur p mediū extrinsecū medio exēte vniiformis
disposito m̄l' p̄licat suā sp̄em fm̄ figurā circu
larē cui⁹ mediū ē ih̄m sensibile. Et ita si nō sit
impeditū oē tale sensibile m̄l' p̄licat suā sp̄ez ad
equalē distantiā ex oī parte. Et ita ē de voce qd̄
vna vor gn̄at aliā. t̄ illa aliā fm̄ circulū v̄l saltē
p̄ma vor gn̄at suā sp̄em v̄l aliā voce. t̄ illa eq̄l'
audit̄ ex oī parte medio exēte bñ disposito. Et
diri qd̄ vna vor gn̄at aliā voce v̄l sp̄em vocis. qd̄
nō semp oī qd̄ vor qd̄ audit̄ sit i aure audient
illā vocē. qd̄ nō posset eadē vor audiri a diuersis
qd̄ falsū ē. vnde ad h̄ qd̄ vor audiat̄ nō oī qd̄
ipsa vox qd̄ audit̄ real̄ veniat ad aurē. sicut nō
oī qd̄ qn̄ coloz v̄l qd̄ ipse color veniat real̄ ad
visū. t̄ sic ē de voce. qd̄ vna vor v̄l vor plata ab
ore aīalis gn̄at aliā voce real̄ i aere. t̄ illa aliā.
t̄ sic p aliquā distantiā. color tñ solū gn̄at sp̄em
coloris. vñ vor p̄io gn̄at aliā. t̄ illa aliā p quod
dam spaciū. Et postmodū cū vor gn̄ata fuerit
ita debilitata qd̄ nō possit gn̄are aliā voce tunc
gn̄at solū sp̄em vocis. vñ sp̄es vocis qd̄ audit̄ p
uenit ad organū audit̄. t̄ ipsa vor real̄ qd̄ audit̄
nō puenit real̄ ad aurē v̄l ad auditū. qd̄ sic nō
hieret auditio cū sensibile positū supra sensū nō
causet sensationē. v̄l patet ex secundo de aīa.
Quare t̄ vox qd̄ cūiislibet aīalis dr̄
quecunqz p̄serente sit. Uni⁹ igit̄ vor
ad diuersorū aures dirigit. vna aut̄ t̄
eadē nō p̄tingēs est.
Houet t̄ soluit vna dubitationē. qd̄ n. dictū ē qd̄
vna vor gn̄at aliā. possz. n. alicui videri qd̄ n̄ oīs
vor ē vor aīal'. qd̄ illa vox qd̄ gn̄at ab alia voce p
lata n̄ v̄l ēē vor aīal'. Soluit dicēs. qd̄ null' vnuqz
i silētio audiuit vocē aīal'. intelligēdū qd̄ oīs vor
ē vor aīal' mediate v̄l imēdiate. illa. n. vor gn̄ata

a voce plata ab ore aialis est vox aialis mediate. Et si dicat quod vox multiplicat se successione in aere. Non possibile est quod aialis a cuius vox perficitur vox quae sit ab alia vox moriar. et per hanc ultima vox non est vox aialis corruptio. Bicedenus quod adhuc illa vox ultima est vox aialis mediate. Et procedo quod aliqd potest esse mediate ab aiali quoniam aialis est corruptio sicut potest patere in solidi. Si aliquis dirigat sagittam sagitta in aliis que hoie et ipsius iterficiat ita quod ipse moriar anque sagitta pueniat ad ipsum quod iterficiet a sagitta non est dubium quod sagittam iterficiat aliud in que duxerit sagittam. sed hoc est mediate et sagitta interficit eum inmediate. Ubi autem aliud simplex est: aliud compositum. Simplex quod est quod a simplici loco procedit. Compositum autem quod ex iuncto. locus autem simplex est origo et constitutio eius quod continetur et est. locus vero ut dictum est quod est corporis habens particulas copulatas ad eundem terminum ad quem et corporis particule coniunguntur. Corporis vero partes ad punctum loci vero partes iuxta primum fieri necesse est. Erit itaque locus simplex in quo punctum adiacere possit.

Hec est secunda pars huius capitulo in qua auctor ponit divisionem ipsius ubi quod est in ubi simplex et in ubi compositum. ubi simplex est quod procedit a loco simplecti. et ubi compositum est quod procedit a loco composito. Sed dubitat quod videtur quod nullus locus sit simplex. nam ois locus est qualitas continua. et ois quantitas continua est divisibilis in infinitum. nonnullus locus est simplex. Intelligendum est. Albertus quod locus simplex in proposito intelligit locum indivisibilem ut locum primum ei deinde est simplex. unde locus simplex est aliqd correspontens indivisibili in locato. in Albertus non procedit punctum hinc locum. sed dicit quod continet imaginari in loco aliqd indivisibile correspondens idivisibili ipsius locati. locus compositus de loco circumscribens corpus. scilicet ultimum continens corporis locati. Aliud dicit quod per locum simplicem auctor intelligit unum locum solum circumscribentem unum locatum solum. Et per locum compositum intelligit locum comitem ad multa corpora sicut sunt schola domus et huiusmodi. unde dicit auctor quod locus simplex est origo loci compositi. Nihil autem locum proprium unius corporis est principium loci continenter plura corpora. Aliud potest exponi quod per locum simplicem intelligit minimum corporis naturam ut locum minimam carnis vel minimi ignis. et sic de aliis. Et per locum compositum intelligit locum corporis continens plura minima natura. Adhuc posset aliud exponi et forte melius quod per locum simplicem intelligit extremum corporis unius continenter. et per locum compositum intelligit compositum ex multis diversorum corporum scilicet spiritu ubi gra. corpus continentur a solo aere circumscribente ipsum est in loco simplici. Nam ultimum aeris est lo-

cus simplex. sed corporis cuius una pars est in aere et alia in aqua vel in terra est in loco composito. ut via gis cuius una pars est infixa in terra. et alia in aqua. et alia pars in aere est in loco composito. Et locus compositus est ex ultimo terrena et ultimo aqua. Et hunc videtur textus recordare quod dicit quod locus simplex est origo et constitutio illius quod est continuus. id est compositus. locus enim compositus ex ultimo diversorum corporum originatus et constitutus ex ultimis diversorum corporum. Loci ergo particule soliditatis partculas clauduntur. Etenim loca quod est simplex minias corporis particulas occupantia sunt. Addit nunc auctor quod locus compositus habens partes compositas ad eundem terminum ad quem particule corporis terminantur vel copulatur. scilicet ad punctum. partes enim corporis et etiam loci mediate copulantur ad punctum. ut dictum est in predicamentis. partes enim corporis copulantur inmediate ad superficiem. et partes loci inmediate copulatur ad lineam. quod igitur partes corporis claudunt et continent particulas loci. et partes loci continent partes locati. copulatur et ad eundem terminum comedem partes loci et partes corporis locati. marie capitulo locum per spacio ut in capitulo de quantitate dictum est. Et addit quod loca simplicia sunt occupatio minimum corporis. quod potest intelligi secundum unam expositionem quod simplicia loca sunt occupatio minima corporis naturae. vel secundum aliam expositionem quod sunt occupatio minima corporis. id est minimum quod est in corpore. huiusmodi est punctus. Quare nec locus sine corpore nec soliditas sine loco erit. Et predictis recordatur quod non est locus sine corpore. nec corpus sine loco.

Lotentio autem origine de extremitate spe re. Nihil autem extra idem. in eo autem loco esse non poterit ut dictum est a superioribus quod ab eo quod est loco ambitus. Conscientibus igitur nobis sperata est localiter. postea vtiq; necesse est aliud quidem posterum eam est in quo extremitatis locus existat. Nihil autem posterum idem est quare extremitas quod est in loco non est. De his autem insolitus est et occultus. pronunciare et etiam contra sensibilitatem. Sed hic mores dubitatio. quod videtur quod aliqd corpus sit sine loco. quod superma spera est corpus et est sine loco. cum locus sit ultimo corporis continens. et superma spera non habet corpus continens ipsum. videtur quod superma spera non sit in loco. Istam autem questionem non soluit habere posse. sed dicit quod de huiusmodi quoniam isolatus est queritur et hoc quod occultus est. quod non apparet ad sensum virtutum sit in loco vel non. et subdit quod declarare huiusmodi quoniam est ex sensibilia. id est postea sensibilia. quod talia ad

ſeu nō appetit. Circa istā dubitatiōē fuerūt
multe opinioneſ, t pma fuit opinio Temistij vt
recitat cōmentator. 4.physi. Sic it eni Temisti
us q ſupma ſpera ē in loco ſim partēs t nō ſim
totū. rō ei ē qz celū mouet ſim partēs ſuas t nō
ſim ſe totū cū nō mutet totale locū. Cōtra iſtaſ
opinione arguit cōmētator. qz ſi celū mouet ſim
partē vel partēs. t totū nō sit aliud qz ſue pteſ
ſi ſupte oꝝ q ſi mouet ſim partēs q moueat hz
totū. Itē pbs. viii.physi. ſoluēdo rōeſ zenonis
voluit q ſpera mutet locū ſim formaz t non ſim
mām. nūc illud qd mutat locū ē in loco. Itē fal
ſu ē q dicit Temistij q partēs celi ſūt in loco.
nā loc⁹ ſeparat⁹ ē a loeato. hz partēs celi ex quo
ſūt p̄iūte nō hñt talē locū ſeparatū. ſi hz partēs
nō ſūt i loco niſi p accēs. qz totū ē in loco p ſe.
Opinio aut̄ Anaxagore ſuit q ſcelū nō ē in loco
cōtinēte ipſu. hz loc⁹ ei⁹ ē puerū v̄l meli⁹ p̄cauū
circa qd voluit. Circa hāc opinionē arguit
cōmentator ſic. Loc⁹ ē eqlis loco hz p̄tinētiā. hz ſu
pſicies puerā circa quā voluit celū nō ē eqlis ce
lo igit r̄c. Idē argumentū ſiet ſupſicie p̄caua.
Alia ſuit opinio Alexādrī dicenſ q ſcelū nō ē in
loco nec ſim totū nec ſim partē. Sed hz arguit
cōmētator q ſi nō ſit de neceſſitate corporis ēē i
loco. g ſcelū localif mouet t nō ē in loco. qd ē in
cōueniēs. Opinio cōmentatoris ſuit q ſcelū ſit
in loco p centru. nec intelligas q ſentru ſit lo
cuſ ſeli q̄ ſtinēs ipſu. hz q ſ respectu centri celū
eſt alit t alit ſe hñs. Un̄ pbs in libro de motib⁹
aialū dīc q ſe qd mouet indiget aliquo gescē
te respectu cui⁹ ſe habeat alit qz p̄us ſim locū. t
illud tale v̄l ē gescēs. aut nō mouet eadē velocit
ate v̄l ſpē mot⁹ qd mouet illud mobile. t id cū ce
lū localif moueat. vt p̄ ad ſenſu. oꝝ q ſit aliqd
gescēs respectu cui⁹ ſe habeat alit qz p̄us. t cū
nō ſit pcessus i infinitū. oꝝ ad aliqd ſimplr ge
ſcēs denenire t illud ē centru. vñ dicit cōmen
tator q ſcelū nec ē in loco nec mouet localif niſi in
respectu ad cētrū. Circa notandū ē q ſ de nūero
eoꝝ q ſ localif mouen̄. quedā mouen̄ ſup aliqd
vt illa q ſ mouen̄ motu recto. t quedā circa aliqd
vt illa q ſ mouen̄ motu circulari. t illa q ſ mouen̄
ſup aliqd hñt aliqd imobile ſtinēs respectu cui
ius alit t alit ſe hñs. hz illa q ſ mouen̄ circa aliqd
ſunt in loco p illud imobile circa qd mouentur.
S̄z dices ſi celū ē in loco p centru. g ē in vltimo
corporis ſtinēt p centru. t p̄ oꝝ ſcelū hz locū
ſtinēt ipſu. Pro isto ē ſcieđ ſe loc⁹ dupl ſu
mit. vno mō mālif put ē vltimū corporis ambiē
tis locatū. t ſic diffiniit. 4.physi.. t iſto mō centru
nō ē loc⁹ celi. alio mō capiſ ſormalit p illo i cō
paratiōē ad qd mobile mutat ſitū dū mouet lo
calif. t hz mō centru ē loc⁹ celi. qz in ordine ad cē
trū ſit variatio ſitus in partib⁹ celi dū mouetur
circa centru. t iſto mō n̄ quis in medio fluminis
gescēs mutat locū mālē. hz ſit ſtinēt in eodez lo

co formalis. s. in respectu ad centrū et polos mun-
di. id dicit Alucena q̄ mor⁹ celi nō ē localis sed si-
tualis. q̄ ē mot⁹ ad sitū et nō ad locū. sed cōmen-
tator rep̄hēdit Alucennā i h̄. id pōt dici q̄ ille
sit⁹ quē celū acgrit p̄ motū ē i predicationē vbi
S̄z forte diceret vbi ē circūscriptio corporis a
loci circūscriptiōe pcedēs. ḡ si i celo est vbi. op̄z
q̄ habeat locū circūscribentez ipsum. Id h̄ po-
test dici q̄ centrum est locus celi vt dictum est.
nō quia stineat ip̄m. sed q̄ i ordine ad ipsū sit
mutatio sui situs. et loc⁹ sic dict⁹ dī trāsūptiue et
nō p̄pē. et id cōmentator. 4. physi. multoties di-
cit celū nō h̄ locū ver⁹. itelligen⁹ p̄ locū ver⁹ pli-
timū corporis subiectū locatū. vñ melius ē dice-
re sic q̄ centrum sit loc⁹ celi q̄ ille situs sit loc⁹
celi. q̄ ille situs ē i predicationē vbi et cātūr a lo-
co trāsūptiue. nō a loco vero. descriptio vñ ipsi-
us vbi itelligis de vbi causato a loco vero. et p̄ h̄
patet solutio ad instantiā. Itē illa descriptio de
vbi supra posita dī itelligi de vbi qđ ē i corpori
bus mos⁹ motu locali recto a cētro vñ ad centrū
et nō de vbi qđ ē i corpore circulari qđ circulari-
ter mouet. Hic dicit Albert⁹ q̄ sup̄ma spera
nō est i loco. et per locū itelligit locū diffinitū q̄r
to phy. et subdit q̄ sicut i ipso vniuerso datur ali-
qđ corp⁹ qđ ē ita locatū et cōtentū q̄ nihil cōti-
net vt elementū terre. sic daf̄ aliquid corp⁹ ua-
nēs oia q̄ a h̄llo stineat vñ locat. et tale ē celū vlti-
mū. Dicit etiā Albert⁹ q̄ quedā sūt i loco sicut
i gnante et saluante ipsa. vt q̄ localit⁹ mouent mo-
tu recto i spera actiuoz et passiuoz. et idigēt talia
exteriori stinēte vt saluent. h̄mō di sūt el'a et oia
mobilia motu recto. Allia dicunt̄ eē i loco q̄ sal-
uat alia loca st̄ta ab eis p̄ mos⁹ eēndi ip̄positū. 4.
phy. quo cā ē i effectu. et rex i regno. et dē i crea-
turis. et h̄ mō sup̄ma spera ē i loco tanq̄ p̄nci
piū saluantiū oim locoz totū spere actiuoz et
passiuoz. Et si dicas corpora celestia mouentur
h̄m locum. ḡ sūt i loco. Albert⁹ dicit q̄ vñ ē q̄
p̄ma spera mouet p̄ locū sine loco. q̄ mouet i di-
statijs loci vñ dījs loci q̄ sūt an et retro dextrū et
sinistrū et vndiq̄ et equalit̄ circa cētrū. S̄z nō mo-
uetur ad locū. vñ breuit̄ h̄ ē intentio alberti q̄ ce-
lū nō ē i loco stinēte. q̄ ē p̄mū locas. h̄z est i loco
q̄ referit ad locū. q̄ ē oim locoz locus. Op̄nio
cōmentatoris tñ coior q̄ sup̄ma spera sit i loco
p̄ cētrū ei⁹ cū spera terre sit cōcētrica celo vltio.
Laret aut̄ vbi itēsiōe et remissiōe. Nō
enī dī altero magis eē i loco vñ
min⁹. Iz tñ maiorē locū et minoroz pos-
siderat. nō aut̄ h̄m vbi vñ q̄stitatē aliq̄z
h̄m id qđ quale est.
Hec est tertia pars huius capituli in qua ponū-
tur proprietates accidentales ipsius vbi. et sunt
duo. vna est q̄ vbi non suscipit magis et minus.
et hec est conclusio decimaquarta huius libri.

Et probat sic. nullus locus suscipit magis et minus. sed nullus ubi suscipit magis et minus. potestia p. q. ubi causat a loco tantum a causa propria et adequa. nunc si non est magis et minus in causa. non est magis et minus in proposito effectu eius. Alioquin probat sic. quod nulla quantitas suscipit magis aut minus. non enim de aliqd magis aut minus habet quantitatatem. sed bene similitudinem. sed locus est quantitas quod locus non suscipit magis aut minus nec ipsum ubi licet aliquid sit in maiori loco quam aliud.

Inest autem ubi nihil est in atrium eo quod nec loco quidem atrarietas inest. locus enim loco atrarius non est. quoniam autem nec in aliis manifestum est.

Secunda proprietas ipsius ubi est quod ubi nihil est contrarium. et huius est propositio. xv. libri q. probat sic. Non enim est in loco atrii alteri loco. quod nec ipsi ubi erit aliqd atrarium. potestia p. h. ubi est proprius effectus loci. annus p. q. quantitati nihil est atrarium. ut p. ex libro predicationis. et p. annis ipsi ubi nihil est atrium. Sursu autem et deorsum est atraria per se. videntur esse. multum enim distare videatur id quod sursu est et id quod est deorsum est quae admodum sursu et deorsum. quare ubi contrarietas marie circa sursu et deorsum est quam admodum et quantitas circa locum. Mouet et soluit una dubitationem quod taliter. Sursu et deorsum sunt atraria. quod marie distat secundum eodem generem. Cum igit aliquid ubi sit sursum et aliqd ubi sit deorsum videatur quod ubi sit aliqd contrarium.

Contingit autem duo in eodem esse atraria. Sursu enim est et deorsum est in eodem sunt. Idem enim sursu et deorsum est a diversa quidem sumptu. nam turris altitudo sursu est ad nos. Spere vero extremitati para tam inferior est. Amplius atrium quoque idem sibi met forae contingit. Si enim sursu esse et inferius est atraria sunt. cum idem sursu et deorsum sit. contingit idem sibi met contrarium fieri. non est igit contrarietas nulla in eo quoque in loco est esse.

Ista dubitatione soluit auctor dicens quod sursu et deorsum non sunt atria. et hec est propositio. xvi. huius libri q. probat deducendo ad impossibile duplum. quod prior se queret quod atraria sunt sibi in eodem. quod idem est sursu et deorsum. altitudo enim turris per comparisonem ad celum est deorsum. Si igit sursu et deorsum sunt atria cum idem sit sursu et deorsum sequitur quod in eodem erunt sibi atraria denotatiue. sed hoc est impossibile. quod illud ex quo sequitur. 2. probat sic. Si sursu et deorsum sunt atria. cum idem sit sursu et deorsum. se queret etiam quod idem est atrium sibi ipsi. quod est impossibile. quod videtur.

Tertius autem in ubi sit atrarietas. quod in loco est atrarietas. quod in ubi. p. potestia. et annus probat auctore p. 4. physi. quod dicit quod prima atrarietas est circa locum. p. terea in ubi est motus. quod in ubi et in loco est atrarietas. p. potestia quod motus est de atrario in atrium. v. physi. p. terea quecumque marie distat sunt atraria. sed ubi sursu et deorsum marie distat. quod secundum atria. potestia p. et major ex. v. metaphysica. capitulo 8. oppositum. et minor enim iam p. quod deorsum in centro. et ubi sursu in superma spera marie distat. Pro isto est notandum primum quod locus quantus proposito spectat sumit duplum. uno modo pro virtute seruativa locati sunt in influentia generali. quid sit multiplicata a primo continente in hec inferiora. et iste locus est in predicamento similitudine. et in eo reperitur contrarietas sicut et in genere similitudine. alio modo accipitur locus materialis. et p. est ultimum corporis ambientis locatum. et iste locus non habet contrarium sicut nec genus quantitatis. Notandum est ultra quod distatia posita in diffinitiude contrario non est localis sed formalis. vnde contraria marie distatia distatia formalis. sed de locali non est. hec distatia formalis reperiatur sicut infinita est in creatio de nibilo aliqd producendo. Notandum insuper quod quantitas sive distatia duplum consideratur physice et mathematice sive geometrico. Primo modo sic datur in entibus maxie distatia sive quantitas Secundo vero modo non pertinet ut in aliis scientia patet. Scientiam est ultio circa hanc partem quod Albertus didicit huius sursu et deorsum est contraria nunquam in esset eidem sit. nec simplex nec in comparatione ad aliud quid aliud. sicut quod album et nigrum sunt atria nunquam sunt in eodem nec simplicitate nec in respectu ad aliud. Nunc autem sursu et deorsum insunt eidem in respectu ad diversa ut dictum est. non sunt atria. Ad primum ergo argumentum et tertium p. ratiocino ex dictis. Ad secundum p. ratiocino ex capitulo de quantitate. Ordinatio vero in arbores predicamentali istorum sex principiorum relinquit solerter studens. sufficiat tamen exempli ordinare ad predicamentum ubi. ponendo ubi per genere generalissimum et capiendo ubi simplex et ubi comparatio per generibus subalennis. species vero spallissimum ubi cum causent ex circumscriptione loci sumantur secundum species diuersas locorum quod iuxta commentatorem et physico tractatu de infinito sumuntur secundum varias species corporum. Sunt autem corpora genera species. scilicet maior elementum et quinta elementum quod est celum. et istorum quoddam mouetur circulariter vel celestia corpora. quoddam motu recte ipso. quod ubi quoddam est in eo quod mouetur motu circularem ut in celo. quoddam est ipsius motu recte et huius duplum. vel a centro vel ad centrum. primum modo duplum vel simplex. et sic est ubi sursu ignis. in respectu eius. sic est ubi aeris ad centrum duplicitate simplex. sic est ubi terre. in respectu. sic est ubi aquae.

Opusculo vero est quodam sit pars parti et generationis ordinatio secundum quam dividuntur statua vel sedentia et lenitia vel asperitas.

vel quolibet aliter disposita.

Istud est qntū capitulū hui⁹ secundi tractat⁹ in quo auctor determinat de qnto pncipio. s. de positiōe et pntet duas partes. In pma determinat de positiōe quantū ad ei⁹ cēntialia. In secunda ibi. Suscipe aut̄ vide. determinat d^r positiōe quā tū ad ei⁹ pprietates accītates. de prima parte ponit pmo descriptiōes positiōis. vñ dicit q̄ positiō ē qdā sit⁹ pñ vel ordinatio partū fm quā aliq̄ dicūt sedēta vñ statia aspa vñ lenia vñ quo libz alr⁹ disposita supple respectu loci. C Pota q̄ Albert⁹ h̄ ponit tres significatiōes positiōis. nā vno mō accipit positiō vt referat ad illud cui⁹ ē positiō. et sic ē i pdcamto relatiōis. alio mō accipit p ordinatiōe ptiū in toto absolute. et sic ē qdā dñia quātitas. et sic dividit quātitas i hñtem pōnez i parib⁹ tē. tertio mō accipit pō p ordinatiōe partiū i toto i cōparatiōe ad locū. et sic ē pō de q̄ agit h. vñ pō put ē pncipiū est qdā for ma fm quā partes ipsi⁹ totū sūt i toto i respectu vel ordie ad locū. vnde tal⁹ forma ē pō in abstrato. s̄ cē ipsa p partiū in toto respectu loci ē positiō in pcretō. Adhuc addo alias tres significatiōes positiōis. nā positiō vno mō dī dignitas vel maria. et sic accipit pmo posteriorū. alio mō accipit p opiniōe exēna alicui⁹. et sic rñdens ponit positionē suā vñ opinionē suā. tertio mō accipit p qdaz spē obligatiōis q̄ obligat ad sustinēdū aliqd p vero. C Circa descriptiōne positionis ē notandū q̄ loquendo de positiōe q̄ ē ordinatio partiū in toto in cōparatiōe ad locū sic duplex ē pō. Quedā ē positiō ex gñiatione nāli. et ē illa q̄ stati inest rei cū ipsa est gñata. et hmōi asperitas et lenitas stati cū res est gñata inest sibi. alia ē positiō q̄ ē a pñcto mō nāe vt sessio vñ statuo et sic de multis alijs. q̄ sessio nō stati generat cū re. s̄ fit in ea ex pñcto mō nature. vñ h̄ bō cōsuetudinē a nā aliqñ ad sedendū aliqñ ad stādū. Qd̄ aut̄ sessio et statio sint positiones pñ. sūt eni forme qb⁹ partes ordinans in toto i cōparatiōe ad locū. vñ hō qñ sedet alif se hñt partes ordinate in toto respectu loci. q̄ qñ sedet h̄ tibi as fletas et curuatas respectu loci. qñ aut̄ stat h̄ partes rectas et alif dispositas q̄ an. Et fm aliquos in ista descriptiōne tāgit vtrūqz modū positionis. p h̄ eni q̄ dicit q̄ positiō est qdā sit⁹ partiū tāgit positionē q̄ fit ex pñcto mō nature et p h̄ q̄ dicit gñiationis ordinatio. i. rei. gñiate ordinatio tāgit positionē q̄ fit ex gñiatione nāli. vñ p descriptiōes positionis inducit diuisio. et fm hāc expositionē hec pñctio et posita in descriptiōe positionis nō tenet pñctiū s̄ disiunctiōne. Alij dicūt q̄ in ista descriptiōne nō īnūl disiunctio positionis sed magi diuisio vt pñ p exempla q̄ ponit in explanatiōe descriptiōis positionis. et sic hec cōunctio et posita in descriptiōe po

sitiōis nō tenet copulatiue s̄ expostive. vñ sensus descriptiōis est iste. pō ē qdā sit⁹ partū et rei gñiate ordinatio. et sic gñiatio in pposito non accepit p gñiatione q̄ ē trānsutatio sed p regnata. Intelligentiū est hic fm Albertū q̄ situs est in plus q̄ positiō. q̄ sit⁹ reperiſ tā in mathematis q̄ in nālibus. positio vñ solū reperiſ in reb⁹ nālib⁹. et sic situs cū sit in plus q̄ positiō bñ ponitur in descriptiōne positionis. Sedere aut̄ aut iacere positiones non sunt. s̄ denotatiue dicunt ab his. Quia dictū ē q̄ sessio et statio sūt positiones posset aliqs credere q̄ sedere et stare sūt positiones. Istud remouet auctor dices q̄ sedere et stare n̄ sūt pōnes s̄ sunt dicta denotatiue a pōnibus. Solet aut̄ qd̄ iduci de curuo et recto et aspero et leni. Quadrangulo et triangulo bicubito et tricubito magno et parvuo brevi et lōgo et similibus. quādam eni partiū positionē significare vident⁹. Asperz eni dīr cui⁹ partiū altera alteri supēminet. lene vñ cui⁹ pti cule equaliter porrecte sūt. Sili aut̄ et de reliqs. Nō sūt aut̄ positiones ea q̄ dicta sūt oia. s̄ qualia sūt circa sitū exēntia. eo nāqz q̄ partes sic disposite sūt ex eo talia sensib⁹ indicant. nō autē ex eo q̄ qualia. i. aspa vel lenia vel bicubita vel tricubita sūt. Sili autē de aliis q̄ hmōi ptiū hñt dispositiōes Erit igit̄ vñūqdz pmissorū nō positiō s̄ quale qd̄ circa positionē nascit. Admet et soluit dubitationē q̄ solebat induci vtrū curuū et rectū asperz et lene et sic de similibus sūt positiones. et arguit q̄ sic. qz oia ista dicūt ordinatio ptiū in toto i cōpatiōe ad locū. q̄ sunt pōnes. Istā dubitationē soluit auctor et dicit q̄ ista et huiusmodi nō sūt pōnes s̄ sūt q̄lia circa sitū et circa positionē. Et rō ē qz p se pcpisitūr a sēsu. vñ asperū et lene curuū et rectū sūt q̄litas sēsibiles causate ex situatiōne ptiū in toto respectu loci. vñ dicit auctor q̄ ex h̄ q̄ partes sūt sic disposite ex h̄ talia indicantur a sensib⁹. s. aspa et lenia bicubita vel tricubita. Ex h̄ pñctio q̄ vñūquodz istoz nō ē positiō sed q̄le qd̄ nascit ex tali positione. S̄ dubitatur q̄ pñctis in pdcamē mens caplo de q̄litate. dicit q̄ asperū et lene rectū et curuū nō sūt q̄litas s̄ positiones. et auctor dicit h̄ q̄ nō sūt positiones sed q̄litas et ita videtur q̄ auctor hic pñctio Aristoteli i pdcamē dñdū q̄ asperitas et lenitas sūt noia equa. vno mō significant ordinatiōes partium in toto in cōparatiōne ad locū. et isto mō nō sūt q̄li

77

tates s̄z positiōes vt dicit ph̄us in p̄dicamēns.
alio mō significāt q̄litates sensibiles resultātes
ex ordinatiōe taliū partiū i toto. ex h̄ enī q̄ par-
tes sic ordinant in toto. v̄l ex h̄ q̄ vna pars supe-
minet alteri. v̄l ex h̄ q̄ partes equalis iacet resul-
tat alia z alia q̄litas sensibilis. nā in leni ē q̄litas
sensibilis p̄ quā lene mouet se sū. vñ auctor per
aspez z lene h̄ intelligit q̄litates resultātes ex or-
dinatione partiū in toto. z ph̄us p̄ asperū z lene
itelligit ordinationē partiū in toto i cōparatiōe
ad locū. Et sic auctoritates iste q̄ vident esse cō-
trarie nō sunt contrarie pp̄ter equinocationē.
Suscipe aut̄ videt̄ situs p̄trarictatez
Nā sedere ad id qđ ē stare p̄trariū ēē
videt̄. Contraria enīz sūt q̄ in indiui
duo vno eodēqz tpe impossibile ē s̄l
reperiri vicissim tñ possibilia inesse.
Sedēs enī illico p̄t stare z st̄as sedēs
quodā aut̄ sedēte ip̄ossibile ē cū stare
Hec ē secunda pars p̄ncipal̄ h̄i capl̄ in. qua
auctor ponit p̄prietates accitales p̄onis. z p̄t
tres p̄prietates. duas cōes. z vñā propriā ipsi
positioni. p̄ma p̄prietas cōis talis ē q̄ p̄oni
nihil ē p̄trariū. Circa hāc p̄prietatē sic p̄cedit
p̄io dubitat circa hāc p̄prietatē probādo q̄ p̄oni
ē aliqd p̄tria. z h̄ probat. q̄ sedere z stare q̄ s̄
pones v̄l denoiatue dicta a p̄onib̄ vident̄ esse
p̄tria. q̄ s̄t posita sub eodē ḡne z nō p̄t inesse
eidē simul s̄z successione z alia vident̄ esse contra-
ria. iḡif videtur q̄ positioni est aliqd cōtrariuz.
Ponentib̄ aut̄ nobis hec p̄traria ēē
incōuenientia recipe cogimur. eo q̄
vñā p̄trariū sit plū. Secundū etenī
collectionis p̄tinentiā non magis se-
dere ad id qđ stare ē p̄trariū qdem ē
q̄z ad accūbere. Similiter aut̄ z quē
admodū sedere z stare nunqz i eodē
simul reperiunt̄ ita nec sedere z accū-
bere z stare. S̄z iḡif huiusmōi dispo-
sitiones situi nulla p̄trarietas inerit.
Solut̄ istā dubitationē declarādo q̄ nihil ē p̄
tria positioni. z h̄ ē p̄clo. xviij. h̄i libri. Et pro-
bat sic. q̄ si p̄oni ē aliqd p̄tria marie videt̄ q̄ hu-
iusmōi. s. stare z sedere sūt p̄tria. s̄z ista nō sūt p̄tria.
q̄z tē. maior p̄z. z minor p̄baſ dupl̄r. p̄mo sic.
q̄ si sedere z stare ēēt p̄tria eadē rōne sedere z
accūbe essent contraria. et si sedere z accumbe-
re esset contraria sequeretur q̄ eidem multa es-
sent p̄traria. quod ē falsū. z cōtra Aristotele qui
dicit in topicis q̄ vni tantū p̄trariatur vñā.

Fortassis aut̄ nec insolitū videbit̄ q̄
dē vñā plū esse contrariū. Pallor
enī ad albū z nigrū p̄trariuz videtur

ēē. Nā sub eodē genere cū sint nūqz i
eodez inueniunt̄ z vicissim trāsimutā
tur. Relinquit̄ igit̄ vñā plibus esse
cōtrariū. Nō aut̄ est pallidū ad albū
vel nigrū contrariū. etenīz cū vtrūqz
in eodē ē. pallor enī z colores reliqui
ex albo z nigro p̄ficunt̄. Necessariū
ergo est in quocūqz pallidū ē in om-
ni eo quidē esse albū z nigrū. S̄lī au-
tē z de ceteris coloribus.

Ponit z remouet̄ quoddā dubiū circa predicta
q̄ videt̄ q̄ p̄la p̄tria eidē. q̄z tā albū q̄z nigrū
cōtrariā pallido. z sic videt̄ q̄ p̄la p̄trariāt̄
eidē. Istud remouet̄ auctor z dicit q̄ pallidū nō
cōtrariāt̄ albo z nigro. q̄ pallidū cōponit̄ ex al-
bo z nigro. z p̄s n̄ p̄trariāt̄ albo z nigro. In-
telligendū q̄ pallidū nō cōtrariāt̄ albo z nigro
cōtrarietate q̄ ē maria distātia aliquoz positoz
s̄b eodē ḡne q̄ p̄trarietas dī extremi ad extremū
sed pallidū cōtrariāt̄ albo z nigro p̄trarietate q̄
ē mediū ad extremū. Si. n. pallidū p̄trariet̄ albo
z nigro cōtrarietate q̄ ē extremi ad extremū pal-
lidū tūc nō cōponeref ex albo z nigro cōpositio
ne virtuali q̄uo mixtū cōponit̄ ex elemētis. nam
vñā contrarioz extremoz nō p̄tinet virtualiter
aliud extremū. z ita vtrūqz dictū est vez. s. palli-
dū nō cōtrariāt̄ albo z nigro contrarietate q̄ ē
extremi ad extremū. sed mediū ad extremū. et tñ
cōponit̄ ex albo z nigro qđ itelligendū ē de com-
positiōe virtuali. **C**Subitaſ q̄z non vñ vez qđ
auctor dīc. s. q̄ pallidū cōponat̄ ex albo z nigro
Mā si h̄ ēēt vez i quocūqz ēēt pallidū i eodē ēēt
albū et nigrū. z sic p̄tria ēēt s̄lī i eodē. **C**Ad op-
positū arguit̄ sic. q̄z a pallido ad nigrū vel ad al-
bū p̄t ēēt mor̄. q̄ pallidū cuiqz illor̄ p̄tria p̄na h̄
cū mor̄ sit a p̄rio in p̄trariū. Itē mediū p̄traria
tur extreō vt vult ph̄s. v. physi. s̄z pallidū ē me-
diū inf albū z nigrū. q̄ p̄tria vtricū illorū. Pro
istis ē notanduz q̄ cōpositio ē dupler vt spectat
pposito n̄ro. s. formal̄ z virtual̄. real̄ v̄l formal̄
ē illa i q̄ cōponentia manēt realis in eōposito s̄z
formas suas vt ligna z lapides in cōpositiōe do-
m̄. z carnes z ossa in cōpositiōe hois. Cōposi-
tio virtual̄ ē qñ cōponēta solū manēt in cōposi-
to virtualis s̄ue fīm q̄litates suas ita q̄ mixtū v̄l
cōpositū h̄ s̄les q̄litates v̄l virtutes q̄s h̄nt cō-
ponēta vel miscibilia. z tal̄ ē cōpositio mixta ex
elemētis z mediū ex extremis vt pallidi ex albo z
nigro. nō se q̄f q̄ v̄bīcūqz est pallidū illic sit al-
bū v̄l nigrū vt p̄z. **C**Sciēdū ē v̄l p̄ dupler ē
mediū vt b̄. iij. metha. s. p̄ abnegationē extreō
rū z p̄ p̄ticipationē extreōz. exm̄ p̄mi vt s̄bm. qđ
nō ē sanū nec egrū ē mediū abnegationē inf sanū
z egrū vt lapis. exm̄ sc̄di. vt palliduz qđ p̄ticipat̄
de vtricū. Extremoz colorū fīm cōmūnē modū

loquendi scire oportet etiā qđ p̄rietas est multiplex in p̄posito vt vult cōmentator p̄mo de celo quedā ē extremit̄ ad extremit̄. et ista ē maxima. qđ dā est medij ad mediū. et quedā medij ad extremit̄. et iste due vltie sufficiunt ad motū nec sunt contrarietates p̄p̄e dicte. illis ḡ dictū qđ vni tñ vñ est p̄nū d̄z intelligi de p̄trarijs p̄rietate extremit̄ ad extremit̄. sed nō de p̄trarijs p̄rietate alia cōter dicitur que ē imperfecta. qđ sic nō incōuenit vni plura p̄riari. Alij tñ dicūt qđ si p̄la p̄trariā tur vni. h̄ ē solū p̄ accīs et nō p̄ se. qđ plura p̄trariāt vni s̄m qđ vñ s̄ maḡ put illud vñ accīpis vt p̄la. nā albū nō cōtrariatur pallido s̄m qđ pallidū. s̄ maḡ habet aliqd de nigredine. Silv nigrū cōtrariaf pallido put h̄ in se albedinez. dicūt ḡ qđ nigrū contrariaf albo in pallido. et albū nigro in pallido. et nō dicūt qđ albū et nigrū cōtrarienf pallido. dicit eni ph̄ys. v. phy. qđ qñ est mot⁹ ab extremit̄ ad extremit̄. tunc ille mot⁹ est ad extremit̄ in medio. i. ad mediū put p̄tinet in se aliqd extremit̄. vt si fiat mot⁹ de albo in nigrū. tūc iste mot⁹ est ad pallidū sub rōne nigri. vel ad nigrū i pallido. et sic p̄t sustineri qđ nūq; p̄la p̄trariāt vni p̄ se. virtus aut̄ extrema p̄trariāt virtuti medie inter illa nō put illa virtus sūt p̄la. sed put p̄ueniunt in rōne mali sine virtut̄.

Ampli⁹ aut̄ cōtrarioz ratio est circa idē natura existere. Sedere aut̄ et iacere nō sunt circa idē natura sed. seu cta sunt. Est enī sedere circa rōnalia proprie. Iacere aut̄ et accūbere circa diversa. huiusmodi aut̄ signū est eq̄ et bonis silitudo. quib⁹ sine dubio ac cubitus probatur esse.

Secundo probat. qđ p̄ria h̄nt fieri circa idē. ita qđ circa quodcuq; h̄nt fieri vñ circa idē h̄nt fieri reliquū. s̄ stare et sedere nō sūt h̄mōi vñ nō h̄nt fieri circa idē. qđ sedere sit circa rōnabilia. accūbere circa irrōnabilia. vñ sedere nō h̄nt fieri circa quodcuq; circa qđ h̄nt fieri stare et accūbere. Propriū aut̄ positionis est neq; cum minus neq; cuz ampli⁹ dici. Sedere nāq; nō mai⁹ ē positio qđ accumbere nec min⁹. nec sedens magis vñ min⁹ alterez altero dī. neq; accumbēs neq; vñ s̄m aliquā alia positionem.

Secunda p̄p̄etas ē nō suscipere maḡ et min⁹ vñ ḡra. sedere nō ē maḡ positio qđ accūbere. nec vñ sedēs dī maḡ sedes qđ ali⁹. et sic d̄ alijs aḡ is aut̄ videt p̄p̄iu positionis substatię assistere. omnib⁹ qđez alijs formis suppositis. Positio aut̄ nihil aliud est qđ naturalis ipsi⁹ substantię

ordinatio que a principio qđē innata est. vt ea qđ asperis et lembis equalibus et inequalib⁹ inest vñ a nullo qui dē motu p̄suetu vt sessio et accubitus et similia. Quicquid igitur e proximo est substantie adsistens id necessario positio est. et oīs quidē positio huius rōnis suscipit p̄dicationem.

Tertia p̄p̄etas positionis ē marie proprie assistere substatię. et h̄ est qđ positio est nālis ordinatio partii substatię. s̄ illa ordinatio p̄mo assistere substatię ex alijs formis. et h̄ patet tā de positionib⁹ qđ insunt ex ḡniatione nāli cuiusmodi sūt asperitas et lenitas. eq̄litas et ineqlitas. qđ enaz de his qđ insunt substatię ex cōsuetu mō nature. cuiusmodi sunt sessio et accubitus et similia. Ex his cōcludit ista proprietatē marie propriā positioni. et p̄t h̄ ponit alia zclusio hui⁹ libri qđ ē. xii. et est proprie assistere substatię est propriae marie p̄p̄ia positioni. et hec propriae qđ est proprie assistere substatię ē queribilē p̄ positione. qđ p̄z. nā oīs positio proprie assistere substatię. et oīs proprie assistere sbe est positio. igitur et. Intelligenduz s̄m Albertū h̄ qđ dñia ē inf̄rmas assistentes et formas inherētes. nā forme inherētes sunt forme qđ causant totalit̄ ab intrinseco. vt quātitas qđ litas et. et alie forme extrinsec⁹ adueniētes dicūt assistere sbe. Et auctor ponit h̄ proprietates de formis assistentib⁹ sbe. Est igit̄ sic intelligēda propriae qđ inf̄ oīs formas extrinsec⁹ adueniētes marie. p̄p̄iu ē positioni proprie assistere substatię. nec valēt instatię de relatione actione vel passione. Nā auctor intelligit de formis extrinsecus aduenientib⁹. et intendit qđ de numero formarū extrinsec⁹ aduenientiū. positio p̄mo et. p̄xime assistit substatię. et h̄ ē verū. qđre et.

Abit⁹ aut̄ est corporū. et eorū qđ circa corpus sūt adiacentia. s̄m quam hec quidez habere. illa vñ ha beri dicuntur.

Istud ē sextū capitulū in quo auctor determinat de habitu. et p̄tinet qđtuor partes p̄ncipales. p̄ma ē de descriptione habit⁹. 2⁹ ibi. Hec aut̄ non s̄m totuz. Est de diuisione habit⁹. 3⁹ ibi. Suscipit aut̄ maḡ et min⁹. ē de proprietatib⁹ accentuali bus ipsi⁹ habitus. quarta qđ incipit ibi. Dicunt aut̄ habere. ē de denotatiō habitus. s̄. de ipso habere. In p̄ma ḡ parte describit habitū dices qđ habit⁹ ē corporis et eoz qđ circa corp⁹ sūt ad iactū s̄m quē quedā dicunt h̄nt vñ corpora. et quedā dicunt h̄nt haberi vñ ea qđ sunt circa corpus. Hec descriptio d̄z sic intelligi. habitus ē corporis subiectus et eoz qđ sunt circa corp⁹ effectus.

vt indumenta vel arma habitū faciūt. **C**Notā dū est h̄ q̄ habit̄ sumis triplicif. vno mō fm q̄ dicit dispositionē pmanentē. et de diffīcili mobi le corporis v̄l aie. t̄ sic ē i pria spē qlitas. alio mō significat vestimentū vt tunicā vel cappā et sic ē res artificialē et non ē in aliquo ḡne. s̄z ē aggregatum p acc̄ns. tertio mō significat adiacētiā corporis subiectiue et eoz q̄ sūt circa corp̄ effectiue et sic habit̄ ē p̄dicamentū p se. vñ habit̄ fm q̄ ē p̄dicamentū ē quoddā eris in corpore subiectiue cātūm effectiue ab alijs q̄ sūt circa corp̄. Notandū est secundo q̄ simplicius in cōmento suo ponit q̄ ad habitū p̄tū ē p̄dicamentū tria regrūtur. l. res q̄ h̄z vt corp̄. et res q̄ habet. t̄ h̄ dividit. q̄ quedā p̄tinet corp̄ vt vestimentū vel calciamēta v̄l arma. quedā p̄tinet a corpore vt gladiū vel hasta a manu. dicim⁹ enim q̄ iste est gladiator. tertio regrūtur adiacētiā passiua corporis. et adiacētiā actiua eoz q̄ circa corp̄ sunt. et q̄ multa sunt circa corp̄ et non tm̄ yna res. iō dicit sunt circa corpus et non ē. Notandū tertio de mēte cōmentatoris. v. metha. q̄ habitudo cōtinens ad contentū ē duplex. vna q̄ p̄tinens h̄z contentū et ex ista habitudine causat vbi in loco a loco p̄tinente. alia ē q̄ contentū dī h̄re p̄tinēt et nō ecōuerio. et ex ista habitudine causat habitus p̄dicamentalis.

Hec aut̄ nō. hoc aut̄ nō dī fm totū s̄z fm particularē diuisionē vt armatus esse et calciatū esse. His nanq̄z eq̄ sim plicia qdē noia posita sunt qbus ap pellarent ea: s̄z fiūt eis noia armatio et calciatio. hoꝝ autē ad proportionē et de reliquis.

Hec ē secunda pars p̄ncipalis in q̄ ponit diuiso habit̄ q̄ talis ē. Quidā ē habit̄ fm totū corp̄ et quidā ē habitus fm partem corporis. h̄ ē quidā ē habit̄ toti corporis et qdā ē habitus pars corporis q̄ nō ē toti corporis. vbi grā. armatiū esse ē habit̄ toti corporis vt qn̄ totū corporis ē armatiū. Et si dicat q̄ nunq̄ ē totū corp̄ armatiū s̄z solū partes corporis. istud nō obstat quia possibile ē q̄ alijs habit̄ circūdet totum corp̄ vt ponam̄ totū corp̄ mortuū esse inuolutū. vel capiam̄ sacū i quo ponat alia viuū a tali habitu circūdante totū corp̄ causat alijs habit̄ i toto corvo. etiā ē habit̄ partis corporis vt calciatū esse vel chyrotecatum esse.

Suscipit aut̄ habit̄ magis et min⁹. armatiō enī eques pedite dī: et calciatior q̄ cū caligis et calciamētis ē q̄z q̄ solū caligis v̄l calciamētis v̄t̄. In q̄ busdā aut̄ yez nō est: q̄ cū magis vel minus p̄dicent̄ vt vestitū esse et silia.

Hec ē tertia pars in q̄ ponunt p̄petates acci tales habit̄. Et sunt tres p̄petates. due cōes et vna propria. p̄ma p̄petetas ē suscipere magis et min⁹ vt armatī calciat̄. Eques enī dī armati or pedite et h̄ns caligas et calciamēta. ē etiā magis calciat̄ h̄nte calciamēta solū. hec p̄petetas nō ē cōis oī habitui. nā vestitū esse nō suscipit magis et minus. intelligendo p vestitū habituz totum q̄ ordinatur ad tegendū corp̄. Solū enī h̄ns tunici ē ita vestitus sicut h̄ns tunicaz et sup tunicā. **C**Notandū fm albertū q̄ vestitū p̄n cipaliter ordinatur ad cooperiendū corpus. iō h̄ns tunicā solā ē ita vestitus sicut h̄ns tunicā et supertunicā. i. cooptus. iō vestitū esse nō recipit magi et minus. et si dicas q̄ vestitū esse nō solū ordinatur ad cooperiēntū corporis. s̄z etiā ad arcendū frigus. dī q̄ vestitū ē p̄ncipaliter ordinatur ad tegendū. si autē ad arcendū frigus ordinet. h̄ ē p acc̄ns. et fm vulgus. sed armatus ē suscipit magi et minus. q̄ iste habitus ordinatur ad bellandū. et quia eques melius pugnat q̄ pedes. iō dī armatiō. alit̄ dici pot̄ q̄ ille habitus q̄ ē i plib⁹ partib⁹ corporis dī fm magis et ille q̄ in paucioribus dī fm min⁹. iō calciatior ē habēt̄ caligas et calceos q̄z h̄ns alterū istorū tm̄. s̄z tunica et supertunica in eadē parte corporis recipiunt. iō nō faciunt magis vel minus. v̄l p̄ test dici q̄ auctor ppter h̄ dicit vestitū ē nō su scipe magi et minus. q̄z nō ē vox ipsoita p̄ quaz magi vel minus dici possit respectu vestiti ē. nō enī ē in v̄su vestitie. nō ē sic de alijs spēb⁹. Habitui v̄o nihil ḡtrariū etenī armatio calciat̄ et armatī: qm̄ āt aliis ḡtraria nō ē. Malā ē: s̄līr autem et his similia. Secunda p̄petetas habitus ē nō h̄re ḡtrū. vbi grā. armatiū ē et calciatū ē nō sunt cōtraria q̄z idē hō ē s̄l̄ calciat̄ et armatus. et ḡtria nunq̄z sunt simul in eodē. S̄z ista rō nō videtur valere q̄ quāvis idē hō sit armatus et calciat̄. h̄ est fm diuersas partes. rūdetur q̄ rō ē bona. q̄z armatio et calciat̄ p̄nt ē in eadē parte simul vt i pede. mō ḡtraria nō p̄nt ē s̄l̄ i eodez. **C**Ubitaſ. q̄z cā suscipiēdi magi et minus ē pmixtio cū ḡtrario. vt p̄z ex. v. pl̄y. et vbi nō ē ḡtrarietas ibi nō ē magi et min⁹. videſ q̄ habitui sit aliqd contrariū. Sicendū q̄ aliqd dī suscipere magi et minus triplicif. vno mō q̄ magi et minus miſceſ cū ḡtrario. et sic loqtur phs. v. physi. Et sic illud dī albi⁹ qd̄ est nigro impmixtus. secūdo mō dī aliqd magi et minus p̄ approximationē ad primū ens v̄l elōgationē ab eodē. et sic hō dī pfectior asino. q̄ magi appropiq̄at p̄mo enti. tertio mō dicitur aliqd magis et minus suscipere. quia magis vel minus v̄z ad finē ad queſ ordinat̄. et ad hunc finē plus v̄z eques q̄ pedes

¶ sic eques dī armatiō pedite.

Propriū aut̄ habit̄ ē in plib⁹ qdem vt i corpore t̄ in his q̄ circa corp⁹ sūt existere. adiacet enī corpori t̄ his q̄ circa corpus sunt. hoc autē vt dictū ē sit sūm ea q̄ i partib⁹ ē diuisionē.

Tertia p̄prietas habitus q̄ ē sibi p̄pria ē esse in plib⁹. habit⁹ enī inest corpori t̄ his q̄ sunt circa corp⁹. qd̄ intelligendū ē sic. habit⁹ ē in corp̄e subiective. t̄ in his q̄ sūt circa corp⁹ effectiue.

In paucis aut̄ aliis principiis hīmōi inuenies i quātitate enī solū t̄ in his q̄ ad aliqd sūt sile reperies. ad aliqd aut̄ vt figuraliter dicat̄ vt silitudo et dissilitudo q̄ plurib⁹ similib⁹ t̄ dissili bus insunt. Quātitas aut̄ vt numer⁹ q̄ i inumerab⁹ inest vtiqz semp̄ cre scens sūm vnitatū multisariā ascensio nē. Simpliciter aut̄ nihil inuenies i tot distribui ptib⁹ possibile eē vt nu merū. Non aut̄ oīs quātitas aut̄ rela tio taliū est. Habit⁹ aut̄ oīs in plurib⁹ necessario p̄sistit vt in corpore t̄ his q̄ circa corp⁹ sunt. omne enī qd̄ in corpore t̄ circa corp⁹ est p̄sistens habit⁹ nomē sortit̄. quare magis p̄priet̄ qui dē habit⁹ erit in corpore t̄ circa corp⁹ exūtib⁹ sūm ea q̄ partū est diuisionē. vt in pluribus ē existere.

Ista p̄prietas nō solū inest habitui. s̄z etiā alig bus alīs vt relationi t̄ nūero. vbi grā. silitudo t̄ dissilitudo ē in plib⁹. t̄ numerus ē in plurib⁹. s. reb⁹ nūeratis. t̄ tñ eē in plib⁹ nō p̄petit oī quā titati nec omni relationi. s̄z bñ omni habitui cō petit esse in plib⁹. Et iō p̄prietas q̄ ē esse in plib⁹ ē magi p̄p̄a habitui q̄z alicui p̄dicamento. vñ ē sic p̄p̄a habitui q̄ cōpetit oī habitui. t̄ non solū habitui. Intelligendū q̄ nullū accēs vnuz nūero ē simul sūm se totū in diversis subiective. aliqd tñ accēs vt numer⁹ ē in diversis subiecti ue sūm suas partes. s. q̄ vna eius pars ē in uno hoie. t̄ alia in alio hoie t̄ tertia in tertio hoie. vñ nō oē accēs ē in uno subō vñ i plib⁹ sūm diversas partes. silitudo aut̄ ē in uno similiū subiecti ue. t̄ in alio terminative.

Dicit̄ aut̄ hīre multis modis. hīre enī dicuntur alterationez vt albedinē t̄ nigredinē t̄ quātitatē vt longitudinē. Nihil tñ aliud ē dīre albedinē aut lon gitudinē hīre q̄z albū aut longuz esse.

Heinde t̄ vas aliqd hīre. vt modi tri tici qd̄ nihil aliud ē dicere q̄z p̄tinere hīre quoqz t̄ i mēbro dī. vt in digito annulū. qd̄ tm̄ ē dicere quantū t̄ digi tū in annulo esse. Dicitur aut̄ vir vxo rē hīre. t̄ recipere vxor virū. hic aut̄ insolitus est habendi modus huīus aut̄ hīre nihil aliud significat q̄z cohā bitare. quare modi habēdi q̄ p̄sueue re dici quinario nūc terminant̄. For tasse aut̄ alii modi erūt p̄ter hos q̄ nu merati sūt. Sz si qs diligens sit inq̄sitor inneniat. t̄ de principiis hec dicta sufficiāt. Reliqua vñ in eo qd̄ de ana leticis ē querantur.

Hec est quarta pars i qua auctor distinguit. de noīatuū ipsi⁹ habit⁹ sūe hīre. et ponit qnqz mo dos p̄pos qui sās patet in libro p̄dicamentoz.

Icī aut̄ magis t̄ min⁹ suscipere tripliciter. auunt enī qdā sūm c̄re mentū t̄ diminutionē eorū q̄ suscipi unt subiectoz. Aliter at̄ t̄ alii ip̄a qdē q̄ suscipiunt i suscipiēt t̄ diminui t̄ crescere autumāt. Alii aut̄ sūm vtrūqz alioz diminutiōez t̄ augmentatiōez. Ap̄mis itaqz inchoantes q̄ eoz rata sit t̄ firma sententia manifestab⁹. Si qs vñ p̄mas t̄ secundā detraherit vtiqz t̄ tertiam detrahit q̄ ex vtrūsqz efficit p̄iunctiōe. Nō iḡr sūm suscipien um ipsoz subiectoz c̄rementū vñ de c̄rementū cū magis t̄ min⁹ aliqua di cūnt suscipe. Nulla enī rō obuiaret dicēti hoiez quidē t̄ aīal t̄ substantiā t̄ p̄silia cū magis t̄ cū min⁹ dici cōce dentib⁹ nobis sūm subiecti intēsionē t̄ remissionē qlibet cū magis t̄ cū mi n⁹ dici. Ampli⁹ aut̄ motū augmenti t̄ diminutiōis frequēter sustinet equ⁹. Dīr aut̄ lapis maior vñ minor lapide quodā q̄ nūqz itēsionē neqz remissio nē passus ē. Mōs etiā alio móte ma ior dī. cū neuter crescat t̄ decrescat. Hec ē tertia pars p̄ncipalis sūe tertius tracta tus hīi⁹ libri in qua determinat̄ de quibusdā q̄ sequūtur cognitionē sex p̄ncipioz. t̄ p̄tinet duo capitula. In p̄ma determinat̄ de cā suscep̄tionis magi t̄ minus. In secunda ibi. Est aut̄ giatio

simplex. determinat de ḡfiatione formaz. p̄mūz capl̄m cōtinet duas partes p̄ncipales. In p̄ma determinat de cā suscipiendo maḡz t̄ minus f̄m opinionē alioꝝ. In secunda ibi. Op̄oz iſḡ aliam innenire. determinat de cā suscipiendo maḡz t̄ minus f̄m opinionē propriā. In prima parte ponit tres opiniones t̄ iprobat duas qbus im̄probatis satis patet iprobatio tertie opinionis. Prima opinio est q̄ aliquid d̄ magis t̄ minus f̄m clementū t̄ diminutionē subiecti in quo ē vt q̄ aliquis dic̄ maḡz albū. q̄ subiectū in quo est albedo ē maius. t̄ sic aliqd d̄ min⁹ albū. quia subiectū in quo ē. est minus. Secunda opinio ē aliqd d̄ magis vel minus f̄m maioritatē v̄l mi⁹ noutatē forme recepte i subiecto. Tertia opinio est. aliqd d̄ maḡz vel minus f̄m augmentū vel diminutionē v̄triusq; tam subiecti q̄ forme. duas p̄mas iprobatis auctor. q̄ illis iprobatis satis est tercia opinio iprobata. q̄ tercia opinio p̄scit ex duabus primis. t̄ etiā p̄ q̄ iprobatis due p̄rie opiniones p̄t tercia opinio improbari. Circa istas opinioes est sciendū q̄ aliqd suscipere magis t̄ min⁹ p̄t intelligi triplicē. Uno mō q̄ ip̄z in sua essentia intendatur t̄ remittat. Alio mō i telligil q̄ ipsū crescat t̄ decreseat sicut decrescūt aialia t̄ planē. tertio mō p̄t intelligi q̄ maior quātitas t̄ minor ē cā suscipiendo magis t̄ min⁹ ita q̄ illud qd̄ ē maius i quātitate sit maius f̄m formā. t̄ qd̄ ē minus in quātitate sit minus f̄m formā. Et f̄m istū triplicē intellectū inducuntur tres rōnes. p̄mo iſḡ probat q̄ suscep̄tio f̄m magis t̄ minus nō ē f̄m intensionē aut remissionē subiecti. t̄ hec est p̄co. xx. huius libri t̄ probatur sic. vñus lapis d̄ maior aut minor alio lapide. t̄ vñ⁹ mōs d̄ maior aut minor alio mōte. t̄ tamē nec mōs augmentatur nec diminuitur. nec etiā lapis auget aut diminuit quātitatiue. q̄ suscep̄tio magis aut min⁹ nō ē f̄m augmentationē nec diminutionē quātitatiue subiecti cur⁹ oppositū dicebat prima opinio.

Ampli⁹ aūt margarita quedā albior equo d̄r q̄ pedē q̄zuis esse albū contīgat h̄re. hoc aūt nō f̄m q̄ equis qd̄e in eēntia a margarita superat. Collegere aūt oꝝ vel margaritā qd̄e albiorē eē equo p̄nunciari f̄m magnitudinē subiecti vel paruitatē. vel nō v̄z qui dē erit. albiorē eē equo margaritā v̄l nihil oꝝ cū magis vel cuꝝ min⁹ dici f̄m subiectoꝝ magnitudinez vel paruitatē neq; v̄l clementū vel diminutionē. Hoc aūt palaz est q̄ f̄m magnitudinē quidē subiecti margarita albior equo nō d̄r. tñ margaritā nō albior

rē equo eē falsū ē. Relinquit ergo nō hil f̄m subiecti magnitudinē cū magis vel cū min⁹ dici. Similiter t̄ neq; f̄m paruitatē.

Secundo pbatur q̄ suscep̄tio magis t̄ min⁹ nō ē rōne maioritas vel minoritas subiecti. t̄ hec ē conclo. xxi. hui⁹ libri t̄ probat sic. Margarita ē albior equo. t̄ etiā pede eq. ḡ nō rōne maioritas vel minoritas subiecti d̄r aliqd magis v̄l min⁹. q̄ si sic. diceretur mai⁹ quātitatiue magis t̄ale. quod falsū est.

Ampli⁹ aūt neq; f̄m ea q̄ inficiūt. Si enī qd̄e f̄m magnitudinē albedinis vel alicui⁹ ceteroꝝ accidentū aliqd albi⁹ aliquo vel alio d̄r. vel f̄m paruitatē min⁹ albū v̄l quōlibz alicui v̄tq; t̄ magis alb⁹ hō vel ei⁹ v̄l quodlibz aliud aial albi⁹ margarita diceretur. etenī maior albedinis q̄zitas equo accedit q̄z margarite.

Secunda opinio q̄ causa suscipiendo magis t̄ min⁹ est quātitas forme recepte in subiecto. vñ probat q̄ cā susceptionis magis t̄ min⁹ nō ē quātitas forme recepte in subiecto. probat sic. t̄ hec ē p̄co. xxij. huius libri t̄ probat dupl̄r. p̄mo sic. Albedo in hoie vel in equo est maior f̄m quātitatē q̄z albedo in margarita. q̄ quātitas forme non est cā suscipiendo magis t̄ min⁹. q̄ tūc vbi cēt̄ maior quātitas ibi esset magis. t̄ vbi esset minor quātitas ibi esset min⁹. t̄ sic hō t̄ equ⁹ esz̄ albior margarita. qd̄ est falsū. q̄ quātitas forme nō est cā susceptionis magis t̄ min⁹.

Ampli⁹ aūt magis t̄ min⁹ alterū altero d̄r. nō f̄z subiecti neq; accidentis clementū vel decrementū. quoniā autē nō f̄m subiecti clementū vel magnitudinē aliqd paruit⁹ aliquo dicat mai⁹ nisestū est. nec quoq; f̄m ampliorē ipsi⁹ accidentis quātitatē. Etenī quātitas v̄lra subiectū p̄tēdi non potest. Termin⁹ enī quātitatis corp⁹ ē. paruitas aūt quātitati supponit. quare v̄lra partiū quidē subiectū paruitas non porrigit. Quāto ergo subiectū paruit⁹ efficit. tāto paruitatis quātitas minorat⁹. P̄at̄ itaq; nihil cū magis t̄ cū min⁹ p̄dicari neq; f̄m soli⁹ subiecti augmentū vel diminutionē neq; subiecti neq; accidentis. quare neq; f̄m v̄trungz.

Secundo probat eadē p̄co. ic. quātitas forme

nō extendit vltra quantitatē subiecti, sed sūm extē
sionē aut quātitatē subiecti nō dī aliqd sūm magis
et min⁹ vt visū ē in iprobatione p̄me opiniois. q̄
quātias forme nō ē cā suscipiēdi magis et min⁹.
Oportet iḡr alia iuuenire q̄ cū magis
et min⁹ dicant. Huiusmōi vō sūt ea q̄
sūt i voce. Eoz q̄ adueniūt n̄ s̄z subie
cti mobil' crementū v̄l' diminutionē.
S̄z qm̄ eoꝝ q̄ sūt i voce ip̄oni pp̄in
quiora sine ab eoꝝ remotiora sūt. De
his enī cū magis dicunt q̄ p̄ximiora
sūt ei q̄ i voce est ip̄oni cū min⁹ vō de
his q̄ remotiora p̄sistunt. vt albū dī
id in quo ē pura albedo. Quāto iḡr
ad vocis qdē ip̄ositiois accidēs ē ac
cidēs puriori inficit albedine tāto et
candidi⁹ assignabit et parui⁹ deinde
q̄ alius cōparatū statuere diminutio
nē i q̄zitate vincit. qcqd iḡr ē qd in
quātitatis mēsura superat id p̄tinuo
parui⁹ pnunciat. Sill̄ aūt et de aliis
Hec ē secunda pars p̄ncipalis hui⁹ caplī in q̄
auctor ponit opinionē p̄pia de cā suscipiōis
magis et min⁹, et dicit q̄ cā suscipiēdi magis et mi
nus est pp̄ingtas v̄l' distātia respectu illi⁹ ad q̄d
est facta p̄ma nois ip̄ositio ita q̄ accēntia q̄ sūt p̄
pingora ip̄ositioni forme dicunt magis talia. et q̄
sūt remotiora dicunt min⁹ talia. et ita vult dicere
q̄ accessus ad formā ad quā sit nois ip̄ositio v̄l'
recessus ab illa ē cā suscipiēdi magis et min⁹. et p̄
illud ad q̄d sit nois ip̄ositio videſ auctor intelli
gere sūmū gradū forme vel pfectissimū gradū
in spē illi⁹ forme, vt si ponam⁹ statū in omnib⁹
formis. vt si sit ponere albedinē ita intensā v̄l' p̄
fectā vt nō p̄tingat dari intensiore. tūc albedo ē
nomē impositū ad significandū p̄ncipalē albe
dinē sic intensā. iō appellaſ albedo sic intēsa pri
ma nois ip̄ositio. Et istud videſ recordare cū di
cto Auic. in 2⁹ sue sufficiētē q̄ in formis suscipiē
tib⁹ magis et min⁹ ponit duo extrema q̄ dicuntur
talib⁹ simplici⁹. et oia intermedia dicunt talia i respe
ctu. vbi grā. p̄tingit dare supremū gradū nigre
dinis. et albedo in ḡdu sūmo est albedo simplici⁹ et
nigredo in gradu summo est nigredo simplici⁹.
et omnia intermedia in albedine⁹ et nigredinē
sunt albedo et nigredo i respectu. Et ista positio
v̄l' ponē q̄ albedo et nigredo sūt eiusdē spēi spā
lissime. Et eodē mō ē de alijs ſr̄ys q̄ h̄t fieri
ſirca idē. Et eandē ſniam declarauit in tractatu
de formis accēntib⁹. Iō ſit opinio multū antiqua.
Dubitabit at alijs quāobiē hec qdē
cū magis et min⁹ dicant. Substantie

vō minis. Hoc aūt p̄tingit qm̄ substā
tiaꝝ ip̄ositio i termio qdē ē vltra quē
trāſgredi ip̄ossible ē. Addit̄ aūt et de
accidētib⁹ qbusdā q̄ sine magis et mi
n⁹ dicunt v̄l' quadrāgulus et triāgul⁹
et filia. Nō enī quadrāgul⁹ v̄l' magis
et min⁹ alio dī. Cōtingit at qm̄ i ſubſti
tiaꝝ qdē designatiōe accipiunt. Ete
num quadrāgul⁹ et q̄zntitas nūcupat
et corp⁹ quadrāgulatū v̄l' eadē q̄ in ſu
periorib⁹ ē rō hoc vetat qm̄ hi⁹ ip̄osi
tio i termio qdē ē facta v̄lra quē trāſ
gredi n̄ l̄. quēadmodū ē i ſuplatiūis
Etenī albifſim⁹ et nigerrim⁹ et hi⁹ ſine
magis et min⁹ sūt. eo q̄ hi⁹ ip̄ositio iter
minoē. v̄lra quē porrigi ip̄ossible ē.
Poffibile enī ſi p̄tingit nullū ſeq ip̄os
ſible. quapropter et ſi oēs pūcti com
ponant nullā faciunt magnitudinē.
qm̄ punct⁹ pūcto cōpōſit⁹ nil auget.
Circa p̄dicta auctor p̄oit dubitatōes i p̄ma q̄re
nulla ſubā ſuscipit magis aut min⁹. H̄ac dubita
tionē ſoluit dices q̄ cā hui⁹ ē. q̄ ipsa ſubā ē i ter
minis v̄lra quos nō p̄tingit trāſgredi. iō ſubā nō
ſuscipit magis aut min⁹. ppter approximationē
ad formā cui ſit ip̄ositio v̄l' alio mō. Alia dubita
tio ē q̄re quātitas nō ſuscipit magis et min⁹. ſol
uit et dicit q̄ h̄ ē q̄re quātitas est p̄xia ſubſtatię. et
q̄ ſubā nō ſuscipit magis et min⁹. iō quātitas nō
ſuscipit magis et min⁹. Alio mō ſoluit. q̄ ei⁹ im
poſitio ē i termio iō nō ſuscipit magis et min⁹. ſi
cut ip̄ositio ſuplatiū ē i termio itelligendo p̄ al
bifſim⁹ albū in ſupremo gradu poſſibili repe
riri in tota latitudine albedinis quare rē.
Et aūt gnātio ſimplex et corruptio n̄
cōgregatiōe v̄l' ſegregatiōe atomorū.
S̄z qm̄ transmutatio ſit ex aere ſpeci
ficate i hoc totū. In ſubiecto enī duo
ſunt quoꝝ hoc qdē ē ſpēs h̄z rōez. hoc
aūt ſm̄ materialia. Qm̄ iḡr i his duob⁹
ē trāſmutatio. gnātio erit et corruptio
ſm̄ vītate. Dī autē gnāri ſimpli⁹ i his
magis hoc aliqd et ſpēs hec q̄z terra.
music⁹ hō corrupt⁹ ē. hō nō musicus
generat̄ ē. hō aūt manet idē. Si qdē
iḡr his paſſio nō eſſet ſm̄ ſe musica et
imusicā. hui⁹ qdē generatio eſſet. h̄
aūt corruptio. Jō hois hi⁹ qdē paſſio
nes. hois aūt musici et imusici genera

tio qdā & corruptio. nūc autē hoīs hec manentis passio musicā & in musicā ydeōqz alteratio talū ē. Est autē ille p̄ priemaric qdē subiectū generatiōis & corruptiōis susceptibile. s̄ q̄t̄ qua re qdē discēs nō dī generari simplr. s̄ s̄m qd̄ gnāri disciplinalr. Hec autē determinata sūt i p̄dicamentis hoc qdē ad aliqd subām significat. hoc autē tale. hoc autē quantu. Quocūqz i ḡt̄ nō subāz significat nō dicunt simplr. s̄ ad aliqd generari. ē autē qd̄ inest s̄m naturā moueri surſū vt ignis.

Istud ē secundū caplī tertie pars & est de ḡnātiōe formaz & ē p̄ acc̄ntalib. q̄ enī p̄ locut̄ ē de forma sp̄ali & acc̄ntalib. id determinat b̄ se ḡnātione vtrōqz dices q̄ ē gnāatio subē & q̄ ē gnāatio acc̄ntis & vult q̄ gnāatio subē sit gnāatio simplex & gnāatio acc̄ntis sit gnāatio s̄m qd̄ & ē gnāatio simplex qn̄ rotū trāsmutat in totū. i subo enī sez in subā cōposita sūt duo. s̄. mā. & forma. & qn̄ sit trāsmutatio i vtrōqz sic ē gnāatio simplex & qn̄ nō sit trāsmutatio in vtrōqz sic ē gnāatio s̄m qd̄. Idē dico d̄ corruptiōe q̄ corruptio simplex ē s̄b statie. corruptio s̄m qd̄ ē acc̄ntis. Albert̄ mouet h̄ dubitationē. q̄ cū mā sit ingenita & icorruptibilis p̄mo p̄ly. q̄ i gnātione & icorruptiōe n̄ erit trāsmutatio i mā. & ita nō ē vez q̄ rotū trāsmutat in totū. Ad h̄ rūder albert̄ q̄ mā p̄mo dupl̄ considerat. uno mō absolute. alio mō vt ē substantia. Forma p̄mo ē ignabil & icorruptibil. secundo mō vt ē sub illa forma v̄l illa sic p̄o gnāri v̄l corrup̄ti subiue put acgrēdo vñā forma relingit aliam p̄ corruptionē forme. id ē alteri. Intelligendū q̄ illud dicit̄ p̄bi p̄mo de ḡnātione. gnāatio simplex ē trāsmutatio toti. i totū p̄ot̄ intelligi dupl̄. Uno modo intelligendo totuz cathe & iunc sic ē sensus. gnāatio simplex ē trāsmutatio substāne cōposite in subām cōpositā manēte eadē mā i vtrōqz subiectiue. v̄bi ḡta. si et aere gnāt ignis trāsmutat aer. q̄ ē subā cōposita. & eadē mā nūero q̄ fuit p̄us sub forma aeris est postea sub forma ignis. s̄ nō ē ita i gnātione acc̄ntū. q̄ ibi manet eadē subā cōposita s̄b vtrōqz terio trāsmutatio nō. Alio mō p̄t̄ intelligi & vñ q̄ gnāatio simplex ē trāsmutatio toti. i totū accipiendo li totū sine cathe greumatiue & tūc ē s̄esus q̄ gnāatio simplex ē trāsmutatio lā materie q̄z forme. s̄z h̄ ē diversimode q̄ mā p̄ma trāsmutat subiectiue. q̄ eadē mā p̄ma p̄mo est sub forma aer & postea sub forma ignis. s̄z forma trāsmutat terminiue. quia cū ex aere fit ignis forma aeris ē terminus & quo transmutatis & forma ignis ē terminus ad quē transmutatiōis. & ita forma subālis trāsmutat tanqz

terminus & mā p̄ma trāsmutat tanqz subiectū. & id mā p̄ma manz eadē nūero s̄v troqz termino trāsmutatiōis. Intelligendū q̄ gnāatio s̄be dī gnāatio simplex & gnāatio acc̄ntis dī gnāatio s̄m qd̄. q̄ gnāatio ē trāsmutatio de nō ēē ad ēē. vita terminus trāsmutatiōis ē ēē. & q̄ s̄ba h̄z ēē simplr. et acc̄ntis nō h̄z ēē his s̄m qd̄. iō gnāatio s̄bedi gnāatio simplex & gnāatio acc̄ntis dī gnāatio s̄m qd̄. Intelligendū ē s̄m p̄mo p̄mo de ḡnātione. q̄ gnāatio simplex ē duplex. quedā absoluta. quedā respectiva. absoluta ē trāsmutatio de nō ēē ad ēē respectu eiuscunqz substāne. respectiva ē qn̄ trāsmutatiō nobili sit magis nobile. vt si ex aq̄ si at ignis vele ectra. si ex magis nobili si at mn̄ nobile. vt si ex aere gnāt terra. eadē distincio fieri p̄t̄ de ḡnātione s̄z qd̄ acc̄ntis p̄ absolutū & respectū. s̄z hec nō sūt logice considerationis. Amēn.

Explicit liber sex principiorū.

Scriptum burlei in perihermenias Aristo. incipit.

Rūmu oportet p̄stitue re qd̄ sit nomen. et qd̄ verbū. Postea qd̄ sit negatio & affirmatio & enunciatio & oratio.

Iste liber quē ad p̄ns intēdi mus exponē ē de enunciatione tanqz de subiecto. S̄z q̄ boet̄ dicit q̄ interpretatio ē h̄ subiectū. Potādū est q̄ interpretatio dī triplex. Uno mō interpretatio ē expositio vñ lingue p̄ alia. Alio idē ē qd̄ vox significativa. & h̄ hue si vox p̄pleta siue incompleta. & isto mō sic describit. Interpretatio ē vox līata cū imaginatiōe significatiōe plāta & sic qn̄b̄ vox q̄ p̄ se aliqd significat̄ expositōe siue siue cōplexa siue incompleta dī interpretatio. S̄z interlectiōes p̄nctiōes & hī etiā voces nāliter significat̄es. & voces aialū brutoz nō dñt dici interpretationes. tertio mō interpretatio idē ē qd̄ vox līata vez v̄l falsū significat̄es. & isto tertio modo sola enūciatio ē interpretatio. & noia & verba nō sūt interpretationes. s̄z sūt termini & principia interpretationis. Si ḡc̄ras qd̄ ē subiectū h̄ scie. dicendū q̄ scie h̄ tradite ē duplex subiectū sez subiectū cōe & subiectū sp̄ale. subiectū cōe est illud qd̄ stinet oia de quib̄ in isto libro p̄sideratur. subiectū sp̄ale est illud cui⁹ cognitio p̄ncipaliter ingr̄it in isto libro. Unū interpretatio s̄m q̄ ē cōdis ad qm̄l̄z vocē significat̄e ad placitū siue siue cōplexa siue incompleta est subiectū cōe h̄ libri. s̄z interpretatio tertio mō dicta s̄z q̄ est idē qd̄ enūciatio ē subiectū p̄ncipale h̄ & et sp̄ale. C Iste liber p̄linet dihos libros partiales. In p̄ma de terminat de p̄ncipijs & sp̄ebus enūciationis absolute. In secundo ibi. Quoniā autē affirmatio

determinat de enūciatiōē h̄cī ad aliquā sibi ad
ditū. vt ad terminū modalē v̄l' oppositionē. Unī
in p̄mo libro determinatur de enunciatione ab
solute. et in secundo determinat de habitudine et
contrarietate enunciationū ad innicē. Liber p̄m⁹
contineat duos tractat⁹. In p̄mo tractat de p̄n
cipijs enunciationis. In secundo ibi. Est autē
enūciatio nō oīs. determinat de enunciatione et
ei⁹ sp̄ebus. Pr̄im⁹ tractat⁹ p̄tinet tria capla. In
p̄mo ponit p̄emū. In secundo inuestigant qdā
descriptions noīs et v̄bi q̄ sūt p̄tes orōnis. In
tertio ibi. Oīo est vox. determinat de oīone q̄ ē
genus p̄pinqū enūciatiōis. Caplū primū p̄t
net tres partes. In p̄ma ponit p̄emū. In secunda
ibi. Sūt ḡ ea. inuestigat quoddā cōē noi et v̄bo
et etiā enūciationi. qdā ē significare ad placitum.
Et p̄ h̄ inuestigat gen⁹ remotū enūciatiōis qdā
ē vox significatiua ad placitū. In tertia ibi. Est
autē quēadmodū. ondit diuer sitatē in significan-
do inf̄ voces significatiues ad placitū. cuiusmodi
sunt nomē verbū et enūciatio. In p̄ma iīḡ p̄te p̄-
mittit p̄emū in quo exponit dē quib⁹ postea ē
determinatur. et p̄ponit q̄ttuor p̄tes. Pr̄io po-
nit partes integrales sui subiecti q̄ sūt nomē et
verbū. scđo p̄ponit p̄tes subiectiuas sui subie-
cti q̄ sunt affirmatio et negatio. i. ppō affirma-
tiua et negatiua. 3⁹ p̄ponit suū subiectū de quo
p̄ncipalr̄ itēdit determinare qdā ē enūciatio. 4⁹
proponit gen⁹ subiecti qdā ē oīo. vñ de quolibet
istoz̄ oīi ostiuerē qdā sūt nomē et qdā sūt v̄bū. Mo-
lāda sūt h̄ tria. p̄mo notādū ē fīm boeciū supra
p̄dicamēta et h̄ q̄ p̄hs in p̄dicamen⁹ determi-
nat de vocibus incōplexis q̄ sunt noīa rez. et h̄ def-
minat de incōplexis q̄ sunt noīa nominū. h̄ ē q̄
sunt cōia solū vocib⁹ significatiuis ad placituz.
cuiusmodi sunt nomē et verbū. Ad cuīus eviden-
tiā est sciendū q̄ qdā sunt noīa p̄me ipōnis. et q̄
dā sunt noīa secūde ipositiōis. Nā noīa secūde
spositionis sunt noīa solū cōia signis ad placitū
institut⁹ v̄l' eoz accēntib⁹ cuiusmodi sūt nomē et v̄-
bū. Ista enī sūt cōia solū nomini et verbo signi-
ficatiib⁹ ex institutiōe. et iō sūt noīa secūde iposi-
tionis v̄l' intētionis. Illa v̄o noīa q̄ sūt cōia tam
vocib⁹ significatiuis ad placitū qz̄ vocib⁹ signi-
ficatiuis naturalr̄ nō dñr noīa secūde ipositiōis
cuiusmodi sunt hec noīa son⁹ vox r̄c. Aut̄ antē
noīa cōia vocibus significatiuis ad placitū sunt
noīa p̄me intētionis v̄l' secūde cuiusmodi sunt
numer⁹. figura. casus. et hi⁹ fīm q̄ de eis logitur
grāmatic⁹ dubiū ē. Et p̄tō dici q̄ sunt noīa secū-
de ipositiōis. eo q̄ solū z̄sequunt̄ noīa signifi-
catiua ad placitū neq̄ iponunt ad significandū
anquā h̄ noīa qbus accidūt iponātur ad signi-
ficandū. Noīa p̄me ipositiōis sūt noīa rez ac
cipiēdo r̄ fīm q̄ distinguit̄ a signis ad placitū
significatiib⁹. Et diuidit̄ in nomē p̄me intētionis

z nomē scđe intētiōis. Namē prime intētiōis ē nomē rei q̄ nō ē nata eē signū p̄ quo supponit, cuiusmōl sunt hō aīal albū nigrū z hi⁹. z etiā no-
mina cōia his reb⁹ q̄ sūt signa ad placitū signis
cātia. vt sūt noia trāscēdētia vt ens vnu aliqd z
hi⁹ sūt noia p̄me intētiōis. Sz noia scđe inten-
tionis sunt noia ad placitū significatiā p̄ceptuz
vñ intētiōne aie. vñ aliqd cōe his p̄ceptub⁹ et qui
b⁹ cōponit p̄po in aia. z hi⁹ noia sūt vt genus.
spēs. p̄dicabile. sub j̄cibile. Et illud dico suppo-
sito q̄ vñla sūt sole intētiōnes anime vt ples di-
cunt. Supposito tñ q̄ vñla sūt res ex animā qd
veri⁹ ē. dītendū q̄ nomē p̄me intētiōis ē nomē
rei vt cadit sub p̄mo p̄ceptu intellect⁹. Et nomē
secūde intētiōis ē nomē rei vt cadit sub secun-
dario p̄ceptu intellect⁹. vñi gra. b̄ nomē hō signi-
ficiat rē ex vt p̄cipit absolute. z sic ē sub p̄mārō
p̄ceptu intellect⁹. Et b̄ nomē spēs significat rē
vt cōpari ad intellectū p̄ individua quib⁹ est gd
cōe. z sic ē nomē rei vt cadit sub secundario cōce-
ptu intellect⁹. z iō est nomē scđe intētiōis. Exp-
dictis iḡr̄ apparet q̄ nomē distinguīt in nomen
p̄me ipositionis z in nomē scđe ipositionis. Et
nomē p̄me ipositionis distinguīt in nomē p̄me in-
tētiōis z nomē scđe intētiōis. Noia scđe iposi-
tionis sūt noia solū cōia signis ad placitū insti-
tut⁹ z eoz accītib⁹. Noia p̄me ipositionis sūt noia
cōia reb⁹ ex aīam z p̄ceptib⁹ aie trāscēdētib⁹ q̄
sūt cōia reb⁹ z signis ad placitū significantib⁹.
Scđo ē notandū q̄ nomē accīpīt duplī. f. cōit
p̄ qlz voce significatiā ad placitū. z sic ē cōe cui
libet parti ōzonis. z sic accīpīt in ista diuisiōe q̄
aliqd ē nomē p̄me ipositionis z quoddā secūde.
Alio mō accīpīt stricte km̄ q̄ distinguīt z alias
p̄tes ōzonis. Tertio ē notaduz q̄ b̄ ph̄s sub no-
mine cōprehēdit indīnter nomē z p̄nomē. diffi-
nitio enī nois b̄ data ē cōis tā noi q̄ p̄nomini.
z sub vñbo cōprehēdit participū. vnde q̄ ph̄s
b̄ determinat de simplici enūciatiōe sufficit vt de
illis determinet ex qb⁹ nečio p̄stet enūciatio. z hi⁹
sūt nomē z p̄nomē vñbū z participū. z iō magis
de his determinat q̄z de alijs partib⁹ ōzonis.
Sunt ergo ea que sunt in voce earuz
q̄ sūt i aīa passionū note. z ea q̄ scribū
tur eoz que sunt in voce.

Hec ē secūda ps hui^o caplī in q̄ p̄hs inuestigat
quoddā eōe noi^r v̄bo r enūciationi. qđ ē signifi-
care ad placitū. Et otinet duas particulas. In
p̄ma ponit ordinē signoz in significādo. s. eoz q̄
scribunt^r et eoz q̄ p̄serunt et passionū aie v̄l cōce-
ptiuū. In secūda ibi. Et quēadmodū. ponit di-
uersitatē signoz p̄dictoz in significādo. In p̄ia
igr̄ p̄ticula p̄hs narrādo dicit sic. Sūt ḡ ea q̄ s̄i
in voceoz oz q̄ sūt in aia passionū note. li ḡ s̄ ppo-
sito nō dicit ordinē illatiois sequentiū s̄z magis

81

dicit ordinē p̄tinuationis sequentiū cū p̄cedēti
b⁹. qz enī p̄misit se determinatuz de noie ⁊ v̄ba
cōtinuando se ad p̄cedentia dicit. ea q̄ sūt i vo
ce r̄e. Qd̄ exponit tripli. Uno q̄ noia ⁊ v̄ba q̄
sūt i voce sicut iſeriora i suo ſupiori ſunt note paſ
ſionū aie. ſcō mō exponit ſic. Noia ⁊ v̄ba q̄ ſe
in voce. ſicut res artificiali i re nāli. vox enī ē nā
lis noia ⁊ v̄ba ſunt ex iſtitutione p̄mi imposi
tis. ⁊ artificiale ē i re nāli ſunt note paſſionū aie.
Tertio exponit accipiēdo vocē p̄ platiōe. ⁊ tūc
ē ſenſiſ. Ea q̄ ſunt in voce. i. noia ⁊ v̄ba plata ſe
note paſſionū aie. ⁊ hec expositio magi p̄cordat
textui Aris. dicit igif p̄bs q̄ noia ⁊ v̄ba q̄ ſunt i voce
h̄ eſt in platiōne ſunt note paſſionum aie
hoc ē p̄ceptuū aie q̄ ſunt ſilitudines rerū. Et ea
q̄ ſcribūtur eoz q̄ ſunt in voce hoc ē noia ⁊ ver
ba ſcripta ſignificant noia ⁊ v̄ba plata. Talem
igif ordinē ſignorū assignat hic Aris. ſ. q̄ paſſio
nes aie h̄ ē ſilitudines rerū exiſtiū in aia ſigni
cant res extra. ⁊ nomina ⁊ verba plata ſigni
cant paſſiones aie. ⁊ noia ⁊ v̄ba prolata. ⁊ iſtud
non ſolū ē verū de nominibus ⁊ verbis q̄ ſunt
p̄es enunciationis. ſed etiā ē verū de ipsa enun
ciatione. Nā enunciatio plata ſignificant oſonē
i mente q̄ ē q̄dā paſſio mētis ⁊ enūciatio ſcripta
ſignificant enunciationē plata. C Motandū ē h̄
q̄ paſſio aie p̄t duplī accipi q̄z tū ad p̄ns ſpe
cat. Uno mō p̄ affectōe appetū ⁊ ſic deſideriū
amor p̄cupiſcentia ira ⁊ h̄ dicunt paſſionēs aie.
Alio modo accipit p̄ diſpoſitione intellectus. ſ.
p̄ ſimilitudine rei in intellectu rep̄ſentante re extra
aiam. ⁊ ſic accipit in p̄poſito. ſcō ē intelli
gēdu q̄ nomen ⁊ v̄bu ſignificare paſſionēs aie
duplī p̄t intelligi. Uno mō q̄ nomen ⁊ verbuſ
ſignificant paſſiones aie tanq̄ illa q̄ iponūtur
p̄mo ad ſignificandū. alio mō p̄t itelli q̄ ſig
nificant paſſionēs aie tanq̄ illa mediātib⁹ qbus
iponunt ad ſignificandū. P̄tio mō nō ē neceſſe
nomen ⁊ v̄bu ſignificare paſſiones aie. q̄ ex quo
nomē ⁊ verbū ſignificant ad placitū p̄nt indiffe
rent iponi ad ſignificandū re extra aiam. ⁊ ad ſi
gnificantū paſſionē aie. Iſtud conſirms. Nā
res extra per p̄us intelligit q̄z paſſio q̄ ē in aia.
q̄ res extra intelligit directe. ⁊ paſſio aie indire
cte p̄ refleſionē. ⁊ cognitio directa p̄cedit cogni
tionē idirectā ſive refleſrā. In mō igf p̄ou i quo
res extra aiam intelligit ſeu paſſio aie p̄t itelle
ctus iponere nomē rei extra cognite. q̄z ſuſ non
iponat illud nomē paſſionē aie. cū paſſio aie tūc
ſit ignota. ⁊ nomē nō iponit niſi i toto. Item ſi
nomē nečio iponere paſſioni. ſ. ſimilitudini rei
hec eſſet vera h̄ ē ſilitudo hois exiſ i aia. qm̄
ſbm ⁊ p̄dicatū oio idez ſignificat. q̄ nō ē dubiu
q̄n hec vox ſimilitudo hois ſignificet ſilitudinez
hois. Segur q̄ iſte voces h̄ ⁊ ſilitudo hois ei
de iponent. ⁊ ſic ſoret hec vera h̄ eſt ſimilitu

do hois q̄d̄ ē falfū. Secundo modo dico q̄ no
mina ⁊ v̄ba ſignificat paſſionēs aie. q̄ paſſio aie
ē illud mediāte quo nomē ſignificat re extra. q̄
nomē nō iponit niſi rei note. ⁊ res nota nō ē niſi
p̄ ſilitudine ei⁹ exiſtē in aia. Unī ſicut in actu itel
ligendi ſe h̄nt iſta tria intellectus res itellecta et
ſilitudo rei in aia. ſic iſta tria ſe h̄nt in mō ſigni
ficandi. ſ. vox ſignificans re ſignificata res ſigni
ficata ⁊ paſſio rei i aia. vñ ſicut ſilitudo rei i aia
non ē illud q̄d̄ p̄mo intelligis p̄ vocē tanq̄ illud
cui vox p̄mo iponit. ſz illud ē mediāte quo res
extra itelligit. ſic paſſio aie nō ē illud q̄d̄ p̄mo ſi
gnificat p̄ vocē tanq̄ illud cui vox iponit. Et di
co illud loq̄ndo de noib⁹ p̄me iſtentiois q̄ illa n̄
iponunt p̄mo ad ſignificandū paſſiones aie. bñ
tñ ē poſſibile q̄ aliq̄ nomē ſignificet paſſionēz
aie. vt noia ſe de iſtentiois etiā h̄i⁹ voces paſſio
aie. ſilitudo rei in aia. ⁊ ſic d̄ ſilib⁹. Boeti⁹ tñ di
cit h̄ q̄ vox non ſignificat p̄mo re extra. ſz aligd in
aia. ⁊ ex p̄nti ſignificat rez extra. ſz credo q̄ nō
ſic intelligit q̄ vox n̄ p̄mo iponit. Si v̄o p̄mo ſi
gnificat aliqd in aia n̄ ē neceſſe q̄ ſignificet illud tā
q̄z illud cui iponit p̄io. ſz tāq̄ illud q̄d̄ p̄mo mo
uet intellectū ad iponendū nomē rei intellecte.
Et quēadmodū nec littere ſūt oib⁹
eedem ſic nec eedem voces.

Hec ē ſcō p̄ huius par̄i in q̄ p̄bs ponit diuer
ſitatē p̄dictoz ſignoz in ſignificado. ſ. nominuz
⁊ v̄borū platoz ⁊ ſcriptoz ⁊ paſſionū anime. et
intendit talē diuerſitatē q̄ nomina et v̄ba plata
⁊ ſcripta ſignificat ad placitū. et paſſionēs anime
ſignificat nāliſ. et intēdit h̄ p̄bare iſtas p̄clones
P̄rima ē q̄ nomina et v̄ba ſcripta et plata ſig
nificant ad placitū. et idē intelligit d̄ enūciationē.
Et h̄ ē ſcō p̄ma hui⁹ libri q̄ p̄bat ſic. Illa ſig
nificant ad placitū q̄ nō idē ſignificant apud oēs. ſz
nomina et v̄ba plata et ſcripta nō ſignificant idē
ap̄d omnes. ḡ r̄e. de hac igf r̄one innuit minor
in l̄ra cū d̄r̄ quēadmodū nec l̄re h̄ ē quēadmo
dū l̄re ſcripte non ſignificant idē apud oēs. ſic nec
voceſ plate ſignificant idē apud oēs. vnde latini
greci et hebrei habent diuerſas l̄ras et diuerſa
nomina et v̄ba plata et ſcripta. vnde q̄d̄ ſig
nificant p̄ aliq̄ nomē ſcriptū v̄l̄ platū apud grecos
non ſignificant per idem apud latinos.

Quoruſ aut̄ he p̄rimū ſunt note eedē
oib⁹ anime paſſionēs ſunt. Et quoſ
he ſimilitudines res etiā eedem.

Hec ē ſcō p̄cō quā intendit q̄ ē ſcō hui⁹ libri
ſ. q̄ paſſionēs anime ſignificant ipas res nāliſ q̄
p̄bat ſic. Illa q̄ ſignificant idē apud oēs illud ſi
gnificant nāliſ. ſz paſſionēs anime ſignificant idē
ap̄d oēs. ḡ r̄e. d̄ iſta r̄one innuit minor in tex. cū
d̄r̄ q̄ paſſionēs anime ſūt omnib⁹ eadē. i. ſig
nificant idē apud oēs ſicut res ſignificate p̄ paſſionēs

sunt eedē apud omnes fīm spēm. non enim sunt eedē res numero apud oēs. sed fīm spēs sunt eedē res apud oēs nationes. Iste textus. Quorum autē p̄morū. exponit triplicē. Uno° p̄ rebus significatis per passiones anime. sic q̄ li p̄morū dicat ordinē rerum ad passiones et ad voces platas et scriptas. q̄ res sunt p̄ores passionibus anime et vocibus scriptis et prolatis. et tunc ē sensus. he passiones seu similitudines rerum p̄marum. i. p̄mo significatarum per passiones vel simplicē p̄marum. q̄r sunt p̄ores passionibus et vocibus quorum p̄morū. i. quarū rerum p̄marum similitudines sunt eedē apd oēs res significatae. sive res q̄ruz he sunt similitudines sunt omnibus eedē. h̄ ē passiones anime q̄ sunt signa rerum p̄marum sunt omnibus eedē. Alio mō pōt exponi de passionibus. et h̄ duplī vno° q̄ li p̄morū dicat ordinē rerum platarum ad anime passiones. alio° q̄ li p̄morū dicat ordinē passionum anime ad res significatas per passiones. p̄mis sensus ē iste. passiones anime q̄rum passionum he. s. voces plate p̄morū h̄ est p̄mo sunt note. he passiones sunt eedē h̄ est idē apud oēs significant. et sic li p̄morū tenet adverbialit. Secundus sensus ē iste. s. q̄ li p̄morū dicit ordinē passionū aie ad ipsas res. et ē iste. passiones aie que sunt p̄me in significando quoq̄ p̄morū. i. quarū p̄marū passionū aie in significando res he voces. s. nomia et verba sunt note he passiones sunt omnibus eedem. h̄ est idē significant apud omnes. hoc est passiones aie q̄ sunt p̄me in significando res. quarum passionū non mina et verba sunt note sunt eedē apud omnes hoc est idem significant apud omnes. et intelligo q̄ passiones aie sunt p̄me in significando. q̄r immediate significant res quoq̄ sunt similitudines. et noia et verba nō significant res immediate. sed mediante passionib⁹ anime. et hec expositio terria videtur mihi melior.

De his quidē dictū est in his q̄ dicta sunt de aia alterius enim est negotii. Excusat se a diligentiori hoc consideratione. et dicit q̄ de his dictū ē in libro de aia. s. de passionibus anime qualiter significant res. et qualiter sunt similitudines rerū. Dubitas hic. q̄r non videtur q̄ passiones anime sunt eedē apud oēs sicut dicit hic p̄hs. q̄r diversi homines diversas s̄rias h̄nt de eadē re. sed sententia seu opinio passio ē anime. ergo apud diversos sunt diverse passiones anime. Item per vocem equiuocā prolatam potest vnuis homo concipere vnum et aliud aliud. ergo non sunt eedē conceptiones. nec p̄ oīs eedē passiones anime apud omnes. **T**Ad p̄mū dicendum est q̄ p̄hs p̄ passiones aie intelligit similitudines rerū. s. simplices p̄ceptantes res extra. et p̄ passiones anime

non intelligit s̄iam vel opinionē que est de complexo. Nunc autē prop̄a similitudo rei de qua p̄hs hic loquitur semp et apud oēs representat re cuius est similitudo. sicut si esset vera imago cesaris ista vbiq̄ representaret cesarem. et nō representaret in vno loco vnu. et in alio loco aliud et sic est de passionibus aie. s. q̄ idē significant et representant apud oēs. vnde per passionē aie non intelligit p̄hs opinionē. quia de eadē re diversi diversas opiniones habent. sed per passionē aie intelligit simplicem similitudinem rei. vnde Boetius vocat hic passiones anime simplices conceptus intellectus circa quos intellectus nunq̄ decipit. **A**d secundū dicendum est q̄ p̄hs nō intelligit hic identitatē passionis seu conceptus respectu vocis significans ita q̄ vni⁹ vocis sit vna p̄ceptio. quia certum est q̄ de vna voce possunt esse diverse conceptiones. sed per h̄ q̄ dicit passiones esse eadē intelligit identitatem passionū p̄ cōparationē ad res quarū sunt passiones. earundē enī rerū sunt eedē passiones apud oēs. et sic passiones sunt eedē. ita res sunt eedē apud oēs. sicut dictū ē superius. **A**dhuc dubitas. q̄r hic homo et h̄ animal eodē demonstrato sunt eedē res. et tñ eoy sunt diverse passiones aie seu diversi conceptus quod patet. quia aliquis posset esse certus de homine aliquo. q̄ h̄ ē hoc aial. et incertus et dubius q̄r sit hic homo nam videns certū hominē a remotis veniente. p̄us cognoscit q̄r veniēs est hoc animal q̄z q̄r ve niens sit hic homo. ergo eiusdē rei non sunt eedē passiones anime sed diverse. Confirmat. nam videns sorte a remotis h̄z p̄ceptū de sorte q̄ ē h̄ animal. et non q̄ ē hic hō. et existens iuxta sortes h̄nū noticiā de sorte habet conceptū q̄ ē hic homo et tamen sortes ē vna et eadē res numero. q̄ eiusdē rei non sunt eedē passiones apud omnes. Sciendū ē q̄ intellectus p̄hi ē q̄ eadē passio. i. eadē similitudo rei apud quoscunq̄ fuerit semper ē eadē. et representat idem. tñ possibile est q̄ eiusdem rei sint plures passiones seu conceptus anime. sed quilibet istorū conceptū non representat idem apud oēs. quia de eadē re simplici p̄nt diversi homines habere diversos p̄ceptus sed iste ē intellectus p̄hi q̄ idem et vnu p̄ceptus apud quoscunq̄ fuerit semp idē rep̄ntat. vñ idē p̄ceptus proprius non ē diversarum rerum. eadē tñ res potest habere conceptus diversos. sed ille passiones nō significant diversa apud diversos cū significant naturaliter. vnde argumentū non pl̄t̄ cludit nisi q̄ eiusdē rei p̄nt esse diverse passiones seu conceptus aie. et nō cludit q̄ ea de passio diversa significant. sive apud diversos sive apud eundē. sive in eodem tpe. sive in temporibus diversis.

Est autē quēadmodū in aia aliquoti

82

ens quidē itellect⁹ sine uero ul⁹ falso.
aliquoties aut̄ cū iā necesse ē hor⁹ al
ter⁹ iesse sic etiā i⁹ uoce. Circa ppositio
nē enī ⁊ diuisiōe⁹ ē falsitas ueritatisq⁹.
Hec ē tercia pars hui⁹ capiti in q̄ phs ostēdit di
uersitatē in significando inter voces significan
tes ad placitū cuiusmodi sūt nomē v̄bū ⁊ enūci
atio. ⁊ hec ē diuersitas q̄ aliqua ē vor⁹ significa
tua ad placitū q̄ ē significatiua veri vel falsi et
aliq̄ nō. Primo igr̄ oñdit phs q̄ aliq̄ vor⁹ signi
ficatiua ad placitū ē significatiua veri vel falsi
⁊ aliq̄ ē vox significatiua ad placitū q̄ nō signifi
cat verū nec falsū. ⁊ fm̄ hoc pars ista pōt̄ diuidi
i duas ptes. Sedā incipit ibi. Moia igil ipsa.
In p̄ma parte declarat phs q̄ vor⁹ aliqua signi
ficatiua ad placitū ē significatiua veri vel falsi
⁊ aliq̄ nec ē significatiua veri nec falsi. ⁊ hec ē ter
tia p̄clo hui⁹ libri. q̄ probat sic. Sicut ē i⁹ itellectu
sic ē i⁹ voce significante ad placitū pceptū intelle
ctus. hec ppositio p.3. q̄ signū d3 proportiona
ri ⁊ transformari significato. ⁊ voces ipsoite ad si
gnificandū formant ad exp̄mendū pceptū mēs
⁊ itellect⁹ qñqz sine vero ⁊ sine falso. ⁊ qñqz ē
cū v̄o ⁊ cū falso. igr̄ sic ē de voce. q̄ qdā vor⁹ ē si
gnificatiua veri ⁊ falsi ⁊ qdā nō. Itellect⁹ enīz
qñqz pponit res ad inuicē v̄l⁹ diuidit ab inuicēz
ē cū vero ⁊ falso. ⁊ qñqz n̄ cōponit nec diuidit
cū v̄o nec cū falso. nā circa cōpositionē ⁊ diuisio
nē p̄sistit v̄tas ⁊ falsitas. vt dicit Aris. in aī p̄di
camen⁹. ⁊ 3. de aia. C Sciedū ē hic q̄ hec pro
batio non tenet solū p̄ locū a sili. sed arguēdo a
cā ad effectū. Nā pceptiones itellectus sūt cau
se formationis et ppositiōis vocis. nā voces pro
ferunt ad significandū pceptus mēs. et iō et b
q̄ pceptiones mēs qñqz sūt cum vero ⁊ falso.
et qñqz sine v̄o ⁊ falso sequit⁹ q̄ voces signi
ficatiue. quandoqz sunt cū vero ⁊ cum falso. et
qñqz nō et arguī a cā ad effectū. C Circa illō
dictū ph̄i circa cōpositionē et diuisiōnē cōsistit
veritas et falsitas. iō ē sciedū q̄ veritas vno mō
est adequatio rei ad virtutē cognoscētē. et alio
mō ē adequatio virtutē cognoscētē ut itellectus
ad rē. pmo mō v̄tas ē idē qđ̄ p̄formitas rei ad
virtutē cognoscētē p̄ quā manifestat v̄l⁹ nata ē
manifestare se intellectui talē q̄lis ē. et sic v̄tas
non ē aliud q̄z p̄formitas apparetē rei ad suaz
erūtiam. et talis veritas est duplex. sicut virtus
cognitiua est duplex. s. created et screated. veritas
que est conformitas rei ad virtutem cognitiua z
increātam. s. ad intellectū diuinū ē in omni ente
tam cōplexo q̄z incōplexo. q̄ quelibet res est na
ta manifestare se intellectui diuinō talē q̄lis est
cū intellectus diuinus non possit circa aliquam
rē decipi. et vez qđ̄ deriuaf a v̄tate sic accepta
querit⁹ cū ente. et de ista veritate dicit phs scđo

met⁹. a. q̄ vnūqđqz ens sicut se habet ad emittē
tē. ita se h̄z ad v̄tatem. ⁊ veritas sic accepta nō h̄z
falsum p̄ suo oposito. veritas aut̄ q̄ ē adeq̄tio
rei ad virtutē cognitiua creatā. s. ad intellectum
n̄m ē illud p̄ qđ̄ res ē nata de se facere verā ex
timationē. ⁊ isto modo denari⁹ h̄ns debitam for
mā ⁊ debitā mām denari⁹ d̄rverus denari⁹. sed
denari⁹ habens debitā formā ⁊ nō mām debitā
d̄r falsus denari⁹ vt denari⁹ cupreus ⁊ eurus vel
plūbeus. q̄ de se natus ē facere falsā extimatio
nē. nā vnūquodqz h̄ns formam argenti natum
est facere de se verā extimationem. quod ē argē
tum. ⁊ ideo denarius h̄ns veri denari⁹ figuram
⁊ non materiā debitam denari⁹. vt mām plūbe
am ⁊ cupreā est falsus denarius. quia de se facit
falsam extimationē. hec aut̄ falsitas ē solū in cō
positis ex materia ⁊ forma. ⁊ iō dicit phs in.3.3
anima q̄ intellectus circa qđ̄ qđ̄ est. i. circa sim
plicem quidditatem reruz sp̄ est verus. veritas
aut̄ secūdo modo dicta. s. que est adequatio vir
tutis cognoscētis ad rem cognitā est in virtute
cognoscētē sicut in subiecto. ⁊ talis est dupler
quedam ē cōplexa ⁊ quedam incōplexa. v̄tas i
cōplexa ē illa que est adequatio virtutis cogno
scētis ad rem cognitam q̄ potest ē ē non solum
in intellectu sed etiam in sensu. ⁊ ideo dicit phs
in.2. de aia. q̄ sensus respectu p̄p̄ij obiecti sem
p̄ est verus. b̄ ē in maiori pte est verus. quia in
maiori parte sensus conformas obiecto suo pro
prio. ⁊ circa illud non decipitur. veritas autem.
cōplexa solū ē circa cōpositionē ⁊ diuisiōnē in
tellectus. ⁊ de hac veritate loquitur ph̄us cū di
cit circa cōpositionē ⁊ diuisiōnē rē. Et b̄ enī q̄
intellectus asserit aliqua ē ē eadē q̄ non sunt ea
dem vel aliqua nō ē ē eadē q̄ sunt eadem ē p̄
positio falsā que hoc significat. siue sit proposi
tio in prolatione. siue sit in mente. Sed v̄trū sit
aliqua pp̄ō cōposita ex rebus extra aīam dcm̄
est supra in p̄ncipio libri predicatorū. Sz
supposito v̄o q̄ non sit aliqua proposiōis in re
cōposita ex rebus vt cōmuniter d̄r est dubiū qđ̄
ex parte rei correspōdeat veritati ⁊ falsitati p̄
positiōis in mente ⁊ in prolatione. oportet enī
q̄ ei correspōdeat aliquid in re per quod tūc
dicamus q̄ verū ē q̄ proposiōis ī mente ⁊ ī pro
latione est vera. quia sic significat sicut est in re
Adhuc igit q̄ proposiōis sit vera oīz q̄ sit in re si
cū proposiōis significat. ⁊ per p̄n̄s veritati p̄
positiōis ī mente ⁊ ī voce ⁊ ī scripto correspō
det aliquid proportionale. Dicendum est vt mi
hi videtur q̄ ad hoc q̄ aliquid sit verum opor
tet q̄ veritati propositionis ī mēte ī prolatione ⁊ ī
scripto corrīdeat identitas vel diuersitas
sēu nō identitas istoz pro q̄b̄ supponit s̄bm et
p̄dicatū vñ v̄tati propositionis affirmatiue cor
rīdet in re identitas illius pro quo supponit s̄bm

ad illud p quo supponit p̄dicatū. Nō enī p̄t
aliq̄ p̄positio affirmativa cathe^a in recto eē vera
nisi s̄m supponat p eo p quo supponit p̄dica-
tum. i. verisicet. t̄ si supponit p eodē tunc ē affir-
mativa vera. t̄ negatiua cathe^a nō ē vā in recto
si subiectū t̄ p̄dicatū supponant p eodē. s̄ si sup-
ponant p diversis. tunc est negatiua vera. Et si
dicat q̄ ē affirmativa vera q̄ nō ē talis idem
titas. q̄ hec ē vera. Cesar ē cesar. t̄ tñ nō ē aliq̄
identitas. s̄l̄r negatiua p̄t esse vera sine tali di-
versitate illoꝝ p qb̄ supponit subiectū t̄ p̄dica-
tū vt p̄z. Ista enī ē vā cesar nō ē plato t̄ tñ cesar
t̄ plato non sunt diversa cū non sint entia. t̄ idē
t̄ diversa sunt dñe entis. Dicendum q̄ cesare
corrupto identitas ē cesaris ad cesarem. s̄ illa
identitas nō existit. s̄ ē identitas r̄nis. t̄ idē ce-
sar ē idē cesari identitate q̄ nō ē. nec oꝝ q̄ idē et
diversū sp̄ sint dñe entis. maxie trascēdēt qd. s.
est in intellectu. Unū sic p̄t dici q̄ ens dñ dupl̄r
vno mō vt ē cōe oꝝ intelligibili. alio mō idē ē qd
exis. sic idē t̄ diversū dñ. Uno mō vt s̄ dñe eng
trascēdēt. Alio mō vt s̄t dñe eng in effectu b̄ ē i
actu exatis. t̄ per b̄ p̄z r̄nsio ad argumentum.
Noia iḡ ipſa t̄ vba filia sunt. Sine
cōpositione v̄l̄ diuisiōe intellectui. vt
bō v̄l̄ albū qñ nō addat aliqd. Neqz
enī adhuc v̄ez uel falsū ē. Hui^o aut̄ si
gnū ē. hircoceru^o enī significat aliqd
sed q̄ nondū uerū ul̄ falsū sit si esse ul̄
nō esse addat ul̄ simpl̄r ul̄ s̄m tēpus.
Hec ē sc̄a pars tertie partis hui^o capituli in q̄
p̄bs oñdit q̄ vox ē significativa veri vel falsi. et
q̄ nec ē significativa veri nec falsi. t̄ pbat q̄ no-
mina p se sumpta nec significant verū nec falsū
t̄ hec ē p̄clo. 4. hui^o libri q̄ pbat sic. Primo ex-
dicto immediate p̄cedenti sic. circa compositionē
t̄ divisionē p̄sistit veritas t̄ falsitas. sed nomina
t̄ vba p se sumpta sunt sine cōpositione t̄ divisi-
one. ḡ nomina t̄ vba p se sumpta nec significant
verū nec falsū. sc̄o pbat p quoddā signū. t̄ ar-
guis p locū a maiori sic. si aliqd nomē t̄ verbuz
significaret verū vel falsū b̄ maxime eēt verum
b̄ nomine t̄ vbo cōposito. s̄ nomē nec verbū cō-
positū p se sumptū sunt verū vel falsū. iḡ nullū
nomē vel v̄bū p se sumptū significant v̄ez vel fal-
sū. major patet. t̄ minor declarat p exemplū sic.
Ircocerus ē nomē cōpositū. t̄ b̄ nomen Ircocerus
p se sumptū non significant verū nec fal-
sum. vñ si nō addat sibi v̄bū p̄sens t̄pis aut p̄te-
riti aut futuri nō significant v̄ez nec falsū. T̄ s̄
b̄ dubital. videt enim q̄ vñ nomē p se sumptū
sit v̄ez v̄l̄ falsū. n. q̄ nomina significant ad placi-
tū. ḡ possibile ē imponē vñ nomē ad significā-
dū idē qd ista enūciatio hō ē animal. s̄ ista enū-
ciatio significant v̄ez v̄l̄ falsū ḡ possibile ē q̄ vñ

nomē significant verū v̄l̄ falsū. ḡ multo fortius vñ
nomē cōpositū p̄t significant v̄ez v̄l̄ falsū. an
recedēs p̄z. nā hec l̄ra a p̄t imponi ad significan-
dū idē qd hec enūciatio de^a ē significant. Itē si q̄
ratuit q̄ legit in schol̄ et respōdeatur m̄gr̄. qui
sic respōdet dic̄ v̄ez vel falsū et nō dicit nisi vñ
nomē p se sumptū. iḡ nomē p se sumptū signi-
ficiat v̄ez v̄l̄ falsum. Silt b̄ v̄bū curro significat
idē qd hec oꝝ. ego curro. sed hec oꝝ significat
v̄ez v̄l̄ falsū. iḡ aliqd v̄bū p se sumptū signi-
ficiat v̄ez v̄l̄ falsū. Bicēdū ē q̄ nec nomē nec v̄bū
se patū b̄ ē seorsum acceptum b̄ ē p se acceptuz
significat v̄ez v̄l̄ falsum pplexo. Unde p̄t dici
distinguēdō de significant v̄ez vel falsum q̄ est
duplex. s. pplexo et incōplexo. illud significat ve-
rum v̄l̄ falsum cōplexo cui^o p̄s significat p̄t toti
us significati. ita q̄ sicut totum significant totum
v̄ez v̄l̄ falsum. ita p̄s significat p̄t v̄l̄ falsū. et
sic nec nomē nec v̄bū p se sumptū significant
v̄ez v̄l̄ falsum pplexo. s. p modū pplexo. q̄ nec
pars nominis nec pars v̄bi significant aliqd per
se sicut dicit p̄bus. et per p̄seqns nec significant
partē illius qd significat per totū. Et pp̄ b̄ di-
co q̄ nec nomē nec v̄bū per se sumptū significant
veruz vel falsum pplexo sive per modū cō-
pleri. Dico tamē q̄ vnum nomē t̄ vnum v̄bū
p̄t significant veruz v̄l̄ falsum icōplexo sive per
modū incōplexi. t̄ sic p̄t hec vox aponi ad si-
gnificantū idē qd hec pp̄ deus ē. nec ex b̄ seq-
tur q̄ illa vox a sit pp̄. q̄ non oꝝ significant v̄e-
rū vel falsum ē. pp̄. sed solū significant v̄erū
vel falsum per modū cōplexi ē. pp̄. ḡ t̄. Si di-
catur q̄ si a significant idem qd ista pp̄ deus ē
tunc ista est vera. a est. pp̄. quia sequit deus ē
ē propostio. ḡ a est. pp̄. aūs ē verum. ḡ t̄ conse-
quens. p̄na patet. q̄ arguit a pueribili ad s̄nu
puertibile. Item nomina significant ad placitū
si igitur verū ē q̄ a significant distincte idem qd
hec pp̄ deus ē significant. t̄ imponat ad signifi-
candū distincte illud qd ista pp̄ significant. sive
sequit q̄ a significant verum vel falsum. T̄ Ad
p̄mū dicendū ē q̄ hec ē multiplex. a ē pp̄. eo q̄
li a potest supponere materialiter t̄ significatio
si sumat significatiue. sic hec est vera a ē pp̄. si
autem materialiter sic est falsa. quia hec l̄ra a
non ē pp̄. nec valet in isto sensu deus ē pposi-
tio. iḡ a ē pp̄. nec valet p̄na a pueribili ad cō-
ueribile sumptū mis mālit. nō enī se quid homo
ē bisyllabū. iḡ risibile ē bisyllabū. nec valet bō
ē nomen subiectuum iḡ risibile. Unde sumptū
a materialiter non ē dicendū q̄ a sit pp̄. q̄ si sic
hec foret bona p̄na. a est. ḡ deus ē. qd non ē ve-
rum. onde a materialiter sumptū non potest ēē
aūs. nec consequens. Et si dicatur de a significa-
tione sumptū verificatur q̄ est propostio. ergo
potest esse q̄ a sit antecedens. igitur sumptū a

significatus erit hec p̄na bona. si a deus est. Bi
cendū q̄ sic dicēdo si a est a vel si a est b. non est
p̄na. nec isti termini p̄nt sumi sic nisi materialis.
quāvis respectu alteri possint significatiue v̄l
materialis sumi indifferent. Ad alia dicendū
q̄ impossibile ē q̄ a significet idē distincte qd̄ ista
propositio de ē. Un̄ licet noia significat ad pla-
ciū sic q̄ p̄nt iponi culibet rei indifferent. mo-
dus tñ significatiū rē distincte v̄l indistincte nō ē
ad placitū. Un̄ quāvis oē illud qd̄ intelligit pos-
sit significari p̄ vñū nomē indistincte. m̄ nō oē illd̄
qd̄ intelligit distincte p̄t significari p̄vñū nomē di-
stincte. q̄ sic diffinitio p̄t stare ex vno noie so-
lū si vñū nomē p̄t distincte significare. diffinitū
z b̄ ē p̄b̄m scđo metha. Ad p̄mū p̄ncipale
qd̄ videtur esse in p̄riū est dicendū. procedendo q̄
vñū nomē p̄t idē significare q̄ hec propositio
deus est. etiā vna littera p̄t idē significare. s̄z
nec vñū nomē nec vna l̄ra p̄t significare cōple-
re idē qd̄ hec propositio de ē. Ad aliud dicē-
dū est q̄ si querat q̄ legit i scholis z r̄ndeatur
mgr̄. s̄cr̄ndens de virtute sermonis. nec dicit
vez nec falsū. de bonitate tñ intellectus p̄t p̄ di-
ctū sūū intelligere vez vel falsū subintelligendo
verbū qd̄ fuit interrogatiue positū. Un̄ b̄ nomē
mgr̄ nō significat vez vel falsū. de virtute tñ int̄
rogatiōis dat intelligere vez v̄l falsū. Ad aliud
dico q̄ v̄ba q̄ sūt prie aut secūde p̄sonē sunt ver-
ba excellentis actionis. q̄ in eis intelligit noia
nus determinat. z iō in eis ē implicita cōpositio.
Un̄ hi v̄ba significat verū vel falsū implicite. Ab e-
lius tñ videſ eē dicendū q̄ hi v̄ba p̄me z secun-
de p̄sonē vt curro currīs nō significat verū nec
falsū. q̄ idē significat curro z currīt. s̄z b̄ verbū
currīt nō significat verū nec falsū igr̄ nec curro.
Un̄ p̄sonā nō est de significato verbī. s̄z ē accēs
verbī. verum tñ ē q̄ verbū p̄me z secūde p̄sonē
dat intelligere vez vel falsū. z b̄ verbū curro dat
intelligere b̄ p̄nomē ego. nō est tñ de significato
b̄ v̄bi curro. Un̄ int̄ēto p̄bi ē hec q̄ nec nomen
nec verbū p̄ se sumptū significat vez vel falsū. sed
sola pp̄t significat vez vel falsū. distincte tñ
vñū verbū p̄me z scđe p̄sonē dat intelligere ve-
rū vel falsū. S̄z p̄b̄. ista p̄na ē bona. curro. igr̄
moueo. z p̄ p̄ns curro est aēs z moueo p̄ns. et
nihil p̄t esse aēs sūe p̄ns nisi propositio. igr̄ cur-
ro ē propositio. igr̄ significat verū vel falsū. huius
p̄t r̄ndi dupl̄. Uno m̄ q̄ hec nō est aliqua
p̄na. curro. igr̄ moueo. nec ex opposito sequit op-
sū qd̄ p̄t eē aēs v̄l p̄ns. si dicatur curro z ego
curro suertunt. z hec propositio ego curro potest
eē aēs v̄l p̄ns. q̄ li curro p̄t eē aēs vel p̄ns. Bi
cendū q̄ curro z hec oēo ego curro suertunt
sicut cōplexū z incōplexū. z iō non oē q̄ si vñū
possit eē antecedens vel p̄sequēs q̄ pp̄ter b̄ reli-
quī possit eē q̄ns vel p̄ns. sicut posito q̄ a signi-

sicet idē qd̄ hec oēo dē significat. nō sequit de-
us est p̄t eē aēs vel p̄ns. q̄ hec l̄ra a p̄t eē aēs
vel p̄ns. s̄z oē addere q̄ sunt connertibilia
tāq̄z cōplexa. Un̄ posito q̄ a significet idē qd̄ de
est. nō pp̄ter b̄ ē b̄ aliq̄ p̄na dē est. igr̄ a ē. nec
b̄ a ē. igr̄ deus est. z cā dicta ē superius. Et si di-
cat p̄serēs b̄ verbū taceo dicit falsū. ergo hoc
verbū taceo significat falsū. dico q̄ proserens
b̄ verbū taceo de virtute sermonis nec dicit ve-
rū nec dicit falsū. Un̄ pp̄ter b̄ dictū intelligitur
vez vel falsū. sed b̄ est ex cōi vñū loquēdi nō ex
virtute sermonis. Alio m̄ p̄t dici q̄ hec p̄na ē
bona. curro. igr̄ moueo. z tunc eēt dicendū q̄
aēs eēt propositio implicita non r̄one significatiū tñ
s̄z r̄one p̄me p̄sonē intellecte in curro. nec valet
est propositio implicita. igr̄ significat verū v̄l fal-
sū. sed sufficit q̄ includit verū vel falsū. p̄ia tñ
r̄nsio magis recordat verbis z s̄nie Aristotelis.
Om̄ē ergo vox significatiua s̄m
placitū sine tēpore. cuius nulla
pars ē significatiua separata.
Istud est secundū capl̄m p̄mi tractatus in quo
determinat de partib̄ integralib̄ enū ciationis
z p̄tinet duas partes p̄ncipales. In p̄ma deter-
minatur de noia. In secunda ibi. Verbū ē illō
determinat de v̄bo. p̄ma pars p̄tinet duas par-
tes. in p̄ma ponit diffinitio nois z manifesta-
tio partiū diffinitionis. In secunda ibi. Mō bō
v̄o. excludit p̄bs quedā a r̄one nois q̄ apparent
esse noia z non sunt noia. P̄rio q̄ p̄bs ponit dif-
finitionē nois dices q̄ nomē est vox significati-
ua ad placitū sine tpe cuiū nulla p̄s signi-
cat se parata. In hac diffinitione ponunt qnq̄z d̄rie p̄
q̄s d̄rt nomē ab alijs q̄ nō sunt noia. p̄ b̄ eni q̄
nomē est vox differt nomē a sonis q̄ non sūt vo-
ces. nā quidā sonus est vox z quidā nō est vox.
z quedā est vox significatiua z quedā nō signifi-
catua. p̄ hanc particulā significatiua differt no-
mē a voce nō significatiua. z q̄ vocū significati-
ua p̄ quedā significant ad placitū. z quedā nālē
per hāc particulā differt nomē a vo-
ce significatiua naturalē. z q̄ vocū significatiua
rum ad placitū quedā significant cū tpe vt verbū
z participiū z quedā sine tpe. p̄ hāc particulam
sine tpe d̄rt nomē a verbo z participio. Adhuc
quia quedā vox significatiua ad placitū sine tpe
b̄z partē q̄ p̄ se aliqd significat vt oīd. Ideo ad
d̄ram orōnis ponit ista particula. cum nulla
pars p̄ se significat z. Un̄ quia per particulās
positas i diffinitiōe d̄z diffinitū differre a quoq̄z
alio. iō i hāc diffinitiōe ponunt p̄ticule ille. ponit
eni vox tāq̄z gen̄. z alie p̄ticule ponūt tāq̄z d̄rie
In noīe eni qd̄ est eq̄ferus fer̄ nihil
p̄ se significat quēadmodū i orōne q̄
ē eqū fer̄. Alt v̄o nō quēadmodū in

simplicib^z noib^z sic se h^z tⁱ cōpositis
In illis enī nullo mō pars significati
ua ē. In his at vult qdē significatio cē
sz nulli^z ē separati. vt i eo qdē ē eqser^z.
Posita diffinitioe nois phs exegi declarando
duas particulias positas i hac diffinitioe. s. ter
tiā t vltimā. nā due pnicule patet ex pcedētibus
et b^z q ea q sūt i voce sūt note passionū aie. qrtā
particula patebit caplo de vbo. Prio g decla
rat particula vltimā q nulla ps nois ē significa
tua separati. z hec ē zclo. v. hui^z libri q pbaf p
locū amaiori sic. Si aliq ps nois significat se
parati. b^z foret marie vey de partib^z nois cōpo
sitū. Sz ptes nois cōpositi nibil significat separa
tim. igf nulla ps nois ē significatiua separati,
ma. patz. mi. declarat declaratioe exēplari sic. b^z
nomē eqser^z ē nomē cōpositū. t nulla pars hui^z
nois b^z q ē ps significat aliqd per se. quia nec
equ^z nec fer^z significat aliqd b^z m^z q ē ps b^z nois
eqser^z. dñt tñ ps nois cōpositi t ps nois sim
plicis qz ps nois simplici nec significat aliqd p
se. nec appetit aliquid significare per se. ps etiā
nois simplicis nec significat aliqd i toto cuius ē
ps nec ex totū. Sz ps nois cōpositi violet signifi
care aliqd. et si nō significet aliqd in toto tñ ex
totū significat p se.
Scdm vō placitū qm̄ naturalr nomi
minū nihil est sz qn̄ sit nota.
Aliā pnicula. s. q nomen significat ad placitū de
clarat phs. t b^z ē zclo. vi. hui^z libri. et pbaf du
pfr. Prio on*sue*. secūdo p rōnes ducentē ad i
possibile. prio sic. Illud qd̄ nō significat nisi ex
b^z q sit nota alterius significat ad placitū. qz q
siat nota b^z est ad placitū. Sz nomē ē bmoi. g tē.
Nā designant t illitterati soni vt sera
rū. Quorū nihil est nomē.
Secūdo pbaf eadē zclo p ipossible sic. Si no
mē nō ēt vox significatiua ad placitū sequeret
qz qcunqz vox ēt ind̄nter nomē. t sic soni sera
rū illitterati q nālit significat ēent noia. Sz b^z ē ipos
sibile g solū vox significatiua ad placitū ē nomē
An̄ quia voces significatiue nālit nō sūt noia
cuiusmoi sūt soni serap illitterati. s. q lris nō pñt
scribi. ex b^z zcludit q ille voces q sūt noia signifi
cat ad placitū. E Sz b^z occurrit quodammodo
pñmū ē g pñmā pnicula diffinitiois nois. nō etiā
videt qz nomē sit vox. qz ois vox ē res nālis t no
mē ē res artificialis. cui sit factū p inventionē ho
minū t p artē. Sz nullā res artificialis ē res nāl.
g hec ē falsa. nomē ē vox. sicut ista balneū ē aq.
hec enim est falsa. Sz ista est vera balneū ē aque
um. Itē vox ē mā nois. igf non pdicat de nois
qz pars mālis nō pdicat in recto de toto cui^z est
pars. Itē videt qz nō oē nomē significet ad pla
citū. qz gemit^z t latrat^z t bmoi sunt noia t in si

gnificat naturalis. igf uī diffinitioe nois male
ponit hec particula significativa ad placitū euz
nō pueniat oī noi. Itē nō vī qz oē nomē signifi
cat sine tēpore. qz dies hor et ann^z sūt noia t si
gnificat tēpus. et p z se quēs non significant sine tē
tēpore. qz sūt significat sine tēpore significat sine tē
significato qdē ē ipossible. C Lōtra illa pnicula
cui^z nulla ps aliqd significat. arguit sic. Aliqd
nomē cōponit ex multis noibus. et noia significat
igf ptes nois significat maior ē vera. qz capio b^z
nomē respubliea. pñries istius nois significans
qz res significat et publica enaz significat. g tē.
C Ad pñmū dicendū. vno mō qz vor q ponit
in diffinitioe nois est indifferēs ad vocē signifi
cantē ad placitū. et ad vocē significantē natura
lis. aliter frustra ponere in diffinitioe illa par
ticula ad placitū. vita illa vox posita in diffini
tioe nec ē res nālis nec artificialis. sed indiffe
rēs ad virūqz. sicut aīal in cuius diffinitioe sic
dī. Substantia aīata sensibilis nec ē bō hec alīn^z
sz est indifferēs ad virūqz. s. ad oēm spēm. et id
indūn aīalis. t sic vox qz ponit in diffinitioe nois
nec ē res nālis nec artificialis. Sz ē gen^z vtriusqz.
p b^z enī patet ad secundū dubitū qm̄ vor qz poni
tur in diffinitioe nois ē cōs ad nomē ēt ad māz
nois. t nō ē materia nois. Alit pōt dici qz sicut
b^z cōe nomē qd̄ b^z diffinit est res artificialis. qz sit
p institutionē iponēt. ita b^z cōe vox positiū i dif
finitioe nois ē res artificialis qz sit p institutionē
hois. t nō seqūt qz res artificialis pdicet dō re
naturalis. sed pdicat artificiale de artificialis. Ad
huc pōt dici alit qz quānis nomē sit nomē p insti
tutionē iponēt. tñ non ē res artificialis. qz p b^z
qz institutū ad significandū nulla forma artificia
lis sibi inherēs acquirit. Res enaz nālis p sup
posta omni impositioi iponit ad significandū
An̄ sicut signū qd̄ est res nālis. puta circul^z pōt
institutū ad significandū vniū i taberna. ita vox
naturalis pōt institutū ad significandū absqz b^z
qz aliqz forma noua sibi acgratur. t fñm b^z hec es
set negāda. nomē ē res artificialis. Si qz uī ve
sit dicere qz ex b^z qz vox imponit ad significandū
acquirit voci quidā respect^z ad significandū. ita
qz nomē est quoddā aggregatū ex vocē et ēt
respectu ad significandū. sic dices. b^z dicere qz
nomē ē res artificialis. nec ē iconuēs nomē rei
nālis pdicari in recto de nois artificialis acce
pto in pñcto. sñm vō accñs pdicatur. de accñs
accepto in pñcto. vt pñ. b^z enī ē vera. sym^z ē nā
sus zean^z. et quodammodo pōt pñcto di qz dis^z ēli
gnū sic vt sic figurauit. Et qz hec diffinitio datō
nomine supito in pñcto. iō pōt mā nois. s. vō
que est res nālis vē pdicari in recto de nois
qz ē res artificialis. Sz diceret forte aliqz qz no
mē b^z diffinitū ē res nālis. qz noi pñsupposito in
positioi cōpetit b^z diffinitio vox significativa ad

84

placitū. et quod illud quod p̄supponitur ipositioni ad significativa accipi potest vel per māli i parte oronis quod quidē māle p̄supponit ipositioni. vel potest accipi per aggregato ex māli noīe et respectu ad si. et sic non ponit i diffinitio noīis. sed solū pat accipit ex aggregato ex māli in parte oronis et ex respe cti ad significandum. Ad tertium dubium dicendum quod gemitus latratus et huiusmodi potest accipi mālit et significativa similitudine sic h̄ est vera. latratus est nomē et significat ad placitū. et h̄ nomē latratus si ue h̄ materiale latratus ita b̄ potuit fuisse ipos tū ad significandum hoc est et sic hec esset falsa. latratus id quod mō significat. et sic hec esset falsa. la gniificativa sic sūt he ppositiones false latratus est nomē. gemitus est nomē. quod sic accipit gemitus per vocē quā h̄ potest. et illa vox non est nomē et sic huius modi sunt vere. latratus significat nāliter. gemitus si gniificat nāliter. et sic de alijs. Ad aliud dubium est dicendum quod illud dictum p̄bi. nomē significat sine tpe. sic intelligit quod nomen non significat suū significatum ut mensuraf aliquid certa mensura vel dīa tpis. et h̄ est significare sine tpe tāqz sine suo significato quod tēpus non est significatum noīis cū non accidat noī. Dico igitur quod non et dies et h̄ significant tēpus et non significant tēpus. nam dī es non significat suū significatum ut mensuraf aliquid certa mensura seu dīa tpis. sicut currere significat cursū et mensuraf tpe. sed dies et non et huiusmodi sūt abstracta ab oī dīa tpis. An h̄ noīia si gniificat tēp̄ sed non significant cū tpe. et quod infra tūc quod h̄ noīia significat sine suo significato. dico igitur quod fīm quod li sine pat solū significatum. sic pcedo quod dies significat sine suo significato tāqz sine suo accidite. quod significatum suū non est suū accidens.

Ad aliud potest dici quod nullū nomē potest dici per noīis. sic enim vñ h̄ non cōponit ex pluribus hōib us. ita nec vñ nomē cōponit ex plurib⁹ noīib⁹. dī tū cōpositū. quod ponit ex mālib⁹ plūm noīuz. An h̄ nomē res publica cōponit ex māli. et h̄ non minē res. et ex māli et h̄ noīie publica. et non cōponit ex istis noīibus. Si ergo enī velit dicere quod nomē cōpositū cōponit ex plurib⁹ noīibus simpli cibis. dī dicere quod aliquid pars noīis significat per se et non fīm quod pars noīis illi. et h̄ intelligit hic plurib⁹. ita textus sonat.

Nōhō vox non est nomē. At vox nec positū nomē est ei quo illud oporteat appellari. Neque enim orō aut negatio est. sed sit nomen infinitū. quod sīlī in quolī est vel ente vel non ente.

Hec est secunda particula p̄me partis in quod plurū remouet quedā a rōne noīis quod apparēt noīia et nō

sūt noīia. et h̄ fīm quod dicit boeci est ut integeria diffinitio noīis habeat. et sunt duo quod remouet a rōne noīis. scilicet nomē infinitū et nomē obliquū. Et p̄mo remouet nomē infinitū dicēs. quod nōhō nō est nomē nec est nomē ei ipos tū quo oporteat illud appellari. nec est affirmatio nec negatio. sed si non me infinitū. h̄ est iponat sibi et oīib⁹ plurib⁹ nomē me infinitū nō est nomē. assignauit boeci dicens quod gemitus latratus et huiusmodi potest accipi mālit et significativa similitudine sic h̄ est vera. latratus est nomē et significat ad placitū. et h̄ nomē latratus si ue h̄ materiale latratus ita b̄ potuit fuisse ipos tū ad significandum hoc est et sic hec esset falsa. latratus id quod mō significat. et sic hec esset falsa. la gniificativa sic sūt he ppositiones false latratus est nomē. gemitus est nomē. quod sic accipit gemitus per vocē quā h̄ potest. et illa vox non est nomē et sic huiusmodi sunt vere. latratus significat nāliter. gemitus si gniificat nāliter. et sic de alijs. Quod illa significativa velit ostendere oī rōne non diffinitus seu non ostendit. hec igitur vñ cā quā assignat boeci us quare nomē infinitū nō est nomē. quod non significat rē determinata. sed verisicat indifferentē pro finitas per negationē infinitantē. dī enim boeci quod negatio infinitas p̄tem nā interunit cū additur negatio infinitas. infinitas alias derelingit. Et ex h̄ denotat quod noīia trascendētia non potest infinitari. quod si infinitarenē nulla nā dereliqueret. vñ accipiendo ens i sua maria cōitate ut est cōe ad oī intelligibile sic non potest infinitari. vñ non ens ut non cadit sup̄ ens cōfissum nibil significat nec de aliquo verisicat siue p̄dicat. nec est finitū nec infinitū. sed est vox non significativa. tñ ens erit quod solū verisicat de existib⁹ b̄ potest infinitari. quod ipso infinitato reliquum aliae nature possibiles. quod quis non relinquat aliqua natura exū actū.

Catonis vel catoni et quecumqz talia sunt non sunt noīia sed casus nominū. Rō autē ei in aliis quidē eadē est. Secundo remouet noīia aliquid a rōne noīis dicēs quod catonis et catonē non sunt noīia et sīlī sed casus nominū. Rō tñ noīis i alijs est eadē. h̄ diffinitio nominis superius posita est eadē in obliquis. quia cōpetit nominibus obliquis.

Sed differunt. quād cū est vñ fuit vñ erit adiunctū neqz verū neqz falsū est. Nomē vox semper ut catonis est vñ non est. Nō dū enim alijs neqz dicit verū neqz dicit falsū.

Ondit quod noīia obliq̄ non sunt noīia quod quis ei contineat diffinitio noīis supradicta. et hec est cōcluō. vñ. hū libri q̄ p̄ba sic. Ex quolibet noīie et ex h̄ verbo est vñ fuit vel erit p̄stitutū oīo verū vel falsū significans. sed ex noīie obliquo et ex h̄ verbo est vel h̄ vñ fuit vel h̄ verbo erit non p̄stitutū oratio significans verū vel falsū ut patet exemplariter. si enim dicat. Catonis est vel fuit vel erit. non est oīo significans verū vel falsum. ergo catonis non est nomē. et eadēratio est de alijs obliquis. de hac ratione ponitur minor i littera cū dicitur quod differt obliquus a recto. quoniam ex hoc verbo fuit vel erit et obliquus non fit oratio vera vel falsa.

Notandum quod per ipsum significans idicit exemplum de verbis substantivo cuiusmodi est hoc verbum est. et sunt haec verba sicut vel erit que sunt sua obliqua quia sunt quedam alia verba. sicut impersonalia que cum obligis significant verum vel falsum. ut cum dicit penitet me quia actus verbi intelligitur ferri super obliquum. ac si dicatur penitentia habet me. Hic occurrit quedam dubia. quod per modum videtur quod nomine infinitum et nomine obliquum sunt nomina. quod eis competit distinctio nostra superius posita. et hoc dicit per ipsum expesse in textu de nostris obliquis. Ita videtur quod ratio boecij non valet per quam dicit quod nomen infinitum non est nomen. quod si ratio sua valeret. sicut quod non dicit aliquam rationem determinatam sequentes quod nostra transcendencia que non significant aliquam rem determinatam non essent nomina. quia certius et magis determinate significant quod nomine infinitum. ut quod non homo. sed huiusmodi transcendencia sunt nomina. quod ratio boecij non valet per quam dicit quod nomine infinitum non est nomen recte. Ita videtur quod ex nomine oblique quo et ex hoc verbo est possit fieri oratio significans verum vel falsum. quod hec est vera catonis est genitium casus. et hec est vera per ipsum catonis non est nomine. et tamen constitutur ista oratio ex nomine obliquo et verbo. Ita hec videtur vera vel falsa. catonis est quod sequitur catonis est animus. igitur catonis est ens. et animus est vel suppositum quod cato habeat animum. et per ipsum ex nomine obliquo et ex hoc verbo est substitutur oratio vera vel falsa significans.

Ad ipsum dicendum quod dicit boecius quod distinctione nostra superius posita non est completa assignata. nec integrum distinctione nostra. et ideo ad coplendum distinctionem non minus excludit ipsum a ratione nostra completa nomen infinitum et nomine obliquum. ut distinctione nostra superius dicte addant iste particula finita et recta. et istis particulis positis in distinctione nostra. ista distinctione nostra in qua ponunt iste particula non competit nominis infinito nec nominis obliquo.

Ad aliud dicendum quod hec sola non est causa quare nomine infinitum non sit nomine. sicut nomine significat aliquam rationem determinatam seu speciale. sed quod nomine infinitum infinitum unum naturam. et non ponit alias naturam quam interimit. Unde ad hunc quod aliquid sit nomine infinitum requiruntur due conditiones. scilicet quod interimit unum naturam et nullam ponat determinatam naturam. sed non sic est de nostris transendentibus. quod quantum non ponant aliquam naturam nullam in naturam interimit sed non sic est de nomine infinito. Aliqui dicunt quod nomine obliquum et nomine infinitum non sunt nomina principalis sed secundario et ex parte non sunt nomina nam in positio fit in recto. et nomine infinitum principale imponitur ad significandum. et ex hunc quod nomine infinitum et rectum principale iponunt ad significandum iponuntur. et secundario nomine obliquum et nomine infinitum.

Ad aliud dico quod hec est incongrua. Catonis est

genitium casus. sed quod si catonis accipitur maliter. et sic hunc ratione nois recte supponens per se ipsum accipio in obliquo. Nam cum dicitur quod catonis est genitium causus. si catonis supponit maliter et hunc ratione noiam in causis. et sensus hunc est iste. Et nomine catonis est genitium causus. Et si dicatur quod eadem ratio hec erit congrua. Catonis currit. accipiendo catonis maliter. dicendum est quod sic dicendo. catonis currit. non potest si catonis sumi maliter. quod suppositio dicit analogice de suppositione malis et suppositione significativa. suppositio malis est suppositio secundaria et minor propria. et ideo terminus non supponit maliter nisi quod comparatur alicui particule hanc suppositionem male. sicut illa quod est genitium causus. competit enim huic dictione catonis sed quod sumitur maliter. sed hunc verbum currit non competit sibi sed suppositionem male. et ideo in hac ratione catonis currit. non accipit si catonis maliter sed personaliter.

Ad aliud dicendum quod hec est incongrua. catonis est. quod nihil accipit quod possit verbo reddere suppositum. nec sequitur quod catonis est ens. quod catonis est. quod in ista catonis est ens. verbo redditur suppositum. sed in ista catonis est nihil ponitur quod possit reddere suppositum verbo.

Erbum autem est quod significat tenuis. cui pars nihil seorsum significat. et est semper eorumque de altero predicatorum nota.

Hec est secunda pars principalis huius capitulo in qua per ipsum determinatur de verbo. et continet tres particulias. In prima ponit et declarat distinctionem rationis. In secunda ibi. Ratio currit autem excludit quedam rationes verbi quae non sunt verba sed appareat verba. In tertia ibi. Ipsa quidem ponit quandam questionem quae est inter nomine et verbum. In prima igitur particula ponit distinctionem verbi dicens. quod verbum est illud quod significat tempore cui pars ex parte nihil significat. et tempore est nota eorum quae de alto predicantur. In hac distinctione non ponitur vox significativa ad placitum sed subintelligitur ex distinctione nostra. quod certe est non et verbo quod sit vox significativa ad placitum. Nam per ipsum brevius procedens relinquit ea quae sunt certa non et ratione intellectui legatis ex his quae dixerat in distinctione nostra. Aliam tamen particulam non et verbo certe ponit in distinctione nostra cui nulla pars est. ponit hunc quod sit superius posita in distinctione non minis. cui causa est. quod verbum maiorem habet rationem questionem cui est. quod verbum maiorem habet rationem questionem cui est. quod verbum importat compositiones per quam perficitur et destituitur oratio. ideo magis ut quod verbum sit oratio. et quod pars eius per se aliquid significat quod nomine et ideo hanc particulam ponit quae sunt prius posita in distinctione nostra.

Dico autem quod significat tempore. ut cursus quidem nomine est. Currit vero est verbum. Non significat enim nunc esse.

Explanat hanc diffinitionem ubi. et primo declarat
hac diffinitionem ubi. scilicet quod verbū significat tempus et
hec est conclusio. viij. huius libri que probat sic. Id
quod significat certa differentia temporis significat tempus.
verbū significat certa differentia temporis. et
igit etiam maior est nota. et minor declarat per differē-
tiam inter nomine et verbū quod idem significandi. sed dif-
ferunt tantum in hoc quod non idem significant. quia verbū
co-significat tempus. et nomine non significat tempus.
Unde declarat sic. Illud inest verbo per quod distinguitur
a noie. sed per significare certa differentiam
am tempis verbū distinguunt a noie quod per exempla
riter sic. Currat quod est verbū. et cursus quod est no-
men idem significant. sed differunt per hoc quod currat consi-
gnificat nunc esse quod est certa differentia temporis
et cursus non significat nunc esse. nec significat
aliquam differentiam temporis. currat enim significat tales
motus animalis. ut mensuratur tempore puniti. sed cursus
significat huiusmodi motus non ut mensuratur aliquam
differentiam temporis. sed ut abstrahatur ab omnibus tempis.
cum enim intelligo cursu non magis intelligo cursu ut
mensuratur tempore puniti. scilicet ut nunc punitius sit quam ut
mensuratur tempore anteriori. scilicet ut fieri vel
mensuratur tempore futuro. scilicet ut fieri vel non fieri
tempore futuro. sed cum tempore. quia currat significat determinatum motus inesse animali qui
moto non est tempus. sed dat intelligere certa differē-
tiam temporis mensurante suum significatum et huiusmodi
motus. patet etiam quod dies et noctis non significant eius
tempore quam significant tempore. quod non significat sua
significata prius mensurantem aliquid certa omnia tempis.
sed prius abstrahunt ab omnibus tempore. potius enim dies fieri
vel noctis vel in futuro. et potius fieri et fieri in futuro
Et semper eorum quod de altero dicuntur nota
est. ut eorum quod dicuntur de subiecto vel
in subiecto sunt.

Alia particularia ponit. scilicet quod verbū semper est nota
eorum que de altero dicuntur et declarat prius. et hoc
est etiam nona huius libri. quod probatur sic. verbū
semper est nota eorum quod de altero dicuntur. scilicet de subie-
cto. quod verbū est de numero eorum quod sunt in subiecto
sed tamen illa quod dicuntur de subiecto intelligit predicata eam
tamen quod sunt in subiecto intelligit predicata eam
tamen quod dicuntur de altero. etiam. Sciriendum quod prius
per ea quod dicuntur de subiecto intelligit predicata eam
tamen quod sunt in subiecto intelligit predicata eam
tamen quod dicuntur de altero. etiam. Sciriendum quod prius
mentorum est predicatum et per se ipsum propositione componiatur
ex rebus extra animam. Istud tamen non est ad propo-
sitionem. quod nota in propositione non accipitur per signum. sed
pro notificante. ut postea dicitur. nam si verbum est
nota eorum que de altero predicantur. et si verbū non
est nota nisi sui significati sequitur quod significatum
verbi predicatur. sed significatum verbi est res ex
animam. sed videtur quod res extra animam predicatur. Alio-

dicunt aliquando quod verbū in quolibet propositione predica-
tur. et hoc dicunt propter istud dictum p̄hi hic.
Verbū est semper nota eorum que de altero predican-
tur etiam quia aristoteles in isto capitulo dicit quod
verbū infinitum semper de aliquo est. sed non aliud
de aliquo nisi tanquam predicatum de subiecto. ergo
verbū infinitum est predicatum. Unde sic dicentes dicunt
quod in hac propositione homo est animal. predicatur
hoc totum est animal. Unde dicunt quod in oī pro-
positione verbū est predicatum vel pars predicati.
potest adduci pro eis illud dictum p̄hi etiam perier
menias. quando est tertium adiacens predicatum
dupliciter datur opiniones. ex quo potest acci-
pi quod hoc verbū est semper predicatur. vel secundum
adiacentem vel tertium. sed sine dubio sic dicentes.
non intelligunt logicā aris. nec ea que a logicis
solent dici. Aris enim in principio p̄mi priorū ostendens
quod sunt partes propositionum ex quib⁹ sunt
syllogismi et conclusiones in terminis diffiniti ter-
minū dicens. terminū dico in quā resoluitur p-
positio. et statim invenit divisionē termini dicēs.
ut predicatum et de quod predicatur his apposito vñ di-
uisio esse vel non esse. per hoc intelligēs et patet ex
manifestatione sermonis quod propositionis par-
tes sunt predicatum. et id de quo predicatur. scilicet sub-
iectum. et hoc verbū est affirmatum vel negatum. Unū
predicato et subiecto apponuntur esse vel non esse.
hoc est hoc verbū est affirmatum vel negatum
est appositiu predicato et subiecto ad constitutendum
rōmem. In primo loco docet syllogizare.
dicit quod medius terminus in prima figura est illud
quod subiectum in maiori et predicatur in minori. et in
secunda figura predicatur in utraque pmissarū et
in tercia figura mediū subiectum in utraque premis-
tarum. Sed in prima figura hoc verbū est nec est
subiectū. nec est pars subiecti in maiori. si syllo-
gizando omnis homo est animal. omne visibile est
homo. etiam. et in minori. scilicet in hac omni visibile est
homo. hoc verbū est. nec est predicatum nec pars
predicati. Confirmatur. quia si hoc verbū est.
esset pars predicati in omni bono syllogismo va-
riaretur mediū. et quod aliquid foret predicatum in mi-
nori quod fuit subiectum in maiori. in demonstratō
ergo potissimum que solū sit in prima figura et
fallacia accentus. quod boni logici non solent di-
cere. Itē philosophus semper in explicando
de subiecto et predicato. et in capitulo ubi ostendit
quod coniunctiones sunt inutiles ponit tales termini
hō animal. equus animal. hō lapis. et huiusmodi
predicatum. quod propositionis est huiusmodi terminus
animal vel hō. lapis. equus et similia. et per se quenam
verbū est non est predicatum nec pars predicati.
Itē eodem modo primo prius dicit conuersiōne in
terminis esse quando de subiecto sit predicatum
et conuerso. scilicet si verbū semper est predicatum vñ p-
dicati nunquam fieret in conuersione de subiecto

predicatu nec e converso. qz verbū nō est subiectū nec pars subiecti. t per psequēs nunqz fieret cōversio in terminis. Un si ista ppo qdā hō ē aial conuertat sic. g quoddā aial est hō. h nō est conuersio in eiusdē terminis. qz hō subiectur in pma t aial pdicaf. in secunda aial subiecti. et hō pdicatur. t ita in hac quersione forent quatuor termini. s. hō aial est. hō ē aial. Confirmat qz phs dividit terminū in subiectū t predicatu. quersio g in terminis ē qn de subiecto fit pdicatu t conuerso. Itē sīm ista opinione nunqz pdicaref per se superi de parte inferiori. Nā si in ista. hō est aial pdicaref est aial. cū aial nō sit genus hois. Se quī qz in ista nō predicat per se superi de p se inferiori. t eadē rōne nec in aliq alia. Itē qro vtrū genus possit predicari de spē vel nō. si sic. cū aial sit genus hois. se quī qz in aliq ppositiō hō est aial. aial potest esse pdicatu. t ita nō semper est necessariū verbū predicari. Si dī qz genus nō p se predicat. sed cū vbo. it a qz verbū ē pars pdicati. Itud ē p scientiā quā tradit. Aritotele. de predicatis pmo topicorū. vbi ponit qttū orēe predicata. s. genus dīa. pprūm. t accns. si hec opinio esset vera nullū istoz ēt pdicatu. Itē istud est ptra pīm pmo posteri. vbi vult qz genz t dīa predicantur p se de spē t hō in primo mō dicēdo p se. Itē in predicamentis dicit phūs qz qn alterū de altero predicatur qcquid pdicatur de pdicato. predicaf de subiecto. qd intelligitur in predicatione eentiali. vt si hō est aial. et aial est substātia. hō ē substātia. illud g qd predicatur in ista. hō est aial subiectur in illa. aial ē substātia. alif regula nō valeret. si illud qd pdicatur in predicatione eentiali nō posset subiecti i predicatione eentiali. sī in ista aial ē substātia. nihil subiectur nisi iste termin' aial. t hō est p se notū expers in logica. nec oportet amplius circa ista opinione morari. eo qz circa pma principalia logice maximū cōtinet errorē t destruit artē syllogizandi t arte demonstrādi. t p psequens arē ppositiones puerēdi sine qbus nulla sciētia potest haberi. Si diceret forte aliq cauillator qz in propositione in qz pdicatu est tertiu adiaceens est duplex pdicatum. s. pdicatu totale t pdicatu partiale. pdicatu totale est totū pdicatu. aggregatū ex vbo t ex specificatē verbū. pdicatu partiale ē illud qd specificat verbū. Un in ista hō est aial. est aial est pdicatus totale. animal ē pdicatus partiale. Contra. sī hō i omni ppositione in qz pdicatur est tertiu adiaceens pdicarent vel enunciarent pla de uno vel plura de pībus. qz certū est qz pdicatum enunciāt de subiecto. t p pns si sunt pla predicata t vnu subiectum pla enūciantur de uno. t sic oīs propostio in qz est tertiu adiacēs foret ples qd est incōueniens. Itē pdicatu t subiectū di

cuntur extrema propositionis. sī vni divisionis sunt tm̄ duo extrema. g in propositione vna ē tm̄ vnu subiectū t vnu pdicatu. Itē si pars pdicati debet dici pdicatu partiale. tūc līse t syllē qz sūt partes pdicati totalis forent pdicata partialia t sic in oī propositione foret pla extrema vel pdicata qz duo. Vico g qz in omni propositione cathegorica in qua pdicatus est tertiu adiacens illud qd specificat verbū qd est copula est pdicatu. t verbū qd est copula nec est pdicatu nec pars pdicati. nec est subiectum nec pars subiecti. Ad auētes in pīrium. Ad pīmā cū phs dicit qz verbū est nota eopz tē. dicen dū qz ex hac auēte sequitur oppositū illus opīonies. qm̄ nihil est nota sui ipsi. si g verbuz sit nota eopz qz de altero dicuntur. sc̄gtur qz verbū nō est illud qd de altero dī. t p pns verbū nō ē pdicatu. Un eoipso qz verbū est nota pdicati sc̄gtur qz verbū nō est pdicatus. Vico i gr̄ qz nota accipit multiplicat. sī in proposito accipit nota p eo qd notificat vbu etiā qd in omni ppo sitione copulat pdicatu cuz subiecto notificat qd est pdicatu. qd manifeste patet in propositionibz in qbus ponunt verba adiectiva. Ad hō enim qz cognoscamus qd est pdicatu in talibz propositionibz resolutum. vbum adiectivū in hō verbū est t in participiū eiusdē tpis t eiusdē significationis. t facta resolutiōe cognoscim̄ qd est pdicatu. qz illud qd specificat verbū facta resolutione est pdicatu. t ita verbuz notificat pdicatu. Cōtra. si vbu sit nota solū. qz notificat tunc diffinitio verbi nō cōpeteret oī vbo. qz nō omne verbū notificat. sed solū verbū substantiū qd copulat subiectū cū pdicato. sī hō est incōueniens. qz diffinitio vbi dī oī vbo cōpere. Itē sicut p resolutionē vbi cognoscitur pdicatu. ita t subiectū. g vbum nō est maḡ nota pdicati qz subiecti. cuius oppositū vides phs velle. Ad pīmū istoz dicēdū est qz oē vbu verbalit sumptū est nota eopz qz de altero dicunt. et hō est vel pīm se. vt verba substātina. vlt rōne iclūsi in eis vt vba adiectiva. Un vba adiectiva vba liter sup̄a rōne verboz substantiōrū in eis inclūsorū sunt note pdicatoz t verba substātina vt hec verba est fuit vel erit. sunt pīm se note ipso rū pdicatoz. Ad aliud dico vt mibi vides qz hoc verbū est. est ita pīcipiū notificandi subiectū sicut pdicatu. Un p hō qz aliqd p̄struit cuz verbo ex parte ante cognoscitur qz illud est subiectū vel se tenens ex parte subiecti. sicut p hō qz aliqd p̄struitur a parte post cognoscitur qz illud est pdicatu vel se tenens ex parte pdicati. Et cū dicis qz phs dicit qz vbu ē nota pdicati t non subiecti. dico qz phs dicit verbū ēs nota eorū que de altero dicuntur. tāgitur tā subiectū qz pdicatu. qz si dī aliqd dici de alio tangunt duo. s.

illud qd̄ dī s. p̄dicatū. et illud de quo dī s. subiectū. Unū cū dicitur q̄ verbū est nota eoz que de altero dicuntur. denotat q̄ verbū est princi-
piū cognoscendi alterū de altero. s. p̄dicatum
de subiecto. et per p̄sequēs est p̄ncipiū cognoscē-
di tam subiectū qz p̄dicatū. Nō enim p̄t co-
gnosci aliquid dici de altero nisi cognoscatur tā
illud qd̄ dicit qz illud de quo dicit. Et si q̄s que
reret verū verbū magis se teneat ex parte subie-
cti qz ex parte p̄dicati. dico q̄ p̄habiliter dici po-
test q̄ verbū substantiuū qd̄ copulat subiectuz
cū p̄dicato nō magis se tenet ex parte subiecti qz
ex parte p̄dicati. sed est mediū inf illa nō magis
conueniens cū vno qz cuz alio. Verba vō adie-
ciua que resolubilia sunt in verbū substantiuū
et suū participiū rōne participiū in eis inclusi ma-
gis se tenet ex parte p̄dicati qz ex pte subiecti
quia participiū talis vbi est p̄dicatū vel pars
p̄dicati. rōne tamē copule nō magis se tenet ex
parte p̄dicati qz ex parte subiecti. Unū q̄ cōiter
dicitur q̄ p̄dicatū se habet per modū forme. et
subiectū p̄ modū materie. est dicuz magistrale
non p̄tinens veritatē. qz subiectū p̄dicatū in p̄-
ositione cathe sunt partes materiales. et ver-
bū quod est copula est pars formal' vt alibi dī.
Quidā tñ dicunt q̄ qz̄is verbū copulans p̄-
dicatū cū subiecto nec sit p̄dicatū nec pars p̄-
dicati. tamē magis se tenet ex parte p̄dicati qz
ex parte subiecti. quia verbū qd̄ est copula inter
p̄dicatū et subiectū est mediū respicēs inf illa
subiectū tāqz terminū a quo. p̄dicatū tāqz ter-
minū ad quē. sed mediū inter terminū a quo et
terminū ad quē magis se tenet ex parte termini
ad quē. vt patet ex. s. physicoz. vbi dicu philoso-
ph' q̄ mot' qui est mediū inter terminū a quo
et terminū ad quē magis est de natura termini ad
quē qz de natura termini a quo. et sic verbuz qd̄
est mediū inter p̄dicatū et subiectū magis se tenet
ex parte p̄dicati qz ex parte subiecti. istud tamē
nihil excludit. quia p̄positio nō est motus neqz
mutatio a subiecto in p̄dicatū. Ad secundā
auctoritatē ph' dicentis q̄ verbū semp est de al-
tero tanqz p̄dicatū. dico q̄ vez est. s. nō est sē-
per de altero tāqz p̄dicatū de subiecto. s. q̄ v̄bū
verbaliter sumptū fīm ordinē p̄structiōis nun-
quā potest esse p̄ncipiū in ordine. sed semp p̄
supponit aliquid p̄cedēs fīm ordinē p̄structiōis
Unū verbū semp est de aliquo p̄cedente ipsū fīm
constructionē. et sic debet intelligi istud dictū. q̄
cōiter dī q̄ verbū significat p̄ modū actionis et
egrediens ab altero. et inherens alicui alteri. hoc
enī ideo dī quia verbū semp p̄supponit aliquid
p̄cedens sicut actio presupponit agens et egre-
diens illud a quo egreditur. et inherēs illud cui
inheret. Et si alleget q̄ v̄bū semp dī de altero vt
de subiecto. et per p̄sequēs est p̄dicatū. dicen-

dū est q̄ in textu nō iuenerit q̄ verbū dicitur de
altero vt de subiecto. s. q̄ est de altero. si tñ iu-
niref q̄ verbū dicit de altero ex h̄ adhuc nō se
queret q̄ verbū esset p̄dicatū. qz esse v̄l dici de
altero intelligit dupliciter. s. vel immediate. et sic
verbū est de altero. et dī de altero. alio mō me-
diate. s. mediante copula. qd̄ p̄mo est vel dī de
altero nō est p̄dicatū. s. qd̄ scđo mō dī de alio
scz mediante v̄bo quod copulat p̄dicatū cuz sub-
iecto illud ē p̄dicatū. Ad tertiam autēm cū di-
cit phs q̄ ē tertiu adiacēs p̄dicatū z̄. dicendū
fīm intentionē ph' q̄ in illa auctoritate s. verbū
est tenet materialr. et nō tenet noiativē s. dativē
Et ē sensu q̄ qñ tertiu adiacēs huic verbo ē. ē
p̄dicatū tunc dupl'r dicunt oppositiōe z̄. Unū
in p̄posito h̄ verbū est non reddit suppositū hu-
ic verbo p̄dicat. s. hoc qd̄ dico tertiu adiacēs
reddit ei suppositū. et h̄ verbū est tenetur dativē
Unū sic dicēdo. hō est animal. iste terminus aial
est tertiu adiacēs in hac propositione. et adiacēs
et adiçci huic v̄bo est. et nō solū p̄dicatuz adia-
cer verbo sed etiā verbū adiacet p̄dicato. Unū
ista hō ē aial. aial adiacet huic v̄bo ē et h̄ v̄bz
est adiacet aiali. qz v̄rūqz adiçci alteri. Sed ad
hue dubitat. qz nō videt verū q̄ verbū semp ē
nota p̄dicati. qz qñqz subiçcf verbū vt p̄ h̄.
legere est bonū. aut h̄. lego est verbū. dicendum
q̄ sic dicendo legere est bonū. v̄l lego est verbū
non accipit li legere verbaliter. qz nō accipit
p̄ modū verbi sed per modū specificatiū v̄bi.
cū nō accipiat per modū egrediens vel fluen-
tis ab alio. h̄ est per modū p̄supponens aligd
fīm ordinē p̄structionis. sed accipit p̄ re verbi.
Idē enim est dicere legere est bonū et lectio ē bo-
na. verūtū sic dicēdo legere ē bonū. li legere est
verbū et h̄ modū specificatiū verbi. sed nō acci-
pitur sub ista rōne. sic etiā dicēdo currit est ver-
bū. li currit est verbū. sed non accipit p̄ modū
v̄bi. nec p̄ significato v̄bi. s. accipit māliter. vñ
v̄bū acceptum i vi v̄bi semp ē nota eorū q̄ de al-
tero dñr v̄l fīm se v̄l rōne inclusi i eo. vt .S. dēm ē.
Nō currit aut et nō laborat nō verbū
dico. p̄significat qd̄ē tēp'. et semp de
aliquo est nota. dīcē aut huic nomen
nō est ipositiū. s. sit infinitū v̄bum.
Hec est scđa particula secūde pars hī caplī i
q̄ phs excludit quedā a rōne v̄bi q̄ apparēt esse
verba et nō sunt verba. et duo sūt q̄ excludit a rō-
ne verbi. s. verbū infinitū et obliquū. Et p̄mo ex-
cludit verbū infinitū a rōne v̄bi narras de v̄bo
infinito cui' p̄ncipiū est q̄ verbū infinitū nō ē
verbū. Scđm est q̄ duo superi' posita in diffi-
nitione verbi p̄veniunt verbo infinito. s. p̄signifi-
care tēpus et esse nota eoz que de altero dicun-
tur. Tertiū est q̄ huiusmodi dictiōes cuiusmodi

sunt nō currō. non laborat. nō sunt verba. t̄ non
est eis nomē ipositiū. s̄z eis nomē iponit dicens.
Si nomē infinitū b̄ ē h̄i dictionib⁹ nō currit.
nō laborat. iponis b̄ nomē cōe. s. b̄ cōe verbū in
finitū. hic dubitat q̄ s̄m iā dicta videt q̄ v̄bū
infinitū sit verbū. q̄ diffinitio v̄bi sibi cōpetit. s.
cōsignificare tēpus t̄. Dicendū q̄ diffinitio
verbi p̄us posita cōpetit tā v̄bis infinitis q̄z ver
bis finitis. sed illa diffinitio nō fuit p̄pria t̄ p̄se
cta diffinitio verbi s̄z est diffinitio cōis verbo si
nito t̄ infinito. In diffinitione p̄fecta debent po
ni iste particule due. finita t̄ recta. t̄ p̄has partū
culas d̄rt verbū a verbo infinito t̄ a verbo obli
quo. Intelligendū q̄ verbū infinitū nō signifi
cat passionē vel actionē. sed maḡ significat p̄ua
tionē actionis vel passionis. t̄ ideo verbū infini
tum consignificat tēpus t̄ non soluz actio t̄ pas
sionis mensurant tpe. s̄z etiā p̄uatio actionis t̄ pas
sionis mensurant tpe. vt pat̄. ex. 4. physi. v̄bi di
cit p̄bs q̄ tēpus non solū ē mensura mot⁹. sed t̄
mensura tā mot⁹ q̄z ges. Sciendo etiā q̄ verbū
infinitū ē nota eorū q̄ de altero dicunt rōne v̄bi
substatui subitellecti in v̄bo infinito. An idē ē di
cere sortes nō currit. s̄m q̄ non currit ē verbūz
infinitū quantū ē dicere sor. est non currens.
Qm̄ s̄līr in quolz est vel quod est. vel
quod non est.
Narratis p̄dictis de verbo infinito p̄bs p̄bat
q̄ verbū infinitū nō ē verbū. t̄ b̄ p̄clo est. x. h̄i
libri q̄ p̄bat sic. Illud q̄d eq̄lit inest ei vel illi q̄d
est. t̄ ei q̄d nō ē nō est verbū. sed verbū infinitū
inest equalr ei q̄d est t̄ ei q̄d non ē. ḡ t̄. de ista
rōne ponit minor in lfa. maior declarat sic. H̄e
verbū p̄prie sumptū significat actionē t̄ passio
nē. vel p̄ modū actionis vel passionis. seu p̄ mo
dū flurus t̄ fieri eo mō quo dictū ē. s̄z huiusmo
di non p̄ueniūt non enti. s̄z solū insunt enti. t̄ mi
nor patet nā nō currit q̄d ē verbū infinitū inest
enti t̄ non enti. nam de sorte s̄dente verum est
dicere q̄ nō currit. t̄ de cesare mortuo vez est di
cere q̄ nō currit. hec eni est vera cesar nō currit
Ex istis p̄z errorz istoz q̄ dicunt q̄ verbū infinitū
nō manet infinitū in orōne. sed in orōne positū
est pure negatiū t̄ nō infinitū. t̄ b̄ dicunt de in
tentione Boecij sup̄ hunc passuz q̄ dicit q̄ v̄bū
infinitū positū in orōne nō d̄rt a verbo pure ne
gatiuo. Illud tñ est manifestissime fallū. t̄ cōtra
intentionē ph̄i t̄ Boecij. dicit eni p̄bs q̄ verbū
infinitū s̄līr hoc ē equalr inest ei q̄d t̄ ei q̄d nō
est. sed nō inest alio mō q̄z sicut p̄dicatū inest s̄b
iecto nisi in oratiōe. non eni inest sicut accidens
inest subiecto. quia nō enti nullū accidens inest
nec sicut predicatū inest subiecto nisi in orōne. ḡ
verbū infinitū in oratiōe manet infinitū. S̄līr
dicit p̄bs q̄ verbū infinitū semp̄ ē nota eorū q̄
de altero dicuntur sicut verbū finitū. t̄ dicit q̄ v̄

bū infinitū semp̄ ē de aliquo. sed nō ē de aliquo
nec ē nota eorū q̄ dicunt de aliquo nisi in orōne.
ergo omne verbū infinitū in oratiōe manet infi
nitū. Itē Boeci⁹ dicit q̄ verbū infinitū p̄dicatur
de eo q̄d ē t̄ de eo quod nō est. s̄z nihil p̄dicatur
nisi q̄d manet i oratiōne. iḡ v̄bū infinitū manet
infinitū in orōne. Istud p̄firmat p̄ tres rōnes. p̄
mo sic. P̄ participiū infinitū p̄t manet infinitū
in oratiōne vt p̄z dicēdo. sor. est nō currēs. s̄z v̄
bum infinitū resolutū sicut t̄ quodlibet aliud v̄bū
i suū participiū eiusdē t̄pis t̄ eiusdē significatio
nis tanq̄z in suo p̄uertibile. Idē eni ē dicere sor
tes nō currit t̄ enō currēs. s̄z q̄ nō currit ē ver
bū infinitū. sed ē nō currēs manet infinitū i orō
ne. ḡ nō currit s̄m q̄ ē verbū infinitū manet in
orōne. vñ de quocūqz d̄r vñs convētibiliū de
eodē d̄r t̄ reliquū. s̄z p̄uertibile cū verbo infini
to manet in oratiōe t̄ v̄e attribuit s̄bo. ḡ infinitū
verbū manet in orōne t̄ v̄e attribuitur subiecto
cū suū p̄uertibile v̄e attribuit. Idē probatur sic.
Qis pars orōnis manet in oratiōe cui⁹ ē pars
sed verbū infinitū ē pars orationis. ḡ verbū infi
nitū manet in oratiōne infinitū. maior patet et
minor declarat. q̄ non currēs ē participiū. iḡ
descēdit ab aliquo verbo finito vel infinito q̄d
est pars orōnis. sed nō descēdit nisi ab b̄ verbo
nō curro nō currēs quod ē v̄bū infinitū t̄ pars
orationis. Et p̄firmat. quia nisi verbū infinitū
esset pars orationis sequitur q̄ verbū infinitū ad
nihil esset vtile quod est incōueniēs. p̄cedo ḡ q̄
verbū infinitū p̄t manere verbū infinitū i orō
ne. Et ad illud q̄d dicit Boeci⁹ q̄ verbū infinitū
in orōne positū nō differt a verbo pure ne
gatiuo. Istud sic intelligo q̄ orō in q̄ ponit ver
bū infinitū quantū ad veritatē t̄ falsitatē nō dis
fert ab orōne in q̄ ponit verbū pure negatiūz.
t̄ b̄ patet in simplicib⁹ s̄m intellectū v̄bi tā sub
iectū q̄z p̄dicatū est terminus simplex. i illis eni
negatiua de p̄dicato infinito. t̄ affirmativa de
predicato infinito p̄uertunt. vt p̄atebit i p̄ncipio
secūdi libri. In alijs tñ vt in cōpositis quantum
ad veritatē t̄ falsitatē d̄rnt orō i q̄ ponit verbū
infinitū t̄ orō i qua ponit verbū pure negatiū
Ista eni ē vera chymera alba nō currit vt ē pu
re negatiua. t̄ ē falsa s̄m q̄ nō currit ē verbū infi
nitū. quia tunc est sensus q̄ chymera alba ē nō
currēs. t̄ hec est falsa p̄pter affirmationē quā
ponit implicite. sed nō est sic in negatiūis. q̄ pu
re negatiua nō ponunt affirmationē. Sed dubi
taf qm̄ ista positio sor. non currit vel illa chyme
ra nō currit nō p̄t esse mere negatiua vt videt.
Dicendū q̄ hec orō sor. nō currit ē multiplex s̄z
accentū eo q̄ nō currit p̄t cē vna dictio vt plu
res dictiōes. p̄mo mō est mere affirmativa quia
sensus ē iste sor. ē nō currēs. sed o mō ē mere ne
gatiua q̄z quis de virtute s̄monis nō distingueduz

87

sit. tib⁹ qz quo ad veritatē & falsitatē sensus non
dīnt in significationib⁹ vt dictum est.
Sīl r aut̄ vel curret vel currebat non
verbū est s̄z casus verbi. Dīfserit aut̄
a verbo qm̄ hic p̄ns significat tēpus
illa v̄o quod cōpleteatur.
Mūc excludit v̄ba obliq̄ a rōne v̄bi. vt v̄ba pre
teriti & futuri t̄pis. & dicit qz h̄i⁹ v̄ba obliq̄ non
sunt verba. & hec pbat p b̄ qz dicit. Dīfserit aut̄
verbū p dīiam inf̄ verbū & verbū obliquū. Un̄
probat qz verba p̄teriti & futuri t̄pis nō sūt v̄ba
& b̄. t̄. p̄clō h̄i⁹ libri qz pbat sic. Ō ē v̄bū cōsi
gnificat tēpus p̄ns. qz significat actionē v̄l p̄s
consignificant tēpus p̄ns. qz nō significat actio
nē v̄l passionē fuisse vel forte eē. ḡ t̄. de ista rō
ne p̄mo ponit p̄clō cum dicit. Sīl r curret & cur
rebat. P̄rio ponitur vna ps minoris cū dī. Dīf
serit aut̄ sc̄do ponitur alia pars minoris cū dī qz
ista. s. v̄ba p̄teriti & futuri t̄pis significat illa qz cō
pleteatur. b̄ ē qz includūt tēp⁹ p̄ns & dicūt in
habitidine ad p̄ns. dī at̄ p̄teriti qd̄ fuit p̄ns. &
aliquid dī futur⁹ qd̄ erit p̄ns. Notādū ē b̄ qz v̄bū
variatur p̄ tpa mōs. nūeros. & psonas. variatio
qz fit fm̄ numer⁹ & psonā nō p̄stituit casus v̄bi.
s̄z variatio fm̄ modos. & tpa p̄stituit casus v̄bi.
cui⁹ rō ē qm̄ v̄bū p̄prie dictū cōstituit actionē &
passionē in actu p̄stū quod simpl̄r ē agere v̄l p̄a
ti. mō sola illa variatio qz ē ex parte actionis vel
passionis casū p̄stituit. ideo v̄bū p̄teriti & futuri
t̄pis. & sīl r verbū ipatiū & optatiū modi dīr ca
sus v̄bi. qz nō significat actionē v̄l passionē fieri
in p̄stū. Sed variatio ex parte actiōis fm̄ nume
rū & psonā nō ē ex parte actiōis vel passionis. s̄z
ex parte subiecti. & iō tal⁹ variatio nō p̄stituit ca
sus v̄bi. C̄ s̄z b̄ dubitat qz videt qz v̄bū p̄teriti
vel futuri t̄pis su verbū. qz ois oīo vera v̄l falsa
constat ex noie & v̄bo. s̄z ex noie rectio & verbo p̄
teriti t̄pis v̄l futuri p̄stituit oīo vez vel falsuz si
gnificās. vt patz de h̄i⁹ oīonib⁹. C̄esar fuit. anti
christ⁹ erit. ḡ h̄i⁹ oīones p̄stituunt ex noie & ver
bo. s̄z nō p̄stituunt nisi ex noie & verbo p̄teriti v̄l
futuri t̄pis. ḡ t̄. Dicendum qz in verbo p̄teriti
vel futuri t̄pis intelligit verbū p̄ntis t̄pis. Idez
est dicere. cesar fuit. & cesar ē p̄terit⁹. & idē ē dice
re antichristus erit. & antixp̄s ē futur⁹. & iō ex no
mine & verbo p̄teriti vel futuri t̄pis p̄stituit oīo
vez vel falsu significās rōne verbi recti. s. p̄ntis
t̄pis subintelleci. s̄z ex noie obliquo & ex v̄bo re
cto nō p̄stituunt oīo vez vel falsum significans.
qz in noie obliquo nō intelligit nomē rectū sicut
in verbo obliquo intelligitur verbū rectū. Isti
exclusis a rōne v̄bi. s. v̄bo infinito & verbo obli
quo p̄z qz oīo addere diffinitioni verbi superius

posite istas particulas finita & recta p̄ quas a rō
ne verbī excludunt verbū obliquū & verbū infi
nitū. & hec ē intētū Boecij dīcens b̄ qz hec ē dif
finitio v̄bi. v̄bū ē vox significativa ad placitū cū
tpe c̄ nulla ps significat ex se p̄ata finita & recta
Ipsa quidē b̄m se dicta v̄ba noīa sunt
& significat aliqd. Constituit enī intel
lectum qui dicit & qui audit quiescit.
Et si est vel non ē nondū significat.
Hec est sc̄da particula secūda pars p̄ncipal̄ i qz
p̄bs ponit quandā p̄uenientiā qz ē inf̄ nomen et
verbū. Primo narrat qz nomē et verbū h̄nt cō
uenientiā adinuicē, dices qz ipsa. s. verba b̄m se
dicta. i. sc̄dū accepta sunt s̄lia noīb⁹. Narrato
b̄ p̄t duas p̄uenientias inf̄ nomē & v̄bū. Ista
est qz sicut nomē p̄ se sumptū significat aliqd ita
verbū p̄ se sumptū aliqd significat. secūda con
uenientiā ē qz sicut nomē p̄ se sumptū nec signifi
cat vez nec falsū. sic v̄bz p̄ se sumptū nec signifi
cat vez nec falsū. Et istas p̄uenientias p̄bat. et
p̄mo pbat qz v̄bū p̄ se sumptū aliqd significat.
et b̄ ē p̄clō. xiiij. libri qz pbatur sic. Illud qd̄
ē p̄ se sumptū et p̄stituit intellectū p̄ se significat
aliqd. quod p̄z qz de rōne voc̄ significatiue est
constituere intellectū. s̄z verbū p̄ se sumptū p̄sti
tuit intellectū. qd̄ patet qz ille qui audit verbū p̄
se sumptū p̄ferri aliqd intelligit. qz intellect⁹ ei⁹
quiescit. b̄ est p̄stituitur. qd̄ intelligendū ē quan
tū est ad p̄mā operationē intellect⁹ qz ē cōceptio
alicui⁹ simplicis. Un̄ intellect⁹ qz audit verbū p̄
se prolatū constituit quantū ad p̄mā op̄. intē
qz ē simpliciū app̄bēsio. nō aut̄ quantū ad tertīā
operationē intellect⁹ qz ē cōpositio et diuisio. iḡ
verbū p̄ se sumptū aliiquid significat.

Neqz enī eē signū ē rei v̄l nō cē. Nec
si hoc ipsū ē purū dixeris ipsū qdē ni
hil ē. significat aut̄ quādā cōpositio
nē quā sine cōpositis nō ē intelligere.
Secūda p̄uenientia patet. s. qz sicut nomē p̄ se su
ptū nec significat vez vel falsū. sīl r et verbū. & b̄
pbat p̄bs. et hec ē p̄clō. xiiij. libri qz verbū
per se sumptū nec significat vez nec falsū. pbat
per locū a maiori sic. Si al iqđ verbū p̄ se sum
ptū significat vez vel falsū b̄ maxime foret vez
de b̄ verbō ē qd̄ ē substatiūn inclusū in oī v̄bo
adiectiuo. s̄z b̄ verbū est p̄ se sumptū nec signifi
cat vez nec falsū. Nā dicit p̄bs si b̄ verbū ē p̄
rū dixeris nec vez nec falsū ē. b̄ si b̄ verbū ē p̄
feratur sine v̄bo adiectiuo et p̄ se nec significat
verū nec falsū. nā vt dicit p̄bs b̄ verbū ē signifi
cat cōpositiōnē quādā quā sine extremis nō est
intelligere tanqz aliqd significās vez v̄l falsū.
Un̄ b̄ verbū est cū sit verbū aliqd significat s̄z
sine extremis nec significat vez nec falsū. Boe.

dicit **h** q̄ p̄hs dicit q̄ **h** verbū est significat quādā cōpositionē tē. q; **h** v̄bū ē nō significat nām alicui⁹ rei sed solū significat cōpositionē extrēo⁹ rū tē. Notāda s̄t **h** tria. Primo q̄ si aliqđ ver bū significet verū vel falsū **h** marie foret ver̄ de **h** verbo est. q̄ circa cōpositionē vel diuisionem cōsistit veritas v̄l falsitas. s̄z **h** verbū ē vel aliqđ ei⁹ obliquū in oī ppōe ē cōpō v̄l copula extrēo⁹ rū ad inuicē. t̄ iō dicit p̄hs oēm ppōtionē cōstare ex noīe t̄ **h** v̄bo ē. vel aliquo ei⁹ obliquo. t̄ i oī ppōtionē de p̄nti **h** verbū ē i tertia p̄sona vel in p̄ma vel in secūda ē copula t̄ in oī ppōne de p̄terito **h** verbū fuit ē copula. t̄ in oī ppōne de futuro **h** verbū erit ē copula vel cōpositio. t̄ ideo p̄hs pb̄at q̄ nomē t̄ verbū p̄ se sumptū nō significat ver̄ vel falsū. p **h** q̄ **h** verbū ē cū in oī propositione sit cōpositio nec significat ver̄ nec falsū q̄ t̄ int̄ oīa verba videt̄ significare per se marie verū vel falsū. q̄ nullū aliud verbū ē cōpositio seu copula nisi virtute hui⁹ v̄bi ē in eo ielus. p **h** verbū ē intelligo indīn̄ verbū pumie sc̄de t̄ tertie p̄sonē hui⁹ verbi sum̄ es ē t̄ etiā sui t̄ verba obliq̄ descedentia a v̄bo ē vi verba p̄ter v̄l futuri t̄pis. Secūdo ē notādū q̄ **h** verbū est q̄n̄ ē sc̄dm adiacēs i ppōtionē t̄ q̄n̄ ter tū adiacēs. q̄n̄ ē sc̄dm adiacēs tūc ē cathe⁹. quia tūc p̄ se significat aliquā nām. s. eē existē. t̄ q̄n̄ ē tertiu adiacēs tūc ē sincathe⁹ nūllā nām p̄ se significana determinate. t̄ **h** ē q̄ solet dici q̄ **h** verbū ē p̄dicatur sc̄dm adiacēs tūc q̄n̄ in se ē. s̄z quādo p̄dicat̄ tertiu adiacēs tē p̄cedit p̄dicat̄ q̄d̄ i alio ē. quādo **h** verbū ē ponit sc̄dm adiacēs i ppōtionē. tūc p̄dicat̄ id q̄d̄ significat p̄ **h** verbū est. s. existere v̄l ens existēs. sed quādo **h** verbū ē ponit tertiu adiacēs i ppōtionē ita q̄ illud q̄d̄ segt̄ur **h** v̄bū ē in ppōne significat aliqđ defini natā nām tūc p̄dicat̄ illud q̄d̄ in alio ē **h** ē tūc p̄dicat̄ illud q̄d̄ determinate ē q̄d̄ nō includit i **h** verbo ē vt cū dī hō ē aial. nō enī **h** p̄dicat̄ eē existere sed aial p̄dicat̄. Ista aut̄ distinctio de **h** v̄bo ē put accipit̄ **h** a Boe. p̄t̄ pb̄ari p̄ rōnem. s. q̄ quādo p̄dicat̄ tertiu adiacēs i ppōtionē tūc ē sincathe⁹. t̄ quādo p̄dicat̄ sc̄dm adiacēs tūc ē cathe⁹. quia quādo **h** verbū ē p̄dicat̄ sc̄dm adiacēs tūc p̄ propōnem in qua ponit **h** verbū ē p̄stitut̄ intellect⁹ t̄ plato tali ppōne intellect⁹ audiens q̄scit. s̄z quādo **h** v̄bū ē p̄dicat̄ tertiu adiacēs. tūc plato subō cū **h** ver est p̄cise nō p̄stitut̄ intellect⁹ audiens nec que scit s̄z expectat aliud. vt p̄ q̄ones p̄z q̄rentes de subō esse sc̄dm adiacēs. q̄d̄ em̄z si ē q̄rit de subō eē sc̄dz adiacēs. t̄ q̄d̄ q̄r̄ ē q̄rit de subiecto eē ter tū adiacēs. Punc aut̄ si q̄rat̄ virū cesar ē v̄l nō ē. t̄ respōdeat cesar ē. q̄d̄ soluit̄ t̄ intellect⁹ audiens p̄stitut̄ v̄l q̄scit. Et si q̄rat̄ de cesare q̄ ē. vt si q̄rat̄ q̄lis ē cesar. t̄ r̄ndetur q̄ cesar ē

sc̄dm adiacēs. q̄d̄ nō soluit̄ nec intellect⁹ q̄scit s̄z expectat tertiu adiacēs. s. albū v̄l nigr̄ boni v̄l malū ens vel nō ens quo q̄scit intellect⁹ audiens. Et sic p̄t̄ apparere q̄ **h** verbū ē q̄n̄q̄ p̄dicat̄ cathe⁹. q̄ per se sine tertio adiacēs p̄stitut̄ intellect⁹ vel p̄stitut̄ intellect⁹ sed quando p̄dicatur tertiu adiacēs nō p̄stitut̄ intellect⁹ sine tertio adiacēte. Ista t̄ regula fortassis patit calūniā q̄ p̄ eandē rōne⁹ aial est sine cathe⁹. Et si q̄rat̄ q̄le aial est sor. t̄ si r̄ndeatur aial sine determinate intellect⁹ nō quiescet s̄z expectat aliud determinat̄. s. rōnale v̄l al bū vel nigrū vel aliud h̄i⁹. T̄ Bicendū ē q̄ non est sile q̄ sic respondēdo sor. ē aial q̄nis exp̄ctat aliud determinat̄ li aial. tamē p̄stitut̄ oīo si ḡnificans verū vel falsū. s̄z q̄ respondet̄ ad q̄n̄e q̄lis ē sor. dicendo q̄ sor. est nō p̄stitut̄ intellect⁹ alicui⁹ ppōnis. non enī sic respōdens p̄stitut̄ intellect⁹ isti⁹ propōnis sor. existit. q̄ p̄t̄ tale esse predicat̄ in dādo responsionē ad hāc q̄ p̄one. retur sor. existere t̄ sic respōdeatur q̄ sor. ē op̄tus vel aliqd̄ tale. vnde si q̄rat̄ si sor. sit ens vel non ens. respōdens q̄ sor. ē sine pluri nō consti tuuit intellect⁹ audiens in aliq̄ ppōne. quia talis posset ēē rūsio q̄ ipsa nō poneret̄ sor. eē. si respōdeatur q̄ sor. est non ens ex **h** nō segt̄ur q̄ sor. est ens. vnde **h** verbū ē nō est tertiu adiacēs. q̄ nō exp̄sso p̄dicato nihil significat q̄ nec eē existētie nec eē specificū. T̄ Lertio notādū q̄ sicut **h** v̄bū ē p̄t̄ eē cathe⁹. ma ita hoc participi⁹ ens potest esse cathe⁹. reuma vel sincathe⁹. **h** ē illud participi⁹ um ens descedens ab hoc verbo ē vt ē sc̄dm adiacens ē cathe⁹. t̄ ē p̄dicat̄ in ppōne i qua hoc verbū ē p̄dicat̄ sc̄dm adiacēs. t̄ **h** participi⁹ ens prout descendit ab hoc verbo ē. put est tertiu adiacēs est sincathe⁹. nec ē p̄dicat̄ nec pars p̄dicati. p̄ hoc patet q̄ hec ppō aial ē oīs hō p̄t̄ querit̄ in istā ens oīs hō ē aial fm q̄ li ens ē sincathe⁹. q̄ illō idē q̄d̄ ē p̄dicat̄ in p̄ma est subiectū in sc̄da. q̄ ens de sc̄dens ab **h** verbo ē vt ē tertiu adiacēs ē sincathe⁹. t̄ neq̄ ē extremū nec pars extre⁹. Circa p̄mū notabile dubitatur. q̄ non videtur q̄ **h** verbū ē sit copula in oī ppōne. q̄ hec ē ve ra propōsitionē sor. sit alb⁹. t̄ in hac ppōne **h** ver bū ē nō ē copula. Bicendū ē q̄ **h** verbū ē. ē co pulā in hac propōsitionē sor. sit alb⁹. q̄ **h** v̄bū sit resolut̄ in **h** verbū ē t̄ participi⁹ eiusdē t̄pis et eiusdē significationis. Unī idē ē dicere sor. sit alb⁹ et sortes fact⁹ ē alb⁹. sed q̄ hoc participi⁹ factus sit p̄sentis t̄pis. t̄ in **h** sensu idē ē factū eē et eē in fieri. Unde verbū passiūlicz non habeat participi⁹ presens t̄pis. s. voce distincta a voce p̄teriti t̄pis habet tamē participi⁹ p̄sentis t̄pis in eadē voce cū participi⁹ p̄teriti t̄poris.

Unū amar⁹ leet⁹ et hī⁹ sunt equoce participia pte
rit ipsi pñtis. et ex ista ppone pñ qualit illa p
positio nullus sacerdos sit diacon⁹ et hī⁹ debent
conuertere. et hec de verbo sufficient.

Ratio aut est vox significatiua
cuius partiu aliqd significatiua
est separati vt dictio nō vt affirmatio.
Istud ē tertiu captiu pmi tractat⁹ in quo deter
minat de orione q̄ ē gen⁹ primū enūciationis. et
pntet tres particulas. In pma ponit diffinition
nō orionis. In secunda ibi. Dico aut vt hō. expo
nit diffinitione orionis. In tertia ibi. Est aut oī
remouet quoddā dubium. In pma igr parte po
nit diffinitione orionis dices q̄ oī ē vox signi
ficatiua cui pars ē aliqd significatis separati vt
dictio nō vt affirmatio. Intelligēda sunt hō tria
Primo q̄ q̄uis illa particula vox significatiua
p̄ fuerit posita in diffinitione nois et verbi. tñ
ad huc ponitur in diffinitione orionis. et cā hī⁹ ē
q̄ significatio orionis dīta significatiue nois
et verbi. q̄ nomē et verbū significat simplices co
ceptus intellect⁹. et oī significat intellectū cōpo
sitū. Secundo ē intelligendū q̄ ista particula ad
placitū nō ponit phs in diffinitione orionis. q̄
ista particula satis potest h̄i ex hō. q̄ nomen et
phū q̄ sūt partes ei significat ad placitū. Tertio
ē intelligendū q̄ phs p hō q̄ dicit q̄ aliqd ptes
seu pars orionis significat separatum vt dictio
non vt affirmatio nō dī intelligi p hō q̄ sit de rō
ne orionis q̄ nulla pars ei significat vt affirmati
o. q̄ aliqd pars orionis significat vt affirmatio
vt patet de ista orione. si hō currat hō mouet. sed
intelligit q̄ qlibet oī hō alia partē q̄ significat
vt dictio nō vt affirmatio. q̄ hō ē cōe cuilibet pro
positioni tā cathegorice q̄ hypotheatice q̄ aliqd
pars ei significat vt dictio nō vt affirmatio. iō
hec diffinition cōpetit cuilibet oroni tā cathegori
ce q̄ hypotheatice tā simplici q̄ cōposita et non
conuenit soli oroni simplici vt aliqui dixerunt.
Dico aut vt hō significat aliqd. s̄ nō
quoniam ē aut nō est. s̄ erit affirmatio
vel negatio si quid addatur.

Hecc ē secunda pars hī⁹ capituli in q̄ exponēdo
diffinitione orionis solū replicat vñā particula
scz ista cui pars aliqd significat separati. Et cir
ca hō duo fac. explanat pmo qliter pars orionis
significat separatum. Secundo q̄ pars orionis si
gnificat separati et q̄ nō separatum. Dico pmo
q̄ cuiuslibet orionis aliqd ps significat separati
vt dictio vt iste terminus hō significat vt dictio
s̄ nec significat verū vel falsū. iō non significat
vt affirmatio nec vt negatio separatis. Si tñ v
bū additur erit oī significans vez vel falsuz. et
sic patet qliter pars orionis significat separatis
vt dictio. non vt affirmatio vel negatio. hō enim

cōmune est cuilibet oroni vt expositū est supra.
S̄ nō vna oī syllaba. Nec in hoc q
dē q̄ est solex rex significat aliqd. s̄
vox ē nunc sola. In duplicibus vō si
gnificat qdem. sed nō s̄m se. sed quē
admodū dictū est.

Secundū q̄ explanat est q̄ pars oronis non si
gnificat separatum dices q̄ q̄uis aliqd partiu
orionis significet separati. tñ nō quelibet pars
significat aliqd separati. q̄ vna nois syll'a nō si
gnificat aliqd separatum. q̄ hō marie foret verū
de syll'a nois cōpositi q̄ nihil significat separa
tum. vt patet de hō noile solex. hec syll'a rex nihil
significat per se. s̄. s̄m q̄ ē pars hī⁹ nois cōpo
siti solex. apparet tamē aliqd per se significare
et in hoc dī pars nois composita a parte nois
simplicis vt dictū est supra.

Est aut oī q̄ dē oī significatiua nō si
cut instrū s̄ quēadmodum dictū est
s̄m placitum.

Hecc ē tertia pars hī⁹ capli in q̄ phs remouet
vnū dubium tale. q̄ enī in diffinitione nois ponit
hec particula vox significatiua. et non ponit hec
particula ad placitum. possit tñ alicui videri q̄
oī significet naturaliter. ideo phū illud dubium
remouet dices q̄ oī oī significat nō sic instru
mentū nāle q̄ nāliter significat id cui ē instrū
vel signū. s̄ quēadmodum dictū ē de noile et vbo
pri⁹ q̄ ipsa significant ad placitū. et oī ē vox si
gnificatiua ad placitum et nō significat nāliter.

Sciendū ē q̄ instrū nāle nāliter re significat
cui ē instrū vel signū. vt calor in sumo q̄ est in
strū ignis nāliter significat ignē. et latrat⁹ canis
nāliter significat irā canis. sed sic non significat
oī s̄ significat ad placitū. Circa significati
oī orionis notāda sūt q̄tuor. Primo q̄ platō,
ei dixerūt q̄ oī significat nāliter q̄d pbāt tali
rōne. Os virt⁹ nālis hēt instrā nālia qbus ope
rat. q̄ nā nō deficit in necessarijs. s̄ virt⁹ interp
atiua est virt⁹ nālis hō. ḡ instrā ei⁹ sunt nālia.
sed oī est instrū virtus interpretatiue. q̄ hō per
orōne interpretatiua expnit cōceptū sue mentis. et
ill̄ ē instrū quo agēs agit. ḡ oī ē aliqd nāle nā
liter significatis et nō ex institutione humana. sed
hec rō soluit p hoc q̄ in plibus ars imitat na
tarā et etiā nā artē q̄d pñ. nā virt⁹ domificatiua
ad faciendū res artificiales vtī instrīs nālibus
et brachij. et sic virtus interpretatiua ad interpre
tandū cōceptū vtī instrīs artificalib⁹ cuiuslīdi
sunt noia et vba. et etiā oī s̄m esse in platione.
Unū q̄uis virtus nālis sunt multa instrā nālia.
non tñ oportet q̄ cuiuscunq̄ virtutis nālis sunt
oīa instrā nālia. sicut artis i agēdo nō semp sūt
oīa instrā artificalia. vt ars domificatiua non
solū vtī instrīs artificalib⁹ cuiuslīdi sūt securi

dolabru' et huiusmodi. sed etiā ut in instrumentis
naturalib' vt brachij' et manib' que sunt in stra
naturalia. Secūdo notandū q' verba noīa et
oīones sūt res artificiales. ideo includūt aliq's
formas artificiales supadditas formis natura
libus cuiusmodi sunt significatiōes seu respect'
ad determinata significata. et sicut ex variatione
formar' artificialiū circa eandē mām resultat
alia et alia res artificalis. nā in eandē materialē
potest induci forma scutelle et forma olle. et alia
et alia forma inducta ē alia et alia res artificalis
ita variata significatiōe circa idē māle noīs et
verbi et orationis variaſ nomē verbū v'l oratio.
Ex quo patet q' si hec vox hō imponit ad signi
ficandū idē qđ hec vox asinus significat erit ali
ud nomē significans asinū et aliud significans ho
minē. et si hec vox hō est asinus significat id qđ
hec vox hō est animal mō significat erit alia oīo
tunc in istis materialibus hō est asin' et asin' si
gnificabit idē p̄cise quod b' nomen animal mo
do significat et erit aliud nomē qđ p̄u' qn' b' no
mē asinus significabat animal rudibile. Ex isti
patet q' illa oratio hō ē asinus significat idē qđ
hec oratio hō ē animal rudibile et nunq' p̄t ēē
vera. q̄uis ex eisdē materialib' posset fieri oīo
vera terminis alit' significantib' qđ modo signi
ficat. sed tunc erit alia p̄positio. Vñ una talis p̄
positio hō est asinus in p̄similibus mālibus po
test esse vera. sed illa homo est asinus terminis
sic significatiōbus sicut modo significant nunq'
potest esse vera. Istud p̄t poni q' si hec vox asi
nus significet equiuoce sicut ē possibile vno sen
su idē qđ aīal rudibile et alio sensu idē qđ aīal rō
nale nō ē dubiu' qui ista oīo homo ē asinus esset
multiplex. et vñus sensus ē ver' et ali' ē falsus. et
in alio sensu foret alia p̄positio. Tertio nota
dū ē q' quāvis oratio significet ad placitū nō tñ
p̄mo. quia nō significat ad placitū. nisi q' eius
partes significat ad placitū. Ex isto p̄z q' si aliq'
oratio primo imponatur ad significandū. ita q'
impositio fiat ei p̄mo iā non erit oratio sed vna
dictio. vñ si hec vox hō ē aīal imponit ad signifi
candū hoīem ēē asinū. hec vox q' sic imponitur
ē vna dictio et tunc hec vox homo ē aīal erit mul
tiplex sīm accentū. quia iā vno sensu ē vna dictio
scz vt iponitur p̄mo et p̄ se ad significandū. et alio
sensu ē oratio. s. b' q' significat ex ipositione par
tiū. et ex b' q' partes significet. Quarto ē no
tandū q' oīo accipit' duplicit'. s. cōiter et stricte.
Oratio omuniter accepta ē idē qđ ḡgeries. i. cō
positio dictionū. et sic oratio est cōmuniſ ad oīo
nem p̄fectā et imp̄fectā. Oratio enim iperfecta ē
cōgeries plūm dictionū et nominuz sine verbo
vel plūm verbop̄ sine noīe. et sic hō alb' music'
est vna oratio. oratio stricte accepta ē idē qđ cō
grua dictionū ordinatio. s. ḡgrua ordinatio no
mīnis et verbi vel alicuius accepti loco noīs et

verbi. et sic oratio diuidit' in orationem indica
tiū imperatiū et optatiū subiunctiū. et oratio
sic accepta est idem quod oratio perfecta et c. et
hec de oratione dicta sufficiant.

Enūciatiū vō nō omnis. sed i qua
verum vel falsum est.

Iste ē secundus tractat' p̄mi libri in quo phūs
determinat de enunciatione que ē hic subiectū.
et p̄tinet tres particulas. In p̄ma determinat de
diffinitione et divisione enunciationis. In secū
da ibi. Quin aut̄ enūciare. determinat de oppo
sitio enunciationū adiuvicē. In tertia ibi. Lō
trarie vō vlez. determinatur q'ō diuisa opposi
ta diuersimode se bñt ad falsitatē et veritatē. La
pitulū p̄mū p̄tinet tres pars. In p̄ma ponit
diffinition enunciationis. In secūda ibi. Est au
tem vna oīo. ponit in gñali duas diuisiones enū
ciationis. In tertia ibi. Est aut̄ oīo enūciatiū
vna. determinat in sp̄ali de mēbris illaz diuisio
nū. Prima pars p̄tinet tres partes in prima sit
innuit divisionē orationis. et ponit diffinitionez
enunciationis. In tertia ibi. Non aut̄ in oīobus
distinguit orationē enūciatiū ab alijs sp̄ebus
enunciationis. et illas excludit a sua p̄siderandē
In tertia ibi. Enūciatiū vō. narrat q' species p
tinet ad cōsiderationem suā. In p̄ma particula
narrando dicit q' nō oīo est enūciatiū. sed
solū illa in q' ē verū et falsum. et in b' dicto mura
bili brevitate v̄c̄s sumul innuit divisionē orationis
cum diffinitione orationis. In hoc enim q' di
cit enūciatiū non oīo. innuit divisionem oīo
nis que est ista. Orationū quedā est enūciatiū
quēdā nō est enūciatiū. s. p̄ b' q' dī in q' v̄z
v'l falsū est innuit ph̄s diffinitionē enūciatiōis.
Enūciatio sic diffinit q' ē illa i q' v̄z v'l falsū ē.
Non aut̄ in omnib' vt dep̄catio qđē
oīo ē. s. neq' vera neq' falsa ē. et ceter
re quidē relinquant. Rhetorice enīz
vel poetice p̄uenīētior p̄sideratio est.
Hec est secunda particula in q' distinguit orationē
enūciatiū ab alijs speciebus intendens p̄istā
particulā in q' ē verū vel falsū distinguerē. enū
ciationē ab oratiōē nō enūciatiū. nō enī in om
nib' orationib' ē verū vel falsū. nā oratio dep̄
catiū et imperatiū et optatiū et b' sunt oratio
nes. sed nulla illaz ē vera vel falsa iō b' oratio
nes sunt relinquende a p̄sideratione hī' sciētē
pertinet enī magis huiusmodi orationes ad cōsi
derationē rhetorice vel poetice.

Enūciatio vō p̄ntis ē speculationis.
Hec est tertia particula in qua narrat que sp̄es
enunciationis pertinent ad p̄siderationē hī' sciē
tie dicēs. Enūciatiū b' est sola oratio enūcia
tiū ē p̄ntis speculationis. et cā hī' assignatur.
et hec ē q' hec sciētia ordinatur ad scientiam de

89

enunciatione. et non considerat alias orationes nisi illa quod significat vero vel falsum et non considerat nisi ordines ex quibus fit syllogismus et ea opposita. sed sola oratio in qua est vero vel falsum cuiusmodi est oratio enunciativa est de consideratione huius scientie. Intelligentum est quod multe sunt species orationis. quoniam hoc per intellectum non solum precipit veritatem rei demonstrabiliter sup idemtatem et diversitatem rei quod significatur per orationes enunciatiuas. sed etiam hoc per intellectum habet alios ordinare et dirigere. ignorans enim a sapientia habet ordinari et dirigere. dirigit autem unus ex intellectu alterius hominis ad tria. Primum ad attendendum mente et ad hunc deseruit oratio directiva. Secundum ad erendum opere. et ad hunc deseruit quantum ad inferiores oratio imperatiua quod significatur superior ad inferiorum. et quantum ad superiores oratio deprecatiua. Inferior enim exercitat superiorum per orationem deprecatiua ad erendum opere. sic ergo sunt quinque species principales orationis. scilicet enunciativa qua exprimit verum vel falsum seu identitas vel diversitas rerum. Et vocativa quod significatur unus homo ab alio ad attendendum mente. Et interrogativa quod unus homo dirigit ab alio ad respondendum voce. Et oratio imperatiua quod significatur inferior dirigitur a superiori ad erendum opere et deprecatiua quod superior exercitat ab inferiori ad erendum opere. si autem aliqui alii modi orationum inveniantur reducuntur illi ad aliquam istarum specierum. si in aliqua oratione inveniatur vero vel falsum punitur sub enunciacione vel ad eam reducitur cuiusmodi est oratio iurativa ut quidam dicitur. oratio autem dubitativa reducitur ad orationem indicatiuam. et optativa reducitur ad deprecatiuam. Est autem una prima oratio enunciativa affirmatio. deinde negatio. aliae vero coiunctione une.

Hec est secunda pars principalis huius causae. in qua ponit duas divisiones enunciationis. scilicet divisionem enunciationis in eam et unam subdivisionem speciei enunciationis et punit tres particulatas. In prima ponuntur due divisiones. In secunda ibi. Ne cesset autem ponit unam divisionem. et ponit unum dividuum et remouet falsam divisionem. Prima divisione quod est enunciationis in eam est ista. Enunciationes quedam est una. scilicet enunciatio simplex cuiusmodi est enunciatio cathegorica. quedam est coiunctione una ut enunciatio hypothetica. Unum hunc divisionem eadem cum divisione enunciationis in enunciationes categoricas et hypotheticas. Aliam est divisionem quod est sub divisione viiius membrorum prime divisionis. quod enunciatio una simplex quedam est affirmativa et quedam negativa et ponit ordinem infra illa membrorum dicentes. quod affirmativa prior est negativa. quod vero est compارando affirmativa et negativa inter se. comparando

do tamen eas ad enunciationem in eam sic sunt coequentes. Enunciatio enim dicitur equaliter de enunciacione affirmativa et negativa. et non per prius de una quam de alia. potest tamen unum esse prius alio in natura propria et esse coeum in nam eam. Quod autem affirmatio sit prior negatione compando eas adiunxit per parte vocis et ex parte intellectus et ex parte rei. Ex parte vocis quod affirmatio est simplicior negatione quam negatio super affirmacionem additam negativam particularum. Ex parte intellectus per affirmatio significat compositionem intellectus. et negatio significat divisionem intellectus. nunc autem divisionis posterior est compositione quia non est divisione nisi per compositionem. Ex parte rei sic. quod affirmatio significat esse. et non significat non esse. et esse prius est non esse. et habitus prior est quam prout vel quam negatio. Unde per hanc multum bene loquens simul ponit primum membrum divisionis principalis et subdivisionis illius membrum. et ordinem inter membrum illius divisionis. quod dicat esse quedam enunciatio una simpliciter. et illa dividitur in negationem et affirmationem et hanc scilicet affirmacionis et negationis affirmatio prima est hunc est affirmatio prior est negatione modo quo dictum est. Deinde ponit aliud membrum divisionis dicentes quod aliae sunt enunciationse une coiunctione cuiusmodi sunt enunciationse hypotheticae. sic ergo intendit tales duas divisiones enunciations. prima talis est. Enunciationes quedam est una simpliciter ut enunciatio cathegorica. quedam est una coiunctione. ut enunciatio hypothetica. scilicet division. Enunciatio una simplex dividitur in enunciationem affirmativa et negativa. Hic tria intellegenda sunt. Primo quod per hanc coiunctionem non intelligit solum illa parte orationis que dicitur coiunctione. sed intelligit idifferentem quacunque partem orationis coiungentem duas partes. scilicet cathegoricas adiunctive et facientes ex eis unam perponem hypotheticas cuiusmodi sunt aduerbia temporis quod faciunt perponere hypotheticam temporalem. ut quidam. dum. et alia huius ut adverbium loci. et ex quo sequitur quod temporis causaliter et localis sunt hypotheticae et cathegoricae. Secundo est notandum quod affirmatio et negatio aliquantum sumunt complexe aliquantum incomplexe. affirmatio et negatio complexa non sunt aliud quam enunciatio affirmativa vel negativa. et sic accipiunt perposito. Tertio scilicet est tertio quod enunciations affirmativa habet rationem a dignitate affirmativa. negative a dignitate negativa. et quod affirmativa dignitas est prior negativa sic affirmatio vel est prior negatione quam non facere intelligitur facere primo elencorum. Necesse autem est oenam orationem enunciaciones ex verbo esse vel casu verbi. Et enim homines ratione. Si non autem est. aut fuit aut erit aliquod hic addat nondum est oratio enuntiatio.

ciatiua. qz significat vnū esse vni^orei.
Hec ē scđa particula hui^o partis in qz pbs pclu
dit vnā pclonem q ē q ois enunciatio est ex ver
bo vel ex casu verbī. t̄ hec ē pclō. xiiij. hui^o libri
q probat p locū a maiori sic. magis videt q ofo
diffinitiuā sine verbo t̄ sine casu vbi sit enuncia
tio qz aliq̄ alia ofo. s̄ oratio diffinitiuā sine vbo
t̄ sine casu verbi non est enunciatio. hec eni ofo
diffinitiuā aial gressibile bipes si non addat h
verbū ē. vel aligs casus ei^o erit vel fuit nō ē ofo
enunciatua. ḡ ois oratio enunciatua sive ois enu
ciatio ē ex verbo vel ex casu verbī.

Quare autem vnū quiddā est t̄ non
multa animal gressibile bipes.

Ponit vnū dubiū t̄ remouet vnā falsā rñsionē
ad illud dubiū. Dictrū est eni in ofone diffiniti
ua nō est verbū aliq̄. iō non est enunciatio. Ex
h̄ ouitur dubiū qualif ofo diffinitiuā ē vna. cum
enim ofo enunciatua cathegorica non habeat
vnitatē nisi a vbo vniēte p̄dicatū cū subiecto t̄ i
ofone diffinitiuā nō ē verbū aliq̄ a quo possit
b̄e vnitatē. v̄ eē dubiū q̄l̄r ofo diffinitiuā sit vna
Neq̄ eni eo q̄ partes ppinq̄ dicū
tur vnum erit. Est enim alterius hoc
tractare negotiū.

Remouet falsā rñsionē q̄ quidē rñdent ad illū
dubiū. t̄ hec est rñsio q̄ diffinitio ē vna ex quo
partes ei^o ppinq̄ iacent t̄ pferunt sine iterpo
latione. Istā rñsionē remouet pbs t̄ dicit q̄ af
firmatio nō est vna p h̄ q̄ ei^o partes ppinq̄
iacent. Istud enim. s. ppinq̄as partū sine in
terpolatione nō sufficit ad vnitatē diffinitiōis. q̄
in ente p accūs cuius partes non faciunt per se
vnū inuenit h̄i^o ppinq̄as ptinua. s. prolatio
partū sine interpolatione cōtinua. sed illud tra
ctare. s. q̄ est causa vnitatis diffinitionis ē alteri
us negotiū. quia ad metaphysicuz ptinet. quia
in. vij. t̄. viij. metaphy. assignat cā vnitatis dif
finitionis t̄ ē. quia genus est per se in potentia
ad dñiam. t̄ dñia est p se actus respectu generis
t̄ iō ex genere t̄ dñia sit per se vnum.

Est autē vna ofo enunciatua q̄ vnu^z
de vno significat vel p̄iunctione vna
Ples autē q̄ p̄la t̄ nō vnu^z v̄ l̄icōiūcte.
Hec est tertia pars principalis huius ca. in qua
pbs determinat in spāli p̄dictas divisiones. s. q̄
enunciatio est vna simpliciter que est vna p̄iun
ctione. t̄ q̄ est enunciatio ples simpli t̄ vno mō
vna. t̄ que est enunciatio vna affirmativa t̄ que
negativa. Continet igit̄ ista pars quattuor par
ticulas. In p̄ma resumit diffinitionē ofois enu
ciatiue addens que enunciatio sit ples ofones
t̄ non vna. In secūda ibi. Hāri autē est. ponit
alīa divisionē enunciationis que est vna. que di

uisio realr fm aliquos est eadē cū divisione pi
ma. In tertia divisione ibi. Est autē enunciatio
simplex. subdit vnu membrū divisionis hic posi
te. s. enunciationē simplicē t̄ mēbra hui^o divisio
nis describit. Dicit igit̄ q̄ enunciatua oratio vna
quedā est que significat vnu de vno. vt enuncia
tio cathegorica. t̄ quedā enunciatio vna ē vna
coniunctione vt ofo hypothetica t̄ ofo q̄ est ples
enunciations t̄ est q̄ significat vt ofo multiplex
vel incōiuncte. h̄ est ples enunciations sine cō
iunctione accepte. Intelligēdo per p̄iunctiones
dictionē faciente propōnem hypotheticā cuius
modi sunt quedā p̄iunctiones vt p̄ditionalis cā
lis t̄ quedā aduerbia vt aduerbia t̄pis cuiusmo
di sunt ista aduerbia dum qn t̄ litia. h̄ie sūt q̄
tuor notanda. Primo fm aliquos q̄ pbs h̄ di
uidit enunciatio in enunciatio vna t̄ enum
cationē plures. t̄ vtrūq̄ mēbrū dividit dupl̄.
nā enunciatio vna dividit in enunciatio vna
simplicē. t̄ ē ista q̄ significat vnu de vno. in
enunciatio vnam p̄iunctione. t̄ enunciatio plu
res dividit. quia quedā est plures fm signifi
cationē t̄ vna fm vocē vt ofo multiplex t̄ quedā
est ples fm vocē t̄ fm significationē. s. illa in q̄
accipit plures enunciations inconiuncte. vt
hic. h̄o currit asinus currit. Si etiaz sint plures
enunciations fm vocē accepte incōiuncte quā
vis significant idē. t̄ nō est enunciatio plures vt
h̄o currit aial rōnale currit. Secundo sciendū ē
q̄ proprie loquēdo enunciatio non dividit in
enunciatio vna t̄ enunciatio plures. q̄ enu
ciatio t̄ vna enunciatio p̄iuntur sicut homo
t̄ vnu h̄o p̄iuntur. t̄ si h̄ ponat divisionē enu
ciationis in enunciatio vna t̄ enunciatio ples
non est divisionē p̄prie dicta. sed ipropria sicut di
uisio in hominem vnu t̄ hominem mortuū ē impro
pria. Tertio est sciendū q̄ vnitati opponit p̄alati
tas t̄ quot modis dicitur vnu oppositor̄ tot mo
dis d̄ t̄ reliquū. t̄ iō sicut sunt duo modi vnitati
enunciations ita sunt duo modi p̄alitatis
enunciations. Enunciatio eni vno mō d̄ q̄ signi
ficat vnu de vno. t̄ isto mō vnitatis enunciations
opponit p̄alitati enunciations in q̄ nō enunciat
vnu de vno sed vnu de p̄ibus aut p̄la de p̄ib^o
vt patet in ofonibus multiplicibus. In ista eni
canis currit enunciat vnu de p̄ibus. t̄ in illa la
trabile aial est canis enunciat p̄la de vno. t̄ in
illa canis ē canis enunciat p̄la de p̄ib^o. Alio
mō d̄ vna coniunctione vt enunciatio hypothet
ica. t̄ isto mō vnitatis opponit secūdus modus
p̄alitatis enunciations q̄ est in qua exprimitur
ples ofones inconiuncte. s. sine dictione faciente
propōnem hypotheticā. Quarto est intelligēdū
q̄ enunciatio dicit tunc plures primo mō plura
litas q̄ significat p̄la supposita de vno vel vnu^z
de p̄ibus vel plura de plurib^o ex quibus. s. ples

90

ribus non sit vnu extremu propositionis. Si vo
plura enunciantur de uno ex quib⁹ plurib⁹ sit vnu
extremu propositionis. et vnu de plurib⁹ tē. nō p
pter h⁹ est enunciatio plures. Ista enūciatio
est vna cathegorica sive est h⁹ albus dormiens.
quia ex pluribus que hic ponuntur ex parte predica
ti sit vnu extremu propositionis. Similiter illa
est vna cathegorica homo albus dormiens ē h⁹
intus. quia ex pluribus positis hic ex parte sub
iecti sit vnu extremu propositionis. sic igit⁹ patet q⁹
oratio dicitur plures primo modo pluralitas. quia sive
vniuersitate vocis enunciationis. s. sub tanta vnitate
vocis quanta est vnitatis vniuers significat plura
hoc est enūciatur plura ex quibus nō sit vnu
extremu propositionis de uno vel vnu de plurib⁹
talibus vel huiusmodi plura de pluribus.

Nomen ergo et verbū dictio sit sola qm̄
non est dñe sic aliquid significantem
vocē enūciare vel aliquo interrogā-
te vel non sed ipso proferente.

Hec est tertia particula in q⁹ ph⁹ excludit vna cō
clusionē. quia enīz dictū est q⁹ vna enūciatio est
q⁹ vnu significat. posset alius credere q⁹ enun
ciatio vna significet vnu sicut vna dictio. id ph⁹
B. excludēs dicit **Nomen g⁹ et verbū dictio sit so**
la. h⁹ est ita sit dictio q⁹ nō sit enūciatio. q⁹ autem
nec nomē nec vbum sit enūciatio pbat ph⁹ et
hec ē pcelo. xv. huius libri q⁹ probat sic. Dis pro
ferēs enūciationē aliquid enūciat. q⁹ aliqd enū
ciat de aliquo. sed nullus proferens vnu nomē
vel vnu verbū p se aliqd enūciat. g⁹ nullus profe
rens vllū nomē ē pferēs enūciationē et per p̄ns
nec nomē nec vbu p se ē enūciatio. maior ē ma
nifesta per se. minore pbat ph⁹ in līa innuendo
duos modos utēdē enūciatione r̄ndendo per in
terrogationē alicui interroganti seu q̄renti. vbi
grā. si q̄rat q̄ sit in scholis. et r̄ndeat mag⁹ dispu
tat. hic r̄ndetur interroganti p hanc enūciatio
nē mag⁹ disputat in scholis. Alio modo utitur q̄s
enūciatione eā pferēdo nullo interrogante. di
cēdo h⁹ est aial. vel deus est. s̄ siue vran⁹ enun
ciatione nullo siue aliquo interrogante. enūcia
tiō q⁹ vnu nō significat vnu sicut vnu nomē v̄l
vnu vbu p se. Dubitat q⁹ si q̄rat q̄ legit i schol⁹
et r̄ndeatur mag⁹. sic r̄ndēs nō pferēt nisi vnu no
men et tñ enūciat q⁹ videf significare v̄z vel fal
sum. Dicendū q⁹ r̄ndens p vnu nomē vel p vnu
vbum de virtute sermonis nec dicit v̄z nec dicit
falsū nec enūciat. q⁹ nullā enūciationē pferēt.
tñ s̄m cōdem v̄lo loquēdi vnu nomē vel vnu ver
buz platū interrogatiōe precedēte equivalet vnu
enūciationi. quia audieries cōiter subintelligūt
alterā interrogationis partē. vt interrogāte ali
quo q̄s legit in scholis. si r̄ndeatur magister au
diētes cōiter s̄intelligūt predicatum. interrogā-

tiōs. s. legit i schol⁹. vnu per hāc r̄nū sione intelligit
cōiter q⁹ magister legit in schol⁹. et hoc nō est de
virtute sermonis. sed tñ v̄lus loquendi.

Harum autē hec quedam simplex est
enūciatio. vt aliquid de aliquo vel
aliquid ab aliquo.

Hec ē tertia particula huius tertie partis in q⁹
ph⁹ ponit vnu divisionē enūciationis q⁹ s̄m ali
quos ē realē eadē cū p̄ma. enūciatio vna di
viditur in enūciationē q⁹ significat vnu de uno.
et in enūciationē que ē vna p̄iunctiō. divisio au
tem quam ponit in ista particula est ista q⁹ enū
ciationū quarū quelibet est vna simplē est vna
sic q⁹ non p̄dicat aliqd de aliquo. vt homo p
se vel animal et quodlibet istoz abusivē dicitur
enūciario q⁹ profertur. quedam est enūciatio
simplex p̄dicās vnu de uno. vt homo est alb⁹
vt sepe dictū est.

Hec autē ex his coniuncta velut oratio
iam quedam est composita.

Hec est alia enūciatio ex his enūciationibus
simplicibus coniuncta velut oratio cōposita. et
huiusmodi est enūciatio hypothetica.

Est autē simplex vox enūciatio signifi
catiua de eo qđ est aliqd. vel non
est. quemadmodū tēpora diuisa sunt.
Hec est tertia particula tertie partis p̄cipialis
in qua ph⁹ subdiuidit vnum mēbrum diuisio
nis imēdiate superius posite et illius subdiuisio
nis membra describit. Subdiuidit ergo primo
enūciationem simplicē dicens q⁹ simplex enū
ciatio est vox significatiua de eo quod est aliqd
qđ pertinet ad affirmationē. vel non est aliqd
qđ pertinet ad negationē. et hoc est vel scđm p
sens tempus. vel scđm alia tempora. non enim
innenit negatio vel affirmatio in enūciatio
nibus solum de presenti sed etiam de preterito
hec est diuisio enūciationis simplicis q⁹ quedā
est affirmatio et quedam negatio. hoc est quedā
est affirmatiua enūciatio et quedam negatiua
enūciatio.

Affirmatio ē alicui⁹ enūciatio de ali
quo. Negatio vō enūciatio alicuius
ab aliquo.

Describit membra illius subdiuisionis dicens
q⁹ affirmatio est enūciatio alicuius de aliquo
scilicet predicati de subiecto et negatio est enū
ciatio alicuius de aliquo que est remotio predi
cati a subiecto. **C** Notandum est hic secunduz
Boeci⁹ q⁹ cum enūciatiua diuidatur in enū
ciationem vnam et enūciationem plures et eti
am in enūciationem simplicem et compositam
ph⁹ non intelligit idem secundum istas duas
diuisiones. quia scđm ipsum vnuitas et pluralitas

referuntur ad significata. et simplicitas et cōpositio
sunt referuntur ad vocē et sūm hoc aliqua estenū
ciatio yna et simplex. et est illa in qua una vox tñ
vnū significans subiectum. et una vox tñ vnū
significans predicitur. et alia est enūciatio yna
et cōposita ut vbi ē ppositio ex parte vocis et vni
tas ex parte significati ut ppositio in q̄ subiectū
significat tñ vnū. et preditum tñ vnū. cuius plures
dictiones sunt ex parte subiecti vel ex parte predi
cati. ut hō aīal rōnale et mortale currit. et alia est
oratio simplex et plures ut vbi ē ynitatis ex parte
vocis et pluralitas ex parte significati ita q̄ sūm
vel preditum plura significat ut hic canis currit.
et si dictū boetij sit vez tunc diuisio enūciatiois
in enūciationē vnā et coniunctionē nō ē eadem
cum illa diuisione q̄ enūciatio diuidit in enū
ciationē simplicē et enūciationē cōpositā. q̄
prima diuisio enūciatiois ē rōne significati ut
significator enūciationis et illa diuisio est rōne
vocis. alijs tñ dicūt ut credo melius q̄ vnitatis et plura
litas simplicitas et cōpositio referunt ad signifi
catū. q̄ ppositio una q̄ significat vnū de uno
q̄ ppositio simplex ē q̄ significat vnū de uno. et hoc
affirmatiue vel negatiue. dico ḡ q̄ enūciatio di
uiditur in enūciationē vnā et enūciationē plu
res. et hec ē diuisio metaphorica et ipropria. et p
positio una diuidit in ppositionē vnā q̄ signifi
cat vnū de uno et in ppositōne vnā coniunctione. et
propō q̄ significat vnū de uno est simplex et pro
positio una coniunctione ē ppositio hypothetica
et ppositio una simplex diuidit in affirmatio
nem et negationē. Intelligendū ē q̄ quāvis ph̄s
sólū diuidat enūciationē cathegoricā q̄ una est
simplicē in affirmationē et negationē. tñ enū
ciatio hypothetica diuidit. q̄ qdā ē affirmatiua
et quedā negatiua sicut in solutionib⁹ dubitatio
nū apparet. s̄ q̄ magis manifestū ē de cathe
gorica q̄ ē affirmatiua et negatiua. iō ph̄s enū
ciationē et orationē cathegoricā diuisit i affirmationē
et negationē. Circa affirmatiōnē vñ negatio
nē propositionē cathegoricā est sciendū q̄ si i
propositione cathegorica de inesse ponant duo
verba necesse ē q̄ vnū verborū illoꝝ sit verbū p̄n
cipiale copulā p̄dicatū cū subiecto vñ includēs
copulā et oporū q̄ reliquū vñbuz sit p̄s extremiti
non enim in una ppositione cathegorica de in
esse poterunt esse duo verba principalia. q̄ tūc
non esset ppositio simpliciter una. Ad scien
dum ḡ quando talis ppositio est affirmatiua et
quādo negatiua videndū est qd̄ illoꝝ verborū
sit verbū principiale et qd̄ illoꝝ sit pars extremiti
Illiud enī verbū qd̄ est copulā vel includēs co
pulā p̄dicatū cū subiecto ē verbum p̄ncipiale. et
ad eius affirmationē dī ppositio affirmatiua
et ad eius negationē dī ppositio negatiua. sed
per affirmationē vel negationē verbi quod ē p̄s

extremi nō debet ppositio dici affirmatiua vñ
negatiua. verbi ḡfa. Ista ppositio sūm q̄ est
cathegorica. hō q̄ nō ē albus currat est affirmatiua.
q̄ verbū principale affirms. li currat qd̄
includit copulā p̄dicati cū subiecto et hoc verbū
est qd̄ est negatiū dī māle verbū cū sit pars ex
tremi. Unde hō totū hō q̄ nō est albus ē hō subim
et hec ē negatiua. s. hō q̄ est alb⁹ nō currat. quia
verbū principale negatur. Iz verbū materiale af
firmetur quod ē pars extremi. In modalib⁹ vñ
ppositio ē affirmatiua vel negatiua ab affir
matione vel negatione modi faciens ppositionē
modale et nō ab affirmatione vñ negatione vbi
principalis. Intelligendū q̄ enūciatio multi
pliciter diuidit et alijs eius diuisides iam posite
sunt. et quedā ponent postea. Enūciatio diui
ditur in enūciationē q̄ est una simplicē. et in enū
ciationē que est una coniunctione et in enū
ciationē cōpositam et in enūciationē simplicē. una
enūciatio sūm diuiditur. et hec diuisio est realiter
una cū diuisione q̄ enūciatio una diuiditur in
enūciationē vnā simpliciter et enūciationem
vnā coniunctione. Adhuc tā enūciatio una q̄ enū
ciatio una simpliciter q̄ eadē est diuidit in affir
mationē et negationē. hō ē in propositionem affir
matiue et negatiue. Et alio mō diuidit enūci
atio sic q̄ quedā ē enūciatio simpliciter una. q̄ ē
de vñ subiecto et quedā ē de subiecto singulari.
In omni enī enūciatione simplicē una aut subiecti
tur vñ aut singulare. Tertio mō diuidit enūci
atio simplicē una quia quedā ē de presenti qdā
de p̄terito et quedam de futuro. Quarto mō di
uidit enūciatio una simplicē. q̄ quedā ē i mā
cōtingenti quedā ē in mā necessaria. et sic patet
q̄ enūciatio una diuiditur q̄tuor modis. Hic
solēt moneri dubia. Primum vñ p̄pō hypothetica
debeat dici una vel p̄fes. Secundū vñ p̄pō
pōnes p̄les incōiūcte aliquo mō sint p̄pō una.
Circa primū p̄mo videndum ē de ynitate ppo
sitionis hypothetice. Secundo de ei⁹ p̄dictione
qualif. s. in hypotheticis p̄dictio accipiēda est.
Circa p̄mū argui q̄ nulla p̄pō hypothetica sit
una. quia ppositio una est que tñ vnū de
uno significat. sed omnis ppositio hypothetica
significat plura de uno vel vnū de pluribus
vel plura de pluribus. cum in omni ppositōne
hypothetica sint plures propositiones cathe
gorice diuerse. ergo quelibet ppositio hypothetica
est plures et non una. Ad oppositū est ph̄s
hic qui diuidit propositionem unaz in una sim
pliciter. et una coniunctione. cuiusmodi est p̄pō
hypothetica. cū ḡ diuisum vñ predictetur de di
videntibus sequit̄ q̄ ppositio una p̄uictio cu
iusmodi est p̄pō hypothetica sit una. Ad istō
dubium dicendū ē q̄ ppositio hypothetica ē una
ynitate sufficiēt ad contradictionem. q̄ p̄pō hy

91

pothetica est vera vel falsa. et per hanc contradictionem. Nam si aliqua ppositio sit vera sua contradictionia est falsa. prout quod dicens ppositionem eam dicit verum vel falsum. Unde dicēs ista. homo est animus? vel homo est animal dicit verum. et deinde modo est de copulativa et de alijs hypotheticis. Item ppositio hypothetica potest esse aucta. et potest esse in bona ratione. sed si bona et opposito rationis sequitur oppositum auctum. quod ppositio hypothetica habet oppositum. sed omnis oppositio est virtus dictio. et per hoc hypothetica habet dictio. et per hanc ratione sufficere ad dictio. et autem ppositio hypothetica sit auctor vel hanc in ratione bona pars. quod disjunctiva sequitur ex utraque sui parte. et copulativa inserta utraque sui parte. et est hoc pars quod ppositio est vera vel falsa quia potest habere aucta vero et sic est vera. Et si dicatur quod ppositio hypothetica sit plures et per hanc non est una probatio assumpta. quod illa ppositio est plures ad quam sunt tandem plures rationes. proprie hypothetica ut ppositio copulativa est hic. Et per hoc in libro elenco. si quod est animal. et theoristides sunt domini. et positum quod soror. sit domini et theoristides non. ratiendum est pluribus rationibus. scilicet soror est domini et theoristides non. Dicendum quod ppositio hypothetica est una et est plures. non tamen prius vnde et plura repugnat. ppositio hypothetica est una vnde sufficiens conjunctionis et est plures pluritate opposita vniuersitati simplici. quod est vnde ppositio simplex categorica est una. cum quod dicitur quod ad interrogationem de propositione copulativa ratiendum est pluribus rationibus. dicendum quod vero est et id non est sumpsit vnde. sed quod dicitur quod est quodammodo plures. et id ad hunc pponentes potest conuenienter ratiendi pluribus rationibus et etiam ratione vnde. quod si quod est ut dicitur aristoteles. an soror. et theoristides sunt domini. et ratienda vnde ratione dicendo quod non accipit falsum sed apparentem rationem. et id ratiendo vnde ratione realiter rationem non sequitur aliquid in conuenientem sed apparentem rationem. apparentem enim sequitur quod si soror. et theoristides non sunt domini quod soror. non est domini. sed in veritate non sequitur quod est fallacia accentus. Ad principalem rationem cum dicitur quod ppositio hypothetica si significat plura dicendum est quod quis significet plura hoc in est mediante conjunctione. et id una est mediante conjunctione. et est plures pluritate opposita vniuersitati enunciatiis singularis. Sciendum est quod quando sit verum et contra dicendum quod copulativa et disjunctiva habent vnde sufficiemt ad dictio. nec est vera nec falsa. pditionalis enim contra dicendum esse bona vel mala. sed non dicitur esse vera vel falsa. Sed hoc ista opinionem potest sic argui. quodcumque pertinet negare ettingit affirmare per polum hoc. sed per pditionale contingit affirmare. dicens enim quod si homo currit aital currit assertus et affirmat ista pditionale. quod pertinet ista negare et per hanc pditionalem hoc negationem sibi oppositam. Id est ita est in re sicut illa pditionalis significat si homo currit aital currit. quod hec pditionalis est vera.

et per hanc sua dictoria est falsa. igitur hoc dictio. Item pble dialecticum rationabilem querit virum si mulier hanc lac in mamillis est et a viro cognita. sed problema dialecticum querit utramque partem dictio. ut per hoc topi. quod cum pditionali queratur pblea dialecticum. sequitur quod pditionalis habeat dictio. Ita ad quacumque orationes aliquod sequitur eidem orationi aliquod repugnat. sed ad pditionale aliquod sequitur quod pditionali aliquod repugnat. sed omnis repugnans est virtute dictio. maior patet. in omni bona ratione oppositum hanc repugnat auctum. et id ad quacumque aliquod sequitur eidem aliquod repugnat. et minor patet. nam ad pditionale sequitur aliquod entimematicum. sequitur enim si aital currit sba currit. quod si homo currit sba currit. Ibi enim arguit per hoc. quodcumque sequitur ad hanc sequitur ad auctum. ut quod ista ppositio sba currit sequitur ad ista aital currit quod est hanc. et id sequitur ad ista homo currit. quod est auctum. id in omni figura vel saltu in prima figura ex duabus pditionalibus sequitur conclusio. scilicet logice. ut pars per hoc in libello suo de syllis hypotheticis. in prima figura si homo currit aital currit. quod si homo currit corporis currit. Sed quoniam cunctus aliquis syllas est bonus et oppositum secundum cum altera pmissas sequitur oppositum alterius pmissae. quod pditionalis hanc oppositum et si habet dictio. quod omnis oppositio includit dictio. Id est probatur per auctorem commentatorem videlicet physicius. versus principium ubi dicit quod hec compositione est vera si corporis celestis pars gerit corpus celeste gerit. quod corpus celeste mouet ab alio et hoc est quod pditionalis et hanc categorica. et hec est vera secundum commentatorem. quod pditionalis est vera. quod pditionalis hanc oppositum. Dicit cometa. ibidem quod hec compositione est vera. si lapis volat haberet alas. sed lapide volare sit impossibile et per hanc pditionalis est vera et habet oppositum. et sic per hanc est vera. et una vnde sufficiens ad dictio. et hoc est pcedendum nec sic dicentes intelligunt quid est propositione esse vera. et quid est pponere non esse vera. pponere esse vera est significare complete sic est in re. et pponere esse falsa est aliter significare quod sit in re. Tamen de propositionis hypothetice vnde sufficiens videndum est penes quod sit in hypotheticis dictio sumenda. Circumstantia quod est sciendum quod in omnibus ppositionibus hanc dictio est sumenda penes affirmationem vel negationem illius quod est principale in illa ppositione. principale autem in omni pponere est illud a quo ppositio hanc vnde sufficiens est per hoc reponit in specie quod significat in rebus naturales vnde forma est prima. quia ab ea res naturales habent vnde sufficiens et vnde sufficiens et per hoc determinata est. Nunc autem ppositio hypothetica hanc vnde sufficiens. et per hanc reponit in specie a cojunctione hoc est a dictio pungente pponere categoricas adiuvante. quod additio facit pponere hypotheticam. et hoc vult per hoc quod dicit aliquam esse enunciationem vnde sufficiens quod significat vnde de uno. et aliquod

vnā p̄iunctione cuiusmodi ē enūciatio hypothetica. Ut māiestū ē ex intētōe p̄bi q̄ ppō hypothetica ē vna p̄iuctioē t p̄nīs vnitatē suā h̄z a cōiunctione. s. a dictioē faciētē ppōnez hypothetica. Silt p̄pō hypothetica ponit i determinata spē a p̄iuctioē h̄z ē a dictioē p̄iungētē ppōnez cathegoricas q̄ sūt partes ei⁹ p̄ncipales ad iniūcē. q̄ qdā ē hypothetica simplr vt q̄ p̄iugit solū cathegoricas adinūcē t quedā est hypothetica cōposita in q̄ p̄iungunt ppōes hypothetice ad iniūcē v̄l vna hypothetica t alia cathegorica. s̄ p̄ conjunctionē disiunctiuā ponit disiunctiuā in determinata spē ppōnum hypothetice. s. in spē p̄ positionis disiunctiuē t sic de alijs. Et ideo cuī propositio copulatiua habeat vnitatē ad dñiam specificā ab alijs p̄ p̄iunctione h̄z ē p̄ dictioē cōiungenētē suas partes p̄ncipales adinūcē. Et p̄ q̄ h̄z dictio ē formalis t p̄ncipale in p̄positione hypothetica. t p̄ nīs i hypotheticis ē ȳdictio sumēda penes affirmationē t negationē dictioē p̄iūgentis suas partes p̄ncipales adinūcē. t p̄ h̄z faciētes ppōnum hypothetica sive ille partes sint p̄positiones cathegorice sive hypothetice sive vna sit hypothetica t alia cathegorica. Ex his p̄ q̄ p̄positio hypothetica non dñ dici affirmatiua vel negatiua rōne alterius ei⁹ pars. imo sp̄ ē affirmatiua dū p̄iunctio. i. dictio p̄iūgens suas partes p̄ncipales adinūcē affirmat. Ut hec est affirmatiua si sor. mouet. sor. non gescit gete opposita illi motui. Et hec silt ē affirmatiua. si sor. nō mouet. sor. non currut. q̄ nota p̄ditionis in vtraqz affirmat. t hec ē negatiua nō si sor. mouet. sor. currut q̄ ȳdictio h̄ negatur. Silt hec ē affirmatiua sor. currut v̄l sor. nō currut fm̄ q̄ negatio in ista referit ad verbū. q̄ nota disiunctionis in vtraqz affirmat. s̄ hec est negatiua nō sor. currut vel sor. nō currut fm̄ q̄ negatio referit ad disiunctionē. t eodē mō dicendū ē de causali t tpali t sic de alijs. q̄ semp̄ ē p̄positio affirmatiua q̄n̄ dictio faciens p̄positioē hypothetica q̄ ē in ista ppōne affirmat t negatiua q̄n̄ h̄z dictio vel p̄iunctio negat. Adhuc viteri⁹ ē videndū cui p̄ponit negatio ppōis hypothetice eqpollet. Circa qd̄ est sciendū q̄ q̄ cūqz accepta copulatiua q̄ euacuat negatiuum vni⁹ ȳdictioroz ȳdictoria disiunctiuē accepte euā euāt intellectū alteri⁹ ȳdictioroz. disiunctiuā facta ex partib⁹ ȳdicentib⁹ partib⁹ copulatiue cōiuerit cū altero ȳdictorioz. t q̄cunqz propositioēs accepte disiunctiuē euacuat intellectū vni⁹ cōtradictorioz copulatiue accepta euacuat intellectū alteri⁹. Et per h̄z p̄t patere cui equalet contradictoriū p̄ditionalis. t cui etiā equalet ȳdictoriū tpal. q̄ ois disiunctiuā ponit suas partes sub disiunctione. Itē ȳdictoriū equalet disiunctiuē facta ex ȳdictoroz copulatiue. vt ista nō sor. currut vel plato currut fm̄ q̄ ē negatio disi

ctionis eqpollet huic nō sor. currut nec plato currut v̄l huic q̄ ē eadē sor. nō currut v̄l plato nō currut. t q̄ copulatiua ē iportata p̄ suas partes sub copulatione. iō suū contradictoriū eqpollet disiunctiuē facta ex ȳdictoroz partiuā copulatiue v̄l ista nō sor. currut vel plato currut equalz isti sor. nō currut t p̄lo nō currut. Et q̄ causalē ponit suas partes sub copulatione t etiā ponit q̄ vna ps̄ vt p̄ma pars sit cā alteri⁹. t iō ȳdictoriū causalē eqpollet disiunctiuē facta ex trib⁹ partib⁹. s. ex ȳdictoroz ppōnum ex qb⁹ p̄stat causalē t ex ȳdictorio tertie ppōnis. q̄ dicit vnā partē ēē veraz cām alteri⁹. v̄bi grā. q̄ enī ista propō. q̄ sor. est hō sor. ē aial. eqpollet huic copulatiue sor. ē hō sor. ē aial. t illa sor. ē hō est cā q̄re sor. ē aial. iō ista negatiua nō qr̄ sor. ē hō sor. ē aial eqpollet huic disiunctiuē sor. nō ē hō vel sor. nō ē aial v̄r sor. non ē hoiem nō ē cā q̄ sor. ē aial t eodem modo ē de tpali. Si enim tpalis ponit suas partes copulatiue t aliquā ppōnum alterā denotātē eandē ēē mensurā partiuā suāz opposita tpal eqpollet vni disiunctiuē facta ex ȳdictoroz istaz partiuā seu p̄positionū. v̄bi grā. si illa tpalis duz sor. currut sor. ē alb⁹. sic exponat sor. currut t sor. erit alb⁹ t sor. simul currut t erit alb⁹. suū ȳdictoriū nondū sor. currut sor. est alb⁹. eqpollet huic disiunctiuē sor. nō currut vel sor. nō erit alb⁹ vel sor. nō s̄l currut t erit alb⁹. Sed de opposito cōditionalis ē dubiū. qm̄ p̄ditionalis nō ponit suas partes disiunctiuē nec copulatiue s̄z solū sub conditione. Iō videndū ē cui ppōi oppositū cōditionalis eqpollet. t dico q̄ sicut mibi videtur ad p̄nī p̄ditionalē eqpollet vni cathegorice q̄ significat q̄ ȳdictoriū s̄n̄ p̄ntis nō repugnat suo autī v̄l suis autib⁹ sive copulatiue facta ex suis antecedentib⁹. qd̄ dico q̄ non ois p̄ditionalis h̄z p̄ ante vnā ppōnum simplicē h̄ntem p̄tradictoriū vt p̄z in p̄ditionali syllogistice. Unde ista non si sor. currut asin⁹ currut eqpollet huic cathegorice sor. currut t null⁹ asin⁹ t nō repugnat. q̄ ista. nō si ois hō currut sor. ē homo ḡ sor. currut eqpollet huic. ois hō currut sor. ē hō t sor. non currut q̄ repugnat. T̄his visis videndū ē circa scđm p̄ncipale an oō q̄ ē ppōnes inconiuncte sit aliquo mō vna vnitate sufficiētē ad ȳditionē q̄ videf̄ minima vnitatis ppōnis vni⁹ t videf̄ q̄ sic. q̄ sic p̄misste in syllo sūt due ppōnes inconiuncte. vt patet sic dicēdo ois hō currut. sor. ē hō t mō sunt vnuā asin⁹ q̄ p̄stituit asin⁹ syllogisticū. s̄z i oī p̄nta bona ex oppo⁹ p̄ntis seq̄l oppositū antīs. ḡ asin⁹ syllogisticū qd̄ ē ppōnes p̄les inconiuncte habz oppo⁹ t p̄ nīs h̄z ȳdictoriū. ḡ ppōes p̄les in inconiuncte h̄nt vnitate sufficiētē ad ȳdictio⁹. In op̄ arguit q̄ ppōnes p̄les inconiuncte sūt simplr p̄les. ḡ nullo mō ē vna. T̄bicēdū ē q̄ ppōes p̄les inconiuncte nō h̄nt vnitatē nisi vnitatē aggregationis q̄lem vnitatē habet aceru⁹ lapidū

et p h̄ nō habet vnitatem sufficientem ad h̄dictoriū.
 Ad rōnem in oppositū pōt eē duplex modus re
 spōndendi. Unus pōt eē q̄ ista oīo p̄stituta ex pli
 bus propositionib⁹ incōiunctis que sunt p̄mis.
 se i syllogismo sunt vnu aīcedens syllogisticū.
 Et si h̄ dicas nō d̄z p̄cedi q̄ in oīa bona ex h̄
 dictorio p̄n̄s sequitur h̄dictoriū antis. q̄ hi⁹ aīs
 nō h̄z h̄dictoriū cū non sit ppō aliquomō vna.
 Sz i tali oīa i q̄ e aīs ē simpli ples ex opposito
 p̄n̄s cū vna parte aīs d̄z iferri oppositū alteri
 us parg. et h̄ nō solū ē vez in oīa syllogistica. sz
 i oīa enūciatiua v̄ entimematica i q̄ aīcedit ille
 aīs p̄positū ex plib⁹ ppositionib⁹ icōiūc⁹. et q̄ i
 in oīa entimematica possit eē hi⁹ aīs p̄z ex hac
 regla q̄ q̄cqd aīcedit ad aīs aīcedit ad p̄n̄s. si
 eni se q̄f syllogist⁹ oīs hō currit. sor. ē hō ḡ sor.
 currit. et sequeit sor. currit. ḡ sor. mouef. sequeit oīs
 hō currit sor. currit ḡ sor. mouef et nō syllogisti
 ce sz entimematica. Ex quo p̄z q̄ illud idē qd̄ est
 aīs in syllogismo pōt eē aīs i entimematica. di
 co ḡ fm̄ modū illū dicēdi q̄ nō semp ex oppo
 sito p̄n̄s se q̄f oppositū aītis. sz solū vbi ē aīs cō
 positū. et vbi nō ē ppositione ples sine cōiunctione.
 et p̄n̄s n̄ h̄n̄s oppositū illi⁹ ex opposito p̄n̄s cū
 vna parte aītis sequeit oppositū alterius part⁹.
 Ex his apparet q̄ non sequitur vtr p̄n̄s est falsū
 ḡ aīs ē falsū. vel aliq̄ pars aītis ē falsā. nec v̄ i
 talib⁹ oīa ē bona. ḡ oppositū p̄n̄s repuḡt aīce
 denti. sz i talib⁹ oppositū p̄n̄s cū vna parte aī
 cedentis repuḡt alteri parti. Et si queratur
 v̄r̄ tales ppositiones ples incōiuncte habeant
 vna vnitatem. dico q̄ mihi video fm̄ istā viā q̄ ha
 beat vnitatem sufficientem ad p̄stituendū vnu aīs.
 Nō dico tñ fm̄ vnitatem q̄ sunt vnu aīs. q̄ par
 tes nō sūt suū totū sed p̄stituūt suū totū. vñ due
 p̄misse p̄stituūt vnu aīs syllogisticū. q̄ h̄t vni
 tamē h̄t q̄z h̄z aīs syllogisticū. hec autē vnitatis
 scz vnitatis aītis ē minima int vnitatē oīum ppo
 sitionū. v̄l fm̄ istā nō d̄z dici q̄ p̄misse aīcedunt
 cōclonem sz q̄ p̄misse p̄stituūt aīs ad p̄clonē
 ei q̄z uis hi⁹ vnitatis attribuat aīti alicui⁹ p̄ne vni
 us. tñ ad vnitatē p̄n̄s nūq̄ sufficit vnitatis talis
 sz ad vnitatē p̄n̄s regritur vnitatis sufficiēs ad h̄
 dictio. ḡ nunq̄ ē aliq̄ oīa in q̄ ex parte p̄n̄s
 ponunt aliq̄ ppōes ples icōiūcte. Ali⁹ pōt
 eē modus dicēdi q̄ oīa syllogistica nō est vnu
 aīs. nec ppōes ples incōiuncte p̄stituūt vnu
 aīs. et in illa oīa syllogistica sunt duo aīceden
 tia sicut sūt due p̄misse. vnde q̄ p̄misse p̄cedūt
 cōclonē iō aīcedūt ad p̄clonem. nec tñ oīs q̄ ex
 opposito p̄n̄s inferat oppositū aītis cuiuslibz
 sz h̄ intelligit de aīcedēre p̄ se sufficiente ad inse
 rendū p̄clonem sine adiunctione alicui⁹ alteri⁹.

vel forte sine calūnia poterit dici q̄ p̄ aīs possu
 mus intelligere duo. s. vel qd̄ p̄ se sufficiente sine
 adiunctione alteri⁹ infert p̄clonem. Et loquēdo
 de tali aīcedente fm̄ istū modū dicēdi. bñ se q̄
 p̄n̄s eē falsū. ḡ quodl̄z suū aīs est falsū. C Allō
 mō possim⁹ intelligere p̄ aīs illud qd̄ cū alio ⁊
 nō p̄ se sufficiente infert p̄clonem sive p̄n̄s. ⁊ lo
 quēdo de tali aīte nō se quis p̄n̄s est falsū. ergo
 quodl̄z suū aīs ē falsū. nec oīs q̄ ex opposito cō
 sequent se q̄f oppositū cuiusl̄z sūt aītis. Alli⁹ po
 test eē mod⁹ loquēdi q̄ i oīa syllogistica due p̄
 misse aīcedunt ad p̄clonem. ⁊ tñ neutra aīcedit
 sicut p̄cedit q̄ multi trahit nauī. ⁊ tñ null⁹ eo
 rū trahit nauī. itelligēdo p̄ trahēs illud qd̄ p̄ se
 sufficit sine quocūqz alio trahē nauē. Et si dica
 tur q̄ si p̄misse aīcedunt q̄ sūt aīna ⁊ p̄n̄s sūt
 duo aītia. Bicendū ē distinguendo istā. p̄misse
 sunt duo aītia eo q̄ li duo pōt enumerare aīs
 vel ens. si numeret ens sic ē ista vā. q̄ p̄misse sūt
 duo q̄ sūt entia. Si vō numeret aīs sic est falsā.
 q̄ dicit numer⁹ aītūz ⁊ denotat q̄ sūt duo quo
 rū vtrūqz ē aīs. ⁊ in p̄mo sensu nō se quis p̄misse
 sūt antecedentia. ḡ sunt duo antecedentia.
 Qm̄ autē ē enūciare. ⁊ qd̄ ē cē ⁊ qd̄ ē n̄
 eē. ⁊ qd̄ nō ē eē. ⁊ qd̄ nō ē n̄ eē. ⁊ circa
 ea q̄ sūt extra p̄n̄s tēpus. Sili oē p̄tin
 git qd̄ q̄s affirmauerit negare. ⁊ quis
 negauerit affirmare quare manifestū
 ē. qm̄ oī affirmationi ē opposita nega
 tio. ⁊ omni negationi affirmatio.
 Istud ē secundū ca. hui⁹ tractat⁹ in quo ph̄s de
 terminat dc oppositione enunciationū adiūcē
 Et p̄tinet duas partes p̄ncipales. In p̄ma oī
 ditur q̄ oī affirmationi est aliq̄ negatio opposi
 ta ⁊ ecōtra. In secunda ibi. Qm̄ autē h̄ qd̄ rez
 ponit diuersos modos oppositionis inf enūcia
 tiones. p̄ma pars p̄tinet duas particulas. In p̄
 ma ponit p̄clonem quā p̄ncipalē intēdit. In se
 cunda ibi. Dico autē oppositioni. remouet quod
 dā dubiū. p̄ria pars p̄tinet duas particulas. In p̄
 ma pbat p̄clonēz quā intēdit. s. q̄ oīs affirma
 tio h̄z negationē sibi oppositā. In scda ibi. Et si
 h̄dictio. iponit nomē ipositioni q̄ ē inf affirmationē
 ⁊ negationē. In p̄ma pticula pbat istā cō
 clonē q̄ oīs affirmatio h̄z negationē sibi oppo
 sitā. ⁊ eōj̄ oīs negatio h̄z affirmationē sibi oppo
 sitā ⁊ h̄z ē p̄cl. xvi. hui⁹ libri. ⁊ h̄z p̄baſ sic. oīs
 affirmatio quā p̄tingit negari habet negationē
 sibi oppositā. ⁊ oīs negatio quā p̄tingit affirmatio
 ri habet affirmationē sibi oppositā. sed oēm af
 firmationē p̄tingit negari ⁊ oēm negationē con
 tingit affirmari. ḡ oīs affirmatio habet negationē
 sibi oppositā. ⁊ oīs negatio h̄z affirmationēz
 sibi oppositā. maior patet. q̄ si aliq̄ affirmatio
 nō haberz negationēz sibi oppositā opozieret q̄

illā affirmationē nō p̄tingeret negari. Et si aliq̄ negatio n̄ h̄eret affirmationē sibi oppositā oportet q̄ illā negationē nō cōtingeret affirmari. Unī maiorē manifesta. q̄ alī nō p̄tingit affirmari vel negari nisi p̄ propositionē affirmatiū v̄l ne gatua. et affirmatiua ḥ̄dicēs negatiua affirmat id q̄ negat in negativa. et negatiue ḥ̄dicēs affirmatiue negat illud q̄d affirmat in affirmativa. et ph̄us eā supponit tanq̄ manifestā. Et intellige h̄ p̄ affirmationē et negationē pp̄oēm affirmatiua et negatiua. minorē h̄ rōnis declarat ph̄us ostēdendo quot modis p̄tingit affirmari et negari. et h̄ facit ostēdendo quot modis p̄tingit enunciare. q̄ nihil aliud est enunciare q̄d affirmare vel negare. dicit ḡ q̄ p̄tingit enunciare aut eē de eo q̄d ē. aut esse de eo quod nō est. aut nō eē de eo q̄d est. aut nō eē de eo q̄d nō est. Et sicut his q̄tuor modis p̄tingit enunciare in p̄positionib⁹ de p̄nti ita his q̄tuor modis contingit enunciare in p̄positionib⁹ de p̄terito et de futuro. et q̄r ita ē q̄ his q̄tuor modis p̄tingit enunciare affirmādo vel negādo sequitur q̄oē q̄d q̄s affirmabit cōtinuit negare. et hec ē minor rōnis p̄ncipalis v̄l cōvertibilis ē illa. et ista minor sequitur ex h̄ q̄ isti q̄tuor modis p̄tingit affirmare et negare. nā oē affirmās vel affirmat de eo quod est esse. vel de eo q̄d nō ē. omne enim affirmās affirmat p̄dicatū de subiecto. aut ḡ affirmat p̄dicatū de sbo cui p̄dicatū nō inest. s̄z vitroq̄ mō p̄tingit negare q̄d affirmās affirmat. q̄r p̄tingit negare eē de eo quod ē. q̄r oportet negare p̄dicatū a subiecto cui subiecto p̄dicatū inest. et cōtingit negare ab eo cui p̄dicatū nō inest. et ita oē q̄d p̄tingit affirmare p̄tingit negare. et oē q̄d p̄tingit negare p̄tingit affirmare. q̄r oē negās aut negat esse de eo quod est. h̄ est aut negat p̄dicatū a subiecto cui predicato inest. aut negat eē de eo q̄d nō est. h̄ ē aut negat p̄dicatū a subiecto cui p̄dicatū nō cōtingit. s̄z vtrāq̄ ista p̄tingit affirmare esse de eo q̄d nō est. p̄tingit enī affirmare p̄dicatū de subiecto cui nō p̄tingit. Et sic ex h̄ q̄ istis q̄tuor modis p̄tingit enunciare. se q̄r oē q̄d p̄tingit affirmare p̄tingit negare et cōtroverso. et sic oēm affirmationē p̄tingit negare et ecōtra. Ex his excludit ph̄s exclusionē p̄ncipalr intentā h̄ dicens. q̄r manifestū ē ex dicti q̄r oī affirmationi negatio ē opposita. et oī negatiōi affirmatio ē opposita. No tanda sūt h̄ duo. p̄mū q̄ q̄tuor existib⁹ modis enunciādi duob⁹ modis enunciatio ē vera et duo b⁹ modis ē enunciatio falsa. q̄r si enunciāt esse de eo q̄d ē. vel nō de eo q̄d nō est. ē enunciatio vera si aū enunciāt eē de eo q̄d nō ē. vel nō eē de eo q̄d ē enunciatio ē falsa. Scđo notandū q̄r ph̄s p̄ eē vel non esse nō intelligit. put sūt idē q̄d existē et nō existere. s̄z p̄ eē et nō eē intelligit affirmatio nē et negationē vel eē affirmatū vel eē negatū et

h̄ indifferentiū sive h̄ verbū in p̄positione sit scđo adiacēs sive tertiu. et p̄ illud q̄d ē. nō intelligit p̄cise illud q̄d actualr existit. s̄z p̄ illud q̄d ē intelligit de quo p̄dicatū v̄e affirmat. et p̄ illud q̄d nō est. intelligit illud de quo p̄dicatū non v̄e affirmat sive illud sit exīs sive non exīs. Unī in illa h̄ ē aīal p̄dicatū ēē de eo q̄d ē. q̄r p̄dicatū v̄e affirmat d̄ eo cui v̄e cōpetit. et i illa cesar nō ē ens p̄dicatū ēē de eo q̄d ē. q̄r p̄dicatū affirmat de eo cui v̄e cōpetit. Et in illa h̄ non ē aīal p̄dicatur nō eē de eo q̄d ē q̄r p̄dicatū negat a subiecto de quo v̄e affirmat. et i illa h̄ ē asin⁹ enūciat eē de eo quod nō ē. q̄r affirmatur p̄dicatū de sbo cui v̄e nō cōpetit. et in illa h̄ non ē asin⁹ enūciat nō eē de eo q̄d nō est. q̄r v̄e p̄dicatū de sbo cui v̄e nō cōpetit seu de quo non v̄e affirmatur. Et sic ē cōtradictio affirmatio et negatione opposite. Dico autē oppositioni eiudē eē de eodē aut equoce et que cūq̄ cetera talū argumētoꝝ sophisti cas determinauim⁹ importunitates. H̄ec ē secūda particula in q̄ iponit nomē oppositioni q̄ ē inter affirmationē et negationē. Et narrat q̄ regruntur ad h̄ oppositionē. et dicit q̄ nō oīs affirmatio opponitū oī negationi. s̄z ad h̄ q̄ negatio et affirmatio sint opposita oī q̄ habeant idē subiectū et idē p̄dicatū nō solū scđo vocē s̄z etiā s̄m rē et significationē. et iō ad h̄ q̄ sit oppositione inf affirmationē et negationē oī q̄ nō sit ibi nomē equocū. et sic de alijs p̄ditionib⁹ regis tis ad ḥ̄dictionē de qb⁹ ē determinandū i li. ele co. Notāda sunt h̄ duo. p̄mū q̄ ph̄s accipit h̄ ḥ̄dictionē p̄ suo ḡnē. s̄. p̄ oppositiōe. q̄r nō oīs oppositione inf affirmationē et negationē ē ḥ̄dictionē accipieō ḥ̄dictionē stricte. q̄r p̄trarietas ē inter affirmationē et negationē. et tñ p̄trarietas nō ē p̄tradicō. et tñ si alijs diceret q̄r p̄tradicō sic accipieō stricte p̄ determinata sp̄e oppōs. tūc lie dz intelligi q̄r p̄tradicō ē oppositio inf affirmationē et negationē. q̄r altera p̄trariarū. s̄. v̄lis negatiua n̄ solū negat q̄d oppositio affirmatiua affir mat negat. n̄. p̄dicatū a quocūq̄ p̄tēto s̄b sbo. vñ illa p̄positio null⁹ h̄ currit solū negat q̄d illa p̄positio oīs h̄ currit p̄mo affirmat. s̄z illa n̄ oīs h̄ currit solū negat q̄d illa oīs h̄ currit affir mat. Scđo notandū q̄r nō oīs affirmatio et negatio eiudē p̄dicati vñiūoci de eodem subiecto vñiūoco opponuntur. s̄z regritur neōio q̄r p̄ eo dē numero seu p̄ eodē oīno fiat affirmatio et negatio eiudē p̄dicati vñiūoci de eodez sbo vñiūoco. Et p̄p̄t h̄ iste due p̄positiones aīal est h̄ aīal non est homo nō opponuntur. quāvis vna sit affirmatiua. et alia negatiua de eodē subiecto vñiūoco et de eodē p̄dicato vñiūoco. q̄r quod p̄ istas p̄positiones p̄dicat nō oportet q̄r verificet

de eodem numero. Ista enim aial est hoc. est vera propositor. et illa aial non est hoc. est vera pro brunello. quod enim brunellus non est hoc. ideo aial non est hoc. et licet non ois affirmatio et negatio de eodem subiecto et eos predicato sint oppositae tamen ois affirmatio hoc aliisque negatione sibi opposita.

Quoniam autem sunt hec quidem res velia illa vox singularia. Dico autem vobis quod in pluribus natura est predicari. Singula re vero quod non. ut hoc quidem vobis. plus vero eo rur que singularia sunt.

Hec est tertia pars principalis huius capitulo in qua plurimi ponunt diversos modos oppositionis et continent duas particulatas. In prima ponunt divisionem sumptu et diversitate subiectorum enunciationum ex quod apparebit diversitas modorum oppositionis. In secunda ibi. Si ergo naturaliter ponit diversitate oppositionis secundum diversitatem modorum subiecti. In tertia ergo particula ponit divisionem enunciationis acceptam a diversitate subiectorum. et divisionem subiectorum talis est. Rerum subiectibilium quedam sunt velia. et quedam singularia et cetera. Tertia divisionis membra manifestat plurimi tam per distinctionem quam per exempla. per distinctionem dicit quod vobis est aptum natura de pluribus predicari. sed singulariter est illud quod de uno solo est aptum natura predictari. manifestat idem per exempla dicentes quod hoc est vobis. et plato singulare.

Necessitatem enim enunciare quoniam iesit aliquod aut non inest aliquoties quidem eorum alii cuique sunt velia aliquoties quidem eorumque sunt singularia.

Ex dicta divisione subiectorum excludit plurimi divisionem enunciationis. et potest ponere etiam. xyij. huiusmodi. et est ista quod ois enunciatione est de subiecto velia vel de subiecto singulari. et probatur ex precedentibus sic. In ois enunciatione enunciata aliud de aliqua re. et ois res vel est singularis vel vobis. ergo ois enunciatione vel est de subiecto velia vel singulari. vnu ex quo sic est quod ois res vel est velia vel est singularis. Excludit quod necesse est quod quicunque enunciata aliud esse vel non esse enunciata inesse vel non inesse alicui velia. aliquam autem singulari et sic accipit hec divisione enunciationis quod quedam enunciatione est velia et quedam singulari. Hic prout quedam notari primo quod plurimi ponunt istam divisionem quod quedam enunciatione est de subiecto velia. et quedam est de subiecto singulari. et postea dividunt vnu membra divisionis in diversos modos oppositionis. scilicet quoniam enunciatione est de subiecto velia quod subiecto exinde singulari non est nisi vnu modus oppositionis. scilicet oppositio predicationis. sed sibi exinde velia sunt diversi modi oppositionis. ut inferius patebit. et potest notari quod etiam est aliquod res velia et aliquod singularis per plurimi divisionem res. scilicet ex eodem potest notari quod enunciatio coponitur ex ratione etiam quod sunt

velia et singularia. et ista sunt ex aiam. et tamen modis non placet ista notabilia quod nec ponunt velia ex aiam. nec ponunt propositionem compendi ex ratione etiam. potest dici probabilitas quod plurimi huiusmodi res intelligit res subiectibiles cuiusmodi sunt voces plateas enim Boe. in toto isto libro logitur de vocibus istis plurimi res intelligit res de quibus in huiusmodi libro determinat cuiusmodi sunt voces subiectibiles et predicationes cuiusmodi sunt noia appellativa. et res singulares vocat noia propria quod non predicanter de pluribus nisi ex voce cuiusmodi sunt huiusmodi noia sibi. et sicut et ex ista libra ratione coponitur propositione. Nam propositio in plato ne coponitur ex vocibus plures et propria in mente coponitur ex perceptibus. Sed dubitatur quod vero utrum ista vox quod est cois plurimi per predicationem sit vox velia ex multis in plurimis vocibus singularibus vel est vox singularis. ut huiusmodi vox singularis quam profero hoc. quod sic est in isto aere quod non alibi. Si deinde plurimum. scilicet quod vobis sit res ex aiam realiter ex multis in plurimis ratione. quod huic voci hoc quam ego profero. et huic vocihoc quam tu proferas est una non et cois multis in hac voce et in ista quod predicas vnuoce de istis. et ita rationale inest duobus individualibus eiusdem speciei. ut sibi. et platonis sit una non cois ex aia et multis ex multis in utroque illo. si deinde quod vox singularis ut hec vox quam profero et tu audis istud non potest dari. quod impossibile est taliter vocem singularem predicari de multis. quod cum semel predicas de uno impossibile est quod eadem vox refutatur ut predicas de alio. quod quod semel est dictum manet irreuocabile vobis. vbi ergo vobis vobis ponitur in verbis sicut alia velia ponuntur in ratione non potest sustiniri quod sit aliquod vox vel est perceptus realiter ex multis in illis perceptibus de quibus predicas. Et quod ratione vobis est in perceptibus est eadem ratione vobis est in ratione est in perceptibus. Sic vobis realiter est de multis a singularibus perceptibus a quibus abstrahitur vnu perceptus cois neutri illo. quod ista ratio est vnu. et alia ratione est alia. et quod dicere quod perceptus abstractus ab isto perceptu et ab alio perceptu sunt tres perceptus et sic in perceptibus est vnu res alia a qualibet singulari a quo abstrahitur. Et ita probabile est ponere ex aiam vobis alio a qualibet singulari suo. quod tamen sit de isto ad prius non curarem. Sed tamen circa dicta sibi dubitatur in textu. nam dissimilatio vobis dicit quod vobis est illud quod appetit natura est de plurimis predicari ut hoc. Singulariter quod non est appetit natura de plurimis predicari ut plato. Si enim plurimi res per vobis intelligit nomine appellatum et per singulare nomine proprium sicut dicit vna ex parte procedens tamen dubitatur quod nomine singulare predicas de plurimis. quod plures appellant illo nomine sibi. Itene vero quod non est nomine appellatum sit appetit natura de plurimis predicari. quod huiusmodi sol est nomine et non est appetit natura de plurimis predicari. Ad plurimum dicendum est quod sustinendo quod nomine appellatum significat per naturam eorum pluribus.

et nomen propriū significat p naturā que non
est cōis pluribus. tunc dico q̄ illud est nomen
propriū cui⁹ significatio nō quenit plib⁹ et ill⁹
est nomē appellatiū cui⁹ significatio quenit pli
bus quia est apta nata quenire pluribus. Dico
tunc q̄ non s̄egitur h̄ nomen sor. quenit plib⁹
q̄ est nomen appellatiū sed oportet addere q̄
tam nomē q̄z significatū nois cōueniat plib⁹
et ita nō est de h̄ noīe sor. quia quāuis h̄ nomē
sor. queniat plib⁹ tñ significatū huīs nois
non quenit pluribus. quia hoc nomen sor. non
significat nūs vñ. i. istū hoīem ⁊ ita vñ illorūz
conuenit pluribus. et hec est sententia sc̄ri Tho.
in expositione sua hui⁹ libri seu sup hunc libru⁹
q̄ dicit q̄ Aris. nō diuisit hec noīa in vle et singu
lare sed diuisit res ponēdo tñ q̄ nomē appella
tiū non significat nām cōem. q̄ hi⁹ cōe nō ē in
terū nā vt plurimi dicunt. pōt tunc dici q̄ illud
est nomen appellatiū qd̄ quenit plib⁹ p vñ
cōceptū cōem. et q̄ illud qd̄ quenit plurib⁹ me
diantibus pluribus cōceptibus non oī q̄ sit no
men appellatiū. Nūc aut̄ hoc nomen sor. si
cōueniat plib⁹ h̄ nō est mediate vno conceptu
cōi sed mediabitibus plib⁹ proprijs. Alii pōt
dici q̄ nomen appellatiū est illud qd̄ quenit p
vñā ipositionē plib⁹ et illud est nomen p̄priū
qd̄ si quenit pluribus h̄ ē p plures ipositiones.
verbi grā. ille q̄ iposuit h̄ nomē homo ad signi
ficādū nō magis imposuit ad significandū istū
hoīem q̄z illū. sed iposuit istud nomen hō ad si
gnificādū cōis oēz hominē. ⁊ sic h̄ nomē hō cō
uenit plib⁹ p vñā ipositionē. s̄z h̄ nomē sor.
⁊ si queniat plib⁹ h̄ ē p plures ipositiones
quia vñus imposuit hoc nomē sor. ad significan
dū istū hoīem ⁊ idē homo vñ alius imposuit idē
nomē alteri homini ⁊ per aliā ipositionē. ⁊ iō
homo est nomē appellatiū ⁊ sor. ē nomē prop
riū. vel potest dici q̄ diffinit nomē appellatiū
vel nomen propriū. quia nomē appellatiū sic
cōuenit pluribus. quia iponit vni sic q̄ eoipso ⁊
eadez rōne iponis culibet alteri. nā h̄ nomē hō
imponit vni homini vt si esset nomē cōmune illi
ius hoīis. sed nomē p̄priū quenies plib⁹ sic cō
uenit vt imponit vni homini ac si nulli alteri po
neret vt patet. quia enī iponit vni hoc nomē
Joannes sic iposuit istud nomē isti q̄ non ipo
suit alteri nisi isti homini vel ad minus nō opo
nisset q̄ pro tunc iposuisset idē nomē alicui alte
ri. Ideo nomē propriū queniens plib⁹ cōue
nit ei equo sed nomē appellatiū quenies pli
bus quenit ei vniuoce. C Ad aliud dico q̄ h̄ no
mē sol quāuis nō queniat pluribus actualis tñ
cōuenit plurib⁹ aptitudinalis. ⁊ est quenire plu
ribus aptitudinalis intellectui nō repugnare q̄
sint plura hi⁹ eiusdē spēi. vñ q̄ nō repugnat itel
lectui q̄ sint plures soles. bene enīz pōt p̄cipere

intellect⁹ q̄ sit aliis sol. iō est aptus natus p̄di
cari de plurib⁹. s̄z q̄ repugnat intellectui q̄ sint
plures quoꝝ qlibet est ille homo demirato sor.
ideo sor. nō est nomē appellatiū nec aptū natū
p̄dicari de plurib⁹. Ut̄ forme sol nō repugnat
q̄ sint pl̄es tales soles. q̄ non sit nisi vñus sol h̄
non est ex parte forme sed ex parte materie.
Si ergo vniuersaliter enūciat in vli
q̄m est aut̄ non est erūt p̄trarie enun
ciationes. Dico aut̄ in vli enunciatio
ne vlr. vt oīs hō alb⁹ est. null⁹ hō al
bus est. Quādo aut̄ in vlib⁹. nō vli
non sunt contrarie.
Hec est secūda pars secūde partis hui⁹ capli i
q̄ pbs ponit diuersos modos oppositionis fm
diuersitatē accepta ex parte sbo vlium. q̄ i sin
gularib⁹ nō est nisi vñus modus oppositionis
sc̄s oppositio p̄dictorioꝝ. Et p̄tinet hec pars du
as particulias. In p̄ma ponit vñus modū. s̄. q̄ sit
oppositio contraria. ⁊ dicit q̄ qñ de vli vli sum
pto affirmat aliqd̄ p̄dicatu⁹ ⁊ idē p̄dicatu⁹ negat
de eodē sbo vlr sumpto tūc ille enunciatioꝝ sūt
p̄trarie. sed ille enunciatioꝝ in qbus p̄dicari
idē affirmatur ⁊ negat de eodē sbo vli nō vli su
pto non sunt p̄trarie. vbi grā. ille hō est alb⁹. hō nō
est albus. non sunt p̄trarie. In aliqbus tñ ter
minis p̄tingit hi⁹ propositiones esse p̄trias in q
bus idē predicatu⁹ affirmat ⁊ negatur de eodem
subiecto nō vli sumpto. qd̄ est verū quantū ad
legē ⁊ naturā p̄trior. s. quantū ad h̄ q̄ i aliquib⁹
terminis p̄tingit q̄ huīusmodi ppōes non pos
sint esse simul vere sed necessario vna est vera ⁊
alia falsa. vt patet. Iste enī p̄positiones hō est
aial. hō nō ē aial nō p̄nt s̄l eē vere. s̄z neō vna
est vera ⁊ alia falsa. ⁊ h̄ intelligit p̄ hac regulā.
Que significant p̄tingit esse p̄traria.
aliando.

Quia idē predicatu⁹ affirmat ⁊ negat de eodez
subiecto vlr sumpto h̄ est quenit esse p̄tria sic intel
ligēdo q̄ hi⁹ p̄positiones. hēant lege p̄trioruz
in h̄ q̄ non p̄nt esse simul vere. Alter exponit
sic q̄ significat nō p̄dicto mō quenit esse p̄tria p
additionē signoꝝ vlium in suis subiectis.
Dico autē nō vli enunciare in his q̄
sunt vniuersalia. vt est alb⁹ homo. nō
est alb⁹ hō. Cum enim vniuersale sit
homo. non vniuersaliter vli enūciatio
ne. Q̄is nāqz nō vle est. sed quoni
am vniuersaliter consignificat.
Exponit quid est enunciare in vlib⁹ non vli
sumptis dicēs. q̄ cū subiectur terminus cōmu
nis sine signo vli. tunc est enunciare in vlib⁹ nō
vli cū dico. hō ē alb⁹. hō nō ē alb⁹ subiectū em̄

in istis est terminus vnde. si non accipit vnde. quod non accipitur cum signo unde. ois non est unde sed significat universaliter.

In eo vero quod unde predicas id quod est unde predicari unde non est verum. Nulla enim affirmatio erit vera in qua de unde predicatur. ut ois homo est omne animal.

Remouet quoddam dubium. posset aliquis crede rere quod si arietas propositionum attendatur penes subiecta universaliter accepta quod ira attendat penes predicatione universaliter accepta. Ista removet pbs dicens quod nunquam est vere quod unde sumptu predicitur. signum enim unde nunquam distribuit predicatum. vii dicit pbs quod nulla est affirmatio in quod universaliter unde sumptu predicitur ut omnis homo est omne animal. His sunt quinq[ue] notanda. Primum est quod pbs assent quod nulla est affirmatio est vera in qua unde unde sumptu predicitur. et hoc potest habere duas causas veritatis. una quod quelibet est falsa. alia potest esse quod nulla talis propositione est affirmativa. Secundo notandum est circa pma istarum causarum quod si aliquis esset talis affirmativa in quod unde unde sumptu predicatur. si terminus distributus habeat plura supposita et supponat personaliter. tunc quelibet talis affirmativa est falsa. ut patet de istis homo est omnis homo. Si autem unde universaliter sumptu habeat unum conceptum in talis affirmativa potest esse vera sumpto predicatione personaliter. ut si nullus homo sit albus nisi sor. hec est vera. sor. est ois homo albus. si autem predicatum sumptu unde capiatur materialiter tunc potest talis affirmativa esse vera sive terminus unde habeat conceptum in talis sive plura. hec enim est vera. aliquid totum in quantitate est ois homo. et hec sicut aliquod totum in quantitate est ois ferus. sumpto predicatione materialiter. et sic quodcumque talis affirmativa est vera et quodcumque falsa in qua predicatione unde unde sumptu est universaliter. Tertio est notandum circa secundam causam veritatis que est quod nulla propositione affirmativa est in quod predicatur unde universaliter sumptu quod signum unde universaliter sumptu ex parte predicatione nunquam est dispositio totius predicationi. quia est semper pars predicationi. quia in ista sor. est ois homo. Et totum ois homo est predicatum. et hoc signum ois non est dispositio huius totius ois homo. Causa propter quam signum positum a parte predicatione est pars predicatione et tenet categoriale respectu compositionis est ista. quia signum positionum ex parte predicatione specificat et contrahit compositionem ad esse tale quale est totum illud quod subsequitur compositionem. et omne specificans et generalis respectu huius rationem rei distinguendo rem contra modum et iustum totum quod subsequitur copula habet rationem rei et non modi respectu compositionis.

Quarto est notandum quod quando signum unde habet rationem rei et sit cathe respectu compositionis in respectu termini eius cui additur convenit sub ipso descendere ad quodlibet sententiam. sequitur enim sor. est ois homo. quod sor. est plato et cicero. et sic de singulis. illud manifeste patet in obligacione sic dicendo sor. videt oem hominem. li oem hoie est predicatum et in signum respectu termini quem distribuit tenet sincathet. sequitur enim sor. videt oem hominem. quod sor. videt platonem et ciceronem et sic de singulis. Quinto est notandum quod ex isto loco potest accipi illud quod a subiectis capiunt propositiones suas quantitates. et non a predicatione eo quod subiecta potest accipi unde et particulare cu signum manere possit mere signum ex parte subiecti et non ex parte predicationi cu sit pars predicationi ut dictum est. id a predicas vel a dispositionibus predicatorum non accipiunt propositiones suas quantitates.

Opponi autem affirmatione negationi dico contradictionem quod unde significatur ei que non unde vt ois homo albus est. non ois homo albus est. nullus homo albus est quidam homo albus est.

Hec est secunda pars secunde particule secunde de partibus principaliis huius capituli in quod pbs ponit aliam spem oppositionis quod contradictione nosatur. Et ostendit quod contradictione quod est infra unde et particularis de oppositis qualitatibus est oppositio contradictionis. et illo modo opponuntur illae propositiones. ois homo est albus. quidam homo non est albus. et etiam iste nullus homo est albus quidam homo est albus. Intelligendum est quod pbs non loquitur hic nisi de oppositione propositionum habentium subiecta communia. in propositionibus enim singularibus non sunt subiecta communia. ut postea videbitur. sed in propositionibus singularibus est solus oppositio contradictionis.

Lotraria vero unde affirmatione et universaliter negatione. ut ois homo iustus est nullus homo iustus est. Quo circa has quidam impossibile est simul veras esse. His autem esse oppositas pertingit in eodem non omnis homo albus est. et est quidam homo albus.

Istud est tertium capitulum secundi tractatus primi libri in quo pbs docet qualiter propositiones opposite se habent ad veritatem et falsitatem. et continet istud capitulo duas partes principales. In prima docet qualiter propositiones opposite de priuato et de posteriori se habent ad veritatem et falsitatem. In secunda ibi. In singularibus vero et futuris. docet qualiter propositiones opposite de posteriori et futuro se habent ad veritatem et falsitatem. Prima pars principaliter dividitur in duas partes. quae in prima declarat qualiter propositiones opposite contradictione se habeant ad

veritatem & falsitatem. In secunda ibi. Quomodo docunqz vō contradictiones. ostendit qualiter opposita contradictione se habent ad veritatem & falsitatem. dicit ergo primo q̄ vniuersalis negativa sit cōtraria vniuersali affirmative in eisdē terminis. & econuerso. vbi gratia. iste sunt contraire. omnis homo ē albus nullus homo ē albus quo ad esse. i. qr ita ē impossibile. ppositiones cōtrarias esse simul veras & cōtradicторia illarum cōtrariarū. s. subcōtrarie possunt eē simul vere. sicut iste due sunt simul vere quidā homo est albus. & quidā homo non ē albus. siue iste due hō ē albus. & homo non ē albus. contrarie. igit̄ sic se habent ad veritatem & falsitatem q̄ nunq̄ possunt eē simul vera. Sed in omnibus terminis si vna ē vera reliqua ē falsa. vnde ppositiones contrarie possunt eē simul false in terminis accidentalibus & in terminis substancialibus in quibus ē predication indirecta. Iste enim sunt simul false omnis homo ē albus. nullus hō ē albus. et iste simuliter sunt simul false. omne animal ē homo nullū animal ē homo. & semper in eisdē terminis sunt subcontraria simul vera & econuerso. quia subcontraria cōtradicunt contrarijs. & si vnum cōtradictoriō suerit falsuz oportet q̄ reliquū sit verū & econuerso. & quia cōtraria nunq̄ possunt eē simul vera. ideo subcontraria nunquam possunt eē simul falsa. si eni subcōtraria eēnt sit falsa eorū cōtradicторia sc̄ contraria possunt eē simul vera & per consequens contradictionia esent simul vera. quia contraria antecedunt ad contradictionia. & si antecedens sit verū oportet q̄ cōsequens sit verū.

Quecunq̄ igit̄ contradictiones vniuersalium sunt vniuersaliter necessarie est alterā esse veram & falsam. & que cunq̄ in singularib̄ sunt vt socrates est albus. nō est socrates albus. Que cunq̄ autē in vniuersalibus nō vniuersaliter nō semp̄ hec vera ē. illa vō falsa. Simul enim verum est dicere. quoniam est homo albus. & non est homo albus. & est homo probus & nō ē homo probus. Si eni turpis est tūc non est probus. Et est homo pulcher & non est homo pulcher. Si enim fedus est nō est pulcher. & si sit nōdū ē. Hec est secunda particula secunde partis in q̄ p̄bs ostendit h̄liter ppositiones p̄trarie se h̄nit ad veritatem & falsitatem. In secunda ibi. Manifestū est autē. ostendit q̄ vni enunciationi cōtradic̄t solū vna enunciatione. In tertia ibi. Una autem enunciatione affirmativa. remouet dubitū. In prima parte dicit quecunq̄ propositiones sunt con-

trarie siue sint ex terminis singularibus siue sint ex terminis vniuersalib̄ si vna est vera & alia falsa. & si vna ē falsa alia ē vera. vt pat̄ tam in vniuersalib̄ q̄ in singularib̄. Si eni hec est vera sot. ē albus. hec ē falsa sot. non est albū & econuerso. Si militer in vniuersalibus. si eni hec est vera. oīs homo ē albus. hec ē falsa. quidā hō non est albus. hec ē lex & natura cōtradicторia. si vna est vera reliqua ē falsa. & q̄ nunq̄ possunt eē simul vere & simul false. sed in terminis vniuersalib̄ quando ppositiones ambe non sunt vniuersales sed particulares. vel indefinite. non oportet q̄ si vna sit vera & reliqua sit falsa. quia possunt eē simul vere. & hoc p̄bat p̄bs. s. q̄ ppositiones subcontrarie possunt eē simul vere. & hec ē conclusio. xviij. huius libri que probatur. sic p̄ tria exēpla. Primum exēplū ē q̄ iste sunt simul vere. homo est probus. homo non ē probus. qd. p̄bat quia iste sunt simul vere. homo ē probus homo est turpis. i. viciousus. & si homo ē turpis. hō nō est probus. ḡ iste sūt sit vere hō est probus. hō nō est p̄bū. Secundū exemplū ē iste sunt simul vere homo ē pulcher. hō non ē pulcher. probat quia iste sunt simul vere homo ē fedus & homo est pulcher. & si homo ē fedus homo nō est pulcher. ergo sequit̄ homo ē fedus. ergo homo nō est pulcher. Tertiū exemplū ē iste sunt simul vere aliquid & aliquid non ē. probatur quia iste sunt simul vere. aliquid ē. aliquid sit ergo aliqd non ē. ergo iste sunt simul vere aliquid ē. aliqd non ē. & omnia predicta sunt subcontraria. ḡ subcontraria sunt simul vera.

Videbit̄ aut̄ subito inconveniens eē idcirco quod videt̄ nō est hō albus simul idē significare. qr nemo albus ē. hoc aut̄ neq̄ idem significant neq̄ simul sunt necessario.

Sed quia alicui p̄t̄ videri q̄ idē est dicere hō non est albus. & nemo ē albus. quia si iste eēnt simul vere homo ē albus. homo non ē albus. iste forent simul vere homo ē albus & nemo ē albus qd ē impossibile. Istud dubitū remouet ph̄bs dicens q̄ iste due ppositiones homo ē albus. nō ē albus non sunt eedē nec idē significant cū vna sit vniuersalis & alia indefinite. Ista enī ē vniuersalis nemo est albus. quia li nemo ē signum vniuersale includēs in se terminū distribuibile. vnde in ista propositione nemo ē albus. subiiciatur iste terminus homo. idem eni ē dicere nō & nullus homo. & ideo sicut ppositione vniuersal & sua particularis vel indefinite non sunt eedē ita nec ille sunt eedē homo nō est albus & nemo ē albus. Intelligendū ē q̄ p̄bs in tertio exēplo vbi dicit qd sit nō ē. nō intendit idē de quo cunq̄ qd sit. quia hoc soluz verū ē de re permanente.

res enī permanens dum ē in fieri non est. sed de
re successiva ē econtra. quia res successiva non
habet esse nisi quando ē in fieri vt patet de mo
quando enī huiusmodi successiva sunt facta tūc
non sunt. Sic ergo ex predictis patet que sunt
contraria et que contradictoria et que subcontra
ria. et q̄ cōtraria possunt eē simul falsa et non si
mul vera et q̄ cōtradictoria nō possunt eē simul
vera nec simul falsa. et q̄ subcōtraria possunt eē
simul vera et non simul falsa. Circa partem istam
ad sciendū que sunt contraria et que cōtradicto
ria. Sunt tria notanda. Primo notandum est q̄
ad hoc q̄ aliqua sunt cōtraria v̄l cōtradictoria.
oportet q̄ illi termini p̄cise supponant pro eisdē
non tamē eodē modo vt videbitur. Et ideo si in
vniuersali affirmativa aliquis terminus suppo
nat pro pluribus q̄ in vniuersali negativa et ecō
uerlo ille p̄positiones non sunt cōtrarie. et etiā
si in p̄positione vniuersali terminus supponat
actualiter pro pluribus q̄ idem terminus sup
ponit particulariter in p̄positione particulari
vniuersaliter tūc ille p̄positiones nō sunt cōtra
dictorie. Ex hoc pat̄ q̄ si hoc signū omnis di
stribuat terminū cōmūnē continentē masculos
et feminas supponit tā p̄ masculisq̄ p̄ feminis
et hoc signū nullus pro masculis tm̄ distribuit
vt plurimi dicūt p̄positiones quarū vna ē affir
mativa et alia negativa in eisdē terminis p̄ qui
bus sic fit distributio ita q̄ pro plurib⁹ in vna
supponit q̄ in alia nō sunt p̄positiōes cōtrarie.
verbi gratia. si in illa omnis homo currat fiat di
stributio p̄ masculis et feminis et in alia null⁹ ho
mo currat p̄ masculis tm̄ iste p̄positiones nō
sunt cōtrarie omnis homo currat. nullus ho cur
rit. Nā ille p̄positiōes posito casu possibili pos
sunt eē simul vere. supposito enim q̄ nullus ho
masculus sit i rē natura. et q̄ multe mulieres
sint ita q̄ omnes ille currat iste sunt simul vere
omnis homo currat nullus homo currat. Ista
enī est vera omnis homo currat. quia nō fit di
stributio nisi p̄ feminis. et omnis femina cur
rit. quia sequit nullus homo currat ergo nullus
homo currat. et antecedens ē verū per casuz. ergo
et cōsequens. et posito eodez casu. iste sunt simul
vere omnis ho viuit aliquis ho nō viuit. nec p
ositiones iste sunt cōtradicōrie. quia subiecta
in istis nō supponit p̄ eisdē omnino vel p̄cise.
Et si dicatur q̄ Aris. vide hic dicere cōtrariū.
dicit enī q̄ vniuersalis affirmativa et vniuersal
negativa de eisdē terminis sunt cōtrarie exempli
ficat sic. ois ho ē albus. nullus ho est albus. q̄
non ēt nisi ille ēt cōtrarie. Hic dē ēt q̄ non
ois vniuersalis affirmativa cōtrariatur omni
vniuersali negative in eisdē terminis. sed requi
ritur q̄ termini in illis supponat p̄cise pro eis

dē q̄d non contingit in proposito. Neḡ obstat
q̄ Aris. exēplificat in istis terminis quoniam exē
pla nō ponimus vt ita sint. sed vt sentiant addi
scētes. Unde per istas p̄positiones intelligit p̄
positiones in quib⁹ supponit termini p̄cise
pro eodē v̄l p̄ eisdē. et sic forte fuit in lingua gre
ca. Et si queratur que ergo sit cōtraria illi⁹. om
nis homo currat. dicatur q̄ hec ē sua contraria
omnis homo nō currat. nec ē ista nullus homo
currat. quia termini in istis non supponit p̄cise
pro eisdē. tū in ista. omnis homo nō currat. si
at distributio tam p̄ masculis q̄z p̄ feminis.
et in ista nullus homo currat p̄ masculis tm̄.
Isto modo oportet dicere nisi dicat q̄ masculi
nū genus. p̄cipit femininū in numero singulari
et in numero plurali ita q̄ sicut hec ē vera per co
ceptionē generū. vir et mulier sunt albi. ita hec ē
vera. mulier ē aliquis ho. Secundo notandum q̄
in cōtrariis debet predicata et etiā partes predi
catorū habere suppositiones psonales contraria
rias. q̄ in vniuerſali affirmativa p̄dicatū habet
suppositionē confusa tm̄ et in vniuersali negati
va p̄dicatū habet suppositionē confusam et di
stributiuā eodē modo quo pars p̄dicatū habet
suppositionē. et propter h̄ vniuersalis affirmati
va non cōtrariatur vniuersali negative. in qua
p̄dicatū v̄l pars p̄dicatū nō h̄z suppositionē
confusam et distributiuā. et propter h̄ iste nō sūt
cōtrarie ois ho est aial. q̄is ho aial non ē. quia i
illa negative p̄dicatū supponit p̄fusa tm̄. quia
negatio subsequēs ipsū nō p̄fudit. Similiter ista
non sunt cōtraria. cuiuslibet hois asin⁹ currat. et
cuiuslibet hois asinus nō currat. Similiter ista
nō sunt cōtraria ois ho h̄s filiū diligat illū. et
ois ho habēs filiū non diligat illū. quia li illum
ē pars p̄dicati. et in negative non stat p̄fusa di
stributiuā. q̄ relatiū capit suppositionē a suo
antecedente et suū antecedens nō stat p̄fusa et distri
butiuā. An̄ supposito q̄ ois ho habēs filiū ha
beat duos filios. vnū quē diligat aliū quē odiat
ista ē vera ois homo h̄s filiū diligat illū. et ois
ho habēs filiū non diligat illū. de affirmativa
nō ē dubiū quin illa sit vera in isto casu. et q̄ ne
gativa etiā sit vera patet q̄ sequitur ois homo
habēs filiū nō diligat illū. q̄ nō ois homo h̄s
filiū diligat illū. nec equipollent ille p̄positiones
ois ho habēs filiū nō diligat illū. et nullus ho
habēs filiū diligat illū. singulares aut̄ hui⁹ p̄po
sitionis. nullus homo habēs filiū diligat illū nō
sunt iste. iste homo habēs filiū diligat illū. Sz
singulares sue sunt. non iste ho h̄s filiū diligat
illū nō iste ho h̄s filiū diligat illū et sic de singu
lis. Tertio circa cōtradicōria ē notandum q̄ in p̄
positionibus habentib⁹ subiectū et p̄dicatū ter
minos cōmunes. deb̄z vterq̄ termin⁹ cōmuni
in p̄dictoriis h̄rē oppositos modos supponedi.

Nam in yniuersali affirmativa subiectū supponit confusē distributivē. et i sna p̄tradictoria vt in particulari negatiua subiectū supponit particulariter seu disiunctive. i. determinate. Et in yniuersali negatiua tā subiectū q̄z predicatū supponit confusē distributivē et in particulari affirmativa sibi contradicente supponit vterq; particularit idest determinate. Et sic verificat illa antiqua regula logicorū. in contradictionis sc̄z habentibus tam subiectuz q̄z predicatū terminos cōmunes. termini habet oppositos modos supponēdi. Et ista regula debet intelligi de oppositis modis supponēdi quantū ad suppositionē mobilē et imobilē. Terminus enī cōmuni supponens mobiliter in uno cōtradictorioz supponit imobiliter in reliquo contradictioniorū. unde in yniuersali et particulari habentib⁹ tam subm̄ q̄z predicatū terminos cōmunes et partes terminorum non supponūt modis oppositis. ita q̄ iste terminus qui supponit mobiliter in yna p̄positione non supponit imobiliter in alia vel eōuerso. Ille propositiones non sunt cōtrarie et ideo ille propositiones nō cōtradicunt. cuiuslibet hominis asinus currat. et alicuius hominis asinus nō currat. quia ille terminus asinus qui se tenet ex parte predicati in vtraq; propositione stat im mobiliter. sed cōtradictoria huius cuiuslibet hominis asinus currat. ē hec alicuius hemnis non asinus currat. quia in istis habent termini et partes terminorum modos oppositos supponendi quantū spectat ad mobilē et imobilē suppositionem. nec isti cōtradicunt. ois homo habēs filiū diligit illū. et aliquis homo habēs filiū non diligit illū. quia li illū in istis propositionib⁹ nō habet oppositos modos supponendi. et propter eādē rationē iste propositiones non contradicunt. Iste homo habens filiū diligit illū. et iste homo habens filiū non diligit illū. sed iste cōtradicunt iste homo habens filiū diligit illū. et non iste homo habens filiū diligit illum.

Manifestū est quoniamz yna negatio yniuersi affirmationis ē. hic enī idēz oportet negare negationē quid affirmatio affirmauerit et de eodem v̄l de aliquo singulariū vel de aliquo yniuersaliū v̄l yniuersaliter v̄l n̄ yniuer saliter. Dico autē vt ē sor. alb⁹ n̄ ē sor. alb⁹. Si autē aliquid aliud vel de eodem vel de alio idē non ē opposita s̄ ab ea diversa. Huic v̄o que est omnis homo albus ē. illa que ē non ois hō albus est. Illa v̄o que ē aliquis hō albus est. illa que ē nullus hō albus ē.

illi autē que ē homo albus ē illa que est non ē hō albus. manifestū ē ergo quoniamz yni negatiōi yna affirmatio ē opposita.

Hec ē secunda pars secunde particule p̄me pars in qua p̄bs ostendit q̄ yna enūciatio et ostendit illā conclusionē. yni affirmationi ē yna negatio tñ opposita et hec ē conclusio. xix. huius libri que probatur sic. Dis negatio illud idē negat qđ affirmatio affirmat et de eodez. sed illud qđ affirmatio affirmat. que cunq; affirmatio fuerit nō cōuenit negare nisi vno mō. ergo ois affirmatio yna tñ yna habet negationē sibi oppositā. affirmatio enīz et negatio opposite debet ē eisdē predicati et de eodē subiecto. q̄ si non sunt de eodē subiecto nō sunt opposite sed diverse solū. Iste enī p̄positiones sortes ē albus plato non ē alb⁹. nō sunt opposite sed diverse. Et ponit exēpla p̄bus tam in yniuersalibus q̄z in singularibus qualiter yna affirmationi ē tñ yna negatio opposita dicens q̄ ne gatio huius sor. ē albus. ē sor. non ē alb⁹. et negatio huius ois hō ē alb⁹ est ista. non omnis hō ē albus et sic de alijs.

Quoniam autē alie sunt p̄trarie. alie cōtradictorie. et que sunt hec dictū ē vel qñ nō ois vera vel falsa p̄tractio et quare vel quando vera vel falsa est. Recapitulat et dicit manifestū ē et dictis q̄ ali que sunt propositiones contrarie et aliq. p̄tractorie. et q̄ sunt ille dictū ē. et quomodo se habet ad veritatē et falsitatē. dictū ē q̄ cōtraria possunt ē simul falsa et nunq; simul vera. et q̄ contradi ctoria nō possunt ē nec simul vera nec simul falsa. Notanda sunt hic duo. Primum ē q̄ ista p̄positio omni affirmationi ē tñ yna negatio op sita p̄t vno mō intelligi de oppositione contradictioni tñ. et iste intellectus concordat textui. vñ p̄t intelligi de ois p̄positione indifferenter. et tūc debet intelligi sic. q̄ ois affirmatio yna habet tñ yna negationē sibi oppositam primo in eodē genere oppositionis. possunt enī yni affirmationi diverse negationes opponi diversis generib⁹ oppositionis. vt yna cōtrarie et alia p̄dictorie. et in eodē ḡne oppositionis. sed non p̄t ut huic omnis hō currat cōtradicunt iste. quidam homo non currat. et etiā illa nō ois homo currat. sed ista non ois hō currat p̄tradicunt ei p̄mo. Secundo notandum ē q̄ nō ois affirmatio et negatio de eodez subiecto et p̄dicato opponunt. quia subcontraria sunt affirmatio et negatio eiusdem subiecti et p̄dicati. tamē subcontraria nō sunt opposita q̄ pos sunt simul esse vera. Tertio notandum est q̄ oppositio p̄positionuz accipit dupl. Uno mō large

alio modo stricte. stricte accipiēdo oppositionē. sic ē solū oppositio inter affirmationē & negatio nē eiusdē p̄dicati de eodē subiecto. Sed opposi tio sic accepta est dupler. s. 2̄ria & 2̄dictoria . hec oppositio large accepta ē inter p̄positiōes que nō p̄nt eē s̄l vere s̄ue sit affirmatiue s̄ue negati ue. s̄ue vna sit affirmatiua & alia negatiua . Et oppositio sic accepta idē est qđ repugnatiā pro positionū. & idē ē repugnatiā qđ impossibilitas. oēs enim due p̄positiones qđ nō p̄nt esse s̄l vere repugnāt. Iste enī repugnant sor. ē alb. sor. est niger. & iste opponuntur large accipiēdo opposi tionē. nullū aial currit. & ois hō currit opponun tur large. & tamen non opponuntur p̄trarie nec contradictorie. Verūtame qñ aliq̄e p̄positiōes repugnāt opp̄tet qđ vtracq̄ illa p̄ insert cōtradi ctionē allteri. Et si queral q̄uo iste p̄positiōes repugnāt nullū aial currit ois homo currit. di cendū ē qđ nō opponunt p̄prie loquēdo de op positione. sed reducūtur ad oppositionē 2̄riop̄. Et vniuersaliter qñ aās & oppositū p̄ntis cōuer tuntur quia p̄sequēs debite inferit ex ante. tunc aās & 2̄dictoriū p̄ntis b̄nt legē p̄trarioū qđ p̄nt esse simul falsa & nunq̄ simul vera. Nunc autē illa consequētia est bona ois homo currit. ḡ ani mal currit. Ideo iste due p̄positiones nullū ani mal currit. ois hō currit b̄nt legē p̄trarioū. qđ iste p̄positiones p̄nt esse simul false & nunq̄ s̄l vere. & p̄ns & oppositū aās habet legē subcon trarioꝝ qđ p̄nt eē simul vera. & nunq̄ simul falsa. vnde qđ se q̄ ois hō currit ḡ animal currat. Jo iste p̄positiones nō ois hō currit. & aial currit. b̄nt legē subcontrarioꝝ. iste enī p̄positiones pos sunt simul eē vere & nunq̄ simul false. qđ patet si aās est falsum & p̄ns falsum. & ideo si p̄ns & cō tradictoriū aācedētis eēt simul falsa. sequitur qđ aās & 2̄dictoriū p̄ntis essent simul falsa. qđ es set impossible. & p̄ simile rōnez aās & 2̄dictorio riū p̄ntis nō p̄nt esse sit vera. qđ si aās ē verum p̄ns ē ver. ideo si aās & 2̄dictoriū p̄ntis eēt sit vera seqtur qđ duo 2̄dictoria essent simul vera quod esset impossible.

Vna autē affirmatio ē v̄l negatio que vnu de vno significat. vel cum sit v̄le vniuersaliter vel nō v̄l. vt ois hō al bus ē. nō ois hō alb. ē. null⁹ homo alb. ē. quidam homo albus ē. Si al bum vnu significat.

Hec ē tercia pars secūde pars vel particule in qđ ph̄s remouet quoddā dubiū & est tale. qđ dcm est qđ qñ p̄positio est vna necessē ē alterā partē cōtradictionis esse verā & alterā falsā. posset ali quis dubitare qđ p̄positio est vna & qđ nō ē vna. Ideo ph̄s ondit qđ p̄positio est vna & qđ nō est vna. & p̄mo ondit qđ p̄positio ē vna. secūdo qđ

non ē vna. dicit ḡ qđ enūciatio ois ē vna qđ signifi cat vnu de vno s̄ue significet vnu de vno v̄le si ue non vniuersale. & hoc dicit. quia posset aliq̄s credere qđ in p̄positiōe v̄li significet vnu de pli bus cū in p̄positiōe v̄li attribuiſ p̄dicatiū omni b̄ 2̄tenq̄ subiecto. & etiā videt qđ in p̄positiōne v̄li attribuiſ vnu de plib⁹. sed illud remouet p̄ h̄ in p̄positiōne v̄li attribuiſ p̄dicatiū subō pro omnib⁹ sup̄posis subiecti. & ita attribuitur vnu vni vel plib⁹ vel p̄ mult⁹. illis tñ multis nō attribuiſ p̄dicatiū in p̄positiōne v̄li. qđuis ad propositionē v̄lez seguit attributio p̄dicatiū mal tis. Et h̄ vocat qđ multitudiō sup̄positor̄ p̄ qui bus fit distributio in propositionē v̄li nō ipedit vniuersalitatē p̄positiōnis v̄lis qđ in p̄positiōne v̄li nō attribuiſ p̄dicatiū sup̄posis subiecti. s. 2̄ so lū attribuitur p̄dicatiū subiecto p̄ sup̄posis. ita qđ illud cui p̄dicatiū attribuiſ ē aliud ab illis p̄ quibus attribuitur.

Si v̄o duob⁹ vnu homē positū ē ex q̄ bus non est vnum. nō ē vna affirmatiō nec vna negatiō. vt si quis ponat hoc nomē tunica homini & equo & dicat. Est tunica alba. hic non ē vna ne gatiō nec vna affirmatiō. Nihil enī differt dicere homo equus albus qđ equus ē albus. & est hō albus. Si ergo he multa significat & sunt plures. manifestū ē quoniā & prima multa si gnificat. vel nihil significat. Neq̄ enī aliqd ē homo equ⁹. Quare nec i his necesse ē hāc quidē p̄traditionē v̄e rā esse illam v̄o falsam.

Mūc ondit qđ oratio sit vna. posset aliq̄s erede re qđ ois oīo sit vna in qđ vna vox attribuiſ vni voci s̄ue illa vox cui sit attributio significet vnu s̄ue pl̄a. Istud remouet ph̄s dices qđ ad vnu tē enunciationis nō sufficit qđ vna vox attribui ſur vnu voci. s. requiriſ qđ vox cui sit attributio si gnificet vnu & non multa. & idē requiriſ ex parte vocis qđ attribuiſ. s. ex parte p̄dicati. s. qđ vox qđ p̄dicatur significet vnu & nō multa. & illud pb̄at ph̄s. & illa ē xcl. xx. hui⁹ li. qđ nulla oīo in qđ po nitur termin⁹ equocū ē simplr vna affirmatiō vel vna negatiō. pb̄at sic. nulla oīo qđ ē oīo p̄les incōiuncte ē simplr vna affirmatiō v̄l vna negatiō. sed ois oratio in qua ponitur terminus equocū est vna negatiō vel affirmatiō. maior est nota ex p̄cedentib⁹. quia enūciatio vna simplr & enūciatio plures incōiuncte opponunt. & minor declaratur declaratione exēplari sic. Si h̄ nomē tunica imponitur ad significandū hoīem & equū. & dicatur tunica ē alba. idē est dicere. ac

u oicerem homo est albus. equus est albus. sⁱz
hec oratio homo est albus equus ē albus ē ora
tio plures inconiuncte. et per cōsequens non est
vna affirmatio nec vna negatio. et per cōsequēs
in equiuocis non est necesse vna partē cōtradi
ctionis esse veram et reliquā falsam. Ex isto lo
co potest notari q̄ terminus equiuocus impor
tat sua significata inconiuncte. et per cōsequens
nec copulatiue nec disiunctive. sⁱz quāvis idem
sit dicere tunica est alba. et dicere homo est alb^o
equus est albus. tamē inter ista nō potest esse cō
sequētia aliqua. non enī sequitur tunica ē alba.
ergo homo est albus aut equus ē albus. nec ecō
verso. quia oratio multipliciter nō pōt esse. nec
antecedens nec cōsequēs. nec oratio que ē plu
res incomiuncte potest esse cōsequēs. C Scie
dū q̄ quidā libri habent talem litteraz. si tunica
imponit homini et equo. nūbil refert dicere tu
nica est alba. homo est albus. et equus est alb^o.
sed hec littera falsa est quia superflui hec cōiun
ctio copulatiua et. Si tamen hec littera inuenia
tur et aliquis vellet talem litterā exponere nō de
bet intelligere q̄ illa oratio tunica ē alba signifi
cat idē qđ hec copulatiua. homo ē albus et equ^o
est albus. sed debet intelligere hāc idētitatē quā
tum ad attributionē predicati vnius de plurib^o
nec differt dicere. tunica ē alba. homo ē albus.
et equus ē albus. quia in vtraz istarū attributis
vnū de pluribus et in hoc conueniunt. sed in hoc
differunt. quia in copulatiua attribuitur vnum
pluribus mediante coniunctiōe copulatiua. et i
hac oratione multiplici. tunica ē alba attribuit
vnū pluribus inconiuncte. hoc est nulla coniunc
tione mediante. Et ex hoc potest notari q̄ ad q
stionē multiplicē nō ē respondendū vnicā respō
sione. quia ad orationē que plures orationes ē
inconiuncte nō est respondendū vnicā respōsio
ne. Si enī querat vtrꝫ homo sit albus. equus sit
albus. hec questio est plures. nec ē respondēdū
vnicā response sed pluribus.

In his ergo que sunt et quē facta sūt
necessē est affirmationē v̄l negationē
veram vel falsam esse. In vniuersali
bus quidē vniuersaliter semper hāc
veram. illam v̄o falsam. et in his que
sunt singularia quemadmodū dictū
est. In his v̄o que in vniuersalib^o nō
vniuersaliter dicuntur nō ē necessē.
Dictū autē et de his.

Recapitulat superius declarata. s. ppositiones
opposite de presenti et de p̄terito. necessē est q̄
vna sit vera et alia falsa. et hoc tam in ppositioni
bus vniuersalibus qđ in singularibus. s. quādo
affirmatio vel negatio est propositio vniuersal

et altera pars cōtradictionis particularis. sed i
vniuersalibus non vniuersaliter sumptis nō ē
necessē q̄ si affirmatio sit vera q̄ negatio sit fal
sa nec ecōtra. vt pater de subcontrariis que po
nuntur simul esse vere et nunq̄ simul false. quali
ter autē est verū q̄ in illis de p̄sentī et de p̄teri
to necessē ē alterā parie cōtradictionis esse verā
et alterā falsam. vt apparebit in sequentibus. h̄
enī ē verū in ppositionibus de presenti. et de p̄
terito quarū veritas nō dependet a futura.

In singularibus v̄o et futuris nō s̄fr.
Hec ē secunda pars principalis huius capituli
in qua p̄bs ostēdit qualiter ppositiones oppo
site de futuro se habent ad veritatē et falsitatē. et
continet duas particulas. In prima ostēdit q̄
in singularibus de futuro in materia contingē
ti absolute loquendo nulla ē veritas determina
ta sicut in illis de p̄sentī. In secunda ibi. Igitur
omne qđ est. ostēdit quomodo huiusmodi pro
positiones de futuro se habent ad veritatē et fal
satatē. et continet duas particulas. In p̄ia pbat
q̄ non ē simul veritas in illis de futuro in mate
ria contingēti sicut in illis de presenti ducen
do ad impossibile q̄ omnia que eveniunt de ne
cessitate eveniunt. In secunda parte ibi. Quod
ergo contingit. cōcludit inconuenientia q̄ sequi
tur ex illo inconuenienti qđ ē omnia futura de ne
cessitate eveniunt. In prima parte primo p̄mit
tit conclusionē probandā. secundo pbat eam. et
tertio remouet vna falsā responsionē ibi. At v̄o
neq̄. p̄mitit ergo conclusionē dicens q̄ in sin
gularibus de futuro non est similiter. s. sicut in il
lis de presenti et de p̄terito. s. q̄ in illis de futu
ro non est semper altera pars cōtradictionis de
terminate vera. et reliqua determinate falsa.

Nam si omnis affirmatio v̄l negatio
vera vel falsa est. et omne necessē ē v̄l
esse vel non esse. si itaq̄ hic quidē di
cat futuruz aliquid. ille v̄o non dicat
hoc idē ipsum. manifestū est quoniam
necessē est verū dicere alterū ipsorum
si omnis affirmatio vera vel falsa est
vtraz enī non erū simul in talib^o.
Nam si verum est dicere quoniam al
bum ē vel non albū. necessē ē album
esse vel non albū. Et si est albū vel nō
album verū ē vel affirmare vel nega
re. et si non est mentitur. et si mentitur
non est. Quare necessē est omnem af
firmationē vel negationē veram es
se vel falsaz. nihil igitur neq̄ ē neq̄
fit. neq̄ easu. neq̄ vtrūlibet. nec erit

nec non erit sed ex necessitate omnia
et non ad utrumlibet. aut enim qui dicit
verus est aut qui negat. Similiter enim
aut fiet vel non fiet utrumlibet enim nihil
magis sic vel non sic se habet aut habebit.
Probat conclusionem quam intendit. et est ista quod non
omnis affirmatio vel negatio in illo de futuro
est vera vel falsa. et hec est conclusio. xxi. huius libri
que probatur per impossibile. sic. Si omnis af-
firmatio vel negatio de futuro sit determinata
vera vel falsa sicut in illis de presenti tunc omne
illud quod eveniet de necessitate eveniet. quod etiam. conse-
quentia est impossibile. ergo et antecedens. primo pro-
bat duplicitate ista conclusionem seu inconveniens
secundo probat impossibilitatem consequentis. pri-
ma probatio est talis. si omnis affirmativa et negati-
va de futuro sit determinata vera vel falsa. ergo
si unus dicat hoc erit. et alius dicat hoc non erit.
oportet quod unus istorum dicat determinata verum.
et alius determinata falsa et mentalis nec potest
dici quod utrumque istorum dicat vero cum contradictione
non possunt esse simul vera. et sic omnia determi-
nata evenirent. et per consequens nihil eveniret a
casu nec ad utrumlibet quod est impossibile. Ista ratione
fundatur super hanc quod illa convertuntur. propositio est
determinate vera. et dicitur ea dicere determinata
verum. et ita ista similiter pertinet propositio est deter-
minata falsa et dicitur ea dicere determinata falsum.
Amplius si est albus. nunc uerum erat
dicere primo quoniam erit albus quare
semper uerum fuit dicere quodlibet con-
tra que facta sunt quoniam erit quod si sem-
per uerum est dicere quoniam est uel erit.
non potest hoc non esse uel non futurum esse
quod autem non potuit non fieri impossibi-
le est non fieri. et quod impossibile est non
fieri necesse est fieri. Omnia ergo que
futura sunt necesse est fieri. Nihil igit
utrumlibet erit neque casu. Nam si a casu
non ex necessitate.

Secundo probatur eadem conclusio sic. si hec est
modo determinata vera. hoc est albus. ergo hec per
us fuit determinata vera. hoc erit albus. et eadem
ratione hec semper fuit vera hoc erit albus. et sic
de quolibet eorum que facta sunt semper fuit vero
dicere quod ipsu erit. et si semper fuit vero dicere quod
ipsu erit non potest esse quin ipsum erit. ergo non po-
test non fieri. et impossibile est non fieri. et per con-
sequens necesse est fieri. omnia ergo que sunt de
necessitate sunt. et per consequens nihil erit a ca-
su nec ad utrumlibet. nam quod sit a casu vel ad utrumque
non sit de necessitate. Notanda sunt hic tria. pri-

mo quod hec oportet fundatur super hanc regulam. pro-
positio vero singularis de predicato est necessaria.
arguitur sic. si hec de predicato modo est vera. hec fu-
it vera demonstrando illa. hoc erit album. ergo
est necessaria. hec fuit vera demonstrando istas
hoc erit album. ergo est necessaria hec fuit vera hanc
est album. et per consequens non potest fieri nec
aliter evenire. Secundo notandum est quod plus
in istis rationibus non capit necessitatem per ne-
cessitate perpetua seu pro veritate perpetua. sed
est quod dicit inevitabilitatem per aliquo determinato
tempore. Unde illa consequentia non valet. dicens hanc
dicit verum. ergo necesse est sic evenire secundum quod ne-
cessitate dicit perpetua veritate. sed secundum quod
dicit inevitabile per aliquo determinato tempore.
et hec non debet intelligi consequentia inter
necessitate et non possibile. Nam si necesse id est ine-
vitabiliter sit hoc evenire per aliquo determina-
to tempore. quod non possibile est non evenire per
istum tempore. sed non sequitur simpliciter quod non potest
non evenire. Tertio notandum est quod illa ratio
bene probat quod non est determinata veritas in illo
de futuro in materia contingentia. sicut in illo de
presenti. nam si esset determinata veritas in illo
de futuro sicut in illis de presenti que non dependet
a futuro. et in illa de presenti que non dependet
a futuro est determinata veritas. quod est ine-
vitabile. quod probatur sic. si una vera per nunc se-
quitur quod illa de futuro est determinata vera. quod
non potest pro tempore non esse. et ita de quocunque futu-
ro non potest evitari quin esset futurum. et sic omne
futurum necessario erit accipiendo necessarium
per determinato tempore. verbi gratia. si sortes nunc sit al-
bus. hec sortes est albus. est determinata vero. quod
per tempore non potest non esse non vera. Si ergo ista sortes
erit albus fuit ita determinata vera. si sortes
erit hec sortes est albus. est modo vera. ita cetera
sortes erit albus fuit ita determinata vera. quod per tempore
erit inevitabile quod sortes erit albus per aliquo de-
terminato tempore. et sic in tempore preterito per
quoniam sortes fuit determinata verum. sortes
erit albus. ita quod in quolibet tempore quantumque
remoto fuit hec determinata vera. sortes erit al-
bus. ex quo sequitur quod semper verum fuit inevitabile
sorte aliquam fore album. et ita est de quocunque alio
futuro eadem ratione quod ita determinatum est ipsum fo-
re aliquando sicut modo est determinatum quod sortes
est albus. omne quod est eveniet de necessitate eveniet.
et nihil a casu.

At vero nec quoniam neutrum vero est contingit di-
cere ut quoniam neque erit neque non erit. Pri-
mum enim cum sit affirmatio falsa erit ne-
gatio non vera. Et cum hec sit falsa. con-
tingit affirmationem non esse veram.

Remonet incidentalis falsam r̄missionem. q̄ pos-
set esse talis q̄ in ppositionibus de futuro i ma-
teria cōtingenti neutra est vera. quia in talibus
vtraq̄ pars contradictionis ē falsa. Illud remo-
uet p̄hs p̄bans q̄ non vtraq̄ pars est falsa in
ppositionibus de futuro in materia cōtingenti.
z hec est conclusio. xxiij. huīus libri que p̄batur
dupliciter. p̄mo sic. si aliqua p̄positio affirmati-
ua sit falsa p̄positio negativa que sibi contradi-
cit est vera. z si aliqua negativa sit falsa p̄positio
affirmativa que sibi contradicit est vera. ergo si
in illis de futuro in materia cōtingenti vtraq̄
pars ḥdictionis sit falsa. sequitur q̄ in eisdem
vtraq̄ pars ḥdictionis hic est vera. quod est im-
possible. ḡ zc. Quidā dicūt q̄ p̄hs remonet re-
sponsionem. q̄ potest responderi q̄ in talib⁹ de
futuro neutra pars ḥdictionis est vera. z b̄ vide-
tur littera sonare. dicens sic q̄ neutrū ē verū nō
contingit dicere. quoniam nec erit nec non erit.
Et s̄m hoc videtur idem intelligere per illam b̄
non erit. z per istam verū est q̄ hoc non erit. et
tamen ratio sua probat q̄ in talibus nō vtraq̄
pars contradictionis ē falsa. videtur eē dicēdū
q̄ p̄bat q̄ non est verum dicere q̄ neutra pars
contradictionis eset vera ppter hoc q̄ vtraq̄
pars contradictionis ē falsa. Unde p̄hs ponit
hoc directe q̄ in talibus. non vtraq̄ pars cōtra-
dictionis est falsa.

Ad hec si uerū ē dicere quoniā albū
ē z magnū oportet utraq̄ esse. Si v̄o
erit cras oꝝ eē cras. Si autē neq̄ erit
neq̄ n̄ erit cras. n̄ erit utrūlibet ut na-
uale bellū. oꝝ enim neq̄ fieri nauale
bellū neq̄ n̄ fieri nauale bellum.

Secundo p̄batur eadē conclusio sic. z supponi-
tur q̄ omne qđ est verū de futuro erit veruz qū
qđ de p̄senti. z quod non est verū de futuro non
erit verum de p̄senti. verbi gratia. si erit verum
q̄ aliquid erit albū z nigrū. erit aliquando vez
dicere de isto quod est albū z nigrū. z si vez erit
dicere. quoniā hoc erit cras albū z magnū. z
nunc erit verum dicere de p̄senti hoc ē album z
magnū. z si non ē verū dicere de futuro nunq̄
erit verū dicere de p̄senti. z hoc arguitur sic. in
ppositionibus de futuro vtraq̄ pars contradic-
tionis ē falsa. hoc erit hoc nō erit. vtraq̄ istaz
est falsa de p̄senti. hoc ē. hoc non ē. z si hec ē fal-
sa hoc non ē. tunc hoc non ē. z si hec sit falsa hoc
non est. tūc hec non est vera. z ita si ista duo sint
simul falsa. hoc est. hoc non est. z sic aliquando
erit verum q̄ nec hoc est. nec hoc non est. qđ est
impossible. exemplificat de nauali bello. Si. n.
vtraq̄ earum est falsa nauale belluz erit. falsa
tunc erit verum q̄ nec nauale bellum est. nec

q̄ nauale beliu non ē. qđ ē impossibile. Ista ra-
tio fundatur super duas regulas. p̄ma q̄ oīs p
propositio vera de futuro habet aliquam p̄positio-
nem veram de p̄senti que quandoq̄ erit vera
alia regula est q̄ propositionem esse falsam con-
vertitur cum contradictione istius p̄positionis
verbi gratia. ista ppō sortes ē. est falsa. z cōuer-
titur cum ista. sortes non ē. igitur si vtraq̄ istaz
si falsa. hoc erit. hoc non erit. ideo vtraq̄ istaz
ē falsa istis demonstratis. hoc erit. hoc non erit
quertitur cuꝝ ista hoc erit. hoc non erit. C̄ Lir-
ca primam regulam est sciendū q̄ omnis ppo-
sitio singulari que est de subiecto singulari sim-
plici vera de futuro habebit alia de p̄senti ve-
ram in eisdem terminis que aliquando erit ve-
ra vt si hec sit vera de futuro antichristus erit. b̄
de p̄senti aliquando erit vera scilicet antichrist⁹
est. sed si propositionis sit vera de futuro. z habeat
terminū cōdem p̄ subiecto vel singularem cōpo-
situm ex subiecto cōmuni vel ex pronomine de-
monstratiuo. z non cōmuni non oportet q̄ si p̄
positio sit vera de futuro q̄ habeat aliquā de p̄
senti in eisdem terminis que aliquando est vera
ista enim erit vera album erit nigrū. z hec nūq̄
erit vera. hoc album est nigrū. sed in tali p̄posi-
tione de futuro vere correspondet aliqua de p̄
senti. in quaſb̄ iicitur subiectū simpliciter respe-
ctu eiusdem predicati vt illa. album erit nigrum
habebit illam de p̄senti verā hoc ē nigrum de-
monstrando subiectū albedinis. z illa hoc albū
erit nigrum habebit talem de p̄senti veram hoc
est nigrum.

Que ergo cōtingūt inconueniētia hec
sunt et huiusmodi alia. Si omnis af-
firmationis et negationis uel in his
que in uniuersalib⁹ dicuntur uniuer-
saliter. uel in his que sunt singularia
necessē est oppositariū hāc ueraz esse
illam v̄o falsam. Nihil autē utrūlibet
esse in his que sunt z que fiunt s̄z om-
nia esse uel fieri ex necessitate.

Hec est secunda particula p̄me particule i qua
p̄hs ostendit inconuenientia que sequuntur ex il-
lo inconuenienti qđ est q̄ omnia que eueniēt de
necessitate eueniēt. Et p̄tinet duas particulas
In p̄ma ponit illud esse inconueniens per im-
possibile deducendo ad impossibilita q̄ sequun-
tur ad hanc oīo que eueniēt de necessitate eu-
eniēt. In secunda ibi. Quod si hec non sunt p̄
bat idem ostensive. In p̄ma particula conclu-
dit inconuenientia. z remonet duas falsas respon-
siones. dicit ergo p̄mo q̄ hec inconuenientia et
huiusmodi sunt que sequuntur. si detur q̄ tā in
vnuersalibus q̄ singularebus de futuro deter-

minate altera pars contradictionis est vera et altera falsa. quia si sic esset alterum contradictioni opere erit necessario verum et alterum falsum. et sic nihil si et a casu nec ad utrumlibet. sed omnia que sunt. de necessitate sunt. et omnia que sicut de necessitate sicut quod est inconveniens. hec consequentia patet ex precedentibus.

Quare non oportebit neque consiliari neque negocieri. quoniam si hoc factum erit hoc. Si non. hoc non erit hoc. Ex hoc inconvenienti quod omnia que evenient de necessitate evenient deducit ad ista duo inconvenientia. Unde ponit ista actionem que est. xxij. huius libri quod non oia quod evenient de necessitate eveniunt. hec conclusio probatur per impossibile. secundo ostensum ibi. Quod si hoc non sit probat tertio conclusionem. primo deducendo ad impossibile. id. ad duo inconvenientia. Primum est quod non oportebit de aliquo consiliu accipere. et illud sequitur. quod ut probatum est tertio ethi. Consilium non est de his vel ex his que sunt ex necessitate. sed solu de contingentibus esse vel non esse que sunt in nostra potestate. Secundum inconveniens est quod actiones humanae que sunt propter aliquae finem erunt superflue. quod siue operentur siue non operentur evenient fines quos intendimus. sed hoc est contra mentem hominum qui negotiantur et consiliantur. quia ea causa videntur consiliari et negocieri ut fines intenti eveniant. et propter aliud et aliud finem homines negotiantur et consiliantur.

Nihil enim prohibet in millesimum annum hunc quidem dicere hoc futurum esse hunc vero non dicere. Quare ex necessitate erit quodlibet eorum quod uerum erat dicere tunc.

Remouet duas falsas responsiones quod possent dari ad rationem sua superius positam que fuit ista. si sit determinata veritas in illis de futuro. tunc si aliquis dixerit quod hoc eveniet. et alius dixerit quod hoc non eveniet necessitate est alterum esse uerum. et ita alterum de necessitate eveniet. Ad istas rationes respondit aliqui sic quod si aliquis affirmaret aliquid evenire sic. et aliquis negaret idem. necessitate est alterum dixisse uerum. Si fuit sermo de propinquo futuro. et non de remoto. Istam rationem remouet dicens quod modo est dicitur siue fuit sermo de proximo quo siue de remoto quodlibet ad inconveniens declinatur. Nihil enim resert dicere quod aliquid uerum est nunc. et idem dicere ante millesimum annum. At vero nec hoc disert si aliquis dixerit contradictiones vel non dixerit. manifestum est enim quia si se habent res ut si hic quidem affirmauerit ille

vero negauerit. neque enim propter amorem vel negare erit vel non erit nec in millesimum annum magis quam in quaestibet tempore. Quare si in omnitem pore sic se habebat ut unum uere dicetur necesse est hoc fieri. et unum quodque eorum que fiunt sic se habere ut ex necessitate fieret. quando enim videtur quis quoniam erit. non potest non fieri. et quod factum est uerum est dicere semper quoniam erit.

Remouet secundam responsiones. quia possit aliquis dicere quod si aliquis affirmaret aliquod futurum contingens. et talis negaret illud idem quod tunc necessitate est alterum istorum dicere uerum determinate. sed hoc est propter eorum dicere et non quia alterum istorum est determinate uerum scilicet affirmatio vel negatio. Istam responsionem remouet dicens quod propter dicere alicuius nec magis nec minus evenient. sed in eo quod res est vel non est dicta oratio uera vel falsa. Unde nihil resert dicere hoc est uerum. hoc erit ante millesimum annum vel prius. Et ideo siue sit determinatum quod hoc erit siue sit determinatum quod non erit omnia sicut ex necessitate et nihil a causa nec ad utrumlibet re.

Quod si hec non sunt possibilia. vide mus enim esse principium futuorum et ab eo quod consiliari atque agimus aliquid.

Hec est secunda pars huius secunde particule in qua ostendo per impossibile quod non omnia que eveniunt de necessitate eveniunt. ostendit ideo rationes ostensivas. et dicit primo quod si predicta non sunt possibilia. tamen probatur propositum alia via et probat duplicititer quod non omnia que eveniunt de necessitate eveniunt. prima ratio est hec. Illa quorū nos sumus principia non sunt de necessitate. sed quorundam futurorum nos sumus principia. ergo quedam futura de necessitate non eveniunt et per consequens non omnia que eveniunt de necessitate eveniunt. maior pars quoniam sumus nos domini nostri actuū. ita quod in libera potestate est agere quoddam vel non age. sed manifestum est quod talia quorum nos sumus principia non de necessitate eveniunt. Si enim talia de necessitate eveniunt oia per quod in cōversatione humana hoies elicunt ad bona et retrahuntur a malis eēnt inutilia et superflua cuiusmodi sunt persuasiones. et deprecationes. piuratiōnes. piuratiōnes. et remuneratiōnes. Si non oia quod agimur de necessitate agimus siue fieret piuratiōnes siue persuasiones.

sive non sient. nihil min⁹ agemus oia. Et si com-
nia quibus homines elicuntur a bonis. et retrahuntur a malis eēt superflua quod est incōueniens. et sic patet maior et minor. patet etiā. s. q̄ nos sumus p̄ncipia quorundam futurōꝝ. nam nos p̄siliamur de agendis a nobis. sed non cōsiliamur nisi de his que sunt i nostra potestate. i.
quorū nos sumus p̄ncipia.

Et quoniāz ē omnino i his que nō s̄e per actū sūt esse vel nō esse possibile vt in quibus vtrūqz contingit et esse et non esse. Quare et fieri et non fieri. Ostendo in rebus humanis q̄ non oia q̄ evenient de necessitate evenient. ostendit idem in alijs rebus q̄ non omnia que eveniunt de necessitate eveniūt. Et est ratio talis. quecunqz p̄nt fieri et non fieri. illa de necessitate non eveniunt. Sed multa que eveniunt p̄nt indifferenter fieri et non fieri. q̄ multa que sient non de necessitate sient. maior est de se manifesta. minor patet per rationem et per exempla sensibilia. primo sic. Que cunqz non sunt semper actū possint esse et nō eē aliquando vel semper essent vel semper nō eēt et per consequens non possunt fieri et non fieri. quia talia non possunt esse vel non esse. nisi per eorum fieri vel non fieri. In quibus ergo contingit fieri et non fieri in eisdem contingit esse et non esse et econverso. ergo talia non ex necessitate sunt vel sunt. sed in eis est natura possibilitatis per quam indifferenter habent ad fieri vel non fieri. et ad esse et non esse et.

Et multa alia nobis manifesta sūt sic se habentia vt quoniā hāc vestē possibile est incidi. et non inciditur s̄ prius exteritur. Similiter autē et nō incidi possibile est. Non enim esset prius eam exterī nisi esset possibile non incidi. Quare et in aliis futuris quecunqz secundū potentia dicuntur huiusmodi manifestū est quoniā nō omnia ex necessitate vel sunt vel sunt. Sed alia quidē ad utrūlibet et nō magis vel affirmatio vel negatio vera ē alia vō magis quidē habent in pluribus alterū. Sed contingit fieri alterꝝ. alterum autē minime. Eadem minor pbaur p̄ exempla. sic. Accipias una noua vestis. manifestū ē q̄ possibile ē ea dem incidi. quia ex parte vestis nihil obuiat. nec etiam aliquid obuiat ex parte agentis quare nō possit incidi. possibile est etiā eandem vestes nō incidi quod probatur. quia possibile est illa ve-

ste indui. et p̄ consequens est possibile ea exteriū. vetustate ea corrūpi. sed si exteratur non incidi. et p̄ p̄ns possibile ē ea non incidi. q̄ virūqz ē possibile. s. eandē vestē incidi et nō incidi. et per p̄ns ē necesse ea incidi. nec est necesse ea nō incidi. Et ex hoc concludit phs q̄ vtr in alijs futuris que non semper sunt actu sed in potentia. manifestum est q̄ non omnia ex necessitate sunt vel sunt. sed eorum qdā se habent ad vtrūlibz que equaliter se habent ad affirmationem vel negationem. Alia vero sunt i qbus alterū p̄dictiorōꝝ contingit vt in pluribus. et reliquum vt paucioribus. sed in omnibus talibus est potestas ad esse vel non esse. ad fieri vel non fieri.

Igitur esse quod est quando est et nō ēē qd̄ non est. quando non est necesse est. Sed nō omne qd̄ ē necesse ē ēē nec qd̄ non est necesse est nō esse. Nō enim idez ē omne quod est esse necessario et necessario quādo est et simplificiter esse ex necessitate. Similiter autē et in eo quod non est. Et in contradictione eadē ratio est esse quidē v̄l nō esse omne necesse est et futurū esse vel non esse. nō tamē ē diuidentē dicere alterū necessario. Dico autē necesse quidē futurū esse. bellū nauale cras. vel non esse futurū. Sed non futurū esse cras nauale bellū necesse ē v̄l nō futurū esse. futurū autē esse vel nō ēē necesse est.

Hec est secunda p̄ticula secunde partis p̄ncipalis in qua ostendit qualiter p̄positiones de futuro in materia p̄tingenti se habent ad veritatem et falsitatem. et continet tres particulās. In p̄ma ostendit qualiter in huiusmodi propositionibus est determinata veritas. In secunda ibi. Quare concludit duo correlaria. In p̄ma ergo p̄ponit duos modos in p̄positionibus de futuro quibus in materia coniungenti est determinata veritas. Primus modus est q̄ in p̄positionib⁹ de futuro limitatis est determinatis ad mensuram ad quam res futura habebit ēē est veritas determinata. sicut in illis de p̄senti et de preterito. verbi gratia. sicut iste propositiones de p̄nti sunt vere. oē quod est quando est necesse ē esse. similiter omne qd̄ non est dū non est necesse est non esse. Ita iste p̄positiones de futuro sunteterminate vere. oē qd̄ erit necesse est fore qn̄ erit sicut ista ē vera. oē qd̄ non erit necesse erit non fore qn̄ non erit. sicut hec ē falsa. oē qd̄ est necesse est ēē. ita hec est falsa omne qd̄ erit necesse erit

99

sore. nec iste sūt propositiones eedē. omne quod est necesse est esse, et omne quod est quādo est necesse est esse. Et in contradictione eadem ratione. Secund⁹ mod⁹ p̄ quē est determinata vīta i illis de futuro est. q̄z sicut in p̄positione de p̄nī disiunctiua cuz suo cōtradictorio est determinata veritas. sic q̄ disiunctiua facta ex cōtradictorijs ē determinate vera et necessaria. ita ē in ille de futuro. s. q̄ disiunctiua facta ex cōtradictorijs de futuro est determinate vera et necessaria. vbi gratia. sicut hec ē determinate vera. antichrist⁹ est vel antichristus nō est. ita hec ē determinate vera. antichrist⁹ erit. vel antichrist⁹ nō erit. Vñ q̄zis nauale bellū non sit necessariū nec mō fore. nec fore cras. tñ necessariū ē nauale bellū fore vel nō fore cras. t̄ b̄ in sensu cōposito in quo denotatur q̄ hec ē necessaria nauale bellū erit. vel non erit cras. nō aut̄ in sensu diuisio in quo denotatur q̄ necessariū ē nauale bellū cras fore vel necessariū est nauale bellū cras non fore. Hic sunt duo notāda. p̄mo circa primū quō ponit determinata veritas. i illis de futuro ē notādū q̄ hec p̄positio. omne qđ est quando ē necesse ē esse ē multiplex fm cōpositionē et diuisiōnē. In sensu cōpositionis predicati li necesse. et denotat q̄ hec p̄positio sit necessaria. oē qđ ē est quādo est. t̄ b̄ est vērū. In sensu diuisiōnis est vltierius distingueda eo q̄ potest esse rēpora lis vel de rēporali extremo. t̄ hec distincio potest esse distinctio fm cōpositionē et diuisiōnē. si sit rēporalis sic hec ē falsa. t̄ ē sensū. omne quod ē necesse ē ē quādo ipsū ē. iste est vñus sensū diuisiōis et sic ē falsa. q̄ ex hac sequitur q̄ aliquādo omne qđ ē necesse ē esse. Ideo fm q̄ ē rēporalis sic ē falsa. fm q̄ ē de rēporali extremo est vltierius multiplex eo q̄ hec determinatio qñ potest se tene re ex parte subiecti. t̄ tūc totū illud est subiectū qđ ē qñ ē. t̄ sic ē falsa quia denotat q̄ oē illud de quo dī t̄ totū qđ est quando est q̄ tale oē sit necesse ē. sed b̄ ē falsū. quia hoc totū qđ est qñ est verificatur de quolibet existēte et non quodlibet existēs necesse est esse. sed fm q̄ li qñ se teneri ex parte p̄dicati. sic est vera et determinat modū necessitatis v̄l esse modificatū p̄ modū necessitatis. t̄ tunc ille est sensū q̄ omne qđ est necesse ē esse quādo ē. hoc ē p̄ illo tunc in quo est. t̄ sic li necesse nō dicit necessitatē simplicē. sed dicit necessitatē limitatā ad determinatā mensurā in q̄ ipsa res est. Unde denotat q̄ omne qđ est in ali quo instanti nō potest nō ē nisi pro illo instanti in quo est. Unde si in hoc instanti sit hec vera sor. est. impossibile ē q̄ in b̄ instanti sit hec falsa sor. est. Impossibile enī ē q̄ aliquid mutetur in instanti de veritate in falsitatē et econuerso. Luius rō est quia si aliquid mutetur in instanti de veritate in falsitatē. aut̄ q̄ mutatiōe subita aut̄ successiua

non subita quia quādo mutatio est subita tunc est terminus mutationis. s. terminus a quo et termin⁹ ad quē. q̄ si aliquid in instanti subito mutetur de veritate in falsitatē aliquid in instanti sit esset verū et falsū qđ ē impossibile. nec potest aliquid in instanti mutari mutatione successiua. q̄ oīs mutatio successiua habet necessario prius et posterius. s. p̄us et posterius nō possunt eē in instanti. cuz instantis sit indiuisibile ergo in instanti non potest esse mutatio successiua. et per consequens non potest aliquid in instanti mutari a veritate in falsitatē vel econuerso mutatione successiua. T Secundo ē notādū circa modū quo ponit determinata veritas i illis de futuro contingenti q̄ omnis disiunctiua ē necessaria i qua sit diuisio inter contradictoria opposita et per consequens talis disiunctiua est determinata vera. q̄ aut̄ talis disiunctiua sit necessaria p̄az. quia suū contradictoriū ē impossibile cuz includat et inferat suū contradictoriū propriū et per sequens includit opposita. qđ patet nam illa p̄positio non antichristus erit vel antichristus non erit. includit et infert suū propriū contradictoriū. Paz sequitur non antichristus erit vel nō erit. ergo antichristus erit. et sequitur antichrist⁹ erit ergo antichristus erit vel nō erit. quia arguitur a parte disiunctiue ad totā disiunctiua. ergo a p̄mo ad vltimū sequitur. non antichristus erit vel non erit et per consequens ista antichristus erit vel non erit est necessaria. quia sequitur ex sua contradictoria. et sua cōtradictoria includit opposita quia includit istas duas antichristus erit et antichristus non erit. et per consequens sua contradictoria ē impossibilis. Sciendū ē q̄ ista diuisio vltima. s. quando li quādo potest teneri ex parte subiecti v̄l ex parte p̄dicati potest ē diuisio fm amphibologiā propter diversitez constructionis vel potest esse distinctio fm cōpositionē et diuisiōnē. eo q̄ hec determinatio quando ponit inter duo determinatiua. et potest in differenter cōponi cum uno vel cum alio.

Quare quoniā oratiōes similiter vere sunt quēadmodum tres se habēt. manifestū est quoniā quecunq̄ sic se habent ut ad vtrūlibet sint et cōtraria ipsorū contingere queant necesse est similiter se habere contradictionē quod contingit in his que non semp̄ sunt. et non semper non sunt. horū enī necesse est quidem alterā partē cōtradicitionis veram esse vel falsaz. nō tam men hoc aut illud sed vtrūlibet et magis quidem alteraz veram non tamē iam veram vel falsam.

Hec est secunda particula huius particule in qua ostenditur qualiter in propositione de futuro in materia contingentia non est determinata veritas et declarat quod in illis de futuro in materia contingentia neutra pars contradictionis per se accepta est determinata vera. et est conclusio. xxiiij. huius libri que probat sic. Sicut res futura contingens se habet ad fore et non fore. ita ppositio contingens de futuro se habet ad veritatem et falsitatem. hoc propter quia in eo quod res est vel non est dicitur oratio vera vel falsa ut scilicet dictum est. sed res futura contingens se habet ad fore equaliter et non fore. et hoc est utrum loquendo de contingentia ad utrumlibet. ergo ppositio de futuro in materia contingentia equaliter se habet ad veritatem et falsitatem. aut ergo erit utramque pars contradictionis determinata vera in talibus de futuro contingentia. aut neutra pars erit vera. sed non utramque pars erit vera in talibus determinata. quod neutra regitur. et sic est in omnibus que non sunt semper vera in talibus de futuro scilicet neutra pars contradictionis per se accepta est determinata vera in illis de futuro. sed cum disjunctione ad suum contradictionem est determinata vera. hoc est disjunctio facta ex partibus contradictionis est determinata vera. ut declaratum est supra.

Quare manifestum est quoniam non est necessarie omnes affirmatioes vel negationes oppositarum hanc quidem veram il lam autem falsam esse. Neque enim quemadmodum in his que sunt sic se habet etiam in his que non sunt possibilia tam est esse aut non esse. sed quemadmodum dictum est.

Hec est tertia particula huius particule in qua probatur duo correlaria ex dictis. Primum est quod non semper est necessarium quod altera pars contradictionis est determinata vera et altera falsa sed quod non similiter se habent partes contradictionis ad veritatem et falsitatem in illis de presenti et in illis de preterito. et in illis de futuro in materia contingenti. Hic sunt tria notanda. et unum dubium. Notandum est primo secundum intentionem phisi. hic quod in propositionibus de presenti et de preterito est determinata veritas vel falsitas. sed non in propositionibus de futuro in materia contingentia regitur. in propositionibus de preterito ponuntur solent due regulae. Prima est quod oportet ppositio affirmativa vera de preterito est necessaria. Alia est ista. Dispositio negativa falsa de preterito est impossibilis. Sed iste regule intelligende sunt de singularibus propositionibus de preterito ubi subiectum terminus singularis compotus ex subiecto et accidente capiunt iste due regule instantiam. nam hec est vera sive vigilans sive hinc intus. sit ita quod sortes sunt vigilans et sit hic intus. et iam sorte dormiente erit hec falsa propter falsam implicationem. quia implicatus est vigilans accipiendo licet vigilans pro eo quod est vigilans. Adhuc in propositionibus singularibus ubi subiectum terminus simplex non sunt iste regule vere. sed soli in illis de preterito que non dependet a futuro cuiusmodi sunt tales propositiones. antichristus fuit nasciturus. iacobus fuit mortuus in anno. sit anno instans futurus. Unde sicut in propositionibus de futuro in materia contingentia est determinata veritas. sic in propositionibus de presenti vel de preterito que dependet a futuro. vel que equipollent propositionibus de futuro. nec est determinata veritas. nec est determinata falsitas. Unde sicut illa ppositio anno erit. nec est determinata vera nec falsa. sic illa anno est futurus quod est posse illi anno erit. nec est determinata vera nec determinata falsa. Unde probatur interdicit hic dicere quod in illis de presenti et de preterito quarum veritas non dependet a futuro. necesse est altera parte contradictionis esse determinata vera et altera determinata falsa. sed non est ita de propositionibus de presenti nec de preterito. quarum veritas non dependet a futuro. Secundo est notandum quod ppositio est determinata vera tripliciter. Uno modo quia sic determinatur ad veritatem quod non potest esse falsa. et isto modo sola ppositio necessaria est determinata vera. Alio modo dicitur ppositio de terminata vera que sic est vera per hoc quod non potest non esse vera pro hoc instanti. et sic ppositio de presenti cuius veritas non dependet a futuro est determinata vera. ut ista sive est albus. est ita determinata vera pro hoc instanti quod non potest non esse vera in hoc instanti. nec nunquam potuit esse falsa in hoc instanti. Tertio dicitur ppositio determinata vera que sic est vera pro hoc instanti quod non potest esse falsa pro hoc instanti. et sic est altera pars contradictionis in illis de futuro in materia contingentia vera determinata per hoc instanti pro quo est vera non est falsa. potuit in fine fuisse falsa pro eodem instanti. verbi gratia si sive mouetur in anno est determinata vera. nunc sive in cetero anno instanti sive mouetur in anno que non est falsa. in cetero anno fuisse falsa in eodem instanti. quod probatur. nam sequitur quod sive non mouetur in anno. et hec est falsa sive mouetur in anno. sed ita anno est animus possibile. et ideo in cetero anno instanti est animus possibile. et ita ista sunt sive vera sive sive sive mouetur in anno. et possibile est quod sive non mouetur in anno. sequitur quod possibile sit quod hec sit falsa in cetero anno. mouetur in anno. sive si quiescat post anno. tunc hec fuit falsa in cetero anno sive non mouetur in anno. et ita aliquando

alii homines erunt qui non fuerunt ante anno. Si militer in singularibus ubi subiectum terminus singularis compotus ex subiecto et accidente capiunt iste due regule instantiam. nam hec est vera sive vigilans sive hinc intus. sit ita quod sortes sunt vigilans et sit hic intus. et iam sorte dormiente erit hec falsa propter falsam implicationem. quia implicatus est vigilans accipiendo licet vigilans pro eo quod est vigilans. Adhuc in propositionibus singularibus ubi subiectum terminus simplex non sunt iste regule vere. sed soli in illis de preterito que non dependet a futuro cuiusmodi sunt tales propositiones. antichristus fuit nasciturus. iacobus fuit mortuus in anno. sit anno instans futurus. Unde sicut in propositionibus de futuro in materia contingentia est determinata veritas. sic in propositionibus de presenti vel de preterito que dependet a futuro. vel que equipollent propositionibus de futuro. nec est determinata veritas. nec est determinata falsitas. Unde sicut illa ppositio anno erit. nec est determinata vera nec falsa. sic illa anno est futurus quod est posse illi anno erit. nec est determinata vera nec determinata falsa. Unde probatur interdicit hic dicere quod in illis de presenti et de preterito quarum veritas non dependet a futuro. necesse est altera parte contradictionis esse determinata vera et altera determinata falsa. sed non est ita de propositionibus de presenti nec de preterito. quarum veritas non dependet a futuro. Secundo est notandum quod ppositio est determinata vera tripliciter. Uno modo quia sic determinatur ad veritatem quod non potest esse falsa. et isto modo sola ppositio necessaria est determinata vera. Alio modo dicitur ppositio de terminata vera que sic est vera per hoc instanti pro quo est vera non est falsa. potuit in fine fuisse falsa pro eodem instanti. verbi gratia si sive mouetur in anno est determinata vera. nunc sive in cetero anno instanti sive mouetur in anno que non est falsa. in cetero anno fuisse falsa in eodem instanti. quod probatur. nam sequitur quod sive non mouetur in anno. et hec est falsa sive mouetur in anno. sed ita anno est animus possibile. et ideo in cetero anno instanti est animus possibile. et ita ista sunt sive vera sive sive sive mouetur in anno. et possibile est quod sive non mouetur in anno. sequitur quod possibile sit quod hec sit falsa in cetero anno. mouetur in anno. sive si quiescat post anno. tunc hec fuit falsa in cetero anno sive non mouetur in anno. et ita aliquando

100

ppositio de futuro est vera in hoc instati. et tñ ē possibile q̄ sit falsa in hoc instanti. et possibile ē q̄ sit falsa in hoc instanti. Tertio notandum ē q̄ aliqui ponunt q̄ propositio de futuro in materia contingentia nec est vera nec est falsa. et ratio eorū ē ista. Illud q̄ est indifferens ad verū et ad falsum equaliter. nec est verū nec est falsū. quia qua ratione esset verū eadē ratione eēt falsum. cum ergo non potest esse simul verum et falsum. sequitur q̄ huiusmodi propositio nec est vera nec est falsa. Et secundū istā opinionē esset h̄ neganda. deus scit. a. fore. sit a vñ futurū contingens. quia nihil scitur nisi verū ut pat̄ p̄mo poste. et a. fore. non est verū. ideo deus non scit a. fore. nec scit. a. nō fore. Et si dicatur q̄ hec cō sequentia sit bona. a. erit. ergo deus scit. a. fore. quia nō potest antecedē ēē verū sine consequēte. cum nullū verum sit nescitū a deo. si ergo hec sit falsa deus scit. a. fore. sequitur q̄ hec sit determinata falsa. a. erit. et per cōsequens sua contra dictoria erit determinata vera. et ita in propositionib⁹ de futuro in materia cōtingenti erit determinata veritas. Huic ratiōi respondet q̄ nō sequitur. a. erit. ergo deus scit. a. fore. nec valet in talibus antecedens non potest esse verū sine consequēte. ergo cōsequentia est bona. Et si dicatur. si non sequitur. a. erit. ergo deus scit. a. fore. ergo oppositū cōsequentis stat cū antecedēte. et per cōsequens oppositū consequentis et antecedens possunt simul esse vera. a. erit et dē non scit. a. fore. et per consequens est possibile q̄ aliquid sit verū nescitū a deo q̄ est impossibile. huic conceditur q̄ oppositū consequentis stat cū antecedēte. sed ex hoc nō sequitur q̄ oppositū consequentis et antecedens possunt ēē simul vera. Unde dicunt q̄ aliqua stare simul potest ēē duplīciter. aut quia possunt ēē simul vera. aut quia vñ ifert oppositū alteri⁹. et isto scđ modo stat ista simul. a. erit. et deus non scit. a. fore. melius tamē videtur esse dicendū q̄ in propositionib⁹ de futuro in materia contingentia altera pars est vera et altera pars est falsa modo quo dictū ē. Unde phi. loquens de contradictionijs de futuro in materia contingentia dicit sic. quomaz nec neutrū est verū nec non contingit dicere. Unde secundū phm. oportet dicere q̄ altera pars contradictionis sit vera in illis de futuro quāvis tamē neutra sit ita determinata sicut in illis de p̄ senti et de p̄terito que non dependent a futuro. Vñ si. a. erit. erit verū dicere. a. erit. et si nō erit erit verū dicere q̄. a. non erit. Si ergo. a. erit vñ non erit. erit verū dicere q̄. a. erit. vel falsū ē dicere q̄. a. erit. Ratio illius op̄i. que est q̄ p̄positio de futuro est equaliter indifferens ad verū et ad falsum non valet. quia per eandē rationes potest probari q̄. a. nec erit nec non erit. sed id

q̄ ē indifferens equaliter ad fore et ad nō fore nō est necesse magis fore q̄ non fore. sed. a. est equaliter indifferens ad fore et ad non fore. sit. a. vñ tale q̄ contingit ad vtrūlibet fore et non fore. ergo qua ratione fore ipsi. a. inerit eadē rōne non fore inerit. ergo qua ratione erit. a. eadem ratione. a. non erit. ergo si. a. erit. a. non erit. ergo nec. a. erit nec. a. non erit. Ideo dico q̄ nulla propositio de futuro in materia contingentia est in hoc instanti equaliter indifferens ad veritatē et falsitatē. quia cuilibet p̄positioni de futuro in hoc instanti inest veritas. ita q̄ nō inest falsitas sibi. Similiter nihil q̄ contingit ad vtrūlibet fore est in hoc instati equale differens ad fore et nō fore. ita q̄ vtrūlibet p̄dicatur equaliter de ipso in hoc instati. quia cuilibet tali vel nunc inest fore ita q̄ non inest sibi nō fore. vñ sibi inest in hoc instanti non fore. ita q̄ nō inest sibi fore. Sz for te diceret aliquis si hec modo sit vera antichristus erit. ergo statim post hoc instans erit vera. ergo veritas huius propositionis antichristus erit fuit iam. ergo necesse est q̄ veritas huius fuit in. a. quia si aliquid fuit. necesse est ipsū fuisse. ergo impossibile est q̄ hec fuit falsa in. a. et vera in. a. quoniā incōpossibilita sunt. quia eadē p̄positio fuit falsa in. a. et vera in. a. et per cōsequens si hec antichristus erit sit vera in. a. non potest in futuro esse falsa in. a. nihil ergo est dicere q̄ aliqua p̄positio ēē falsa in. a. et q̄ potest fuisse vera in. a. Bicendū ē q̄ hec cōsequentia non valet. hec propositio fuit vera in. a. ergo nō potuit nō fuisse vera in. a. nec sequitur hec propositio fuit ergo veritas huius p̄positionis fuit. sicut nō se quitur. antichristus fuit futurus. ergo futuri an antichristi fuit. Illud eni q̄ nō existat actualiter potest denominare rem que ē et rem que nō ē. nā tam illud q̄ existit q̄ illud q̄ nō existit de nominatur a tēpore p̄terito et etiā a tēpore futuro. nam tā illud q̄ existit q̄ illud q̄ non existit fuit et erit. ḡ tē. P̄positis notabilibus restat vna dubitatio grandis circa istā materiā scilicet vtrū omne q̄ euénit de necessitate euénit. et videt q̄ sic. quia quod deus scit esse venturū sicut et presentia. ergo omne q̄ euénit de necessitate euénit. Itē omne q̄ habebit causam per se sufficiētē sui euénit de necessitate euénit. quia posita causa sufficiētē de necessitate ponitur effectus. sed omne q̄ euénit habebit causam per se sufficiētē sui euénit. ergo tē. probatio minoris. nam quero vtrū causa p̄ductiva effectū sit sufficiētē ad producendū effectū ita q̄ illa posita oport̄ effectū ponit vñ nō ē sufficiētē. ita q̄ illa posita tē. Si detur p̄imum h̄ p̄positū q̄ oē q̄ euénit habebit cām sufficiētē

sui effectus. qua posita necesse est effectū ponī et si detur aliud membrū scilicet q̄ causa p̄du-
ctuā non sit sufficiens. ita q̄ ipsa posita non ne-
cessē ē effectum ponī. tunc ad hoc q̄ effectus po-
natur oportet plus ponere. quo pluri posito q̄
ro an necesse sit effectū ponī vel nō. si sic habe-
tur propositū q̄ posita causa cū illo pli addito.
quod est causa sufficiens. oportet effectū ponī.
et ita ad hoc q̄ effectus ponatur oportet ponī
causam sufficientem qua posita rē. Si detur q̄
illo pluri posito non est necesse effectum ponī.
ergo ad hoc q̄ effectus ponatur oportebit plus
querere. et querendū est de illo pli sicut prius. et
ita ad hoc q̄ effectus pducatur in esse oportet
ponere causā sufficiētē effectus. q̄ posita ne-
cessē est effectū ponī. et adē ratiō illa causa ha-
bebit causā. qua posita rē. et sic ē arguendū de
omni effectu. et sic sequitur q̄ omne qd eueniet.
de necessitate eueniet. In opositū est phi. b.
quia non oportet negociaſi nec consiliari. et etiā
sic nihil fieret a casu vel eueniet ad vtrūlibet qd
videſ inconueniēt. Ad istud dubiū dicunt q̄
dam. q̄ omne qd eueniet necessario eueniet. qd
potest probari fortī rōne fundata super tribus
fundamētis. Primum fundamētū supra qd fun-
datū ē illud q̄ deus scit omnia futura certū
dinaliter. Unde si aliquid eueniet de⁹ scit q̄ ipm
eueniet. et h̄ patet per dicta sanctorū qui dicūt q̄
deus nō aliter cognoscit facta qz fienda. Sz certi-
tudinaliter cognoscit et scit facta seu preterita. ḡ
certitudinaliter scit fienda. Secundū fundamē-
tū super quod fundatū est illud q̄ deus omne il-
lud quod scit pōt reuelare alteri. vel sor. vel pla-
ita q̄ pōt ipamere intellectui aliquā scientiā de
omni futuro qd ipse nouit. et hoc patet ex primo
methaphy. nā signū sciētū ē posse docere. Ter-
tiū fundamētū super quod fundatur est illud.
Omne qd fuit necesse est fuisse. Unde si aliquid
fuit. necesse ē illud fuisse. dicente Aristo. vi ethi.
auctoritatē illi⁹ agaton quā pbat ipse sic. recte
dicit agaton. Hoc solo priuāt deus facere inge-
nita que vtiqz sunt facia. h̄ ē de⁹ priuāt isto pos-
ſe sc̄z facere de preterito nō preteritū. Illud ḡ
principiū est necessariū. omne qd fuit. necesse ē
fuisse. sic necessariū est. omne preteritū fuisse pre-
teritū. Ex istis arguitur sic. Deus nūc scit alter⁹
istozū. a. erit. a. nō erit. vt patz ex p̄io presuppo-
sito. sit tūc ita q̄ iciat in hoc instanti istaz. a. erit
possibile ē tūc q̄ erit in hoc instanti iprimat sciē-
tiā illius. a. erit in intellectu sor. h̄ enīz ē possibi-
le ex secūdo fundamēto quibus suppositis stati-
post. c. hec erit vera. scientia huius a. erit fuit in
intellectu sortis in. c. instanti. modo sequit scien-
tiā huius fuit in. c. instanti. ergo necesse ē scien-
tiā huius fuisse. in. c. instanti. vt patet ex tertio fū-
damento et v̄terius sequitur. ergo impossibile

est scientiam huius a. non erit fuisse in. c. instan-
ti. et v̄terius. ergo ipossible est deū sciisse illaz
a. non erit in. c. instanti. ergo si necesse est hanc
a. erit fuisse verā in. c. instanti. sequitur q̄ neces-
se sit. a. fuisse futurū in. c. instanti. quia scientia hu-
ius. a. erit. fuit in. c. instanti. sequitur q̄ in. c. a.
fuit futurū. et si antecedens sit necessariū conse-
quens est necessariū. ergo si. a. erit. sequitur q̄
necesse erit. a. fore. Secundo ex parte scien-
tiae arguit sic. Scientia dei ē infallibilis. nec po-
test mentiri. quia scientia dei est ipse deus qui est
omnino imutabilis. ergo si deus scit. a. fore ne-
cessē ē. a. fore. quia si detur oppositū. scilicet q̄
possible sit. a. non fore. et ponitur ista non esse.
scilicet q̄. a. non erit. sequitur q̄ scientia dei mu-
tatur de scientia huius. a. erit in nō scientiā eius
de. Confirmatur sic. sor. scit. a. fore. ergo ine-
vitabile est quin. a. erit. ergo cum scientia sortis
non sit magis certa qz scientia dei. sequitur q̄ si
deus scit. a. fore. q̄ inevitabile sit quin. a. erit. Itē
si deus scit. a. fore. hec statim erit vera. deus sci-
vit. a. fore. sed propositio affirmativa vera de p̄
terito est necessaria. ergo si de⁹ scivit. a. fore sta-
tim post hoc instantis erit necessaria. et sequitur
deus scivit. a. fore. ergo erit. a. antecedens ē ne-
cessarium. ergo cōſe quens ē necessariū. et per cō
sequens. a. necessario erit. Item si contingenter
aliquid eueniret. hoc matime cōtingeret in agē
tribus libere. sed in illis nihil euenit contingenter.
qd probatur ex parte p̄destinationis et reproba-
tionis sic. deus ab eterno p̄destinavit aliquę
homine ad vitā eternā. scilicet sortē. sit ita. que-
ro tunc. aut sortes peccare potest per finalē im-
potentiaz vel non. si non. ergo necessario salua-
bitur. ita q̄ in potestate sua non est finaliter pec-
care et non peccare. si detur q̄ potest peccare se-
quitur q̄ potest esse ab eterno reprobatus. et po-
natur in esse. et tunc sequitur q̄ sortes fuit repro-
batus. et q̄ ab eterno nō fuit p̄destinatus. Itē
potest argui sub hac forma. si sortes sit p̄desti-
natus statim post hoc instantis erit hec vera. p̄de-
stinatio sortis fuit. et si p̄destinatio sortes fuit.
necesse ē p̄destinationē sortis fuisse. ergo non
est possibile sor. reprobari. hec consequentia pa-
tet. quia ista repugnat necesse est p̄destination
nem sor. fuisse. et sor. erit reprobatus. et ista repu-
gnant sor. fuit semper reprobatus. et necesse est
sortē fuisse p̄destinatū. ergo ista repugnat. ne-
cessē ē sortē fuisse p̄destinatū. et sortes erit repro-
batus. et cuicunqz actui repugnat aliqua neces-
ritas potentie eiusdem actus repugnat eadē ne-
cessitas. ergo ista repugnat. necesse est p̄desti-
nationē sor. fuisse. et possibile ē sortē reprobari.
et per consequētē ex uno sequit oppositū alteri⁹.
ergo sequit necesse ē p̄destinationē sor. fuisse. ḡ
sor. nō pōt reprobari. Sz ista op̄i. ē irratioabilē

que destruit liberū arbitriū et destruit phiam et
diuinā potentia. et leges humanas et apostolicā
potestaē. Primo destruit liberū arbitriū. quia
ponit quicquid homo potest facere de necessita
te fiet. illud etiā ponit q̄ homo nihil potest face
re libere libertate contradictionis. Unde secun
dum istā opī. ad quālibet propositionem de pos
sibili seq̄t̄ q̄libet sua de inesse in eisdē terminis.
quocunq; enim demonstrato. hec consequētia fo
ret bona b̄ pōt̄ fore. ḡ b̄ erit. s̄or. pōt̄ fore albus
ḡ s̄or. erit alb⁹. tu potes suspēdi. ḡ tu eris suspē
sus. et sic de omnib⁹ alijs. quia in hi⁹ oībus con
sequētīs ex opposito p̄nūs seq̄t̄ oppositū an
tīs. sequitur enī b̄m istā opī. b̄ nō erit. ḡ necesse
ē b̄ nō esse. et vlt̄ierius. ḡ nō ē possibile fore. qđ ē
oppositū antīs. seq̄t̄ etiā tu nō suspenderis. ḡ
necesse est te nunq; suspendi. ḡ tu non potes su
spēdi. ḡ a p̄mo ad vlt̄imū tu potes suspēdi. ḡ tu
suspenderis. Itē hec opī. destruit phiam nālez
qđ p̄ncipiū scie nālis ē qđ agēs sufficiēs ad agen
dū amoto quocunq; ipedimēto pōt̄ agere i pas
su dispositū ad patiendū approximatū agēti. s̄z
hec opī. destruit b̄ p̄ncipiū. qđ b̄m opī. istaz hec
p̄na ē bona. tu potes cōburi ab illo igne demo
strato igne maxio et calidissimo. ḡ tu eris cōbu
stus ab illo igne. aīs est yerū p predictū p̄ncipi
piū scētē naturalis. similiter seq̄t̄ b̄z istā opī.
tu potes nō cōburi ab isto igne. ḡ tu nō eris cō
bustus ab igne. ḡ si hec opī. sit vera et p̄dictū p̄n
cipiū naturale sit vēz. seq̄t̄ qđ ḥdīctōria sūt sīl
vera. s. qđ tu eris cōbust⁹ ab isto igne. et qđ tu nō
eris cōbustus ab isto igne. sed b̄ ē impossible. ḡ
patet qđ vel dicta opī. sit falsa. vel qđ dictū p̄nci
piū sit falsū. Ad ista et silia r̄ndē dubitādo an
cedens. s. tu potes cōburi a maximo igne. et sīl
dubitādo ista. tu potes nō cōburi a maximo igne
cū in igne sit potētia actua sufficiēs ad cōburē
dū te. qđ in igne ē calor maxim⁹ qđ potētia acti
ua ad cōburendū. et a q̄libet potētia denotatur
subīn potens. ḡ ignis h̄ns illā potentia cōbusti
nā est potens cōburere te. ḡ ignis est potens cō
burere te. Similiter in te ē potētia receptiva cō
bustionis ḡ tu potes cōburi ab isto igne. Unde
si quis dubitet si possit cōburi a maximo igne. p
yciatur in ignē propter suā prōteruā. et certifica
ri poterit vtrū ignis possit eū cōburere vel nō.
Itē sic dicentes habent dubitare in cunctis. sic
enī dicentes habent dubitare an ipsi possint le
uare paleā de terra cū illam leuare et posse leua
re sint cōuertibilia apud istos. Item iste habet
dubitare an possit vici ab aliquo homine. qđ b̄z
dubitare an vinceretur ab aliquo homine. et eti
am dubitare habet an possit vincere ab omnibus
homīnibus mundi. quia dubitat an vincetur ab
eis. Itē habet dubitare vtrū fortior possit vincere
re deviliſſimū. et vtrū fortissim⁹ possit vincere de

bilioz̄. Itē ista opī destruit oīs regulas phī. v
sus finē. vii. physi. b̄m enī illā opinōnē ista esset
falsa. si aliquod mouens aliquod mobile mouet
in aliquo tēpore. mouens duple virtūs potest
mouere duplū mobile in equali. quia actus nō
consequitur se b̄m posse. non enī se quitur si ali
qđ monens mouet aliquod mobile in aliquo tē
pore. mouens duple virtūs mouet duplū mobi
le i equali tēpore. et si actus non cōsequitur se b̄z
posse. posse non sequitur se b̄m istaz opī. Item
accipiantur duo homines equaliter potētēs ad
quecunq; patientia et agentia. et sint s̄or. et pla.
vnus istoꝝ potest currere altero sedente. s̄z vno
illorū currente alter potest currere cū sit equal
potētia. ḡ si s̄or. currat pla. sedente plato potest
currere platone sedente. ḡ plato currat platene
sedente. sed b̄ est ipossible ergo et b̄ est impossib
ile. plato potest currere pla. sedente. ḡ non seq
t̄ plato potest currere platone sedente ḡ plato
currat platone sedente. Quod et ista opī. destru
at diuinā potentia patz. quia sc̄m istaz opinō
nē deus nihil potest facere ad esse contingēt et
libere. quoniā hec cōsequentia foret bona. de
potest facere te esse episcopū. ḡ tu eris episcop⁹
et similiter seq̄t̄ deus potest facere te esse ep̄m
et facere te episcopū conuertitur cū posse facere
te episcopū. ergo deus faciet te episcopū. ergo a
primo ad vlt̄imū sequitur. si deus potest te face
re episcopū ḡ tu eris episcopus. et ita sequitur
qđ de faciet q̄cūd potest facere. et tūc si possit
facē meliore qđ es faciet te meliore qđ es. Ad
istud possunt dicere distinguēdo de potētia dei.
quoniā quedā est ordinata que ordinat ab eter
no aliquid fiendū. et quedā absoluta per quam
ponit omne possibile. loquendo de potētia dei
ordinata bene sequitur iste homo potest cōburi
ab illo igne. ergo iste homo cōbures ab illo igne.
potentia enī ordinata est qua ab eterno deus or
dinavit aliquid fiendū vel nō fiendū. sed loquē
do de ista potētia dubitatur an iste homo pōt̄ cō
buri ab illo igne. qđ dubitatur vtrū deus ab eter
no sic ordinauerit vel non. in ista distinctio non
solvit dubitationē. quia dubitatio ē de possibili
tate simpliciter. vtrū aliquod qđ euēnēt potest
simpliciter nō euēnēt. et dubitatio non ē de ordi
natione dei. et ratiōes istius opī. pbant qđ nihil
qđ euēnēt potest simpliciter non euēnēt. quia
hec est vera loquendo de necessitate simpliciter
omne qđ sūt necesse ē sūisse. et super hoc funda
tur ratio opī. superius posite. Item secundum
istā opinionē ḥtingentia simpliciter non sunt ex
parte causatorū. sed solū ex parte dei qui tamen
est summa necessitas et summa imobilitas. Itē il
la cōis distinctio dei potētia dei absoluta et ordi
nata nō videt valere. qđ in deo nihil ē. nec potē
rit esse inordinatū. oīs ḡ potētia dei ē ordinata.

Confirmatur p' hoc q' hec p'sequentia est neces-
saria. deus faciet b'. g' faciet hoc de potentia sua
ordinata. q' si detur oppositū. s. q' dens faciet b'
et nō faciet de potētia sua ordinata. sequitur q' de
us faciet b' inordinate. q' est absurdū. g' hec es-
se sequentia ē bona deus faciet a. g' faciet a. de po-
tentia sua ordinata. i. si antecedens est possibile co-
sequēs ē possibile. g' sequitur deus p' facere a.
g' deus p' de potētia sua ordinata facere a. q'
quid g' deus potest facere de potentia sua ordina-
ta potest facere. Itē potestas aliqua per quam
deus dicitur potens facere aliqd vel pati aliud
ab eo non solū est et parte dei. imo est in rebus
naturalib'. et in agentibus a p'posito est potētia
intrinseca. tā activa q' passiva a qua creaturā di-
citur posse facere vel pati. dicēte anicēna q' non
dicitur aliqd possibile. quia agens p' sup ipm
sed quia aliqd est in sē possibile. idēo agens po-
test super ipsū. ex quo patet q' m̄ dicis possibile
a possibilite intrinseca. et non solū a possibili-
tate dei agēns. q' affirmatur quia p'ceditur deū
posse facere oia que nō includūt p'r adictionē.
sed quod includit contradictionē nō potest face-
re. si enī nō diceretur aliquid possibile nisi pos-
sibilitate dei deus posset facere. q' includit p'r
adictionē sicut et illud q' nō includit p'r adictionē. q'
neutrū horū haberet in sē aliquā possibilitez
vel impossibilitatē a q' diceretur possibile vt im-
possible. Quod aut̄ ista opinio destruat leges
humanas pat̄. quia leges humāne statuit et or-
dinat q' mali puniant et boni p'mientur. et q' ne-
mo puniatur pro eo q' evitare non potest. sed
si omne q' evitaret de necessitate evitaret. q' qd
homo ageret de necessitate ageret. et p' p'sequēs
nullus esset puniendus vel laudandus nec vitu-
perandus pro eo q' evitare non potest. Confir-
matur quia accipiantur duo hoies. quorū vñ
propter ignorantia faciat aliqd malū vt homici-
diū. vel aliqd aliud malū. et aliud fecit consimile
malū ex intentione et exacta malitia. recte lex pu-
nit illū qui ex intentione et malitia fecit malū. vt
homicidiū. et nō punit illū q' p'pter ignorantia
fecit consimile malū. si m̄ vterq' fecit illud ex ne-
cessitate. et equalit ex necessitate sicut ista opinio
ponitur sequitur q' neuter ipso p' est puniendus
vel q' vterq' ipso p' est puniendus cū non sit ma-
ior ratio quare vñus istoꝝ sit mag' puniendus
q' aliud. vel vterq' sit puniendus quoꝝ vtrūq'
sit falsū. Quod aut̄ ista opinio destruat aposto-
licā potestatē pat̄. quia b'm ista opinionē esset
dubitandum virū papa posset absoluere te ab ali-
quo. quia b'm ista opinionē sequitur papa p' ab
solueret te ab aliquo peccato. g' absoluere te ab il-
lo peccato. p'sequēs ē dubitandum. g' et antecedens
esset dubitandum. q' aīs et p'ss sunt queribilia.
sed b' ē p' apostolicā potestatē. Itē dubitandum

ē virū papa posset tibi conferre aliquā p'benda
vel aliqd b'niciū ecclesiasticū q' est absurdū.
Itē esset dubitandum an papa vel rex posset
tibi dare denariū. q' dubiū ē an dabit tibi dena-
riū. et oēs rōnes in p'riū de facili possūt solui.

Explicit liber primus. Incipit secundus.

Vonā autē est de ali
quo affirmatio signifi-
cans aliquid. hoc aut̄
est nomē sive innoabi-
le. vñū aut̄ oportet eē
et de vno hoc quod i affirmatione ē.
Nomen aut̄ dictū est et innoabile vñ
innominatū pri⁹. Non homo enī no-
mē quidē nō dico sed infinitū nomē.
Vñū enim quodāmodo significat in-
finitū. quemadmodū et nō currit. nō
verbū sed infinitū verbuz. Erit ergo
omnis affirmatio vñ ex noie. et verbo
vñ ex infinito nomine et verbo. Pre-
ter verbū aut̄ nulla est affirmatio vel
negatio. Est enim vel erit vel fuit vel
quecūq' alia huiusmōi verba ex his
sunt q' sūt posita. Significat enī tēp⁹.
Itē ē secundus liber in quo determinatur de
enunciatione b'm q' cōtrahitur p' aliquod extre-
mū supadditū vel p' finitū vel p' infinitū simplex
vñ cōpositū et de oppo. et p'sequentia huiusmodi
enunciationū adinuicē. et p'tinet tres tractatus.
In p'mo determinat de oppositione et p'na enū-
ciationū in esse. In scđo ibi. His vñ determina-
tis. determinat de oppositione et p'na enunciatio-
nū modalū. In tertio tractatu ibi. Utrū autē ē.
mouet et soluit vñā dubitationē circa oppositio-
nē enunciationis. tractatus p'mus p'tinet duo ca-
pitula. In p'mo determinat de oppositione et cō-
sequētia enūciationū habentiū terminos simpli-
ces variatorū b'm finitū et infinitū. In scđo ibi.
At vñ. determinat de enunciationib' habē-
tib' aliqd extremū simplex vel cōpositū et habi-
tudinē huiusmodi enunciationū. Capitulū pri-
mū p'tinet duas partes. in p'ma ostēdit phūs q'
omnis enūciatio p'stat ex noie et vñō finito vel i-
nito. In secunda ibi. Quare p'ma affirmatio.
determinat de oppositione et p'na enūciationū
habentiū terminos finitos vel infinitos. et remo-
uet quedā dubia. In p'ma g' parte p'bat q' oīs
enūciatio constat ex verbo et noie finito vel infi-
nito. et b' ē p'ma cōclusio hui⁹ libri q' p'batur sic.
Oīs enūciatio significat aliqd de aliquo. illnd

qđ significat de aliquo est verbū & illud de quo
aliquid significat est nomē finitū vel infinitū. ḡ
ois enunciatio cōstat ex nomine finito vel infinito
& verbo. Quid aut̄ est nomē finitū vel infinitū
dictū ē in pmo libro. Hic dicitur q̄ verbū est de
aliquo & ita videtur alicui q̄ verbū ē p̄dicatur
quod negatū ē supra prīmū hui⁹ līc⁹ sit nota eo
rū que de altero predican. Et id ē sic dicenduz
sicut ibi dictū ē q̄ verbū ē de aliquo. s. de subie
cto immediate. s̄ p̄dicatū ē de aliquo mediate. s.
mediante copula. Motandū ē q̄ p̄bs accepit h̄
nomē large. s. indifferēter p̄ nomine & phōnie & par
ticipio & p̄ quolibet quod potest ē subiectū in
enunciatione. accipit etiam hāc dictionē verbū
scilicet indifferenter pro recto & obliquo.

Quare prima est affirmatio vel ne
gatio vt ē hō. nō ē hō. Deinde ē non
hō. nō ē nō homo. Rursus ē ois hō.
non ē ois hō. est omnis nō hō. non ē
omnis non homo. & in extrinsecis tē
poribus eadē rō est. Quando aut̄ est
tertiū adiacēs p̄dicat̄ dupl̄ dicunt
oppositiones. Dico aut̄ vt est iustus
homo ē tertū adiacērē nomē v̄l v̄bū
in affirmatione. Quare quattuor ille
erūt quarū due ad affirmationē & ne
gationē sese habēt b̄m p̄sequentiā vt
priuationes. due v̄o minime. Dico aut̄
qm̄ ē aut̄ iusto adiacebit aut̄ nō iusto
Quare ēt negatiōes quattuor ergo sūt
Intelligam⁹ v̄o qđ dicis ex his q̄ sub
scripta sunt ē iust⁹ hō. huius negatio
est. nō ē iustus homo. ē non iust⁹ hō.
huius negatio non ē nō iustus hō. ē
enī hoc loco & nō ē. iusto et nō iusto
adiacet. hec igitur quēadmodū in re
solutoriis dictū ē sic sunt disposita.

Hec est secunda particula huius capituli in q̄
determinat de oppositione & cōfēquentia enun
ciationū habētiū terminos finitos v̄l infinitos.
& p̄tinet duas particulas. In prima determinat
de oppositione & p̄sequētia enunciationū. In se
cunda ibi. Non enī dicendū ē. mouet quedā du
bia. In prima ḡ particula determinat de oppo
sitione & p̄nā enunciationū p̄stitutaz ex nomine
& verbo finito vel infinito. & q̄ verbū in enuncia
tione accipit dupl̄. nā aliquā accipit verbū non
p̄specificatū nec determinatū ad aliquā naturaz
certā. & tūc verbū ē p̄dicatū in enunciatione. q̄
in tali enunciatione non ē nisi verbū & subiectū.
& tūc dī. q̄ verbū ē scđ adiacēs vt in ista. hō ē.

& aliquā accipit verbū specificatū & determinatū
ad aliquā naturā determinatā. & tūc dī verbū
esse tertū adiacens. vt hec hō ē aial. vel hec hō
est alb⁹. nā tūc sunt tria in enūciatiōe. Jō p̄bs
primo determinat de oppositione enūciationuz
in quib⁹ h̄ verbū ē ē scđ adiacens. & ponit ean
dem oppositionē enūciationū in quib⁹ h̄ verbū
est est tertū adiacens. Primo ḡ intēdit p̄bs q̄
si h̄ verbū ē sit scđ adiacēs in enūciatiōe mul
tiplicant enunciations & oppositiones. p̄ hoc q̄
subiectū p̄t variari p̄ finitū & infinitū & p̄ hoc
q̄ potest sumi cū signo vniuersali vel sine signo
vli. & sic sunt quattuor oppositiones. & octo enū
ciations. nam subiecto existēte finito sunt due
oppositiones & quatuor enunciations vt patz. nā
hec ē vna oppositio hō ē. homo nō est. & due enū
ciations. & hec est alia oppositio ois hō ē. non
omnis homo ē. Si aut̄ subiectū sit termin⁹ infi
nitus. sic sunt due oppositiones & quattuor enun
ciations. vt patz. hec ē vna oppositio nō hō ē.
non hō nō est & due enūciations. & hec est alia
oppositio. ois non hō ē. nullus nō hō ē. & sic sūt
quattuor oppositiones & octo enūciations. quo
niā hoc verbū ē est scđ adiacēs in enūciatiōe.
Motandū ē q̄ p̄bs accipit h̄ oppositionē large
pro diuersitate inter p̄positiones de eodē subie
cto & de eodē p̄dicato. quarū rna ē affirmativa
& alia negativa siue possunt simul esse vere siue
simul fale. & isto modo p̄positiones subcōtrarie
nō sunt opposite. Quando aut̄ h̄ verbū ē est ter
tiū adiacēs tūc sunt in duplo plures oppositio
nes & in duplo pl̄es enunciations. q̄ tūc p̄t ēē
multiplicatio ex variatione p̄ finitū & infinitū tā
a pte p̄dicati q̄z a pte subiecti. p̄t aut̄ h̄ acci
pi certus numer⁹ oppositionū & enunciations
sic. in omni p̄positione hoc verbū ē v̄l aliquod
eius obliquum copulat p̄dicatū cū subiecto.
aut̄ ḡ in p̄positiōe h̄ verbū ē ē scđ adiacēs vel
tertiū adiacens. si sit secundum adiacens aut̄
subiectur terminus finitus aut infinitus. si fini
tus. aut v̄l aut particulariter. si particulariter
ē vna oppositio & due enūciations. vt homo ē.
homo nō ē. Si v̄l sic ē alia oppositio & due enū
ciations. vt omnis hō ē. ois hō nō ē. si subiect
termin⁹ infinit⁹. & h̄ verbū ē sit secundū adia
cens. tūc sunt due aliae oppositiones. vna inter
vniuersales & alia inter particulares. & sic quan
do hoc verbū ē ē secundū adiacēs in p̄positiōe
sunt quattuor oppositiones & octo enūciations.
Si aut̄ h̄ verbū ē sit tertū adiacēs. aut subiectū
sumitur v̄l siue particulariter. si particulariter
aut̄ ḡ v̄terq̄ terminus est finitus. & sic ē vna op
positio & due enūciations. aut v̄terq̄ termin⁹
est infinitus. & sic ē alia oppositio & due enuncia
tiones. aut subiectū finitū aut p̄dicatū infinitū.
& sic ē tertia oppositio & aliae due enunciations.

Si aut̄ subiectū sumatur yniuersaliter, aut ergo
pterq; termin⁹ est finitus, et sic ē vna oppositio
et due enunciationes, aut pterq; terminus ē infi-
nitus, et sic ē alia oppositio ei alie due enūciatio-
nes, aut subiectū ē finitū et p̄dicatū infinitū, et sic
ē tercia oppositio, et alie due enūciatioes, aut sub-
iectū infinitū et p̄dicatū finitū, et sic ē quarta op-
positio, et alie due enunciationes, si aut̄ subiectū
sumat yniuersalr, et sic est vna oppositio et due
enunciationes, sic ḡ quādō h̄ verbū ē ē tertium
adiacēs in p̄positione sunt octo oppositiones et
xvi. enunciationes, et sic in yniuerso sunt, xij. op-
positiones et xxiiij. enunciationes rōne finiti et m-
finiti, et h̄ qd̄ dictū ē ē vez qn̄ subiectū ē termin⁹
cōis, alie multiplicationes p̄nt fieri subiecto exi-
stē singulari que q̄tuor erūt, Uiso numero op-
positionū et enūciationū narrat p̄hs qualis due
enunciationes de p̄dicato finito et infinito se
habent ad inuicē fīm oppositionē, et primo i par-
ticularibus, secundo in yfib⁹, dicit ḡ p̄mo q̄ q̄
tuor sunt propositiones particulares seu indefi-
nite de p̄dicato finito et infinito, verbi gra, homo
est iustus, hō nō ē iustus, hō ē nō iustus, homo
nō ē nō iustus, quarū due se hñt ad affirmatio-
nē et negationē fīm copulā, due vō minime, et di-
sponunt iste quattuor propositiōes eo mō quo
posite sunt in resolutorijs, i. in libro prior⁹.

Homo ē iustus.

Homo non est iustus.

Homo non ē non iustus.

Istud qd̄ p̄hs dicit h̄. Quarū due se habēt et,
est obscurū dictuz, et a diversis diuersimode ex-
ponitur. Expositio tñ que magis valet de ista, ē
q̄ de numero istaz quattuor propositionū due
affirmatiue in omnibus terminis inferūt duas
negatiuas, s̄z due negatiue nō inferūt duas affir-
matiuas, et sic de p̄dicato finito et infinito inse-
runt existentib⁹ affirmatiuas de p̄terito finito et
infinito sicut inferunt ex duab⁹ affirmatiuas ha-
bētib⁹ p̄dicata p̄uatue opposita, sicut eni sequi-
tur hō ē iustus, ḡ hō nō ē iustus, ita sequitur
hō ē iustus, ḡ hō non ē nō iustus, Ut talis ē ha-
bitudo inter propositiones de p̄dicato finito et
non finito q̄lis ē inter propositiōes de p̄dicato
finito et de p̄dicato p̄uatino, et h̄ intelligit cū dicit.
At p̄uatides, sed sic ē in propositionib⁹ de p̄-
dicato finito et de p̄dicato p̄uatino q̄ nō inferū-
tur ex negatiuas, non eni sequit hō non ē iustus,
ḡ hō ē iustus, eodē mō est de propositionib⁹
de p̄dicato finito yl infinito, q̄ affirmatiue nō i-
feruntur ex negatiuas, non eni sequit homo nō
est iustus, ḡ hō ē non iustus, sicut nec sequitur
homo nō ē non iustus, ḡ hō ē iustus, non eni va-
let talis p̄na in omnib⁹, et hoc intelligit cū dicit.

Due vō minime hoc ē due negative nō inferunt
duas affirmatiuas in omnibus terminis fīm
q̄ patebit i dubitationib⁹. C̄ Motandū ē q̄ dif-
ferentia ē inter terminū infinitū et terminū p̄ua-
tiū, q̄ termin⁹ p̄uatius ē termin⁹ inferior ad
terminū infinitū, sequit eni hic ē iniustus, ḡ hic
ē non iustus, sed nō econuerso, nō eni sequit, hoc
ē non iustus, ḡ h̄ ē iniustū, similiter sequit iste ē ce-
cus, ergo iste ē nō vidēs, s̄z nō econuerso iste ē nō
videns ergo ē cecus, quia lapis ē non vidēs, et
tamē lapis, non ē cecus.

Similiter, aut̄ sic se habet et si yniuer-
salis nois sit affirmatio vt ois est hō
iustus, non ois ē hō iustus, Omnis
est hō non iustus, nō omnis ē homo
non iustus, Sed nō similiter cōtingit
angulares diametrales eē veras, Cō-
tingit aut̄ aliquādo, he igitur due op-
positiones sunt.

Marrat quomō se habēt yniuersalis de p̄di-
cato finito et infinito ad p̄sequētiā sicut particu-
lares, q̄ sicut i particularib⁹ ex affirmatiua de
p̄dicato finito sequitur negatiua de p̄dicato in-
finito, et ex affirmatiua de p̄dicato infinito sequi-
tur negatiua de p̄dicato finito, eodez mō in yli-
bus, s̄, q̄ ex affirmatiua de p̄dicato infinito seq̄
negatiua de p̄dicato infinito, et sic in yniuersali-
bus negatiue inferunt ex affirmatiuis, et affir-
matiue non inferunt ex negatiuis in omnib⁹ ter-
minis et disponēbant yniuersales ea forma qua
disponebant particulares sic,

Omnis homo ē iustus.

Omnis hō non ē iustus.

Omnis homo ē non iustus.

Omnis homo nō ē non iustus.

Affirmatiue istius finite inferunt negatiuas et
non econuerso, sicut in particularib⁹ affirmatiue
inferūt negatiuas et nō econuerso, sequit eni omni-
nis hō ē iustus, ḡ ois hō nomē nō iustus, et nō
econtra, similiter sequit ois hō ē nō iustus, ergo
ois hō non ē iustus, sed non sequit econuerso in
omnib⁹ terminis sicut apparebit, et sic quantū
ad p̄sequētiā subiecto existēte finito eodē modo
ē de yniuersalib⁹ et particularib⁹, In eisdē eni
terminis sicut in particularib⁹ in quib⁹ affirma-
tiue inferūt negatiuas et nō econuerso, sic in yni-
uersalib⁹ differētia ē tñ inter yniuersales et par-
ticulares non quantū ad consequētiā s̄z quan-
tū ad esse simul vera, vel non esse simul vera, q̄
in particularib⁹ p̄tingit oēs particulares simul
esse veras similiter p̄tingit propositiones singu-
lares esse s̄l veras, et intelligo p̄positiones singu-
lares oēs propositiones q̄ ponunt in quattuor

angulis figuraz descriptaz. et veruz ē q̄ in figura particularū p̄tigit oēs angulares esse simul veras vt patz. nam oēs ille sunt simul vere hō ē iustus. hō nō ē iustus. hō nō est non iustus. hō est non iustus. Sed in figura vñium nō p̄tingit oēs singulares esse sīl veras vt pz. nā non ē pos sibile q̄ iste sint sīl vere. ois hō ē iustus. ois hō non ē iustus. ois hō ē non iustus. ois hō nō est non iustus. Iste enī p̄nt ēsse simul vere. ois hō ē iustus. ois hō ē iustus. nec etiā ille. ois hō est non iustus. ois hō non ē non iustus. Contin git aut̄ aliq̄s illaz angulariū ēē simul veras. nā ille p̄nt ēē simul vere. ois hō ē iustus. ois hō nō est non iustus. et iste p̄nt ēē sīl vere. ois hō ē non iustus. et ois hō non ē iustus. et sic patz q̄ in par ticularib⁹ p̄nt oēs angulares esse sīl vere. sīl i vñibus non p̄nt oēs angulares esse sīl vere. sed ali que vt dictū ē. Quidā aut̄ per angulares intelli gunt solū p̄positiones stantes in angulis ḥdictio riū. Por̄ tñ expositio melior ē. Hę ḡ due expo sitiones sūt sībō ext̄ne finito sunt due oppositiones in vñibus. Iste enī sūt vē opposite. ois hō est iu stus. ois hō non est iustus. etiā ista sunt oppo sita. ois hō est non iustus. ois hō non ē non iust⁹. In particularib⁹ vō non est oppositio nisi ext̄e sio nomē oppositionis ad veritatē q̄ ē inf⁹ affir matiūa et negatiūa de eodē subiecto et de eodē p̄ dicato vt dictū est.

Aliē at ad id qđ ē nō hō quasi ad subie ctū aliqđ additū. vt ē iust⁹ nō hō nō ē iu st⁹ nō hō. ē nō iust⁹ nō hō. nō ē nō iust⁹ nō homo. Magis aut̄ p̄les his non erūt oppositiones. he aut̄ extra illas ipse sīm se erūt vt vtentes noīe eo qđ nō hō. In his vō i quib⁹ ē nō p̄uenit vt in eo qđ est currere vel ambulare idē faciunt. Sic hec posita ac si est ad deref vt curreret ois hō. non curreret ois homo. Curreret ois non hō. non curreret omnis nō homo.

Multiplicatis oppositionib⁹ finito ext̄ne subie cto multiplicat oppositiones subiecto existēte in finito. et p̄nt poni diverse figure subiecto existēte in finito. vna in particularib⁹. et alia in vñibus. In particularibus ponitur talis figura.

Non homo ē iustus.

Non homo non ē iustus.

Non homo ē non iustus.

Non homo non ē nō iustus.

Exemplū in vñibus ponitur talis figura.

Omnis non homo ē iustus.

Omnis non homo nō ē iustus.

Omnis non homo ē non iustus.

Omnis non hō non est non iustus.

Et sic pz quot sunt oppositiones nec possunt eē plures oppositiones q̄z ille q̄ dicte sunt multipli cando oppositiones p̄ finitu et infinitū vñiter et particulariter vt vñlū est. et qz dictū ē q̄ p̄positio nes de p̄dicato finito et infinito hñt habitudinē adinuicē sīm p̄sequentiā. qz affirmative inferūt negatiūas vt dictū ē et non ecōuerso. nec credat q̄ propositiones de subiecto finito et infinito ha beant habitudinē adinuicē sīm p̄sequentiā hoc dicit. Hęc aut̄ erit extra illas. hoc est ille p̄posi tiones que sunt de subiecto infinito sunt extra il las que sunt de subiecto finito et ecōuerso. ita q̄ inter illas enūciationes q̄ differūt penes finitu ex parte subiecti non est bona p̄ña qz nec affirmatiua insert negatiūa nec econuerso. non enim se quitur. non hō currir. ḡ homo non currir. nec se quitur homo non currir. ḡ non hō currir. Scie dū tamē q̄ in aliquib⁹ terminis. sī. vbi p̄dicatuū est termin⁹ singularis. enūciationes de subiecto finito et infinito se habēt adinuicē sīm p̄sequentiā. nam bene sequur non hō ē sortes. ḡ homo nō ē sortes. quia sequit non hō ē sortes. ḡ sortes ē nō homo. et vñterius. ḡ sor. nō ē hō et vñterius. ḡ nul lus homo ē sortes. et vñterius ḡ homo non ē sor. igitur a p̄mo ad vñtimū sequit non homo ē sor. ḡ homo non est sor. sed hec ē ḡra materie. sed lo quendo de p̄sequentiā formalī sic non ē bona p̄se quentia inter enūciationes de subiecto finito et infinito. et h̄ intelligit p̄ hūc textū. Hęc sunt ex il las p̄ līam sequentiā. Ipsiā vō sīm se erūt vt vñten tes negatiūa eo q̄ ē non homo. potest intelligi q̄ enūciationes de subiecto infinito erūt sīm se sic q̄ non habēt habitudinē ad illas enūciatio nes de subiecto finito. vel potest intelligi q̄ enū ciationes de subiecto infinito. h̄ ē inter se habēt cōsequentia adinuicē. qz subiecto existēte termi no infinito ad affirmatiūa sequunt negatiūe sic subiecto existēte termino finito. sequit enīz non homo ē iustus. ḡ non homo nō ē non iustus. et similiter sequit non homo ē non iustus. ḡ nō hō nō ē nō iustus. et ita q̄z enūciationes de sībō fi nito non habeāt habitudines ad illas de subie cto finito habent tñ habitudinē inter se. In his etiā in qb⁹ narrat q̄ sicut enūciationes et oppo sitiones multiplicant in qb⁹ ponit h̄ verbū ē exp̄ se. sic possunt multiplicari in qb⁹ non ponit h̄ vñbū ē exp̄ se. sīl alia vñba adiectiua. vt pz h̄ ois hō currir. ois hō nō currir. ois hō nō mouet. Circa istā scđaz partē in q̄ dīf q̄ affirmative de p̄dicato infinito et finito inferūt negatiūas et nō ecōuerso occurūt due dubitatiōes. et p̄mo vñr vñr ex affirmatiua seq̄l negatiua. et vñr ex affir matiua de p̄dicato finito sequit negatiua de

predicato infinito. et ex affirmativa de predicato infinito sequitur negativa de predicato finito. Secundum dubium utrum ex negativa sequatur affirmativa et vice versa ex affirmativa sequatur negativa de predicato infinito. et ex negativa de predicato finito sequitur affirmativa de predicato infinito. Ad secundum arguit phaedo quod ex affirmativa non sequuntur negativa Hoc quod non sequitur videtur non hominem. sed sor. non videtur hominem. quia posito quod sor. videat hominem et asinum. annus est verum et pons falsum. nec sequitur sor. fuit non albus. sed sor. non fuit albus quod supposito quod sor. quoniam fuerit albus et quod dogmus niger. annus est verum et pons falsum. nec sequitur sor. erit non mortuus sed sor. non erit mortuus. quod annus est verum et pons falsum. In oppositum video phaedonem. Ad secundum dubium arguit phaedo quod negative inferunt affirmativas. nam iustus et non iustus sunt contradictorie opposita. sed a quocumque remonet vnum ipsorum eidem attribuitur reliquum. quia alterum contradictioniorum de quolibet. sed sequitur non hoc est iustus. sed hoc non est iustus. Sicut sequitur si hoc non est non iustus quod hoc est iustus. Ad secundum de in illis de inesse et de presenti et in recto sumpto personaliter est bona res ab affirmativa de predicato infinito. aut ex affirmativa de predicato infinito sequitur negativa de predicato finito. et addo istas quatuor conditiones quod in modalibus non tenet pons ab his affirmativa ad negativam de predicato predicatione. non enim sequitur sor. potest esse albus. sed non potest non esse albus. quod annus est verum et pons falsum. et ideo dixi in illis de inesse. sicut in propositionibus de inesse in quibus verbum posteriorum temporum vel futuri est copula. et ex his affirmativa non sequitur negativa de predicato predicatione nisi cum determinatione determinata ad idem instantis vel termini. non enim sequitur sortes fuit non albus. sed non fuit albus. nec sequitur antichristus est existens. sed antichristus non est non existens. quia in omnibus talibus annis potest esse verum ponere existente falso. et ideo dixi de priuatis cum determinatione determinata tempore significatum per verbum ad idem temporis per quo verificatur annus. est pons bona. sequitur enim sor. fuit albus. sed non fuit tunc non albus. et sequitur antichristus erit existens. sed tunc non erit non existens. et sic de aliis. non potest annus esse verum sine posse sic determinato ad mensuram per quam verificatur annus. sicut in illis de obliquio non valet ponere ab affirmativa de predicato finito ad negativam de predicato infinito. nec ex verso. non enim sequitur sortes est asinus. sed sor. non est non asinus. nec sequitur sortes est non asinus. sed sor. non est asinus. quod posito quod sor. habeat asinum et bouem. utrumque annus est verum et pons falsum. et ideo dixi in recto. sicut si predicatum non supponit personalis sensus materialiter vel similitudinem non valet consequentia ab affirmativa

ua ad negatiū. nō enī sequit̄ aliō vox ē nō vox
supponēt̄ p̄dicato māluer̄ ḡ aliō vox nō ē vox.
q̄ āns ē verū t̄ p̄nis falsū. similr̄ nō sequit̄ ali-
qd̄ cōe ē non cōe s̄m q̄ p̄dicat̄ supponit̄ s̄m
plicif̄ vel māliter. ḡ aliō qd̄ cōe non est cōe. Aaz
āns est verū t̄ p̄nis falsū. nā b̄ cōe non cōe est cōe
sorti t̄ platonu. t̄ sic de alijs supponēt̄ p̄dicato
p̄sonalit̄. C Ad primū in dñū cū dī q̄ nō seq̄
sor. videt nō hominē ḡ sor. nō videt hominē. di-
co q̄ ista sor. videt non hominē non ē de p̄dica-
to infinito. Un̄ in ista sor. videt non hominē. to-
tū istud est p̄dicat̄ vidēs non hoiem. Un̄ p̄di-
cati est nomē infinitū t̄ totū p̄dicat̄ nō. t̄ regu-
la non ē intelligēda nisi de p̄positionib̄ de pre-
dicato finito t̄ infinito. Un̄ in p̄dicta instantia nō
arguit̄ ab affirmatiua de p̄dicato infinito ad ne-
gatiua de p̄dicato finito. Ad sc̄d̄ am̄ instantia cō-
cedo q̄ non sequit̄ sor. sūt nō alb⁹. ḡ sor. non sū-
t̄ alb⁹. cū determinatione t̄n̄ sequit̄ sor. sūt nō
alb⁹. ḡ sor. tūc non sūt̄ alb⁹. Ad tertiaz dico q̄
non sequit̄ sor. est nō alb⁹. ḡ sor. nō est alb⁹. q̄
hi⁹ p̄nia ab affirmatiua ad negatiua non tenet̄ i-
illis de obliquo vt dictū ē. C Ad secundū dubi-
am dico q̄ i illis de inesse vtr̄q̄ extremo ex̄nte
mere simplici. s. tā subiecto q̄ p̄dicato existente
simplici s̄m intellectum numeri singularis sicut
ex affirmatiua de p̄dicato finito v̄l infinito. seq̄
ur negatiua de p̄dicato p̄dictorio. sic ecōtra ex-
negatiua sequit̄ affirmatiua. seq̄t̄ enī homo
non est iustus. ḡ hō ē non iustus. p̄ hāc regulaz
de quolibet mere simplici verificatur alterū cō-
radictoriō. vbi t̄n̄ alterū extremū. s. subiectu
el p̄dicat̄ est cōpositū significās aggregatuz
accidēs nō tenet̄ hi⁹ p̄sequēntia a negatiua ad
affirmatiua. qd̄ patz tā de p̄dicato q̄ de subie-
to. non enī sequit̄ sor. non ē albū lignū. ḡ sor. ē
on albū lignū. q̄ antecedēs ē verū t̄ p̄sequē-
t̄ albū. q̄ ad p̄sequēs sequitur q̄ sortes sit lignuz
nia sic dicendo non albū lignū negatio non ea
it super b̄ totū albū lignū sed solū sup̄ li albū.
ita lignū est affirmatiuz t̄ iō̄ sequit̄ si sortes
t̄ non albū lignū q̄ sor. sit lignuz. t̄ patz q̄ vbi
p̄dicat̄ est cōpositū ex negatiua non sequit̄
affirmatiua. Et si dicat̄ q̄ albū lignū t̄ nō albū
lignū sūt̄ p̄dictoria. ḡ de quolibz v̄l dī alter̄ eoz
p̄dictorio q̄ albū lignū et nō albū lignū non sūt̄ p̄di-
ctoria. q̄ negatio non cadit sup̄ b̄ totū album
lignū. sed solū sup̄ p̄mā partē. si tamē negatio ca-
ret sup̄ b̄ totū tunc sūt̄ p̄dictoria. t̄ a negatio
vnius ad affirmationē alteri⁹ valeret p̄sequē-
t̄. Et sic p̄z q̄ p̄dicato existēt̄ cōposito ex nega-
tiua non sequit̄ affirmatiua. sit̄ subiecto existēt̄
cōposito ex negatiua de p̄dicato finito vel in-
finito nō se q̄t̄ affirmatiua de p̄dicato opposito.
enī sequit̄ hō alb⁹ nō est hō. ḡ hō alb⁹ ē non
q̄ antecedēs ē possibile. cum possibile sit q̄

104

nullus hō sit alb⁹. et p̄n̄s ē impossibile. q̄ seq̄ hō
alb⁹ ē nō hō. ḡ nō hō ē hō alb⁹. et p̄n̄s nō hō ē
hō. qd̄ est impossibile. Si t̄ nb sequit̄ ridens nō
ē hō. ḡ ridens ē nō hō. q̄ positō q̄ null⁹ homo
rideat. āns ē verū et p̄n̄s impossibile. q̄ seq̄ ri-
dēs ē nō hō. ḡ nō hō ē ridēl. et v̄ter⁹. ḡ nō hō ē
risibilis. et v̄ter⁹. nō hō ē hō. Et si dicās q̄ ridēs
ē terminus simplex. ḡ videſ q̄ hec p̄n̄a sit bona
ridēs non ē hō. ḡ ridēs ē nō hō. dicendū q̄ q̄
uis ridens sit terminus simplex f̄m intellectu. q̄ significat
aggregatū p̄ acc̄ns. s. aggregatū ex subiecto et
actu ridēdi. vñ noia p̄creta acc̄ntū significat ag-
gregata p̄ acc̄ns cuiusmōi sūt hec noia. enī sub
statiua q̄ sūt noia officior̄ v̄l dignitatū res ēps
d̄ns f̄nuſ et h̄i. et iō q̄ subiectis talis termin⁹ q̄ ē
nomē officij vel dignitatis ex negatiua non seq̄
tur affirmatiua. Nō enī seq̄ ēps nō ē hō. ḡ ēps
ē nō hō. q̄ āns ē verū posito q̄ null⁹ ēps sit. p̄n̄s
ē falsū. dico etiā q̄ accep̄s f̄minis i p̄lali nume-
ro ex negatiua non seq̄t affirmatiua de p̄dicato
opposito. non enī seq̄t sortes et brunell⁹ non sūt
hoies. ḡ sor. et brunell⁹ sūt non hoies. q̄ āns est
verū et p̄n̄s falsū. Un̄ demōstrato sorte et brunel-
lo. hec ē vera. isti non sūt hoies. et hec ē falsa isti
sūt nō hoies. q̄ non sūt duo nō hoies nec tres
nec sic de multis. Un̄ acceptis terminis in nūe-
ro p̄lali ex negatiua non sequit̄ affirmatiua d̄ p̄-
dicato opposito et cū p̄stantia subiecti. nō enī se-
quit̄ ista non sūt hoies et ista sūt. ḡ ista sunt non
hoies. sic ḡ p̄z in q̄bus terminis ex negatiua se-
quit̄ affirmatiua. et in q̄bus non. Ad rōnē in op-
positū q̄ videſ pbare q̄ in oib⁹ terminis ex ne-
gatiua sequit̄ affirmatiua q̄ arguit p̄ hāc regulam
de quolibet vere p̄dicat alterū duor̄ p̄di-
ctorior̄. dicendū q̄ q̄ p̄dicatū ē cōpositū non
arguit p̄ hanc regulā. vt p̄z. Nam albū lignū et
non albū lignū non sunt p̄dictoria. q̄ falsificat̄
de codē. vtraqz enī istarū ē falsa sor. ē album li-
gnū. sor. ē nō albū lignū. si etiā subiectū sit com-
positū. adhuc etiā nō arguit p̄ hanc regulam de
quolz v̄e d̄f̄ alterū duor̄ p̄dictoria. In ista. n.
p̄n̄a. mel⁹ deo non ē de⁹. ḡ mel⁹ deo ē nō deus.
nō arguit p̄ istā r̄lam de quolz d̄f̄ alterū duorū
p̄dictoria. q̄ hec ē falsa mel⁹ deo ē aliquid
sūt supposito q̄ null⁹ hō rideat. h̄ ē falsa ridens
ē aliquid. et iō in hac p̄n̄a ridēs nō ē hō. ḡ ē nō
hō. nō arguit p̄ hanc r̄lam de quolz v̄e et c̄. Sed
s̄ p̄t dubitari. nā ex quo nec in oibus tm̄is ex
affirmatiuis sequunt̄ negatiue de p̄dicato p̄tra-
dictorio nec ecōuerso. q̄ nō i oibus f̄minis ex ne-
gatiuis non sequit̄t affirmatiue. sed in aligbus
sic. et i aligbus non. q̄ re dicit Aris. q̄ ex affirma-
tiuis sequit̄ negatiue. et ex negatiuis nūqz sequit̄
tur affirmatiue. Dicēdū q̄ i illis de incē et de p̄n̄
et i recto sumptis terminis. vt h̄nt suppositio-

nē psonalē v̄liter. et in oibus f̄minis ex affirma-
tiuis sequunt̄ negatiue de p̄dicato opposito. et h̄-
tā in simplicib⁹ q̄ in composib⁹ sequit̄. n. homo ē
non iustus. ḡ homo non ē iustus. seq̄ etiā sor. ē
non lignū. ḡ sor. non ē lignū. Sed non ē verū in
oibus f̄minis in illis de inesse et de p̄n̄. in recto
sumptis terminis vt h̄nt suppositionē psonalez
ex negatiuis sequunt̄t affirmatiue. q̄ non in com-
posit. vt p̄z. non enī sequit̄ sor. non ē albū lignū
ḡ sor. ē non albū lignū. Ideo dicit pb̄us q̄ ex
affirmatiuis sequunt̄ negatiue. q̄ in oibus f̄mi-
nis cuz istis p̄ditionib⁹ possib⁹ ex affirmatis se-
quit̄ negatiue. et habib⁹ eisdē p̄ditionib⁹ non i oib⁹
bus terminis ex negatiuis sequunt̄t affirmatiue
Nō enī dicendū ē. nō ois hō. Sed
nō negatio ad id qd̄ ē hō addēda ē.
Ois enī nō v̄l significat sed qm̄ v̄l.
manifestū ē āt ex eo qd̄ est. currit hō
nō currit hō. Currit nō hō. nō currit
non hō hec enī ab illis differūt eo q̄
non v̄l sunt. Quare ois v̄l nullus ni-
hil aliud significat nisi qm̄ v̄l de no-
mine vel affirmat̄ vel negant ergo et
cetera eadē oportet apponi.
Hec ē sc̄da p̄ticula sc̄de p̄tis huius. c. in q̄ pb̄us
remouet quedaz dubia. et sint sex dubia q̄ remo-
uet. Primum dubium ē vtrū enūciationes et oppo-
sitiones possint multiplicari p̄ additionē negati-
onis infinitans ad subm̄ vel p̄dicatū. Istud du-
biū remonet. d. q̄ negatio infinitans non d̄z ad
di ad signū v̄l. et p̄n̄s ad negationē dictiōis i
finitans v̄l signū non multiplicat enūciationes
Quod aut̄ negatio infinitans non sit addenda
signo v̄l. pbaf. et hec ē p̄clusio sc̄da hui⁹ libri q̄
pbaf sic. Negatio infinitas solū d̄z addi s̄bo v̄l
p̄dicato. s̄ signū v̄l nec ē subiectū nec p̄dicatū
ḡ negatio infinitas nō ē addēda signo v̄l. maior
p̄z. q̄ negatio infinitas solū ē addēda illi qd̄ h̄z
de se intellectū finitū et determinatū. q̄ negatio
infinitas destruit aliquid finitū et determinatū ad
aliud derelingt vt visū ē. et h̄i sunt subm̄ et p̄di-
catū. q̄ tā s̄bm q̄ p̄dicatū qd̄ d̄z infinitari de se
iportat intellectū finitū et determinatū. et sic p̄z ma-
ior. et minor declarat p̄ h̄ q̄ signū v̄l nō est v̄l
nec supponit̄ significare. signū enī v̄l tm̄ con-
significat v̄l h̄ ē faciet terminū cui addit̄ stare
v̄l et nō singularif. et nō significat v̄l nec singu-
larare. et h̄ declarat pb̄s p̄ d̄riam inf̄ p̄positiones
v̄lem et singularē. ppōnes enī v̄les et singulares
nō d̄rnt in s̄bo et p̄dicato. q̄ semp h̄nt idē s̄bm et
p̄dicatū. s̄ solū d̄rnt in modo supponendi subie-
cti et p̄dicati. vt p̄z de istis hō currit. ois homo
currit. ex quo p̄z q̄ signū v̄l non est s̄bm nec p̄-
dicatum. quia p̄positio v̄lis et p̄icularis habet

idē s̄bm t̄ p̄dicatū. t̄ non h̄z idē signū. ḡ signum
nec ē s̄bm nec p̄dicatū. t̄ h̄ itendit p̄bus p̄ hanc
l̄am. Cetera eadē ōz apponi. h̄ ē illa que sunt i
p̄positione v̄li t̄ particulari. alia a signis v̄lib⁹
t̄ particularibus ōz esse eadē. nam s̄bm p̄dica-
tum t̄ copula ōz eē cadem in p̄positione v̄li t̄ p̄-
ticulari.

Quoniā v̄o contraria ē negatō ei que ē
ē oē aīal iustū. Illa que significat qm̄
nullū aīal ē iustū. hoc quidez manife-
stum est. qm̄ nunq̄ erunt vere neq̄ si-
mul in eodem ipso. h̄is v̄o opposite
erunt aliquando vt aliqd animal iu-
stum est non omne animal iustuz est.
Secunda dubitatio quā remouet ē ista. quō est
ḡ in v̄libus non p̄tingit ōes angulares eē siml̄
veras. Istud dubiu remouet. pbans duo q̄ su-
peri narravit. s. ḡ in v̄libus non p̄tingit q̄ ōes
angulares sunt simul vere. sed in pticularibus
p̄tingit q̄ ōes angulares sunt simul vere. t̄ hec
ē tertia p̄clo hui⁹ lib. pbaf sic. iste p̄uertunt. nul-
lus h̄o ē iustus. ois h̄o non ē iustus. sed p̄tingit
ista eē in figura p̄positionū v̄lium. t̄ non p̄tingit
istas eē s̄l̄ veras. ois h̄o ē iustus. ois h̄o nō ē iu-
stus. ḡ in v̄libus nō p̄tingit ōes angulares siml̄
eē veras. Et sic pbata ē vna p̄s p̄clusionis. Alia
pars pbaf sic. iste due p̄uertunt. aliqs h̄o non ē
iustus. aliqs h̄o ē nō iustus. t̄ iste due p̄uertunt
aliqs h̄o ē iustus. aliqs h̄o nō ē nō iustus. t̄ ōes
p̄nt eē simul vere. aliqs h̄o ē iustus. aliqs h̄o nō
ē iustus. aliquis homo est non iustus. aliqs h̄o
non est non iustus.

Sequitur eā quidē que est. nullus ē
homo iustus. illa que ē ois homo est
non iustus. illaz v̄o q̄ ē. ē aliquis iust⁹
h̄o. opposita qm̄ nō ois h̄o ē n̄ iust⁹.
Necessē enim est aliq̄ n̄ h̄o iūem esse.

Quod aut̄ dicte v̄les t̄ particulares quā altera
ē affirmatiua de p̄dicato infinito. t̄ altera ne-
gatiua de p̄dicato finito p̄uertant. p̄z q̄ mani-
festū ē ḡ affirmatiua de p̄dicato infinito inserit
negatiua de p̄dicato finito. sequit eni ois h̄o ē
nō iustus. ḡ nullus h̄o ē iustus. t̄ h̄ p̄z ex p̄cedē-
tib⁹. t̄ ḡ negatiua affirmatiua inferat oñdit hic
dicens q̄ ad eā q̄ ē nullus h̄o ē iustus. sequit af-
firmatiua q̄ ē ista. ois h̄o ē nō iustus. t̄ eodē mō
de pticularibus. nā ad istā q̄ ē aliqs h̄o ē iustus
sequitur ista non ois h̄o ē nō iustus. seu ista ali-
qs h̄o nō ē nō iustus q̄ eadē ē t̄ econuerso. seq̄
eni si nō ois h̄o ē nō iustus necesse est aliquē ho-
minē ē ē iustū. h̄ est hec p̄na ē necessaria. aliquis
h̄o nō ē non iustus. ḡ aliqs h̄o ē iustus. t̄ ita p̄z
ḡ v̄les q̄rū altera ē affirmatiua t̄ altera negati-
ua de p̄dicatis p̄dictorijs de p̄dicato infinito.

t̄ altera negatiua de p̄dicato finito p̄uertunt. et
idē p̄z de particularibus. s. ḡ pticulares quarū
altera est affirmatiua t̄ altera negatiua de p̄di-
cati p̄dictorijs p̄uertuntur. Intelligentum q̄ i
terminis simplicibus s̄m intellectum sicut affir-
matiue inferūt negatiuas de p̄dicatis opposit⁹.
ita negatiue inferūt affirmatiuas. sicut dicit hic
Aris. expresse. In terminis tñ cōpositis s̄m itel-
lectū q̄ termini significant aggregata p̄ acc̄ns
affirmatiue inferūt negatiuas. s̄z negatiue nō i
ferūt affirmatiuas. vt dc̄m ē. s. qd̄ tñ exponunt
qdam sic. ḡ ex affirmatiuas sequunt negatiue t̄
ex negatiuas non sequunt affirmatiue nisi sup-
posta p̄stātia subiecti. s. supponēdo q̄ illud q̄ d̄
significatur p̄ s̄bm sit et̄ns. t̄ ideo dicit hic Aris.
q̄ hec ē bona p̄na. aliqs h̄o non ē nō iustus. ḡ
aliqs homo ē iustus. qr̄ necesse ē aliqē h̄o iūem
ē. h̄ ē. qr̄ necesse ē q̄ s̄bm existat. tñ non videtur
ex intentione Aris. hic q̄ eē in p̄posito accipiat
vt ē sc̄dm adiacens. ita q̄ significet. qr̄ hec h̄o ē
sit nečia. s̄z significat q̄ hec p̄na sit nečia. si aliqs
h̄o nō ē nō iustus. aliqs h̄o ē iustus. ita li ē h̄ ē
tertiū adiacēs. t̄ necessitas hec dicit nečitē p̄ne.
Manifestū ē aut̄ qm̄ etiā in singulari-
bus. Si ē verum interrogatū negare
qm̄ t̄ affirmare verum ē. vt putas ne-
socrates sapiēs ē. non. Igit̄ socrates
nō sapiens ē. In vniuerſalib⁹ v̄o nō
vera ē que similiter dicit̄. vera aut̄ negatio
vt putas ne ois h̄o sapiens ē. Hoc
enim falsum est. sed non igif omnis
homo sapiens est vera est. hec enim
opposita est illa v̄o contraria.
Tertia dubitatio quā remouet est ista. dc̄m ē q̄
i v̄libus ex negatiuas sequunt affirmatiue s̄z du-
biū ē vtrū eodē mō s̄e quāt̄ affirmatiue ex ne-
gatiuas in p̄positionib⁹ v̄libus sicut in p̄positio-
nibus singularib⁹. In singularibus ex negatiua
p̄positione singulari de p̄dicato finito p̄tingit ī
ferre affirmatiua de p̄dicato infinito manente
eodē subiecto t̄ eodē mō supponente. si eni q̄ra-
tur vtrū sortes sit sapiēs. t̄ respondeat q̄ nō cō-
tingit inferre affirmatiua de p̄dicato infinito ma-
nente eodē s̄bo t̄ eodē mō supponente. sic ḡ sor. ē
nō sapiens. Est ḡ dubiu vtrū sic sit i v̄lib⁹. s. q̄
ex negatione v̄lis s̄ p̄dicato finito p̄tingat inser-
re p̄positionem affirmatiua de p̄dicato infinito
subiecto eodē modo accepto seu de eodē modo
supponente. Et ad istā dubitationē respondet
Aris. dicēs q̄ nō ē d̄fia inter v̄les t̄ particulares
quantū ad illationē affirmatiue de p̄dicato finito
ex negatiua de p̄dicato finito vt dicit p̄bs in
singularibus. si verum est interrogatū negare

quoniā vēz ē et affirmare. hoc ē si singularis affirmativa de predicato finito negetur. ex illa negativa seu negatiōe predicati finiti de subiecto singulari contingit inferre affirmatiōe de predicato infinito de eodē subiecto singulari eodem modo sumptio. vt si querat vtrū sor. sit sapiens et dicatur q̄ non. ex ista negatione contingit inferre. q̄ sor. ē non sapiens. sed nō ē ita de vniuersa libus affirmatiōis de p̄dicato finito et infinito subiecto eodē modo supponēt. si enī querat virū ois hō sit sapiēs. et r̄ndeatur q̄ nō. ex h̄ non contingit inferre affirmatiōe de p̄dicato infinito subiecto eodē modo supponente. si enī querat vtrū ois hō sit sapiēs et r̄ndeatur q̄ nō. ex hac responsione non contingit inferre. q̄ ois homo ē nō sapiens. sed bene contingit inferre istam. q̄ non omnis homo ē sapiens. Et sic in vlibus non est respondendū p̄ negationē immediate additā cōpōni. sed in singularib⁹ sic. Si enim in singularibus fiat questio de p̄positione singulari affirmativa de predicato finito. et r̄ndeatur ad illā dicēdo non. ex ista responsione contingit inferre negatiōam de p̄dicato finito. verbi gratia. si q̄ratur vtrum sor. sit sapiens et respondeat q̄ non. ex ista cōtingit inferre. q̄ sortes non ē sapiens. nisi negatio addatur immediate verbo copulati p̄dicatum cū subiecto. Sed si queratur vtrū omnis hō sit sapiens et respondeatur q̄ non. ex hac responsione non contingit inferre negatiōaz in qua negatio immediate additur v̄bo subiecto eodē mō supponente. ex hac enim responsione data nō contingit inferre. ergo omnis homo nō ē sapiens. sed bñ contingit inferre. ergo non omnis homo ē sapiens. vna enim istarū ē contraria huius. omnis hō ē sapiens. et alia ē sua contraria. Ex isto loco accipit vna regula cōmuni que ē ista q̄ in singularibus nō refert p̄ponere vel postponere negationē. et rō hui⁹ ē ista. termin⁹ singularis non habet supposita seu inferiora. et ideo non potest eosfundī a negatione et iō pro eodē omnino stat et pro eodē supponit termin⁹ singularis sive negatio p̄ponatur sive postponatur. Ista aut̄ regula in singularib⁹ non refert p̄ponere et postponere negationē intelligenda de p̄positionib⁹ singularib⁹ q̄ sūt de subō singulari simplici nō acceptio cū aliquo modo. Et dico de singulari simplici. q̄ in aliquib⁹ cōpositis refert p̄ponere et postponere negationē. supposito enī q̄ iste habeat duos filios quoz vnu diligat et aliū nō. hec ē vera. iste hō hñs filiū nō diligit illū. q̄ se querer ex hac vera. iste hō habēs filiū odit illū. et hec est falsa. non iste hō hñs filiū diligit illū. quia sua contraria ē vera. Et diri q̄ intelligitur de singulari non accepto cū aliquo modo. quia potest accipi cū aliquo modo vbi referret p̄ponere et postponere negationē. nullū enim refert dicere. non

tantū sor. currit. et dicere tantū sortes nō currit. Scire tamen debes q̄ si in aliquib⁹ singularib⁹ refert p̄ponere et postponere negationē. h̄ nō ē rōne termini singularis. sed rōne adiuncti. Ille vō que secunduz infinita contra iacentes noia vel verba opposite sūt ut in eo qđ ē non homo vel non iust⁹ vel non currit vel non laborat quasi negationes sine nomine et verbo esse videbuntur sed non sunt. Semper enī vel verā esse vel falsam negationē ne cessē ē. Qui vō dixit non hō nihil magis de homine sed etiā minus verus vel falsus fuit. Si non aliqd addat. Quarta dubitatio talis ē. q̄ dictū ē in r̄fōsione que das p̄ negationē contingit aliqd inferri. vt si q̄ ratur vtrū sor. sit sapiens et r̄ndeatur non. ex hac responsione contingit inferre q̄ sor. ē nō sapiens. ex h̄ posset alicui videri q̄ hec dictio non et etiā termin⁹ infinitus ēē negatio. i. p̄positio negativa. Istud enim ex quo contingit aliqd inferre ē enī ciatio. Istud remouet p̄bs pbans q̄ terminus infinitus nō ē p̄positio negativa. probat per h̄. quia ois p̄positio negativa significat verū vel falsum. sed termin⁹ infinitus nec significat verū nec falsum. nec hec dictio nō ē p̄positio affirmativa vel negativa. nec ex ea p̄ se contingit aliqd inferre. q̄zuis ex ea relata ad interrogationē cōtingit aliiquid inferre. hoc ē ex negatione interrogations contingit aliiquid inferre. Significat aut̄ ois nō hō iust⁹ nulli illarum idēz nec huic opposita negatio ea que ē non ē ois nō hō iustus. illa vō que ē ois nō homo ē non iust⁹ illi que ē nullus non homo est iustus idem significat. Quinta dubitatio quā remouet ē ista quia p̄bs vñs ē in p̄cedentibus enūciationibus de finito subiecto et etiā de subiecto infinito potest ēē dubium vtrū p̄positio affirmativa de subiecto infinito sit eadē vel equipollens alicui de subiecto finito. potest etiā ēē dubium vtrū iste p̄positions sint eadem. ois nō hō currit. ois hō non currit. Istud dubium remouet p̄bs dieēs q̄ ista. ois hō nō ē iustus non ē eadē alicui earū enūciationū que sunt de subiecto finito. q̄ nec ē eadem affirmatio nec negatio de subiecto finito. Ista enim non sunt eadē. ois nō homo ē iustus. ois hō non est iustus. ois hō ē iustus. et sic de oib⁹ alijs de subiecto infinito. tñ q̄zuis p̄positions de subiecto infinito nō sunt eadem alicui de subiecto finito. tñ vna p̄positio de subiecto infinito ē eadē alteri de subiecto infinito. Iste enim sunt eadem. ois non hō

est iustus. et nullus non est iustus. Intelligenda sunt h̄ duo. Primo q̄ p̄hs vocat h̄ p̄positiones easde illas p̄positiones q̄ pertinentur et h̄nt idē sibi et idē predictatū. q̄z in rei veritate non sint eedē sibi vocē. et sic dicunt iste p̄positiones eedē. oīs non h̄o est iustus. nullus non h̄o non est iustus. Secō intelligendū q̄ cā q̄re p̄positione de subiecto infinito non est eadē p̄positione de sibi finito est iusta. quia ad h̄ q̄ alīq̄ p̄positiones differentes sibi vocē sint eedē vel pertinentibiles regit q̄ in viraq̄ p̄dicatū enūciet de eos v̄l de querentibilib̄ sed in enunciationib̄ q̄z vna est de subō finito et alia de infinito non enūcial p̄dicatū de eodē v̄l de cōvertibilib̄. et iō tales enūciatōes q̄z vna est de sibi infinito et alia finito non s̄t eedē nec pertinentibiles. Trāposita vō noīa vel verba idez significant ut est alb̄ h̄o et est h̄o albus. Nā si hoc non est eiusdē multe erunt negationes. sed ostensum ē. quoniā vna vniuersitatis ē. Eius enī q̄ ē. est albus h̄o. negatio ē. non est alb̄ h̄o. Eius vō que ē. est h̄o albus. Si non eadē est ei que est est alb̄ h̄o erit negatio vel ea q̄ ē non est non h̄o alb̄. Vcl ea que ē non est h̄o albus. sed altera quidē erit negatio ei que ē non h̄o alb̄. Alia vō ei que ē. est alb̄ h̄o. quare erūt due vni. Quoniam igit̄ trāposito noīe v̄l v̄bo eadez fit affirmatio v̄l negatio manifestū ē. Secunda dubitatio talis ē. Aris. i p̄cedentib̄ q̄nq̄ p̄ponit adiectū substatiūo. dicēdo sic. est iustus h̄o et alīq̄ p̄ponit substatiūo adiectūo. dicēdo sic. est h̄o iustus. possit alīq̄ credere q̄ h̄i p̄pōnes differat. i q̄rū vna p̄ponit adiectū substatiūo et in alia substatiūo p̄ponit adiectūo. Istud dubium remouet p̄hs dices q̄ h̄i p̄positiones sunt eedē h̄ est idē significant in q̄rū vna p̄ponit adiectū substatiūo. et in alia substatiūo p̄ponit adiectūo. q̄ noīa et verba trāposita idē significant. iste enī p̄pōnes est alb̄ h̄o. et h̄o alb̄ idē significant. Quod aut̄ p̄positiones in qua p̄ponit adiectū substatiūo. et in alia p̄ponit substatiūo adiectūo sint eedē. p̄bat p̄hs. et hec est secō. v. h̄ libri q̄ p̄bat sic p̄ impossibile. si h̄i p̄positiones non essent eedē. sequitur q̄ eiusdē affirmationis non erūt p̄les negationes opposite. p̄nis ē impossibile. vt p̄z et p̄mo libro. p̄na p̄bat exēclaris sic. huius enunciationis. est alb̄ homo. et negatio h̄i opposita non ē alb̄ h̄o. si q̄ iste non significet idez est h̄o alb̄. et est albus h̄o. tunc huius ē h̄o alb̄ est alia negatio q̄z ista non ē alb̄ h̄o. aut q̄ sua negatio ē iusta. non ē non h̄o alb̄. aut ista non ē non h̄o albus. est negatio istius. ē non h̄o alb̄. q̄ negatio

istius ē h̄o alb̄. non ē iusta. non ē h̄o albus. et p̄ se quēs iste sunt diverse negationes non ē h̄o alb̄. non est alb̄ h̄o. q̄ ista affirmatio ē alb̄ h̄o habet duas negationes sibi oppositas. s. istas. non ē h̄o alb̄. non ē alb̄ h̄o. hec ē ratio p̄hi. s. h̄ rō non videtur valere. q̄ p̄hs capit h̄ illud q̄ debet p̄bare. et ita videat petere p̄ncipiū. p̄hs enim capit q̄ negatio istius ē alb̄ h̄o. ē iusta. non ē h̄o albus. et hoc debet p̄bare. si enim aliq̄ vellet sustinere q̄ noīa et verba trāposita non idē significat. ipse haberet negare istud q̄d hic accipit p̄hs. s. q̄ negatio istius ē alb̄ h̄o ē iusta. non ē alb̄ h̄o. et non ista. non ē h̄o alb̄. Ad istud respōdet boetus q̄ p̄hs capit h̄ illud q̄d p̄ se ē manifestū. iō non petit p̄ncipiū. manifestū ē enī p̄ se q̄ ista non ē h̄o albus ē negatio h̄. est alb̄ h̄o. quia ista ē negatio q̄ illud idē negat quod affirmatio affirmat. et manifestū ē q̄ ista non ē h̄o albus. illō idē negat q̄d ista affirmatio affirmat ē alb̄ h̄o. manifestū enī ē cuiuslibet intelligēti q̄ intellectū h̄i ē iste. al h̄ h̄ ē. iste h̄o alb̄ intellectū h̄i non ē h̄o alb̄ ē iste non nullus h̄o ē albus. manifestū enī ē p̄ se q̄ iste nullus h̄o ē albus ē negatio huius. h̄o ē alb̄. et iō p̄hs hic non repetit p̄ncipiū. q̄ capit illud q̄d manifestū ē p̄ se. Subbitatur circa istud dictū p̄hi. Transposita noīa et verba. q̄ detur instantia in multis. q̄ hec ē vera oīs h̄o ē animal. et hec ē falsa aīal est omnis h̄o. et hec est vera omniū oppositorū ē eadē disciplina. et hec ē falsa. eadē ē disciplina omniū oppositorū. et hec ē falsa. s. or. differt ab hoīe. et hec ē vera. ab hoīe differt s. or. et hec est congrua ciceronē videt suis filiis. et hec est incongrua. suis filiis videt cicero nē. et in oībus p̄dictis est solum diuer sitas in trāpositione nominū et verborū. q̄ nō semp p̄positiones in quib̄ noīa et verba trāponunt significant idē. Vico q̄ p̄hs loqtur de trāpositione noīis adiectūi et substatiūi et verbi copulant adiectūi cū substatiūo. siue. n. vñ p̄ponat vtric̄ siue postponat vtric̄. siue interponat semp quā tum ad intellectū idē significatur. p̄ oīs enī istas propositiones ē h̄o alb̄. et est alb̄ h̄o significat idē. oīs enī iste p̄positiones significat idē q̄d ista p̄positio h̄o ē alb̄. vñ in istis p̄positionib̄ h̄ verbū ē non ē scđm adiacēs. vt q̄dam dicunt. s. ē tertiu adiacēs. q̄ intellectū oīum harū p̄positionū ē q̄ h̄o est alb̄. potest etiā dici q̄ p̄hs logatur de p̄positionib̄ indifferitis non de v̄lib̄ et de talib̄ indifferitis vbi vñ illoꝝ nominū. quo rū vñ p̄ponit alteri vel postponit natū ē ēē subiectū et alterū non. vt pat̄ in exēplō suo. ē albus h̄o. nā iste terminū h̄o potest ēē subiectū. et iste terminū h̄o nō pot̄ ēē subiectū nisi substātū et vel intelligat terminū in subiecto sumpt̄. et in talib̄ nihil resert p̄ponere verbū nominī. v̄l econuerso. nec etiā resert p̄ponere vñ nomē al-

teri. qd semper intelligit idem per istas est homo albus. et est albus homo. et albus homo est. et sic de aliis. qd semper per per istas intelligitur illa propositio homo est albus. unde omnes tales propositiones sunt eadem idem convertibles. unde plures hic et multotiens alibi propositiones convertibles vocat easdem. Potest autem generalius dici quod terminorum in propositione potest multiplex esse transpositio. aliquid quando a parte eiusdem extremi ut patet in istis homo albus est animal. albus homo est animal. quandoque transpositio est extremi in extremum ut alicuius quod est ex parte vnius extremi in una propositione in aliud extremum. ita quod illud quod in una propositione ponitur ex parte vnius extremi ponitur in alia propositione ex parte alterius extremi. exempli quando extremum transponitur in extremum ut homo est animal. animal est homo. exempli secundi quando aliquid quod ponit a parte vnius extremi transmutatur. ita quod si pars alterius extremi. ut hinc homo albus est animal. homo est animal album. si si fiat transpositio a parte eiusdem extremi. sic non refert preponendo vel postponendo adiectiuum substantiuo. vel substantiuum adiectino. nihil refert dicere homo albus est animal. et dicere albus homo est animal. Si autem non se habeant sicut adiectiuum et substantiuum refert in multis transponere ex parte eiusdem extremi. et marie ubi una pars extremi est terminus communis. et alia pars extremi importat negationem vel distantiam. Refert enim dicere sor. est ab homine differens. et sortes est differens ab homine. Si autem si fiat transpositio extremi in extremum vel alicuius positi ex parte vnius extremi ad aliud extremum. sic quod quando terminus et partes terminorum in utraque propositione accipiuntur pro eodem. et habent eandem suppositionem. et facta transpositione utraque propositione remanet intelligibilis huiusmodi propositiones in quibus sit transpositio de uno extremo ad aliud extremum sunt convertibles. per hoc patet ad instantias. Ad primum quod iste propositiones non convertuntur omnis homo est animal. animal est omnis homo. quia iste terminus animal non supponit eodem modo in utraque. et per idem ad secundam instantiam. quia iste non convertuntur. omnium oppositorum est eadem disciplina. et eadem disciplina est omnium oppositorum. quod iste terminus eadem disciplina non supponit eodem modo in utraque propone. sicut iste non convertuntur sor. differt ab homine. et sor. ab hoie differt. quod iste terminus hoie non supponit eodem modo in utraque. Ad aliā instantiam quod hec non est intelligibilis. suus filius videt ciceronem. et ideo iste non convertuntur. ciceronem videt suus filius. et suus filius videt ciceronem.

Et uno de pluribus vel plura de uno affirmare vel negare.

Si non est vnu expluribus non est affirmatio una neque negatio. Dico autem vnu non si vnum nomen sit positum non sit tamē vnu ex illis ut homo est fortasse et animal et bipes et mansuetus. sed ex his vnum sit. ex albo autem et homine et ambulante non sit vnu. Quare non sit vnu aliquid de his si affirmet aliquis non erit affirmatio una. sed vox quidem una. affirmatio vero multe. nec si de uno ista sed similiter plures. Istud est secundum capitulum primi tractatus in quo determinatur de enunciatione secundum quod continetur ad extremum simplex vel compositum. et continet duas partes principales. In prima determinatur de enunciatione habente aliquid extremum compositum. ostendendo quod enuntiatio huius aliquid extremum compositum est una et quod non est una. In secunda parte ibi. Quoniam vero hec quae determinat de habitudine et sequentia enunciationis ad unum. quarum quedam habent aliquid extremum compositum et quedam extrema simplicia. Prima pars continet duas particululas. In prima determinatur que enuntiatio habens extremum compositum est simpliciter una et que non. In secunda ibi. si ergo dialectica interrogatio determinat incidenter de interrogatione dialectica concludendo ex dictis que interrogatio non est dialectica. In prima ergo particula narrat que enuntiatio est una et que non. et intendit breviter quod enuntiatio est una que enunciat vnu de uno. intelligendo per vnu non vnu nomine tamen sed ratione vel vnu conceptus. Si enim vnu nomine significat plura ex quibus sit vnu uero est enuntiatio una in qua vnu tale subiectur vel predicatur. et illa enuntiatio que enunciat plura de uno. vel vnu de pluribus. vel plura de pluribus. ex quibus pluribus non sit vnu per se. ista enuntiatio non est una. Si autem enuncient plura de uno. ex quibus pluribus sit vnu vel vnu de huiusmodi pluribus. vel plura huiusmodi. ex quibus pluribus sit vnu de his pluribus. hoc non impedit vnitatem enunciationis. si enim ex aliis manifesto et bipede fiat vnu. tamen huius enuntiatio homo est aialis manifestus bipes est enuntiatio una. quod de uno enunciant plura ex quibus sit vnu per se. si autem plura ex quibus non sit vnu praedicent de uno. vel de pluribus non est enuntiatio una sed plures. nam ex hoie albo et ambulante non sit vnum. et ideo hec oratio sor. est homo ambulans non est una sed plures. Motada sunt hic tria. Primum quod cum Aristotele dicit hic quod ex aliis pluribus sit vnu. et ex aliquibus non. plures non loquuntur de vocibus. quia ex istis vocibus sphaera corporea aiata sensibiliter rationalis non magis sit vnu quam ex istis. homo ambulans musicus albus. et sic de aliis non enim est huius vox sphaera magis potentia ad hanc

vocē corporeaz animataz rē. q̄z hec vox homo ē in potentia ad has voces. albus musicus rē. vñ vnum nomen non ē magis in potentia ad aliud nomē q̄z aliud quodcūqz idifferenſ. et iō nō magis ē vñ natū fieri ex istis vocibus. animal rōnale q̄z ex istis vocibus. albus musicus. Istud etiam patz. quia si vox sit vna et significata multa non ē oratio vna. et ita pluralitas vel vnitatis non referuntur ad voces. nec videtur q̄ phūs loquatur de conceptibus. non enim videtur q̄ ex duobus conceptibus fiat vñ magis q̄z ex q̄busdam alijs conceptibus. non enim ē concept⁹ animalis magis in potentia ad conceptū rationalis q̄z conceptus albi ad conceptum musici. q̄ sicut aīal ē in potentia ad rōnale et irrōnale. ita albū ē in potentia ad musicū et nō musicū. et etiam musicū ē in potentia ad album et nigrum. quia alborū quoddam ē musicū. quoddam nō musicū. et musicorū quoddam ē albū et quoddam nigrum. Quilibet etiam conceptus ē forma. et non videt q̄ ex istis duabus formis magis possit fieri vnum q̄z ex alijs duabus formis quibus cūqz. et ideo videtur q̄ phūs loquitur hic de rebus significatis per voces. ita q̄ velit dicere q̄ quando plures res ex quibus nō fit vñ enūciantur de vna voce significante vnam rem nō ē enunciatio vna sed plures voces significantes plures res ex quibus rebus fit vnuz enuncient de vno. nihilominus fit vna enunciatio. **C**Se cundo notandū ē q̄ ex aliquibus rebus fit vñ per se. sicut ex materia prima et forma substātiāli fit vñ per se. ex aliquibus fit vñ per accēns. sicut ex subiecto et accidente ut ex homine et albedine. et alijs sunt res ex quibus non fit vñ p se nec per accidens. sicut ex diversis subiectis p se subsistentibus in actu ut ex homine et lapide nec fit vñ per se nec p accidens. ex quo videſ ſequi q̄ ppositione in qua enunciantur plura ex qbus fit vñ de vno ē euunciatio vna. et tali vñtate ē ppositione vna quali vnitate ex illis plurib⁹ fit vñ. quia si ex illis pluribus fit vnuz per se p positione ē vna p se. et si ex illis plurib⁹ fit vñ per accēns. ppō ē vna p accēns et nō ē vna p se. ideo hec ppositione ē vna p se. hō ē animal rōnale. et hō ē vna p accēns. hō ē animal musicū album. et est plures pluralitate opposita vnitati p se. et hō oīo homo ē asinus lapis. nullo mō ē vna. q̄ ex lapi de et asino nullo mō fit vñ tāqz ex actuali et potentiali. vñ hec oīo homo ē alb⁹ lapis. ē simplr plures. q̄ equalet istis duabus ppositionibus hō ē albus. hō ē lapis. **T**ertio pōt ex dictis hē in pmo libro notari diuīsio ppositionis vni⁹ in suas spēs. ex q̄ pōt apparere diuīsio ppositionis que ē plures. **P**ropositione vna diuidit pmo sic. quedā ē ppositione vna simplr ut illa in q̄ enunciatur vñ de vno. s. vna res de vna re. vel vox

significans vñā rē de vna significante vñā rē. et quedā ē ppositione vna pīunctione. ut ppositione hy pothētīca in q̄ pīungunt multe cathegorice me diante pīunctiōe. ppositione vna simplr ē duplex q̄ quedā ē vna p se. ut illa in q̄ enunciat, vñ de vno vel pīla ex quib⁹ fit p se vñ de vno vñ vñ de pīl⁹ ex qb⁹ fit p se vñ. Alia ē ppositione vna simplr q̄ p accēns ē vna. ut illa in q̄ enunciantur plura ex qb⁹ p accēns fit vnuz de vno. et sic ē ista simplici vna p accidens. s. r. ē hō alb⁹ music⁹ rē. Ex ista diuīsione ppositionis vni⁹ pater diuīsio propositionis q̄ pīles ē. q̄ quedā ē ppositione plures pīlalitate opposita vnitati pīunctionis. et sic oratio in q̄ ponunt pīles inēdūcte ppositiones. et sine pīunctione media dī ppositione pīles. et quedā ē propō pīles pīlalitate opposita ppositione vni⁹ simplr. et sic q̄libet ppositione hypothētīca dī propō plures et quedā ē ppositione pīles pīlalitate opposita ppositione vni⁹ simplr et p se. et sic ppositiones in quib⁹ enunciant pīla ex qb⁹ fit vñ p accidens de vno vñ vñ de pīl⁹ talib⁹ ē ppositione pīles pīlalitate opposita vnitati simplr et p se. et sic ē ista ppō pīles s. r. ē hō alb⁹ music⁹. **I**sta autē pīlalitas opposita vnitati simplr et per se ipēdit contradictionē. ppositione enī hypothētīca q̄ est plures pīlalitate opposita vnitati simplr hō contradictionē. et etiā ppositione vna simplr et p accidens q̄ dī plures pīlalite opposita vnitati simpli citer et per se habet contradictionē ut habet videri et pmo libro. **S**i ergo dialectica interrogatio respōfionis est petitio vñ pī propositionis vñ alterius partis contradictionis ppositione vñ pars vñiuis contradictionis ē. non erit vna responsio ad hec neqz enī vna interrogatio nec si sit vera. dictum ē autē de his in topicis. **H**ec ē secunda particula secunde pars in q̄ concludit duo correlaria. **P**rimū ē q̄ interrogatio in q̄ pīla ex qbus nō fit vñ querunt de vno nō ē interrogatio dialectica. Et hec ē pīlo sexta hō libri q̄ probat sic. **O**mnis interrogatio dialectica petit vñā respōfionē. s. q̄ altera pars pīdictio nis pcedat. sed interrogatio in q̄ plura querunt de vno nō petit vñā rīsūcē sed plures. q̄ interrogatio i q̄ pīla querunt de vno nō petit vñā responsionē sed pīles. q̄ interrogatio i plura ex q̄ b⁹ nō fit vñ. q̄runt de vno nō ē interrogatio dialectica. imo si q̄traqz affirmatio i illa interrogatio que pīles ē eēt vera. non eēt danda vna responsio. maior de se patz. minor etiam de se pī. quia si q̄raf rītrū s. r. fit animal lapis. ad istam interrogacionem non ē danda vna responsio s. plures. et idem ē indicium si vnuz interrogatur

de plurib^o vel plura de plurib^o ex qbus non fit vnum. Subitur an hec sit vera interrogatio. vtrū sortes sit homo albus musicus. et videt q̄ non. q̄ hic plura queruntur de vno. ḡ est plures. Dicendū q̄ ista. s. hō albus music^o p̄nit queri de sorte tanq̄ diuersa p̄dicata. et sic est interrogatō plures equivalens istis tribus interrogatiōib^o. vtrū sortes sit hō. vtrū sortes sit alb^o. vtrū sor. sit music^o. et sic dāde sunt plures r̄sponses. Alio mō p̄nit hec tria q̄ri tanq̄ vnu p̄dicatum vel tā q̄z p̄stituentia vnu p̄dicatum. et sic ē interrogatio vna per accidē. q̄ ex istis plurib^o sit vnu per accidē. et danda ē vna responsio. s. altera ps̄ p̄dictionis. videlz q̄ sor. ē hō albus musicus. vel q̄ non ē hō albus musicus. vtrāq̄ enī istarum est vna p̄ accidē vt dcm̄ ē. Ad argumentū in ūrum dicendū ē q̄ in ista interrogatione. s. vtrū sortes sit hō albus musicus sīm q̄ ista tria faciūt p̄dicatū. q̄rit vnu p̄dicatū d̄ vno sbo. q̄ p̄dicatum ē vnu per accidē. et si q̄runq̄ hec plura. q̄ tamen ex istis plurib^o sit vnu p̄ accidē. ideo interrogatio est vna per accidentis tantum.

Similiter autē in anifestū ē q̄m nec hoc ipsum quid ē dialectica ē interrogatio vtsi quis interrogat qd ē aial. oīz enim data interrogatōe eligere vtrū velit p̄tradictionis partē. sed oportet interrogantē determinare vtrāq̄ hoc animal homo sit an non.

Secundū correlariū qd concludit ē istud q̄ q̄stio quid ē. non est q̄stio dialectica. Et hec ē conclusio septima huius li. pbatur sic. Ad omnem p̄clusionem d̄ alectricā p̄t responderi p̄ vtrāq̄ p̄tem p̄dictionis. indifferent. vi si querat si hoc aial sit homo vel non. ad istā interrogationē cōtingit p̄uenient responderi p̄ vtrāq̄ p̄tem p̄dictionis. dicendo q̄ hō aial ē hō. vel dicendo q̄ hō aial non ē hō. sed ad questionem querentem. qd est homo. et respondeat negatiū q̄ nō est lapis. non est responsio conueniens. quia questionē querit quid ē homo. et r̄sio dicit q̄ nō ē hō. ḡ q̄ quid ē non ē q̄ dialectica. Hic sūt duo notanda et vnu dubitandū. Notandum ē p̄mo q̄ p̄bs q̄nem dialecticā vocat hic questionēz. q̄ ē que sit per hoc interrogatiū vtrū. et ad talem questionē factā p̄ vtrū respondendū ē p̄ illis qd positiū ē in interrogatione. vel per eius oppositū. vi si querat vtrū oē bonū sit eligendū oīz dare. vel istud quod positiū ē in questione dicēdo q̄ sic vel eius oppositū. dicendo q̄ non. et siue respondeat dicendo q̄ sic. siue dicendo q̄ non conuenienter responderetur et satisfactū ē questioni. Sed ad questionē factā per qd nō p̄tingit que

nienter respondere. dādo affirmatiūā v̄l negatiūā. vt si p̄uenienter respondeat p̄ affirmatiūā r̄ndendo p̄ negatiūā nō ē p̄ueniens. Secūdo ē notandum q̄ q̄nq̄ in q̄stione dialetica exp̄mitur vtrāq̄ pars p̄dictionis. et q̄nq̄ altera tñ. q̄n ex p̄mis vtrāq̄ pars p̄dictionis nō sufficit respōdere. dicendo sic vel dicendo nō. q̄ sic r̄ndēdo nesciret quā p̄tem r̄ndens daret. Et ideo oīz in r̄nsione exprimere actualē alterā p̄tem p̄dictionis vt si q̄ratur virum oē bonū sit eligendū vel non si velit p̄tem affirmatiūā p̄cedere d̄ dicere q̄ oē bonū sit eligendū. sed si interrogatione exprimaf altera ps̄ p̄dictionis tñ. sufficit respōdere dicendo sic vel dicendo nō. C Subitaſ circa cōclusionē quā p̄bs ponit h. videt enī q̄ q̄stio qd ē sit q̄stio dialectica. q̄ oīz qd quā h̄z dialecticā terminare est qd̄ dialectica. sed dialecticā habet terminare q̄stionē quid est. q̄ in p̄mō topicorū Aris. dialecticus existens determinat qd ē diffinītio. quid genus. quid d̄sia. quid p̄positum. et q̄ p̄bleuma. et sic de multis alijs quod non eēt nisi esset qd̄ dialectica. Dicendū q̄ dialectica et euā dialecticus est duplex. s. docens et vtens. dialectica docens ē scia tradita in libro topicorū Aris. et dialectica sic accepta ē scia demonstratia et conceedo q̄ ad dialecticā et euā dialecticū sic acceptum p̄tinet questio qd̄ est. dialectica vt̄s h̄z viam ad p̄bandū vtrāq̄ p̄te p̄dictionis. Et si dicatur q̄ dialectica docens q̄ tradit̄ in li. topicorū Aris. docet syllogisare ex p̄bilibus et q̄ revere vtrāq̄ prem̄ p̄dictionis. qd̄ non eēt nisi talis syllogismus eēt ex p̄bilibus. et talis qd̄ q̄rēs vtrāq̄ p̄tem p̄dictionis p̄tinet ad dialecticā docētē cuius oppositū dixisti. Dicendum q̄ dialectica docens q̄ tradit̄ in li. topicorū demonstrative docet syllogizare et p̄bilibus et querere vtrāq̄ p̄tem p̄dictionis sicut sophistica docens que tradit̄ in li. elencoꝝ. docet q̄liꝝ p̄tingit decipere p̄ syllogismos elencos. et tñ sophistica docens in quantū hui⁹ non docet decipere p̄ h̄i. Hico tñ q̄ iste hō q̄ h̄z logicā vel dialecticā docentem ea vñt arguendo ex p̄bilibus. s. tūc ē dialecticus vtens et non docens. sicut h̄ns sciam tradit̄ in li. elencoꝝ potest vñt syllogisino sophistico. sed tunc ē sophistica vtens et non docens.

Quoniā vñt hec quidez predicanſ cōposita vt vnu fit omne p̄eoicatuꝝ eoꝝ que extra p̄dicant̄. alia vñt nō. q̄ diffērentia ē de hoie verū ē dicere. vt hō est animal bipes extra. et extra bipes animal. et hec vt vnu et hoiem et albū et hec vt vnu.

Hec est secunda pars p̄ncipalis huius capituli in qua p̄bs determinat de habitudine et cōsequentiā enunciationum ad inuicem. quarum

quedā hñt aliq̄s extremū compositūz. et qdā ex
trēa simplicia. et p̄tinet ista pars tres pticulas.
In prima remouet dubitationē talē. qñq̄ ex p̄
dicatis diuisis sequit̄ p̄dicatū p̄iunctū. et quādo
q̄ non. sicut declarat p exempla. Est ḡ questio
qñ ē q̄ ex p̄dicatis diuisis sequit̄ p̄dicatū p̄iun-
ctum. et qñ non ē ita. In secunda particula ibi.
Et p̄t̄ igit̄ q̄ p̄dicant̄. solvit p̄ h̄ istā dubitationē
oñdēs qñ ex p̄dicatis diuisis sequit̄ p̄dicatū con-
iunctū. et qñ non. In tertia pticula ibi. Uerū ē
aut̄ dicere. oñdit qñ ex p̄dicato p̄iuncto sequitur
p̄dicatū diuisitū. et qñ non. In prima pticula
mouet q̄stionē talē. ex qbus p̄dicatis diuisis se-
qtur p̄dicatū coniunctū. et qbus non. et q̄ ē cau-
sa diversitat̄. et q̄ hec questio supponit q̄ ex ali
qbus p̄dicatis diuisis sequit̄ p̄dicatū coniunctū
et ex aliqbus non. manifestat exēplarit̄ istud q̄s
supponit. et p̄mo ponit duo exempla in qbus ex
p̄dicatis diuisis sequitur p̄dicatū p̄iunctū. p̄mū
ē. ista p̄nā ē bona homo ē aial. et homo ē bipes.
ḡ homo ē aial bipes. secundum ē. ista p̄nā ē bo-
na sortes ē homo et ē albus. ḡ sortes ē homo al-
b⁹ vñ p̄tingit dicere extra. i. diuisiz q̄ sortes ē ho-
mo. et q̄ sortes ē albus. et contingit dicere coniū-
ctum q̄ sortes ē homo albus.

Sed nō si citharedus est et bon⁹ et ci-
tharedus bonus.

Manifestat exemplarii q̄ i. qbusdā ex p̄dicatis
diuisis non sequit̄ p̄dicatū p̄iunctū. et ponit q̄tū
or exempla. p̄mū ducit ad istud inconueniēs q̄
ex h̄ sequt̄ falsū. Alia exēpla ducit ad nugatio-
nē. duo p̄ma ad nugationē explicitā. et ultimum
ad nugationē implicitā. p̄mū ē non sequitur sor.
ē citharedus et bonus. ḡ ē citharedus bon⁹. q̄
p̄missē possunt esse vē p̄clusione existente falsa.
Si enī qñ vtrūq̄z dñ et ambo dicent̄
multa inconuenientia erūt. De hoie
enī et hoiem verū ē dicere et albūz.
Quare et totū rursus et si albū per se et
totū quar̄ erit hō alb⁹. albus et infini-
tū. et rursus musicus albus ambulās
et hec eadē frequenter implicita.

Secundū exemplū ē in quo deducitur ad expli-
citā nugationē si vñ ex p̄dicatis diuisis sequitur p̄di-
catū p̄iunctū. et tale. verū ē dicere de hoie q̄ ē
homo. et verū ē dicere q̄ ē hō albus. et ē iterū ve-
rū dicere de hoie q̄ ē homo alb⁹. ḡ data hypo-
thesi vñp̄ ē dicē de hoie q̄ ē homo alb⁹ vñ ē nu-
gatio explicita. Et sic p̄tingit arguere i. infinitū
Secundū exemplū vñp̄ ē dicere de hoie q̄ ē ho-
mo q̄ ē alb⁹ et q̄ ē music⁹ et q̄ ē ambulās. ḡ verū
ē dicē de hoie q̄ ē homo alb⁹ music⁹ ambulās. et
hec eadem fīm hypothēsim contingit dicere fre-

quenter implicita et repetita.
Amplius si socrates ē et hō et bipes.
et socrates homo bipes ē. qm̄ ergo si
quis simpli ponat cōplexiones fieri
plurima inconuenientia p̄tingit dice-
re manifestū ē quēadmodū ponēdū
est nunc dicemus.

Quartū exemplū ē in quo deducitur ad nuga-
tionē implicitā data hypothesis. s. q̄ sp̄ ex p̄dicata
tis diuisis sequitur p̄dicatū coniunctū et ē tale. ve-
rū ē dicere d̄ sor. q̄ ē homo et q̄ ē bipes. ḡ data
ipossibili sequt̄ q̄ ē homo bipes. vbi tñ ē nuga-
tio implicita q̄ ex h̄ q̄ ē homo p̄ se intelligitur bi-
pes. sic in specie p̄ se intelligitur dñia. sic ḡ p̄z
q̄ si sortes sit homo q̄ sit bipes si q̄s petet̄ sim-
pliciter fieri complexiones. i. si q̄s petet̄ simpliciter
p̄dicata p̄iuncta ferre ex diuisis mltā iconueniē-
tia sequitur. s. q̄cadmodū su dōz q̄ ex p̄dicata
tis diuisis sequitur p̄dicatū p̄iunctū nunc dicemus.

Et p̄t̄ igit̄ q̄ p̄dicant̄ et de quibus p̄
dicantur quecūq̄z fīm accidens di-
cunt̄ vel de eodē vel alterū de altero
hec nō erūt vñuz. vt homo albus est
et musicus. s. nō idē est music⁹ et alb⁹.
Accidentia enī sunt vtraq̄z eidē. Nec
si albū musicū verū est dicere tñ non
erit albū musicū vñuz aliquid. Secū-
dum accidens enim musicū album
dicitur. Quare non erit albū musicū
aliqd vñū. Quo circa nec cithared⁹
bonus simpliciter. sed animal bipes
non sunt enim fīm accidens. Ampli⁹
nec quecūq̄z sunt in alio quare neq̄z
album frequenter dicet̄ neq̄z homo
neq̄z animal vel bipes. Insunt enim
in homine animal vel bipes.

Hec ē secunda pticula hui⁹ p̄tis in qua solvit
ista dubitatio q̄ ē qñ ex p̄dicatis diuisis sequitur
p̄dicatū p̄iunctū. et qñ non sequitur. d. q̄ si sit ta-
lia p̄dicata diuisa q̄ neutrū accidit alicui nec am-
bo accidit alicui tertio eidē. et sīt̄ si ita sit q̄ neu-
trū includit reliquū. nec q̄ totū sit repetitum in
vtrōq̄z diuisor. iūc ex talib⁹ p̄dicatis diuisis seq-
tur p̄dtatū p̄iunctum. Unū tres p̄ditiones ponit̄
p̄bus ad h̄ q̄ ex p̄dicatis diuis sequitur p̄dicatum
p̄iunctū. p̄ma ē q̄ illa p̄dicata diuisa n̄ accidant̄
alicui vñ. 2⁹ est q̄ vna illorū n̄ accidat reliquo.
Et 3⁹ dñitio est q̄ nullū icludatur i. fīliquo et h̄ 2⁹ dñ-
tio icludit q̄rtā 2⁹ditione q̄ inuit̄ i. lra. s. q̄ idē
n̄ sit repetitū in vtrōq̄z diuisor. si enī vñū sit re-
petitū in vtrōq̄z diuisor sequitur q̄ vñū inclu-

ditur i reliquo. Iste igit̄ tres pditiones regrunt ad h̄ q̄ ex p̄dicat̄ diuisis v̄l̄ seq̄ p̄dicatū p̄iunctū etū. ppter p̄mā & secundā pditionē nō seq̄ sor. ē bonus & ē faber. ḡ ē bon⁹ faber. q̄ ista p̄dicata diuisa accidit eidē. s. sor. & euā vnū accidit reliquo. q̄ accidit fabro q̄ sit bon⁹. nec valz ista cōsequētia a diuisis tanq̄ ad vnū p̄ se p̄iunctū. sor. ē alb⁹ & ē music⁹. ḡ ē alb⁹ music⁹. q̄ albū et musicū nō faciūt vnū p̄ se. & etiā vnū istoꝝ accidit alteri tertio. nec valet. sor. ē hō alb⁹ & ē music⁹. ḡ sor. ē hō alb⁹ music⁹. t̄ sic intēdit p̄bs quorū vnū accidit alteri v̄l̄ v̄trūq̄ tertio nō sequit̄ p̄dicatū p̄iunctū vnū p̄ se. t̄n̄ in istis terminis a diuisis ad p̄iunctū qd̄ ē vnū p̄ accīs. eēt p̄ntia bona. ista. n. ē bona p̄ntia sor. ē hō alb⁹. & sor. ē music⁹. ḡ sor. est hō alb⁹ music⁹. nec ē hec p̄positio. sor. ē hō alb⁹ music⁹ plures p̄positio simpl̄r. sed p̄les p̄lalitate opposita vnitati simpliciſ & p̄ se vt dictū ē p̄us. ppter terciā pditionē nō sequit̄. sor. ē hō alb⁹. & sor. ē alb⁹. ḡ sor. ē hō alb⁹. q̄ vnū diuisoꝝ includit̄ in reliquo. nā in hoie albo includit̄ albū. Idē ē etiā h̄ repetitū in v̄trūq̄ diuisorū. & ppter h̄ nō se q̄t sor. ē hō & ē bipes. ḡ sor. ē hō bipes ppter tertia conditionē q̄ alteri diuisorū includit̄ h̄ i reliquo. Subitaꝝ q̄ ista p̄ntia ē bona. sor. ē hō & sor. ē albus. ḡ sor. ē alb⁹ hō. & t̄n̄ vnū diuisorū h̄ accidit alteri. nā albū accidit homini. ḡ nō requirif ista cōditio q̄ vnū diuisorū nō accidit alteri. ad h̄ q̄ consequētia sit bona a diuisis ad p̄iunctū. Sicē dū q̄ ad h̄ q̄ regula sit ḡntia regrunf iste tres cōditiones p̄dicte. vñ quāuis in aliquib⁹ terminis teneat p̄ntia a p̄dicat̄ diuisis ad p̄dicata p̄iunctū etā q̄ vnū accidit reliquo. t̄n̄ nō oportet talē cōsequētia tenere. vñ non obstat q̄ in aliā mā teneat talis p̄sequentia. vbi t̄n̄ deficit aliq̄ p̄dicat̄ rū p̄dictōuz. v̄l̄ dicat̄ q̄ ad h̄ v̄l̄ regla teneat. regula intelligitur q̄n̄ vnū nō accidit. sicut vnū accidēt̄ accidit alteri accidentē. vel q̄n̄ vnū accidit alteri sicut accidēt̄ accidit suo subiecto. Ad scien dū p̄sequepter in omnib⁹ terminis q̄n̄ ex p̄dicatis diuisis sequit̄ p̄dicatū p̄iunctū & q̄n̄ nō. ē no tāndū q̄ si alterū diuisorū sit natū determinare reliquū & v̄trūq̄ diuisorū recipit̄ p̄ eodē q̄n̄ accipit̄ diuisim & q̄n̄ accipit̄ cōiuncti. tūc semp̄ ex predictat̄ diuisis sequit̄ p̄dicatū p̄iunctū in quo coniuncto istud qd̄ ē natū determinare determinat istud qd̄ ē natū determinari. et si aliq̄ istarū cōditionū deficiat. tūc ex predictat̄ diuisis nō se quis predictat̄ coniunctū. vñ p̄siderandū est an diuisa sint talia q̄ vnū sit natū determinare reliquū v̄l̄ nō. si neutrū sit natū determinare reliquū tūc nunq̄ ex p̄dicatis diuisis se quis predictat̄ coniunctū. & t̄o non sequit̄ sortes ē hō. & sortes ē risibilis. ḡ ē hō risibilis. nec sequit̄ sortes est hō

& est rationalis. ḡ sortes ē hō rationalis. Si aut̄ aliez sit natū determinare reliquū. aut illa diuisa accipiunt̄ p̄ eisdē q̄n̄ accipiunt̄ diuisim. & q̄n̄ coniungunt̄ adiunctē. aut accipiunt̄ p̄ diversis diuisim & inconiuncto. si accipiatur p̄ eisdē diuisim & in coniuncto. & illud qd̄ ē natū determinare determinet istud qd̄ ē natū determinari semper ex diuisis se quis p̄iunctū. & ppter h̄ sequit̄ sortes ē hō & sortes ē alb⁹. ḡ sortes ē hō alb⁹. et sequitur sortes ē ens & ē rōnalis. ḡ sortes ē ens rationale. q̄ rōnale ē aptū natū determinare liens & non ecōuerso. & ideo non sequit̄. sor. ē ens & ē rōnalis. ḡ sortes ē rōnale ens. q̄ liens nō ē aptū natū determinare li rationale. Si aut̄ ista diuisa vel aliquod diuisorū accipiant̄ pro alio & alio q̄n̄ accipit̄ diuisim & q̄n̄ accipit̄ in cōiuncto. tūc a diuisis ad p̄iuncta nō tenet p̄ntia. Sz ē fallacia antīs penes scđz modū & t̄o nō seq̄ iste ē faber. & iste ē bon⁹. ḡ iste ē bon⁹ faber. quia bonū acceptū p̄ se & diuisum accipit̄ pro bono moris. sed q̄n̄ accipit̄ in p̄iuncto. & ē determinatio fabri. tūc accipit̄ p̄ bono artis fabrilē. vñ cū df̄ iste ē bon⁹ faber. significat q̄ iste bñ h̄ artē fabrile. vel q̄ iste ē bon⁹ vel excellēs in arte fabrili. & t̄o non se quis iste ē bon⁹ & ē faber. ḡ iste ē bon⁹ faber. q̄ h̄ dictio bon⁹ alīt̄ accipit̄ q̄n̄ accipit̄ diuisim. & q̄n̄ accipit̄ in p̄iuncto. & pp̄f eadē rōnē nō seq̄. iste canis ē p̄ & ē tuus. ḡ iste canis ē p̄ tuus. quia h̄ dictio tuus q̄n̄ accipit̄ diuisim accipit̄ p̄ possessore. sic enī dicēdo. iste canis ē tuus denotat q̄ est tua possessio. sed q̄n̄ accipit̄ in p̄iuncto sic dicendo iste canis ē tu p̄. accipit̄ p̄ genitore. & t̄o nō seq̄. Si aut̄ arguit̄ negatiōe. s. ex negatiōe vñ p̄dicati diuisim ex negatione alteri p̄dicati cuz affirmatione alteri p̄dicati diuisim ad negationē p̄dicati p̄iuncti si termini diuisim & p̄iuncti accipiatur p̄ eodē semp̄ ē bona p̄ntia. q̄ seq̄ sor. ē hō. & sor. nō ē alb⁹. ḡ sor. nō ē hō alb⁹. nā tūc arguit̄ a negatiōe sup̄ioris ad negationē iferioris. Si alterū diuisorū accipiat̄ aliter seu p̄ alio q̄n̄ accipit̄ diuisim & q̄n̄ accipit̄ p̄iuncti. tūc si negat̄ in vna p̄missarū illud qd̄ p̄ alio v̄l̄ accipit̄ diuisim & p̄iunctim. tūc nō valet p̄ntia a diuisis ad p̄iunctū. nō enī sequit̄ sor. nō ē bon⁹ & ē faber. ḡ nō ē bon⁹ faber. nec valet. iste nō ē magrus & ē latro. ḡ nō ē magn⁹ latro. Si aut̄ illa p̄positio sit negatiua in q̄ p̄dicat̄ illud qd̄ p̄ eodē accipit̄ diuisim & in p̄iuncto. tūc lemp̄ ē p̄ntia bona ab altera affirmatiua & altera negatiua ad negationē toti p̄iuncti. seq̄ enī sor. non est faber. & ē bon⁹. ḡ nō ē bonus faber. Si aut̄ viraq̄ p̄missarū sit negatiua ita q̄ v̄trūq̄ diuisorū neget̄ a subiecto diuisim. ex illis negatiis sequitur negatio totius p̄iuncti. sequit̄ enī sor. nō ē faber. & sor. nō ē bon⁹. ḡ sor. nō ē bon⁹ faber. Sz dubitat̄ v̄trū ex diuisis quorū v̄trūq̄ accidit alieri seq̄ p̄iunctū

Vbi vtrūqz diuisōꝝ accipit p eodē. et eodez mō quando sumit diuisim t qn̄ piuncti. vbi grā. vñ ista pna sit bona. sōz. ē albꝝ t ē musicꝝ. ergo sōz. ē albus musicus. Ad istud videſ milbi dicenduz q̄ talis pna ē bona. qz b̄ nō est simp̄t ples. sōz. est albꝝ musicus. nā albū t musicū faciūt vnū p accidēs. similiſ vtrūqz istoz natū ē determinare t p̄here reliquū. nā albū ē indifferēt ad musicū t nā musicū. qz quoddā albū ē musicū t quoddā non musicū. t quoddā musicū ē albū t quoddā nō albū. t si dico albū musicū p̄trahit albū ad musicū tm̄. t ideo albū t musicū faciunt vnū extremū propositionis p accidēs tm̄. t illud qd̄ dicit Aristo. q̄ ex talibꝝ diuisis nō sequit piunctū. Intelligendū q̄ ex talibꝝ diuisis nō sequit coniunctum per se vnū. tamē ex talibus diuisis sequitur vnū coniunctū per accidēs.

Verū ē aut̄ dicere de aliquo t simpli citer vt quedā hominē albū esse hominē t quoddā albū hoiez albū esse. Hec ē tercia particula secūde partis p̄ncipalis huius capituli in q̄ phūs determinat istā qōnē ex quo p̄dicato piuncto sequunt p̄dicata diuisa t ex quo coniuncto nō sequunt diuisa. Et p̄mo exēplificat vbi ex piuncto sequunt diuisa dices q̄ vez ē dicere de aliquo hoie vt de sorte q̄ est hō albꝝ. t vez ē dicere simp̄t. b̄ ē diuisim de eo dē q̄ est hō t q̄ ē albꝝ. seq̄t enī sōz. ē albꝝ. ḡ sōz. ē hō. t etiā sequit. ḡ sōz. ē albꝝ.

Nō semp autē. sed quādo in adiecto quidē aliqd oppositorū inest ad q̄ se quat̄ p̄tradictio. nō verū est sed falsū vt hominē mortuū. hominez dicere. qn̄ aut̄ nō inest verū est. vel etiam qn̄ inest semper falsum est.

Determinat questionē ponēs cōditiones duas q̄ regrunſ ad b̄ q̄ ex p̄dicato cōiuncto sequant p̄dicata diuisa. Prima conditio ē q̄ nō sit p̄dictio in adiecto. i. q̄ determinatio nō repugnet determinabili in illo p̄dicato cōposito. si enī determinatio repugnat. tunc ē oppositio in eo qd̄ ad̄cīt. t ideo dicit oppositio in adiecto. t ppter hoc nō sequit cesar ē hō mortuꝝ. ḡ cesar ē hō. q̄ sic dicendo hō mortuꝝ ē oppositio in adiecto. q̄ hec determinatio mortuꝝ q̄ ad̄cīt hō. opponit hō. qn̄ aut̄ est oppositio in adiecto t qn̄ nō. do cet p̄bs dices q̄ diffinitiones sunt ponēde loco nominū. t diffinitionibꝝ positis loco nominū intelligendū ē an diffinitione determinationis repugnet diffinitioni determinabilis. t si sic. tūc positis noibꝝ sit oppositio in adiecto. si diffinitiones nō repugnat nō fuit p̄bs oppositio i adiecto. Et dicit p̄bs q̄ p̄ oppositū in adiecto intelligit op̄positū ad qd̄ sequit p̄dictoriū. t qn̄ ē talis oppo

sitio in adiecto semp ē p̄ditionalis fallā a predi cato tali piuncto ad predicatu diuisū. s. ad ipsū determinabile diuisim acceptū.

Quando b̄ nō inest. non semper ve rū est. Ut homer⁹ ē aliqd vt poeta. ergo ctiā est an nō. Secundū accidens enī esse de homero p̄dicat̄ qm̄ inest ei poeta. sed nō s̄m se p̄dicat̄ de ho mero qm̄ est. Quare in quātiscūqz p̄ dicatis neqz p̄trarietas aliqua. neqz vlla oppositio inest. si diffinitiones p̄ noibꝝ reddant̄. Et s̄m se p̄dicentur t nō s̄m accidēs in his. t simpliciter verū erit dicere. Quod aut̄ nō ens ē. qm̄ opinabile ē. non ē verū dicere ē. aliquod ens. Opinatio enī eius non est qm̄ est. sed quoniā non est.

Ponit secundā diuisione reglitā ad b̄ q̄ ex p̄di cato piuncto sequant p̄dicata diuisa. Primo m̄ dicit q̄ nō semp ē oppositū in adiecto. nec ex cōiuncto sequit diuisa. qz nō sequit homer⁹ ē po eta. ḡ homer⁹ ē. nō valet pna ista. t reddit cām di cēs q̄ hec p̄dicatio ē scđm adiacēs accīs home ro. nā ē poeta p̄dicat̄ p accīs de homero. p̄t accidit sibi ē ē poeta. v̄l in opinione hominū ē. sed circa scđm sequit b̄ est circa ē. vt ē scđm ad iacēs qd̄ nō p̄dicauit de homero. t ppter b̄ in tendit ponere secundā p̄ditionē reglitā ad b̄ q̄ ex piuncto sequant p̄dicata diuisa. t b̄ ē secunda cōditio q̄ nō sit p̄dicatio scđm adiacēs. s. intelli gendo q̄ nō accidit determinabili q̄ determina bili sit. aut nō sit indifferēt. p̄ p̄dicationē scđz adiacēs intelligit p̄dicationē in q̄ determinatio piuncta determinabili nec ponat determinabile nec ip̄m destruat. sed ē indifferēt ad determinabile t ad oppositū determinabilis sicut opinabi le ē indifferēt ad ē t ad nō ē. quoddā enī opi nabile nō ē. opinio enī p̄t ē ē de aliquo nō ente q̄ ip̄m ē. et opinio p̄t ē ē de aliquo ente q̄ ip̄m nō ē. Intelligendū q̄ p̄bs in p̄posito per piuncta nō solū intelligit ista q̄ piungunt adiunicez sicut partes extremi. s. sibi t p̄dicati. s̄ intelligit illa q̄ piungunt indifferēt sicut extrema. t illa que piungunt adiunice sicut p̄dicatuz t copula quō in ista p̄positione. b̄ ē inopinabile b̄ predi catū inopinabile. t b̄ verbū ē piungunt adiun cē. t de tali piuncto nō sequit diuisim. Circa p̄mā p̄ditionē quā ponit p̄bs b̄ sunt. vii. notāda. Primo ē notādū q̄ qn̄ ē oppositio i adiecto de q̄ p̄bs loquit hic determinatio repugnat deter minabili p se t seorsim accepto. t determinatio nō repugnat determinabili. vt sunt partes eiūdē extremi. q̄ si mortuūz opponerei homini. vt

homo accipitur in h^e extremo homo mortu⁹. h^e nō esset intellect⁹ sor. est homo mortu⁹. sicut nec ista. sor. est homo irrationalis. d^r igitur opposi-
tio in adiecto qn̄ istud qd̄ significat per determina-
tionē per se sumptā repugnat determinabili
per se t se orsuz accepto. **T** Secundo ē notādū
q̄ iste terminus hō accipit p alio quādo accipi-
tur pro se t diuisim. t pro alio qn̄ accipit in hoc
extremo cōposito hō mortuus. qz qn̄ accipit di-
uisim iunc accipit pro cōposito ex corpore t aia
intellectiuia. t non ē in cōposito ex corpore t aia
intellectiuia. non eni accipit in hō cōposito p ca-
dauere. nā cadauer nunq̄ fuit hō. t hō mortu⁹
fuit hō. t ideo nō sequit sor. est hō mortu⁹. ḡ sor
es est homo. qz p alio t alio accipit li hō in an-
cedente t psequēte. Et si querat q̄ est causa q̄re
accipitur pro alio t alio piunctum t diuisim. dicē
dū vt mihi videat q̄ pbitur p li mortuū ad stā
dū p eo qd̄ fuit homo t nō est homo. **A** hō mor-
tuus ē idem qd̄ non viuū t qd̄ fuit viuū. t de rō
ne determinationis ē cōtrahere determinabile
ad suā naturā. t iō sic dicēdo homo mortu⁹. stat
peo qd̄ nō ē hō. sed fuit homo siue p eo qd̄ fu-
it hō viuens. sed nō est homo viuēs. Alij dicūt
q̄ fit er sola voluntate vtentiū. s. q̄ hō p alio ac-
cipitur qn̄ accipit per se. t quando cū alio acci-
pitur. vt qn̄ accipitur in hō cōiuncto. homo mor-
tu⁹. sicut voces significant ad placitū. sic vti vo-
cibus pro tali re vel. p tali ē ad placitū. **T** Ter-
tio est sciendū q̄ sīm intentionē pbi h̄ videat q̄ h̄
est falsa hō est mortu⁹. qz hic predicitur oppo-
sitū de opposito. nā iste terminus hō qn̄ suppo-
nit respectu verbi p̄sentis tpis supponit p̄ p̄sen-
tib⁹ tñ. iō p̄ istaz homo est mortu⁹ denoiaatur q̄
aliquis qui modo est hō est mortu⁹. Siquis tñ
vellet dicere q̄ li mortu⁹ habet virtutē amplian-
di ad pterita poterit dicere q̄ illa. hō ē mortu⁹
est multiplex penes tertiu modū equinocatiōis
ex eo q̄ subiectū potest sumi pro eo qd̄ est homo
siue p eo qd̄ fuit homo. t uno sensu hec ē vera.
t alio sensu hec ē falsa. **T** Quarto ē notādū q̄
qn̄ ē oppositū in adiecto in aliquo extremo com-
posito nā ḷtingit in ferre determinabile. sed op-
positū determinabilis. tñ ḷtingit in ferre deter-
minationē diuisim. verbi grā. nō sequitur sor ē
homo mortuus. ḡ sor. est hō. s. magis sequitur
oppositū. s. q̄ sor. nō ē hō. bñ tñ sequit sor. ē hō
mortuus. ḡ sor. ē mortu⁹. t cā huius ē. qz li mor-
tuus p eo dē accipit diuisim t qn̄ accipit in cō-
iuncto. s. pro eo qui fuit viuēs t non est viuens.
quoniā determinabile nō ḷtrahit determinatio-
nē ad standū p alio qz qn̄ stat pro se sine deter-
minabili. tñ determinatio possit ḷbere determi-
nabile. **T** Quinto notādū ē q̄ quādocunq̄ ali-
qua dictio pro eodē accipit. qn̄ accipit diuisim.
t quādo piunctum. tñ a p̄dicato piuncto ad par-

tē p̄dicati diuisim acceptā p̄ eodē sumptā pro quo sumitur in piuncto ē bona p̄sequentia. s̄z ad partē que nō accipit p̄ eodē in piuncto & diuisim nō valet p̄sequentia. t̄ propter h̄ sequitur. sor. ē h̄ albus. ḡ sor. ē h̄. q̄ h̄ p̄ eodē accipit q̄n accipit piunctum & diuisim. s̄. p̄ hoie. sed ista p̄sequentia non valet. sor. ē h̄ mortu⁹. ḡ sor. ē h̄. q̄ pro alio accipit h̄ in ante. t̄ p̄ alio in cōsequēte. ista tñ p̄sequentia ē bona. sor. ē h̄ mortu⁹. ḡ sor. ē mortu⁹. q̄ li mortu⁹ accipit p̄ eod quādo accipit piunctum & q̄n diuisim. Ista etiā cōsequentia non valet iste ē bon⁹ faber. ḡ ē bonus. q̄ li bonus p̄ alio stat in ante. t̄ pro alio in p̄nte. ista tñ p̄na ē bona iste ē bonus faber. ergo iste ē faber. q̄ li faber p̄ eodē stat in ante. t̄ in cōsequēte. Sexto ē intelligendū q̄ q̄uis vbi ē oppositio in adiecto ex p̄dicato piuncto nō cōtingit inferre diuisim vtrūq; diuisorū respectu verbi de p̄nti. tñ q̄nq; respectu vbi de p̄terito cōtingit iferre ex tali piuncto vtrūq; diuisorū. quā uis enī nō sequat̄ sor. ē h̄ mortu⁹. ḡ sor. ē h̄. se quitur tamē sor. fuit h̄ mortu⁹. ḡ sortes fuit h̄ & etiā seq̄t̄ fuit h̄ mortu⁹ ḡ sor. fuit mortu⁹. S̄z dubiū p̄t h̄ queri. q̄ vbi ē oppositū i adiecto ex p̄dicato piuncto nō cōtingit inferre vtrūq; diuisorū respectu vbi de p̄senti & tñ respectu vbi de p̄terito cōtingit inferre ex piuncto vtrūq; diuisorū. ē enim dubiū q̄ ē causa diuersitatis. Itēz cū tā respectu vbi de p̄terito q̄ respectu vbi de p̄nti sit p̄mo oppositio. q̄ aliter nō eēt oppositū in adiecto & oīs oppositio includit p̄ radicōne. vide q̄ tā respectu vbi de p̄nti q̄ respectu vbi de p̄terito ex affirmatiua de p̄dicato composito cuius determinatio opponit determinabili d̄z seq̄ negatio in q̄ idē determinabile negat ab eo d̄ subiecto. q̄ manēt eadē cā manebit idē esse etus. & cā talis p̄sequētie in illis de p̄nti ē oppositio in adiecto q̄ manet tā in illa de p̄terito q̄ i illa de p̄nti. ḡ sicut sequit̄ sor. ē h̄ mortu⁹. ḡ sor. nō ē h̄. ita sequit̄ cesar fuit h̄ mortu⁹. ḡ cesar nō fuit h̄. Bicendū q̄ cā hui⁹ diuersitatis ē q̄ verbū p̄sentiis t̄pis copulat verbū cū uno instanti. q̄ nō ē nisi vnu instans p̄nti. sed verbū p̄teriti t̄poris in p̄positione in q̄ affirmatiua copulat p̄dicatū cū subiecto p̄ quolibet instanti preterito. & iō si nō p̄cedat aliqua dictio habēs virtutē cōfundendi tēp⁹ vel instans p̄significatū p̄ verbū de p̄terito. tūc verbū qd̄ ē copula copulat p̄dicatū cū subiecto pro quolibet instanti p̄terito sub disiunctiōe tñ. sed verbū p̄ntis t̄pis qd̄ est copula solū copulat p̄dicatū cū subiecto p̄ instanti p̄senti. & q̄ pro eodē instanti nō p̄nt inesse opposita eidē. ideo in p̄dicato vbi ē oppositio int̄ determinationē & determinabile & affirmatiua de p̄senti et de p̄terito i quo ē oppositio talē seq̄t̄ negatiua de p̄nti in q̄ negat determinabile de eodez

subiecto. et per hoc sequitur cesar est homo mortuus
et cesar non est homo mortuus quod vobis copulatis predicatum
cum subiecto in utraque propositione copulat predictum
cum subiecto per eodem instanti. nec potest veri-
ficari anno per uno instanti. et pars pro alio. sed in
propositione affirmativa de pterito predicatum
copulat cum subiecto per quolibet instanti pterito co-
pulare. sed ex his quod vobis oppositorum in aliquo instanti
pterito fuit in subiecto. non sequitur quod reliquum op-
positorum pro nullo instanti pterito insuit eidem sub-
iecto. id est ex tali affirmativa de pterito in quod est predicatum
cum copositum ex determinatio et determinabilis
et ubi determinatio repugnat determinabilis non
sequitur negativa de pterito in quod determinabile ne-
gatur a subiecto per quilibet instanti pterito. et id
non sequitur cesar fuit homo mortuus. et cesar
non fuit homo. Alioquin tamen negativa in quod determina-
tur verbum de pterito ad copulandum predicatum cum
subiecto per eodem instanti per quo verificatur antecedens.
sequitur enim cesar fuit homo mortuus. et cesar tunc non
fuit homo. sed ex affirmativa sequitur cesar fuit homo
mortuus. et cesar fuit homo. quod sequitur cesar fuit homo
mortuus. et cesar plus fuit homo. ex quod sequitur quod cesar
fuit homo. Hec ergo est ratio quae ex affirmativa de pre-
senti in quod affirmat predicatum copositum in quo est op-
positum in adiecto sequitur negativa de patre in quod ne-
gatur determinabile ab eodem subiecto. quod anno et
pars non patre verificari nisi per eodem instanti. nec op-
positum pars potest esse verum cum antecedente nisi per eodem
instanti. sed non est sic in illis de pterito. quod anno et op-
positum patris patre verificari per alio et alio instanti.
Hec enim est vera cesar fuit homo mortuus per uno instanti.
et huius cesar fuit homo per alio instanti. Ad argumen-
tum in primis dicendum procedendo quod in ista. cesar fuit homo
mortuus est oppositum in adiecto. et id non potest illud co-
positum homo mortuus. et iste terminus homo inesse nec i-
stus eidem subiecto per eodem instanti. et id ex ista af-
firmativa. sicut fuit homo mortuus. inferat negativa
in quod affirmat verbum ad copulandum predicatum
cum subiecto per eodem instanti per quo hec affirmativa
fuit vera. Vnde bene sequitur sicut fuit homo mortuus. et
sicut tunc non fuit homo. sicut patet in aliis oppositis.
non enim sequitur sicut fuit homo albus. et non fuit niger.
Septimo est intelligendum quod plures habent locutes de
predicato puncto non includendo copulam solum lo-
quendo de puncto ex adiectivo et substantivo. et ex
tali predicato puncto solum sequuntur diversa quae
accipiuntur termini per eodem punctum et diversum. et
dictum est. Alioquin modus sit predicatum punctum ex recto et
obliquo. et habere esse vel mediate propositione vel
sine propositione mediata. Exemplum primo ethyops
est albus secundum dentes. Exemplum secundum bonum est
disciplina malorum. homo est dominus asinorum. sed de talibus
coniunctus non ponit haec plures aliquas regulas. Unde
dicendum quod huiusmodi consequentie non valent.
ethyops est albus secundum dentes. et ethyops est albus.

nec valet ista pars aliqua bonum est scientia malorum.
ergo aliqua bona est malorum. nec sequitur homo est dominus
asinorum. et homo est asinorum. sed in omnibus his est sal-
lacia summa quod est simpliciter. ut haec videri in libro elec-
torum. Circa secundam editionem quam ponit haec plures
sunt duo notanda. Primum est quod a propositione affir-
mativa in quod ponit haec vobis est tertium adiacens ad af-
firmativam in quod ponit haec verbum est secundum adiacens.
non semper est pars bona. ut patet haec per plures. non
enim sequitur cesar est opinabilis. et cesar est. nec sequi-
tur hominem est poeta. haec est homerus est in poesi. et
hominem est. poesis enim sit tam de eo quod est quam de eo
quod non est. Ad cuius evidentiā secundum quod
de numero terminorum predicato quidam solū com-
petunt non enti. et quidam competunt solū enti. et quidam
indifferentes competunt enti et non enti. Exemplum
primum. iste terminus non ens et iste terminus mor-
tuus solū competunt non enti. et quiquis talis ter-
minus competit mediante haec verbū est. tunc est oppo-
sitio in adiecto. quod ad talē propositionē sequitur op-
positum ipsum. sequitur enim cesar est mortuus. et cesar non
est. Vnde in talibus predicatum repugnat subiecto cu[m]
inferat suum oppositum. et cum predicatum est tale quod so-
lū dicitur de non ente a propositione in qua haec verbū
est est tertium adiacens ad propositionē in quod haec verbū
est secundum adiacens non valet pars. sed est fallacia
summa quod est simpliciter. Exemplum secundum termini signifi-
cantes rem existentem in aliquo predicamento sicut
istius termini. homo. animal. album. musicus. et haec solū ve-
predicant de ente. et id qui talis terminus competit
tertium adiacens a propositione in quod competit talis ter-
minus tertium adiacens ad propositionē in quod predi-
catur haec verbū est secundum adiacens est bona pars. Vnde
enim sequitur sicut est homo. et sicut sicut est. sicut sequitur
sicut est albus et sicut est. Exemplum tertij. termini
transcendentis ut ens summa quod est unum simpliciter pos-
sibile. opinabile. intelligibile. dicuntur indifferentes
de ente et de non ente. et in talibus in quibus predica-
tur haec verbū est tertium adiacens ad propositionē in quod
hoc verbū est secundum adiacens non valet consequen-
tia. non enim sequitur antichristus est possibilis. ergo
antichristus est. nec sequitur cesar est possibilis. et
cesar est. et talē propositionē in quod competit est indis-
ferens ad existentes. et non existentes vocat haec plures pro-
positionē secundum adiacens. quod predicato accedit indis-
ferenter esse et non esse. id est existere et non existere.
Secundo est notandum quod quoniam haec verbū est est ter-
tium adiacens in propositione. tunc contrahit ad natu-
ram predicandi. seu ad esse predicandi. tunc enim non dicit
esse simpliciter. sed dicit esse tale quod importatur per predicatum.
et haec est quod solet dici quod haec verbū est tertium adia-
cens dicit illud quod in alio est. sed quoniam est secundum adia-
cens tunc dicit illud quod in se est. si esse et existere. et
propter haec dixerunt antiqui logici quod haec verbū est quoniam est
tertium adiacens est sincategoreuma. quod non dicit
determinata nomen. nisi ratione adiuncti et cum alio

110

z alio adiuncto dicit aliam z alias naturaz. sed qñ ē scđm adiacens. tunc ē cathe^{mia}. quia tūc dicit naturā determinatā. z eandē respectu cuius- cunqz. nā tunc dicit eē existere. qz ē eē vnū ens i mūdo. z iō nō ē mirū si nō sp sit bona pñia inter esse tertū adiacens. z esse scđm adiacens.

Is vō determinatis aspiciēduz est quēadmoduz sese habent ne gationes z affirmatiōes ad se inuicē he. s. que sunt d̄ possibile eē z nō pos sibile eē. contingere z nō contingere. z de impossibili et de necessario. habent hec enim aliquas dubitationes.

Iste scđs tractatus est de enunciatiōe ḥcīa ad modū faciente ppōnem modalē. p̄tinet duo ca pitula. Primum ē de oppōne modalium qualit̄ sit in modalibus ḥdictio sumenda. In scđo ca pitulo ibi. Cōde aut fm ordinē. determinatur de pñia inter ppōnes modales. Capl'm pmū conti net duas ptes. In p̄ma p̄tinuat dicta dicendis. z disputat istam qōnem. vtrū in modalib⁹ sit op positionis danda per additionē negatiōis ad vbū v̄l ad modū. In scđo ibi. Erit igit̄ necessario de terminat veritatē dicte qōnis. Continuādo igit̄ dicta dicendis dicit q̄ postqz determinatū ē de ppōtionibus de inesse perspiciendū ē que sūt ppōnes de possibili vel de contingenti. z de nec esario. qbus ppōnibus modalibus ḥdicit. hoc enī definire ē rōnale. qm̄ istō hz dubitationes Nam si eorū que cōplectunt ille sibi inuicē opposite sūt ḥtradictiōes que cunqz secundū esse vel nō esse dispo nunt ut eius est eē hoīem negatio est ea que ē nō eē hoīem. Nō aut̄ ea que est eē non hoīez. et eius que est esse al dū non hoīez negatio est ea que ē nō esse albū hoīem. Sz uon ea que est esse non albū hoīez. Si enī de oībus aut dictio aut negatio vera ē cū lignū fal sum sit dicer eē albū hoīem. erit uerz de eo dicer eē nō albū hominez. Qd̄ si hoc mō et in quātiscūqz eē nō addi tur idē faciet qd̄ pro eē dicit. ut eius que est ambulat hō negatio non ē ea que est ambulat nō hō sed que ē. nō ambulat hō. Nihil enī differt dicere hoīem abulare uel hoīem ambulan tem eē. Quare si hoc mō in oībus et eius que ē possibile eē negatio ē possi bile nō eē nō ea q̄ ē nō possibile esse. Prosequit qōnem arguendo ad vtrāqz p̄tem

z per hoc hz ista pars duas p̄ticulas. In p̄ma ponit vnā rōnē ad partem falsam q̄ pbat q̄ ad ḥtradictionem habendā i modalibus ē negatio addenda ad verbū z non ad modū. In scđa p̄ti cula ibi. Videlur autē idē. arguit ad oppositum pbādo q̄ in modalibus sit ḥdictio accipienda per affirmationē z negationē eiusdē modi. z nō per affirmationē z negationē verbi. In p̄mā particula intendit talem rationē. sicut est in illis de inesse. ita est in illis de modo. sed in illis de inesse ad habendā ḥdictiō affirmationis ē addēda negatio ad copositionē. i. ad verbū qd̄ copulat p̄dicatiū cū subiecto. z non ad p̄dicatuū ergo in illis de modo negatio ē addenda ad ver bum z non ad modū. maiorem supponit p̄bus z minorē declarat declaratōe exēplari tam in il lis in qbus exprimit b̄ verbū est qz illis in qb̄ exēpsum alia verba in quibus intelligit hoc ver bum est. Bicū ergo q̄ negatio huius homo ē al bus non est ista. homo est nō albus. sed ista nul lus homo est albus. z sic de alijs. z hoc probat quia si huiusmodi propositiones. in quarū vna p̄dicatur terminus finitus. z i alia terminus in finitus ēēnt cōtradictorie. sequeret q̄ ḥdictoria essent simul falsa. nā hec est falsa. hoc lignū ē al bus homo. si sīt hec est falsa. hoc lignū est non albus hō. si ḡ ista sint ḥdictoria. sequeret q̄ ḥdi citoria essent simul falsa. z pōt reduci ad illud in conneniens q̄ subcontraria sint simul falsa. nāz iste essent subcontrarie data hypotesi. lignū est albus homo. lignū est non albus homo. Sz hoc ē inconueniens q̄ subcontraria simul sint falsa. nā sic ḥcīa essent simul vera. z per oīis ḥdictoria essent simul vera. hoc idē p̄z in enunciationib⁹ i quibus nō exp̄mitur hoc verbū est. sed alia ver ba. nā negatio illius. homo ambulat. nō est ista homo est non abulans. sed ista hō non ambulat nā idē est dicere hō abulat. z hō est ambulans. ḡ idem est ḥdictiorum vtriusqz.

Videlur aut̄ idem possibile eē z non esse. Omne enī qd̄ ē possibile dīmīdi vel ambulare z nō ambulare z nō dī mīdi possibile est. Rō aut̄ est qm̄ omē qd̄ possibile est sic non semp in actu est. Quare inerit etiā negatio pōt igi tur z non abulare qd̄ est ambulabile z non videri qd̄ est visibile. at vō im possibile de eodez oppositas esse ve ras ḥtradictiōes. non igit̄ est ista ne gatio. Contingit enim vnū ex his aut idem ipsuz dicere z negare simul de eodē aut nō secundū esse vel non esse que opponunt fieri affirmatiōes vel negatiōes. Si ergo illud impossibile

est hec erit magis eligendum.

Hec est scđa p̄tcula in qua arguit ad oppositū probando qđ in modalibus non sit ḥdictio acci pienda p affirmationē et negationē vbi. sed per affirmationē et negationē modi. et intendit talem rōnem. Impossibile est duo ḥdictoria esse simul vera. sed due ppōnes de mō. puta due ppositiōnes de possibili. in quarū vna addit negatio verbo. et non mō sunt simul vere. ḡ tales ppositiōnes non sunt ḥdictorie. maior est manifesta. et minor pbatur p exemplū. nā demonstrato ali quo hoīe qui pōt ambulare hec ē vera. possibi le est hunc ambulare. et hec sīl. possibile ē hūc non ambulare. et demonstrato aliquo diuisibili hec est vera. b̄ pōt diuidi. et hec sīl est vera. pos sibile est b̄ non diuidi. et rō huius. qđ om̄e possi bile. s. ad vtrūlibet qua'ia sunt multa non semp sunt in actu. sicut non omne possibile ambulare semp ambulat. ḡ possibile est ipm non ambula re. ḡ non opponunt. possibile est b̄ abulare pos sibile est b̄ non ambulare. et p̄ q̄ in modalib⁹ p̄tradictio non est accipienda p affirmationem et negationē verbi sed modi. oportet eni alteruz illoruz dicere. vel q̄ affirmationē et negatio sūt sīl vera vel q̄ in modalibus nō est cōtradictio p b̄ q̄ negatio precise additur verbo. sed p̄mum est impossibile. s. q̄ affirmationē et negatio sunt siml vera. ḡ oportet dicere scbz. s. q̄ in modalib⁹ con tradictio non est accipienda p affirmationem et negationē verbi sed modi. Notandum q̄ sicut pōt pbari q̄ in modalibus de possibili et de con tingenti non est p̄tradictio accipiēda penes affir mationē et negationem verbi. quia sic ḥdictoria erunt simul vera. sic i modalibus de necessario et ipossibili pōt pbari q̄ nō d̄z addi negatio ad verbū ad h̄ndum ḥdictionez. qđ si sic ḥdictoria essent simul falsa. qđ ille ppōnes sunt siml false necesse est sōr. ambulare. necesse ē sōr. non am bulare. et ista sīl sunt simul falsa. impossibile est sōr. ambulare. impossibile est sōr. nō ambulare et per cōsequens ista nō sunt contradictoria.

Est ergo negatio eius que ē possibile esse ea que ē nō possibile esse. eadem quidez rō ē et in eo qđ ē cōtingens eē eteniz eius negatio ē non contingēs esse. et in aliisquidez simili modo vt in necessario et impossibili.

Hec est scđa pars huius caplī i qua p̄bs deter minat veritatē qōnis. et hec est determinatō q̄ i modalibus dandū est ḥdictoriū affirmationis per negationē modi. hec p̄ celo pbaf ex p̄cedenti bus sic. In modalibus danduz est ḥdictoriū af firmatiōis. aut p negationē verbi. aut per nega tionē modi. sed non per negationē verbi. ḡ p ne gationē modi. maior p̄z p sufficiētez diuisiōne

et minor p̄z ex p̄cedentibus. qđ si ḥdictoriū i mo dalibus daref p negationē verbi ḥdictoria cōnt simul vera. vt pater in illis de possibili et p̄tingēti. et in illis de necessario. et de possibili essent ḥ dictoria simul falsa. vt vistū ē. ex hoc cōcludit q̄ negatio huius possibile ē esse. ē ista non possibi le ē eē. et negatio huius p̄tingens est non eē est ista non p̄tingens est non eē. et eodem modo de mo dalibus alijs. vt de impossibili et necessario.

Sunt eni in illis quēadmodū esse et non esse appositiōes subiecta vō res vt hoc quidem albū illud vō homo. Eodē quoqz mō hoc loco esse quidē et non esse subiectum fit p̄tingere vō et posse appositiōes determinātes quē admodū in illis esse et nō esse verita tem vel falsitatē. eius vō que est possi bile ē non esse negatio ē nō possibile est nō esse. Non eni p̄tradictiones si bi inuicē sunt huius. possibile ē esse et possibile ē non esse. Quare et sequi sese inuicē videbunt. Idē enim possi bile ē esse. et nō esse. Sed possibile est esse et non possibile esse nunqz simul sunt. Opponunt eni. At vō possibile ē non esse. et non possibile ē non esse nunqz simul sunt. Sīl aut et eius q̄ ē necessarium esse negatio non ea que ē necessariū nō esse sed ea que ē non necessarium esse. Eius vō que ē nec esariū non esse ea que ē nō necessariū non esse. et eius que ē impossibile est esse non ea que ē impossibile non eē sed non impossibile esse eius vō que est impossibile non esse ea que ē non impossibile nō esse. Uniuersaliter quē admodū dc̄m ē esse quidē et non esse oportet ponere quēadmodū subiecta negationem vō et affirmationez hec facientia ad esse et ad nō esse dispone re et has putare oportet eē opp̄fitas dilectiones et negationes. possibile et non possibile. contingens et non con tingens. Impossibile non ipossibile necessariū nō necessariū. vez n̄ vez. Solvit rōnem superius faciat p quā pbatur q̄ ḥdictoriū affirmationis in modalibus d̄z da ri per negationē verbi. qđ sic est in illis de inē R̄ndendū q̄ non ē sīl. quia sicut eē. et non esse se habent in illis de inesse. sic modus et negatio

modi se habet in illis de modo. unde sicut in illis de inesse ee et non ee sunt opposites. et res sunt subjecta ut ho albus. et hmoi res. sic in modalibus modi sunt opposites. et ee et non ee sunt subjecta. unde sicut ee se habet in illis de inee. sic modus se habet in illis de modo. et ideo sicut in illis de in ee traditorum affirmatiois datur addendo negationem ad ee. ita in modalibus traditorum affirmatiois debet dari addendo negationem ad modum. sicut enim in illis de inee ee et non ee affirmatio verbi et negatio verbi determinat veritatem et falsitatem. quod per se est traditione. et semper vnu traditorum est vere et reliquu falsum. ita affirmatio modi et negatio modi in modalibus determinat et distinguunt veritatem et falsitatem. quod per se est traditorum. quod semper vnu est vere et reliquu falsum. In modalib. vero modus et negatio modi determinat veritatem et falsitatem. sed ee et non ee in modalibus non determinant veritatem et falsitatem. immo in modalib. aliis bus sunt ppones vere in qua vna affirmatur ee et in altera negatur ee. et in aliquibus est vera et falsa. Iste enim sunt simul vere. possibile est hoc ee. possibile est ho non ee. immo loquendo de possibili ad utrumlibet. possibile est ho ee. quod pertinet ad utrumlibet hoc non ee. In alijs vero modalibus ut de necessario et de possibili sunt aliquae simul false in quibus ee affirmatur et negatur. Iste enim sunt simul false impossibile est sor. ambulare. impossibile est sor. non ambulare. ex quib. excludit pbs quod in modalibus oportet modum affirmari in uno contradictionib. et in reliquo negari. et hmoi ppotiones in qua vna modus affirmatur et in reliqua negatur. nunquam potest simul ee vere nec simul false. oportet igitur putare has traditiones. s. affirmatioes et negatioes ee oppositas tradictione. possibile non possibile. pertingens non contingens. impossibile non impossibile. necessariu non necessariu. vere non vere. Intelligendum tamen quod pbs dicit quod in illis de inee ee et non ee sunt appositiones et res sunt subjecta. ut ho albus. per appositiones intelligit formalia et principalia in propositione. et per subjecta intelligit materialia. s. subjectum et predicatum. quod albus non est subjectum in ista. ho est alb. sed nec pars subjecti. et subjectum et predicatum sunt partes materialis respectu propositionis et compositione est appositiio in illis ad modum quo forma apponit materie. et determinato determinabiliter. et eodem modo in modalibus ee et non ee subjecta et materialia respectu modi. quod determinatur per modum. et modi sunt appositiones id est determinaciones propositionis propounder subjectum et predicatum adiunctive. Hic est tria notanda. Primo quod pbs per istas ppones possibile est ee. possibile est non ee. necesse est ee. necesse est non esse. et sic de alijs. intelligit propositiones i quib. hmoi modi

ordinantur cum dicto propositionis de modo. unde per istam possibile est ee. intelligit hmoi propositiones. possibile est hoiem ee ait. possibile est bonum currere. et per istam necesse est ee. intelligit hmoi ppones. necesse est hoiem ee ait. necesse est triangulu habere tres angulos. et eodem modo est de negatiis. nam per ista. possibile est non ee. intelligit pbs tales propositiones. possibile est nullum hoiem currere. possibile est sor. non currere. Secundo est sciendum quod vbi est modus modalis ordinatur cujus dicto talis est distinguenda secundum propositionem et divisionem. in sensu propositionis extrema dicta copulant adiunctive. et se tenet a parte eiusdem extremi. s. subjecti. in sensu enim propositionis totum dictum subiectum. et modus predicatus. In sensu divisionis extrema dicta dividuntur adiunctive. quod se tenent ex parte diversorum extremp. In sensu divisionis subiectum dicti est subiectum totius propositionis. et predicatus dicti est predicatus totius propositionis. vbi ergo. ista propositione possibile est oem hoiem currere est distinguenda secundum compositionem et divisiones. In sensu propositionis subiectum totum dictum. et si possibile est predicatus. est enim sensus. oem hoiem currere est possibile hoc est hec ppone ois homo currerit est possibilis. In sensu divisionis nihil subiectum nisi subiectum dicti. et predicatum dicti predicatur in tota propositione. et si possibile se tenet ex parte propositionis modificans propositionem. quod significatur quod predicatus inest subiecto est enim sensus. oem hoiem possibile est currere id est ois ho pot currere. seu omnis homo posset currere. et in ho sensu est propositione eiusdem qualitatis cum ppone cuius dictum exprimitur in illa propositione. vnu ista. possibile est oem hoiem currere in sensu divisionis est vnu. sicut et ista. ois ho currit. In sensu propositionis est proposition singularis. quia subiectum dictum singulare. quod ho totum subiectum oem hoiem currere. et ho totum supponit per propositionem cuius est dictum. s. pro ista ois ho currit. Sciendum tamen quod vbi subiectum dicti est terminus singularis simplex secundum intellectum sensus propositionis et sensus divisionis queruntur. Iste enim propositiones queruntur sor. currere est possibile. accepta hac in sensu compositionis. et sor. pot currere. nam ex una istar sequitur reliqua. et eodem modo. tam in una istar subiectum totum dictum. et in reliqua solum subiectum subiectum dicti. s. iste terminus sor. vbi tamen subiectum iste terminus significans aggettum per accidens. ut terminus discretus accidet talis sensus compositionis et sensus divisionis non queruntur. Nam ista est vera in sensu divisionis albū ee nigrū est possibile. et hec albū pot ee nigrum. in sensu propositionis est falsa. quod significatur quod hec est possibilis. albū est nigrū. Tertio est notandum quod modus faciens propositiones modalem est triplex. quidam enim est modalis.

hoc est. significatur per nomen. ut possibile. cōtingens tē. quidā est modus significatus p verbum qui pōt dici modus verbalis. cuiusmodi sunt pōt ptingens et si aliqui sunt alij modi tales. et quidā est modus adverbialiter significatus. et pōt dici modus adverbialiter cuiusmodi sī ista ad uerbia possibiliter ptingenter necessario. impossiblēter. His pmissis sunt qnqz dubitanda. Prīmū est vtrū ppositio i qua predicatur modus modalis sit ppositio modalis vel de inesse et h̄ est vtrū ppositio i qua modus modalis ordinatur cū dicto sit modalis in sensu ppositōis vel divisionis. et vide q̄ in modalibus modus sit pdicatū. quia pbs loquēs hic de modalib⁹. dicit q̄ in modalibus eē et non eē sunt subiecta. et modi sunt appositiones. et per h̄ videtur intel ligere q̄ i modalibus dc̄m sub̄c̄titur et modus predicat. et sic videtur q̄ ppositio i qua modus modalis ordinatur cū dicto sit modalis in sensu ppositionis. Item in ppositione modali denotatur q̄ ppositio cui additur modus sit talis qualis ipotatur per modū. sed h̄ denotatur in sensu cōpositionis in quo modus pdicat. Ista enī ppositio sor. possibile est currere i sensu cōposito significat q̄ hec est possibilis. sor. currit. ergo in sensu pposito in quo modus pdicat est ppositio modalis. In oppositū qñ modus pdicatur de dicto. tūc ppō est de inesse. q̄ denotatur predicatū simpliciter et sine modo inesse subiecto. ḡ non est modalis qñ modus predicatur. et h̄ est pcedendū. Unde sciendū q̄ ppositio modalis est in qua ponitur modus terminans ppositionē vniuentem pdicatū in subiecto denotans qualiter pdicatū inest subiecto vt non subiecto. vñ sicut quedā sincathegoreumata determinat subiectū. vt om̄is. nullus. et similia. et que dam sincathegoreumata faciūt ppō nem modalē. et fm h̄ est dicendū q̄ modus faciens ppositionē modalē nec ē subiectū nec pdicatū nec se tenet ex parte subiecti nec ex pte pdicati. sī se tenet ex pte ppositionis vniuentis pdicatū cum subiecto qñ modus pdicatur. et si non est aliquis modus determinans ppositionē ppositio ē de inesse. nam ppositio de inesse ē in qua predicatū denotat ab solute inesse vel non inesse subiecto. ppter hoc enī dicitur ppositio de inesse. q̄ denotat predicatum simplr. hoc ē sine determinatione inesse. vel non inesse subiecto. sed qñ modus sub̄c̄titur vel pdicat. et non ē aliquis modus modificās cōpositionē tunc denotat pdicatū simplr inesse vel non inesse subiecto. sic p̄z q̄ qñ modus pdicatur vel sub̄c̄tit, tunc non ē ppō modalis sed de

ineē. sicut ista ē de inee. homo ē aīal. quia predicatū denotat simpliciter inee subiecto. ita ista ē de inee necessariū ē possibile. in qua tñ modus predicatur et etiā sub̄c̄tit. Sed forte diceret ali quis q̄ ppositio non dicitur modalis soluz pp̄ hoc. quia modus pdicatur. sed ppter hoc quia modus predicat de dicto. et ideo ista nō ē modalis. neārium ē possibile. sed ista ē modalis. hominē currere ē possibile. Contra. eodez mō de notatur predicatū inee subiecto. neārium ē pos sibile. et hominē currere ē possibile. quia i vtra qz denotatur predicatū inee subiecto sine modo et simpliciter. ḡ qua rōne vna ē de inee. eadem ratione alia ē de inee. vnde si a. significet h̄ dc̄m hoīem currere. idem erit dicere a. ē possibile. et dicere hoīez currere ē possibile. sed h̄ ē de inee a. ē possibile. ḡ h̄ ē de inee. hoīem currere ē pos sibile. Itē iste syllogismus ē bonus et regulatus per dici de om̄i. om̄e ptingens ē possibile. hoīem currere ē ptingens. ḡ hoīem currere ē possibile si tñ minor ē et ppositio modalis syllogism⁹ nō ē regulatus. vt p̄z per p̄m p̄ prior. qui dicit q̄ maiori exē de inee. et minori ptingenti non ē syllogismus regulatus per dici de om̄i vel de nullo. Item si ppositio ē et modalis in qua modus predicat sequit q̄ v̄lis negatiua de con tingēti ad vtrūlibet querteretur simplr qd̄ ē cōtra p̄m p̄ prior. q̄ sic v̄lis affirmatiua de cōtingenti querteretur simplr. vt pb̄at pbs ibidē probō q̄ v̄lis negatiua de ptingēti ad vtrūlibet querteretur simplr. nam ista ē bona p̄ntia. nullū b. ē. a. ē ptingens ad vtrūlibet. ḡ nullum a. ē b. ē ptingens ad vtrūlibz. accipiendo vtrāqz in sensu pposito. et vt modus pdicatur. pbo q̄ sequatur. nam iste querteretur nullū b. ē a. nullū a. ē b. ḡ si vna istaruz pōt indifferenter ēē vera vel falsa sequit q̄ etiam reliqua. et per p̄ns sequit si vna istaz sit ptingens ad vtrūlibet q̄ etia alia. Itēz ista ē de inee. aliquā possibile ē hoīez currere. q̄ in ista non pdicatur modus. et ista querteritur in istam. hoīem currere ē possibile fm q̄ modus predicat de inee. q̄a ppositio de inee querteretur in ppositionē modalē. Itēz si modus pdicaretur semp i modalib⁹ non posset fieri syllogismus in p̄ma figura ex om̄ibus modalibus. quia in p̄ma figura istud pdicatur i minore qd̄ sub̄c̄titur in maiori qd̄ non contingit si modus semper pdicaret. vnde iste syllogismus non valet in p̄ma figura. om̄e. b. de necessitate ē a. om̄e c. de necessitate ē b. ḡ om̄e c. de necessitate est. a. quia in minori pdicatur modus. et nullus mod⁹ sub̄c̄titur in maiori. et sic nō valet p̄ v̄lem de ne cessario in p̄ma figura. nec per v̄lem de contin genti. nec de possibili. ppter eandem rationes. Item in sedā figura sit p̄clusio ex subiectis p̄.

112

missarum, sed possibile est quod fiat bonus syllogismus in secunda figura ex oibus de necessario. et quod nullus modus subiectus in aliqua premissarum. ergo oportet quod in dictione yniuersali de necessario in secunda figura predicetur aliquis modus. et tunc conclusio est modalis. quod cuncto potest esse modalis. et si modus non predicitur. Ita per ipsum yniformis de necessario est bonus in tertia figura. et in tercia figura idem est subiectum in utraque premissarum et in yniformi de necessario idem est modus in utraque premissarum. si ergo modus sit predictum. sequetur quod in yniformi de necessario in tertia figura ambe premissae haberent idem subiectum. et idem predictum quod non pertinet in aliqua figura. sequitur etiam quod idem est predictum in dictione. et in utraque premissarum. quia idem modus predicaret in utraque premissarum et in conclusione. Ita sequeretur quod omnis propositione modalis est singularis. quia in omnibus propositionibus modali subiectum dicuntur deinde singularis. vel si procedatur quod talis propositione in qua subiectum dicuntur yniuersalis. tunc sequitur quod yniuersalis est vera cuiusquerlibet singularis est falsa. sed enim est vera. oportet hoc est animal est necessarium in sensu compositionis. et in sensu compositionis est simpliciter de inesse. si autem sit aliquo modo modalis in sensu propositionis hoc est secundum quid et non simpliciter. In sensu enim propositionis modus videtur aliquo modo referri ad propositionem et constructionem modalis. quia in sensu propositionis denotatur quod talis est ynius predictum cum subiecto dicti qualis importat per modum et ita videtur quod modus aliquo modo determinet compositionem modalis. scilicet propositionem ipsius dicti. et ita potest dici quod est modalis quantum ad propositionem modalis. et de inesse quantum ad propositionem formalem. et istud dictum si sit vere. quod tunc non assero potest multum innuare in primo ypoz. ubi pbs docet syllogisare ex modalibus. Aliisque tunc coniugationes quas pbs intendit in primo ypoz sunt yniuersales in sensu propositionis. et in sensu divisionis. et aliquo modo vero. firmiter tunc est tenendum quod ybi predicatur modus et propositionis non determinet per aliquem modum propositionis est simpliciter de inesse. utrumque autem potest dici modalis secundum quod est in sensu propositionis relinquendo sub dubio. Ad auctoritatem in ytrariu. quandoenam pbs dicit quod in modalibus esse et non esse sunt subiecta. intelligitur per esse et non esse dicuntur affirmatum et negatum. et modi sunt appositiones et predicationes. Secundum quod quantum spectat ad propositionem subiectum dicitur dupliciter. Uno modo subiectum dicitur illud quod refertur ad predictum. et sic est altera pars propositionis. Alio modo dicitur secundum illud

quod refertur ad formam. vel illud quod est receptuum forme. quo libratia dicit esse subiectum accidentis. quoniam ergo dicit pbs quod esse et non esse sunt subiecta. per subiectum non intelligit subiectum quod refertur ad predicationem. sed loquitur de subiecto quod supra se recipit formam seu dispositionem. unde ruit dicere quod in modalibus esse idem est positione affirmativa. et non esse idem est positione negativa sunt subiecta supra se recipientia modos tanquam eorum dispositioes. modi autem sunt appositiones id est dispositions positionis affirmativa vel negativa. Ad aliud quoniam dicitur quod in propositione modalis denotatur quod propositione cui additur modus sit talis qualitas qualis importat per modum. dicendum est quod propositione modalis non significat hic primo secundum quod propositione cui additur modus secundum. sed propositione modalis primo significat quoniam sit unius predictum cum subiecto. sed est quoniam vnius predictum cum subiecto. scilicet necessario vel contingenter. et in aliquibus ad yniuersalem talis predictum cum subiecto sequitur quod propositione cui additur modus sit talis qualitas qualis importatur per modum. sed est non significat primo. Secundo dubitatur qui sunt illi modi qui faciunt propositionem modalem. modi autem facientes propositionem modalem videntur esse dictiones denominantes propositiones. cuiusmodi sunt necesse. impossibile. contingens. possibile. rex. scitum. dubitatum. conclusum. demonstratum. et huiusmodi. Est ergo dubitatio ytrum omnes huiusmodi determinatioes determinantes propositionem faciunt propositionem modalem. ut quidam dicunt. Secundum ut mihi videtur quod sola determinatio determinans verbum ratione propositionis denotans qualiter predictum inest vel non inest subiecto. et aliquid addens supra propositionem facit propositionem modalem. et hec sit descriptio modi facientis propositionem modalem. Ex hac descriptione arguitur quod ista ad uerbia. bene. male. tarde. velociter. et similia non faciunt propositionem modalem. quia non denominant nec determinant qualiter inest predictum subiecto. sed determinant quale est predictum per istam quidem propositionem. scilicet currunt velociter denotatur qualis est cursus sor. scilicet velox. et non denotatur qualis sit compositione predictum cum subiecto. non enim per istam sor. currunt velociter determinatur quod cursus sor. sit velox. et eodem modo est de istis aduerbiis. bene. male. quia enim non determinant verbum ratione compositionis. sed ratione rei verbi. ideo non faciunt propositionem modalem. Unde sciendum quod omne aduerbiu determinatio verbi vel participij. sed quedam aduerbia determinant verbum ratione rei verbi. ut bene. male. tarde. velociter. et quedam determinant verbum ratione temporis significant per verbum. ut semper. aliquando heri. cras. et huiusmodi. et quedam determinant verbum

ratione positionis seu unionis predicationis cum subiecto. et talia aduerbia et non alia faciunt propositiones modales. et hinc aduerbia sunt ista possibiliter. impossibiliter. neccario. Ista enim aduerbia determinant verbum ratione positionis predicandi cum subiecto. quod determinat qualiter predicatum inest subiecto. Sed an vero et falsum faciat propositionem modalem. videtur quod sic. quod per hoc numerat vero et falsum cum alijs modis. Sicendum quod verum et falsum non faciunt propositionem modalem. quod nihil addunt supra propositionem. sicut enim est et non esse. Idem enim est dicere sor. currat. et vero est sor. currat ideo hinc propositum vero est sor. currere non est propositum modalis. sed per hoc numerat vero et falsum inter alios modos. quod determinat qualiter predicatum inest subiecto. sed quod nihil addunt supra propositionem. id est non faciunt propositionem modalem. Ad formam dubitacionis dicendum quod non omnis dictio denotans propositionem facit propositionem modalem. sed soli dictiones significantes qualitates propositionis denotantes verbum ratione propositionis addentes aliquid supra propositionem faciunt propositionem modalem. et per hoc scitur dubitatio. et hinc non faciunt propositionem modalem. quod significant qualitatem ait. et non qualitatem propositionis. sed per hunc significant qualitatem propositionis. et ideo cū accipiunt ut determinant verbum ratione propositionis faciunt propositionem modalem. sed scitur et dubitatio propositionem nunquam determinant ratione propositionis non enim per ista. hoc scitur enim ab aliis significat quod predicatum sciens inest subiecto. sed denotat quod aliquid hoc sciens de ista. hoc est aibus. scia enim est qualitas ait. et non est qualitas propositionis. et id non facit propositionem modalem. Ex predictis per hoc sunt illa que faciunt propositionem modalem. sunt enim quatuor nominaliter significata. ut possibile et impossibile contingens et neccarios. et quatuor adverbialiter significata. ut possibiliter. impossibiliter. contingenter. neccario. nam ista determinant verbum ratione propositionis seu unionis predicationis cum subiecto. quod terminant qualiter predicatum inest vel non inest subiecto. sunt tamen quedam alia vel equipollentia aduerbiis quod determinant verbum ratione propositionis. ut per se per accidens per modum immediate recte. hinc enim determinationes denotant qualiter predicatum inest subiecto. et id potest probabiliter dici quod hinc determinationes per se per accidens et faciunt propositiones modales. Verum non constanter ponuntur modi facientes propositiones modales. et hoc forte est. quod per se reduci ad modos alios supradictos. ut per se reduci ad necessarium per accidens reduci ad contingens. Tertia dubitatio potest esse. qualiter ista noia. possibile. impossibile. neccario. contingens potest facere propositiones modales. cum ista noia non sint determinationes verbi. et per hunc non determinant verbum ratione propositionis. ex quo sequitur secundum predicta quod ista noia non faciunt propositiones modales. Item dubitatio qualiter ista ratio potest constare.

tingit faciunt propositionem modalem. cum non determinant verbum. et per hunc non determinant ratione propositionis. Ad istud dubium dico quod mihi videtur dicendum quod ista noia. possibile. contingens recte. de se non faciunt propositionem modalem nisi per circulacionem. sicut inquit hinc modus noia litter significatus cum verbo indicatiui modi. cui immediatamente additur circuloquutur modus adverbialiter significatus. verbi gra. sor. currere est possibile. est propositionis modalis. quia ista duo possibile. et licet circuloque vir hinc aduerbiis possibiliter. idem enim est dicere. sor. currere est possibile. et dicere sor. possibiliter est currere. et hec est modalis. et ideo ista sor. currere est possibile est modalis. et licet possibile cum hinc ratione est. expresse determinat propositiones importatae in licet currere. Illa enim propositione est principali. quod copulat predicatum principale cum subiecto principali. unde quod ista aduerbia. possibiliter. contingenter. ex se et de natura sua determinant verbum ratione propositionis magis proprie faciunt propositionem modalem quam ista noia possibile et contingens. quod ista noia non faciunt propositionem modalem nisi per circulacionem modo quo dictum est. Sed forte dicere aliquid quod iste non significant idem sor. possibile est currere. et sor. possibiliter currat. quod sequitur sor. possibiliter currat. quod sor. aliquo modo currat. sed non sequitur sor. currere est possibile. quod sor. aliquo modo currat. ergo ista non sunt eadem neque perturbabilia sor. possibile est currere. sor. possibiliter currat. Sicendum est per non sequitur sor. possibiliter currat. quod sor. currat. sed est fallacia secundum quod ad similes arguedo ab aliquo per se sumpto ad illud cum aliquo sumpto cum determinatione non pertinente ad idem sumptum similiter. unde non valet sor. possibiliter currat. quod sor. aliquo modo currat. quod enim possibiliter sit quodammodo. tamen hinc non arguit ab inferiori ad superiori usum simpliciter inferiori et superiori uniformiter. et licet possibiliter in antecedente accipitur modalis et sincategorematicae. et in hanc non accipiunt iste modus sincategorematicae. sed catagorematicae unde ista secunda sor. possibiliter currat. quod sor. currat est sicut hinc secunda. ois hoc est ait. quod hinc cum signo vni est ait. et sicut hec sententia non valet. sic nec illa. Ad illud quod dubitatur de istis verbis potest contingit. qualiter possint facere propositiones modales. dico quod illa verba includunt signum distributionis. unde contingit ei potest faciunt propositionem modalem ratione determinationis ad verbialis inclusae. idem enim est dicere sor. potest currere. et sor. possibiliter est currere. et si dicatur quod per hoc non loquuntur de aduerbiis facientibus propositionem modalem. sed soli de noibus. dicendum quod forte est error translatoris. vel dicatur quod hinc noia cum verbis quibus immediate adduntur intelliguntur ut sint aduerbia per circulacionem. ut dictum est prius. Quarto dubitatio super hinc quod dicitur per hoc ad hinc per traditorum affirmationis in pro-

positionibus modalibus. oportet addere negationē ad modū. stud non videtur ver. nam iste propositiones tradicunt ois hō de necessitate est albus. et possibile est aliquē hoīem non esse albū. et tñ in vīraqz istaz affirmat modus. ḡ r̄. Itē si ppō modalis non esset negatiua nūl q̄ modus negat sequeret q̄ ista esset affirmatiua de necessitate nullus hō est albus q̄ falsum ē. q̄ hec ē vīlis negatiua de neccario. Qd aut̄ ista sit negatiua de necessitate nullus hō est asinus. probat sic. iste syllogismus est bonus in scđa figura. de necessitate nullus hō est asinus. de necessitate om̄e rudibile ē asinus. ḡ de necessitate nullū rudibile est hō. q̄ vīuniformis de neccario est bonus in scđa figura b̄m ph̄m. sed in scđa figura non est bonus syllogismus ex oībus affirmatiuis. vt dicit ph̄s. et minor est affirmatiua. ḡ maior ē negatiua. ḡ hec est negatiua. de necessitate nullus hō est asinus. et tñ modus affirmat in ista. Itē ista est de p̄tingenti ad vīrūlibz et cōuerit in p̄ oppositā qualitatē. q̄ affirmatiua cōvertitur i negatiua. et econversio. id ista ē affirmatiua. p̄tingit ad vīrūlibet oīm hoiez currere ergo hec ppō i quā p̄uerit. p̄tingit ad vīrūlibz nullū hoiez currere ē negatiua. et tñ modus nō negatur in ista. ḡ in modalibus ē ppō negatiua vbi tñ modus non negat. Bicendū ē sicut dicit ph̄s q̄ ad dandā p̄dictoriū affirmationis i modalibus manente eodē modo in vīroqz p̄dictiorū. q̄ eūdē modū q̄ affirmat in vno p̄dictiorū negari in reliquo. An p̄dictoriū h̄ neccē ē oīm hoiez eē albū ē ita. ppō. non neccē ē omnē hoīem eē albū. possemus ḡ dicē q̄ p̄dictoriū ip̄ius neccē ē oēz hoīem eē aial. non ē ita. possibile ē aliquē hoiez non eē aial. sed h̄ ē sua p̄tra dictoria n̄ necesse ē oēz hoiez eē aial. q̄ eōpollet huic. possibile ē aliquē hoiez n̄ eē aial. si tñ velimus dicē q̄ ista p̄dicū necesse ē oēz hoīem esse aial. et possibile ē aliquē hoiez non eē aial. tunc est dicendū q̄ i modalibz p̄positio affirmatiua p̄tradicit p̄positio affirmatiue. dū tñ iste propositiones sint de modis diversis. P̄o alijs instantijs ē intelligendū q̄ p̄positio modalis q̄ q̄ denotat a qualitate modi. et q̄nq̄ a qualitate dicti. dicimus enī aliquā eē p̄positiōne vīlis negatiua de neccario. non q̄ modus negat. sed q̄ suū dc̄m vīl p̄positio cuius ē dc̄m. ē p̄positio vīlis negatiua. magis tñ d̄z dici p̄positio vīlis negatiua a negatione modi q̄ a negatione dici. C̄ Per h̄ ad cōm dico q̄ h̄ ē vīlis negatiua dicti. Ieu vīdi copulang p̄dicātū cū subiecto de necessitate. nullus homo ē asin⁹. ē tñ affirmatiua modi. Ideo magis ē affirmatiua q̄ negatiua. et talibz affirmatiuis modoz. dū tñ altera p̄s si negatiua dicti vīl copule potest fieri syllogismus in scđa figura vīraqz p̄misit et cōtē affir-

mativa modi. Ad aliud dico q̄ ista de p̄tingēti ad vīrūlibet p̄uerit p̄ oppositas qualitates dictio rū et non modoz. C̄ Quinto dubitat cū in propositio quare magis dī p̄pō modalis a mō p̄ponis q̄ a mō subiecti vīl p̄dicati. nō enī dī modalis ista oīs hō currit et tñ subiectū modificat. Bicendū q̄ nec subiectū nec p̄dicatū in p̄pōne ē formale et p̄ncipale sed sunt mālia. Sz p̄positio ē formale propositionis. et ideo a modo p̄positio magis dī p̄pō modal q̄ a mō subiecti vel p̄dicant.

Onsequētie vō b̄z ordine tūt ita ponētibz. Illi. n. q̄ ē. possibile cē illa q̄ ē p̄tingit cē. et hec illi p̄uerit. et n̄ ipossible cē. et n̄ neccariū cē. Illi vō q̄ ē possibile n̄ cē. et p̄tingēs n̄ cē. ea q̄ ē n̄ ipossible n̄ cē. et n̄ neccariū n̄ cē. Illi vō q̄ ē n̄ possibile ē cē. et n̄ p̄tingēs cē. illa q̄ ē n̄ possibile n̄ cē et tñ p̄tingēs n̄ cē. illa q̄ ē ipossible cē. et neccariū cē. Consideret at ex subscriptōe quēadmodū dicim⁹. Istud et 2° caplīm tractatū l̄cdi in quo ph̄s de terminat de bitudine et p̄ntia inf. propositiones modales. et p̄tinet duas partes p̄ncipales. In p̄ma pte ponit ordinez et p̄ntiam inf. propōnes modales sīm opinionē alioz. In 2° ibi. Ergo īpossible. p̄nit opinionē p̄paz approbādo isto in quo ba dicebat. et reprobādo isto i quo male dicebat. C̄ Circa p̄mū ē īelligēdū q̄ ppō modalis p̄t variari q̄drupl̄sr. q̄ aut vīrungz affirmat. I. tā modus q̄ dc̄m aut vīrungz negat. aut modus affirmatur et dictum negatur. aut dictū affirmat. et modus negat. Et secundū h̄ i modā libz ponit ph̄s q̄tuor ordies. ppōnez modalūz oēs. ppōnes euādē ordinis dicunt cē p̄ueribilis si recte ordinēt icipiendo a possibili. p̄cedendo ad p̄tingēs. et ab ipossible ad neccariū et ponit i p̄ ordine ppōnes in quibz tā modus q̄ dc̄m affirmat. S. tā possibile q̄ eē. In scđo ordine ponit propositiones in quibz modus affirmat. et dc̄m negat. In 3° ordine dc̄m affirmat et modus negatur. In quarto ordine tā modus q̄ dictū negat. P̄mo igū recitat ph̄s opinionē antiquorū circa istos ordies et p̄ntias. et dicit q̄ sīm opinionē antiquorū iste ppōnes sūt in eodē ordine p̄ueribilis sī h̄tēs sīm p̄ntiam. In p̄mo ordine possibile ē eē. p̄tingēs ē eē. nō ipossible est esse non necesse est non eē. In scđo ordine possibile est non eē. p̄tingēs ē non eē. nō ipossible ē non eē. non necesse ē eē. In 3° ordine non possibile ē eē. non contingēs ē eē. p̄sible ē eē. necesse est non eē. In quarto ordine nō possibile ē nō eē. nō contingēs ē n̄ eē. ipossible ē n̄ eē. necesse ē esse.

possibile est eē. nō possibile ē eē.
contingens ē eē. non ptingēs ē eē
nō ipossible ē eē. ipossible est eē.
nō necesse est eē. necesse ē non eē.

possibile ē nō eē. nō possibile ē nō eē
ptingens ē nō eē. nō ptingēs ē nō eē
nō ipossible ē nō eē. ipossible ē nō eē.
nō necesse ē nō eē. necesse est esse.

Ergo impossibile et non impossibile
illud qđ est cōtingens et possibile et
non cōtingens t̄ non possibile ē esse
Sequit̄ quidem cōtradictorie s̄z con-
uersim. Illd. n. qđ ē possibile eē. nega-
tio ipossible. negationē vō affirmatō
Illi enī q̄ est nō possibile eē. Illd. qđ
est ipossible est esse. affirmatio enī ē
ipossible. t̄ negatio vō. nō possibile
Hec est sc̄a particula huius partis i qua p̄hs
ponit op̄i. p̄pam approbando illud in quo an-
tiqui benc dixerant t̄ reprobando illud in quo
male dicebant. dicens q̄ quantū ad ordinatio-
nem ipossible cū possibili t̄ contingenti bene
dixerunt antiqui. sed quātuz ad ordinatiōnē
de nečario cū predicē male dixerunt. dicit ergo
p̄mo q̄ ipossible non possibile t̄ non ptingens
sunt p̄tradictoria ad possibile t̄ non ipossible t̄
ad ptingēs sed diuersimode. ita q̄ affirmatiua
de ipossible pueruntur cū negatiua de possibili
ista enī puerunt ipossible est eē non possibile ē
eē. t̄ ista similr puerunt ipossible est eē. nō pos-
sible est eē. t̄ eodē modo ē de illa de ptingenti.
t̄ ideo q̄o ad ista tria possibile cōtingens t̄ im-
possibile bene posuerunt ordines simul se cūdū
psequētiā affirmatiua de possibili t̄ contingenti
cum negatiua de impossibili et negatiua de pos-
sibili t̄ contingenti cū affirmatiua de impossibili.
Necessarium vō quē admodū sit cō-
siderandū est. manifestū ē autem qm̄
non eodez modo sed cōtrarie sequū
tur. Contradictriae autem extra.

Sed quantū ad illā partē de nečario non bene
posuerunt ideo p̄sideranduz qualiter ista de ne-
cessario se habz ad alias. s. ad illas de possibili
t̄ de ptingenti t̄ ipossible. quātuz enī ad illā de
nečario male posuerunt in p̄mo t̄ scđo ordine.
quia manifestum est q̄ nečarium non eodē mō
se haber ad possibile et ptingens q̄o se bz im-
possible ad illa. q̄ ad affirmatiua de possibili
sequitur negatiua de impossibili. sic enim sequi-
tur possibile est eē. ergo non impossible est eē.
sed ad affirmatiua de possibili nō sequitur ne-

gatiua nō nečario. non enī sequitur. possibile ē
eē. ergo non necesse est eē. cuius p̄trarum dire-
runt antiqui ponētes possiblē est eē t̄ nō neces-
se est eē in p̄mo ordine sed p̄trarie. se quis cōtra
dictoria vō extra idest p̄positiones de nečario
que sunt p̄trarie vt nečē est eē. nečē est non eē. q̄
ponuntur in tertio et quarto ordine. bene ordi-
nantur cū alijs modis et cōtradictoria illarum
s̄z non necesse est eē. non necesse est non eē que
ponūt i p̄mo ordine et 2° s̄f ex ordinationē recia.
quia alr debent ordinari q̄z ibi ordinentur.

Nō enī ē negatio ei? qđ ē. necesse nō
esse. nō necesse eē. Cōtingit enī i eodē
veras esse v̄trasqz. Qđ enī est necessa
riū nō esse est non necessarium esse.

Probat sp̄aliter q̄ possibile est eē. non necesse
est eē puerunt. ita nō necesse est eē male ponit
in p̄mo ordine cum possibile est eē. Et hec ē co-
clusio. q̄. huius libri que probatur sic. Huic pos-
sibile est eē. repugnat ista necesse ē nō eē. et ista
necesse est nō eē. nō repugnat huic nō necesse ē
eē. ergo ista duo possibile est eē. nō necesse ē eē
nō puerunt. quia quicqd vni pueribiliū repu-
gnat. t̄ reliquo repugnat. Qđ autē ista duo re-
pugnant possibile est eē. necesse est nō eē. patet
quia sequitur necesse est nō eē. ergo ipossible ē
eē. q̄ ista stant in eodē ordine. s. in tertio. s̄z ista
impossible est eē. repugnat huic possibile ē eē
quia sequitur possibile est eē. q̄ nō impossible est
eē. vi p̄z et l̄ ordine modaliū. q̄ ista necesse ē nō
eē repugnat huic possibile est eē. Qđ autē ista
nō repugnant. necesse est nō eē. t̄ nō necesse est
eē. probat per l̄ q̄ ista duo dicunt de eodē. naz
omē istud qđ necesse est nō eē. nō necesse est eē
t̄ illa que dicuntur de eodē nō repugnat. ergo
ista nō repugnat necesse ē nō eē. nō necesse est eē.

Lausa aut̄ est cur non sequitur similr
cum ceteris qm̄ p̄trarie impossibile
esse. necessario redditur idem valēs
Nam si impossibile est esse. necesse ē
hoc non esse. Si vō impossibile ē nō
esse hoc necessariū est esse. Quod si il-
la similr se habent ad possibile et nō
possible. econtrario vō idem signifi-
cat necessariū t̄ impossibile. manife-
stum est qm̄ hec non eodē sed qnēad
modū dc̄m est contrarie. an certe im-
possible est sic poni necessarii cōtra-
dictiones. Nam qđ est necessarium
eē possibile ē eē. Nāsi n̄ negatio seq̄
necesse est enī aut dicere aut negare.
Quare si non possibile est esse. impos-

sibile est esse ad qđ sequitur necesse
est esse qđ est inconveniens.

Probat & nter qđ nō eodē modo se habet necesse ad possibile sic ptingens & impossibile. et hec est cōcl̄o. io. huius libri. & per h̄ reprobant due pme ordinationes quātum ad coordinationem necessarij & impossibilis cum possibili et cōtingenti. nam antiqui in duobus p̄mis ordinibus & eodem mō ordinaverunt necesse et impossibile cū possibili & cōtingenti. Hec p̄cl̄o pbatur sic. contraria illius de necessario equipollent illi de impossibili & p̄traria illius de impossibili cōtrariatur illi de necessario. Iste enim ppositiones equipollent. Impossibile ē eē. necesse ē non eē. vt patet ex 3° ordine quē ipsi ponunt. & iste ppositiones equipollent. impossibile ē non eē. necesse est eē. vt p̄z ex quarto ordine. Et ista similitr sit p̄traria impossibile ē eē. impossibile ē non eē. et ita p̄z qđ p̄traria illius de necessario equipollent illi de impossibili. & p̄traria illius de impossibili eq̄ pollet illi de necessario. Ex h̄ arguit sic. ista de impossibili & sua p̄traria vel egpollens suo contrario non eodē mō se habent ad possibile & cōtingens. ergo ista de impossibili. et ita de necessario non similitr se habent ad possibile & cōtingens ex h̄ sequitur p̄clusio qđ non eodez mō se habet necesse ad possibile & cōtingens sic impossibile quia sic p̄tria eodē modo se haberēt fm p̄ntiam ad possibile & ptingens qđ certe impossibile est. Scđo pbatur eadē p̄cl̄o. s. qđ necesse & possibile non eodem mō se hñt ad possibile & ptingens. & p̄mo pponit intentionē suā dicens qđ impossibile ē cōtradictoria de necesse poni. sic ponit in duobus ordinibus. s. in p̄mo ordine et scđo contradictionū affirmative de necessario ponit in p̄mo ordine. p̄dictoriuz negatiue de necessario ponit in scđo ordine & h̄ incōuenienter ponit probat h̄ p̄bs qđ non sequit possibile ē eē. qđ nō necesse ē eē. sicut sequit possibile ē eē. qđ nō impossibile ē eē. h̄ pbatur dicendo ad impossibile sic sequit necesse ē eē. qđ possibile ē eē. sic qđ sequeret possibile ē eē. qđ non necesse ē eē. qđ ad possiblē sequitur ad aīs sequitur ad aīs et h̄ ē impossibile qđ ista p̄ntia sit bona necesse ē eē. ergo nō necesse ē eē. qđ sic idēz eē necesse ē eē et non necesse ē eē. qđ cum p̄ma p̄ntia sit bona. s. necesse ē eē. qđ possibile ē eē. oportet qđ ista p̄ntia non valeat. s. possibile ē eē. qđ non necesse ē eē. p̄mam p̄ntiam sc̄z necesse ē eē. qđ possibile ē eē. p̄bat p̄bs sic. oppositorū p̄ntis non stat cū aīte. ista enim non stant simul necesse ē eē. & non possibile ē eē. & necesse ē qđ si h̄ non sequitur qđ oppositū stet. qđ aut̄ ista non stant simul necesse ē eē. et nō possibile ē eē p̄z. quia sequitur nō possibile ē eē. ergo impossibile ē eē. & qđ repugnat p̄sequē-

ti repugnat antecedenti. sed ista non stant simul necesse ē eē. & impossibile ē eē. quia sic idēz eē necesse ē eē & impossibile ē eē quod est impossibile.

Et v̄o illud qđ est possibile esse. non impossibile est esse. sequitur hoc v̄o illud qđ est non necessariuz eē. Quare contingit quod est necessarium eē nō necessariuz esse qđ est inconveniens.

Determinat veritatem p̄cludendo p̄mum ordinem quātum ad ordines necessarij cū possibile eē & cū possibile nō eē. probans qđ dicit ad possibile eē sequit nō necesse ē nō eē. & ad possibile non eē sequitur non necesse ē eē. & hec ē cōcl̄o xi. huius libri que pbatur dupliciter sic. aliqua de necario sequitur ad possibile ē eē. & aliqua de necario sequitur ad possibile nō eē. sed ad istam possibile ē eē. non sequitur ista nō necesse ē eē. nec ista necesse ē nō eē. nec ista necesse ē eē. qđ ad istam possibile ē eē. sequit ista nō necesse ē nō eē. qđ aut̄ ista. non necesse ē eē. non sequat ad istam possibile ē eē. pbatur quia sequitur. necesse ē eē. ergo possibile ē eē. qđ oppositū p̄ntis non stat cum antecedēte. et se qđ possibile ē eē. ergo nō impossibile ē eē. & se qđ tur fm̄ cos non impossibile ē eē. qđ non necesse ē eē. quia ponunt non impossibile ē eē & nō necesse ē eē in p̄mo ordine. ergo si non necesse ē eē sit in primo ordine p̄ntis ad istam possibile ē eē sequitur a p̄mo ad ultimum qđ ad necesse ē eē sequitur non necesse ē eē. & sic idem esset necesse ē eē. non necesse ē eē.

Et v̄o neqđ necessarium ē eē. sequit possibile ē eē. Neqđ necessariuz non esse. illi enīz v̄raqđ contingit accidere. Horum aut̄ v̄trūlibet verū fuerit non erūt illa vera. Similē enim possibile est esse & non esse. Si v̄o necesse ē eē vel necesse non ē eē. non erit possibile v̄trūqđ.

Allie due partes minoris pbantur. s. qđ ad possibile ē eē. nō sequitur necesse ē eē nec necesse ē non ē eē. hoc pbatur sic qđ possibile ē eē. hoc p̄t ē eē & p̄t non ē eē. nā possibile nō potest ē eē nec potest nō ē eē. sed est indifferens ad v̄trūqđ cū ista. ergo possibile ē eē vel possibile ē nō ē eē. stat ista copulatiua hoc potest ē eē & hoc p̄t non ē eē. sed ista copulatiua hoc p̄t ē eē & hoc p̄t non ē eē. nō stat cū ista nec ē eē. nec cū illa necesse ē nō ē eē. qđ necariuz ē determinat ad ē eē. ita qđ nō p̄t nō ē eē. et qđ necesse ē non ē eē. determinat ad non ē eē. ita qđ nō potest ē eē. qđ ad istam possibile ē eē non sequit ista necesse ē eē. nec ista necesse ē non ē eē. Neutra

enim ista p̄ntia valet. s. possibile est eē. ḡ necesse est eē. possibile est eē. ḡ necesse est non eē. cū antecedente enī vtriusq; p̄ntie stat aliquid qd̄ nō stat cum p̄ntie. s; ista copulativa possibile ē eē et possibile est nō eē stat cū ista possibile est eē et cū neutro p̄ntie sic neutra consequentia est bona.

Relinquitur igit̄ non necessarium ē non esse. sequi ei que est possibile est esse. Hoc enī vix est t̄ de necesse esse. Hec enī sit contradictione eius que sequitur non possibile est esse. Illud enim sequit̄ hoc qd̄ est impossibile esse. et necesse non esse. cuius negatio ē. nō necesse est non esse. Sequunt̄ igit̄ t̄ he contradictiones secūdū p̄dictū modū t̄ nihil iposibile p̄tigat sic positis. possibile ē esse. nō possibile ē eē. p̄tingens ē eē. nō p̄tingens ē eē. nō iposibile ē eē. impossibile ē eē. nō necesse ē nō eē. necesse est nō esse.

possible ē nō eē. nō possibile ē nō eē. p̄tingens ē nō eē. n̄ p̄tingens ē nō eē. n̄ iposibile ē nō eē. iposibile ē nō eē. nō necesse ē eē. necesse est esse.

Ex his insert vñā prem p̄clonis. s. qd̄ ad ista possibile est eē. sequit̄ ista non necesse est non eē. et hoc sequitur p̄ locū a divisione. qd̄ vel h̄ sequit necesse est eē vel h̄ necesse est non eē. vel non necesse est eē vel non necesse est non esse. sed nulla istaz sequit necesse est eē. necesse est non eē. non necesse est eē. ḡ ista sequitur non necesse est non eē. t̄ p̄ easdē rōnes p̄t p̄bari qd̄ ad ista possibile est non eē. sequit̄ ista non necesse est eē. et non ista non necesse ē non eē sicut antiqui posuerūt. primo qd̄ sequit necesse est non eē. ḡ possibile ē non esse. qd̄ oppositū non stat vt p̄z. si ḡ sequit possibile est non eē. ḡ necesse est nō eē. sequit necesse est. non ḡ necesse est non eē. quia quicqd̄ sequit ad p̄ntia sequit ad aīs. sed hec cōsequētia non valeat. qd̄ sic idē eē necesse non esse t̄ non necesse non eē. ḡ cum p̄ma p̄ntia sit bona necesse est non eē. ḡ possibile ē nō eē. oportet qd̄ alia p̄ntia non valeat. s. ista possibile est non eē. ḡ non necesse est nō eē. Itē aliqua de necessitate sequit ad istam possibile est non eē. t̄ non ista necesse est eē. qd̄ ista necesse est eē insert ista non possibile est non eē vt p̄z ex quarto ordine. ḡ cōuertitur cū suo p̄tradicorio. s. cū ista. possibile est non eē. nec insert istam necesse est non eē. qd̄ aliquid stat cū ista possibile est non eē. qd̄ non stat cū ista necesse est nō eē. s. ista copulativa. possi-

bile est eē t̄ possibile est non eē. nec insert istam non necesse ē non eē. qd̄ sequit necesse est non eē ergo possibile est non eē. si tūc sequit possibile ē non eē. ḡ non necesse est non eē. sequit a primo ad ultimū necesse est non eē. ḡ non necesse ē non eē. qd̄ falsū ē. ḡ relinquit qd̄ ad istaz possibile ē non eē se sequit ista non necesse est eē. Ex his sequitur rectus ordo ppōnum modalium. Ponunt̄ ḡ in p̄mo ordine possibile est eē. p̄tingens est esse non impossibile est eē. non necesse est non esse. In scđo ordine possibile est non eē. p̄tingens ē non eē. non iposibile est non eē. non necesse est non eē. In 3° ordine non possibile est eē. non cōtingens est eē. impossibile est eē. necesse est non eē. In quarto ordine nō possibile est non esse. nō p̄tingens est non eē. iposibile est nō eē. necesse est eē. et positis ordinibus hoc ordine nihil impossibile sequitur.

Abitabit aut̄ aliquis si illō qd̄ est necessariū esse possibile esse sequit̄. Nam si non sequat̄ contradictione sequit̄ non possibile esse. Et si qs dicat non hanc esse contradictionē. necesse est dicere possibile non esse. S; vtreqz false sunt de necesse esse.

Hec est scđa pars p̄ncipalis huius caplī i qua p̄bs mouet t̄ soluit dubitationē. Et continet tres particulæ. qd̄ in p̄ma mouet dubitationez. In scđa ibi. Manifestū est aut̄. soluit istam dubitationē. In 3° ibi. Et fortasse p̄ncipiū. ponit vñū incidentē fīm ordinē t̄ inter necessariū t̄ possibile. Dubitatio. quā mouet est ista. qd̄ dcm̄ est prius qd̄ ista p̄ntia est bona. necesse est eē. ḡ possibile ē eē. Ex h̄ forte dubitaret aliquis an illud sit vix vtrū ad ista necesse est eē. sequat̄ ista possibile ē eē. t̄ arguit ad vtrāqz p̄tem. Primo p̄bat qd̄ sequit necesse est eē. ḡ possibile est eē. qd̄ oppositū p̄ntis non stat cū ante. ista enim non stant simul necesse est eē t̄ non possibile est eē. vt probatū est superius. Et si quis forte dicat qd̄ oppositū huius possibile est eē. non est h̄. non possibile est eē. oportet qd̄ hec sit sua p̄dictoria. possibile est non eē. sed neutra istaz stat cū ista. ncē ē eē. ista enī non stant simul. ncē est eē. non possibile ē eē. nec ista ncē est eē t̄ possibile est non eē. ḡ hec p̄ntia ē bona ncē est eē. ḡ possibile est eē. quia oppositum consequētis qd̄cūqz sit illō non stat cum antecedente.

At si rursus idē videt̄ possibile icidi t̄ nō incidi t̄ eē t̄ nō eē quare erit necesse eē p̄tingere nō eē hoc aut̄ falsū ē. In oppositū arguit p̄bando qd̄ nō sequit̄ necesse ē eē. ergo possibile est eē. quia idem est possibile eē t̄ possibile non eē. Idem enī est possibile incidi. t̄ possibile nō incidi. t̄ idē ē possibile eē

z possibile nō eē. Ex hoc potest sic argui. sequit
possibile ē eē. ḡ possibile ē nō esse. seu contingēs
est non eē. si igit̄ sequit̄ necesse est esse. ergo possi
bile est esse. sequit̄ necesse ē esse. ergo possibile ē
non eē. z p̄tingens nō esse. z sic idē foret necesse
ē. si p̄tingens non esse qđ est impossibile.

Manifestum ē aut̄ qm̄ non om̄e pos
sibile. vel esse v̄l ambulare ad oppo
sita valet. Sz̄ est in quibus non fit ve
rum. Et p̄mum in his que non secun
dū rōnem possunt. vt ignis calcfacti
us ē et h̄z v̄m irrōnabilem. ergo se
cundum rationem pt̄ates ipse eedem
plurium etiam p̄trarioruz sunt. Irra
tionabiles v̄o non om̄es. sed quēad
modū dcm̄ ē. Ignem non ē possibile
calefacere z non calefacere v̄l quecū
qz alia semp agunt. alia igit̄ possunt
et secūdum irrōnabiles pt̄ates s. mul
opposita recipere. Sed hoc idcirco
dcm̄ qm̄ non om̄is pt̄as oppositoruz
est. nec qcūqz s̄b eadem sp̄diciunt̄.

Hec est sc̄da p̄ticula huus pris in qua p̄hs sol
vit istā dubitationē. z cōsitu solutio in hoc qđ h̄
p̄na ē bona necesse ē esse. ḡ possibile ē esse. sed
ista p̄na non valet. possibile ē eē. ḡ possibile ē nō
esse. qz non omne possibile ē eē possibile nō esse.
possibile eni est cōe ad possibile valens ad op
positum. z ad possibile non valens ad oppositū
z ideo accipiendo possibile in cōi non sequitur
possibile est eē. ḡ possibile est non eē. Et ad decla
randum istā p̄ntiam non valere. possibile est eē
ḡ possib le est non eē. ponit duas diuisiones po
tentie. **P**uma est qđ quedam est potentia q̄ va
let ad oppositum vt ad eē z nō eē. z quedam est
potentia que non valet ad oppositum. v̄bi grā.
potentia rōnalis valet ad oppositum. quia ego
habeo potestate sedendi z non sedendi. in libera
eni p̄tate mea ē sedere si velim. z etiā nō sedere
potentia vero irrōnalis non valet ad opposita.
ignis eni h̄z potentia irrōnale calefactiēdi z po
test sic calefacere q̄ nō p̄t nō calefacē si appro
xime calefactibili. quedā tñ potestates irrōna
les valent ad oppositū. vt potentia irrōnalis pas
siua valet ad opposita. nam aqua est i potentia
passiua calefieri. z p̄t indifferenſ calefieri vel
non calefieri. Sic ḡ p̄z q̄ qdā est potentia rōna
lis. z hec valet ad opposita hoc est ppter h̄z di
cta sunt ad impediendū istam p̄ntiam. possibile
est eē. ḡ possibile ē nō eē. ista eni p̄ntia nō valet
nisi de possibili valente ad oppositum. z non de
possibili non valente ad oppositum. z ideo non
sequitur loquendo de possibili in cōmuni possi
bile est esse. ḡ possibile est non eē.

Quedam vero pt̄ates equivoce sunt.
possibile eni non simpliciter dicitur.
Sed hoc quidem qđ vez est vt in ac
tu vt possibile est ambulare qm̄ iam
ambulat z oīno possibile est esse qm̄
iam est aliquid actu qđ dicitur possi
bile. Illud v̄o qđ fors tan aget vt pos
sibile est ambulare qm̄ ambulabit. et
hec quidē in mobilibus solis pt̄as ē
illa v̄o z in imobilibus. Utrunqz v̄o
vez ē dicere nō ip̄ossible ambulare
z id qđ ambulat iam et agit z ambu
labile. hoc igit̄ possibile nō est verū
simpliciter de necessario dicer altez
autem verum est. Quare qm̄ partez
vniuersale seq̄t̄. illud qđ ex necessita
te ē p̄sequit̄ posse esse. sed non oīno.
Sc̄da diuisione potentie est talis. qdam ē potentia
cū actu. z quedam est potentia ante actu. verbi
grā. sc̄dēs qn̄ sedet est in potentia cū actu ad se
dendū. sed sedens qn̄ sedet est in potentia ante
actu ad ambulandū. potentia ante actu solū re
pert in rebus mobilibus z corporibus. sed po
tentia cum actu reperit̄ tā in rebus mobilib⁹ qđ
imobilibus. i. eternis. cū ḡ possibile dicas in
diferenter de necessarijs z non necessarijs. vlr
sequit̄ ad suam p̄tem. **P**otestates equivoce su
munt. non dz intelligi qđ possibile dicas equivoce
de potentia cū actu z ante actu rōnali z irrōnali.
qz tunc nihil ēēt in illis cōparabile. sed per equi
nocū dz intelligi aliquid dcm̄ fm̄ p̄us z posteri⁹.
possibile eni p̄us dī de necessario qđ de possibi
li non necessario. vt p̄hs innuit in lra. z ideo per
equiuocū intelligas analogū. Potandū est hic
qđ potentia actiua valere ad opposita. p̄t intel
ligi multipliciter. Uno mō q̄ sit potens i poten
tia p̄ditionis ita q̄ exīte passiuo z exīte oī req
sito ad actionē. z oī ip̄edimento amoto posset in
indifferent agere z non agere. Sc̄do mō potest
intelligi qđ potentia actiua valeat ad oppositā
rie. ita q̄ possit in p̄rios effectus. p̄mo mō dico
q̄ tam agens libez qz agens nāle seu irrōnale
valet ad opposita. s. p̄dictorie agens eni irrōna
le p̄t agere p̄nne passō z amoto oī impedimentoō
z p̄t non agere. vt si passum non sit p̄ns. vel si
deficiat aliqd requisitiū ad actionē. p̄t etiā idif
ferent̄ agere in hoc vel non agere in hoc. Ignis
eni p̄t calefacere h̄z cōbustibile. qz possibile est
q̄ nō approximet huic p̄bustibili. Alter etiā
brutū p̄t comedere z nō comedere. dormire et
non dormire. Isto enā mō valet agens irrōna
le ad opposita. qz absolute loq̄ndo p̄t agē z nō
agē p̄t etiā agē in h̄z z nō agē in hoc. Loq̄ndo
v̄o sc̄do mō sic dico q̄ sola potentia rationalis

valet ad opposita. qd sola potentia rationalis libe
 t sponte potest agere et non agere pntre passo et
 eti oibus alijs habitis requisitis ad actionem
 Voluntas enim qd est potentia ronalis pntre aliquo
 bono potest illud velle et non velle. et intellectus
 mediante voluntate imperante potest illud age
 re et non agere. voluntas enim potest imperare
 intellectui ad intelligendu vel auertere ipsu ab
 actu intelligendi. non tamen semp nec respectu
 cuiuscunqz obiecti potest potentia rationalis i
 opposita dictione. non enim potest intellectus
 respectu cuiuscunqz obiecti indifferenter assenti
 re et no assentire. nec forte voluntas respectu pri
 mi boni potest indifferent velle et non velle. suffi
 cit ad intentione Ar. qd potentia rationalis va
 leat ad opposita dictione pente obiecto. et ha
 bitis oibus alijs requisitis ad actionem qd non
 sttingit de potentia irrationali. Si vero loquimur
 de potentia activa valente ad opposita drie. ita
 qd possit pducere drios effectus. Et pnt intelligi
 vel respectu eiusdem passi eodem modo dispositi vel
 respectu diversorum passorum. Primo modo sola
 potentia rationalis potest in opposita drie respe
 ctu eiusdem passi eodem modo dispositi. potentia
 enim rationalis potest idem obiectu sibi pntatus
 libere velle vel nolle eligere refutare mouere sur
 sum vel deorsum. et sic de alijs drij actibus qui
 sunt in libera potestate potentie ronalis seu ho
 minis qui est agens rationale. sed respectu diver
 sorum passorum potest agens irrationale agere effe
 ctus drios. Nam sol coagulat lutum et dissoluit
 glaciem. respectu tñ eiusdem passi eodem modo dispo
 siti no pnt irrationale p se in effectus drios.

Test quidem fortasse principium
 qd necessarium est. et qd non est
 necessarium oiu vel esse vel no esse. et
 alia quemadmodum horum sequentia
 considerare oportebit.

Necessse esse.
 si possibile n e. et
 no contingens n e.
 impossibile n e.

Non necessse e.
 possibile n e.
 contingens non e.
 n impossible n e.

Necessse n esse.
 si possibile e. et
 no contingens e.
 impossibile e.

No necessse n e.
 possibile e.
 contingens e.
 n impossible e.

Sec est tertia ptila huius ptis in qua cu pbs
 declarauit qualiter propositiones modales se
 habent ad inuicem fm pntiam declarata q pro
 positione modali est incipiendum fm ordinem p
 positionum modalium diversorum modorum dicens

q fortasse puenienter incipiendum ab illa de ne
 cessario. et hec pot ponit plo. 12. huius libri q a
 ppositione de necessario est incipiendum in or
 dine ppositionum modalium. probatur pclusio sic.
 pmo esse oiu entium aliorum. et a pmo esse oiu
 um non entiu aliorum est incipiendum in ordie
 ppositionum modalium. sed necessarium est esse seu
 necesse est esse. est primu esse oiu entiu aliorum
 necesse hoc non e est primu non esse oiu non
 entiu. g et ponitur hic talis ordo primus. non
 necesse est no esse. possibile est esse. contingens est e
 non possibile est esse. sedus ordo no necesse est e
 possibile est non e. contingens est no e. non impos
 sibile est e. tertius ordo. necesse est no e. non
 possibile est e. non contingens est esse. impossibile
 est esse. quartus ordo necesse est e. no possibile e
 non e. no contingens est no esse. impossibile est non e
Manifestum autem ex his que dicta
 sunt qm qd ex necessitate est secundus
 actus e. Quare si pora sunt semper terna
 et que actu sunt. potestate pora sunt.
 Scbo probatur plo sic. Illa que sunt in actu sp
 sunt priora illis que sunt i potentia. sed illa que
 sunt necessaria semper sunt in actu. g illa q sunt
 necessaria semper sunt priora illis que sunt i po
 tentia. et per consequens illa q sunt necessaria sunt
 priora qd possibile et contingens. cu g a priori sit i
 cipendum p q in ordine modalium incipiendum
 est ab illis de necesse.

Et hec quidem sine pte actu sunt vt
 pme substtie. Alio vero sunt actu et
 possibilitate que natura pora sunt. te
 pore vo posteriora. illa vo nqz sunt
 actu sed pte solum. Utrum autem contraria
 est affirmatio negationi. et ovo ora
 tioni que dicit qm omnis ho est iustus
 ei que est nullus homo iustus e. aut ei
 que est ois homo iniustus est. Callias
 iustus e. callias iustus no e. callias i
 iniustus e que harum contraria e. Nam
 si ea que sunt in voce sequuntur ea que
 sunt in aia. Illic autem contraria est opinio
 contrarii. vt omnis ho iniustus e. ei que est
 omnis ho iniustus e. etiam in his que
 sunt in voce affirmatiobus necesse
 est similiter se habere. Qd si neqz illic
 contrarii opinatio contraria e. nec affir
 matio affirmatiob erit contraria. s que
 dicta e negatio. Quare considerandus
 e cui opinatio vera false opinioni contraria e. Utrum
 negationi an certe ei q

146

cōtrariū cē opinat. Dico aut̄ hoc mō
Est quedā opinatio vera boni qm̄ bo
nū ē. alia v̄o falsa qm̄ bonū nō ē. alia
v̄o falsa qm̄ malū est. Que h̄az cōtra
ria ē vere. t̄ si est vna s̄m quā p̄traria.
Nā arbitriari p̄trarias opiniones dis
finiri in eo q̄ p̄trarioz sunt falso sum ē.
Boni enī qm̄ bonū ē t̄ mali qm̄ malū
est. eadez fortasse opinio ē t̄ vera siue
sint p̄les siue vna. Sunt aut̄ iste cōtra
rie sed non eo q̄ p̄trarioz sunt sed ma
gis eo q̄ contrarie. Si ergo boni qm̄
bonū est opinatio ē. ē aut̄ qm̄ nō ē bo
nū. Est v̄o qm̄ aliud aliqd qd̄ non est
neqz p̄t esse. aliaz qd̄ nulla ponen
da ē. nec quecunqz eē qd̄ nō ē opina
tur neqz quecunqz non esse quod ē.
Infinita enī vtraqz sunt. t̄ q̄ opinat
esse qd̄ non ē t̄ q̄ non esse qd̄ ē. sed in
quib̄ ē fallacia. hec aut̄ est ex his ex
quib̄ sunt generatiōes. Ex oppositis
v̄o sūt gnātiōes. quare etiā fallacia
Si ergo qd̄ bonū ē t̄ bonū ē t̄ malū
nō ē. t̄ hoc qd̄ s̄m se. illud v̄o s̄m ac
cidēs. Accidit enī ei malū non esse.
magis aut̄ in vnoquoqz ē vera q̄ s̄m
se etiā falsa siquidē t̄ vera. Ergo ea q̄
ē qm̄ nō ē bonū qd̄ bonū ē ei⁹bz̄ se p̄si
stentis falsa ē. Illa v̄o q̄ est qm̄ maluz̄
est. ei⁹ q̄ ē s̄m accidēs. Quare erit fal
sa magis de bono ea que ē negatiōis
opinio qz̄ ea que ē p̄trarii. Falsus aut̄
magis circa singula q̄ bz̄ p̄trariā opi
nione. Contrariū enī ē eoz̄ q̄ plimuz̄
circa idē differunt. Quod si barū con
traria ē altera magis v̄o p̄tradicōis
p̄traria manifestū ē. qm̄ hec erit p̄tra
ria. Illa v̄o q̄ ē qm̄ maluz̄ qd̄ bo
nū ē implicita est. Etenī qm̄ nō bonū
ē. necesse idem ipsum opinari.

H̄is iſḡ ita posis qm̄ h̄r̄ opinio nō est simplex.
Simpler v̄o est negationis necesse ē vt h̄ simili
cē opinione. Simpler potius videat opinio cō
traria. Est aut̄ simpler boni opinio qm̄ ē vera.
Simpler v̄o qm̄ bonū nō est falsa. Simplici ḡ
opinioni de bono qm̄ bonū ē. simpler erit p̄tra
ria negatiōis. q̄ est boni. qm̄ bonū non est.
Ampli⁹ si etiā ī aliis oꝝ s̄l̄ se habere

t̄ hoc videat bene esse dictū. Aut̄ enī
est vbiqz ea q̄ est contradictionis aut̄
nusqz qbus v̄o nō ē p̄trariū. De his
ē quidē falsa ea que ē v̄e opposita. vt
qui hominē non putat esse hominē
falsus ē. Si ergo he p̄trarie sūt t̄ alie
p̄tradictiones. C Amplius s̄l̄ se habet
opinio boni qm̄ bonum ē. t̄ nō boni
qm̄ nō bonū ē. t̄ sup̄ has boni qm̄ n̄
bonū ē. t̄ nō boni qm̄ bonū ē. Illi er
go q̄ ē nō boni qm̄ nō est bonuz̄ vere
opinioni q̄ ē p̄traria. Nā enī ea q̄ di
cit qm̄ malū est. simul enī aliquā erunt
vera. Nunqz enī vera v̄e contraria ē.
Est enī quoddā nō malū. quare p̄tin
git simul esse veras. At v̄o nec illa q̄ ē
non est malū. Simul etenī t̄ he erūt.
Relinq̄t ergo ei q̄ ē nō boni. qm̄ nō
est bonū p̄traria ea q̄ ē nō bonū qm̄
bonū est. Quare t̄ ei q̄ ē boni qm̄ non
est bonū ei q̄ ē boni qm̄ ē bonū. Ha
nifestū est ergo qm̄ nihil interest ac si
v̄l̄ ponam⁹ affirmationē. Huic enim
v̄lis negatio erit p̄traria vt opinioni
q̄ opinat qm̄ omne qd̄ ē bonū bonū
est. t̄ ca q̄ ē qm̄ nihil hor̄ q̄ bona sūt
bonū ē. Nā ei q̄ ē boni qm̄ bonū est.
si v̄l̄ sit bonū eadē est ei q̄ opinat q̄
quid bonū ē qm̄ bonū est. S̄l̄ aut̄ t̄
in nō bono. Quare si ī opinione sic se
bz̄. Sunt aut̄ he q̄ sunt ī voce affirma
tiōes t̄ negationes note eaz̄ q̄sūt in
aia passionū. Manifestū ē qm̄ etiam
affirmatiōi p̄traria quidē est negatio
circa idē v̄lis vt ei q̄ est qm̄ omne bo
nū bonū est. vel ois hō bon⁹ ea q̄ est
qm̄ nullū vel nullus p̄tradicōis aut̄
aut nō ois aut nō omne. Manifestū
ē aut̄ qm̄ t̄ verā v̄e nō p̄tingit esse cō
trariā nec opione nec in p̄tradicōe.
Contraria enī sunt q̄ circa idē oppo
sita sunt. circa eadem aut̄ verū cōtin
git dicere eundē. Simul aut̄ eidez̄ nō
contingit inesse contraria.

Ad declarationē p̄dictōis ponit phūs vna dīvi
sionē entiū t̄ ordinē inter mēbra divisionis. t̄ di
uisio talis ē. Entiū quedā semp̄ sunt in actu sine
q

possibilitate pcedente ea q̄ potestas vel potētia sit pars eoz sicut pars substātie. vt intelligentie et corpora sup̄celestia quia nulla pars eoz p̄ces sit ea. Iz p̄mū efficiēs eoz p̄cessit ea. Alia sunt in actu cū potestate q̄ est pars eoz que potestas p̄cessit ea tpe. Illa tñ que sic sunt in actu cū possibilite sunt p̄ora nā et p̄fectione q̄z ista quorū possibilitas cū tpe est posterior. vnde sbe ḡnabiles et corruptibiles sunt in actu cū possibilitate scz cū materia p̄ma q̄ ē quedā potētia et pars generabiliū et corruptibiliū existentiu i actu. et mā p̄ria ē p̄o: tpe q̄z substātia corporea cui? ē pars. sed est posterior p̄fectione. Tertiū mēbruz diuisionis ē q̄ quedā semp sunt in potentia et nunq̄z in actu. multa enīz sunt possibilia q̄ nunq̄z erūt. et talia sunt individua specierū ḡnabiliū et corrutibiliū in potētia que nunq̄z generabunt et sic nunq̄z erunt in actu. q̄ ista potētia nunq̄z reduceretur ad actu. simili p̄ punctū in cōtinuo ē i potētia vt diuidat. et nunq̄z diuidet fm quodlibz punctū. et ita in xtinuo sunt multa in potētia. q̄ multe diuisiones fm infinita puncta q̄ nunq̄z reducent ad actu cōpletū. Alia etiā sunt semp in actu imperfecto sine possibilitate pcedēt actu cōpletū. aliqñ in actu sunt aliq̄ cū possibilitate q̄ ē eoz pars semp in potentia. et nunq̄z in actu. q̄ semp sunt in actu sunt p̄ora his q̄ aliqñ sunt in actu cū potētia. et q̄ sunt in actu cū potētia sunt priora his q̄ semp sunt in potētia. Intelligendū q̄ non est cura a quo mō sit incipiendū in ordine p̄positionū modaliū. vtrū sit a necessario v̄l possibili. nā sicut in circūferentia circuli quilibz punct⁹ p̄t dici principiū circūferentie. ita in q̄ drato vel q̄driangulo cuiusmodi ē figura de in esse. vel etiā modalis quilibet angulus p̄t dici principiū. q̄ a quolibet angulo p̄t huiusmodi figura incipi. et ppter b̄ nō ē cura a quo incipiat in inducendo p̄positiones modales adinice. dūmodo per reductionē cognoscas q̄ oēs p̄positiones eiusdē ordinis q̄ reducunt ad inicte equippolleant nō ē cura a quo incipias. et si dicatur q̄ videt incipiendū a necessario q̄ necessarium est prior alīs modis. s. possibili et p̄tingenti. Dicendū q̄ impossibile et necessariuz vtruncz ē p̄i reliquo. alia tñ et alia p̄oritate. p̄oritas enīz quantū spectat pd p̄positū ē duplex. s. prioritas fm dignitatē. et p̄oritas fm p̄nam. loquendo de prioritāte fm dignitatē sic necessariū est p̄i q̄z possibile. q̄ necessariū addit supra possibile dif ferentiā particularē ad dignitatē. s. ppetuitatem incorruptibilē. sed loquendo de p̄oritate fm cō sequentiā sic possibile ē prius q̄z necessariū q̄ ē consēquens ad necessere. et non econuerso. et quia vterq̄ istorū modorū est prior reliquo. licet alio et alio modo prioritatis. ideo quidam incipiunt

figurā modalē a necesse. vt respiciētes ad prius fm dignitatē. quidam a possibili vt respiciētes ad pri⁹ fm p̄sequētiā. Ad sciendū oppositio. nē in p̄positionib⁹ modalib⁹ et equipollentia inf eas ē sciendū q̄ p̄hs ponit b̄ hi⁹ propositiones tanq̄z modales. necesse ē ee. possibile ē ee. cōtingens tē. que tñ non sunt modales cum in talib⁹ non predicit modus sicut de aliquo dicto. et nō determinet cōpositionē. p̄ tales tñ p̄positiones intelligit propositiones modales. vñ p̄ esse intel ligit dictū affirmatiū seu p̄positionē affirmatiū et p̄ non ee intelligit dictū negatiū seu p̄positionē negatiū. vñ p̄ hanc necesse ē ee. intelligit oēs p̄positiones affirmatiwas de necessario. vt necesse ē hoīem ee aīal. necesse ē deū ee. et b̄. et per non esse intelligit p̄positionez modalē in q̄ dictū negatur. vt p̄ istam necesse est ee. intelligit istam. necesse ē hoīem non ee aībū. necesse est al bum non esse nigrū. et huiusmodi. eodem mō ē de alīs modis acceptis cum esse vel non ee. Lo quanmur igitur p̄mo de istis de qb⁹ logtur Ari. vbi modus ordināt cum ee vel non ee. Secundo loqmur de modalibus p̄fectis in quibus mod⁹ ordinatur cuī dicto. Sciendū ē igitur fm Ari. q̄ q̄tuor sunt modi p̄positionū modaliū. et in quolibet ordine sunt q̄tuor p̄positiones. et oēs propositiones eiusdē ordinis inter se eqpollēt. q̄lit aut̄ p̄positiones in quolibet ordine dñt sumi p̄ duas regulas. p̄ p̄mā regulā sumunt p̄positiones p̄mi ordinis et secundi. et p̄ scđam regulā sumunt p̄positiones tertij ordinis et q̄rti. Prima regula ē ista. cuicunq̄ dicto affirmato vel negato attribuit possibile eidē attribuit p̄tingens. et ab eodē remouet ipossibile. et ab eius p̄dictorie opposito remouet necesse. p̄ b̄ q̄ df dictio affirmato sumunt p̄positiones p̄mi ordinis q̄ sunt possibile est ee. p̄tingens ē ee. nō impossibile ē ee. nō necesse ē non ee. In trib⁹ enī p̄mis istorū dictū affirmat. et cui istorū attribuit possibilis eidē attribuit p̄tingens. et ab eodē remouet possibile. et ab ei⁹ opposito remouet necesse. q̄r in ista nō neces sit ē nō ee. remouet necesse ab opposito ei⁹. qd affirmat in trib⁹ p̄mis modis p̄mi ordinis. p̄ b̄ q̄ dicit negato sumunt p̄positiones scđi ordinis q̄ sunt possibile ē nō ee. p̄tingens ē nō ee. non impossibile ē nō ee. non necesse ē ee. In primis enim trib⁹ modis negatur ee. et in q̄rto remouetur necesse ab ei⁹ opposito. s. ab ee. Secunda regula ē ista. a quocunq̄ dicto affirmato v̄l negato remouet possibile. ab eodē remouet p̄tingens. et eidē attribuit ipossibile. et eius contradictriae opposito attribuit necesse. p̄ b̄ q̄ dicitur dictio affirmato sumunt p̄positiones tertij ordinis. que sunt nō possibile ē ee. nō p̄tingens ē ee. im possibile ē ee. necesse ē nō ee. In p̄mis enim duob⁹

modis remouetur eē a possibili & contingenti.
in tertio modo attributū impossible eidem. s. ipi
eē. In quarto attributū necesse p̄tradictorio ipi
suis eē. s. ipsi non eē. cuz dicit necesse ē non eē. p
hoc q̄ dicis dicto negato sumunt. ppōnes q̄ru
ordinis que sunt non possibile ē non eē. nō p̄tin
gens est non eē. impossible est non eē. necesse est
eē. In duobus p̄mis modis remouet possibile
p̄tingens a nō eē. & in tertio attributū impossible
eidez. s. ipsi non eē. & in quarto attributū necesse
eius p̄tradictorie opposito cū dicit necesse ē eē.
Circa oppositionē hm̄oi p̄positionū. s. vbi
modus ordinat cū eē vel non eē. Sciendum q̄
propositiones p̄mi & scđi ordinis sunt subcōtra
rie inter se. vt possibile est eē. possibile est nō eē.
vñ versus. Sit tibi linea subcōtraria p̄ma scđe
Propositiones tertij ordinis sunt p̄trarie p̄po
sitionibus quarti ordinis. vt p̄z. nā ista impossibi
le est eē. que ē de tertio ordine p̄traria huic. ne
cessere est eē. que est de quarto ordine. vñ versus.
Tertius ē quarti semp p̄trarius ordo. Propo
sitiones scđi ordinis p̄tradicūt ppōnibus quar
ti ordinis. vt possibile est non eē. que est de scđo
ordine. p̄tradicit huic. non possibile est non eē.
que ē de quarto ordine. vnde versus. Pugnat
cū quarto p̄dicendo scđus. Propositiones p̄mi or
dinis p̄dicūt ppōnibus tertij ordinis. vt h̄ pos
sibile est eē. que est de p̄mo ordine contradicit
huic. nō possibile ē eē. que est de tertio ordine.

Possible est eē.
contingens est eē.
nō impossible est eē.
nō necesse ē non eē.

Possible est nō eē.
contingens ē nō eē.
nō impossible ē nō eē.
non necesse est esse.

Nō possibile est eē.
nō p̄tingens est eē.
impossible est eē.
necessere est nō eē.

Nō possibile ē nō eē.
nō p̄tingens ē nō eē.
impossible ē nō eē.
necessere est esse.

Circa ppōnes modales in quibus ordinatur
modus cū dictio ē sciendū q̄ loquēdo de moda
libus a quatuor modis. possibile. p̄tingens. im
possible. necesse. octo sunt p̄positiones moda
les p̄me que nō reducunt ad alias modales
priorēs eis equipollentes. vñ de istaz equipol
lentia non est querendum vt reducant ad aliq̄s
priorēs. vnde sum quatuor de necessario. & q̄t
tuor de possibili seu p̄tingenti q̄d pro eodē h̄eo
de possibili sunt iste quatuor. possibile eē. possi
ble nullū. possibile aliqd. possibile aliqd. non.
& de nečario sunt iste quatuor. necesse eē. neče
nullū. necesse aliqd. necesse aliqd. nō. nulla enīz
propositio de impossibili est simplr p̄ma. sed q̄
libet de impossibili est reducibilis ad aliquam

de nečario tanq̄z ad p̄ore cui equipollet. q̄d p̄z
nam ista ipossibile est oēm hoiez eē asinū. redu
citur ad istā. neče est aliquē hoiem non eē asinū
tanq̄z ad p̄ore cui equipollet q̄d p̄z. nā ista um
possibile est oēm hoiem eē asinū. q̄r ipossibile &
neče non equipollent. & ista necesse ē non omnē
hoiem eē asinū. equipollet huic. neče ē aliquē
hoiem non eē asinū. Et h̄ pbatur. q̄r nulla pro
positio de ipossibili est simplr p̄ma. q̄r ipossibi
le est duas propositiones simplr p̄mas equipol
lere adiuicē. nam p̄positionū in eisdē terminis
equipollentium adiuicē semp vna reducīt ad
aliā tanq̄z ad p̄orem. cū ḡ ista necesse est aliquē
hoiem non eē asinū. sit vna de p̄mis. s. equīt q̄
ista. ipossibile est oēm hoiem eē asinū. n̄ sit vna
de p̄mis. & eodē mō p̄t probari de q̄libet alia
propositio de ipossibili. q̄r ipsa non est p̄ma.
q̄r reducīt ad alia de p̄mis in eisdē terminis
sibi equipollentē. **C**irca equipollentia moda
libum in quibus modus ordinat cū dicto. ē pri
mo sciendū q̄ in talibus v̄l modus p̄cedit dc̄m
vel dc̄m p̄cedit modū. & v̄troḡz mō p̄t negatio
vel p̄poni v̄triq̄z vel postponi v̄triq̄z vel infpo
ni. h̄ est ponī inter modū & dc̄m si modus prece
dat dc̄m. & negatio preponaf v̄triq̄z facienda est
equipollentia cū v̄troḡz. s. tam mō q̄d dicto. per
regulā que habet i his versibus. Pre p̄dic r̄c.
P̄umo cū mō. scđo cū dicto. verbi grā. ista pro
positio. n̄ necesse est om̄e b. eē a. equipollet huic
possibile est non b. eē a. quia non necesse & pos
sible non equipollent p̄ hanc regulā. Pre p̄dic
post p̄tra p̄re postq̄z subalter. & p̄mo cū modo.
scđo cū dicto vt ista p̄positio non necesse ē oē. b
eē a. equipollet huic. possibile ē non oē. b. eē. a.
q̄r necesse & possibile n̄ equipollent p̄ hanc regulā
Pre p̄tradic r̄c. & p̄ eandē regulā nō oē. b. eē. a.
valet istā. aliqd. b. nō est. a. & sic ista. possibile ē
nō oē. b. eē. a. valet istā. possibile est aliqd. b. nō
eē. a. vñ qñ modus p̄cedit dictū & negatio p̄po
natur v̄triq̄z. s. tam mō q̄d dicto ē regula gn̄alis
q̄ modus p̄cedit dictū. & negatio p̄ponaf v̄triq̄z
negatio mutat v̄trūq̄z. q̄r mutat modū in modū
desperatū. s. necesse ipossibile. etiaz negatio mu
tar dictū in p̄dictoriū dicū vt v̄slū ē de ista. non
necesse ē oē. b. esle. a. pat̄ etiā de alijs. nāz ista.
non necesse ē nullū. b. eē. a. valet istā. possibile ē
aliqd. b. eē. a. q̄d potest sic patere. non necesse ē
nullū. b. eē. a. valet istā. possibile est nullū. b. eē. a
& hoc valz istā possibile ē aliqd. b. eē. a. valet istā necesse ē nul
lū. b. eē. a. & hoc patet. quia illa non possibile est
aliqd r̄c. valet istā. necesse est aliquod. b. non eē
a. quia non possibile & necesse non equipollent.
et ista necesse ē non aliquod. b. eē. a. equipollet
huic necesse ē nullū. b. eē. a. Sic ergo patet q̄ si
modus p̄ponaf dicto. & negatio p̄ponaf v̄triq̄z

q̄ negatio mutat vtricq; s. modū in modū de
 speratū. et dictū in p̄tradictoriū dicti. Si vō mo
 dus p̄ponat dicto. et negatio p̄ponatur modo
 tunc eq̄pollentia facienda ē ex parte dicti tm̄ ma
 netē mō vt p̄us. verbi grā. ista necesse est oē. b.
 eē a. equipollet huic necesse est aliquod b. non eē
 a. et ista possibile ē nullū b. eē a. equipollet huic
 possibile est aliquod b. eē a. et ista possibile ē oē
 b. eē a. equipollet huic posibile est nullū b. non
 eē a. et sic de alijs. Si aut̄ dcm̄ p̄cedat modū.
 aut virūq; est affirmatiū. s. tam dcm̄ q̄ modus.
 et tunc si negatio p̄ponat vtricq; est eq̄pollentia
 eodez modo facienda sicut q̄n modus p̄cedit
 dcm̄. si enī dcm̄ p̄cedat modū et virūq; sit af
 firmatiū. et negatio p̄ponatur viricq; negatio
 mutat dcm̄ et non modū. verbi grā. ista oē b.
 necesse est non eē a. equipollet huic. necesse est
 nulluz b. eē a. Si vō negatio iterponat tunc mu
 tat modū in modū desperatū. et dcm̄ i dcm̄ eius
 dem quātitatis et p̄trarie qualitatis. verbi grā.
 ista. oē b. non necesse ē eē a. equipollet huic.
 oē b. possibile ē non eē a. et hec huic. possibile
 est nullū b. eē a. et ista aliquod b. nō necesse ē eē a.
 equipollet huic aliquod b. possibile ē non eē a.
 et hec huic possibile est aliquod b. non eē a. Si
 aut̄ modus p̄cedat dictū et alter sit nečariū. s.
 modus vel dcm̄. tunc non est aliqua ars ad sci
 endū cui equipollet. nisi facere eq̄pollentiam
 cū vtricq;. Primo cū mō dcm̄ cūm dicto. vt si
 dicatur nullū b. necesse ē eē a. hec eq̄pollet huic
 oē b. non necesse ē eē a. q̄ nullū valet oē nō
 et hec. oē b. non necesse ē eē a. valet istaz. oē
 b. possibile ē non eē a. et hec equipollet huic pos
 sibile ē nullū b. eē a. Si aut̄ modus sit nečariū
 sicut ē de p̄positione de ip̄ossibili si modus pre
 cedat dcm̄ tunc illa de ip̄ossibili equipollet vni
 de nečario h̄ntē p̄tradictoriū dcm̄. et h̄t̄ est vni
 uersaliter vez. tam in v̄libus q̄z in p̄ticularib⁹.
 Ista enī ip̄ossibile ē aliquod b. eē a. equipollet
 huic. nečariū ē nullū b. eē a. et ista ip̄ossibile ē
 oē b. eē a. equipollet huic. necesse ē aliquod
 b. nō eē a. et ista ip̄ossibile ē nullū b. eē a. eq̄pollet
 huic necesse ē aliquod b. eē a. Si aut̄ dcm̄ pre
 cedat modū. tūc p̄ticularis affirmativa de im
 possibili equipollet p̄ticulari negative de neces
 se vt ista aliquod b. ip̄ossibile ē eē a. equipollet
 huic aliquod b. necesse ē non eē a. et v̄lis affir
 mativa de ip̄ossibili equipollet v̄li negative de
 nečario. Ista enī oē b. impossibly ē eē a. equi
 pollet huic oē b. necesse ē non eē a. et hec huic
 necesse ē nullū b. eē a. Sed v̄lis negative de im
 possibili q̄n dcm̄ p̄cedit modū equipollet v̄li af
 firmativa de possibili. v̄bi grā. Ista nullum b.
 impossibly ē eē a. equipollet huic oē b. nō im
 possibile ē eē a. et hec huic oē b. possibile ē eē a.
 Isto mō solchamus assignare eq̄pollentiam

inter p̄positiones modales tunc actu non con
 siderantes diversitatē inter sensum p̄positum et
 sensum diuisum. sed q̄ vbi modus ordinat̄ eūz
 dicto h̄moi oō non ē modalis. nisi i sensu diui
 so vt ē superius declaratū. et i sensu diuisonis
 semp s̄bm dicti non p̄cedit modū. ideo assignā
 da ē eq̄pollentia p̄posītionū modaliū solum
 s̄bm q̄ dcm̄ seu s̄bm dicti s̄m intellectū p̄cedit
 modū mō quo dcm̄ ē. In sensu enī diuisonis
 in quo solo ppō ē modalis s̄bm dicti s̄m intel
 lectū p̄cedit modū. sic enī d̄z manifestari sen
 sis diuisis vt possibile ē oēm hoiem currere. i
 sensu diuiso ē iste sensus. oēm hoiem possibile
 est currere. seu ois hō p̄t currere. et qualiter i
 talibus ē eq̄pollentia assignanda docet equi
 pollentia q̄n dcm̄ idest s̄bm dicti p̄cedit modū.
 In sensu vō p̄ponis sunt h̄moi. ppōnes de inē
 et singulares et de s̄bo singulare. et ideo i sensu cō
 positionis n̄ ē aliq̄ eq̄pollentia assignāda p̄ter
 q̄z in illis de meē tm̄. q̄ si vñū p̄dictioz sit nečariū
 reliquū ē ip̄ossible. et si vñū p̄dictioz ē possi
 ble. reliquū ē ip̄ossible. ideo p̄t eē a. cuz maiori
 eq̄pollentia inter h̄moi. ppōnes in sensu p̄po
 sitionis. sequit̄ enī oēm hoiem currere ē possibi
 le. q̄ oēm hoiem currere ē p̄tingens. et vlerius.
 ergo oēm hoiem currere non ē ip̄ossible. et vle
 rius. q̄ aliquē hoiem non currere nō ē necesse.
 q̄ si vñū p̄dictioz ē possibile. reliquū non ē
 nečariū. sed non ē eq̄pollentia inter h̄moi. p̄
 positiones tāq̄z inf. ppōnes modales. Sciendū
 est q̄ p̄tingēs accipit dupl̄r. Uno° accipit i cōi
 s̄m q̄ p̄uerit̄ cū possibili. Alio° accipit pro p̄tin
 genti ad vtrūlibet. et sic non p̄dicit vni de neča
 rio. s̄z eq̄pollet vni disiunctiue. Itē ex duab⁹ de
 nečario in quib⁹ distinguunt̄ p̄dictoria dicti v̄l
 propōnis de inē sit eq̄pollentia ad illā ppō.
 nem q̄ ponit̄ de p̄tingenti ad vtrūlibet cuius rō
 est. nā p̄ p̄bm p̄tingēs ad vtrūlibet exponit̄ per
 possibile eē et possibile nō eē. h̄t̄ ē p̄ vñā coplati
 uā lactā ex duab⁹. ppōnib⁹ de possibili. v̄bi grā
 ista oēm hoiem p̄tingit ad vtrūlibet currē. valet
 istā coplatiua. ois hō p̄t currē. et ois hō p̄t n̄
 currē. et iō sua p̄dictoria. s. ista nō oēm hoiez cō
 tingit currē valet istā disiunctiua aligs hō de ne
 cessitate currit. v̄l ois hō de necessitate n̄ currū.
 Sif̄ ista aliquē hoiem p̄tingit ad vtrūlibet cur
 rere exponit̄ sic. aligs hō p̄t currere. et idē hō
 p̄t n̄ currē. et iō sua p̄dictoria valet istā disi
 ctuā de nečario aligs hō de necessitate currit.
 vel idē hō de necessitate n̄ currit. Ex p̄dictis p̄z
 q̄ p̄tradictoriū. ppōnis de p̄tingenti ad vtrūlibet
 h̄t̄ tm̄ duas cas̄ p̄mas veritat̄. s. iste q̄ sub disiū
 etōe accepit̄ p̄uerit̄. P̄d̄ enī d̄z dici q̄ q̄dlibz
 aīs ē p̄ma q̄ veritas sui p̄ntis. q̄ sic q̄dlibz ppō
 vera h̄t̄ iſinatas cas̄ p̄mas sine v̄tis q̄d̄ videt̄
 incōueniens. et iō dico q̄ ista n̄ p̄tingit ad vtrū

libet oē b. eē a. h̄z istas duas cās p̄mas sue ve
ritatis. s. aliquō b. de necessitate ē a. et aliquō b. n̄
de necessitate est a. C Circa figurā ppōnū mo
dalū est sc̄endū q̄ vt mihi aliquā videbas. tñ ē
ponenda vna figura in modalibus i q̄bus mo
dus ordinā cū dicto. In qua figura necesse oē
necessē nullū stat ḡrie. et sub illis possibile aliquō
possible aliquō non. stant subcōtrarie. et necesse
oē et possibile aliquō non stant ḡdictorie. et ne
cessē nullū. et possibile aliquō stant ḡdictorie.
et necesse oē. et possibile aliquō subalterne. et nece
ssē nullū et possibile aliquō non stant subalterne. vt
patet in hac figura.

necessē est om
ne b. eē a. necessē est null
lum b. esse a.

possible est ali
qō b. eē a. possible ē ali
qō b. nō eē a.

Mulla enī ppō de ipossibili est p̄ma. vt vñsūz ē
supia. et iō illa de ipossibili stat in figura tanq̄z
vna vñs negatiua. et de possibili nō stat i figura
q̄ si staret in figura hec eēt ḡrie. sed nō stant ḡ
rie. Iste enī ppōnes non sunt ḡrie possibile est
oē b. eē a. possibile est nullū b. eē a. q̄ iste p̄nt ēē
simul vere. possibile ē oēm hoiez currē. possibi
le est nulluz hoiem currē. Et si dicat q̄ fm hoc
eēt aliq̄e ppōnes p̄me q̄ non starent in figu
ra. Ad illud videbas mihi eē dicendū q̄ h̄ non est
incōueniens. nā sicut in illis de inē multe sunt
propōnes de inē q̄ non ingredintur figuraz de
inē. vt ppōnes singulares. ita s̄t multe ppōes
p̄me modales q̄ non igreduntur figurā modale.
vt vñs de possibili. tñ q̄libet ppō modalis p̄
h̄z aliquā ppōnem modale p̄ma sibi ḡdicentez
vel equipollente suo ḡdictorio. vñi enī affirmati
ue de possibili ḡdicit vñs affirmatiua pticulari
negatiua de neēario. et vñi negatiue de possibili ḡ
dicit pticularis affirmatiua de neēario. vel eq̄
pollet sue ḡdictorie. C Ad figurā enī ppōnum
n̄ sufficit q̄ ppōnes h̄ent ḡdictoria q̄ ḡdictio
ḡretas. subcōtrarietas. subaltnatio. regrū ad
figurā ppōnū. Si alicui placet ponere alia fi
gurā pbabilr p̄t ponē. q̄ vñs affirmatiua de
neēario. vel vñs negatiua de possibili stat ḡrie
in figura. vt vñs negatiua de neēario. et vñs af
firmatiua de possibili stant ḡrie. et h̄ ē pbabile.
q̄ singulares ḡrioz ḡdicūt int̄ se. s. singlaris af
firmatiua de neēario. et singularis negatiua de
possibili ḡdicit. Iste. n. ḡdicūt de necessitate. h̄
b. eē a. et h̄ b. possibile ē nō eē a. et fm istū modū
dicendi ponēde s̄t due figure modales. vna i q̄
vñs affirmatiua de neēario. et vñs negatiua de
possibili stant ḡrie. et pticularis affirmatiua de
neēario. et pticularis negatiua de possibili stant

subcontrarie. et vñs affirmatiua de neēario. et
pticularis affirmatiua de neēario subalterne. et
vñs affirmatiua de neēario. et pticularis nega
tiua de possibili. et vñs negatiua de possibili. et
pticularis affirmatiua de possibili stant ḡdicto
rie. et i alia figura stat vñs negatiua de neēario
et vñs affirmatiua de possibili ḡrie. et sub eis pt
icularis negatiua de neēario. et pticularis affir
matiu de possibili stat pticularis affirmatiua
de possibili subaltn. et disponūt figure h̄ mō.

omne b. neces
se est eē a. omne b. possibi
le est non eē a.

aliq̄b. neces
se est non eē a. aliquod b. pos
sible ē nō eē a.

omne b. neces
se est non eē a. omne b. possibi
le est eē a.

aliq̄od b. neces
se est eē a. aliquod b. pos
sible est eē a.

Secūdū istū modū ponēdi nulla. ppō de p̄mis
ē ex figurā modalez. sed forte dicef. supl' posui
st h̄mōi ppōnes eē p̄mas neēe eē. neē nullum
eē. necesse aliquō necesse aliquō nō. possibile esse
possibile nullū. possibile aliquō non. et mō ponit
alias ppōnes i figuris tanq̄z p̄mas in qb' dcm
vel subiectū dicū p̄cedit modū. et ita videf q̄ nō
ponas sufficient vel suenient. Itēz fm istū mo
dū dicēdi iste ppōnes necesse ē oē b. eē a. neces
se ē nullū b. eē a. nullo starēt i figura. n̄ enī stat
ḡrie. q̄ vñi affirmatiue de neēario ḡriat vñs ne
gatiua de possibili. et vñi tñ vñu opponit p̄mo
eodē gñne oppōnis. nec stat aliquo alio in figu
ra. ḡ videf fm istū modū q̄ n̄ ois ppō modalis
p̄ma stat i figura modali. C Ad p̄num dico q̄
loq̄ndo de ppōne modali necesse ē q̄ s̄bm dicti
seu ppōnis de inē cui addit̄ modus fm intel
lectū p̄cedat modū. et q̄ p̄dicatū se qual modū
et q̄ modus se teneat et pre ppōnis. iō p̄ istas p
positiōes q̄s supiū posui p̄mas itelligunt. ppō
nes i qb' s̄bm p̄cedit modū. p̄ ist. i enī necesse est
oē b. eē a. itelleri istā. oē b. necesse ē eē a. et sic de
alijs. et ita dico q̄ ppōnes q̄ hic ponunt in istis
duabus figuris s̄t ppōnes modales p̄me. et ita
pono cōsequēter in p̄ouibus dictis. C Ad alis
cōcedo q̄ iste. offe b. necesse est eē a. omne b. ne
cessē est non eē a. non stant simul in eadē figura
sed stant cū alijs i diuersis figuris. nec oportet
quālibet p̄positionē modalem stare in eadez s̄t

gura cum qualibet alia ppositione modali. q̄li
 bet tñ. ppō modalis p̄ma est in aliq̄ figura mo
 dali. Causa aut̄ pp̄ quā iste non sunt p̄rie. om̄e
 b. necesse est eē a. oē b. necesse est non eē a. ē ista
 q̄ in vtraqz istaz affirmat idem modus. ipossi
 bilitate est q̄ in p̄rijs vel p̄dictorij sit idē p̄ncipale
 et formale affirmatiū i vtraqz. Itē regula ē p̄bi.
 q̄ si vnu p̄dictorioz sit in toto falsuz q̄ reliquū
 erit in toto ver. sed vtraqz istaz est falsa. in aliq̄
 bus terminis. vtraqz enīz istaz. ois hō de neces
 sitate est albus. ois hō de necessitate nō ē alb⁹.
 est in toto falsa. ḡ r̄. Si dicat q̄ p̄ua huīs oē
 b. necesse est eē a. accipit postponendo negatio
 nem vtraqz. vt p̄z p̄ hūc versum. P̄re p̄dic post
 p̄tra. pre posiqz subalt. Iste ḡ sunt p̄rie. om̄e b.
 necesse est eē a. oē b. necesse est non eē a. Dicen
 dum q̄ p̄ negationē postposita subiecto et p̄posi
 tā modo accipit p̄riū p̄ponis modalis v̄l eg
 pollēs suo p̄trario. iō p̄traria hui⁹. oē b. necesse
 est eē a. eopollet huīc. oē b. possibile est nō eē a.
 Jo ista p̄trarian. oē b. necesse est eē a. oē b. pos
 sibile est nō eē a. Et si dicat q̄ ille p̄pones. om̄e
 b. necesse est eē a. oē b. necesse est nō eē a. oppo
 nunt et non alio ḡne oppōnis q̄ oppōnis p̄tra
 rie. Dico q̄ loq̄ndo cōiter de oppōne sic oppo
 nunt et h̄nt legē p̄trarioz. q̄ p̄n̄t eē siml̄ falsē. et
 nūq̄ sit vere. p̄p̄ tñ loquēdo de oppōne prout
 distinguit in libro p̄dicamentoz in oppōnez cō
 trariaz p̄tradicitoria p̄uatina relativa nullo mō
 opponunt. s̄z sunt reducibilia ad p̄traria. Illo
 modo p̄n̄t saluari oēs regule de p̄trarioz cōtra
 dictorioz. subcontrarioz. et subalternis. s̄. pre cō
 tradic. post contra r̄. Et s̄m leges p̄trarioz.
 p̄tradicitorioz. subcontrarioz r̄. istud nunq̄
 prius intelli. et ideo deo qui mibi dedit intelli
 gere sint ḡre infinite. Si aut̄ quis velit ponere
 propositiones de ip̄ossibili in figura modali po
 nat in vna figura istas propositiones.

omne b. impossibile est esse a.

omne b. possibile est esse a.

aliquid b. ipos
sibile est esse a.

aliquid b. possibile
est esse a.

Omne b. impossibile
est non eē a.

aliquid b. possibile
est non eē a.

aliquid b. impos
sibile est non eē a.

aliquid b. possibile
est non eē a.

**Nota duplex possibile. vnum qd̄ est p̄ncipium
entis. tale est possibile obiectuū. s̄. qd̄ pot dare**

productionē alicuius. et tale possibile creatura
 non h̄z nisi a deo. Aliud dicit possibile qd̄ idez
 est qd̄ cui non ē eē prohibitiū. et tale h̄z creabile
 anteq̄z creetur. et h̄z ab alio. non tñ a pte rei.
 sed a p̄ma intelligentia et p̄mū per potentia in
 tellectuā intelligit obiectū creature anteq̄z per
 creationē creetur in eē. et qñ per potentiaz intel
 lectuā sicut producit creatura in eē intelligibili
 tunc tale obiectū h̄z eē intelligibile sive ab intel
 lectu intelligente seu a causa representatā. ve
 volunt alij. Amen.

Explicit scriptū preclarissimi viri Gualterij
 Burlei Anglii sacre pagine p̄fessoris extimy.
 in artem veterē Porphyrij. et Aristotelis arte
 ac impēsa magistri Bernardini de Tridino ex
 monteserrato Impressum venetis Anno. M.
 cccc. lxxxv.

Registrum.

a	realis diversa	tio qdām
prima vacat	h̄z. Ult̄	dicit ordinē
p̄reclarissimi	est. q̄ si	m.
terminat de	simil sunt	illud qd̄
C Incipiunt	g	sit. et hoc
b	sensus. quartū	vñ amatus
bus dicendū	et illa aggregata	enunciatiōe
est cōe oibus	disciplina	n.
negatiua	intelligendū	in istis est
spēt oī spēi	h	res enim
c	cōtrariaf	alio modo
Incipit liber	affirmatur	nec non erit
voces nec con	est prius his	o.
explanat	i	qd̄ significat
videre non	Incipit liber	angulis
d	minor p̄bas	nullus hō
conceptus	in stationē	qm̄ vez
aīal rōnale	turaz creatorē	p.
q̄z de aliquo	k	et alio adiūc
accīs non ē	dicit q̄ mot̄	modi se h̄nt
e	equale vel	missarū. sed
sue. quātitas	preterito ē	q.
tōz aut̄ est	ipēdī alfatiō	p̄trarium eē
nam substantia	l	modis
gnū et paruū	vt indumenta	Finis.
f	simplex deter	

UVA. BHSC. IyR_040_2

Biblioteca de Santa Cruz

IyR 40

HC 38 590

UVIA. BHSC. IyR_040_2

